Materialet er digitaliseret af

ARBEJDER MUSEET
The Workers Museum

Titel: Arbejderen
Udgiver: De Samvirkende Fagforbund
Udgivelsesår: 1916-1917

BRUG OG OPHAVSRET

Hele eller dele af materialet kan være beskyttet af ophavsretsloven og må kun benyttes til personlig brug. Har alle ophavere været døde i mere end 70 år, er materialet i public domain og kan anvendes frit. Husk at kreditere ophaverne.

USAGE AND COPYRIGHT

This document, or parts of this document may be copyrighted with usage limited to personal use. If all authors have been dead for at least 70 years, the document is in the public domain and may be used freely. Remember to credit the authors.

VIL DU VIDE MERE OM ARBEJDERHISTORIEN?

Besøg os på Arbejdermuseet

Søg i vores biblioteks- og arkivsamling

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD

FOR

DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND

I DANMARK

TRETTENDE AARGANG

FRA DEN 1. JULI 1916 TIL DEN 30. JUNI 1917

KØBENHAVN

UDGIVET AF DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

REDIGERET AF CARL F. MADSEN

TRYKT I F. E. BORDINGS BOGTRYKKERI (V. PETERSEN)

1917

ARBEJDEREN

INDHOLDSFORTEGNELSE

(Tallene angiver Side-Nr.)

Adressefortegnelse.

Formændene for Arbejdernes Fællesorganisationer i Danmark 13. Forbund og enkeltstaaende Fagforeninger under De samvirkende Fagforbund 254.

Arbejderbeskyttelse.

Arbejderforsikringsraadet 291, 340. Børn og unge Menneskers Arbejde 269. Lov om Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde 43, 53, 69, 78. Do. Loven og dens Anvendelse 133, 141, 149. Do. Spørgsmaal om Lovens Rækkevidde 182, 190, 257, 279, 289, 295, 301, 332.

Arbejdsanvisning.

Centralarbejdsanvisningens Tilsynsraad 333. Anerkendte Arbejdsanvisningskontorer, Kbhvn.s Amt 68, Køge 200, Struer 154. Arbejdsanvisningsdirektoratets Meddelelser om Arbejdsforholdene Maj 3, Juni 40, Juli 90, August 123, September 147, Oktober 159, November 199, December 236, Januar (1917) 266, Marts 339.
Lærlingeanvisning 275.

Arbejdsløsheden og Arbejdsløshedskasser.

Arbejdsløsheden April 21, Maj 51, Juni 117, Juli 139, August 155, September 193, Oktober 207, November 245, December 267, Januar (1917) 299, Februar 333, Marts 361. Ekstraordinær Arbejdsløshedstælling 5. Maj 1917, 350. Andragende til Indenrigsministeriet om Hjælp til Arbejdsløse 303.

Arbejdstiden.

»Sommertid« og »Vintertid« 81.

Boligforholdene.

Boligspørgsmaalet i København 99. Kommission om Bolignøden 129, 159.

Danske Arbejdere i Udlandet.

Hvervning af Arbejdskraft til de krigsførende Lande 198.

De samvirkende Fagforbund.

»Arbejderen«. Strafporto for fejlagtig Frankering af Arbejdsløsheds-Skemaer 230. Meddelelser fra Kassereren 102, 274, 306. Repræsentantskabsmødet d. 23.—24. April 230, 269, 313, 319. Otto Smiths Død 179, 187. Valg af Sekretær (Cirkulære) 261. De samv. Fagforbunds Medlemsantal 277. Beretning om Fagforeningsbevægelsen i Danmark (Cirkulære) 222.

Ind- og Udmeldelser.

Dansk Barber-, Frisør- og Parykmagerforbund 154, Bundtmagernes Fagforening optages i Hattearbejderforbundet 306. Danske Privatbaners Lokomotivmandsforbund 58, 116. Sporvejs- og Omnibusfunktionærernes Organisation optages i Kommunalt Arbejderforbund 109. Pottemagernes Forbund optages i Keramisk Forbund 312, 346.

Generalforsamlinger, Kongresser m. m.

I. Danmark.

Dansk Arbejdsmandsforbund 171. Kommunalt Arbejderforbund 16. Dansk Barber-, Frisør- og Parykmagerforbund 114, Dansk Formerforbund 368. Forsikringsfunktionærernes Forbund 368. Husassistenternes Forbund 39. Landarbejderforbundet 323. Dansk Mølleriarbejderforbund 308. Dansk Skotøjarbejderforbund 72. Dansk Skrædderforbund 37. Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund 368. Tobaksarbejderforbundet 368. Dansk Typograf-Forbund 368. Socialdemokratisk Forbunds 16. Kongres 103. Socialdemokratisk Ungdomsforbund 294, 337.

II. Udlandet.

Skandinaviske Arbejderkonference i Kø-

benhavn 181, Stockholm 123, 128, Frankrig. De franske Fagforeningers Konference 219. Holland, Fagforeningskongres 247.

Internationale Kongresser.

International faglig Konference 255. Bern 122. Haag 61. København (10.—11. Novbr.) 153. Leeds 119. Stockholm 349, 355. Amerika. Et Cirkulære fra Gompers 111.

Internationale Sammenslutninger.

Malernes Internationale 110, Tekstilarbejdernes Sammenslutning 126.

Jubilæer.

Arbejdernes Fællesorganisation i København 40 Aars Jubilæum 127. Do. Køge 25 Aars Jubilæum 365. Kasserer E. Svendsen, 25 Aar som Formand for Bødkerforeningen 35.

Krigen.

I. Danmark.

Dyrtidshjælp 347, 369. Skrivelse til Indenrigsministeren om Dyrtidshjælp til Arbejdsløse 370. Lov om kommunale Dyrtidsforanstaltninger 225. Lov om Fastsættelse af Husleje 1. Statstilskud til tyske Husholdningskoks 158. Henvendelse til den overordentlige Kommission 7. Krav om Repræsentation ved Behandling af Spørgsmaal som berører Erhvervsforholdene 304, 332. Krigssituationen og Arbejdsforholdene (Skrivelser vekslede mellem de to Hovedorganisationer) 281, 326. Socialdemokratiet og Krigen 100.

En Studierejse under Krigen (til Belgien og Tyskland) 75, 83, 91. Do. (til England) 195, 201, 209, 217, 231, 239.

II. Udlandet.

Stemninger fra Skyttegravene (Brudstykke af et Brev) 278. Det tyske Arbejdsmarked 1916, 170. Revolutionen i Rusland 307, 335, 341. Italien, Arbejderbeskyttelseslove og Krigen 29.

Legater.

Ledig Legat i Industriforeningen (I. E. E. Olsens Legat) 267.

Literatur.

Haandbog i Forsørgelsesvæsen 252.

Lovgivning.

I. Danmark.

Toldlovens Revision 40. Lov om Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde 43, 53, 69, 78.

II. Udlandet.

Norges Lov om tvungen Voldgift i Arbejdsstridigheder 11. Frankrig. Ny Lov om Minimalløn 5.

Lønbevægelser og Konflikter.

I Danmark.

Arbejdsmænd i København. Chaufførerne i Jærnindustrien 214, Havnearbejdere ved Christiansholms Fabrikker 262, Frank & Tobiesen 339, Frihavnen 65, Entreprenør Jacobsen 310, Mønstringsforhold i Københavns Toldhavn 101, Fabriksarbejdere paa »Fiducia« 65, hos Galle & Jessen 130, hos Grønlandsk Grafitkompagni 223, paa Carl Lund 214, hos Petersen & Albeck 66, i Pianofaget 19, paa Rejermanns Papfabrik 36, hos Schiønning & Arvé 82, hos Schreiber & Carl Petersen 168, paa Tændstikfabrikkerne 36, Garveri-, Hud- og Skindarb. hos For. af danske Læderfabrikanter 50, Jord- og Betonarbejdere under Københavns Kommune 26, ved Nedbrydningsarbejde 28, under Murarbejdsmandskonflikten 66, hos P. Sørensen & Chr. Bach, Hultberg Møller & Jansson 9, Kuske i industrielle Virksomheder 65, hos Pianotransportørerne 96, 108, 168, hos A/S Schou & Co. 96, Lagerarbejdere hos Vilh. Hansen & Co. 191, 310, Murarbejdsmænd 27, Oliemøllere paa Blaakilde Mølle 19, hos A. Stilling 192, Støberiarbejdere hos Leverandører af Bygningsstøbegods 108, Tagpaparbejdere hos Jens Willadsen 124.

Provinserne: Brolægningsarbejdere, Nordre Birk 58, Cementarbejdere, Aalborg 358, hele Landet 89, Haarvaskere i Brabrand 310, Eksportarbejdere i Esbjerg 262, 276, Fabrikarbejdere, Afvulkaniseringsfabrikken, Køge 4, 358, Bornholms Kaolinslemmeri 326, Brugsforeningen, Viby 229, Gummifabrikken i Odense 375, Imprægneringsanstalten i Vordingborg 340, A/S C. W. Loehr, Fredericia 215, Sukkerfabrikkerne, Gørlev (Nykøbing F.) 74, Svovlsyrefabrikkerne hele Landet 8, Tændstikfabrikken, Randers 36, Havnearbejdere, Aalborg 94, Aarhus 8, 94, Ebeltoft 365, Esbjerg 161, 215, 223, Fredericia 147, Frederikssund 115, Hobro 95, Horsens 95, Kolding 329, Lemvig 95, Middelfart 95, Nykøbing M. 95, Odense 296, Rønne 224, Stege 95, Thisted 95, Vejle 95, hos Det forenede Dampskibsselskab i Faaborg 234, Fredericia 95, Nykøbing Mors 375,Randers 234, Jord- og Betonarbejdere hos Saabye & Lerche (Rødby Havn) 185, 326, 344, hos Entreprenør Brinch (Rampearbejde, Roskilde) 115, Støberiarbejdere i Rønne 9, paa »Alliance«, Slagelse 42, hos L. Lange & Co. i Svendborg 263, 293, Kuske i Esbjerg 186, do. hos Gravesen 358, Fredericia 358, Svendborg 27, hos Købmændene, Frederikssund 250, hos Lange 375, do.. i Odense 344, i Roskilde 359, i Rønne 311, 344, 359, i Skive 360, Landbrugsarbejdere (Kollindsund) 311, 329, Murarbejdsmænd, Holeby

304, Odense 304, Randers 19, Rønne 50, Muslingesaltere i Løgstør 234, Skærvefabrikarbejdere, Roskilde 65, Sporvejsfunktionærere, Aarhus 224, 229, 236, 354, Trælastarbejdere, Aalborg 340.

Bagere i Østifterne 345, i Jylland 296, 312.

Barberer og Frisører i Provinserne 250, 366.

Barnevognsarbejdere hos P. M. Knudsen 160.

Billedskærere hos A. L. Johansen & Søn, Kolding 186.

Bogbindere i København hos Michael Rasch 242, Papirposefabrikkerne 243.

Brolæggere i Korsør 95, Næstved 95, Slagelse 95.

Bødkere i København 366.

Drejere hos Schiønning & Arvé 161.

Elektrikere, Kbhvn, Kristiansborg 330, Kaløvig 242. Nykøbing F. 331, Udearbejdet 130, paa Værksteder under Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning 109.

Formere, København, paa »Atlas« 376, Ejnar Holms Efterflgr. 59, Galten Jærnstøberi 168, Horsens, hos Møller & Jochumsen 376, Nykøbing Mors, N. A. Christensen 59, paa Værksteder under Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning 109.

Glarmestersvendene, København og Fyn 360, i Jylland 297.

Glasarbejdere, Facetsliberne 277, paa Hellerup Glasværk 96.

Guld-, Sølv- og Elektropletarbejdere, Jylland og Østifterne 96, Landet over 376.

Gørtlere- og Metalarbejdere paa Værksteder under Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning 109.

Hattearbejdere, København, Huemagere og Kasketsyere 251, Silkehattearbejdere 243, Straahattesyere, København 102, i Aalborg 154.

Handels- og Kontormedhjælpere paa De danske Vin- og Konservesfabrikker 270.

Hvidgarvere, København, Chromlæderfabrikken 215, Nordisk Læderfabrik 286, i Svendborg 66.

Jærn- og Metalslibere paa Værksteder under Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning 109.

Karetmagere paa »Scandia« 109.

Kedel- og Maskinpassere, København, Det danske Mælkekompagni 224, A/S Collstrops Imprægneringsanstalt, Køge 224, Tøjrensningsanstalten, Silkeborg 224, Ulstrup Mergelleje 224, Slagelse 243, hele Landet 42.

Keramikere, København, hos P. Ipsens Enke 199, paa Københavns Porcelænsmaleri 199.

Kommunale Arbejdere hos Københavns Kommune 211.

Korkskærere paa forskellige Fabrikker 215.

Kvindelige Arbejdere, København, paa Cichoriefabrikkerne 162, Mælkeriet »Enigheden« 59, Blikvarefabrikken »Skandia« 27, Forenede Fællesmejerier 360, hos Garagemester Werdelin 59, L. P. Holmblad 360, Kabelfabrikken 154, Kapselfabrikkerne 59, A/S Levin & Sønner 59, A/S Lundbeck & Co. 233, Petroleumsselskabet 233, Skand. do. 242, Petersen & Albeck 59, Hanibald Sander 161, Sukkerrafinaderiet 59, ved Sporvejsselskabet 360, hos »Taxamotor« 233, Trikotagesyerne hos Chr. Halberg 242, 360, Henriques & Løvengren 116, P. F. Nielsen, Frants Nielsen, Sørensen & Westergaard 242, 360.

Provinserne: Aalborg, Dampvaskeriet 161, Aarhus, Jysk Papirlager 233, Bladbude ved Stiftstidende 138, Jasters Kludefabrik 148, Windeløws Papirforretning 42, Esbjerg, Smør- og Ægpakkeriet samt Margarinefabrikkerne 286, Horsens, hos K. Madsen 154, Mouritzen 154, Emil Møllers Telefonfabrik 304, Køge, paa Afvulkaniseringsanstalten 168, Middelfart, Kabelfabrikken 154, Odense, paa Dansk Akkumulatorfabrik 233, Fyns Glasværk 27, Thomas B Thrige 233, 242, Vejle, Worning & Petersens Sæbefabrik 360, Trikotagefabrikken 43, Tubefabrikken 233, Viby, Brugsforeningernes Fabrik 242.

Litografer, København, hos E. E. Berg & Co. 367, Philipsen & Co 367.

Lohgarvere hos For. af danske Læderfabrikanter 50.

Lokomotivmænd paa Slangerupbanen 215, 251.

Malere i København 263. Aalborg hos Simon Jensen 9. Hele Landet 10.

Metaltrykkere hos A/S Carl Lunds Fabrikker 331, paa Værksteder under Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning 109.

Møllere i København paa Brødfabrikkernes Møller 82, paa Arbejdernes Fællesbageri 74, Cementfabrikkerne 82, Hadsten 60, Randers, Møllestensfabrikken »Engsko« 60, Vejle 60. Forskellige Provinsbyer 224, 305.

Papirindustriarbejdere i Roskilde, A/S Sct. Clara Mølle 263.

Rebslagere i København 28, Slagelse 28, Viby 229.

Sadelmagere og Tapetserere i København hos Joh.s Andersen 368, Danielsen 312, Severin og Andreas Jensen 368, Otto Meyer 368, Linoleumspaalæggere 66, Aalborg 340, Aarhus paa Rejsetøjsfabrikkerne 125, Horsens 340, Randers hos Snedkermestrene 101, Slagelse 340, Svendborg 340, en Række Provinsbyer 66.

Skibstømrere i Aarhus 340, Bandholm 340, Esbjerg 244, Marstal 244, Korsør 340, Nakskov 340.

Skorstensfejersvende i København 10, paa Frederiksberg 305, hos Christensen do. 60, Aarhus 82.

Skotøjsarbejdere i København paa de mek. Fodtøjsreparationsværksteder 297, 345, hos Silber & Møller 331, i Nordre Birk 90, hele Landet 116.

Skræddere i København hos Laugsmestrene 264, Dameskrædderne 68, hos P. Thomsen 67, Vattæppesyerne i Kbhvn. 68. Syerne Horsens 68,

Slagteriarbejdere i København: De danske Vin- og Konservesfabrikker 96, hele Landet 116, 234.

Smede- og Maskinarbejdere paa Værksteder under Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning 109, Nykøbing M. hos A/S N. A. Christensen & Co. 376.

Snedkere i København hos Christoffersen & Sode 67, Ligkistesnedkerne hos N. P. Rostrup 264, Pianofortearbejderne 43, hos Dansk Træindustri 264, Aarhus hos Otto Mønsted 192, Odense hos Carl Hansen 346, Randers hos Thaarsthi & Østergaard 104, 130, Ringkøbing Orgelfabrikken 109, Thune-Lejren 293.

Sporvejs- og Omnibusfunktionærer ved Frederiksberg og Tuborg—Klampenborg Selskaberne 259.

Stenarbejdere i København 326, Aalborg 42, Nexø hos Sode & Sonne 177, 216.

Stukkatører i København hos Arkitekt Garde 306.

Tekstilarbejdere i København hos Wessel & Vett 68, hele Landet 265, Hjørring, Becks Klædefabrik 286, Silkeborg, Dampfarveriet 294, Svendborg Klædefabrik 354, Vejle, Wittrup Tæppefabrik 244, 265.

Tobaksarbejdere i København: Arbejdsmænd i Tobaksfaget 29, R. Høj, C. B. Møller, P. Wulff 102.

Træindustriarbejdere i København Knudsens Barnevognsfabrik 131, Pakkassearbejdere 36, paa »Phoenix« 29, paa Pianofabrikkerne 68, Aarhus hos Brdr. Caspersen 109, Hillerød 43, 265, 271, Kv. Arbejdere 346, 367.

Typografer i København 202, i Provinserne 154, 205.

II. Udlandet.

Norge. Den norske Bygningsarbejderkonflikt 363.

Sverrig. Lønbevægelse i Sverrig 132.

Majdemonstrationen.

Cirkulære angaaende Deltagelse i Majdemonstrationen 292.

Personalia.

Folketingsmand Chr. Rasmussen død 158. Bogbinderforbundet skifter Formand 237.

Politik.

Kommunevalgene 1917 238.

Statistik.

Fagforeningerne i Danmark 167.

Særlige Artikler.

Naar Arbejderne ikke er organiseret 124. Fængselsarbejdet 23, 165. Teknologisk Institut 15. Den tekniske Undervisning 167, 237, Sadelmagerne og Tapetsererne køber Ejendom 264.

Internationale Efterretninger.

Amerika. Arbejdsforholdet paa Porto-Rico 5, Arbejdsløshedsspørgsmaalet i Staten New-York 148. Arbejdsforhold i den amerikanske Staalindustri 19. Børnebeskyttelse 126. Børnearbejde 32, 169. Fattigdom og Dødelighed109. Kvindearbejde 32. Lovgivning om Minimalløn 33. Indvandringen 131. Murernes Indmeldelse i Hovedorganisationen 132.

Bulgarien. Kvinde- og Børnearbejde 132.

England. Arbejdsanvisning i England 110. Resultat fra Handelsmedhjælperne 113. Kvindelige Arbejdere 113. Ufaglærte Arbejdere i den engelske Maskinindustri 6.

Frankrig. Aarsberetning fra Paris Arbejderbørs 5. Det franske Arbejdsmarked 162. Det franske Bogtrykfag 169.

Italien. Italienske Metalarbejdere 113.

Norge. Norske Arbejdere behøver ikke at arbejde sammen med Skruebrækkere 241. Arbejdstidens Regulering i Norge 170.

Rusland. Bagere og Metalarbejdere i Petrograd 30. Forskellige smaa Efterretninger 162. Invaliditetsforsikring 163.

Sverige. Arbejdernes Bevægelsesfrihed 30. Folkets Hus i Eskiltuna 30. Den svenske Fagforeningsbevægelse i 1916 277.

Tyskland. Reorganisation af Arbejderne ved det tyske Jernbanevæsen 163. De tyske Fagforeninger i Krigsaaret 1915 272.

Ungarn., Lønforhøjelse ved Forordning 13. De ungarnske Fagforeninger under Krigen 33.

Voldgift.

Den faste Voldgiftsrets Kendelser.

Arbejdsmænd. Gummi- & Industriarbejdernes Forbund kontra Schiønning & Arvé (Sag Nr. 182) 145. Jord- og Betonarbejdernes Fagforening kontra P. Sørensen & Chr. Bach og Hultberg, Møller & Jansson (Sag Nr. 172) 24. Murarbejdsmændenes Fagforening kontra Murerlauget (Sag Nr. 186) 205. Skibsværftsarbejdere, Søndagsarbejde paa Skibsværfterne (Sag Nr. 165) 105. Støberiarbejdsmændenes Fagforening kontra Foreningen af Leverandører af Bygningsstøbegods (Sag Nr. 183) 137. Aarhus, Havnearbejdere ved Leith-Baadene (Sag Nr. 175) 31. Randers, Murarbejdsmænd hos Niels Jensen (Sag Nr. 174) 88. Slagelse, en Formandssag paa »Alliance« (Sag Nr. 176) 92. Viby, Arbejdsmændene kontra Fællesforeningen af Danmarks Brugsforeninger (Sag Nr. 177, 178) 99.

Bogbindere, en Formandssag hos Michael Rasch (Sag Nr. 190) 327.

Elektrikere hos Installatør Ferd. Jensen (Sag Nr. 173) 18.

Kvinderne paa Brugsforeningernes Fabrikker i Viby (Sag Nr. 177 og 178) 99.

Snedkere, Ligkistesnedkere hos N. P. Rostrup (Sag Nr. 188) 298. Pianoforte-

arbejdere, en Formandssag hos Hornung & Møller (Sag Nr. 179) 97.

Slagteriarbejdere paa Esbjerg Svineslagteri (Sag Nr. 184) 157.

Sporvejs- og Omnibusfunktionærer hos Frederiksberg Sporvejsselskab (Sag Nr. 181) 178.

Tekstilarbejdere paa Morsø Tekstilfabrik (Sag Nr. 180) 107, paa Svendborg Klædefabrik (Sag Nr. 195) 365.

Telefonarbejdere, Kolonnearbejdere hos A/S Forenede sydjyske Telefonselskaber (Sag Nr. 194) 373.

Tømrere, Tømrerfagets Overenskomst af 1916 (Sag Nr. 187) 287, Hustømrernes Timelønsbetaling (Sag Nr. 192) 371.

Den faste Voldgiftsrets Præsidium 185. Rettens Sammensætning 137.

Forligsinstitutionen, Adolf Jensens Orlov 29, Institutionens Lokaleforhold 50.

Faglige Voldgiftskendelser, Regler for Behandling af faglig Strid 35. Skotøjarbejdere i Nordre Birk 114.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 1 ✻ KØBENHAVN DEN 1. JULI 1916 ✻ 13. AARGANG.

INDHOLD: Arbejdsløsheds-Statistik. Lov om Husleje. Arbejdsforholdene. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene paa A/S Dansk Afvulkaniseringsanstalt i Køge. Udlandet.

Arbejdsløsheds-Statistik.

Med dette Nr. følger Afdelingsskemaet for Juni 1916

Afdelingsformænd eller -kasserere, hvem Hvervet paahviler, bør sørge for, at Skemaet udfyldes og indsendes til Forbundet senest d. 8. Juli 1916.

Forretningsudvalget.

Lov
om
Fastsættelse af Husleje.

Stadfæstet den 9. Juni 1916.

§ 1.

Hvor Forholdene efter Kommunalbestyrelsens Skøn taler derfor, kan denne nedsætte et eller flere Nævn til at varetage, at Lejen af de i Kommunen beliggende Beboelseslejligheder og saadanne Butikker, Værksteder, Kontor- og Lagerlokaler, der har tilliggende Beboelse, ikke forhøjes udover, hvad der vilde være en rimelig Leje under normale Forhold med Tillæg for Stigning i Rente- og Driftsudgifter og for Udgiften til Forbedringer ved Lejligheden.

De i denne Lov fastsatte Bestemmelser med Hensyn til Husleje skal ligeledes være gældende for Forhøjelse af de til Lejen knyttede Tillægsafgifter, saasom Godtgørelse for Trappebelysning, Trapperengøring, Centralvarme m. v., samt med Hensyn til Indførelse af saadan Tillægsafgift og til Overførelse til Lejeren af Pligten til Lejlighedens Vedligeholdelse, helt eller delvis.

Kommunalbestyrelsens Beslutning om Nedsættelse af Nævn skal offentliggøres paa hensigtsmæssigst Maade.

§ 2.

Hvert Nævn skal bestaa af en Formand og 4 andre Medlemmer.

Kommunalbestyrelsen (i København Borgerrepræsentationen) vælger — blandt eller udenfor sine egne Medlemmer — ved Forholdstal efter den D'Hondtske Metode Nævnets 4 Medlemmer, der skal være kendte med Bolig- og Huslejeforhold, og af hvilke 2 skal være Husejere, 2 Lejere. Der vælges samtidig efter samme Regler 4 Suppleanter, en for hvert Medlem. Der bør saa vidt muligt gives de i Kommunen værende Grundejerorganisationer Lejlighed til at gøre Indstilling om Valget af de Medlemmer af Nævnet, der skal være Husejere.

Formanden vælges af den stedlige Underdommer (i København af Justitiarius i den kgl. Landsoversamt Hof- og Stadsret).

For at Nævnet skal være beslutningsdygtigt, skal mindst 3 Medlemmer eller Suppleanter være til Stede. Nævnet er ulønnet; Stillingen som Medlem er borgerligt Ombud. Afgørelserne træffes ved Stemmeflerhed. For saa vidt Forholdene maatte gøre det ønskeligt, at der i en Kommune vælges flere Nævn, hvert for sit Distrikt, bør der finde Samarbejde Sted mellem disse Nævn angaaende Principperne for deres Virksomhed.

Ved Fastsættelse af Husleje skal Nævnet medvirke efter Reglerne i § 4 og flg.

§ 3.

Bestemmelserne i nærværende Lov kommer ikke til Anvendelse paa Overenskomster mellem Ejer og Lejer, der er trufne før 11. April 1916, ligesom Loven ikke gælder for Lejligheder, der ikke har været beboede før den nævnte Dag.

§ 4.

Med Hensyn til Beboelseslejligheder, for hvilke den pr. 11. April 1916 gældende Lejesum overstiger
i København, Frederiksberg og Gentofte Kommuner 400 Kr. aarlig,
i Købstæder med over 20,000 Indbyggere 300 Kr. aarlig,
i andre Købstæder og paa Landet 200 Kr. aarlig,
gælder følgende:

Naar en Husejer kræver Forhøjelse af Huslejen og Lejeren ikke efter Nævnets Nedsættelse har samtykket heri, kan Lejeren forelægge Sagen for Nævnet, der efter at have givet begge Parter Lejlighed til at udtale sig afgør, om Forhøjelse kan finde Sted, og i bekræftende Fald i hvilket Omfang.

Overenskomster, der er afsluttede i Tiden mellem den 10. April 1916 og Nævnets Nedsættelse, samt Krav fra Husejeren, der er meddelte Lejeren skriftlig inden dette sidste Tidspunkt, skal af Lejeren være forelagte for Nævnet inden en Maaned, efter at det er nedsat. Senere fremkommende Krav skal være forelagte inden en Maaned, efter at Lejeren har faaet skriftlig Meddelelse om Kravet. Oversiddes disse Frister, har Lejeren tabt sin Ret til at forelægge Sagen for Nævnet.

§ 5.

Med Hensyn til andre Beboelseslejligheder gælder følgende:

Ønsker en Husejer at forhøje Lejen, skal han give Meddelelse derom til Nævnet, hvorefter dette med et nærmere bestemt Varsel afæsker vedkommende Lejer Erklæring over Forhøjelsen eller efter Omstændighederne indkalder ham til Møde for sig. Dersom Lejeren enten erklærer, at han intet har at erindre mod Forhøjelsen, eller han undlader at afgive Erklæring eller udebliver fra det Møde, hvortil han maatte være tilsagt, meddeler Nævnet uden videre Samtykke til den paagældende Forhøjelse, medmindre det efter samtlige foreliggende Omstændigheder skønner, at Lejeren har handlet under utilbørlig Tvang fra Ejerens Side, og at Ejerens Krav derhos staar i Misforhold til, hvad der ydes fra hans Side. I sidstnævte Tilfælde saavel som hvis Lejeren gør Indsigelse mod Forhøjelsen, afgør Nævnet, efter at have givet begge Parter Lejlighed til at udtale sig, om Forhøjelsen kan finde Sted, og i bekræftende Fald i hvilket Omfang.

Dersom Forhøjelse af Huslejen er vedtaget i Tiden mellem den 10. April 1916 og Nævnets Nedsættelse, skal vedkommende Husejer inden 14 Dage efter sidstnævnte Tidspunkt anmelde Forhøjelse for Nævnet, som derefter overensstemmende med Reglerne i foregaaende Stykke træffer Afgørelse om, hvorvidt Forhøjelsen bør opretholdes, eller den helt eller delvis skal bortfalde.

§ 6.

For Butikker, Værksteder, Kontor- og Lagerlokaler med tilliggende Beboelse, jfr. § 1, gælder efter Lejens Størrelse Reglerne i §§ 4 eller 5.

§ 7.

Hvis der efter den 10. April 1916 afsluttes (er afsluttet) nyt Lejemaal om en Lejlighed, for hvilken det forudgaaende Lejemaal skal ophøre i Henhold til Opsigelse fra Ejerens Side, given efter den nævnte Dag, skal Spørgsmaalet, om der kan tages højere Leje af den nye Lejer end af den tidligere, i alle Tilfælde af Ejeren forelægges for Nævnet og af dette afgøres efter Reglerne i § 1, 1. og 2. Stykke, jfr. § 8, uden at den nye Lejers Indvilligelse i Lejens Forhøjelse kommer i Betragtning.

§ 8.

Ved de Afgørelser, som Nævnet træffer, skal det gaa ud fra, hvad der efter dets Skøn vilde være en rimelig Leje under normale Forhold med Tillæg for den Stigning i Rente- og Driftsudgifter, der paavises eller af Nævnet skønnes at have fundet Sted. For Bygninger, hvis Opførelse er paabegyndt efter 1. August 1914, skal der tages Hensyn til Byggeomkostningerne.

For saa vidt der efter Lejerens Ønske foretages Forbedringer ved en Lejlighed, eller for saa vidt Lejen

af særlige Grunde er lavere end af tilsvarende Lejligheder i samme Ejendom, skal der som Regel meddeles Tilladelse til forholdsmæssig Forhøjelse af Lejen, ligesom der med Hensyn til Tillægsafgifterne, jfr. § 1, eller den til saadanne Afgifter svarende Del af Lejen kan tillades en passende Forhøjelse i Forhold til Prisstigningen.

Gaar Nævnets Afgørelse ud paa, at Lejeren skal have Nedsættelse i sin Leje, skal det af ham mulig allerede for meget betalte Beløb godtgøres ham med Fradrag i det først forfaldne Huslejebeløb; hvis Lejeren er opsagt til Fraflytning, skal det for meget betalte Beløb tilbagebetales ham kontant inden 14 Dage efter, at Nævnets Afgørelse er truffet.

Nævnets Afgørelser angaaende Forhøjelse eller Nedsættelse af Husleje kan hverken gøres til Genstand for Appel til Domstolene eller til højere Myndighed, medmindre Nævnet har handlet udenfor sin Kompetence eller paa anden Maade overtraadt de i nærværende Lov givne Bestemmelser.

§ 9.

Naar en Lejer har forelagt Nævnet Spørgsmaal om Lejeforhøjelse, eller naar Nævnet har nægtet Samtykke til en af Ejeren begæret Lejeforhøjelse, kan vedkommende Lejer ikke uden Nævnets Samtykke opsiges til Fraflytning tidligere end til den første Flyttedag, der falder mindst 6 Maaneder efter Sagens Indankning for Nævnet; Ejerens Ret til at ophæve Lejemaalet i Tilfælde af manglende Lejebetaling eller anden Misligholdelse af Lejekontrakten er ham forbeholdt.

§ 10.

Den Husejer, som overtræder denne Lovs Bestemmelser, straffes med Bøder fra 10 til 1000 Kr.

Naar Nævnet har truffet Afgørelse om Fastsættelsen af Lejen for en Lejlighed eller for Lejlighederne i en Ejendom, kan dette Spørgsmaal ikke paa ny forelægges for Nævnet forinden Udløbet af 6 Maaneder fra Afgørelsens Dato og da kun, for saa vidt der er fremkommet nyt i Sagen.

Bøderne tilfalder Statskassen. Sagerne behandles som offentlige Politisager.

§ 11.

Denne Lov træder i Kraft straks; dens Gyldighed ophører samtidig med Lov Nr. 106 af 23. April 1915, jfr. Lov Nr. 306 af 1. December s. A. om Betalingshenstand med Pantegæld.

Arbejdsforholdene.

Arbejdsanvisningsdirektøren oplyser følgende vedrørende Arbejdsanvisningen i Maj Maaned 1916.

Foruden fra Hovedstaden forelaa der for Maj Maaned Beretning fra 41 Anvisningskontorer, blandt hvilke Kontorerne i Odense, Frederikshavn, Hadsund, Hjørring og Viborg paabegyndte deres Virksomhed i Maanedens Løb.

Antallet af indtegnede Arbejdssøgere ved samtlige Kontorer var ved Maanedens Begyndelse 5367, deraf var 4709 tilmeldte gennem Arbejdsløshedskasserne. I Maanedens Løb var der en Tilgang af 11,537 ledige, deraf var 5870 Medlemmer af Arbejdsløshedskasser; den samlede Afgang var 13,649, hvoraf 8179 faldt paa Arbejdsløshedskassernes Medlemmer. Som ledige stod saaledes ved Slutningen af Maaneden tilmeldt ialt 3255, hvoraf 2400 var Medlemmer af Arbejdsløshedskasserne.

Gennem Kontorerne anvistes Plads til over 6000 Personer, nemlig til 3739 Mænd og 2328 Kvinder, hvilket udgør over 44 pCt. af den samlede Afgang. Af de anviste var 1164 Mænd og 14 Kvinder tilmeldte gennem Arbejdsløshedskasserne, af hvis ledigmeldte Medlemmer iøvrigt 1811 fik Arbejde anvist gennem Kasserne, medens 4465 skaffede sig Arbejde ved egen Hjælp og 725 af anden Aarsag (Militærtjeneste, Sygdom, Bortrejse o. s. v.) udgik af Fortegnelsen over arbejdssøgende.

De anviste Pladser fordeler sig paa Erhvervsgrupperne med 581 til Landbrug og Gartneri, 1315 til Haand-

værk og Industri, 2208 til Handel og Transport og 1963 til Husgerning, Vask og Rengøring m. m. Den sidste Gruppe omfatter næsten udelukkende Kvinder, de øvrige Grupper aldeles overvejende Mænd.

Af Pladserne ved Landbrug og Gartneri anvistes 112 ved de københavnske Kontorer, 329 ved de øvrige Kontorer paa Øerne og 140 ved Kontorerne i Jylland. Pladserne ved Husgerning, Vask og Rengøring faldt hovedsagelig paa København, hvor der anvistes over 1600 Kvinder til saadant Arbejde. Ogsaa i Gruppen Handel og Transport faldt det langt overvejende Tal paa København, medens de anviste Pladser ved Haandværk og Industri var fordelte med omtrent lige store Tal paa Hovedstadens Kontorer og det øvrige Land.

Med Hensyn til Forholdene indenfor de enkelte Fag kan for Hovedstadens Vedkommende bemærkes, at Byggefagene praktisk talt ingen ledige havde ved Maanedens Slutning, idet der kun stod tilmeldt en god Snes Murer- og Tømrersvende mod henholdsvis 1145 og 282 ved Maanedens Begyndelse. Bogbinderiarbejderne og Typograferne er de eneste mere betydelige Fag, hvor Ledigheden er forøget i Maanedens Løb. Ellers var der stigende Beskæftigelse i saa godt som alle Fag. Der var dog endnu ved Maanedens Slutning betydelig Ledighed at notere i Næringsmiddelindustrien, hvilket ogsaa gælder for Provinsens Vedkommende.

Der var større Efterspørgsel end Tilbud af Arbejdskraft til Teglværks- og Tørvearbejde, Specialarbejdere til Jernindustrien, Møbelsnedkere samt Malere, ligesom der henimod Maanedens Slutning indløb adskillige Ordrer paa Murer- og Tømrersvende, som det ikke var muligt at effektuere, fordi der ikke fandtes kvalificerede Arbejdssøgere.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene paa A/S Dansk Afvulkaniseringsfabrik i Køge. Ved Fællesmøder den 30. og 31. Maj forhandledes og afsluttedes Overenskomst angaaende Arbejdsmændenes Løn- og Arbejdsforhold paa A/S Dansk Afvulkaniseringsfabrik i Køge. Fabrikken er af nyere Dato, og indtil Septbr. 1915 var Arbejderne uorganiserede. Paa det Tidspunkt organiserede Mændene sig i Tilslutning til Dansk Arbejdsmandsforbund og Kvinderne under Kvindeligt Arbejderforbund.

Med Sanktion fra Forbundet indledede Fagforeningen i Foraaret Forhandling om en Overenskomst. Disse Forhandlinger strandede imidlertid, hvorefter Sagen kom til Forhandling som nævnt, og Overenskomst oprettedes, gældende til 1. April 1918.

Timelønnen, der hidtil havde været 33 Øre, forhøjedes til 38 Øre de første 3 Maaneder en Arbejder beskæftiges paa Fabrikken, derpaa er den 40 Øre i 6 Maaneder og derefter 42 Øre. Beregningen sker efter hver enkelt Arbejders nuværende Anciennitet. Til alle Satser gaves et Dyrtidstillæg af 2 Kr. ugentlig. Over- og Natarbejde betales med 50 og 75 pCt. Tillæg.

Angaaende Akkorder bestemtes det, at der skulde forhandles lokalt efter nærmere fastsatte Regler.

Tillidsmandssystemet indførtes efter de i Industrierne kendte Regler, ligesom Normen for Regler for Behandling af faglig Strid blev gældende.

Udlandet.

Af den internationale Efterretningskorrespondance.

Frankrig.

Den nye franske Lov om Minimalløn.

I Marts 1916 er den i Juli 1915 vedtagne franske Lov om Minimalløn traadt i Kraft. Den indeholder følgende Bestemmelser:

1) Der fastsættes en Mindsteløn for kvindelige Hjemmearbejdere som beskæftiges ved Fremstilling af Klæder, Hatte, Sko, Hvidevarer, kunstige Blomster, Fjer osv.

2) I hvert Distrikt skal der for det første oprettes et Lønnævn af Repræsentanter for Arbejdere og Ar-

bejdsgivere, og dette skal fastsætte den Løn, som en Arbejderske med gennemsnitlig Færdighed skal tjene, for det andet et Udvalg af Sagkyndige, som fastsætter det Timetal, som er nødvendig til Udførelsen af de forskellige Arbejder.

3) Stridigheder, som opstaar mellem Hjemmearbejdersker og Arbejdsgivere forelægges for den stedlige Domstol eller Fredsdommer, hvorved de tidligere nævnte Udvalgs Afgørelser skal danne Grundlaget for Sagens Behandling.

4) Hvis en Arbejdsgiver betaler mindre end den fastsatte Løn, kan Arbejdersken eller den paagældende Arbejderorganisation indklage ham for Domstolen og forlange Betaling af den manglende Løn. De kan ogsaa kræve Skadeserstatning.

5) Arbejdsgiveren er forpligtet til at føre et Register over de af ham beskæftigede Hjemme-Arbejdersker og at bekendtgøre de fastsatte Mindstelønninger ved Opslag i de Lokaler, hvor Arbejdet udleveres og afleveres.

Aarsberetning fra Paris Arbejderbørs.

Forretningsudvalget for Arbejderbørsen i Paris har offentliggjort sin Beretning for Aaret 1914—15. I denne siges følgende: »Det glæder os, at Kommunalbestyrelsen i Paris har anerkendt Fagforeningernes Bestræbelser og Ofre og igen har bevilget Tilskud. Disse Understøttelser er bleven fordelt til de Indkaldte, deres Familier, de Arbejdsløse og til Krigsofrene. Som Følge af Krigen har Bevægelsen ikke stor Vækst at opvise. Kun en enkelt Organisation, nemlig Fagforeningen af Stenhuggere og Pudsere har sluttet sig til Arbejderbørsen«. Denne omfattede ved Aarets Slutning 235 Organisationer, som ialt havde afholdt 759 Forsamlinger og Møder. Bibliotheket blev kun svagt benyttet. De forskellige Undervisningskursus blev ophævede, da Lærerne var i Felten. Der blev dog for næste Skoleaar planlagt Undervisning i følgende Fag: Regning, Benyttelse af Præssisionsinstrumenter, Murarbejde, Maling, Jernkonstruktion, Klejnsmederi, Stenografi og Maskinskrivning.

Arbejdsanvisningskontoret havde forud for Krigen kun lidt at bestille, da det blev boykottet af Arbejdsgiverne. Siden Krigen brød ud, er dette blevet anderledes. Manglen paa Arbejdskraft har tvunget Arbejdsgiverne til, at henvende sig til dette Kontor. Forhaabentlig vil de ogsaa benytte det efter Krigen.

Oversættelseskontoret har under Krigen udfoldet stor Virksomhed. Det har bistaaet de spanske Arbejdere, som er indvandret i Frankrig, og ligesaa Familierne til dem, der er Krigsfanger i Tyskland. For Fagforeningerne har det oversat 104 Avisartikler, 5 Fagforeningslove, 10 Beretninger, 15 Manifester, 2 Love, 145 Breve og 244 Samtaler. Den engelsk-franske Tolk var stillet til Disposition for Partifællerne Ben Tillet, Appleton, O'Grady og Crinion under deres Ophold i Frankrig.

Kontoret for juridisk Vejledning blev ligeledes stærkt benyttet, hvortil der blev givet rigelig Anledning ved de mange Spørgsmaal om Krigsunderstøttelse, Morationer, Lejeforhold og Arbejdsbetingelser.

Vestindien.

Arbejdsforholdet paa Porto Rico.

»Justicia« Fagforeningernes Organ paa Øen Porto Rico skriver, at Tilstanden paa Plantagerne paa denne Ø erindrer om Slaveriets Dage. Plantageejerne vægrer sig ved at betale højere Løn, fordi de hævder, at Arbejdernes medfødte Dovenskab vilde foranledige dem til at arbejde færre af Ugens Dage, dersom de tjente 75 i Stedet for 50 Ct. daglig. »Justicia« er af den Anskuelse, at der ikke kan skænkes denne Antagelse den mindste Tiltro, og særlig da Arbejdsgiverne til dette Øjeblik ikke har vist den ringeste Tilbøjelighed til at forsøge med en Lønforhøjelse. Der mangler ikke Beviser for, at Arbejderen paa Porto Rico udfører sit Arbejde regelmæssigt og med Omhu og at han slet ikke er det upaalidelige Kreatur, som Plantageejerne paastaar. Skønt hans Livsførelse er saa enkelt som vel muligt, medgaar hele hans Fortjeneste til Ernæringen.

Arbejdernes Vilkaar er bleven noget bedre efter den sidste Tids Landarbejder-Strejker. Arbejdsgiverne er ikke længer saa feudale i deres Krav, og Arbejdsforholdet har faaet et mere kontraktmæssigt Grundlag. Men nu som før fremhersker Bestræbelserne for at hæmme Arbejdernes Fremskridt. Man søger at begrunde dette med, at de Indfødte paa Porto Rico staar paa et lavere Kulturtrin, og at de ikke egner sig til at blive uddannede Arbejdere. »Justicia« anbefaler Pressefrihed og alle Slags Møder til Befolkningens Oplysning og som Middel til Forbedring af Befolkningens Livsførelse. »Højner man ikke Befolkningens Livsførelse, saa vil Tilstandene i Arbejderklassen paa Porto Rico efter et eller to Hundrede Aars Forløb ikke blive bedre, end de var i 1898, den Tid da Spaniens Herredømme maatte vige for De forenede Stater.«

Ifølge yderligere Meddelelse fra samme Kilde har der i Januar—Februar paa Porto Rico været iværksat Strejker omfattende ca. 20,000 Arbejdere. Der meldes om blodige Sammenstød baade med Politi og Skruebrækkere. Disse synes at have været tilstede i saa stort Antal, at næsten alle Øens Sukkerfabrikker har kunnet holdes igang. Fagorganisationen krævede Ottetimersdagen ssmt en Dagløn paa 1 Dollar. Man har vægret sig ved at forhandle med Organisationen, men har i mange Tilfælde sluttet Overenskomst med Arbejdere enkeltvis og gjort Indrømmelser, der gaar lige saa vidt som Arbejdernes Krav. Arbejdsgiverne beskylder Arbejderne for Brandstiftelse paa Sukkerplantagerne, men Arbejderne tilbageviser disse Beskyldninger. Sukkerhøsten ser ud til at blive den rigeste, den nogensinde har haft.

Disse Oplysninger har betydelig Interesse for os Danske. Negerarbejdernes Lønbevægelse paa den danske Ø St. Croix har altsaa ikke været noget isoleret Fænomen. Den fremtræder snarere som et Led i en almindelig Rejsningsbestræbelse blandt de vestindiske Negerarbejdere, en Bevægelse som Amerikas Samvirkende Fagforbund (*American Federation of Labor*) har Æren af at have rejst.

»*Arbejderen*«*s Red.*

Ufaglærte Arbejdere i den engelske Maskinindustri.

Om ovenstaaende Emne skriver Juni-Numret af Det internationale Metalarbejderforbunds Meddelelsesblad følgende:

En af Krigens Virkninger er den stærke Anvendelse af kvindelige og ufaglærte Arbejdere i den engelske Maskinindustri, hvor de faglærte Arbejdere var fremherskende før Krigen. »Times« skriver herom: »Den Anskuelse vinder mere og mere Terræn, at Ansættelsen af kvindelige Arbejdere i Maskinindustrien og Sammenblandingen af faglærte og halvuddannede Arbejdere, som er bleven nødvendig for at forøge Produktionen af Krigsmateriel, vil kunne føre til en Omvæltning i Fabrikationsmetoderne. Det har vist sig, at Folk med kun faa Ugers eller Maaneders Øvelse meget vel kan udføre mange Funktioner i Arbejdet, hvorom man hidtil har troet, at de kun kunde besørges af faglært Arbejdskraft. Denne Erfaring kan føre til en Deling af Arbejderne i flere Grupper, saaledes at de vanskeligste Funktioner i Arbejdsprocessen besørges af de faglærte Arbejdere, medens de mindre vanskelige overlades til de ikke-faglærte eller de kun delvist uddannede. Baade Kapitalister og Arbejdere anerkender, at det er absolut nødvendigt — for at gøre Industrien konkurrencedygtig efter Krigen — ved en massevis Anvendelse af kun delvist uddannet Arbejdskraft at forøge Udbyttet, og at ændre de stive Fagforeningsbestemmelser saaledes, at Arbejderne deles i flere Grupper efter deres Dueligheds grad, og at der fastsættes forskellige dertil svarende Lønningstrin. Der er ingen Grund til at en saadan Plan skulde foraarsage store Gnidninger, da det er klart, at den vilde tjene saavel de nationale som de private Interesser. Uden Anvendelse af saadanne Midler vil det være vanskeligt for den engelske Maskinindustri at vinde fremad i Kampen om Markedsudvidelser.«

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.

REDAKTION OG EKSPEDITION:

Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541

Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

AFDELINGS-SKEMA

angaaende

Arbejdsløsheden i Juni 1916.

Bemærk! Naar *ingen* Arbejdsløse eller *ingen* tabte Arbejdsdage skal angives, bedes man sætte et tydeligt 0. Hvor intet Tal kan angives, bedes man sætte et **?**

1. Byens Navn?	
2. Organisationens Navn?	
3. Antal Medlemmer?	
4. Hvormange af Organisationens Medlemmer var arbejdsløse: I Midten af Maaneden? Ved Slutningen af Maaneden?	
5. Hvormange Arbejdsdage er der ialt gaaet tabt for Medlemmerne paa Grund af Arbejdsløshed i Maanedens Løb (Søn- og Helligdage eller lignende Fridage medregnes ikke, med mindre der i Almindelighed arbejdes 7 Dage om Ugen)?	
6. For hvormange Dage er der udbetalt Understøttelse (alle understøttede Dage)?	
7. Hvormeget er der udbetalt til Understøttelse af Arbejdsløse og Rejsende i Maanedens Løb: a) Af Arbejdsløshedskassen? b) Af Fagorganisationen?	

Formandens Navn: .....

— Adresse: .....

NB. Fagforeningerne bedes indsende dette Skema til det Forbund, hvoraf de staar som Afdeling, eller kunne staa som Afdeling, saaledes at Skemaet er Forbundet i Hænde senest d. 8. Juli 1916.

Enkeltstaaende Foreninger, i hvis Fag der ikke findes noget Forbund, bedes sende deres Skemaer direkte til De samvirkende Fagforbund, Nørrefarimagsgade 49,[1] Kbhvn. K.

P. F. V.

Carl F. Madsen.

Otto Smith.

Skemaet kan i udfyldt Stand sendes i aaben Konvolut for 4 Øre (indenfor Københavns Postdistrikter for 2 Øre).

FERRORDINGS BOGTRYKKERI KØBENHAVN

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 2 ❋ KØBENHAVN DEN 8. JULI 1916 ❋ 13. AARGANG.

INDHOLD: Situationen under Krigstilstanden. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene paa Svovlsyrefabrikkerne. Havnearbejderne i Aarhus. Jord og Betonarbejderne hos P. Sørensen & Chr. Bach og hos Hultberg, Møller & Jansson. Støberiarbejdsmændene i Rønne. Malerne hos Simon Jensen i Aalborg. Malerne Landet over. Skorstensfejerne). Udlandet. Adressefortegnelse.

Situationen under Krigstilstanden.

Socialdemokratisk Forbund og de samvirkende Fagforbund har den 1. Juli rettet følgende Henvendelse

Til
den overordentlige Kommission af 8. Aug. 1914.

Som den ærede Kommission formentlig har bemærket, fortsættes Prisstigningen paa Livsfornødenheder stadig, og da den udenrigspolitiske Situation desværre ikke synes at være nær ved at undergaa nogen Ændring til det bedre, maa vi paany tillade os en Henvendelse paa de danske Arbejderes Vegne.

Vi forudsætter, at de Maksimalpriser, som er indførte, opretholdes, og at der iøvrigt ved Statens Foranstaltning drages Omsorg for de fornødne Tilførseler af Korn, Foderstoffer m. v., og at man fortsat søger at undgaa en Brødfordyrelse, som flere Gange er stillet i Udsigt,

Priserne paa andre Fornødenheder er imidlertid steget saa stærkt, at regulerende Indgreb maa anses for absolut fornødne, og vi tillader os da i første Linie at henlede Opmærksomheden paa Brændselsforsyningen.

For hele Befolkningen er de nuværende, fabelagtige Brændselspriser overordentlig byrdefulde, men for den ubemidlede Befolkning er de simpelthen uoverkommelige.

Tørv er i stor Udstrækning blevet Genstand for Spekulation. Priserne er gaaet op fra 4—5 Kr. pr. 1000 til 8—10—12—16, ja endog i enkelte Tilfælde til 18 Kr. Brænde er ligeledes steget meget betydeligt, selv om Statsskovene her har kunnet øve nogen Indflydelse. Paa de Egne, hvor private Skovejere dominerer, er Priserne meget høje, og den ubemidlede Befolkning derved afskaaret fra den sædvanlige Forsyning.

For Befolkningen paa Landet spiller Forsyningen med Tørv og Brænde en stor Rolle, og det vilde derfor være meget ønskeligt, om disse Produkters Pris kunde komme ned til mere rimelige Størrelser end Tilfældet er nu. Ligeledes maa det være en Opgave at skaffe Brænde frem i Handel paa Egne, hvor der ikke er Statsskove, og vi tillader os derfor at henlede Opmærksomheden paa Muligheden af at foretage Ekspropriation af nogle Beholdninger samt af Tørvearealer, hvilket sidste synes fornødent, efter at en saa omfattende Spekulation er sat i Scene.

Byernes mest anvendte Brændsel er som bekendt Kul og Koks, og for disse Varer spiller Fragten en stor Rolle. Den stadige Stigning i Fragterne har hidført saa frygtelige Kul- og Kokspriser, at den forestaaende Vinter maa tegne sig uhyre mørkt for alle Smaafolk. Koks er oppe i Priser over 4 Kr. pr. hl. og Kul over 6 Kr., og ved Salg i smaa Maal bliver Priserne endda langt højere. Det forekommer os absolut nødvendigt, at man i god Tid beskæftiger sig med Spørgsmaalet om, hvorledes den ubemidlede Befolkning skal kunne faa Midler til Hjemmenes Opvarmning, og vi tillader os derfor at anmode den ærede Kommission om at overveje dette vigtige Problem.

Statens Overtagelse af Importen og en betydelig Nedsættelse af Prisen paa forhaandenværende Beholdninger er efter vor Opfattelse de bedst virkende Midler, men der kan naturligvis ogsaa tænkes en anden Ordning, hvorunder Staten yder Bidrag til den ubemidlede Befolknings Brændselsforsyning.

Vi tillader os dernæst at henlede Kommissionens Opmærksomhed paa de meget høje Fiskepriser, som efterhaanden er indførte. De er nu dobbelt saa høje som i normale Tider, og Smaafolk, som i Forvejen har maattet give Afkald paa Kød, Smør og adskillige andre Fødemidler, er nu ogsaa udelukkede fra Fiskemarkedet.

Det forekommer os betimeligt, at denne Sag tages op til Behandling, og vi henstiller til den ærede Kommission, at forsøge en Ordning tilvejebragt, hvorved en Del Fisk sikres den danske Befolkning til Priser, der staar i passende Forhold til Kjøbeevnen.

Endelig tillader vi os at henvise til en særdeles berettiget Beklagelse over de høje Priser paa Fodtøj, derunder ogsaa Træsko og Kapsko.

Vi udtaler vor Beklagelse over, at den i sin Tid paatænkte Maksimalpris paa en Standard-Støvle blev opgivet, og opfordrer

den ærede Kommission til paany at overveje denne Sag.

Vi skal indskrænke os til disse enkelte Spørgsmaal blandt de mange, som er forebragt os, og forudsætter iøvrigt, at der i det kommende Efteraar paany vil blive iværksat saakaldte Dyrtidsforanstaltninger, saaledes at den ubemidlede Befolkning og dens Børn ikke skal bukke under i de store Vanskeligheder, som Prisstigningen bestandig medfører.

Ærbødigst

De samvirkende Fagforbund i Danmark:
CARL F. MADSEN

Socialdemokratisk Forbund:
TH. STAUNING.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene paa Svovlsyrefabrikkerne. Efter at der længe forgæves var forhandlet om en Overenskomst for Svovlsyre- og Superfosfatbrikken i Kastrup paa Amager, for hvilken Virksomhed den opsagte Overenskomst var udløben den 1. April, var Tiden løbet saa langt frem, saa Overenskomstforhandlingerne med de øvrige Svovlsyrefabrikker ogsaa var bristede, og der varsledes da Strejke for samtlige Fabrikker i Kastrup, Aalborg, Mundelstrup og Nr.-Sundby.

I sidste Øjeblik kom man dog til Enighed, og den 3. Juni blev et foreløbigt Dokument underskrevet.

Der var dog et stort Arbejde tilbage med Renskriften, og Kritikken af denne, og først den 9. Juni blev Overenskomsterne endeligt underskrevne. De varslede Strejker aflystes dog den 3. Juni.

Fordelene, der opnaaedes, gengiver vi efterstaaende for de forskellige Fabrikker.

I *Kastrup* var den almindelige Timeløn efter den gamle Overenskomst 40 og 43 Øre pr. Time, og ca. to Trediedele af Arbejderne stod paa de 40 Øre. Nu blev der for dem alle fastsat en Mindstelønsats paa 45 Øre.

Alle Special-Lønsatser blev dernæst forbedrede med Tillæg, der udgør fra 2 til 9 Øre.

Foruden de nævnte Forhøjelser fik alle de paagældende Arbejdere et Dyrtidstillæg af 3 Kr. ugentlig.

Dag-, uge- og maanedslønnede saavelsom Akkordarbejderne fik endvidere Dyrtidstillæg foruden respektive Forhøjelser saaledes, at de daglønnede ialt fik deres Løn forbedret med 4 Kr. 50 Øre pr. Uge, medens Kuske og Chauffører, der før havde 26 Kr., fik 6 Kr. i samlet Tillæg, og Lægterfolkene, der er maanedslønnede, opnaaede en Forhøjelse paa 249 Kr. 60 Øre pr. Aar. Vagtmandskabet i Syreafdelingen, hvor der gælder 8 Timers Arbejdstid, fik ialt deres Løn forhøjet med 5 Kr. 10 Øre pr. Uge. Søarbejderne fik deres Akkorder og nogle Tillægsbetalinger forhøjede og dertil et Dyrtidstillæg af 3 Kr. ugentlig.

I *Mundelstrup* forhøjedes alle Timelønninger med 4 Øre, i *Aalborg* og *N.-Sundby* med 3 Øre.

Endelig gennemførtes 8 Timers Vagten for den kontinuerlige Del af disse Fabrikkers Drift. Tidligere var der 12 Timers Vagt i Toskifte. I Aalborg og N.-Sundby bibeholdtes Vagtlønnen 4 Kr. 10 Øre. I Mundelstrup forhøjedes den fra 3 Kr. 90 Øre til 4 Kr.

Alle Arbejdere paa de jyske Fabrikker fik dertil 3 Kr. pr. Uge i Dyrtidstillæg.

For *samtlige Fabrikker* bestemtes det dernæst, at Akkorderne skulde revideres saaledes, at de, der ikke i 1915 havde givet 60 Øre, skulde forbedres saa meget, at de vilde have givet 60 Øre i 1915, og med disse Forbedringer gælder de fremtidig.

Overenskomsterne fik tilbagevirkende Kraft til Udløbsdatoerne — 1. April i Kastrup og 1. Maj i Jylland — og gælder i 2 Aar, og endelig fik alle Arbejderne, der havde været beskæftiget ved Virksomhederne i 3 Maaneder eller som blev regnet for faste Arbejdere, et Dyrtidstillæg af 12 Kr. maanedlig for Tiden fra 1. December 1915 til Overenskomsternes Ikrafttræden.

Havnearbejderne i Aarhus. Overenskomsten for Arbejde ved Aarhus Havn var af Arbejderne bleven opsagt til Ophør 1. Maj, og det havde vist sig vanskeligt for de lokale

Parter at komme ind i frugtbare Forhandlinger.

Under disse Omstændigheder kom Sagen til Forhandling ved et Fællesmøde 28. April. Man gennemgik ved nogle Udvalg det foreliggende Stof og skabte et Grundlag for en fortsat lokal Forhandling.

Det lykkedes imidlertid heller ikke her at komme til ny Overenskomst, hvorfor nyt Fællesmøde afholdtes 25. Maj. Det kom her til meget langvarige Forhandlinger, som fortsattes 26., 27. og 29. Maj, og der var nu endelig Enighed undtagen paa ganske enkelte Punkter, hvor Fagforeningens Repræsentanter ikke kunde modtage Arbejdsgivernes Tilbud. Uoverensstemmelserne angik særlig Mønstringsforholdene. En nogle Dage derefter afholdt Generalforsamling vedtog derfor at varsle Strejke.

Der kom ny Forhandling istand den 20. Juni. Mødet holdtes i Aarhus. Foruden de lokale Parters Repræsentanter deltog d'Hrr. *Lyngsie* og *Agerholm* som Repræsentanter henholdsvis for Dansk Arbejdsmandsforbund og for Arbejdsgiverforeningen. Det lykkedes endelig her at komme til Enighed om en ny Overenskomst.

Ved denne er Akkordpriskuranten væsentlig forbedret, dels ved Forhøjelse af Priserne og dels ved Ændringer i Arbejdsforhold og Beregningsmaader. Nogle Hjælpearbejdere, som hidtil har været lønnet med Dagløn, opnaaede Akkordbetaling som Holdet tjener eller Dagløn med et Tillæg. Daglønnen, som tidligere var 4 Kr. 75 Øre, blev forhøjet til 5 Kr. med et Dyrtidstillæg af 30 Øre. Overenskomsten udløber 1. Maj 1918.

Arbejdsgiverne havde fremsat Krav om en Række betydelige Forringelser af Løn- og Arbejdsforhold. De maatte i alt væsentligt frafalde disse Krav.

Jord- og Betonarbejderne hos P. Sørensen & Chr. Bach og hos Hultberg, Møller & Jansson i København. Efter at Overenskomsten mellem Jord- og Betonarbejdernes Fagforening og Entreprenørforeningen var udløbet den 1. April, rejste en Del af Folkene, som stadig beskæftigedes paa Timeløn ved Boulevardbanens Entreprice III, som var overtaget af Firmaet P. Sørensen & Chr. Bach, Krav om en bedre Løn, end de hidtil havde haft, og da dette Krav ikke blev efterkommet, søgte de andre Steder hen.

Den derved opstaaede Arbejdsstandsning paaklagede Firmaet og Sagen gik saa til et Fællesmøde den 8. Maj, men det endte resultatløst, da Jord- og Betonarbejdernes Fagforening, som blev beskyldt for at have paavirket Arbejderne til at standse Arbejdet, ikke vilde erkende dette og derfor ikke vilde betale nogen Erstatning.

Ved samme Møde behandledes en lignende Sag fra Firmaet Hultberg, Møller & Jansson, men i denne Sag opnaaedes heller intet Forlig under samme Forhold som for den førstnævnte.

Begge Sagerne afgjordes derefter af Den faste Voldgiftsret i Sag Nr. 172.

Støberiarbejdsmændene i Rønne. Tidligt paa Foraaret afsluttede Rønne Afdeling af Dansk Arbejdsmands Forbund Overenskomst med Bornholms Maskinfabrik og Nordre Jernstøberi i Rønne, men denne Overenskomst fik ikke Sanktion af Forbundet, da dens Indhold var langt ringere end Indholdet af Overenskomsten for Landets øvrige Maskinfabrikker og Støberier.

Nye Forhandlinger blev derfor optaget under Forbundets direkte Medvirken, og derefter afsluttedes den 25. April en Overenskomst for 2 Aar regnet fra 1. April 1916.

Derved fik alle Timelønsatser et Tillæg af 4 Øre og dertil 2 Kr. i ugentlig Dyrtidstillæg.

Minimallønnen i Rønne ligger herefter kun 1 Øre lavere end i det øvrige Danmark.

Malerne hos Simon Jensen i Aalborg. Hos et Medlem af Aalborg Malerlaug, Malermester Simon Jensen opstod der Uenighed om Betalingen for noget Butiksarbejde, og den lo-

kale Afdeling af Malerforbundet begærede Spørgsmaalet afgjort af Fagets Voldgiftsret. Afdelingen stillede for sit Vedkommende 70 Kr. i Depositum i Voldgiftsretten.

Malermesteren, Aalborg Laug og Centralforeningen af Malermestre i Provinserne vilde derimod ikke sætte et lignende Beløb paa Spil, antagelig fordi de indsaa, at Sagen stod paa svage Fødder for Mesterens Vedkommende, og de blev derfor ved at hale Sagen i Langdrag.

Tilsidst blev Fagforeningen ked af alle Mestrenes Udflugter, og en Klage til Den faste Voldgiftsret forberedtes derfor.

Dette gav Anledning til et Fællesmøde med Repræsentation fra Hovedorganisationerne den 5. Maj, og ved denne Lejlighed, hvor Arbejdsgiverforeningen vist hurtigt indsaa, at Mesterorganisationernes Stilling var ganske uholdbar, afsluttedes Sagen paa følgende Maade:

»I Anledning af en Uoverensstemmelse om et Betalingsspørgsmaal hos Malermester Simon Jensen, Aalborg, erklærede Arbejdsgiverforeningen, at den paa Centralforeningens Vegne vil betale det omstridte Beløb, saasnart Malerforbundet opgiver Beløbets Størrelse.«

En Maaneds Tid efter indløb der Meddelelse om, at Malernes Fagforening havde faaet sit 70 Kr.s Depositum tilbagebetalt efter at det omtvistede Beløb var blevet udbetalt, og Sagen var dermed endelig afsluttet.

Malerne Landet over. Malerfagets forskellige Organisationer vedtog i Løbet af Foraaret Mæglingsforslag, der var stillet af Forligsmanden, og derved undgik Faget Konflikt.

Om Forstaaelsen af de vedtagne Forslag opstod der imidlertid Uenighed, og det lykkedes ikke at komme til Enighed ved Partsforhandlinger, ejheller ved et Fællesmøde, hvori Repræsentanter for Hovedorganisationerne deltog den 5. Maj.

Da det i Mæglingsforslagene var fastslaaet, at eventuelle Uoverensstemmelser vedrørende de vedtagne Forslag skulde henvises til Afgørelse af Udvalg med Forligsmanden som Formand og Opmand, gik Malerforbundet denne Vej, og den 20. Juni afsagdes Kendelserne.

Den første Uoverensstemmelse drejede sig om Provinsoverenskomsten. Centralforeningen af Malermestre beklagede sig over, at Forbundet havde optrykt den nye Overenskomst paa en Maade, der skulde være i Strid med det vedtagne Forslag. I Realiteten viste det sig, at Centralforeningen fortolkede den nye Overenskomst saaledes, at Akkordudbetalingen skulde ligge 7 Øre lavere pr. Time end Timebetalingen, medens Forbundet hævdede, at Akkordudbetalingen ligesom i den udløbne Overenskomstperiode kun skulde ligge 3 Øre under Timelønsbetalingen.

Forbundet fik Medhold i sin Opfattelse.

Den anden Uoverensstemmelse drejede sig om, hvorvidt de københavnske Malersvende skulde have et i Forligsforslaget nævnt Procenttillæg tillagt Ekstrabetalingerne for Over-, Nat-, Helligdags- og Landarbejde.

Udvalgets Kendelse gik ud paa, at de paagældende Satser ikke var omfattet af Forligsforslaget.

Paa samme Omraade var der Uenighed om, hvilken Mindsteløn, der skulde betales paa Timelønsarbejde. Forbundet hævdede, at der mindst skulde betales 61 Øre.

Kendelsen fastslog, at 56 Øre var Mindstesatsen.

Endelig var der Uenighed om, hvorvidt Overarbejdstillægene ved Skibsmalerarbejdet skulde betales efter Timelønsatsen eller efter denne Sats sammenlagt med det Forskud, Svendene har overenskomstmæssig Ret til at trække paa Akkordarbejde.

Kendelsen gik ud paa, at Tillæggene skulde beregnes efter Timelønsatsen alene.

Skorstensfejerne i København. Mellem Skorstensfejerlavet og Skorstensfejersvendenes Fagforening i København blev der i 1914 oprettet en ny Overenskomst, og man enedes da ogsaa om at tilføje Instruksen for Skorstensfejermestrene en saalydende Bestemmelse:

»Svendene antages under samme

Forhold som Københavns Kommunes fast ansatte Haandværkere, Pension dog undtagen«. I Følge denne Bestemmelse kan der ikke være nogen Tvivl om, at Svendene er antagne under samme Lønvilkaar, som til enhver Tid er gældende for Haandværkere i Kommunens Tjeneste; derimod opstod der Tvivl, om Svendene ogsaa var berettiget til Dyrtidshjælp efter Kommunens Regler.

Dette Spørgsmaal blev derfor henvist til Afgørelse af en Voldgiftsret, hvortil Magistraten udpegede en Opmand. Kendelsen gav Arbejderne Medhold, idet den udtalte, at Skorstensfejerlavets Medlemmer i Følge den citerede Bestemmelse i Instruksen er pligtige til at udbetale Dyrtidshjælp til deres Svende i Overensstemmelse med de af Københavns Kommunalbestyrelse i September 1915 vedtagne Bestemmelser om Dyrtidshjælp.

Dyrtidshjælpen, som efter denne Kendelse tilkommer Svendene, andrager tilsammen 13,490 Kr.

Udlandet.

Norge.

Lønansættelse ved tvungen Voldgift.

Rettens første Kendelse.

Fredag den 30. Juni, Kl. 10½ Formiddag afsagde den Voldgiftsret, der i Norge er nedsat i Henhold til den fornylig vedtagne »Lov om tvungen Voldgift i Arbejdsstridigheder« sin første Kendelse.

Den afgjorde Forholdene i Jern- og Metalindustrien, hvor Arbejderne tidligere som Hovedkrav havde fremsat *Forlangende om 8 Øres Forhøjelse af Timelønnen.* Ved Forhandlinger mellem Ledelserne for Fagets Organisationer var der opnaaet *Enighed om 5 Øres Forhøjelse.* Dette Forslag, som gik til Urafstemning (den foregik under ringe Deltagelse fra Metalarbejdernes Side), blev forkastet.

Den tvungne Voldgiftsret er nu kommet til det Resultat, at *Timelønsforhøjelsen skal være ca. 10 Øre* saavel paa Mindstelønningerne som paa personlige. Mindstelønnen blev derved 45 Øre for Faglærte og 40 Øre for Hjælpearbejdere.

Det er Hovedpunktet, men dertil er der knyttet en lang Række Bestemmelser af Betydning.

Overenskomsten udvides saaledes til ogsaa at omfatte Kvinder, og Løntillæget for disse fastsattes til 5 Øre pr. Time i personlige Tillæg.

For Kvinder, som ikke er anerkendte Fagarbejdere, fastsattes en Begyndelsesløn af 16 Øre, hvis de er under 18 Aar, og 20 Øre, hvis de er over 18 Aar; tidligere betaltes henholdsvis 12 og 14 Øre.

Disse Lønninger stiger som før med 2 Øre pr. Time hvert Halvaar indtil 30 Øre i Timen; tidligere var Maximum 20 Øre.

For Lærlinge sattes Mindstelønnen til 17 Øre pr. Time, stigende hvert Halvaar indtil den efter 10 Halvaars Forløb naar 40 Øre ved Læretidens Udløb.

For Over-, Nat- og Helligdagsarbejde og Arbejde i Dag- og Nathold fastsattes Tillæg, der varierer fra 25 til 100 pCt.

Værktøjsgodtgørelse forhøjedes fra ½ til 1 Øre pr. Time.

Kostpengene forhøjedes fra 2 Kr. 25 Øre til 2 Kr. 90 Øre i Byerne og fra 2 Kr. til 2 Kr. 60 Øre paa Landet. For unge Mennesker skal der træffes særlig Aftale. Der maa dog ikke ydes dem under 2 Kr.; tidligere 1 Kr. 50 Øre.

Følgende Bestemmelse blev fastsat om Ferier:

»Enhver Arbejder, som har været ansat ved samme Bedrift i et sammenhængende Tidsrum af mindst et Aar, har Ret til en aarlig sammenhængende Ferie paa 4 Arbejdsdage med fuld Løn. Bestemmelse om Tidspunktet for hver enkelts Ferie træffes af Arbejdsgiveren. Bliver vedkommende Arbejder opsagt, før han har faaet Adgang til at benytte en optjent Ferie, tilkommer der ham 4 Dages Løn.«

Der var ingen Ferie tidligere.

I den gamle Overenskomst fandtes følgende Bestemmelse:

»For særligt smudsigt og sundhedsfarligt Arbejde betales et passende Tillæg efter nærmere Overenskomst.«

Denne Passus gav Voldgiftsretten følgende Tilføjelse:

»Tillægets Størrelse skal fastsættes paa Forhaand før Arbejdets Paabegyndelse. Ved Værksteder, hvor der ofte forekommer Arbejde af mere smudsig og sundhedsfarligt Art, forudsættes, at der er taget Hensyn hertil allerede ved Fastsættelsen af de almindelige Lønninger. Hvad der skal forstaas ved »særligt smudsigt og sundhedsfarligt Arbejde« maa derfor bedømmes i Forhold til Arbejdets almindelige Art ved hvert enkelt Værksted.«

Endelig fastslog Retten, at der ikke skulde fastsættes Mindstelønsatser for følgende Forbund, som ikke mere vilde have saadanne Mindstelønsatser fastsat for de af deres Medlemmer, der beskæftiges i Jernindustrien: Norsk Malerforbund, NorskMøbelindustriarbejderforbund, Norsk Sav-, Tomt- og Høvleriarbejderforbund og Norsk Træarbejderforbund. Retten føjede hertil en Bestemmelse om, at Sløjfningen af Minimallønsatserne ikke maatte benyttes til at sænke Lønniveauet i de vedkommende Fag og Grupper i Værkstederne.

* * *

Denne Kendelse har ingenlunde bragt den Ro i Gemytterne, som Regering og Storting vel sagtens har tænkt sig vilde blive frembragt ved Hjælp af en »upartisk« Afgørelse.

Selve Voldgiftsloven frembragte jo en hidtil ukendt Situation. Den lagde ligesom et knugende Tryk, en sammentrængt Uhygge over alle dem — Arbejdere saavelsom Arbejdsgivere —, der var klar over Tilstandens betydelige Alvor. Loven virkede øjeblikkelig som en Dødningehaand paa hele Organisationslivet, og der paakom de Interesserede en Følelse af, at de var sunket ned i en uværdig Tilstand. Der var bristet noget. Det nyttede ikke mere at reflektere. Det dæmrede sikkert i Arbejderkredse, at man burde have anvendt Midler, der kunde have bragt klar Bane i Arbejdsforholdet ved egen Kraft, saaledes at de mange tusinder af Arbejdere kunde have undgaaet den ydmygende Umyndighedstilstand, Voldgiftsloven hensatte dem i, men det var for sent. Den »tvungne« var den uomstødelige Kendsgerning trods alle mundtlige og skriftlige Protester, trods Arbejderpartiets Modstand i Stortinget, trods selve Proteststrejken, der omfattede Størstedelen af den organiserede Arbejderstab og kostede de tusinder af Hjem mange flere tusinder af Kroner.

Saa ventedes Resultatet og Spændingens Udløsning, og da Øjeblikket kom, blev der rig Anledning til Reflektioner paany.

I Arbejderkredse er der maaske i første Øjeblik opstaaet Glæde over, at Resultatet blev saa godt, som det blev, dobbelt saa godt, som man havde forhandlet sig til, men »Malurten« er hurtig blevet dryppet i Glædens Bæger, naar Tanken er naaet længere frem.

Nøje Overvejelse har sikkert hurtigt dannet et Billede af Konsekvenserne, der kan komme.

I dette Tilfælde har Arbejderne faaet Vinden paa Ryggen og faaet Tillæg tilkendt, *der gik højere op end de oprindelig havde forlangt.*

Næste Gang gaar det maaske den modsatte Vej. Det afhænger af Konjunkturer, af Voldgiftsrettens Sammensætning, af de hundrede forskellige Forhold, og hvordan vil det blive for den arbejdende Stand, hvis Arbejdsgiverne i en nedadgaaende, i en Arbejdsløshedens, i en Sultens Periode kræver Nedsættelser og Voldgiftsretten — den »tvungne« — saa ligesom i dette Tilfælde gaar *videre* end man har krævet, og Arbejderne som Følge deraf da gaar en Nødstilstand i Møde *uden organisationsmæssig Ret til at værge sig.*

Der aabner sig under disse nye Forhold i Norge Perspektiver af den betænkeligste Art, og det er Bevidstheden herom, der bevirkede, at den nysafholdte Kongres i Landsorganisationen i Norge traf Beslutninger, der tager Sigte paa Etableringen af en Fremtidsvirksomhed, der en kommende Dag skal kunne *overflødiggøre* den *tvungne* Voldgift og fri den norske Arbejderklasse for det tyngende Aag, der er lagt paa dens Færd.

Det er at haabe, at Landsorganisationen maa finde de rette Udveje; gribes der fejl i Midler og Taktik, vil der maaske for stedse være lukket for Arbejderorganisationens frie Bevægelse.

Af den internationale Efterretningskorrespondance.

Ungarn.

Lønforhøjelse ved Forordning.

Fra Budapest skrives der til »Arbeiter Zeitung« i Wien: I Aaret 1898 vedtog det ungarske Junkerparlament nogle Markarbejderlove, Folket kalder dem Slavelove — som stiller Landproletariatet fuldstændig retsløst, idet det blotte Forsøg paa en Lønbevægelse trues med Straf. 8 Aar senere blev Tyendeforholdet nyordnet ved en anden Lov, som betegnede et væsenligt Tilbageskridt mod Livegenskabet. Og nu mente man for Generationer frem i Tiden at have sikret Jordrenten mod Fordringer om højere Løn til Arbejderne. Hvem havde vel den Gang anet, at en ungarsk Regering efter saa forholdsmæssig kort Tids Forløb ved en Forordning skulde foreskrive Lønforhøjelser for Landbruget? Dette Vidunder har nu Verdenskrigen fuldbragt — ganske vist af tvingende Grunde.

Af Mangel paa Arbejdskraft er en betydelig Del af Ungarns Agerland ikke bleven opdyrket. Nu skal Markernes Behandling gennemføres ved Benyttelse af alle til Raadighed staaende egnede Arbejdere og Trækdyr. Regeringen har udstedt en Forordning, som til dette Formaal foreskriver Oprettelsen af Landbrugs Kommissioner i alle Kommuner. Disse Kommissioner skal paase, at al disponibel Arbejdskraft og Trækkraft kommer til Anvendelse ved Markarbejdet. Har en Landmand mere end han selv behøver af disse, da skal Kommissionen sørge for, at de overflødige Mennesker og Dyr stilles til Raadighed for dem, der mangler. Herved skal der først tages Hensyn til de Landbrug, hvor Manden er i Felten, og dernæst til saadanne Bedrifter, hvis Indehavere er Mindreaarige, Kvinder eller arbejdsudygtige. Alt dette gælder de mindre Bedrifter. De store Godser faar Krigsfanger stillet til Raadighed. Til de Arbejdere, gamle Mænd, Kvinder og større Børn, som paalægges Arbejde paa fremmed Grund, skal betales den paa Egnen sædvanlige Løn med et Tillæg af 60 pCt. Altsaa en af Regeringen paabudt Lønforhøjelse i Landbruget. Nu skal man altsaa ikke mere fortælle, at Miraklernes Tid er forbi.

Men der findes nemt en Forklaring paa denne Mærkelighed. Da det store Landbrug i de fleste Tilfælde er forsynet med Arbejdskraft fra Fangelejrene, og da samtidig dets Produkter kan sælges til Priser, som er 150 pCt. højere end de normale, kan 60 pCt. Lønforhøjelse ikke længer gøre ondt. Endvidere drejer det sig jo om et Tvangsarbejde, som er foranlediget ved Krigen, og dersom Arbejdernes Misfornøjelse ikke mildnes ved en Lønforhøjelse, saa kan det ventes, at Markarbejdet vil blive udført paa en Maade, som ikke er fremmende for et godt Høstudbytte. Trods alt dette turde det være tvivlsomt, om Landbrugs Kommissionerne nu ogsaa overalt vil paase, at Forordningens Bestemmelse om Lønforhøjelsen bliver gennemført. Man skal vist ikke vurdere denne socialistiske Ydelse alt for højt.

Foranstaltningerne i Ungarn er sikkert af ligesaa tvivlsom Værdi i det lange Løb som den tvungne Voldgift i Norge.

Red.

Adressefortegnelse

over Formændene for Arbejdernes Fællesorganisationer i Danmark.

Aalborg: Cigarmager Laurits Mortensen, Valdemarsgade 36 [2].

Aarhus: Typograf Mart. Petersen, Strandvej 30A [2].

Assens: M. P. Sørensen, Assens Social-Demokrat.

Assens pr. Mariager: P. Søndergaard.

Bogense: Snedker Andreas Hansen, Torvet.

Brønderslev: Tømrer Chr. Frederiksen, Bredgade 71.

Esbjerg: P. M. Tinsfeldt, Østergade 45.

Faxe: Jens Chr. Christensen, Egedevang.

Faaborg: Bryggeriarbejder N. Nielsen, Adelgade.

Fredericia: Snedker Frantz Hansen, Nørre Voldgade 98 [3].

Frederikshavn: Smed H. P. Larsen, Emilievej 17.

Frederikssund: Murer J. Wolter, Oppesundby pr.

Frederiksværk: L. Bram.

Glostrup, Taastrup og Omegn: H. Ejlersen, Soc.-Demokr. Exp.

Grenaa: Skrædder I. Chr. Nielsen, »Søndervang«.

Hadsten: Murer K. Frandsen.

Hadsund: I. M. Johansen.

Haslev: Tømrer Christiansen, Fredensvej.

Helsingør: P. Christensen, Søstræde 4.

Herning: Jens Jensen, Møllevej 18

Hillerød: Maskinarbejder E. V. Carlsen, Margrethevej 14.

Hjørring: Former Jens Jensen, Jørgen H. Nielsensvej.

Hobro: Slagter A. Gundersen, Havnevejen.

Holbæk: Bager Alf. Petersen, Dragerupvej 13.

Holstebro: Cigararbejder Anton Andersen, Fredericiagade 27.

Horsens: Typograf Th. Jørgensen, Gersdorffsgade 1.

Hørsholm: C. Jensen, Social-Demokratens Eksp.

Kalundborg: Murer A. Thyme, St. Jørgensbjerg.

Kjerteminde: Chr. Mogensen, Søndergade 56.

Kolding: Murer Jens Svendsen, Gølmannsvej.

Korsør: P. Nielsen, Nyvej 18 [1], Halskov.

København: Carl F. Madsen, Kompagnistræde 14.

Køge: Tøffelmager Pedersen-Darup, Margrethevej.

Lemvig: Tømrer H. Rønn, Frederiksgade.

Lyngby: Laur. Sørensen, »Frem« 7.

Maribo: J. F. Løffgren, Nørregade.

Middelfart: Tømrer E. Tønnesen, Hessgade.

Nakskov: Typograf Nielsen.

Nyborg: K. Hvidtfeldt, Mellemgade

Nykøbing F.: Cigarmager J. P. Jensen, Søvej 76.

Nykøbing M.: N. Chr. Haurum.

Nykøbing Sj.: Elias Nielsen, Frandsensvej.

Nørre Aaby, Oscar Dolleris, Gadstrup Mark pr.

Nørresundby: Carl Jensen, Vestergade 83.

Nørre Aaby: Maskinsnedker R. Jensen.

Næstved: A. M. Kristensen, Sydsjællands Social-Demokrat.

Odder: Slagteriarb. Jørg. Jensen, Østergade 66.

Odense: H. P. Petersen, »Fyns Social-Demokrat.«

Randers: Chr. Bach, Vestergrave 3.

Ribe: Ledvogter Chr. S. Petersen, Ribemark pr.

Ringkøbing: Snedker F. Mogensen, Mellemgade 13 [1].

Ringsted: Slagteriarbejder N. P. Jensen, St. Hansgade 33.

Roskilde: Typograf P. E. Borrild, Kastelsvej 11.

Rudkøbing: Assistent Marinus Larsen.

Rønne: Andr. Nielsen, Paradisgade 10.

Saxkøbing: Otto Petersen, Social-Demokraten.

Silkeborg: Emil Petersen, Jernbanevej 9.

Skanderborg: Anders Nielsen, Sygehusvej.

Skive: Snedker J. Trouelsen, Torvegade 16.

Skelskør: Niels Jørgensen, Møllestræde.

Slagelse: Skomager Johs. Madsen, Løvegade 18.

Sorø: Jacob Larsen, Torvet 38.

Stege: Maskinarbejder I. P. Knudsen, Baadhusgade 25.

Struer: Slagteriarbejder P. Andersen, Strandvejen.

Stubbekøbing: S. Møller-Larsen, Grønnegade.

Svendborg: Cigararbejder F. Nikolajsen, St. Hansvej 14 a.

Thisted: Murer Axel Hvid, Skovgade 20.

Varde: Snedker Sørensen, Villa Avne, Sundvejen.

Vejen: Tømrer P. Ravn, Rosengade.

Vejle: Holger Larsen, Vejle Social-Demokrat, Dæmningen 3.

Viborg: Tømrer Chr. Willumsen, Sct. Mikkelsgade 13.

Vordingborg: Snedker Lohft-Rasmussen, Næstvedvej.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 3 ❋ KØBENHAVN DEN 15. JULI 1916 ❋ 13. AARGANG.

INDHOLD: Teknologisk Institut. Kongres. Den faste Voldgiftsret. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene paa Blaakilde Mølle. Fabrikarbejderne i Pianofaget. Murarbejdsmændene hos Murermester Niels Jensen i Randers). Udlandet. Arbejdsløsheden.

Teknologisk Institut.

En Indsamling.

Fagskolen for Haandværkere og mindre Industridrivende, der forresten aldrig kaldes for andet end Teknologisk Institut, begyndte sin Virksomhed for en halv Snes Aar siden.

Skolen satte sig som Opgave at lære Eleverne at tage praktisk paa alting. Den vilde ikke skabe en hel Masse Videnskabsmænd, den vilde tværtimod opdrage den mindre bemidlede Haandværker i Byerne og Haandværkeren derude paa Landet og i de smaa Fiskerlejer og overalt, hvor der kun var saa bitte lidt af Værktøjer og Assistance at raade over, til at hjælpe sig i en snæver Vending, og netop med de ufuldstændige og mangelfulde Værktøjer og Hjælpemidler.

Og Skolen vilde mere end det. Den vilde yde sit Bidrag til at vække Kærlighed til det daglige Arbejde og til at aabne Øjnene for alt, hvad der kunde skabes af sundt og smukt ved Hænders Gerning.

Det var en stor Opgave, der selv begyndte under smaa beskedne Forhold i trange Lokaler i den københavnske Industriforenings Bygning, hvor der iforvejen knapt nok var Lokaler nok til alle de Institutioner, Forretninger og Udstillinger, der havde søgt Ly i denne Bygning.

Der blev snart for trangt for Skolen paa dette Sted, og der søgtes Udveje. Man hjalp sig en Tid ved at bønfalde sig frem til noget mere Plads i Bygningen, men efterhaanden som Elevantallet steg og stadig steg, blev det aabenbart, at der maatte komme en Dag, hvor der skaffedes Plads, meget, meget mere Plads.

Skolens Ledere iværksatte derfor en storstilet Agitation for at skaffe Institutet en egen Bygning, og ved mange forenede Kræfter lykkedes det at faa en hel Plan færdig.

Der blev skaffet Byggegrund og forskellige Udkast til en Bygning samtidig med, at der fra forskelligt Hold skaffedes Midler, saa man turde give sig i Kast med Byggeriet. Men der skal naturligvis mange Midler til. Stat og Kommune, industrielle Virksomheder, Sparekasser og Banker, Haandværkerforeninger og private Mænd har ydet dertil og der er ogsaa kommet store Midler ind, men ikke nok. Ved en sidste Slutspurt haaber Skolen nu paa, at det skal lykkes at faa et Beløb skaffet tilveje, saa alle økonomiske Bekymringer bliver blæst bort med det samme.

Til dette sidste Tag har Institutets Ledelse ønsket, at Arbejderne og deres Organisationer skulde yde deres Medvirken. Af økonomiske Grunde ønskes denne Medvirken, som foran sagt, men Ledelsen hævder med Styrke, at det højeste Ønske den nærer ved at fremsætte Anmodningen er, at det ved Bidrag fra Arbejdernes Side skal kunne konstateres, at *alle Klasser i Befolkningen samles om at fremme den foreliggende kulturelle Opgave.*

Skolen har derfor henvendt sig til Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund om Støtte for Planens Realisation, og der er truffet Aftale om, at Skolen med Forretningsudvalgets Anbefaling dels skal henvende sig til Forbundene, dels til Fællesorganisationerne om Støtte.

Forretningsudvalget har derefter i

Henhold til den trufne Aftale under 14. Juli tilstillet Forbundene og Fællesorganisationerne efterstaaende Cirkulære:

»Fra *Teknologisk Institut*, som opfører en ny Bygning i København, har vi modtaget Anmodning om at yde vor Medvirken til, at denne Bygning, der uomtvistet vil blive Hjemmet for en Undervisning til stor Gavn for Haandens Arbejdere i By og paa Land, kan blive rejst under et Samarbejde af alle i Sagen interesserede Parter.

Vort Forretningsudvalg har vedtaget at imødekomme denne Anmodning ved at opfordre alle Arbejderorganisationer og organiserede Arbejdere til at yde Støtte, naar Institutet i den allernærmeste Fremtid henvender sig til Organisationerne om denne Sag.

Efter Aftale med vort Forretningsudvalg vil Henvendelsen ske paa to Maader, idet Institutets Indsamlingskomité, hvori medundertegnede Næstformand for De samvirkende Fagforbund har Sæde, dels vil henvende sig til Forbundene, dels til Fællesorganisationerne.

Forbundene vil modtage en Anmodning om at bevilge Beløb direkte af deres Kasser til Formaalet.

Fællesorganisationerne vil faa tilsendt et Antal Emblemer, som ønskes afhændet til alle Arbejdere i Anledning af en stor Haandværkerfest, som afholdes Landet over den 20. Juli til Fordel for Institutets nye Bygning. Emblemet koster kun 10 Øre og kan saaledes let erhverves af enhver.

Vi anmoder Forbundene og Fællesorganisationerne om alle at modtage Institutets Henvendelse med den varmeste Velvilje. Dels vil det være af Betydning, at der skaffes saa mange Penge tilveje som mulig, men navnlig vil det være til Gavn for hele Sagen, at det konstateres, at alle staar samlede om at støtte Bestræbelser, der tilsigter Udvidelsen af Kundskaber og faglig Dygtighed.

P. F. V.
Carl F. Madsen.
Otto Smith.«

Kommunalt Arbejderforbunds Kongres.

Kommunalt Arbejderforbund afholdt sin 9. ordinære Kongres i Folkets Hus, Jagtvej 69, København, den 4., 5. og 6. Maj. Forbundet havde i 1915 ialt 2745 Medlemmer i 11 Afdelinger. Det omfatter Organisationer af fast Personale under Københavns og Frederiksbergs Kommuner og er saaledes begrænset til Hovedstaden, idet der dog findes en Afdeling i Roskilde, nemlig af Personalet paa Københavns kommunale Sindssygeanstalt og Brystsygesanatorium, St. Hans Hospital og Boserup.

Kongressen bestod af 50 Delegerede fra Afdelingerne samt Hovedbestyrelsens 25 Medlemmer og 2 Revisorer. Desuden var som indbudte Gæster tilstede: De samvirkende Fagforbund, Sekretær *Peder Hedebol*, Dansk Arbejdsmandsforbund *P. Mikkelsen*, Sporvejs- og Omnibusfunktionærernes Organisation *Fischer-Nielsen* og *Skaltz*, det svenske Broderforbund *L. Nordgreen*, Dansk Jernbaneforbund *Chr. Petersen* og *Rodevang* og Dansk Postforbund *H. V. Jensen*.

Kongressens Dagsorden var følgende:

1. Valg af Funktionærer.
2. Beretning om Virksomheden.
3. Regnskabet.
4. Planlæggelse af den faglige Virksomhed.
5. Forslag.
6. Fastsættelse af Lønninger og Diæter.
7. Valg af Formand, Kasserer, Sekretær, 1 Revisor og 1 Revisorsuppleant.
8. Valg af Hovedbestyrelse, 4 Repræsentanter til »De samvirkende Fagforbund« og 1 Kontrahent ved »Social-Demokraten«.
9. Protokollen.

Til Dirigenter valgtes Maskinmester *Fr. Petersen* og Skolebetjent *J. Hansen* og til Hjælpesekretær Overopsynsmand *H. P. Palbo*.

Forbundets Formand, *Th. Thomsen*, aflagde den mundtlige Beretning, idet han jevnlig henviste til den udførlige trykte Beretning, som var tilsendt de Delegerede.

Den lyse Situation, som tegnede sig for Forbundet ved dettes ordinære Kongres i 1914, blev desværre

brat formørket af Krigen og den almindelige Depression, der fulgte med Krigen. Derfor blev der kun Smaareformer ud af det i 1914 indsendte Lønandragende.

Men med Krigen fulgte Dyrtiden, hvorfor der indledtes Forhandlinger om et Dyrtidstillæg. Dette blev beregnet efter Børneantallet, og Forbundets Forsøg paa at skaffe Dyrtidshjælp ogsaa til de lavtlønnede gifte Tjenestemænd uden Børn strandede paa Modstand fra antisocialistisk Side. Derimod lykkedes det at opnaa en lille Forbedring for de halvdagsbeskæftigede Kvinder.

I 1915 opnaaedes en Del Lønforbedringer derved, at man ved Forhandling med Institutionslederne fik disse til at medtage Forslag herom paa deres Budgetforslag til Kommunalbestyrelsen. Efter langvarige Forhandlinger er der opnaaet nogle Forbedringer for de ved Skolernes Rengøring beskæftigede Kvinder. Betalingen for Hovedrengøring er hævet fra 3½ til 5 Kr. pr. Klasseværelse, og Aftenskoletjenesten er omlagt paa en for Personalet fordelagtigere Maade.

Ved Hospitalsvæsenet er der opnaaet en hel ugentlig Fridag for det mandlige Tyende. De kvindelige Nattevagters Løn er hævet fra 2 til 2½ Kr. pr. Nat for de løse, til 17½ Kr. ugl. for de faste Nattevagter.

De timelønnede Urmageres Løn er forhøjet fra 60 til 65 Øre pr. Time, Havebetjente og Portvagter er rykket op fra 4. til 3. budgetmæssige Lønklasse, nogle Gartnerformænd samt andre er ogsaa rykket op i højere Lønklasse.

Endelig er Arbejdsmændenes Kaar forbedret. Kommunalbestyrelsen indgik paa at betale den noget højere Sommerugeløn ogsaa for Vintertiden (27 Kr. 90 Øre i Stedet for 26 Kr. 50 Øre) ved Vej- og Kloakanlægene, Vandforsyningen og Økonomikontoret. Ved Torve- og Slagtehallerne forhøjedes Timelønnen fra 44 til 50 Øre. I Roskilde forhøjedes Arbejdsmændenes Ugeløn fra 22 Kr. 50 Øre til 25 Kr., hvilket atter førte med sig, at de derværende Haandværkeres Løn hævedes med 8 Øre i Timen. Arbejdsmændene ved Hospitalerne og paa Raadhuset, hvis Løn havde været stigende fra 23 til 28 Kr. ugl., fikseredes til 28 Kr. Tillige er man enig om, at Arbejdsmandslønningerne optages til fornyet Forhandling, naar de private Arbejdsmænd har faaet deres Lønforhold ordnede.

Et af Forbundet indsendt Krav om Forkortelse af Arbejdstiden for Personalet ved Byens Fængsler er ogsaa imødekommet af Kommunalbestyrelsen, idet der gives en Fridag hver 3., 4. og 5. Dag henholdsvis for Dagbetjente, Natbetjente og Arbejdsmænd.

Sluttelig omtaltes de senest med Magistraten førte Forhandlinger om Dyrtidstillæg. Borgerrepræsentationen har stillet 2 Mill. Kr. til Raadighed i Regnskabsaaret 1916—17, men det maa kritiseres, at Dyrtidstillægget ikke faar tilbagevirkende Kraft fra Oktbr. 1915, saaledes som Forbundet har krævet.

Efter at Formanden yderligere havde omtalt en Række andre Sager, sluttede han sin Beretning. Der førtes om denne en livlig Diskussion, hvorefter enstemmig Godkendelse fandt Sted. Under samme Punkt af Dagsordenen vedtoges en Række Resolutioner angaaende de forskellige Gruppers Ønsker.

Regnskabet forelagdes for hvert af de to Aar 1914 og 1915. For 1915 balancerede Regnskabet med Kr. 39.116.41 og en Beholdning af Kr. 12.459.59. Til Strejkefonden i Henhold til De samvirkende Fagforbunds Love er henlagt ialt Kr. 33.278.00.

Regnskabet godkendtes enstemmigt.

Under *Planlæggelse af Virksomheden* vedtoges følgende Resolution:

»Da de Lønvilkaar, der var Grundlag for Lønreformen af 1. April 1909 forlængst i betydelig Grad er forrykkede, fastslaar Kongressen Nødvendigheden af en Lønreforms Gennemførelse.

Forsaavidt Kommunen yder sine Arbejdere og Tjenestemænd saadanne Dyrtidstillæg, at disse raader Bod paa den herskende Dyrtid, paalægger Kongressen Hovedbestyrelsen at fremsætte Kravet om en gennemgribende Lønreform saa hurtigt, som Forholdene lader sig overskue.

I modsat Fald maa Kongressen kræve

en Lønreform gennemført fra 1. April 1917«.

Efter en længere Diskussion toges Beslutning angaaende alle Enkeltheder ved de Lønkrav, som er indsendte til Københavns Kommunalbestyrelse.

Under *Forslag* vedtoges en Udvidelse af Medlemsbladet fra 1. Jan. 1917 og en Udtalelse angaaende Grænseforholdene mellem nogle af Forbundets Afdelinger. Desuden vedtoges det at oprette et Mæglingsudvalg, som skal søge at udjevne muligt opstaaende personlige Stridigheder blandt de forskellige Afdelingers Medlemmer.

Efter at dernæst Lønninger og Diæter var fastsat, skredes til Valg af Tillidsmænd.

Til Formand, Kasserer og Sekretær genvalgtes ved Akklamation henholdsvis *Th. Thomsen*, *P. Egeboe* og *R. Olsen*.

Til Revisor valgtes *Frobenius*.

Til Hovedbestyrelse valgtes:

Sprøjteförer *Jens Hansen*, Overopsynsmand *Palbo*, Arbejdsmændene *Lindblad*, *P. Andersen* og *Chr. Nielsen*, Maalerkontrollør *S. Jensen* og Lygtetænder *A. Eriksen*, Brandmændene *Ipsen* og *Voldike*, Fængselsbetjentene *J. P. Jensen* og *Frobenius*, Urmager *K. Norbøll* og Værkfører *M. Christiansen*, Hospitalsarbejderne *V. Berthelsen* og *Riitgarn*, Fruerne *C. Jørgensen* og *M. Østerliin*, Maskinmontør *J. O. Larsen* og Opsynsmændene *P. Elmøe*, *Fr. Hansen*, *A. Elvang* og *P. Hendriksen*.

Til Medlemmer af De samv. Fagforbunds Repræsentantskab genvalgtes *Formand*, *Sekretær*, *Norbøll* og *Lindblad*.

Til Kontrahent ved Social-Demokraten genvalgtes *Formanden*.

De indbudte Gæster og Formanden havde derefter Ordet for afsluttende Udtalelser, hvorpaa Protokollen oplæstes og godkendtes.

Kongressen sluttede under Afsyngelse af »Internationale« og Leveraab for Forbundet.

—

Den faste Voldgiftsret.

En Elektrikerstrejke hos Installatør Ferd. Jensen.

Sag Nr. 173.

I Januar 1912 oprettede Dansk Elektriker-Forbund en Overenskomst med Installatør Ferdinand Jensen i København, og ved denne Overenskomst blev det fastslaaet, at Akkordsystemet skulde gennemføres hos dette Firma i samme Omfang som Systemet benyttedes hos Installatørforeningens Medlemmer.

Forbundet kom imidlertid paa det rene med, at Firmaet stadig omgik Akkordbestemmelsen, og da det paany konstateredes ved en Entreprise paa 31 Ejendomme i Aladdins Kvarteret i København, iværksatte Forbundet Strejke og Blokade overfor Firmaet, dels for at faa Garantier for at Overenskomsten fremtidig vilde blive overholdt, dels for at faa Erstatning, fordi Overenskomsten i Tidens Løb var brudt af Firmaet.

Installatøren gik herefter med en Klage til Den faste Voldgiftsret og forlangte Forbundet dømt til at betale ham en Erstatning, fordi der var iværksat Strejke hos ham, og i den Anledning indkaldte Retten til et forberedende Møde.

Ved denne Lejlighed konstateredes det imidlertid snart, at Forbundet reelt havde Retten paa sin Side, og Sagen vendte sig derfor saaledes, at Firmaet betalte en Bod til Forbundet.

Sagens Afgørelse fremgaar af følgende

Udskrift af Den faste Voldgiftsrets Retsbog A 2. Side 209—211.

Aar 1916, den 28. Juni, Kl. 4 Efm., afholdtes forberedende Møde i Sag Nr. 173:

Elektrisk Installatør Ferd. Jensen

mod

De samvirkende Fagforbund paa Dansk Elektrikerforbunds Vegne.

Retsformanden fungerede.

Som Sekretær fungerede under Sekretær Steinckes Ferie i Henhold til Formandens Konstitution Expeditionssekretær J. Dam.

Klageren mødte personlig sammen

med Overretssagfører Laur. Jørgensen.

For Indklagede mødte Sekretær Otto Smith for De samvirkende Fagforbund og Formand for Dansk Elektrikerforbund Chr. J. Petersen paa Forbundets Vegne.

Der fremlagdes Klage af 17. Juni 1916 med 3 Bilag og Tilsvar af 27. s. M.

Retsformanden gennemgik Sagen med de Mødende.

Parterne forligtes saaledes:

Installatør Ferd. Jensen forpligtede sig til fremtidig at betale Svendene i hans Forretning efter den vedtagne Priskurants Akkordpriser, saaledes som Priskuranten forstaas mellem Forbundet og Installatørforeningen, og han forpligtede sig til inden Ugens Udgang at betale Forbundet 300 Kr. Dermed frafalder Forbundet al Fordring for den forløbne Tid. Det Arbejde, som Hr. Jensen for Tiden har i Entreprise i Aladdinskvarteret paa Kristianshavn, bliver dog at opgøre efter Akkordpriserne, og den mulige Rest bliver at efterbetale de paagældende Elektrikere. Forbundet hæver Blokaden ved Bekendtgørelse i »Social-Demokraten« i Morgen.

Sagen hævedes som forligt.

Retten hævet Kl. 5½ Eftm.

C. USSING.

J. Dam.
kst. Sekr

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene paa Blaakilde Mølle. Den 1. Februar udløb Overenskomsten mellem Oliemøllernes Fagforening og Aktieselskabet Blaakilde Mølle i København, og da Selskabet staar i nær Forbindelse med Svovlsyrefabrikkerne blev Forhandlinger stadig skudt ud og Afgørelsen først truffet, da Svovlsyresagerne gik i Orden den 3. Juni.

Resultatet, der kom til at foreligge, gik ud paa en fast Timelønsforhøjelse af 5 Øre, og dertil ydedes et Dyrtidstillæg af 2 Kr. pr. Uge. Endvidere forbedredes den gamle Overenskomst paa forskellige Punkter, og Betalingen fik tilbagevirkende Kraft lige til Udløbsdagen den 1. Februar.

Den gælder i 2 Aar.

Fabrikarbejderne i Pianofaget i København. Ved et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen i København den 7. Juli afsluttedes Overenskomst for Fabrikarbejderne hos Medlemmer af Dansk Pianofabrikantforening for Tiden fra 1. Juli 1916 til 1. Maj 1918. Derved forhøjedes Timelønnen med 6 Øre til 45 Øre, og dertil ydes et Dyrtidstillæg af 4 Øre pr. Time i Overenskomstperioden. Overtidsbetalingen fastsattes til 50 og 100 pCt. af Timelønnen og Tillidsmandssystemet samt Regler for Behandling af faglig Strid (Normen) er ogsaa fastsat i denne Overenskomst.

Murarbejdsmændene hos Murermester Niels Jensen i Randers. I afvigte Foraar opstod en Konflikt hos Murermester Niels Jensen i Randers, der havde paataget sig Opførelsen af en Bygning for et Snedkerfirma Østergaard og Thorsti, som beskæftigede Svende af Kristeligt dansk Fællesforbund. Sidstnævnte Forhold skulde være Aarsagen til, at Murerarbejdsmændene forsvandt fra Arbejdspladsen.

Snedkerfirmaet købte sig saa en anden Ejendom til Værksted, og Murermesteren fik sit Arbejde afbestilt. Tabet, der derved forvoldtes ham, krævede han erstattet af Murarbejdsmændene og deres Organisation, og da disse ikke vilde indgaa derpaa, gik Sagen til Hovedorganisationerne, som afholdt et Møde den 16. Juni, men der blev ikke opnaaet Enighed. Arbejdsgiverne indsendte derefter en Klage til Den faste Voldgiftsret (Sag Nr. 174).

Udlandet.

Af den internationale Efterretningskorrespondance.

Amerika.

Arbejdsforhold i den amerikanske Staalindustri.

I Anledning af Strejken i Youngstown har B. M. Manley, Direktør

for Udvalget til Undersøgelse af industrielle Forhold og tidligere Leder af Kontoret for Arbejderstatistik i Washington, offentliggjort Resultatet af sine Undersøgelser angaaende Arbejdsforholdene i den amerikanske Staalindustri. Den socialdemokratiske og den faglige Presse i De forenede Stater bringer følgende Uddrag:

Utilfredsheden i det industrielle Helvede, som gaar under Navn af »Staalbyerne« i Pennsylvanien, Illinois, Indiana, New York, Maryland, Alabama, Colorado, West Virginia og Ohio er mere bitter og dybtgaaende end i Youngstown. I denne By var der Ulykkesforsikring, og der udbetaltes Bonus til Arbejderne. Dette fremgaar tydeligt af mine Undersøgelser i 1910, da jeg i Embeds Medfør grundigt gjorde mig bekendt med Forholdene i Staalindustrien. Lønnen var den Gang 17 Cents i Timen i Youngstown, men i Øst-Pennsylvanien 13,5 Cents. Arbejdstiden var i Youngstown 10 Timer daglig, 60 Timer ugl. ved Dagarbejde, og om Natten 12 Timer pr. Nat i 5 Nætter ugl. I de andre Staalbyer arbejdede Dag- og Natholdene uafbrudt i Ugens 7 Døgn. I Youngstown var der bevæbnede Vægtere og brutale Værkførere, men de var ikke saa paagaaende som i Staalbyerne i Pennsylvanien, West Virginia og Colorado. Den hele Staalindustri i Nord og Syd, Øst og Vest er moden for en Strejke. En Lønforhøjelse paa 10 % vil ikke kunne afværge den. Undersøgelserne af den hele Staalindustri i 1910 viste, at 65 % af de fuldt beskæftigede Arbejdere havde en Ugeløn paa mindre end 15 Doll. Kun 56 % af Arbejderne, herunder de godt betalte Arbejdere i Valseværkerne og Værkførerne havde en Aarsfortjeneste af 600 Doll. og derover. Men alle Beregninger har vist, at en Arbejderfamilie behøver en Aarsindtægt paa mindst 700 Doll. for at kunne føre en nogenlunde anstændig Husholdning.

I Staalindustrien udgør Arbejdsdagen som Regel 12 Timer, skønt en saadan Arbejdstid er bleven fordømt af et Udvalg af Staalindustri-Aktionærer. 80 % af Arbejderne ved Højovnene har ingen Søndagsfrihed.

Man vil spørge: Hvorfor taales saadanne Tilstande i saa rigt et Land? Forbundsparlamentet har oftere anstillet Undersøgelser og Reformatorer har protesteret til de blev hæse derved. Hele Industrien blev gennemforsket; men intet blev ændret. Hvad er Grunden?

Svaret er følgende: Staalfabrikanterne er ikke blot velorganiseret, men de har ogsaa Overenskomster og Aftaler angaaende Forholdet til Arbejderne. Arbejderne har ikke blot ingen Organisation, men bliver i den Grad holdt nede ved et System af Spionage og Terrorisme, at ethvert Forsøg paa Organisation eller blot Tilløb til Optræden i Fællesskab bliver kvalt i Fødslen. Ved Organisationsforsøg bliver Foregangsmændene hensynsløst sat paa den sorte Tavle. Sendes der fra Fagforeningerne Organisatorer til Staaldistrikterne, bliver der foranstaltet Vold imod dem, Møderne bliver sprængt af Staalfabrikanternes bevæbnede Vogtere og med Politiets Hjælp. Truslen med Sultepisken mod dem, der mistænkes for at have Organisationssympatier, gør, hvad der iøvrigt behøves, for at forhindre Arbejdernes Organisation.

Staalarbejdernes Masse er en industriel Vulkan, hvori det syder og gærer. Voldsomme Strejker vil udbryde, dersom man ikke itide yder Arbejderne en 20 % Lønforhøjelse samt 8-Timersdagen og afskaffer Tvangsregimentet.

I Tilslutning hertil kan vi oplyse (ifølge *Weekly News Letter*, De amerikanske samvirkende Fagforbunds Ugeblad), at Hovedorganisationen i dette Foraar har rejst en mægtig Agitation for at samle Arbejderne til faglig Organisation med det Formaal at skaffe højere Løn og kortere Arbejdstid. Ugebladet for 13. Maj indeholder saaledes et flammende Opraab til disse Arbejdere, som tilhører al Verdens Nationer, hvorfor Opraabet er optrykt i en hel Række af Sprog foruden det engelske.

Man maa med den største Interesse imødese den videre Udvikling i den Kamp, det her synes at trække sammen til.

»Arbejderen«s Red.

Arbejdsløsheden
i April Maaned 1916.

For April Maaned 1916 er der blevet meddelt Oplysning om Arbejdsløsheden af 59 Fag eller Organisationer for ialt ca. 132,300 Arbejdere. Nedenstaaende Oversigt omfatter imidlertid ca. 7,400 Arbejdere flere (eller ialt ca. 139,700 Arbejdere), idet de givne Oplysninger, af Hensyn til Sammenligningen med de foregaaende Maaneder paa enkelte Punkter er blevet suppleret med et skønsmæssigt Tillæg.

Antallet af Arbejdsløse blandt de 139,700 Arbejdere var ved Maanedens Udgang 6,339 eller 4,5 pCt., og Antallet af de i Maanedens Løb tabte Arbejdsdage er opgjort til ca. 168,000 eller 1,2 Dage pr. Medlem.

Af Fag, for hvilke der mangler Oplysninger, nævnes: Sejlmagere, Barberere, Murerarbejdsmænd i København (Strejke), Forgyldere, Glarmestre, Børstenbindere, Kobbersmede, Jern- og Metalslibere og Gartnere.

Desuden er de meddelte Oplysninger ufuldstændige for Rebslagere, Brolæggere, Drejere, Stenarbejdere, Urmagere, Litografer, Dansk Arbejdsmandsforbund og Kvindeligt Arbejderforbund.

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Kbenh. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Tilvirkning af Næringsmidler og andre Fortæringsgst.												
Mølleriarbejdere	122	122	4	145	490	490	10	264	612	612	14	409
Bageri- og Konditr. arb.	1282	1282	160	3360	1690	1690	41	984	2972	2972	201	4344
Sukkervarearbejdere	520	520	10	280	159	159	4	210	679	679	14	490
Bryggeriarbejdere	2668	2668	17	468	1447	1447	2	153	4115	4115	19	621
Slagteriarbejdere	745	745	60	1547	2632	2632	21	918	3377	3377	81	2465
Skraatobaksarbejdere	212	212	5	115	525	525	12	312	737	737	17	427
Tobaksarbejdere	4122	4122	201	4843	2467	2467	36	1118	6589	6589	237	5961
Tekstilindustri.												
Tekstilarbejdere	1724	1724	6	139	5461	5418	54	1453	7185	7142	60	1592
Rebslagere	24	24	»	»	203	153	3	134	227	177	3	134
Beklædningsindustri og Toiletvirksomhed.												
Skræddere	3198	3198	6	80	2380	2380	92	672	5578	5578	98	752
Handskemagere	54	54	»	»	11	11	»	»	65	65	»	»
Hattearbejdere	288	288	»	312	96	96	4	96	384	384	4	408
Skotøjarbejdere	2411	2411	18	522	929	929	10	377	3340	3340	28	899
Jordarbejdere, Bygnings- og Møbelindustri.												
Brolæggere	88	88	»	45	83	32	14	250	171	120	14	295
Murere	1738	1738	1006	24252	4651	4647	145	20000	6389	6385	1151	44252
Hustømrere	1286	1286	282	6768	3637	3600	60	2777	4923	4886	342	9545
Skibstømrere	278	278	»	»	436	414	1	26	714	692	1	26
Snedkere	3466	3466	355	8396	3621	3621	73	2409	7087	7087	428	10805
Billedskærere	106	106	»	»	54	54	»	»	160	160	»	»
Malere	1938	1938	»	1140	2558	2558	7	848	4496	4496	7	1988
Sadelm. og Tapetserere	987	987	4	404	438	438	1	36	1425	1425	5	440
Stukkatører	88	88	7	153	7	7	»	»	95	95	7	153
Gas- og Vandarbejdere	68	68	4	126	—	—	—	—	68	68	4	126
Skorstensfejere	63	63	»	»	39	39	»	»	102	102	»	»
Ovnsættere	12	12	»	30	—	—	—	—	12	12	»	30
At overføre..	27488	27488	2145	53125	34014	33807	590	33037	61502	61295	2735	86162

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Københ. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Overført...	27488	27488	2145	53125	34014	33807	590	33037	61502	61295	2735	86162
Trævareindustri, samt Industrier i hvilke Træ indgaar som en væsentlig Bestanddel.												
Træindustriarbejdere .	642	642	16	438	2282	2282	72	2161	2924	2924	88	2602
Bødkere	254	254	»	22	530	530	21	786	784	784	21	808
Drejere	97	97	1	22	215	151	1	22	312	248	2	44
Karetmagere	329	329	»	24	566	566	11	168	895	895	11	192
Barnevognsarbejdere .	20	20	»	»	—	—	—	—	20	20	»	»
Korkskærere	210	210	»	»	30	30	1	24	240	240	1	24
Kurvemagere.....	176	176	»	25	—	—	—	—	176	176	»	25
Læder- og Lædervareindustri.												
Lohgarvere.....	104	104	1	20	106	106	»	»	210	210	1	20
Hvidgarvere.....	46	46	»	»	32	32	»	»	78	78	»	»
Forarbejdning af Sten, samt Ler- og Glasvarer.												
Keramikere.....	828	828	8	393	—	—	—	—	828	828	8	393
Pottemagere.....	58	58	»	»	46	46	»	»	104	104	»	»
Stenarbejdere	—	—	—	—	287	183	17	435	287	183	17	435
Glasarbejdere.....	235	235	»	»	210	210	»	»	445	445	»	»
Forarbejdning af Metal og Metalgenstande, herunder Tilv. af Maskiner og Instrum.												
Guld-, Sølv-, Elektropl.	460	460	6	139	194	194	1	19	654	654	7	158
Blikkenslagere.....	700	700	50	1734	471	471	8	389	1171	1171	58	2123
Metaltrykkere	90	90	»	50	8	8	»	»	98	98	»	50
Gørtlere og Metalarb..	292	292	2	94	85	85	1	20	377	377	3	114
Urmagere	61	61	»	»	137	45	»	»	198	106	»	»
Instrumentm. (chir.) ..	38	38	»	»	—	—	—	—	38	38	»	»
Smede og Maskinarb..	8600	8600	152	3424	6592	6592	59	1408	15192	15192	211	4832
Formere.....	400	400	4	154	1165	1165	21	380	1565	1565	25	534
Elektrikere	896	896	40	1565	706	706	37	881	1602	1602	77	2446
Papirindustri.												
Papirindustriarbejdere	196	196	3	50	1059	1059	»	14	1255	1255	3	64
Industri i litterær og kunstnerisk Retning.												
Bogbindere	1096	1096	36	721	219	219	6	141	1315	1315	42	862
Litografer	360	244	11	227	109	79	1	2	469	323	12	229
Typografer.....	2501	2501	70	1668	1646	1589	47	1003	4147	4090	117	2671
Dansk Arbejdsmandsf.	16900	13596	1671	32395	26000	17425	925	22334	42900	31021	2596	54729
Arbejdsm. Forbund for Gentofte og Lyngby	—	—	—	—	750	750	2	512	750	750	2	512
Lager- og Pakhusarb..	701	701	11	191	—	—	—	—	701	701	11	191
Kedel- og Maskinpass.	702	702	10	325	1006	961	11	315	1708	1663	21	640
Kellnere.....	818	818	93	2700	540	540	25	800	1358	1358	118	3500
Kvindel. Arbejderforb..	2593	2443	51	1169	900	791	9	222	3493	3234	60	1391
Brødkuske	282	282	3	68	—	—	—	—	282	282	3	68
Handels-og Kontormdh	989	989	25	741	3473	3473	64	1397	4462	4462	89	2138
Tilsammen.	69162	65592	4409	101484	83378	74095	1930	66473	152540	139687	6339	167957

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsgade 49, 1. Sal, Kbhvn. K.
Telefoner 3541 og 10541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 4 ❋ KØBENHAVN DEN 22. JULI 1916 ❋ 13. AARGANG.

INDHOLD: Fængselsarbejdet Den faste Voldgiftsret. Københavns Kommune som Arbejdsgiver. Lønbevægelser og Konflikter (Kuskene hos Vognmændene i Svendborg. Kvinderne paa Fyens Glasværk. Kvinderne paa Blikvarefabrikken »Skandia«. Murarbejdsmændene i København. Nedbrydningsarbejderne i København. Rebslageriarbejderne i København og Slagelse. Tobaksfagets »Arbejdsmænd«. Træindustriarbejderne paa »Phønix«). Forligsmanden. Udlandet.

Fængselsarbejdet.

Igennem Aarenes Løb er der stadig reformeret paa Fængselsarbejdets Udførelse og i de senere Tider er Bevægelsen gaaet i Retning af, at Staten overtog Ledelsen af og Tilsynet med dette Arbejde, i Modsætning til tidligere, da Fangernes Arbejdskraft hovedsagelig udnyttedes af private Entreprenører mod en bestemt Afgift.

De nye Forhold har imidlertid bragt Udviklingen i en Retning, der tyder paa, at Fængselsarbejdet i for høj Grad vil blive betragtet som en »Forretning«, medens Opgaven ene burde være, at dygtiggøre Fangerne i Straffetiden, og dette har givet Anledning til forskellige Klager, saavel fra Arbejdsgivernes som fra Arbejderorganisationernes Side.

Paa sidstnævntes Vegne har De samvirkende Fagforbund derfor under 14. Juli afsendt følgende Skrivelse:

Til Justitsministeriet.

Foranlediget af Henvendelser fra flere af vore Organisationer tillader undertegnede Forretningsudvalg for De samvirkende Fagforbund i Danmark sig at anmode det høje Ministerium om at lade foretage forskellige Ændringer i Ordningen af Fængselsarbejdet, dels fordi den nuværende Fremgangsmaade ved dette Arbejdes Udførelse formentlig ikke svarer til de Krav, der med Rette kan stilles til selve Arbejdet, dels fordi den ganske tilsidesætter Hensynet til den tilsigtede haandværksmæssige Uddannelse af Fangerne, og endelig fordi Fængselsarbejdet i flere Tilfælde er til paaviselig Skade for de enkelte Haandværks- og Industrifag, og da navnlig for de mindste.

Hvad Spørgsmaalet om Fængselsarbejdets *Udførelse* angaar, skal vi tillade os at anføre, at man f. Eks. fra Bogtrykfaget har henledet Opmærksomheden paa, at de af Fangerne leverede Postkvitteringsbøger er af en saa slet Karakter, saa der aldrig vilde være Tale om, at Postetaten vilde modtage sligt Arbejde fra nogensomhelst anden Virksomhed. Det er tillige meddelt os, at Ledelsen af Fængselsarbejdet i de senere Tider har udvidet Arbejdsomraadet, og at saadanne Udvidelser er paatænkt i forstørret Maalestok, og at denne Plan tænkes realiseret ved Indførelse af Arbejdsmaskiner, der tildels virker automatisk og i det væsentlige er selvstændig fabrikerende.

Disse Forhold vil uden Tvivl bevirke, at det egentlige Formaal med Fængselsarbejdet: *Fangernes forsvarlige haandværksmæssige Uddannelse* bliver ladet ude af Betragtning, og at man i Stedet for vil komme dertil, at Fængselsarbejdet bliver et fabriksmæssigt drevet Foretagende, som i første Række søger at konkurrere med det frie Erhverv.

Følgen af disse Forhold vil derfor blive, at det store Flertal af Fangerne, der i Straffetiden skulde uddannes til og faa Kærlighed og Lyst til et Fag, som senere kunde ernære dem og holde dem borte fra Forbryderbanen, sandsynligvis gaar ud fra Fængslerne ganske blottet for Interesse for individuel Vir-

ken og uden at have faaet den moralske Ballast, der opnaas ved at være dygtiggjort til nyttig Gerning, hvis Udøvelse kan blive til Værdi og bringe Udøveren Anerkendelse. Betingelserne for at falde tilbage til tidligere strafbar Livsførelse vil under disse Omstændigheder ikke være forringede, naar Straffen er udstaaet, og det, der var tilsigtet med »Fængselsarbejdet«, vil altsaa ikke være naaet.

Endelig vil Fængselsarbejdet med den Udvikling, der formentlig vil foregaa, som foran bemærket være til ligefrem Skade for det frie Erhverv. Medens den ikke vil blive overordentlig følelig i meget store Fag, vil det i højeste Grad gaa ud over smaa Fag, saasom Hattemagernes, Kurvemagernes, Sadelmagernes, Tapetserernes m. fl., idet selv mindre Leveringer, ja Leveringer, der kun andrager nogle faa Tusinde Kroner, for saadanne Fag vil kunne betyde hele Virksomheders Ophør.

Under Henvisning til foranstaaende tillader vi os derfor at anmode det høje Ministerium om at foranledige, at »Fængselsarbejdet« kun maa udføres med det Formaal for Øje, at dygtiggøre Fangerne til hæderligt Erhverv efter udstaaet Straffetid, og at der i Forbindelse hermed vaages over, at Fængselsarbejdet ikke udføres af Profithensyn eller med Henblik paa personlig Gevinst for Fængselsarbejdets Ledelse.

Vi tillader os at anbefale, at disse Formaal søges opnaaet ved at følgende Regler iagttages:

1. Fængselsarbejdet tilsigter den bedst mulige Uddannelse af de Fanger, der sættes til forskellige Haandværk.
2. De dygtigste Fagfolk i hver enkelt Branche sættes til at uddanne Fangerne.
3. Automatiske Maskiner eller enhver Art af Maskiner, der ikke nødvendigvis maa supplere den haandværksmæssige Arbejdsmetode, anvendes ikke ved Fængselsarbejdet.
4. Arbejdet fordeles paa saa mange Fag som muligt, men navnlig paa de store Fag, saaledes at alle mindre Fag unddrages en følelig og generende Konkurrence.
5. Ledelsen af Fængselsarbejdet maa ikke paa nogen Maade være interesseret i Arbejdets Mængde, Omsætning eller Udbytte.
6. Til Afgørelse af Sager vedrørende Fængselsarbejdet og til Kontrol med dettes Udførelse nedsættes et mindre Tilsynsraad, som fører fornødne Konferencer med sag- og fagkyndige Repræsentanter i de enkelte Tilfælde, hvor Sager vedrørende de enkelte Fag maatte komme til at foreligge.

P. F. V.

CARL F. MADSEN.

Otto Smith.

Den faste Voldgiftsret.

Jord- og Betonarbejderstrejker hos Firmaerne P. Sørensen & Chr. Bach og Hultberg, Møller & Jansson.

Sag Nr. 172.

Udskrift af den faste Voldgiftsrets Kendelse af 12. Juli 1916 i Sag Nr. 172: Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening mod De samvirkende Fagforbund og Dansk Arbejdsmandsforbund paa sidstnævnte Forbunds Jord- og Betonarbejderafdelings Vegne.

1) Den 4. April d. A. stillede 24 Arbejdsmænd, der var beskæftigede ved P. Sørensens og Chr. Bachs Entreprise paa Boulevardbanen, Krav om at faa det dem anviste Grusaflæsningsarbejde betalt i Akkord eller Arbejdslønnen forhøjet fra 44 Øre til 55 Øre Timen, og da dette Krav ikke blev efterkommet, nedlagde de Dagen efter Arbejdet. Da andre Arbejdere, som af Firmaet efterhaanden blev søgt flyttet fra andet Arbejde til det forladte Arbejde, ligeledes vægrede sig ved at udføre det, og da Betonstøberne, som derved kom i Mangel paa Materiale, heller ikke vilde paatage sig Arbejdet, kom Arbejdsstandsningen til at omfatte ialt 108 Arbejdere, og den vedvarede til den 5. Maj, efter at ny Overenskomst, der hjemlede Arbejderne

55 Øre i Timen var bleven underskreven den 28. April.

2) Hos Firmaet Hultberg, Møller & Jansson nedlagdes den 14. April Arbejdet ved Udbedring af et Kranspor paa Kalvebod Brygge af 5 Arbejdsmænd, og den 18. s. M. — efter Klagernes Fremstilling — nedlagdes Arbejdet for Elektricitetsværkerne af 36 Arbejdsmænd, i begge Tilfælde fordi der nægtedes dem en Udbetaling paa Akkorderne af 60 Øre i Stedet for de 44 Øre, der bødes dem. Arbejdet genoptoges først den 5. Maj.

Paa Entreprenørforeningens Vegne, af hvilke de to Firmaer er Medlemmer, har Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening nu ved at indklage De samvirkende Fagforbund paastaaet Dansk Arbejdsmandsforbund paa dets Jord- og Betonarbejderafdelings Vegne, i Anledning af de omtalte efter Klagernes Formening ulovlige Strejker, idømt Bod til Dækning af de ved Arbejdsstandsningerne lidte Tab, som for den førstnævnte Sags Vedkommende af Klagerne er opgjort til 3650 Kr., for den sidstnævnte Sag til 122 Kr.

De Indklagede har til deres Forsvar fremført, at den i Faget hidtil gældende Lønoverenskomst, der fastsatte en Timeløn og en Udbetaling af 44 Øre, efter Opsigelse af de Indklagede var udløben den 1. April, uden at ny Overenskomst var afsluttet, og at det derfor maatte staa Arbejderne frit for at forlange den Pris for deres Arbejdsydelse, som de fandt passende.

Det er rigtigt, at en Arbejdsstandsnings Ulovlighed efter Overenskomstperiodens Udløb ikke kan begrundes derpaa, at det uopfyldte Krav, paa hvilket den etableres, er overenskomststridigt (se Voldgiftsretslovens § 4 B Nr. 5); men som *uvarslet* var den heromhandlede Arbejdsstandsning i hvert Fald i Strid med Septemberforliget. Ligesom det i Sag Nr. 111 er statueret, at *Arbejdsgivere* i Følge Septemberliget har Varselspligt for Lock-outer ogsaa der, hvor ingen faglig Overenskomst er gældende, saaledes maa det her statueres, at den samme Varselspligt gælder Standsninger, etablerede af *Arbejdere*.

Der er derfor ingen Tvivl om, at der i begge Tilfælde foreligger en ulovlig Arbejdsstandsning. For Standsningen paa Boulevardbanen gælder dette dog kun de 24 Grusaflæssere, og hos Hultberg, Møller & Jansson kan det ikke anses godtgjort, at det gælder mere end de 5 Arbejdere paa Kransporet, og da disse Arbejdere ikke personligt er indklagede, bliver Spørgsmaalet kun om Organisationens Ansvar.

Efter det Oplyste kan der ikke gaas ud fra, at den indklagede Fagforening fortsætlig har foranlediget eller positivt støttet Arbejdernes Holdning; men det maa anses for givet, at Fagforeningsbestyrelsen ikke har udvist fornøden Aktivitet for at bevæge Arbejderne til at frafalde Arbejdsstandsningerne. Dette kan allerede med Sikkerhed sluttes deraf, at Bestyrelsens Formand var af den Formening, at Arbejderne efter Løntariffens Udløb var berettiget til at optræde som sket, hvorfor han altsaa ikke kan have belært dem om noget andet; ligesom det ogsaa fremgaar af Fagforeningens afvisende Holdning overfor Entreprenørforeningens Indsigelser mod Arbejdsstandsningen paa Boulevardbanen.

Der er nu vel rejst Spørgsmaal om, hvorvidt Fagforeningsbestyrelsen efter Udløbet af Fagets Overenskomster har Afværgepligt overfor uvarslede kollektive Arbejdsstandsninger, men det maa i hvert Fald statueres, at Bestyrelsen har Vejledningspligt overfor sine Medlemmer angaaende Pligterne efter Septemberforliget, og har Pligt til at søge afværget Brud paa disse. Dog kan der ikke paalægges Fagforeningen Ansvar for det af Klagerne angivne Tab.

Fagforeningens Holdning, der nærmest bestod i Passivitet, findes nemlig ikke i nærværende Tilfælde at kunne medføre fuldt Ansvar for det Skete.

Og da de forefaldne Arbejdsstandsninger, som oven anført, ikke af

Retten anses for ulovlige i det Omfang, som af Klagerne hævdet, kan heller ikke det hele ved Arbejdsstandsningen forvoldte Tab komme i Betragtning.

Endvidere synes Entreprenørforeningen ikke ganske at kunne frigøres for Skyld i den Utaalmodighed efter Lønforbedring, som under den herskende Dyrtid naturligt maatte være tilstede hos Arbejderne. For at undgaa noget Mellemrum mellem den gamle Overenskomts Udløb og den nyes Afslutning, foreskrev nemlig den gamle Overenskomst et Opsigelsesvarsel af 4 Maaneder og Pligt for den Opsigende til senest en Maaned efter Opsigelsen at fremsætte Forslag til ny Overenskomst; men uagtet de Indklagede havde efterkommet denne Forskrift hengik der dog 2 Maaneder før Entreprenørforeningen indlod sig i Forhandlinger.

Og hvad Firmaet Sørensen & Bach angaar kan det ikke billiges, at de i en Periode saa vanskelig som den heromhandlede, og skønt det maatte være dem klart, at en Konflikt var overhængende og i Strid med, hvad der for at berolige Arbejderne af en Formand var stillet dem i Udsigt, unddrog sig Forhandling med dem.

Endelig maa der ved Bodens Fastsættelse tages Hensyn til den Uklarhed, der ses at have hersket angaaende de kollektive Pligter efter en Overenskomstperiodes Udløb.

Herefter findes Boden under Et for begge Forhold at burde bestemmes til 300 Kr., 200 Kr. til Firmaet P. Sørensen & Chr. Bach og 100 Kr. til Firmaet Hultberg, Møller & Jansson, og Sagens Omkostninger til 200 Kr.

Kendelse:

Jord- og Betonarbejdernes Afdeling af Arbejdsmændenes Forbund bør til Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening paa Entreprenørforeningens Vegne betale 300 Kr. til Fordeling mellem de to klagende Firmaer paa ovenangivne Maade. De Indklagede betaler Sagens Omkostninger med 200 Kr.

Københavns Kommune som Arbejdsgiver.

Timelønnen for ikke faste Arbejdere ved Vej- og Kloakanlægene.

I den Overenskomst, som i Foraaret blev sluttet mellem Entreprenørforeningen og Jord- og Betonarbejdernes Fagforening blev Timelønnen fastsat til 50 Øre + 4 Øre i Dyrtidstillæg.

Fagforeningen henvendte sig derefter til Københavns Magistrat med Anmodning om en Forhøjelse af Timelønnen for de af Kommunens løse Arbejdere, som er beskæftiget ved Vej- og Kloakanlægene. Denne Anmodning imødekom Magistraten paa den Maade, at den indstillede til Borgerrepræsentationen at hæve Timelønnen fra 50 til 55 Øre, og samtidig reducere Dyrtidstillægget med et tilsvarende Beløb.

Sagen blev imidlertid henvist til et Udvalg, hvoraf et Flertal indstillede at tiltræde Magistratens Forslag om at hæve Timelønnen til 55 Øre; det var derimod betænkeligt ved at reducere Dyrtidstillægget.

Naar Flertallet kunde tiltræde Magistratens Forslag om at hæve Timelønnen, er Grunden bl. a. den, at de timelønnede Arbejdere i Københavns Kommunes Tjeneste vilde, hvis Lønnen holdtes nede paa 50 Øre, være daarligere stillede end timelønnede Arbejdere i det private Erhverv; thi medens den fastsatte Timeløn for Kommunens Arbejdere virker som Maksimalløn, er det derimod ret almindeligt, at Timelønnen i det private Erhverv virker som Minimalløn, og at Arbejderne faar et Tillæg, ofte endog et betydeligt Tillæg til den i Overenskomsten fastsatte Timeløn.

Flertallet ansaa det imidlertid for rigtigst, at det foreliggende Spørgsmaal behandledes mere indgaaende, end det havde været muligt i den korte Tid, der havde været levnet Udvalget og at det optages i Forbindelse med Spørgsmaalet om Jord- og Betonarbejdernes Lønforhold under Sporvejene, Vandvæsenet og

andre Steder, samt Lønningerne for de faste Arbejdsmænd ved Vej- og Kloakanlægene m. v.

Flertallets Forslag gik derefter ud paa at tiltræde Magistratens Forslag om, at Timelønnen for ikke faste Arbejdere ved Vej- og Kloakanlægene indtil den 1. Oktober d. A. fastsættes til 55 Øre, og at Magistraten indtil videre yder de vedkommende Arbejdere samme Dyrtidstillæg (7,4 Øre pr. Time) som de for Tiden modtager, og at der saa senere efter forudgaaende Forhandling med vedkommende Fagforeninger, fremsættes Forslag til en samlet Ordning af Lønforholdene for de under Kommunen løst og fast ansatte Arbejdsmænd.

Et Mindretal bestaaende af Medlemmer af den antisocialistiske Gruppe indstillede Forslaget til Forkastelse. Det lykkedes dog at føre Flertallets Forslag igennem trods ivrig Modstand fra antisocialistisk Side.

Timelønnen: 55 Øre og Dyrtidstillægget 7,4 Øre bliver saaledes tilsammen 62,4 Øre.

Lønbevægelser og Konflikter.

Kuskene hos Vognmændene i Svendborg. Efter lange Forhandlinger om Oprettelse af en Lønoverenskomst mellem Kuske og Svendborg Vognmandsforening, i hvilken Branche der ikke tidligere havde eksisteret nogen Overenskomst, nedlagde Kuskene Arbejdet, da Enighed ikke kunde opnaas.

Den 7. Juli kom Sagen derpaa til Behandling i et Fællesmøde med Repræsentation fra Hovedorganisationerne og ved denne Lejlighed gik Konflikten ud af Verden, idet der oprettedes en Overenskomst til 1. Februar 1918.

Ugelønnen fastsattes derved til 26½ Kr. og Lønnen for maanedsansatte Kuske til 100 Kr. pr. Maaned. Hvis Kuske faar Kost og Logi hos Vognmanden, aftaler de selv Vederlaget herfor med denne.

Overarbejdsbetalingen sattes til 65 Øre pr. Time. Hestepasning Morgen og Aften og paa Søn- og Helligdage regnes dog ikke for Overarbejde. Lystkørsel betales med 10 pCt. af Kørselsindtægten, hvis der ikke opnaas Enighed om anden Betaling.

Kuskene er sikret 2 Kr. pr. Dag, fra første Dag et Ulykkestilfælde indtræder. Hertil betaler Kusken dog 5 Øre pr. Dag i Kontingent.

Kvinderne paa Fyens Glasværk. Med Stempelmesteren paa Fyens Glasværk oprettede Kvindeligt Arbejderforbund Overenskomst for Tiden fra 1. April 1916 til 1. Maj 1919 for de i Virksomheden beskæftigede 15 Kvinder.

Begyndelseslønnen fastsattes til 12 Kr. pr. Uge i de første 3 Maaneder. Herefter overgaar Arbejderskerne til Akkordarbejde.

Kvinderne paa Blikvarefabrikken »Skandia« i København. For Tiden fra 1. Juni 1916 til 1. Juni 1917 afsluttede Kvindeligt Arbejderforbund Overenskomst med Blikvarefabrikken »Skandia« i København.

Ugelønnen var tidligere 12 Kr. Den forhøjedes til 13 Kr., stigende efter 4 Ugers Forløb til 15 Kr. Der oprettedes en Akkordpriskurant og det fastsloges, at Lørdag Eftermiddag holdes der fri uden Afkortning i Lønnen. 20 Kvinder er beskæftiget paa denne Arbejdsplads.

Murarbejdsmændene i København. Murarbejdsmændene i København staar som bekendt udenfor Dansk Arbejdsmandsforbund og dermed ogsaa udenfor De samvirkende Fagforbund. Ogsaa deres Overenskomst udløb i Foraaret 1916. Der førtes med Murerlavet ret langvarige Forhandlinger. Ved et afsluttende Møde 22. Febr. gjorde man sig færdig med Priskuranten; men derimod var der ikke opnaaet Enighed om Minimallønnen.

Den 25. Febr. holdtes nyt Møde, denne Gang i Arbejdsgiverforeningen. Her opnaaede man heller ikke Enighed om Minimallønnen, men enedes om at søge Forligsmandens Bistand.

Paa en samme Aften afholdt Generalforsamling vedtog Fagforeningen at afsende 1. Strejkevarsel.

Den 1. Marts afholdtes Møde hos Forligsmanden, men Forhandlingerne sluttede, uden at der blev fremsat Forligsforslag. Senere fremsendtes 2. Varsel om Arbejdsstandsning fra Mandag Morgen 13. Marts.

Den 10. Marts samledes Parterne for anden Gang hos Forligsmanden. Denne fremsatte nu et Mæglingsforslag, der skulde besvares den 12. En den 12. afholdt Generalforsamling i Fagforeningen forkastede Forslaget, hvorefter Strejken traadte i Kraft.

Den 8. April indkaldte Forligsmanden paany Repræsentanter for Parterne og for Arbejdsgiverforeningen. Han henstillede her til Arbejdernes Repræsentanter paany at forelægge Medlemmerne det en Gang forkastede Forslag. Dette skete paa en ny Generalforsamling den 10. April; men her forkastedes Forslaget paany, og denne Gang enstemmigt.

Strejken fortsattes derpaa indtil det den 28. April lykkedes at opnaa Overenskomst i det beslægtede Jord- og Betonarbejderfag. Forligsmanden, som havde ledet sidste Afsnit af disse Forhandlinger, indkaldte nu for 3. Gang Parterne i Murarbejdsmandsstriden til et Møde samme Aften. Som sidst var der ogsaa indkaldt Repræsentanter for Arbejdsgiverforeningen; men desuden havde Forligsmanden nu anmodet de Herrer *Axel Olsen*, *Lyngsie* og *Hedebol*, som havde været med i Jord- og Betonforhandlingerne, om at komme tilstede. Efter en Forhandling, dels i det samlede Møde og dels mellem de direkte interesserede Parters Repræsentanter som Udvalg naaede man ved Midnatstid til Enighed om et Forligsforslag, som begge Parter erklærede at ville anbefale til Godkendelse.

Arbejderne godkendte for deres Vedkommende Forslaget paa en d. 1. Maj afholdt Generalforsamling. Mestrene godkendte det ligeledes, Arbejdet genoptoges, og den — efter Omstændighederne noget langvarige, og i flere Henseender noget mærkelige Konflikt — var dermed løst.

Murarbejdsmændene opnaaede et Tillæg til Timelønnen af 6 Øre med et Dyrtidstillæg af 4 Øre, altsaa ialt 10 Øre. Det tidligere gentagende forkastede Forslag havde ialt kun givet dem et Tillæg af 9 Øre.

Nedbrydningsarbejderne i København. Den 14. Juli afholdtes — efter Ønske fra Arbejdsgiverforeningen — et Fællesmøde angaaende Overenskomstforholdene for Nedbrydningsarbejderne i København. Sagen angaar Jord- og Betonarbejdernes Fagforening paa den ene Side og de lokale Arbejdsgiverforeninger af Vognmænd, Murermestre og Entreprenører paa den anden Side. De hidtil gældende Overenskomster var bleven opsagt af Arbejderne, og førte Forhandlinger havde ikke bragt fuld Enighed tilveje.

Ved Fællesmødet viste der sig at være Uoverensstemmelser tilstede af overenskomstmæssig Art samt angaaende Timelønnen. Det blev nødvendigt at henvise enkelte Ting til ny lokal Forhandling mellem Fagforeningen og Vognmandsforeningen. Disse Forhandlinger paabegyndtes 17. Juli, hvorefter nyt Fællesmøde afholdes senest 24. Juli til Sagens endelige Behandling.

Rebslageriarbejderne i København og Slagelse. Med Hovedorganisationernes Assistance afsluttedes den 3. Juni en Overenskomst mellem Rebslageriarbejderne paa den ene Side og A/S Jacob Holm & Sønner i København og A/S Slagelse mekaniske Hampgarnsspinderi og Rebslageri paa den anden Side.

Timelønnen forhøjedes derved med 4 Øre til 44 Øre hos Jacob Holm, og dertil ydedes et Dyrtidstillæg paa 3 Øre pr. Time. En Række Akkordpriser og Specialisttillæg eller andre Tillægsbetalinger forbedredes, og Spørgsmaalet om tilbagevirkende Kraft til den gamle Overenskomsts Udløbsdato — 1. April — afgjordes derved, at hver Arbejder fik udbetalt et Beløb paa 30 Kr., dog med forholdsmæssig Afkortning for forsømte Arbejdsdage.

I Slagelse-Virksomheden fik de

mandlige Arbejder ligeledes 4 Øre Tillæg til Timelønnen, hvorved den forhøjedes til 43 Øre for faglærte og 42 Øre for ikke-faglærte Arbejdere. Dertil fik de paagældende 3 Øre i Dyrtidstillæg pr. Time. Kvinderne fik 2 Øres Timelønsforhøjelse til 24 Øre straks og 1. April stiger den til 25 Øre. Kvinderne fik 2 Øres Dyrtidstillæg. Denne Overenskomst fik tilbagevirkende Kraft til 1. April 1916.

Overenskomsterne gælder til 1. April 1918.

Tobaksfagets »Arbejdsmænd«. I en Overenskomst mellem Tobaksarbejderforbundet og Fabrikantforeningerne er det fastslaaet, at Ugelønnen for Arbejdsmænd over 18 Aar er 26 Kr.

Om denne Bestemmelse opstod der Uenighed, som iøvrigt daterede sig ligefra Forhandlingerne om Overenskomsten, idet Fabrikanterne den Gang tog Forbehold med Rensyn til Begrebet »Arbejdsmandsarbejde«.

Der kom saa et Tidspunkt, hvor nogle af Forbundets Medlemmer udførte Arbejde, der efter deres og Organisationens Formening skulde betales med 26 Kr. pr. Uge, men Fabrikanterne var af en anden Mening og Fagets Organisationer kunde ingen Løsning finde paa Sagen.

Den gik derfor til Hovedorganisationerne, som ved et Fællesmøde den 21. Juni fik gennemført følgende Fortolkning af Begrebet »Arbejdsmænd«.

»Ved Arbejdsmænd paa Cigarfabrikker forstaas saadanne mandlige Arbejdere over 18 Aar, der er beskæftigede ved Pakhusarbejde, ved Transport af Raatobakscolli og andet sværere Arbejde, medens Arbejdere, der udelukkende er beskæftigede ved saadant Arbejde, som almindeligt udføres af Kvinder, f. Eks. Vikkelvending, Udvejning, Pasning af Tørrestuer o. lign. ikke kunne betegnes som Arbejdsmænd«.

Træindustriarbejderne paa »Phønix« i København. En Strid om Ølsalg paa Fabrikken »Phønix« resulterede i, at Træindustriarbejderne forlod Arbejdet, og dette foranledigede, at der straks blev optaget Konferencer om Sagen. Hovedorganisationerne indblandedes i den og ved et Møde den 6. Juli enedes Parterne om en Ordning af selve Stridsspørgsmaalet og tillige oprettedes et Dokument, hvori det udtales:

»Fremdeles enedes man om, at Strejken hæves, og at Arbejdet genoptages Fredag Morgen den 7. Juli ved normal Arbejdstids Begyndelse.

Arbejdernes Repræsentanter erkendte, at den foreliggende Uoverensstemmelse burde have været behandlet efter Regler for Behandling af faglig Strid, og at der ikke burde have været iværksat Arbejdsstandsning.«

Med denne Ordning bortfaldt alle Spørgsmaal om Erstatning og Rettergang. Arbejdsstandsningen varede 3 Dage.

Forligsmanden.

Departementschef *Adolph Jensen* har faaet Orlov fra 17. Juli til 14. Avgust, i hvilket Tidsrum Stedfortræderen, Kontorchef *K. Riis-Hansen* varetager Forretningerne som Statens Forligsmand i Arbejdsstridigheder.

Udlandet.

Af den internationale Efterretningskorrespondance.

Italien.

Arbejderbeskyttelseslovene og Krigen.

Den 22. Januar har Foreningen af Tekstilfabrikanter rettet en Henvendelse til den italienske Arbejdsminister Cavasola med Krav om Suspension af Arbejderbeskyttelseslovene. I den Anledning har de italienske Tekstilarbejderorganisationer og Landsorganisationen (Confederazione del Lavaro) i Fællesskab sendt Ministeren en lang Protestskrivelse, hvori det bl. a. hedder:

»Den italienske Arbejderklasse maa, gennem sin Organisation, protestere mod enhver Forringelse af den sociale Lovgivning. Det italienske Folk føler det som en Nedværdigelse, at det stadig maa værge sig mod Forsøg fra Industriherrernes Side paa at annulere vore faa sociale Love, medens i Udlandet netop den sociale Lovgivning er Nationernes Ære og Stolthed. Men bortset herfra, er det et Spørgsmaal, om et

saadant Skridt vilde faa den Virkning, som de Industrielle venter sig. For at hæve Industrien og fremme vor Handel med Udlandet, vilde det sikkert være langt bedre at højne Arbejdets Kvalitet ved Indførelse af tekniske Forbedringer, bedre Transportforhold samt ved faglig Uddannelse.

De Lande, hvorfra der kan være Tale om en Konkurrence nu under Krigen, England og Amerika, har en mere fuldkommen Arbejderbeskyttelses Lovgivning end Italien, og Arbejdskraft er her saa vist ingen Mangel paa. Hvorfor da ophæve Beskyttelsesbestemmelserne for Kvinder og Børn. Man bør indrette sig saaledes, at den tjenlige Arbejdskraft ikke efter Krigen fristes til Udvandring til Udlandet.

Vi tillader os derfor at haabe, at den paagældende Del af Industriherrernes Henvendelse maa blive tilbagevist, og at der i hvert Fald ikke sker nogen Forandring paa det omspurgte Omraade uden Forhandling med Arbejdernes Organisationer«.

Rusland.

En Kundgørelse fra Militærkommandanten i Petrograd, Fyrst Obolensky, lader formode, at de derværende Bageriarbejdere har rejst en Lønbevægelse. I det liberale Blad »Retschi« læser vi saaledes følgende: »Militærkommandanten i Petrograd har befalet de højere Politiembedsmænd, at lade samle Personalet i alle større Bagerier og indtrængende at foreholde dem, at Tiden ikke nu er inde til at stille overdrevne Krav om Lønforhøjelser. Iøvrigt bringer Bladene ingen nærmere Efterretninger om Bevægelsens Forløb.

— Metalarbejdere i Petrograd, hvis Organisation blev opløst af Øvrigheden for over to Aar siden, har til Myndighedernes Godkendelse indsendt Udkast til Love for en ny faglig Organisation, som skal oprettes.

— I Moskov fandt der en Strejke Sted ved Sporvejene i Sept. og Okt. 1915. 20 Funktionærer blev sat under Anklage for Deltagelse i denne. Sagen behandledes for en Krigsret og for lukkede Døre i Marts d. A. Der afhørtes henimod 100 Vidner, og Forhandlingerne varede nogle Dage. 8 af de Anklagede idømtes hver 10 Mdr. Fængselsstraf. Alle de øvrige blev frifundet.

Sverrig.

Arbejdernes Bevægefrihed i Sverrig.

Paa et i Stockholm afholdt Repræsentantskabsmøde indenfor Den faglige Landsorganisation drøftedes et Forslag, som af Socialstyrelsen er oversendt Regeringen, gaaende ud paa Indskrænkning i Retten til at udvandre. Paa Konferencen vedtoges følgende Resolution:

»Efter indgaaende Drøftelse erklærer Landsorganisationens Repræsentantskab angaaende det af Socialstyrelsen udarbejdede Lovforslag, hvorefter Hvervning til Arbejde i Udlandet skal være forbudt, at enhver Forholdsregel, der tilsigter ved Lovgivning at forhindre Arbejderne i at søge Beskæftigelse eller modtage Beskæftigelse der, hvor Arbejdet betales bedst, maa benævnes som et uberettiget Indgreb i Arbejdernes Bevægefrihed. Samtidig henstiller Landsorganisationen til de forskellige Forbundsledelser at sætte sig nøje i Kundskab om Arbejdsforholdene i de Lande, hvortil man søger at hverve svensk Arbejdskraft. Ligeledes maa der sørges for, at organiserede Arbejdere ikke modtager Ansættelse i Udlandet, før den paagældende Forbundsledelse har haft Lejlighed til at underrette Vedkommende om Forholdene i det paagældende Land.«

Folkets Hus i Eskildstuna.

Folkets Hus-Foreningen i Eskildstuna, en By paa næppe 20,000 Indbyggere, har besluttet, paa sin dertil erhvervede Grund at lade opføre et nyt Folkets Hus for et Beløb af 430,000 Kr.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 5 ❋ KØBENHAVN DEN 29. JULI 1916 ❋ 13. AARGANG.

INDHOLD: Arbejdsløsheds-Statistik. Den faste Voldgiftsret. Udlandet. Smaa nemme Regler. Jubilæum. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene paa Tændstikfabrikkerne. Fabrikarbejderne paa Reiermanns Papfabrik. Pakkassearbejderne i København.

Arbejdsløsheds-Statistik.

Med dette Nr. følger Afdelingsskemaet for Juli 1916

Afdelingsformænd eller -kassererе, hvem Hvervet paahviler, bør sørge for, at Skemaet udfyldes og indsendes til Forbundet senest d. 8. August 1916.

Forretningsudvalget.

Den faste Voldgiftsret.

Havnearbejderne i Aarhus ved Leithbaadene fra D. f. D. S.

Sag Nr. 175.

Udskrift af Den faste Voldgiftsrets Kendelse af 19. Juli 1916 i Sag Nr. 175: Dansk Arbejdsgiver og Mesterforening mod De samvirkende Fagforbund paa Dansk Arbejdsmandsforbunds Vegne for dettes Underafdeling, Havnearbejdernes Fagforening i Aarhus.

Ved Ind- og Udlosningen i Aarhus Havn for Det forenede Dampskibsselskab af de til Leith og Newcastle gaaende Baade, der indkommer om Aftenen eller Natten, var det hidtil Sædvane, at Arbejderne fik ikke blot Arbejdsbetaling fra den Tid, til hvilken de var tilsagte til at give Møde for at afvente Baaden, men ogsaa Ventepenge — halv Timebetaling — fra den Tid, Kl. 7 Aften, paa hvilken Arbejderne efter Overenskomsten skulde udtages (mønstres) til Arbejdet, og indtil de skulde give Møde ved Skibet.

Under Forhandlingerne om den ny Overenskomst, som i Juni Maaned d. A. blev indgaaet mellem Foreningen af Arbejdsgivere ved Aarhus Havn og Havnearbejdernes Fagforening, forlangte Det forenede Dampskibsselskab at komme bort fra denne Ventepenge-Sædvane, hvad Selskabet ogsaa satte igennem, og den 20. Juni d. A. blev Overenskomsten saaledes vedtagen i Havnearbejdernes Fagforening.

Nogen udtrykkelig Udtalelse om Ventepengenes Bortfald findes — uagtet det i og for sig havde været ønskeligt — vel ikke i den skriftlige Overenskomst, men alle Parter er enige om, at saaledes var Aftalen, og dette blev ogsaa af Fagforeningsformanden paa Generalforsamlingen udtrykkelig udtalt, forinden Overenskomsten ved Afstemningen blev vedtaget.

Ikke desto mindre, da Leithbaaden den 24. Juni var i Vente, og Mønstringen til Arbejdet Kl. 7 Aften skulde foregaa, vægrede de Arbejdere, der var forsamlede ved Mønstringsstedet, sig ved at paatage sig Arbejdet uden Tilsagn af endog dobbelte Ventepenge, og først efter telefoniske Forhandlinger, der straks indledes mellem Arbejdsgiverforeningen og Dansk Arbejdsmandsforbund, og hvorunder Det forenede Dampskibsselskab gik ind paa under Reservation at betale det forlangte, kom Arbejdet i Gang.

Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening har nu ved at indklage De samvirkende Fagforbund paa Dansk Arbejdsmandsforbunds Vegne paastaaet dettes Underafdeling, Havnearbejdernes Fagforening i Aarhus, idømt Bod for det skete.

At Arbejderne selv ved deres nævnte Optræden har gjort sig skyldige i overenskomststridig kollektiv Arbejdsvægring, maa efter Sagens Oplysninger anses for givet, men

det maa ogsaa statueres, at Fagforeningen er medskyldig i det Skete.

Vel er det, som anført, oplyst, at Fagforeningsformanden paa den Generalforsamling, der vedtog Overenskomsten, gav Medlemmerne Underretning om, at Ventepengene var bortfaldne, men hans Meddelelser gik ogsaa ud paa, at han under Forhandlingerne om Overenskomsten i sine Bestræbelser for at faa Ventepengene bibeholdt, havde forestillet Arbejdsgiverne, at uden Ventepenge vilde sikkert ingen Arbejdere melde sig til det omhandlede Arbejde, og til denne Meddelelse føjede han Intet om, at da Overenskomsten nu alligevel var vedtagen, skulde den i alle sine Punkter, ogsaa der, hvor den betød en Tilbagegang, loyalt opfyldes uden Hensyn til, hvad Fagforeningsformanden til Forsvar for sit Standpunkt under Forhandlingerne havde udtalt.

Det maatte være Formanden klart, at hans ovenomtalte Meddelelse til Arbejderne i dens Mangelfuldhed var egnet til at modvirke en loyal Opfyldelse af Overenskomsten paa det paagældende Punkt; og da den overenskomststridige Arbejdsvægring derefter fandt Sted, og Dampskibsselskabet i den Anledning henvendte sig til Fagforeningsformanden, indtog denne i Strid med sin Pligt en afvisende Holdning og viste sig uvillig til at foretage noget Skridt overfor Arbejderne. Først da der under Reservation var afgivet Løfte om det ulovlige Kravs Opfyldelse, satte han sig i Bevægelse for at faa Arbejderne samlet.

Herefter findes den indklagede Fagforening at maatte idømmes en Bod først og fremmest til Dækning af det uden Pligt betalte Beløb i Ventepenge, 149 Kr. 64 Øre. Det Tab, som Dampskibsselskabet iøvrigt har lidt ved Forsinkelse m. m., har Klagerne opgjort til 200 Kr. Efter Omstændighederne findes den samlede Bod herefter at burde sættes til 300 Kr., der tilfalder den Skadelidende.

Sagens Omkostninger, som de Indklagede vil have at betale, sættes til 200 Kr.

Kendelse.

Havnearbejdernes Fagforening i Aarhus bør til Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening paa Det forenede Dampskibsselskabs Vegne betale i Bod 300 Kr.

De Indklagede betaler Sagens Omkostninger med 200 Kr.

Udlandet.

Af den internationale Efterretningskorrespondance.

Amerika.

Kvinde- og Børnearbejdet i De forenede Stater.

Det amerikanske Departement for Arbejderstatistik har nylig offentliggjort et Uddrag af sin Beretning om »Arbejdsforholdene for kvindelige og ungdommelige Arbejdere i De forenede Stater« (Conditions of Women and Child Wage Earnes in the United States). Denne Beretning tæller 19 Bind og udkom i Aarene 1910—12.

Undersøgelserne omfatter over 335,000 Personer, af hvilke ca. 50 pCt. er unge kvindelige Arbejdere. I tre industrielle Grupper (Bomuld, Glas og Pensylvanias Silkeindustri) var mere end $^2/_3$ af de kvindelige Arbejdere under 20 Aar.

I de Familier, hvorfra disse Piger kommer, er det næsten helt almindeligt, at de unge Kvinder søger Arbejde i Industrien. I de fire Industrier, hvor intensive Undersøgelser blev foretaget, viste det sig, at af 5000 Familier sendte 82—98 pCt. deres Døtre paa 16 Aar og derover til Arbejde i Fabrikkerne, og at fra 80 til 95 pCt. af alle Piger i de nævnte Aldersgrupper er Lønarbejdersker.

Undersøgelserne viste endvidere, at de Lønninger, som betales, i de fleste Tilfælde ikke er tilstrækkeligt til et blot nogenlunde rimeligt Underhold. En stor Del af Kvinderne under 18 Aar tjener mindre end 6 Dollar om Ugen.

Børn blev beskæftiget i stor Udstrækning, og blandt dem var der

mange, som endnu ikke havde naaet den lovmæssige Alder. Loven krænkes altsaa i et Utal af Tilfælde.

Siden Beretningens Offentliggørelse har imidlertid mangt og meget ændret sig til det bedre.

Lovgivningen om Minimalløn i De forenede Stater og i andre Lande.

Det amerikanske Departement for Arbejderstatistik har, som Resultat af indgaaende Studium, fastslaaet den glædelige Kendsgerning, at Lovene om Mindsteløn allevegne viser sig at være til Fordel for baade Arbejdere og Arbejdsgiver. Departementets Undersøgelser omfatter Mindsteløns-Lovgivningen i De forenede Stater, England og Ny Zeeland, i hvilket sidste Land Ideen om Mindsteløns Love først opstod.

Efter Departementets Meddelelser har den nævnte Bevægelse i Amerika udviklet sig langsomt og ikke pludseligt, skønt ikke færre end 12 Stater indførte Mindsteløns Love i Aarene 1912 og 1913. Stødet til Bevægelsen er utvivlsomt givet ved de Afsløringer, som fandt Sted dels ved offentlige, dels ved private Undersøgelser, og hvorved det til Evidens bevistes, at Tusinder af Kvinder arbejdede for en Løn, der ikke forslog til Livets Ophold. Saaledes tjente f. Ex. 40 pCt. af det kvindelige Personale i de store Varehuse i New-York, Chicago og Philadelphia mindre end 6 Doll. og 74 mindre end 8 Doll. om Ugen.

Hvad der i høj Grad taler til Fordel for Indførelsen af Mindstelønninger ved Lov er den Kendsgerning, at de Etablissementer, som betaler en rimelig Løn, fuldt vel kan optage Konkurrencen med de slette Betalere.

Det maa bemærkes, at medens denne Lovgivning i andre Lande ogsaa finder Anvendelse paa Mænd, beskytter den i De forenede Stater kun Kvinder og Børn.

Utah er den eneste af Staterne, hvor Loven fastsætter den egentlige Løn. I de andre Stater sker dette paa Grundlag af »Omkostningerne ved at leve.«

I Amerika har man gjort den samme Erfaring som tidligere i Australien, at hvor Minimallønningerne indføres, højnes Velstanden i Arbejderklassen, Løntrykkeriet hører op, og de almindelige Forretningsforhold bliver bedre. Arbejdsgivere, som oprindelig har været Modstandere af herhen hørende Love, har omvendt sig og er nu Forsvarere for disse. De hævder, at Arbejderne er bleven opmuntrede til større Pligtopfyldelse og Ydeevne.

Det anføres som betegnende for disse Loves gode Virkning, at i England har baade Arbejdere og Arbejdsgivere i stort Antal anmodet om, at deres respektive Fag maatte blive underkastet Lov om Mindsteløn.

Vi foretrækker dog stærke Arbejderorganisationer for al Lovgivning paa dette Omraade. *Red.*

Ungarn.

De ungarnske Fagforeninger i Krigen.

Den 9. April iaar har Delegerede fra Ungarns Fagforeninger afholdt en Konference, paa hvilken Formanden, Partifælle Iaszai, aflagde Beretning om Virksomheden under Krigen. Af Beretningen nævner vi følgende:

Det var i sin Tid bestemt, at Fagforeningskongressen skulde finde Sted 15. Aug. 1914. Imidlertid udbrød Krigen og Kongressen maatte udsættes. Dog blev Forbundsformændene og Sekretærerne sammenkaldt, og med dem blev der talt om de videre Skridt, som skulde foretages. Efter Ledelsens Forslag skulde Fagforeningerne indrette sig efter Krigsforholdene.

Det henstilledes til Fagforeningerne ved Ekstrabidrag at gøre hvad muligt var for Understøttelsen af Arbejdsløse og af Indkaldtes Familier. Samtidig rettede man Henvendelser til de vedkommende Ministerier og henviste heri til den Arbejdsløshed, som efter Krigens Udbrud kom til at herske særlig i de grafiske Fag, i Byggefagene og Luksusindustrierne.

Undtagelsesvis kom der denne Gang ogsaa et Svar paa vor Henvendelse. Landsorganisationen blev gjort bekendt med, at Regeringen i

højeste Grad beskæftigede sig med Arbejdsløshedens Problem og at den derhos regnede med Hjælp fra alle samfundsmæssige Faktorer, som her spiller en Rolle. Hertil hører ogsaa Landsorganisationens Ledelse, skønt Regeringen ved dette vigtige Spørgsmaals Løsning ikke vilde gøre nogen Forskel mellem organiserede og uorganiserede Arbejdere.

Løftet var nu givet, men Indfrielsen manglede. Fagforeningerne var henvist til sig selv og understøttede ved egne Kræfter de arbejdsløse Medlemmer. I Oktober 1914 fremkom fra Handelsministeren en Forordning, hvorefter Arbejdernes Klager skulde nyde hurtig Fremme hos Øvrigheden. Men selve Ondet blev rigtignok ikke afhjulpet derved. Landsorganisationens Ledelse sørgede for, at Arbejdernes Klager og deres Forurettelser blev offentlig omtalt. Allerede i September 1914 blev der indledet en Aktion til Afhjælpning af de i Amunitionsfabrikkerne herskende uheldige Forhold. Da heller ikke denne Sag eller de i den Anledning til Regeringen indsendte Klager fik noget Resultat, skulde der afholdes et offentligt Møde til Sagens Belysning. — Politiet nægtede kort og godt at tage Anmeldelsen af dette Møde til Efterretning. Da sammenkaldte Foreningen til Arbejdsløshedens Bekæmpelse paa vor Foranledning en snævrere Konference, paa hvilken Handelsministeriet og et andet Ministerium lod sig repræsentere. Ligeledes var der Repræsentanter tilstede for de i Ammunitionsfabrikkerne beskæftigede Arbejdere. Paa denne Konference blev det af Arbejderne udtalt, at Krigstiden med dens ekstraordinære Tilstande af Arbejdsgiverne udelukkende blev udnyttet i Profitøjemed. De forlænger vilkaarligt Arbejdstiden og afknapper Lønningerne. Efter disse Forhandlinger var der en Fabrik, mod hvilken Øvrigheden havde indledet Undersøgelse, men som fandt sig foranlediget til at hæve Lønningerne med 10 %, uden at afvente Undersøgelsens Resultat.

I Foraaret 1915 var der allerede et betydeligt Antal Krigsinvalider. Vi ansaa det for nødvendigt at indkalde en ny Konference til Drøftelse af sociale politiske Spørgsmaal. Men Politiet forbød offentlig Forhandling om disse Anliggender. Paa en den 13. Juni afholdt fortrolig Konference fattede vi en Beslutning, som vi personlig overrakte Ministerpræsidenten. Vi krævede af Regeringen, at den saa snart som muligt skulde gøre sin Pligt overfor Krigens Invalider, Enker og Faderløse. Ministerpræsidenten lovede, at han ved Afgørelsen af Invalidespørgsmaalet vilde tage vort Forretningsudvalg med paa Raad. Men til dette Øjeblik har vi ikke modtaget nogen Opfordring i saa Henseende.

Ved Indkaldelsen af de Attenaarige satte Forretningsudvalget sig i Bevægelse for at opnaa de Mindreaariges Fritagelse. Regeringen blev anmodet om ufortøvet at gribe regulerende ind i dette Anliggende ved Hjælp af en Forordning. Denne Henvendelse frugtede.

Da Klagerne fra Amunitionsarbejderne stadig vokser i Antal, har vi i en Henvendelse til Ministeriet, bilagt af et righoldigt Materiale, forlangt Oprettelse af »Udvalg for Klager« efter østrigsk Mønster. Paany gik der Maaneder, før Ministeren holdt sit givne Løfte og nedsatte Udvalget. Forordningens liberale Bestemmelser er rigtignok bedre end den Fortolkning, de faar gennem de udøvende Myndighedsorganer, men i hvert Fald har Forholdene i Fabrikkerne bedret sig noget.

Da vor Aktion mod Dyrtiden hidtil har været resultatløs, har vi besluttet os til, sammen med den indflydelsesrige Del af Arbejdsgiverorganisationerne at foranstalte en Enquete mod Tilstandene paa Levnedsmiddelmarkedet, hvilke Tilstande er bleven uholdbare. Dette førte til, at den offentlige Mening vendte sig imod Fordyrelsen af Levnedsmidlerne. Billigere Priser er ganske vist endnu ikke naaet derved, og det synes som Dyrtiden er en uadskillelig Følgesvend til Krigen, men hermed er ikke sagt, at der ikke skal kæmpes mod Aagerpriserne.

Ved et Antal gode Foredrag er der sørget for Medlemmernes Oplysning. Der er udfoldet Bestræbelser for at holde svage Organisationer og Arbejderhjem oven Vande under Krigssituationen, og i de fleste Tilfælde er det lykkedes.

Bjergarbejdernes Fagblad, som i disse Tider maa træde i Organisationens Sted for Ungarns Bjergtrælle havde før Krigens Udbrud et Oplag paa 3500. Trods de yderst vanskelige Omstændigheder, som har været tilstede, er det lykkedes at bevare mere end Halvdelen. Bjergværksarbejderne har anvendt over 1000 Kr. til Understøttelser og har allerede nu en Formue paa over 15000 Kr. Der er ogsaa under Krigen skaffet Bladet nye Abonnenter.

Fagforeningerne udbetalte 1,271,666 Kr. i 1914 og 423,716 Kr. i 1915, i de to Aar altsaa ialt 1,695,382 Kr. For de frie Organisationers Vedkommende var Tallene henholdsvis 125,704 og 314,562 Kr. Der findes ikke i Landet nogen Sammenslutning, som ved egne Kræfter har gjort saa meget for Understøttelse af trængende, som Fagforeningerne har gjort. Men foruden de her omtalte Beløb er store Summer udbetalt efter særlige Indsamlinger. Metalarbejderne alene har kunnet skaffe 700,000 Kr. til deres nødlidende Kolleger.

(1 østrigsk Kr. normalt = 75 Øre skandinavisk Mønt).

Smaa nemme „Regler for Behandling af faglig Strid".

Det er blevet mere og mere Skik og Brug, at der til alle faglige Overenskomster knyttes Regler for Behandling af faglig Strid, og i de fleste Tilfælde er det den af Fællesudvalget af 17. August 1908 udarbejdede og senere af de faglige Hovedorganisationer vedtagne »Normen«, der anvendes.

»Normen« er imidlertid af temmeligt stort Omfang, naar det gælder smaa Virksomheder, der staar uden Forbindelse med Arbejdsgiverorganisationer, medens Firmaets eller Mesterens Arbejdere tilhører deres faglige Organisation. For saadanne Virksomheder kan man godt nøjes med noget, der er mindre end »Normen«, og da vi har haft Lejlighed til at gøre os bekendt med nogle kortfattede »Regler«, som et større Fag benytter ved Overenskomster med uorganiserede Arbejdsgivere, gengiver vi efterstaaende disse »Regler«, som sikkert ved passende Lejlighed vil kunne anvendes af alle Organisationer.

Voldgiftsregler for smaa Virksomheder.

For saa vidt der skulde opstaa Uoverensstemmelser mellem Firmaet og dets Arbejdere, skal disse altid søges ordnede ved Forhandling mellem Firmaet og..... (Forbundets Afdeling). Opnaas ikke Enighed, tilkaldes en Repræsentant for ..... (Forbundet).

Lykkes det ikke paa ovennævnte Maade at bringe en Strid ud af Verden, skal denne, for saa vidt den drejer sig om Forstaaelsen af gældende Overenskomster, gøres til Genstand for Afgørelse af en Voldgift, der sammensættes paa følgende Maade:

De to Parter ....(Arbejdsgiveren) og ....(Forbundet) vælger hver sin Voldgiftsmand, og disse vælger i Forening en Opmand, der leder Voldgiftsrettens Forhandlinger og eventuelt afsiger Kendelsen.

Opnaas ikke Enighed om Valget af en Opmand, udmeldes denne af Formanden for Den faste Voldgiftsret.

Et Jubilæum.

De samvirkende Fagforbunds Kasserer, Bødker *Emanuel Svendsen*, fejrede den 23. Juli 25-Aars Dagen som Formand for Bødkerforeningen af 1873. Jubilæet blev festligholdt sammen med Afdelingens 43-Aars Stiftelsesfest ved en Udflugt i Københavns Omegn.

Ved Festens Slutning, som foregik paa et landligt Hotel med Have i Byen Lyngby, der ligger ca. 1½ Mil fra København, blev der vist Jubilaren megen Opmærksomhed saavel i Form af Gaver, Blomster, Telegrammer og Taler, og det var ikke alene fra Medlemmer og Venner af Bødkernes Kreds, men tillige fra alle de Foretagender i Arbejderpartiet saavelsom i offentlig Virke, Svendsen er blevet knyttet til i

Aarenes Løb. Ligeledes sendte en Række Organisationer under De samvirkende Fagforbund skriftlige eller telegrafiske Hilsner til Festpladsen eller til Hjemmet.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene paa Tændstikfabrikkerne i København og Randers. Med Hovedorganisationernes Bistand sluttede Dansk Arbejdsmandsforbund Overenskomst med Foreningen af Tændstikfabrikker i Danmark den 12. Maj for 2 Aar fra 1. April 1916 at regne.

Derved ændredes de tidligere Overenskomster paa en Række Punkter.

Paa Fabrikkerne i København var det tidligere saaledes, at Timelønnen for alle Arbejdere over 22 Aar varierede mellem 39 og 42 Øre. Nu blev Bestemmelsen herom forandret saaledes, at alle Arbejdere over 20 Aar skulde have en Timeløn af 45 Øre foruden et Dyrtidstillæg paa 3 Øre pr. Time. Dette betød for de ældre Arbejdere en samlet Forhøjelse af 6 Øre pr. Time, men det fik samtidig en stærkt hævende Indflydelse paa Satserne for de yngre Arbejdere. Unge Mennesker paa 20 og 21 Aar, der før havde 35 og 36 Øre i Timeløn, fik nemlig de 45 Øre foruden Dyrtidstillægget og opnaaede altsaa Forhøjelser paa 13 og 12 Øre.

Unge Mennesker under 20 Aar, som tidligere havde 30 Øre, fik 33 Øre i Timen plus Dyrtidstillægget paa 3 Øre.

Endvidere forhøjedes de i Overenskomsten optagne Akkordsatser med 10 pCt. som fast Tillæg og yderligere med 5 pCt. som Dyrtidstillæg.

Paa »Merkur« i Randers, hvor Lønnen før var 25 Øre for unge og 38 Øre for ældre Arbejdere, hævedes Satserne til 28 og 41 Øre og dertil fastsattes et Dyrtidstillæg af 3 Øre. Ligesom i København forhøjedes Akkordsatserne med 10 + 5 pCt. Personlige Tillæg bibeholdtes og Arbejdstiden reguleredes i denne Virksomhed, saa Middagspausen blev sat til 1½ Time.

Fabrikarbejderne paa Reiermanns Papfabrik. Den 27. Maj afsluttedes en Overenskomst i Arbejdsgiverforeningen for Fabrikarbejderne paa Reiermanns Papfabrik paa Amager. Derved hævedes Maskinførerlønningerne, der før var 24 og 25 Kr. ugenlig, til henholdsvis 26 Kr. 50 Øre og 27 Kr. 50 Øre pr. Uge.

For de øvrige Arbejdsmænd hævedes Timelønnen fra 39 til 44 Øre. Desuden fik alle Arbejderne et Dyrtidstillæg af 1 Kr. om Ugen.

Pakkassearbejderne i København. Pakkassearbejderne, der er organiserede som en selvstændig Afdeling under Træindustriarbejderforbundet, rejste Krav om forbedrede Arbejdsforhold, men Træindustriens Fabrikantforening for København og Omegn stillede sig afvisende overfor disse Krav.

Det kom derfor til Strejke den 16. Maj. Senere bebudede Forbundet en Udvidelse af Strejken, og der optoges da nye Forhandlinger, hvori saavel Repræsentanter for Hovedorganisationerne som Forligsmanden deltog.

Derved opnaaedes Enighed om et Forslag til en Ordning den 25. Maj, og det tiltraadtes af Pakkassearbejderne kort efter. Arbejdet genoptoges derpaa den 29. Maj.

Ved den ny Overenskomst blev Akkordsatserne gennemgaaende forhøjede med 13 pCt. Minimallønnen, der før var 45 Øre, blev for timelønnede Arbejdere forhøjet til 49 Øre pr. Time. For Akkordarbejdere fastsattes den til 60 Øre pr. Time.

Der ydedes hver Arbejder et Tillæg af 6½ pCt. til hans Arbejdsløn fra 1. April d. A. til Strejkens Begyndelse.

Ved den ny Overenskomst blev iøvrigt gennemført en Række Forbedringer af forskellig Art. Der blev saaledes indført Ventepenge, og det blev bestemt, at der ikke maa antages Arbejdere under 18 Aar til Samling af Kasser, hvad enten det er Samling i Haand eller paa Maskine.

Overenskomsten udløber tidligst 1. Februar 1918.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

AFDELINGS-SKEMA

angaaende

Arbejdsløsheden i Juli 1916.

Bemærk! Naar *ingen* Arbejdsløse eller *ingen* tabte Arbejdsdage skal angives, bedes man sætte et tydeligt 0. Hvor intet Tal kan angives, bedes man sætte et **?**

1. Byens Navn?	
2. Organisationens Navn?	
3. Antal Medlemmer?	
4. Hvormange af Organisationens Medlemmer var arbejdsløse: I Midten af Maaneden? Ved Slutningen af Maaneden?	
5. Hvormange Arbejdsdage er der ialt gaaet tabt for Medlemmerne paa Grund af Arbejdsløshed i Maanedens Løb (Søn- og Helligdage eller lignende Fridage medregnes ikke, med mindre der i Almindelighed arbejdes 7 Dage om Ugen)?	
6. For hvormange Dage er der udbetalt Understøttelse (alle understøttede Dage)?	
7. Hvormeget er der udbetalt til Understøttelse af Arbejdsløse og Rejsende i Maanedens Løb: a) Af Arbejdsløshedskassen? b) Af Fagorganisationen?	

Formandens Navn: .....

— Adresse: .....

NB. Fagforeningerne bedes indsende dette Skema til det Forbund, hvoraf de staar som Afdeling, eller kunne staa som Afdeling, saaledes at Skemaet er Forbundet i Hænde senest d. 8. August 1916.

Enkeltstaaende Foreninger, i hvis Fag der ikke findes noget Forbund, bedes sende deres Skemaer direkte til De samvirkende Fagforbund, Nørrefarimagsgade 49,[1] Kbhvn. K.

P. F. V.

Carl F. Madsen.

Otto Smith.

Skemaet kan i udfyldt Stand sendes i aaben Konvolut for 4 Øre (indenfor Københavns Postdistrikter for 2 Øre).

FÆLLESTRYKKERIET BOGTRYKKERI KØBENHAVN

1. Byens Navn:	
2. Organisationens Navn:	
3. Antal Medlemmer:	
4. Hvormange af Organisationens Medlemmer var arbejdsløse: I Maaneden: Ved Slutningen af Maaneden:	
5. Hvormange Arbejdsdage er der paa Grund af Arbejdsløshed i Maanedens Løb (Søn- og Helligdage eller lignende Endage medregnes ikke, med mindre der i Almindelighed arbejdes 7 Dage om Ugen):	
6. For hvormange Dage er der udbetalt Understøttelse (alle understøttede Dage):	
7. Hvormeget er der udbetalt til Understøttelse af Arbejdsløse og Beløbende Maanedens Løb: a) Af Arbejdsløshedskassen: b) Af Fagorganisationen:	

NB. Fagforeningerne bedes indsende disse Skema til det Forbund, hvorom de maatte være Medlem, eller hvilket stan som Afdeling, saaledes at Skemaet er Forbundet i Hænde senest d. 8. August 1910.

Enkeltstaaende Foreninger i hvis Fag der ikke findes noget Forbund, bedes sende deres Skemaer direkte til De samvirkende Fagforbund, Nørrefarimagsgade 49, Kbhvn. K.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 6 * KØBENHAVN DEN 5. AUGUST 1916 * 13. AARGANG.

INDHOLD: Kongresser. Toldlovens Revison. Arbejdsforholdene. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene og en Formandssag paa »Alliance« i Slagelse Granithuggerne i Aalborg. Kedelpasserne. Kvinderne paa Windeløws Papirfabrik. Kvinderne paa Vejle Trikotagefabrik. Træindustriarbejderne paa Hillerød Savværk). Lov om Forsikring.

Kongresser.

Dansk Skrædderforbunds 16. Kongres.

I Dagene 23.—29. Juli afholdt Dansk Skrædderforbund sin 16. Kongres i Festsalen Folkets Hus, Enghavevej 40, København. Tilstede var 156 Delegerede, hvoraf ca. Tredjedelen Kvinder, samt Hovedbestyrelsens 12 Medlemmer. Efter Indbydelse var der Gæster tilstede fra Broderforbundene i Sverrig og Norge og fra De samvirkende Fagforbund, nemlig henholdsvis Forbundsformændene *Joh. Andreasson*, Stockholm og *B. Lange*, Kristiania, samt Sekretær *Peder Hedebol*.

Kongressens Dagsorden var følgende:

1. Kongressens Aabning.
2. Mandaternes Prøvelse.
3. Kongressens Konstituering (Fastsættelse af Forretningsorden).
4. Beretning om Virksomheden.
5. Beretning om Regnskabet.
6. Beretning om Agitationen.
7. Lovændringer.
8. Priskuranterne.
9. Særskilte Forslag.
10. Fastsættelse af Lønninger.
11. Valg af Forretningsfører, Viceforretningsfører og Sekretær, Hovedkasserer, Hovedbestyrelse og Revisorer.
12. Protokollens Oplæsning og Godkendelse.

Kongressen aabnedes under festlige Former, hvortil bl. a. særlig Fagets udmærkede Sangforening bidrog.

Den af Hovedbestyrelsen foreslaaede Forretningsorden godkendtes.

Til Dirigenter valgtes *Emil Ekstrand*, København, og *K. Hvidtfeldt*, Nyborg, til Sekretærer *Hans Jacobsen*, København, og *H. Jacobsen*, Vejle.

Beretning.

I et fængslende og kraftigt Foredrag paa 4½ Time aflagde Forbundets Formand *William P. Arup* en udførlig Beretning om den siden sidste Kongres (1912) udfoldede Virksomhed. Han dvælede bl. a. ved de første omfattende Lønbevægelser og de Bestræbelser, som i stort Omfang er udfoldet, for at faa etableret ordnede Forhold ved Uniformsarbejdet, hvor der nærmest har hersket Anarki. Det har ofte været nødvendigt at anvende kraftige Midler, og en Del Retssager har været Følgen.

Formanden omtalte udførligt Optagelsen af Syerorganisationerne og de herhen hørende Forhandlinger, bl. a. med De samvirkende Fagforbund. Dette Skridt vil forandre vort Forbunds Karakter. Fra at være et Haandværkerforbund vil det blive et udpræget Industriforbund. Men vil vi følge med Tiden er der ingen Vej udenom. Optagelsen blev ved Urafstemning vedtaget med 527 St. mod 185. Talmæssigt har Optagelsen ikke gjort sig stærkt bemærket endnu, idet de nyoptagne Kvindeorganisationer kun tæller ca. 200 Medlemmer. Men alle Parter blev fra Begyndelsen af gjort opmærksom paa, at inden Lønbevægelserne i 1916 var vel fra Haanden, kunde der ikke blive Tale om, at iværksætte den store og omfattende Agitation, som nu snarest maa og skal komme.

Foruden Resterne af Syernes Forbund er der i den forløbne Periode paany optaget en Organisation af københavnske Tilskærere, nemlig i 1912. Foreningen gik ind med ca.

25 Medlemmer, og den tæller nu ca. 200. Iøvrigt har der i Perioden været en glædelig almindelig Fremgang. I 1912 var Medlemstallet 3607, det er nu 5578. Stigningen udgør altsaa 1971 eller over 50 pCt.

Antallet af Afdelinger er gaaet frem fra 63 til 72.

Efter Formandens Beretning udspandt sig en længere og til Tider ret livlig Debat, som særlig drejede sig om Lønbevægelserne, Ansættelsen af en Agitator og de to i Perioden afholdte ekstraordinære Kongresser.

Under Debatten stilledes en saalydende Resolution angaaende Brugsforeningerne:

Kongressen vedtager, at der ude i Afdelingerne føres en kraftig Agitation for at oplyse Medlemmerne om deres ufravigelige Pligt til at støtte Brugsforeningsbevægelsen i Betragtning af den store Betydning, denne Sag har for den samlede Arbejderklasse.

Denne vedtoges med alle Stemmer mod 2.

Beretningen godkendtes med alle Stemmer mod 3.

Regnskabet.

Hovedkasserer *Carl Busted* forelagde Regnskaberne for de forløbne 4 Aar. Den samlede Kontingentindbetaling har været 312.024 Kr. 24 Øre, hvoraf 122.543 Kr. 10 Øre til Arbejdsløshedskassen. Til Strejkefondet er henlagt 97.840 Kr. 90 Øre. Formuen i Forbund og Arbejdsløshedskasse er ialt 276.891 Kr. 64 Ø. Ved sidste Kongres var den 149.463 Kr. 07 Øre, altsaa en Fremgang paa de 4 Aar af 127.428 Kr. 57 Øre.

Regnskabet godkendtes.

Agitation.

Forbundets Agitator *Hans Jacobsen* aflagde Beretning om den udfoldede agitatoriske Virksomhed, der bl. a. var gaaet ud paa at organisere de i Skrædderfaget ret talrige indvandrede russiske Jøder. Efter en Diskussion toges Beretningen til Efterretning.

Lovændringer m. m.

Derefter behandledes en lang Række Lovændringsforslag, dels fra Hovedbestyrelsen og dels fra forskellige Afdelinger. Et Par Forslag af principiel Karakter blev vedtaget. Valgbare til Kongresserne er fremtidig kun de, der arbejder ved Faget, og ingen maa i Fremtiden møde med bundet Mandat. Hovedbestyrelsen udvidedes fra 12 Medlemmer til 17, og Forretningsudvalget fra 8 til 9 Medlemmer. Udvidelsen sker bl. a. ved, at der vælges en Forbunds-Sekretær.

Iøvrigt var ingen af de vedtagne Lovændringer af indgribende Betydning. Man drøftede indgaaende Repræsentationsretten ved Forbundets Kongresser. Aarsagen var den, at Forbundets glædelige Vækst truer med at sprænge de nuværende Rammer og gøre Kongressen altfor urimelig stor. Ved Debattens Slutning vedtoges det, at Hovedbestyrelsen skal udarbejde et Forslag til en ændret Repræsentationsret og forelægge dette paa næste Kongres.

Flere af de under Punkt 8 stillede Forslag blev under Debatten taget tilbage.

Der fattedes en Beslutning om, at Hovedbestyrelsen bemyndiges til — hvis en Omlægning af Virksomheden indenfor Arbejdsløshedskassen med Hensyn til Kontrol osv. eller Agitationen blandt Syerskerne gjør det nødvendigt, da at antage den fornødne Arbejdskraft dertil.

Et Forslag om Udmeldelse af De samvirkende Fagforbund forkastedes med alle Stemmer mod 10.

Valg.

Efter at der var fastsat Lønninger for Tillidsmændene, skred man til Valg.

Som Formand gjenvalgtes *William P. Arup* ved Akklamation. Som Sekretær genvalgtes *Hans Jacobsen* og som Hovedkasserer *Carl Busted*, begge enstemmigt.

Derefter valgtes Hovedbestyrelse og Revisorer.

Arbejdsløshedskassens Delegeretmøde.

Efter Kongressen afholdtes Delegeretmøde i Arbejdsløshedskassen med følgende Dagsorden:

1. Konstituering.
2. Beretning om Virksomheden.
3. Beretning om Regnskabet.
4. Lovene.
5. Forskellige Forslag.
6. Fastsættelse af Diæter.
7. Valg:
   a. Formand, b. Viceformand, c. Hovedkasserer, d. Repræsentantskab, e. Revisorer.
8. Protokollen.

Ved Konstitueringen valgtes de samme Funktionærer som ved Kongressen.

Beretningen aflagdes og godkendtes enstemmigt efter en kort Debat, Regnskabet ligesaa. Intet af det under de følgende Punkter foreliggende frembød særlig Interesse. Som Funktionærer valgtes de samme som under Forbundet.

Ved 6-Tiden den 29. Juli sluttede Kongressen med Taler af Formanden, Gæsterne og Dirigenten m. fl. Der udbragtes Leve for Dansk Skrædderforbund og De samvirkende Fagforbund, der begge besvaredes med begejstrede og enstemmige Hurra. Sluttelig afsang Forsamlingen *Internationale*.

Senere paa Aftenen samledes de Delegerede til et afsluttende festligt Samvær, hvori den fortræffelige københavnske Sangforening ogsaa deltog.

* * *

Husassistenternes Forbund

afholdt Kongres i Arbejdernes Forsamlingsbygning i Aarhus den 9. og 10 Juli. 30 Repræsentanter for 14 Foreninger Landet over havde givet Møde. Desuden var der indbudt flere Gæster. Kasserer *E. Svendsen* repræsenterede De samvirkende Fagforbund.

Forbundets Formand, Frk. *Marie Christensen* aflagde Beretning for det forløbne Aar og fremhævede herunder de Tilfælde, hvor Forbundet havde skaffet Medlemmer deres Ret. Ligeledes omtaltes de Bestræbelser, der var udfoldet for Tyendelovens og Skudsmaalsbogens fuldstændige Afskaffelse.

Sidstnævnte Emne stod iøvrigt som et særligt Punkt paa Dagsordenen og følgende Resolution vedtoges enstemmig:

»Husassistenternes Forbund, samlede til Kongres i Aarhus, udtaler sin skarpeste Protest imod Tyendeloven af 1854, da man finder, at denne Lov er en stor Uretfærdighed imod den tjenende Stand, saavel i By som paa Land, og vi tillader os derfor at anmode Regering og Rigsdag om snarest at faa Tyendeloven af 1854 ophævet og ikke erstatte den med nogen lignende Lov.«

Kongressens andet Hovedspørgsmaal angik Ordningen af Arbejdstid og Lønforhold. Under dette Punkt forelagdes en Statistik over de bestaaende Forhold.

Af 20 Husassistenter i *Randers* har 13 over 10 Timers Arbejde og de 18 har under 20 Kr. om Maaneden, helt ned til 8 Kr.

Af 18 i *Vejle* har 13 over 10 Timers Arbejde helt op til 18 Timer, de 5 af dem har under 20 Kr.

I *Skanderborg* er Arbejdstiden fra 10 til 14 Timer, og Lønnen er under 20 Kr. helt ned til 8 Kr.

Aarhus staar daarligst, idet Lønnen andrager 10 til 14 Kr. for en Arbejdstid af 10 til 14 Timer.

Helsingør har 14 Medlemmer, deraf arbejder de 10 fra 10 til 15 Timer for en Løn fra 14 til 10 Kr.

København har ført Statistik over 25 Husassistenter, deraf arbejder 12 over 10 Timer helt op til 16 Timer. Lønnen er mellem 20 og 35 Kr. pr. Maaned.

Silkeborg har 19 Medlemmer, de 17 arbejder fra 10 til 14 Timer for en Løn fra 20 Kr. helt ned til 12 Kr.

I *Horsens* arbejder over Halvdelen over 10 Timer for under 20 Kr.

Aalborg staar bedst med 41 Medlemmer, deraf har dog 15 over 10 Timer og 13 har under 20 Kr. i Løn.

Esbjerg har 45 Medlemmer, deraf har 10 over 20 Kr. om Maaneden, den almindelige Løn er 15 Kr. og Arbejdstiden andrager 12 à 14 Timer.

Som det fremgaar heraf, findes der Lønsatser, der gaar helt ned til 8 Kr. pr. Maaned og paa den anden Side gaar Arbejdstiden helt op til 18 Timer i Døgnet. Gud véd, hvornaar en stakkels ung Pige faar Lejlighed til lidt Rekreation og Fornøjelse, for med en 18 Timers Arbejdstid er der i hvert Fald ikke en Gang Tid til tilstrækkelig Hvile. De Husmødre,

der forlanger et saadant Slid udført af sin Medhjælp, burde stilles i Gabestokken.

Efter at Kongressen havde debatteret denne Sag, bemyndigedes Hovedbestyrelsen til at søge tilvejebragt en Ordning, der kan træde i Kraft 1. Januar 1917.

Det Grundlag, hvorpaa en Ordning skal søges naaet, gaar ud paa Indførelse af 10 Timers Arbejdsdag og en Mindsteløn af 45 Kr. pr. Maaned for dygtige, faguddannede Husassistenter. Lønnen for mindre dygtige Husassistenter skal fastsættes til 30 Kr. og for unge Begyndere til 15 Kr. pr. Maaned. Dette giver en Timeløn af 15, 10 og 5 Øre.

Derefter behandledes Spørgsmaalet om Agitationen. Det vedtoges i Oktober og November at paaligne Medlemmerne et Extrabidrag af 25 Øre, ialt 50 Øre, til dette Formaal.

Endelig drøftedes et Spørgsmaal om Børnearbejdet, navnlig fremkaldt ved de Foranstaltninger, der er truffet, saa Skolebørnene fritages for Skoleundervisning til Fordel for Roearbejde. Følgende Resolution vedtoges enstemmig:

»Husassistenternes Kongres i Aarhus udtaler sin Beklagelse af, at Kultusministeriet har udstedt et C rkulære, hvorefter de ældste Klassers Skolebørn paa Landet kan fritages for at gaa i Skole de to Sommermaaneder til Fordel for Roearbejdet.

Kongressen formener, at den tjenende Stand, hvad Oplysning angaar, vil komme til at lide under saadanne Bestemmelser.«

Næste Aarsmøde afholdes i Randers.

Toldlovens Revision.

Som bekendt forberedes der atter en Revision af den bestaaende Toldlov, og ligesom tidligere, da en Revision var paa Bane, har forskellige Arbejdsgiverorganisationer henvendt sig til de tilsvarende Arbejderorganisationer for at faa et Samarbejde i Gang med Henblik paa Fælleshenvendelser til Regering og Rigsdag.

En saadan Opfordring er blandt andet fremkommet fra Foreningen af danske Læderfabrikanter til Lohgarverfagets Arbejderorganisationer, og i denne Henvendelse hedder det,

»at det vilde være af Betydning, om Foreningen af danske Læderfabrikanter kunde faa Tilslutning fra Arbejderorganisationerne til den Indstilling vedrørende Toldlovens Revision, som i den nærmeste Tid vilde fremkomme, idet Læderindustrien uden Tvivl efter Krigen vilde blive udsat for en meget stærk Konkurrence fra Tyskland, saaledes at det i ethvert Tilfælde vilde være nødvendigt, at den Beskyttelse, Industrien hidtil havde haft, ikke blev formindsket, hvis den skulde kunne gøre sig Haab om at bevare sit nuværende Marked, og en Fællesindstilling fra Arbejdere og Arbejdsgivere vilde derfor være af betydelig større Vægt end en Indstilling fra en af Parterne alene«.

Lohgarverforbundet og Garveri-, Hud- og Skindarbejdernes Forbund har, efter Konference med Repræsentanter for andre Arbejderorganisationer, besvaret denne Henvendelse paa følgende Maade:

»Paa den skete Henvendelse angaaende en Udtalelse i Anledning af Toldlovens Revision, skal vi, efter at have drøftet Sagen saavel med vor Hovedorganisation som med vore sideordnede Brancheorganisationer, anføre, at vi ikke tror, at Spørgsmaalet om en Toldrevision, bliver aktuelt eller med praktisk Udbytte kan drøftes, før man ser, hvorledes den toldpolitiske Situation i Verden, specielt i Europa, vil forme sig efter Verdenskrigens Afslutning.

Vi agter, saasnart vi mener Situationen kan overskues, at optage Sagen til Drøftelse i vort Fag, og vi tænker da at gaa samme Vej som før sidste Toldrevision, nemlig en Forhandling med andre Fag, og en Henvendelse til Lovgivningsmagten gennem Arbejderklassens politiske Repræsentanter.«

Det er sikkert den eneste rigtige Vej, der er anvist i dette Svar, thi Toldspørgsmaalet er saa omfattende, at det er umuligt at afgøre hver Detaille for sig. Kun et samlet Overblik kan bringe et Resultat, der er i det Heles Interesse.

Arbejdsforholdene.

Arbejdsanvisningsdirektøren oplyser følgende vedrørende Arbejdsanvisningen i Juni Maaned 1916.

Foruden fra Hovedstaden forelaa der for Juni Maaned Beretning fra 46 Anvisningskontorer, af hvilke Kontorerne i Maribo, Middelfart, Nyborg, Nibe og Sæby havde paabegyndt deres Virksomhed i Maanedens Løb.

Antallet af indtegnede Arbejdssøgende ved samtlige Kontorer var ved Maanedens Begyndelse 2795, deraf var 2103 tilmeldte gennem Arbejdsløshedskasserne. I Maanedens Løb var der en Tilgang af 7716 Arbejdssøgende, deraf var 3465 Medlemmer af Arbejdsløshedskasser. Den samlede Afgang androg 8147, hvoraf 3759 faldt paa Arbejdsløshedskassernes Medlemmer. Som arbejdssøgende stod saaledes ved Slutningen af Maaneden tilmeldt 2364, hvoraf 1609 var Medlemmer af Arbejdsløshedskasserne.

Gennem Kontorerne anvistes Plads til godt og vel 4600 Personer, nemlig til 3046 Mænd og 1574 Kvinder, hvilket udgør 57 pCt. af den samlede Afgang. Af de anviste var 886 Mænd og 10 Kvinder tilmeldte gennem Arbejdsløshedskasserne, af hvis ledigmeldte Medlemmer iøvrigt 1036 fik Arbejde anvist gennem Kasserne, medens 1365 skaffede sig Arbejde ved egen Hjælp og 462 af anden Aarsag (Militærtjeneste, Sygdom, Bortrejse m. m.) udgik af Fortegnelsen over arbejdssøgende.

De anviste Pladsers Fordeling paa Erhvervsgrupperne er meget forskellig i Hovedstaden og i Provinsen. I København spiller Gruppen Handel og Samfærdsel talmæssig set den største Rolle (1460 Anvisninger i Juni Maaned), derefter kommer Vask og Rengøring m. m. (951 Pladser), medens Anvisningerne til Haandværk og Industri kun udgjorde 20 pCt. af det samlede Antal og Anvisningerne til Landbrug og Gartneri endog knap 7 pCt. Ved Provinskontorerne derimod faldt 506 Pladsanvisninger eller *omtrent 40 pCt. af det samlede Antal paa Landbruget* og næsten lige saa stor en Del paa Haandværk og Industri, medens Handel og Samfærdsel samt Vask og Rengøring opviste forholdsvis smaa Tal.

Forholdene indenfor de enkelte Fag fremviser for Københavns Vedkommende ved Juni Maaneds Udgang omtrent det samme Billede som ved Slutningen af Maj Maaned. Der fandtes praktisk talt ingen ledige i Byggefagene, ejheller i Metalindustrien. Overhovedet kunde der næppe tales om Arbejdsløshed andet Steds end hos Typograferne, hvor Antallet af ledige efter Sædvane for Aarstiden stadig stiger en Smule, og maaske i enkelte Grene af Nærings- og Nydelsesmiddelindustrien. Bageri- og Konditoriarbejderne stod endnu med ca. 125 ledige; det samme var Tilfældet med Tobaksarbejderne. Af Slagteri- og Kødindustriens Arbejdere stod tilmeldt ca. 30. Kellnerne havde et lille halvt Hundrede arbejdsledige. Endelig kan nævnes Hattearbejderne, hvis Antal af anmeldte ledige steg fra 2 til 67 i Maanedens Løb. — Adskillige Ordrer, særlig paa Bygningshaandværkere og Murerarbejdsmænd kunde ikke effektueres, fordi der ikke fandtes kvalificeret Arbejdskraft ledig.

For Provinskontorerne gælder ganske tilsvarende Bemærkninger. Adskillige Kontorer havde overhovedet ingen tilmeldte arbejdssøgende ved Maanedens Slutning. Af særegne Forhold kan bemærkes, at der var 41 ledige Bødkersvende i Aalborg paa Grund af Driftsforstyrrelser i Cementfabrikationen, lige som der hist og her meldtes om ledige Tekstilarbejdere (mest Kvinder).

Den Knaphed paa ledig Arbejdskraft, som i det store og hele præger Tilstandene for Tiden, giver sig bl. a. Udtryk i en livlig Samvirken mellem Centralarbejdsanvisningskontoret og Provinskontorerne og mellem disse indbyrdes, for saa vidt muligt at tilfredsstille særlig stærk lokal Efterspørgsel med Arbejdskraft andet Steds fra.

Fra Centralarbejdsanvisningen blev der i Juni Maaned eksempelvis anvist Plads i Provinsen til 23 Malere, hjemmehørende i København, medens Kontoret i Frederiksværk oplyser, at det har anvist Plads til 15 Haandværkere, der var indtegnet ved andre Kontorer. Overhovedet har de fleste Arbejdsanvisningskontorer ved direkte Samarbejde bidraget kendeligt til at fordele Arbejdskraften paa hensigtsmæssigste Maade.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene og en Formandssag paa »Alliance« i Slagelse. Dansk Arbejdsmands Forbund har begæret Maskinfabrikken »Alliance« i Slagelse indklaget for Den faste Voldgiftsret, fordi Firmaet har kontraktbundet en Arbejdsmand og givet ham Titel af »Forvalter«, samtidig med, at det er nægtet ham at være Medlem af Fagforeningen.

I Henhold til Septemberforligets Punkt 10 behandledes denne Sag ved et Fællesmøde den 27. Juli med Repræsentation fra Hovedorganisationerne. Mødet endte resultatløst og Sagen gaar derfor til Afgørelse ved Retten.

Granithuggerne i Aalborg. Dansk Stenarbejderforbund har d. 26. Juni afsluttet ny Overenskomst med Aalborg Entreprenørforening, som havde opsagt den tidligere Overenskomst til Udløb den 1. April. Sagen gik dog først i Orden i det Øjeblik, en Strejke stod for Døren.

Ved denne Overenskomst opnaaedes 5 Øres Løntillæg, hvorved den almindelige Timeløn forhøjedes til 60 Øre og for Dekorationsarbejde til 65 Øre. Udlærlinge det første Aar efter Læretiden kan dog arbejde for 55 Øre i Timen, forhen 52 Øre. En ny Sats paa 80 Øre for udenlandsk Arbejde føjedes til Overenskomsten.

Den nye Overenskomst fik tilbagevirkende Kraft til 1. April og gælder til 1. April 1919. Med denne Overenskomst har Forbundet afsluttet en omfattende Lønbevægelse over hele Landet i det forløbne Halvaar af 1916.

Kedelpasserne Landet over. Dansk Kedel- og Maskinpasserforbund afsluttede d. 29. April en Overenskomst med Vand- og Gasmester *M. Andersen, Esbjerg*, i Lighed med, hvad der er gældende for Entreprenørforeningens Medlemmer. Derved blev Lønnen 35 Kr. om Ugen. Den var tidligere 32 Kr. og Akkord. For Gravemestre sattes Lønnen til 38 Kr. Overenskomsten udløber tidligst 1. Februar 1918.

Paa *Steensens Margarinefabrik, Vejle*, forhøjedes Fyrbøderlønnen fra 1. Februar at regne fra 29 Kr. til 31 Kr. og dertil ydes et Dyrtidstillæg paa 1 Kr. om Ugen.

Den danske Mælkekondenseringsfabrik i Nakskov tiltraadte Landsoverenskomsten, og Ugelønnen hævedes fra 25 til 30 Kr. Overtidsbetalingen fra 65 til 75 Øre pr. Time.

Der fastsattes endvidere 4 Dages Sommerferie i Forbindelse med en Søndag uden Afkortning i Lønnen.

Sydøstsjællands Elektricitets-Aktieselskab, Haslev, der tidligere betalte 1100 til 1200 Kr. i Aarsløn, hævede Lønnen for samtlige Kedelpassere til 1344 Kr., 1. Januar 1917 hæves den til 1400 Kr. Arbejdstiden blev samtidig nedsat med gennemsnillig 6 Timer om Ugen til 64 Timer. Overenskomsten udløber tidligst 1. Januar 1919.

Paa Sukkerfabrikken *Vestsjælland* ved *Gjørlev* hævedes Lønnen fra 25 til 27 Kr., i Kampagnen fra 30 til 36 Kr. Iøvrigt gælder den samme Overenskomst, som er oprettet mellem Forbundet og De danske Sukkerfabrikker.

Paa *Dansk Svovlsyre- & Superphosfat-Fabriks* Afdelinger i Aalborg, Mundelstrup og Nr.-Sundby var Lønnen tidligere 4 Kr. 80 Øre i Mundelstrup og 5 Kr. pr. Vagt i de andre to Fabrikker med 12 Timers Vagt pr. Døgn. Her gennemførtes 8 Timers Vagt i dem alle, og en Ugeløn af 29 Kr. samt 2 Kr. i Dyrtidstillæg.

Kvinderne paa Windeløws Papirfabrik i Aarhus. Kvindeligt Arbejderforbund afsluttede den 28. April Overenskomst for Tiden fra 22. April til 22. Oktober 1916 med Firmaet H. Windeløw i Aarhus for de hos Firmaet beskæftigede 16 Kvinder.

Ugelønnen, som før var 8 til 13 Kr., hævedes saaledes, at den i de første 2 Uger efter Antagelsen bliver 11 Kr., i de næste 2 Uger 12 Kr. og derefter 13 Kr. pr. Uge. For Helligdage, der falder paa Ugens Hverdage, betales fuld Løn. Arbejdstiden for kortedes fra 10 til 9 Timer daglig.

Kvinderne paa Vejle Trikotagefabrik. For de paa A/S Vejle Trikotagefabrik arbejdende 33 Kvinder afsluttede Kvindeligt Arbejderforbund Overenskomst for 1 Aar til 1. Maj 1917. Derved hævedes Lønnen, som tidligere var 7 Kr. pr. Uge, stigende efter 6 Maaneders Forløb til 13 Kr., til 8 Kr. som Antagelsesløn, stigende til 16 Kr. efter 17 Maaneders Forløb. Akkordpriserne forhøjedes med 10 pCt. og alle Arbejderskerne fik dertil 5 pCt. i Dyrtidstillæg.

Pianofortearbejderne i København. Med Bistand af de faglige Hovedorganisationer sluttede Pianofortearbejdernes Fagforening af 1873 Overenskomst med Dansk Pianofabrikantforening den 3. Juli for Tiden fra 1. Juli 1916 til 1. Maj 1918.

Derved forhøjedes alle Akkordsatser med 10 pCt. og saavel timelønnede som akkordlønnede Arbejdere fik dertil et Dyrtidstillæg af 3 Øre pr. Time. Desuden opnaaedes Enighed om en Forhøjelse af Udbetaling paa Akkorderne, om 5 Øres Tillæg for Udearbejde og om Betaling for Ventetid m. m.

Den 20. Maj blev der varslet Strejke i dette Fag, men den aflystes, da Overenskomsten var vedtaget.

Træindustriarbejderne paa Hillerød Savværk. I Henhold til en Bestemmelse i Fagets Overenskomst rejste de timelønnede Træindustriarbejdere paa Hillerød Savværk Krav om en gennemgaaende Lønforhøjelse, navnlig var det Firmaets Pladsarbejdere, der begærede et Tillæg, idet 18 ud af 22 fuldt arbejdsdygtige Folk stod paa Minimallønnen, 38 Øre.

Firmaet og Fabrikantforeningen vilde imidlertid ikke give noget nævneværdigt Tilbud om Lønforbedring, og Forbundet varslede derfor Strejke.

Mod dette Strejkevarsels Lovlighed protesterede Arbejdsgiverforeningen og bebudede Klage til Den faste Voldgiftsret. Under disse Omstændigheder aftaltes et Fællesmøde med Repræsentation fra Hovedorganisationerne til den 19. Juli, og ved dette Møde behandledes baade Lønkravet og Protesten mod Strejkevarslet. Mødet bragte alle Divergenser ud af Verden, idet Fabrikken indgik paa at yde 35 timelønnede Arbejdere et samlet Timelønstillæg paa 125 Øre. Dette Tillæg skulde fordeles saaledes, at de 22 Pladsarbejdere mindst fik 41 Øre i Timen. Det resterende Beløb skulde fordeles som Tillæg til de øvrige 13 Arbejdere efter Fabrikkens Skøn. Lønnillægget fik tilbagevirkende Kraft til 2. Juni.

Strejkevarslet toges derefter tilbage, og Arbejdsgiverforeningen frafaldt at indbringe Sagen om Varslets Lovlighed for Den faste Voldgiftsret.

Lov
om
Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde.

Stadfæstet den 6. Juli 1916.

FØRSTE KAPITEL.
Almindelige Bestemmelser.

§ 1.

Rammes en i Medfør af denne Lov forsikret Person af et Ulykkestilfælde, der midlertidigt eller vedvarende forringer hans Erhvervsevne, er han paa den Maade og i det Omfang, som nedenfor bestemmes, forsikret mod Ulykkestilfældets Følger. Forvolder Ulykkestilfældet Døden, er hans efterladte paa samme Maade forsikrede mod det lidte Tab af Forsørger.

Lige med Ulykkestilfælde regnes skadelige Paavirkninger af højst nogle faa Dages Varighed, der skyldes Arbejdet eller de Forhold, hvorunder det foregaar, og som medfører Forringelse af Erhvervsevnen eller Død.

§ 2.

Stat og Kommune yder deres Tjenestemænd og Arbejdere Erstatning efter denne Lovs Regler. For de af Staten beskæftigede Personers Vedkommende vil Reglerne dog under Hensyn til deres særlige Forhold kunne lempes ved kongelig Anordning; det samme skal være Tilfældet for Personer, der lønnes af Statens aarlige Ydelse til Kongen;

Erklæring fra Arbejderforsikrings-Raadet skal i saa Fald forud indhentes.

Reglerne for andre Arbejdsgiveres Forsikringsansvar samt om Adgang til at tegne frivillig Forsikring indeholdes i 6te, 7de, 8de og 9de Kapitel.

§ 3.

Forsikringen omfatter Ulykkestilfælde, der opstaar ved den forsikredes i denne Lov omhandlede Beskæftigelse eller ved de Forhold, hvorunder den foregaar. Endvidere omfatter Forsikringen Ulykkestilfælde, der bevislig skyldes den forsikredes Forsøg paa Redning af Menneskeliv, Forebyggelse af Ulykker eller Afværgelse af større materielle og kulturelle Tab, naar dette — paa eller udenfor Arbejdsstedet — sker i Sammenhæng med saadan Beskæftigelse.

Udelukkede fra Forsikring er Ulykkestilfælde, som den forsikrede selv har hidført med Forsæt. Har den forsikrede ved grov Uagtsomhed, ved Tilsidesættelse af reglementariske Bestemmelser, som er holdte tilbørlig i Kraft, eller ved Beruselse selv hidført eller dog væsentlig bidraget til Ulykkestilfældet, kan Erstatningen nedsættes eller bortfalde. I saa Fald skal Arbejderforsikrings-Raadet udtrykkelig udtale det i sin Kendelse.

§ 4.

Har den tilskadekomne eller de efterladte rejst Retskrav i Henhold til andre Regler for Erstatning ved Skadetilføjelse end de i denne Lov omhandlede, kan de ikke samtidig eller senere paaberaabe sig nærværende Lov eller æske Raadets Afgørelse, medmindre Raadet, efter at have gjort sig bekendt med Retssagens Enkeltheder, indvilger deri.

Naar en forsikret eller hans efterladte har modtaget Ydelser i Henhold til denne Lov, har de dermed givet Afkald paa samtidig eller senere at fremføre Retskrav mod Arbejdsgiveren eller andre i Henhold til ovennævnte Regler. Dette gælder dog ikke, hvis Raadet skønner, at den forsikrede eller hans efterladte med Føje kan sagsøge Arbejdsgiveren eller andre, og giver de paagældende skriftlig Meddelelse herom. I saa Fald vil Retssagen være uden Indflydelse paa den forsikredes eller de efterladtes Krav efter denne Lov, men saafremt der ved Dommen tillægges dem Skadeserstatning, skal der af denne, saa vidt den tilstrækker, godtgøres vedkommende Forsikringsselskab (Arbejdsgiver), hvad det har maattet udrede i Medfør af denne Lov. Indledes Retssag, skal der meddeles Klagerne fri Proces ved Raadets Foranstaltning.

§ 5.

Overenskomster mellem forsikringspligtige og forsikringsberettigede har ingen retslig Gyldighed, naar de gaar ud paa eller fører til, at nogen Bestemmelse i denne Lov ikke skal gælde, eller at den forsikrede skal udrede en Forsikringspræmie, som efter Loven paahviler Arbejdsgiveren, eller at pligtige Ydelser ikke skal beregnes efter Loven. Ligeledes er Overenskomster om Tilbageholdelse af Lønning i Anledning af Forsikring i Henhold til denne Lov ugyldige.

§ 6.

De Krav, som tilkommer en forsikret eller hans efterladte ifølge denne Lov, kan ikke overdrages, pantsættes eller gøres til Genstand for Retsforfølgning til Kreditorers Fyldestgørelse.

§ 7.

Indenrigsministeriet træffer efter indhentet Erklæring fra Arbejderforsikrings-Raadet Bestemmelse om, i hvilket Omfang Bestemmelserne i denne Lov skal komme til Anvendelse paa Arbejdere, der midlertidig beskæftiges paa Island, Grønland og de dansk-vestindiske Øer i Virksomheder, der har Sæde eller Styrelse her i Landet.

Regeringen bemyndiges til at træffe gensidig Overenskomst med fremmed Stat om, i hvilken Omfang Bestemmelserne i denne Lov eller den fremmede Stats tilsvarende Bestemmelser skal komme til Anvendelse paa Bedrifter, hvis Virksomhed ogsaa drives i den anden Stat, samt paa Forsikrede, der midlertidigt beskæftiges indenfor den anden Stats Omraade. (Fortsættes.)

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 7 ❋ KØBENHAVN DEN 12. AUGUST 1916 ❋ 13. AARGANG.

INDHOLD: Lov om Forsikring. Forligsinstitutionens Lokaler. Lønbevægelser og Konflikter (Murarbejdsmændene i Rønne. Lohgarverfagets Overenskomster). Arbejdsløsheden

Lov
om
Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde.

II.

ANDET KAPITEL.

Om Arbejderforsikrings-Raadet.

§ 8.

Til Ordningen af de ifølge denne Lov opstaaede Forhold oprettes et Arbejderforsikrings-Raad.

Arbejderforsikringsraadet har Sæde i København, men dets Virksomhedsomraade omfatter hele Landet, og det kan af Formanden sammenkaldes til Møde hvor som helst i Landet.

§ 9.

Indenfor Raadet oprettes en Afdeling til Behandling af Sager vedrørende Industri, Haandværk, Handel, privat Tjenesteforhold m. v. (Kap. 6), en Søfartsafdeling (Kap. 7), en Afdeling for Fiskeri og mindre Skibsfart (Kap. 8) samt en Landbrugsafdeling (Kap. 9). Hver Afdeling behandler de under det vedføjede Kapitel hørende Sager, dog med den Afvigelse, at Sager angaaende Ulykkestilfælde, der rammer Personer under Arbejde ved Skibe, der benyttes til Fiskefangst, behandles af Afdelingen for Fiskeri og mindre Skibsfart, uanset om de paagældende Skibe iøvrigt henhører under Bestemmelserne i Kapitel 7.

Hver Afdeling bestaar af Raadets Formand samt af to Medlemmer, der kan have Sæde i flere Afdelinger. Disse tre Medlemmer udnævnes af Kongen; et af dem skal være Læge og et skal opfylde Betingelserne for at kunne beskikkes til Dommer eller for at kunne være Sagfører. Endvidere bestaar hver Afdeling af Repræsentanter for de forsikringspligtige og de forsikrede, valgte af Indenrigsministeren efter følgende Regler:

a) Til at tage Sæde i Afdelingen for Industri, Haandværk, Handel m. v. (Industriafdelingen) vælges to Arbejdsgivere og to Arbejdere, hørende til Virksomheder, der indgaar under § 49, samt en Repræsentant for de i Henhold til § 53 frivillig forsikrede. Sidstnævnte har kun Stemmeret i Sager om frivillig Forsikring.

b) Til at tage Sæde i Søfartsafdelingen vælges to Repræsentanter for de forsikringspligtige Redere og to Repræsentanter for de i Medfør af § 54 forsikrede Arbejdere.

c) Til at tage Sæde i Afdelingen for Fiskeri og mindre Skibsfart (Fiskerafdelingen) vælges to forsikringspligtige Arbejdsgivere, to Arbejdere og en Repræsentant for de i Medfør af § 66 til frivillig Forsikring berettigede. Sidstnævnte har kun Stemmeret i Sager, der falder ind under den frivillige Forsikring.

d) Til at tage Sæde i Landbrugsafdelingen vælges to forsikringspligtige Arbejdsgivere indenfor Landbrug, Skovbrug eller Havebrug, som skal være Ejere eller Brugere af Ejendomme, der til Ejendomsskyld til Staten er vurderede til over 8000 Kr., to Arbejdere i ovennævnte Erhverv samt to Repræsentanter for de i Henhold til § 73 frivilligt forsikrede. Sidstnævnte har kun Stemmeret med Hensyn til Be-

handlingen af Sager, der angaar frivillig Forsikring og Forsikring af Arbejdere paa Ejendomme, der er ansatte til en Ejendomsskyld til Staten af 8000 Kr. eller derunder.

Indstillingsret til ledige Pladser har:

Ved Valg af Arbejdsgivernes Repræsentanter i Industriafdelingen, Søfartsafdelingen og Landbrugsafdelingen samt af Repræsentanter for Ejere eller Brugere af mindre Landejendomme, henholdsvis »Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening«, »Fællesrepræsentationen for dansk Skibsfart«, »De samvirkende danske Landboforeninger« og »De samvirkende danske Husmandsforeninger«.

Ved Valg af de forsikredes Repræsentanter i Industri- og Søfartsafdelingerne: »De samvirkende Fagforbund i Danmark«, i Fiskerafdelingen: »Dansk Fiskeriforening«, der indstiller blandt lønnede Fiskere, og i Landbrugsafdelingen: »Sygekassenævnet« (Lov 10. Maj 1915 § 27).

Ved Valg af Repræsentanter for de frivillig forsikrede i Fiskerafdelingen »Dansk Fiskeriforening«.

Til hver ledig Plads foreslaar den indstillingsberettigede tre Personer, mellem hvilke Indenrigsministeren træffer sit Valg.

For samtlige Repræsentanter vælges Stedfortrædere efter de for Valg af Medlemmer fastsatte Regler.

Saafremt andre Organisationer af Arbejdsgivere eller Arbejdere end de foran nævnte andrager Ministeriet om Indstillingsret ved Repræsentantvalg indenfor Arbejderforsikrings-Raadet, kan Ministeren, forudsat at den andragende Organisation findes at repræsentere et tilstrækkelig stort Antal forsikringspligtige eller forsikrede — efter Indstilling af Raadet — tilstaa denne samme Ret til Indstilling indenfor den Afdeling af Raadet, hvorom Talen er, som er givet de foran nævnte Organisationer af Arbejdsgivere og Arbejdere.

Sygekasseinspektøren samt Direktøren for Arbejds- og Fabriktilsynet eller en under nævnte Tilsyn hørende Tjenestemænd kan af Indenrigsministeren tilforordnes Raadet eller enkelte af dets Afdelinger.

§ 10.

Raadets Formand og øvrige Medlemmer udnævnes for 6 Aar. Af Repræsentanterne for Arbejdsgivere og Arbejdere i Industri-, Søfarts- og Landbrugsafdelingen samt for Ejere eller Brugere af mindre Landejendomme afgaar en hvert tredje Aar; det afgøres ved Lodtrækning, hvem der af de ved Lovens Ikrafttræden udnævnte skal afgaa efter kun tre Aars Virksomhed. Af de tre Repræsentanter i Fiskeafdelingen afgaar paa lignende Maade en hvert andet Aar. Samme Regler gælder for Stedfortræderne.

Udnævnelser af Repræsentanter eller Stedfortrædere, der finder Sted i Periodens Løb, gælder kun for den tilbageværende Del af samme.

Formanden lønnes med 6000 Kr., stigende hvert 4de Aar med et Alderstillæg af 500 Kr. indtil 8000 Kr. De øvrige Medlemmer og de tilforordnede oppebærer et aarligt Vederlag. Stedfortræderne oppebærer Dagpenge for hver Dag, de møder. Rejseudgifter til og fra Mødestedet godtgøres efter Regning, der er godkendt af Formanden.

De almindelige Bestemmelser om Embedsmænds Lønnings- og Pensionsforhold samt Pligt til at tegne Overlevelsesrente kommer til Anvendelse paa Stillingen som Raadets Formand, saaledes at Udnævnelsen til Formand medfører Ret til Pension efter Lov af 5. Januar 1851, ogsaa i det Tilfælde, at der ved Udløbet af det Tidsrum, for hvilket Udnævnelsen gælder, ikke finder fornyet Udnævnelse Sted.

Nærmere Bestemmelser om Forretningsgangen for hver af Raadets Afdelinger fastsættes i en Forretningsorden af Indenrigsministeren efter Forslag af Raadet.

§ 11.

Under Raadet ansættes en Sekretær og Kontorchef, som udnævnes af Kongen og lønnes med 4500 Kr. aarlig, stigende hvert 4. Aar med 500 Kr. indtil 6000 Kr. Endvidere to Afdelingschefer, der udnævnes af Kongen og lønnes med 4000 Kr. aarlig, stigende hvert 4. Aar med 500 Kr.

indtil 5500 Kr. samt en Kasserer, der ligeledes udnævnes af Kongen og lønnes med 3200 Kr., stigende hvert 4. Aar med 300 Kr. indtil 4400 Kr.

Der ansættes 4 Fuldmægtige, som udnævnes af Indenrigsministeren og lønnes hver med 2400 Kr., stigende hvert 4. Aar med 300 Kr. indtil 3600 Kr. To af Fuldmægtigene kan der tillægges et Ekspeditionssekretærhonorar af 600 Kr. aarlig, som ikke medtages ved Pensionsberegningen.

Ved Beregning af Alderstillæg for Sekretæren og Kontorchefen medregnes hans Tjenestetid som Afdelingschef. Ved Beregning af Alderstillæg for Afdelingschefer og Kassereren samt for Fuldmægtige medregnes Halvdelen af deres Tjenestetid henholdsvis som Fuldmægtig og som Assistent, dog højst 4 Aar.

Der ansættes 7 Assistenter, som udnævnes af Indenrigsministeren og lønnes hver med 1200 Kr. aarlig, stigende hvert andet Aar med 200 Kr. indtil 2200 Kr. Desuden kan der gives indtil 4 Assistenter et pensionsgivende Løntillæg af fra 300 Kr. til 600 Kr. aarlig. Antallet af Fuldmægtige og Assistenter kan forandres ved de aarlige Finanslove.

De ved Raadet ansatte Medhjælpere (Protokolførere, Kontoristersamt Budet) lønnes hver med 1000 Kr. aarlig, stigende hvert 2. Aar med 100 Kr. indtil 1900 Kr. Saafremt en Medhjelper udnævnes til Assistent, medtages ved Beregningen af Alderstillæg hans Tjenestealder som Medhjælper. Medhjælpere ansættes af Raadet med Indenrigsministerens Billigelse.

Ved Beregningen af Alderstillæg for dem, der er ansatte ved Raadet ved Lovens Ikrafttræden, medtages den Tjenestealder, de paa dette Tidspunkt har i den paagældende Stilling; for Assistenters og Medhjælperes Vedkommende medregnes den Tid, hvori de har haft Ansættelse ved Raadet.

Fuldmægtige er pensionsberettigede efter Pensionslov af 5. Januar 1851 og skal sikre Enkeforsørgelse efter Enkeforsørgelsesloven af s. D. Ved Beregning af Pension tages dog ikke Hensyn til Tjenestetid forinden det fyldte 25. Aar.

Assistenter og Medhjælpere opnaar Pensionsret efter Reglerne i samme Pensionslov, naar de efter det fyldte 25. Aar har tilbagelagt en Tjenestetid af 10 Aar, saaledes at den pensionsgivende Tjenestetid regnes fra dette Tidspunkt. Den opnaaede pensionsgivende Tjenestetid kommer vedkommende til gode, naar han gaar over i anden pensionsberettiget Stilling.

Saafremt Assistenter eller Medhjælpere er gifte, afkortes der 5 pCt. i deres Lønning for at anvendes til Enkeforsørgelse. Hel eller delvis Fritagelse for Afkortning kan finde Sted, naar det for Finansministeriet godtgøres, at der paa anden Maade er sikret Enken en aarlig Indtægt for Livstid. Anvendes det afkortede Beløb til at sikre Enken Overlevelsesrente i den af Staten garanterede Forsikringsanstalt, skal Tegning af saadan Overlevelsesrente finde Sted under samme Vilkaar, som ifølge Lov af 5. Januar 1851 er gældende for de af Embedsmænd for deres Enker tegnede Overlevelsesrenter.

Reglerne i Pensionsloven af 5. Januar 1851 kommer til Anvendelse paa Fuldmægtiges, Assistenters og Medhjælperes efterladte, dog at Børneunderstøttelserne tilstaas af Finansministeren.

Tjenestetiden i hidtilværende Fuldmægtig-Stillinger ved Raadet medregnes som pensionsgivende; for Assistenters og Medhjælperes Vedkommende medregnes som pensionsgivende den Tid, hvori de før denne Lovs Ikrafttræden har haft Ansættelse ved Raadet, dog under Iagttagelse af ovenanførte Begrænsninger.

Raadet antager den fornødne Lægehjælp samt den Hjælp, der foruden den ovenanførte Kontorhjælp maatte være nødvendig. De til Raadet medgaaende Udgifter bevilges ved de aarlige Finanslove.

Et af Raadets Medlemmer, der er udnævnt af Kongen, eller en ved Raadet ansat Tjenestemand kan af Indenrigsministeren tilforordnes det ved Lov Nr. 143 af 29. April 1913

om Arbejde i Fabrikker m. v. samt det offentliges Tilsyn dermed oprettede Arbejdsraad.

Intet af Raadets Medlemmer eller af det under Raadet fast ansatte Personale maa ud over et Aar efter denne Lovs Ikrafttræden være ansat i eller tage Del i Ledelsen af noget her i Landet virkende i Henhold til denne Lov anerkendt Ulykkesforsikringsselskab.

§ 12.

Hver af Raadets Afdelinger træffer, efter at have modtaget alle fornødne Oplysninger og givet det anerkendte Forsikringsselskab eller Arbejdsgiveren samt andre vedkommende Lejlighed til at gøre sig bekendt med de foreliggende Oplysninger og til at udtale sig om Sagen, for sit Omraade Afgørelse af følgende Spørgsmaal:

a) om en Virksomhed eller et Arbejdsforhold hører under denne Lov, og i bekræftende Fald:
b) om hvem der er at anse som forsikringspligtig Arbejdsgiver;
c) om en Person har Adgang til at tegne frivillig Forsikring i Medfør af denne Lov;
d) om et anmeldt Tilfælde begrunder Krav efter Loven;
e) om Størrelsen og Arten af de Ydelser, der tilkommer den forsikrede eller hans efterladte;
f) om Tvivlsspørgsmaal vedrørende Dagpenge og Takst for Lægeattester.

§ 13.

De af Raadet fastsatte Beløb (§ 12, Litra e) kan ikke senere af dette nedsættes eller forhøjes, medmindre det indenfor en Frist af en Maaned (6 Uger eller 3 Maaneder efter Reglerne i § 14) godtgøres for Raadet, at de Oplysninger, paa Grundlag af hvilke Afgørelse er truffet, lider af væsentlige Mangler eller Urigtigheder.

§ 14.

Har Raadet forsømt at iagttage den foreskrevne Fremgangsmaade, kan de under § 12 nævnte Afgørelser indankes for Indenrigsministeren, der kan ophæve den trufne Afgørelse og hjemvise Sagen til ny Behandling og Afgørelse.

Udenfor disse Tilfælde er der Adgang til at paaanke de under Litra a, b, c og d nævnte Afgørelser for Indenrigsministeren, medens de under e og f nævnte Afgørelser ikke kan indankes.

Indenrigsministerens Afgørelse af de i § 12 under Litra a, b og c nævnte Spørgsmaal kan indbringes for Domstolene. Ved kgl. Anordning kan der træffes nærmere Bestemmelser om Procesmaaden, sigtende til at hidføre en hurtig Afgørelse af Sagerne.

Iøvrigt kan Indenrigsministerens eller Raadets Afgørelser ikke indbringes for Domstolene.

Fristen for Paaanke til Indenrigsministeren saa vel som for Indbringelse af Indenrigsministerens Afgørelser for Domstolene, er 14 Dage fra den om Afgørelsen givne Underretning; for en tilskadekommen eller for efterladte, der paa dette Tidspunkt opholder sig i Europa udenfor Danmark, er Fristen dog 6 Uger; opholder de sig paa Færøerne, Island eller udenfor Europa, er Fristen 3 Maaneder.

§ 15.

Bestaar der om en under denne Lov ikke hørende Ulykkesforsikring den Aftale mellem Forsikringstageren og et anerkendt Forsikringsselskab (§ 18), at Erstatning skal ydes i Overensstemmelse med Loven, og at Parterne underkaster sig Raadets Afgørelse, skal de under saadan Forsikring hørende Ulykkestilfælde behandles som henhørende under denne Lov. Til Dækning af Raadets Udgifter herved fastsætter Indenrigsministeren en Kendelse.

§ 16.

Raadet indsender aarlig til Indenrigsministeren Beretning om hver af dets Afdelingers Virksomhed. Beretningen, der trykkes og tilstilles Rigsdagen, skal kunne faas til Købs for en af Indenrigsministeren fastsat billig Betaling.

TREDJE KAPITEL.

Om Forsikringspligtens Ordning.

§ 17.

Stat og Kommune har ikke Pligt til at afgive deres Risiko efter nærværende Lov; det samme gælder Civillisten.

§ 18.

Det paahviler de efter Loven forsikringspligtige Arbejdsgivere, for saa vidt de ikke er Medlemmer af et Forsikringsforbund (jfr. §§ 64 og 66), at overføre deres Risiko paa et af Indenrigsministeren i saa Henseende anerkendt Selskab under gensidigt Ansvar eller Selskab med begrænset Ansvar. Naar et anerkendt Forsikringsselskab har overtaget en forsikringspligtig Arbejdsgivers Risiko, hæfter Selskabet, selv om der ved Forsikringsaftalen er gaaet ud fra urigtige Forudsætninger angaaende Forsikringsansvarets Art og Omfang.

Anerkendelse af gensidige Selskaber gives ved Indenrigsministerens Stadfæstelse af Vedtægten, som skal indeholde de fornødne betryggende Bestemmelser i Henseende til Medlemmernes Opfyldelse af den dem paahvilende solidariske Forpligtelse.

Selskabets Vedtægt skal indeholde de fornødne Bestemmelser om Indmeldelses- og Udmeldelsesform, Forsikringsbidragenes Udredelse, deres Opkrævning og Forvaltning, Anmeldelsesfrist, Kontrol med forsvarlig Lægebehandling, Sikkerhedsstillelse m. m.

Anerkendelse af Selskaber med begrænset Ansvar gives paa nærmere for hver enkelt Selskab af Indenrigsministeren fastsatte Betingelser.

Hver enkelt Anerkendelse offentliggøres af Ministeren. Den kan tilbagekaldes af ham, hvorom Offentliggørelse da ligeledes finder Sted.

Efter Indstilling af Arbejderforsikrings-Raadet kan Indenrigsministeren fritage en under Loven hørende Arbejdsgiver for Afgivelse af Risikoen til et anerkendt Selskab mod, at han stiller en af Indenrigsministeren nærmere fastsat Sikkerhed for Opfyldelsen af sine Forpligtelser i Tilfælde af Ulykke. En saadan Fritagelse kan til enhver Tid efter Arbejderforsikrings-Raadets Indstilling til Ministeren tages tilbage.

§ 19.

En under Loven hørende Arbejdsgiver, der har overtaget et Arbejdes Udførelse, anses som Arbejdsgiver ogsaa overfor de Arbejdere, som Kontrahenten overlader ham til Udførelsen.

Er en Virksomhed delt mellem flere, anses enhver af Parterne som Arbejdsgiver for de Arbejdere, han lønner.

Den, der driver Virksomhed eller udfører Arbejde, hvortil der er knyttet Forsikringspligt, anses som Arbejdsgiver for alle ved Virksomheden eller Arbejdet beskæftigede Arbejdere, uanset om de er antagne af en anden, der har overtaget Udførelsen af visse herunder hørende Arbejder, medmindre denne selv har sine Arbejdere forsikrede.

§ 20.

Præmier, som en forsikringspligtig Arbejdsgiver er et anerkendt Selskab eller et Forsikringsforbund skyldig, kan i Mangel af rettidig Betaling inddrives ved Udpantning. I Tilfælde af Arbejdsgiverens Konkurs ligestilles Fordringen paa de forfaldne Præmier med de i Konkursloven af 25. Marts 1872 § 33 Nr. 2 omhandlede Fordringer.

§ 21.

Har en Arbejdsgiver undladt at opfylde sin Forsikringspligt efter denne Lov, har en tilskadekommen forsikringsberettiget eller hans efterladte Krav paa ham efter Loven. Dette Krav har Fortrinsret i hans Bo lige med de i Konkursloven af 25. Marts 1872 § 33 Nr. 2 omhandlede Fordringer og kan paa Raadets Foranstaltning inddrives ved Udpantning.

Saafremt de paagældende ikke har opnaaet Dækning for deres Krav hos Arbejdsgiveren eller i hans Bo paa det Tidspunkt, Forsikringsbeløbet forfalder til Udbetaling, jfr. § 42, udbetales det manglende forskudsvis af Arbejderforsikrings-Raadet. De

Beløb, som paa denne Maade udredes af Raadet, med Fradrag af, hvad der erholdes hos Arbejdsgiveren, lignes for hvert Kalenderaar paa samtlige anerkendte Forsikringsselskaber i Forhold til deres Præmieindtægt af pligtig Ulykkesforsikring samt paa de Arbejdsgivere, der i Medfør af § 18 har erholdt Fritagelse for at afgive deres Risiko, i Forhold til et af Raadet skønsmæssigt beregnet Præmiebeløb, svarende til disse Arbejdsgiveres Risiko efter Loven, mod at Retten efter denne Paragrafs 1. Stykke overgaar til disse Selskaber og Arbejdsgivere. De nærmere Regler for denne Paaligning fastsættes af Indenrigsministeren efter Forslag af Raadet.

(Fortsættes.)

Forligsinstitutionens Lokaler.

De mange Arbejder- og Arbejdsgiverrepræsentanter, der i de forløbne 5—6 Aar har givet Møde hos Forligsinstitutionen i Det statistiske Departements Lokaler, har haft rig Anledning til at konstatere, hvor nødvendigt det vil være, at denne Institution faar andre og langt bedre Lokaler til Raadighed. Navnlig har den forløbne Del af Aaret 1916 givet Anledning til Ønsker om en Ændring i de bestaaende Forhold paa dette Omraade.

De faglige Hovedorganisationer har derfor under 8. August rettet følgende Henvendelse:

Til

Indenrigsministeriet!

Undertegnede Forretningsudvalg for de faglige Hovedorganisationer i Danmark — Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening og De samvirkende Fagforbund i Danmark — tillader os ved nærværende at anmode det høje Ministerium om at udvirke, at der snarest belejligt indrettes særlige Lokaler til Brug for Statens Forligsinstitution i Arbejdsstridigheder.

Vi fremsætter denne Anmodning, fordi det i det sidst forløbne Halvaar, hvor der i meget høj Grad har været lagt Beslag paa Forligsinstitutionen, har vist sig at være forbundet med betydelige Ulemper at føre Forhandlinger — til Tider hele Døgnet igennem — i de Lokaler, som Forligsmanden har kunnet stille til Raadighed, nemlig selve Arbejds- og Kontorlokalerne i Det statistiske Departement, idet disse Lokaler i ingen Henseende opfylder de Krav, der med Rette kan stilles til dem som Forhandlingslokaler.

Forretningsudvalget for
Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening:
Carl Weitemeyer.

Forretningsudvalget for
De samvirkende Fagforbund:
Otto Smith.

Lønbevægelser og Konflikter.

Murarbejdsmændene i Rønne. Den 24. og 30. Juni varslede Dansk Arbejdsmands Forbund Strejke overfor Medlemmer af Bornholms Murermesterforening, og den 10. Juli blev der derefter afholdt et Møde i Arbejdsgiverforeningen i København, ved hvilken Lejlighed der blev sluttet Overenskomst til 1. Febr. 1918.

Derved forhøjedes Timelønnen med 3 Øre til 48 Øre. Den havde Aaret forud faaet en betydelig Forhøjelse. En Række andre Fordele opnaaedes, og de mellem Forbundet og Murermestrenes Centralforening gældende almindelige Bestemmelser blev ogsaa gennemført her.

Lohgarverfagets Overenskomster. Lohgarvernes Forbund og Garveri-, Hud- og Skindarbejdernes Forbund har sluttet ny Overenskomst med Foreningen af danske Læderfabrikanter for Tiden fra 15. April 1916 indtil 15. April 1918.

Normaltimelønnen blev derved hævet med 5 Øre pr. Time til 54 Øre for Garversvende og 49 Øre for Arbejdsmænd. Akkordpriserne blev samtidig revideret paa en for Arbejderne tilfredsstillende Maade. Omtrent 80 pCt. af Arbejdet udføres i Akkord. Arbejder Akkordarbejdere i Timeløn faar de 55 Øre. Endvidere blev fastslaaet, at alle Arbejdere skal have et Dyrtidstillæg af 3 Øre pr. Time i Overenskomstperioden.

Arbejdsløsheden
i Maj Maaned 1916.

For Maj Maaned 1916 er der blevet meddelt Oplysning om Arbejdsløsheden af 60 Fag eller Organisationer for ialt ca. 134,000 Arbejdere. Nedenstaaende Oversigt omfatter imidlertid ca. 10,000 Arbejdere flere (eller ialt ca. 144,000 Arbejdere), idet de givne Oplysninger, af Hensyn til Sammenligningen med de foregaaende Maaneder paa enkelte Punkter er blevet suppleret med et skønsmæssigt Tillæg.

Antallet af Arbejdsløse blandt de 144,000 Arbejdere var ved Maanedens Udgang 3,950 eller 2,8 pCt., og Antallet af de i Maanedens Løb tabte Arbejdsdage er opgjort til ca. 92,000 eller 0,6 Dag pr. Medlem.

Af Fag, for hvilke der mangler Oplysninger, nævnes: Sejlmagere, Syersker, Barberere, Forgyldere, Glarmestre, Børstenbindere, Jern- og Metalslibere, Instrumentmagere (Kirg.) og Gartnere.

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Kbenh. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Tilvirkning af Næringsmidler og andre Fortæringsgst.												
Mølleriarbejdere	123	123	1	36	481	481	7	159	604	604	8	195
Bageri- og Konditr.arb.	1279	1279	121	2711	1724	1724	51	1224	3003	3003	172	3935
Sukkervarearbejdere.	495	495	7	224	156	156	3	74	651	651	10	298
Bryggeriarbejdere ...	2791	2791	6	158	1474	1474	5	115	4265	4265	11	273
Slagteriarbejdere	826	826	44	1030	2521	2521	18	672	3347	3347	62	1702
Skraatobaksarbejdere	207	207	2	70	518	518	6	171	725	725	8	241
Tobaksarbejdere.....	4132	4132	156	3538	2479	2479	33	900	6611	6611	189	4438
Tekstilindustri.												
Tekstilarbejdere	1728	1728	9	123	5417	5390	89	2036	7145	7118	98	2159
Rebslagere	25	25	»	»	220	208	»	26	245	233	»	26
Beklædningsindustri og Toiletvirksomhed.												
Skræddere.....	3198	3198	24	90	2380	2380	55	234	5578	5578	79	324
Handskemagere	54	54	»	»	11	11	»	»	65	65	»	»
Hattearbejdere.....	298	298	5	25	95	95	1	81	393	393	6	106
Skotøjarbejdere	2465	2465	19	492	957	957	5	256	3422	3422	24	748
Jordarbejdere, Bygnings- og Møbelindustri.												
Brolæggere	88	88	2	50	84	34	8	120	172	122	10	170
Murere.....	1843	1843	17	3144	4727	4699	16	1000	6570	6542	33	4144
Murerarbejdsmænd ..	923	923	4	703	—	—	—	—	923	923	4	703
Hustømrere	1286	1286	21	4008	3714	3712	14	814	5000	4998	35	4822
Skibstømrere.....	290	290	1	26	439	425	1	28	729	715	2	54
Snedkere.....	3664	3664	152	4016	3728	3728	44	1230	7392	7392	196	5246
Billedskærere	109	109	»	»	57	57	»	3	166	166	»	3
Malere.....	1947	1947	»	»	2552	2330	»	»	4499	4277	»	»
Sadelm. og Tapetserere	985	985	»	»	470	470	1	19	1455	1455	1	19
Stukkatører.....	88	88	»	»	7	7	»	»	95	95	»	»
Gas- og Vandarbejdere	68	68	»	39	—	—	—	—	68	68	»	39
Skorstensfejere	62	62	»	»	39	39	»	»	101	101	»	»
Ovnsættere	12	12	»	»	—	—	—	—	12	12	»	»
At overføre..	28986	28986	591	20483	34250	33895	357	9162	63236	62881	948	29645

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Kbenh. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Overført...	28986	28986	591	20483	34250	33895	357	9162	63236	62881	948	29645
Trævareindustri, samt Industrier i hvilke Træ indgaar som en væsentlig Bestanddel.												
Træindustriarbejdere	641	641	14	291	2300	2300	19	484	2941	2941	33	775
Bødkere	256	256	»	13	536	536	44	688	792	792	44	701
Drejere	101	101	»	»	212	149	»	»	313	250	»	»
Karetmagere	331	331	»	18	581	581	4	119	912	912	4	137
Barnevognsarbejdere	15	15	»	»	—	—	—	—	15	15	»	»
Korkskærere	216	216	»	»	24	24	1	24	240	240	1	24
Kurvemagere	171	171	»	»	—	—	—	—	171	171	»	»
Læder- og Lædervareindustri.												
Lohgarvere	105	105	»	»	102	102	»	»	207	207	»	»
Hvidgarvere	44	44	»	»	34	34	»	»	78	78	»	»
Forarbejdning af Sten, samt Ler- og Glasvarer.												
Keramikere	833	833	5	325	—	—	—	—	833	833	5	325
Pottemagere	61	61	»	»	43	43	»	»	104	104	»	»
Stenarbejdere	146	60	»	»	280	249	10	250	426	309	10	250
Glasarbejdere	235	235	»	»	210	210	»	»	445	445	»	»
Forarbejdning af Metal og Metalgenstande, herunder Tilv. af Maskiner og Instrum.												
Guld-, Sølv-, Elektropl.	476	476	6	83	195	195	1	20	671	671	7	103
Kobbersmede	85	85	4	111	62	62	»	»	147	147	4	111
Blikkenslagere	700	700	15	782	477	477	1	81	1177	1177	16	863
Metaltrykkere	88	88	»	2	8	8	»	»	96	96	»	2
Gørtlere og Metalarb.	295	295	1	31	84	84	»	12	379	379	1	43
Urmagere	61	61	»	»	137	46	»	»	198	107	»	»
Smede og Maskinarb.	8700	8700	111	3023	6592	6592	45	1073	15292	15292	156	4096
Formere	400	400	11	212	1150	1150	14	418	1550	1550	25	630
Elektrikere	884	884	36	698	755	755	28	791	1639	1639	64	1489
Papirindustri.												
Papirindustriarbejdere	225	225	6	132	1040	1040	»	»	1265	1265	6	132
Industri i litterær og kunstnerisk Retning.												
Bogbindere	1356	1356	36	981	222	222	4	126	1578	1578	40	1107
Litografer	366	366	8	212	109	85	»	»	475	451	8	212
Typografer	2501	2501	68	1721	1649	1599	41	952	4150	4100	109	2673
Dansk Arbejdsmandsf.	16900	13720	1490	29400	26000	18570	720	12200	42900	32290	2210	41600
Arbejdsm. Forbund for Gentofte og Lyngby	—	—	—	—	739	739	»	72	739	739	»	72
Lager- og Pakhusarb.	689	689	9	109	—	—	—	—	689	689	9	109
Kedel- og Maskinpass.	707	707	16	370	994	994	5	142	1701	1701	21	512
Kellnere	835	835	57	2000	549	549	29	800	1384	1384	86	2800
Kvindel. Arbejderforb.	2960	2792	59	1471	1060	827	3	102	4020	3619	62	1573
Brødkuske	282	282	3	41	—	—	—	—	282	282	3	41
Handels- og Kontormdh	1021	1021	20	645	3664	3664	58	1371	4685	4685	78	2016
Tilsammen.	71672	68238	2566	63154	84058	75781	1384	28887	155730	144019	3950	92041

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsgade 49, 1. Sal, Kbhvn. K.
Telefoner 3541 og 10541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 8 ❋ KØBENHAVN DEN 19. AUGUST 1916 ❋ 13. AARGANG.

INDHOLD: Lov om Forsikring. Lønbevægelser og Konflikter (Brolægningsarbejdsmændene i Nordre Birk. Formerne hos Ejnar Holms Eftfg. i København og hos N. A. Christensen i Nykøbing. Kvinderne i København. Mølleriarbejderne. Skorstensfejerne).

Lov
om
Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde.
III.

FJERDE KAPITEL.
Om Forsikringskravene.

§ 22.

Ydelserne efter denne Lov bestaar foruden i Sygebehandling m. v. under visse Forhold, i:

a) Dagpenge:
b) Invaliditetserstatning;
c) Erstatning til efterladte;
d) Begravelseshjælp.

§ 23.

Det paahviler Forsikringsselskabet (Arbejdsgiveren) at yde Bandager, kunstige Lemmer, Briller og lign. Hjælpemidler, som, medens Sagen er under Raadets Behandling, af dette skønnes fornødne til at sikre Sygebehandlingens Resultater og formindske Ulykkestilfældets Følger eller nøjere bestemme Invaliditetens Grad.

Saafremt den tilskadekomne er Medlem af en statsanerkendt Sygekasse og opholder sig her i Landet, paahviler det endvidere Selskabet (Arbejdsgiveren) at afholde Udgifterne til særlig Sygebehandling, som det ikke paahviler Sygekassen at yde i Henhold til dens Vedtægt, og som Raadet skønner fornøden til at opnaa den bedst mulige Helbredelse.

Understøttelse, som det offentlige, medens Sagen er under Raadets Behandling, yder en tilskadekommen til Sygebehandling i Anledning af et under denne Lov hørende Ulykkestilfælde, har ikke Fattighjælps Virkning for den understøttede.

§ 24.

Retten til *Dagpenge* er betinget af Erhvervsevnens Forringelse.

Saadan Forringelse anses at være til Stede, saa længe den tilskadekomne paa Grund af Beskadigelsen ikke er i Stand til at genoptage sit Arbejde i væsentlig samme Omfang som tidligere.

Dagpenge ydes ikke til Arbejdsgiverens hjemmeværende Børn, saafremt det dem overgaaede Ulykkestilfælde er indtruffet inden deres fyldte 14de Aar.

For den Tid, i hvilken en tilskadekommen aftjener sin Værnepligt, bortfalder hans Krav paa Dagpenge. Saafremt der imidlertid findes Personer, som i Tilfælde af hans Død vilde være berettigede til fuld Erstatning (§ 35), har disse Krav paa de ham ellers tilkomne Dagpenge.

Det samme gælder for den Tid, en tilskadekommen hensidder i Fængsel.

§ 25.

Saafremt den tilskadekomne er Medlem af en statsanerkendt Sygekasse, begynder Dagpengene at løbe fra det Tidspunkt, da Ydelsen af Pengehjælp fra Sygekassen ophører, dog ikke senere end fra Begyndelsen af den 14de Uge efter Ulykkestilfældets Indtræden. Er den tilskadekomne ikke Medlem af en statsanerkendt Sygekasse, løber Dagpengene fra den 14de Uges Begyndelse.

§ 26.

Dagpengenes Størrelse udgør $^2/_3$ af den tilskadekomnes Dagløn (jfr. § 41), dog ikke over 3 Kr. og ikke

under 1 Kr. daglig. For hver Uge betales Dagpengene for 7 Dage.

Delvise Dagpenge ydes ikke.

§ 27.

Medfører Ulykkestilfældet kun forbigaaende Forringelse af Erhvervsevnen, ophører Dagpengene at løbe, saa snart Betingelserne for samme efter § 24 bortfalder.

Medfører Tilfældet blivende Forringelse af Erhvervsevnen, vedbliver Dagpengene under de i § 24 foreskrevne Betingelser at løbe, indtil Arbejderforsikrings-RaadetsAfgørelse af Invaliditets-Spørgsmaalet foreligger.

Medfører Tilfældet Døden, løber Dagpengene under samme Betingelser indtil Dødsdagen.

I intet Tilfælde (bortset fra det i § 34, 2det Stykke, omhandlede) vedbliver Dagpengeydelsen dog længere end til Aarsdagen efter Ulykkestilfældet.

§ 28.

Dagpengene skal saa vidt muligt betales til den tilskadekomne hver Fredag for de forløbne 7 Dage, første Gang den første Fredag efter den Dag, paa hvilken Retten til Dagpenge er indtraadt.

§ 29.

Ved den Tid, da Dagpengeretten kan indtræde, paahviler det den tilskadekomne at fremsende til vedkommende anerkendte Forsikringsselskab (-forbund) eller Arbejdsgiver, saafremt Indenrigsministeren har fritaget samme for at overføre Risikoen paa et Forsikringsselskab (-forbund), Lægeerklæring til Oplysning om, at Betingelserne for Dagpengeretten er til Stede. Denne Lægeerklæring betales af Forsikringsselskabet (Arbejdsgiveren).

Forsikringsselskabet er berettiget til at forlange fornyet Lægeerklæring fremsendt hver Uge mod at yde den for disse Lægeerklæringer fastsatte Betaling.

§ 30.

Det paahviler vedkommende Forsikringsselskab (Arbejdsgiver) at give Raadet Underretning om, hvor længe og med hvilket Beløb det i hvert enkelt Tilfælde har udbetalt Dagpenge.

§ 31.

Naar Arbejdsgiveren yder den tilskadekomne fuldt Arbejdsvederlag, skønt Arbejdsevnen er væsentlig forringet, er han berettiget til for det paagældende Tidsrum at oppebære tilskadekomnes Dagpenge. Udgør Dagpengene mere end Vederlaget, har Arbejderen Krav paa det overskydende Beløb.

§ 32.

Invaliditetserstatning ydes, naar et under Loven hørende Ulykkestilfælde har medført en blivende Forringelse af Erhvervsevnen af 5 pCt. eller derover, og Erstatningen beregnes som en til Forringelsen svarende procentvis Del af følgende Grundsummer:

Fra 5 til 15 pCt. 5 Gange Aarslønnen.

Fra 16 til 35 pCt. 5 Gange Aarslønnen for de første 15 pCt. og 8 Gange for Resten.

Fra 36 til 60 pCt. 6 Gange Aarslønnen for de første 30 pCt. og 10 Gange for Resten.

Fra 61 til 90 pCt. 8 Gange Aarslønnen for de første 60 pCt. og 12 Gange for Resten.

Fra 91 til 100 pCt. 8 Gange Aarslønnen for de første 60 pCt., 12 Gange for de næste 30 pCt. og 16 Gange for de sidste 10 pCt.

Ved Fastsættelsen af Invaliditetsgraden skal Raadet i det Omfang, som skønnes rimeligt, tage Hensyn til særlige Færdigheder, der kræves i vedkommendes sædvanlige Erhverv, samt til saadan forudbestaaende Forringelse af Erhvervsevnen, som maa antages at forværre Ulykkestilfældets Følger, derunder Men af tidligere Ulykkestilfælde.

§ 33.

Den Erstatning, der ifølge § 32 vilde tilkomme en tilskadekommen, kan dog ikke overskride det Beløb, for hvilket der — efter de for Statsanstalten for Livsforsikring ved Indkøb af livsvarig Livrente gældende Tariffer — i nævnte Anstalt kan købes en Livrente, der svarer til den

Procentdel af Aarslønnen (§ 41), som Invaliditetsprocenten angiver.

§ 34.

Naar et Aar efter Ulykkestilfældet er forløbet, uden at de endelige Følger endnu kan fastslaas, skal Afgørelse saa vidt muligt træffes af Raadet, som da fastsætter Erstatningens Størrelse efter bedste Skøn over Ulykkestilfældets Følger. Er det ikke muligt at træffe en saadan skønsmæssig endelig Afgørelse, kan en midlertidig Afgørelse træffes af Raadet, hvorefter Sagen senere kan genoptages, dog ikke ud over 2 Aar efter den første Afgørelse.

Naar særlige Omstændigheder taler derfor, kan Raadet udsætte Afgørelsen, dog ikke ud over 1½ Aar efter Ulykkestilfældets Indtræden, og Dagpengeydelsen fortsættes da, indtil denne Afgørelse træffes, for saa vidt Betingelserne efter § 24 er til Stede.

§ 35.

Indtræder Døden som Følge af Ulykkestilfældet, tilkommer der *de efterladte*, som nævnes i nedenstaaende Bestemmelser, en Pengesum, svarende til det 5-dobbelte af den afdødes Aarsløn, beregnet efter § 41, dog ikke under 3,000 Kr. og ikke over 6,000 Kr.

§ 36.

For de efterladtes Adgang til Erstatning gælder følgende Regler:

a) Efterlader den afdøde sig Ægtefælle, og er den afdøde en Mand, tilfalder Erstatningen Enken, medmindre Ægteskabet er indgaaet efter Ulykkestilfældet, eller Ægtefællerne, da Ulykken fandt Sted, levede adskilte, og der ikke af Manden ydedes Underholdsbidrag til Hustruen, eller denne havde Retskrav paa saadant, eller der forinden samme forelaa Rømning fra Hustruens Side.

Er den afdøde en Kvinde, som regelmæssigt og i væsentligt Omfang deltog i Familiens Erhvervsarbejde, gælder tilsvarende Regler med Hensyn til den efterladte Mand.

b) Efterlades der foruden en erstatningsberettiget Ægtefælle endvidere Børn, hvis Forsørgelse paahvilede afdøde, eller som afdøde faktisk forsørgede, da Ulykken skete, eller Børn, fødte uden for Ægteskab, til hvilke afdøde faktisk ydede Underholdsbidrag, kan Raadet, naar Omstændighederne taler derfor, bestemme, at en Del af Erstatningen skal tilfalde disse Børn.

c) Efterlader den afdøde sig ingen erstatningsberettiget Ægtefælle, tilfalder Erstatningen Børn, hvis Forsørgelse paahvilede afdøde, eller som denne faktisk forsørgede, da Ulykken skete, eller paa hvem Bestemmelserne i Forordning af 21. Maj 1845, § 9, finder Anvendelse. Har afdøde ydet Bidrag til Forsørgelse af Børn, overfor hvem den paagældende ikke havde Forsørgelsespligt, kan Raadet af Erstatningen tillægge dem en efter Bidragets Størrelse afpasset Del af det Beløb, som vilde have tilkommet dem i Tilfælde af fuldstændig Forsørgelse.

d) Efterlader den afdøde sig ingen efter ovenstaaende Bestemmelser erstatningsberettiget, eller kommer Erstatningen efter Reglerne under c kun delvis til Udbetaling, bestemmer Raadet, om Erstatningen eller den tiloversblevne Del af samme helt eller delvis skal tilfalde andre, hvem afdøde forsørgede, eller til hvis Forsørgelse han ydede Bidrag, da Ulykken skete.

e) Efterlader den afdøde sig flere erstatningsberettigede, bestemmer Raadet, hvorledes det til Udbetaling kommende Beløb skal fordeles mellem dem.

§ 37.

De efterladte har kun Krav efter foranstaaende Bestemmelser, naar de enten er danske Statsborgere eller er bosatte i Kongeriget, paa Island, Grønland eller de dansk-vestindiske Øer. Fra denne Bestemmelse kan Regeringen dog gøre Undtagelse med Hensyn til de efterladte efter Statsborgere i andre Stater eller Dele af disse, saafremt der med de paagældende Stater er opnaaet gensidig Overenskomst.

§ 38.

For saa vidt det ikke efter anden Lov paahviler Arbejdsgiveren at af-

holde Begravelsesomkostningerne, tilkommer der de efterladte eller de private Personer, der bekoster den afdødes Begravelse (Ligbrænding), en Hjælp af henholdsvis 120, 100 og 80 Kr., eftersom Begravelsen (Ligbrændingen) finder Sted i København og Frederiksberg, i en Købstad eller paa Landet.

§ 39.

Naar Arbejderforsikrings-Raadet med Hensyn til et for Raadet anmeldt Ulykkestilfælde har tilkendegivet Parterne, at det maa anses for afsluttet uden at medføre Følger, der berettiger til Erstatning efter § 32, kan Krav i Anledning af samme ikke rejses ud over et Aar efter Tilkendegivelsens Dato.

Saafremt Afgørelse af et for Raadet anmeldt Ulykkestilfælde ikke kan træffes af Grunde, der skyldes den erstatningsberettigedes Forhold, bortfalder Kravet, naar 3 Aar er forløbet efter Dagen for Ulykkestilfældet.

§ 40.

Tillægger Staten den tilskadekomne eller de efterladte Pension eller anden aarlig Understøttelse som Erstatning for Ulykkestilfældets Følger, har han eller de kun Krav paa det overskydende Beløb. Raadet afgør, om og hvor stort et overskydende Beløb der fremkommer. Det samme gælder forsikrede, der beskæftigedes af Kommuner, hvis Bestyrelser med Hensyn til Pension eller Understøttelse har fastsat Regler, der efter indhentet Erklæring fra Raadet er godkendte af Indenrigsministeren.

Tilfalder der iøvrigt i Anledning af et Ulykkestilfælde den tilskadekomne eller de efterladte i Henhold til Lov, dansk eller fremmed, eller Overenskomst en for Arbejdsgiverens Midler tilvejebragt Pension, Understøttelse eller anden Ydelse fra Arbejdsgiveren, skal Arbejdsgiveren efter Arbejderforsikrings-Raadets nærmere Bestemmelse være berettiget til at oppebære Erstatningsbeløbet efter nærværende Lov, helt eller delvis, under tilbørlig Hensyntagen til den Værdi, som den paagældende Ydelse maa antages at have for den tilskadekomne eller de efterladte i Sammenligning med, hvad han eller de efter nærværende Lov har Krav paa.

Bestemmelserne i denne Paragraf finder ikke Anvendelse paa de i Henhold til nærværende Lov tegnede frivillige Forsikringer.

Ulykkestilfælde, der begrunder Krav efter denne Lovs tvungne Forsikring, kan ikke begrunde Krav efter Lovens frivillige Forsikring.

§ 41.

For de forsikrede med Undtagelse af de i denne Paragrafs 3die og 4de Stykke nævnte regnes som Aarsløn den paagældendes samlede Arbejdsfortjeneste i Løbet af det Aar, der gaar forud for Ulykkestilfældets Dag, derunder indbefattet Overskudsandele, Brug af Hus, Huslejegodtgørelse, Naturalydelser o. lign. Har han ikke i hele det nævnte Tidsrum været beskæftiget i samme Stilling eller med samme Løn i den for den paagældende Virksomhed almindelig gældende Arbejdstid, har han været arbejdsløs, eller har han været beskæftiget i en Virksomhed, der efter sin Beskaffenhed ikke drives Aaret rundt, ansættes hans aarlige Arbejdsfortjeneste af Raadet efter Skøn.

Indenrigsministeren fastsætter, efter indhentet Erklæring fra de Arbejdsgiver- og Arbejderorganisationer, der ifølge § 9 har Indstillingsret ved Industriafdelingen og Landbrugsafdelingen, Værdien af Kost og Logi for Arbejdere (Tyende, Lærlinge m. fl.), der har Ophold hos Arbejdsgiveren, ved hvilken Fastsættelse, der kan sondres mellem København og Frederiksberg, Købstæderne og Landet.

Har en forsikret ingen Løn oppebaaret eller har Aarslønnen været mindre end 600 Kr., finder Beregningen Sted efter dette Beløb.

For Personer, der har tegnet frivillig Forsikring i Henhold til Bestemmelserne i § 53, beregnes Erstatningerne efter en Aarsfortjeneste af 900 Kr.; for dem, der har tegnet frivillig Forsikring efter §§ 66 eller 73, efter en Aarsfortjeneste af 800 Kr.

Ved Beregning af Invaliditetserstatning (§ 32) kan Aarslønnen i intet Tilfælde sættes højere end 1,200 Kr. Dagløn udfindes derved, at den i Henhold til ovennævnte Regler beregnede Aarsfortjeneste deles med 300. For Personer under 18 Aar udregnes den dog af den faktisk tjente Aarsløn, hvad enten denne har naaet 600 Kr. eller ej.

§ 42.

Raadet underretter vedkommende Forsikringsselskab (Arbejdsgiver) om Størrelsen af den Erstatning for blivende Erhvervsudygtighed eller for Død, som det har tilkendt den tilskadekomne eller de efterladte. Erstatningen indbetales til Raadet snarest muligt og inden 14 Dage fra Underretningen. Naar Indbetalingen paa Grund af Paaanke eller af anden Grund foregaar efter denne Frist, vil der samtidig med Indbetalingen af Erstatningen være at udrede 5 pCt. Rente p. a. af Erstatningen fra Underretningens Dato.

Det paahviler Politimestrene udenfor København at yde Raadet Bistand ved Erstatningsbeløbenes Udbetaling.

Dagpenge udbetales umiddelbart til den paagældende, medmindre Raadet, hvor Forholdene gør det ønskeligt, bestemmer, at Dagpengene skal udbetales til det for derefter at udbetales til tilskadekomne. Raadet kan i saadanne Tilfælde ogsaa udrede Dagpengene til tilskadekomne efter de givne Regler og derpaa inddrage det udlagte Beløb hos Forsikringsselskabet (Arbejdsgiveren).

Begravelseshjælp udbetales umiddelbart til de efterladte eller de private Personer, der bekoster den afdødes Begravelse (Ligbrænding).

§ 43.

Den Pengesum, som tilkendes umyndige Personer, kommer dem til gode paa den Maade, som Raadet bestemmer. Det samme gælder, naar Raadet af Hensyn til en Invalids Tilstand finder, at Udbetaling af Summen maa anses utilraadelig.

Naar Omstændighederne taler derfor, og særlig naar det anbefales af vedkommendes Forsørgelseskommune, kan Raadet bestemme, at Erstatningen skal omsættes i en Livrente, eller træffe andre særlige Bestemmelser med Hensyn til dens Anbringelse. Livrentebetaling skal som Regel finde Sted, naar Invaliditeten er over 70 pCt. og Personen over 50 Aar.

Raadet kan paalægge vedkommende Forsikringsselskab (Arbejdsgiver) at udbetale den tilskadekomne eller de efterladte Forskud paa Erstatningssummen, naar dens Udbetaling af en eller anden Grund henstaar.

FEMTE KAPITEL.

Om Anmeldelse af Ulykkestilfælde.

§ 44.

Ethvert Ulykkestilfælde, som antages at ville medføre Krav efter denne Lov, skal snarest muligt og senest inden 8 Dage anmeldes til Raadet, jfr. dog § 61. Medfører Ulykkestilfældet Døden, skal — selv om Ulykkestilfældet forinden er anmeldt for Raadet — Underretning om Dødsfaldet tilstilles Raadet inden 48 Timer efter Dødens Indtræden. Anmeldelsespligten paahviler Virksomhedens Indehaver eller den, som paa hans Vegne paa Tidspunktet for Ulykkestilfældet forestaar Virksomheden, eller, for saa vidt den tilskadekomne har forsikret sig selv, ham eller hans efterladte. Er Ulykkestilfældet indtruffet i Udlandet, sker Anmeldelsen indenfor de nævnte Frister til et dansk Konsulat, der straks insender den til Raadet. I Anmeldelsen skal saa nøjagtigt som muligt oplyses:

1) Aarsagen til Ulykkestilfældet og de nærmere Omstændigheder ved dette,
2) den tilskadekomnes Tilstand og det Tidsrum, der hengik fra Ulykkestilfældets Indtræden indtil den første Lægebehandling,
3) Paa hvilket Sted den tilskadekomne behandles og af hvilken Læge,
4) om den tilskadekomne er Medlem af en statsanerkendt Sygekasse og da hvilken,
5) om den tilskadekomne er forsik-

ret og i bekræftende Fald hos hvilket Selskab.

Anmeldelsen ledsages af den behandlende Læges Attest, som Forsikringsselskabet (Arbejdsgiveren, § 1, sidste Stykke) betaler.

Raadet foreskriver, hvilke Blanketter der skal benyttes ved Anmeldelse og ved de til Sagens Behandling fornødne Lægeerklæringer.

§ 45.

Har Arbejdsgiveren eller den, hvem Anmeldelsespligten paahviler, ikke foretaget den foreskrevne Anmeldelse, skal dette ikke være til Hinder for, at den tilskadekomne eller de efterladte rejser Krav om Erstatning, naar saadant sker inden Udløbet af et Aar efter den Dag, Ulykkestilfældet indtraf.

§ 46.

Indenrigsministeren fastsætter, efter Forslag af Raadet, en Takst for de under Sagernes Behandling almindeligt forekommende Lægeattester.

De Lægeattester, som er fornødne til Oplysning af en for Raadet indbragt Sag, og som forlanges af Raadet, af Arbejdsgiveren eller af Forsikringsselskabet, skal betales af vedkommende Forsikringsselskab eller, hvor Forsikring ikke er tegnet hos et anerkendt Forsikringsselskab, af Arbejdsgiveren.

§ 47.

Raadet er berettiget til af Arbejdsgivere, Arbejdere og andre vedkommende, herunder Sygekasser, Kliniker, Sygehuse, behandlende Læger m. v., at begære og faa meddelt enhver Oplysning i Anledning af Ulykkestilfældet, endvidere at fordre, at den tilskadekomne underkaster sig Lægeundersøgelse, samt til at forlange Forhør optaget og at faa Udskrift deraf og til at forlange Obduktion foretaget. Denne foretages efter Reglerne om lovmæssige Obduktioner. Raadet betaler Omkostningerne ved de Obduktionsforretninger, det forlanger.

§ 48.

Naar den tilskadekomne vil gjøre Fordring paa Ydelse efter denne Lov, maa han snarest muligt efter Ulykkestilfældet lade sig undersøge af en Læge og derefter underkaste sig den Lægebehandling, som findes fornøden. Undlades dette, eller modarbejder den tilskadekomne sin Helbredelse ved Tilsidesættelse af Lægens Forskrifter, fortaber han efter Omstændighederne helt eller delvis sit Krav.

Paa samme Maade kan de efterladte fortabe deres Krav, saafremt de modsætter sig Foretagelsen af en af Raadet begæret Obduktionsforretning.

Forsikringsselskabet (Arbejdsgiveren) er berettiget til paa egen Bekostning at lade den tilskadekomne tilse af en Læge. (Fortsættes.)

Repræsentantskabets Medlemmer

erindres om, at Stemmesedler angaaende Optagelse af Lokomotivmandsforbundet skal være indsendt **senest 20. August.**

Forretningsudvalget.

Lønbevægelser og Konflikter.

Brolægningsarbejdsmændene i Nordre Birk. I Henhold til givne Strejkevarsler nedlagde Brolægningsarbejdsmændene Arbejdet hos Medlemmer af Nordre Birks Entreprenørforening den 3. Juli. Under Forhandlinger, der var ført forinden, var der opnaaet Enighed om, at de paagældende Arbejdsgivere skulde betale samme Pris paa det Territorium, som der var Overenskomst om mellem Brolægningsentreprenørforeningen i København og Jord- og Betonarbejdernes Fagforening, men om den Del, der laa udenfor det nævnte territoriale Omraade, var der Strid. Entreprenørforeningen holdt paa, at Arbejder, der udførtes i den udenforliggende Del, skulde betales med en Pris, der laa 10 pCt. under den københavnske, Fagforeningen tilbød paa et vist Tidspunkt 5 pCt. Afdrag.

Endelig var der Strid om Overenskomstens Ikrafttræden. Arbejderne holdt paa den 15. Maj, det Tidspunkt da de københavnske Forhold var ordnede. Entreprenørerne vilde ikke gaa ind paa dette Forlangende.

Strejken sluttede og Arbejdet genoptoges den 2. August, efter at der Lørdag den 31. Juli var oprettet en Overenskomst, hvorved den københavnske Priskurant uden noget Afdrag gennemførtes for hele Distriktet, og som krævet af Arbejderne skete Afregning efter de nye Satser fra 15. Maj.

Strejken gav Anledning til, at Arbejdsgiverforeningen overfor de strejkende Arbejdsmænd iværksatte en Boycotting, der efter Fagforeningens Mening var ulovlig, hvorfor det paatænktes at klage til Den faste Voldgiftsret. I den Anledning afholdtes et Fællesmøde med Repræsentation fra Hovedorganisationerne den 12. August. Dette Møde endte resultatløst.

Formerne hos Ejnar Holms Eftfg. i København og hos N. A. Christensen i Nykøbing, Mors. Den 14. Juni afholdtes et Fællesmøde, hvori Hovedorganisationernes Repræsentanter deltog, angaaende to Formersager. Paa *Ejnar Holms Efterfølgers Støberi i København* var der opstaaet Uenighed efter at Maskinformepriskuranten var opsagt til Udløb den 1. Maj og Uenigheden resulterede i, at 11 Formere søgte væk fra Arbejdspladsen; der kom ingen andre Formere i Stedet. Arbejdsgiverforeningen klagede over, at der var iværksat Blokade overfor Firmaet.

Den anden Sag angik Aktieselskabet *N. A. Christensen & Co., Nykøbing, Mors.* To Maskinformere havde her forlangt højere Løn for en bestemt Slags Arbejde (Grubegrydestøbning), og da den blev nægtet dem, søgte de anden Beskæftigelse, som de fandt mere tilfredsstillende. Ogsaa her paastod Arbejdsgiverne, at der forelaa ulovlig Arbejdsstandsning. Da Forhandlingerne ikke førte til noget Resultat, forbeholdt Arbejdsgiverforeningen sig Sagernes Indbringelse for Den faste Voldgiftsret.

Forskellige Forhandlinger, der kom i Stand efter Fællesmødet, bragte imidlertid Forholdene i Orden, og der blev derfor ikke videre Tale om Klager til Voldgiftsretten fra Arbejdsgivernes Side, og samtidig bortfaldt ogsaa Spørgsmaalet om en Klage til Retten fra Formerforbundet over en Boyeotting, Arbejdsgiverne havde iværksat overfor Formerne fra Ejnar Holm.

Kvinderne i København. Kvindeligt Arbejderforbund har i den senere Tid sluttet en Række Overenskomster med københavnske Virksomheder.

Med Mælkeriet »*Enigheden*« for Tiden fra 1. Juli og til Udløbet af en hver Maaned med 3 Maaneders forudgaaende Varsel. Ugelønnen hævedes fra 19 til 22 Kr. og for Spandevask fastsattes en Betaling af 23 Kr. 60 Medlemmer beskæftiges her.

Med A/S *Joseph Levin & Sønner* for Tiden fra 1. Juli 1916 til 1. September 1918. Timelønnen, der tidligere var 20 Øre som Begyndelsesløn stigende til 23 Øre, hævedes til 23 Øre stigende til 26½ Øre efter 3 Maaneders Forløb. Ved Tømning og Eftersyn af Varer forhøjedes den fra 26 til 30 Øre. En Del Akkordpriser forhøjedes med 25 pCt. og for Overarbejde fastsattes Tillægsbetalinger paa 50 og 100 pCt.

80 Kvinder omfattes af denne Overenskomst.

Med A/S *Københavns Sukkerraffinaderi* i Valby blev enkelte Akkordpriser forhøjet og til den bestaaende Timeløn — 26½ Øre — føjedes et Dyrtidstillæg af 3½ Øre for Overenskomstperioden, der gaar fra 1. Maj 1916 til 1. Maj 1918. Firmaet beskæftiger 15 Kvinder.

Med Garagemester *Werdelin* sluttedes Overenskomst for Tiden fra 8. April i Aar til 1. April næste Aar, og Ugelønnen forhøjedes fra 12 til 13 Kr. Overarbejde betales med 40 Øre. Den normale Arbejdstid for de i Virksomheden beskæftigede 10 Kvinder er 6 Timer daglig.

Hos A/S *Petersen & Albeck*, hvor Timelønnen tidligere var 20—23 Øre, fastsattes den til 22 og 25 Øre. Nogle Akkordpriser forhøjedes med 25 pCt. Dertil erholder samtlige 45 Arbejdersker 10 Kr. i Dyrtidstillæg pr. Maaned. Overenskomsten gælder fra 1. Juli 1916 til 1. April 1918.

Paa *De danske Kapselfabrikker, Københavns Kapselfabrikker*, forhøjedes Ugelønnen med 2 og 3 Kr. Den var tidligere 7 Kr. Den fastsattes nu til 9 Kr. de første 3 Uger, hvorefter den er 10 Kr. Timelønnen forhøjedes fra 22 til 25 Øre og Overarbejde betales med 50 og 100 pCt. Tillæg.

Overenskomsten gælder 1 Aar fra 15. Juli 1916 og omfatter 35 Kvinder.

Mølleriarbejderne paa A/S Vejle Dampmølle. Mølleriarbejderforbundet har ved en ny Overenskomst med A/S Vejle Dampmølle faaet Ugelønnen hævet med 4 Kr. fra 24 til 28 Kr. for faglærte Møllere. For ikke faglærte Arbejdere ved Aalborg nye Dampmølle og »Olympic« i Randers, der begge hører ind under Aktieselskabet, blev Ugelønnen forhøjet fra 22 til 26 Kr. Overarbejdstidsbetalingen blev forhøjet med 10 Øre. Overenskomsten, der gælder fra 1. April 1916, kan tidligst opsiges den 1. April 1918.

Mølleriarbejderne paa Møllestensfabrikken »Engsko« i Randers. Dansk Mølleriarbejderforbund har den 10. April afsluttet Overenskomst til den 1. April 1918 med Møllestensfabrikken »Engsko« i Randers. Timelønnen forhøjedes fra 40—44 Øre.

Mølleriarbejderne paa Hadsten Vand- og Dampmølle. Den 29. April har Mølleriarbejderforbundet sluttet Overenskomst med Hadsten Vand- og Dampmølle. Ugelønnen for faglærte Møllere blev forhøjet fra 24 til 28 Kr. For ikke faglærte fra 22 til 26 Kr.

Tillæg for Over-, Søn- og Helligdagsarbejde forhøjedes med 10 Øre. Overenskomsten gælder til 1. April 1918.

Skorstensfejerne hos C. F. Christensen paa Frederiksberg. Skorstensfejersvendenes Forbund forlangte Den faste Voldgiftsrets Afgørelse af en Strid, der var opstaaet om, hvorvidt Skorstensfejermester C. F. Christensen, som Indehaver af 3. Distrikt paa Frederiksberg, hvilket Distrikt stod udenfor Skorstensfejerlavet, havde Pligt til at betale det i Fagets Overenskomst fastsatte Bidrag til Fagforeningens Understøttelsesfond.

Inden Sagen gik til Voldgiftsretten aftaltes en Sammenkomst mellem Parterne og en Repræsentant for De samvirkende Fagforbund, og ved dette Møde, som fandt Sted den 12. Juli, bortfaldt Spørgsmaalet om Rettergang.

Efter nogle Forhandlinger, der iøvrigt angik flere Spørgsmaal end det oprindelige Tvistemaal, blev det nemlig ved Erklæring fra Mesteren fastslaaet, at Skorstensfejersvendene i Frederiksberg 3. Distrikt — uanset at Distriktet ikke er Medlem af Lavet — aflønnedes efter det almindelige Løn- og Arbejdsregulativ og at de fremdeles vilde blive aflønnet herefter, indtil nye Aftaler blev truffet eller hvis en kommunal Instruks blev gennemført.

Med Hensyn til Kontingentet til Fagforeningens Understøttelseskasse tilbød Mesteren af Hensyn til sine Svendes Rettigheder i Kassen, at betale det almindelige Kontingent til Kassen fra 1. Oktober 1915 at regne og fremtidig, indtil ny Regler maatte blive fastsat paa dette Omraade.

Svendenes Repræsentanter erklærede sig tilfredse med dette Tilbud.

Der blev samtidig truffet Aftale om, at Uoverensstemmelser, som fremtidig maatte opstaa mellem de to Parter, eventuelt skulde søges løst ved Mægling gennem De samvirkende Fagforbund.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 9 ❋ KØBENHAVN DEN 26. AUGUST 1916 ❋ 13. AARGANG.

INDHOLD: Socialdemokratisk Konference. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene i Københavns Frihavn. Arbejdsmændene paa Roskilde Skærvefabrik. Arbejdsmændene paa »Fiducia«. Kuskene. Fabrikarbejderne hos Petersen & Albeck. Jord- og Betonarbejderne. Hvidgarverne i Svendborg. Linoleumspaalæggerne. Sadelmagere og Tapetserere. Bygningssnedkerne hos Christoffersen & Sode. Skræddere og Tilskærere hos P. Thomsen. Dameskræddere. Syerne i Horsens. Vattæppesyerne. Tekstilarbejderne hos Wessel & Vett. Maskinsnedkerne i Pianofaget).

Socialdemokratisk nevtral Konference i Haag.

Repræsentanter for Socialdemokratiet i de nevtrale Lande afholdt en Konference i Dagene 31. Juli til 2. Aug. i Byen Haag i Holland, hvortil det internationale, socialistiske Bureau blev overflyttet fra den belgiske By Bryssel, da Belgien blev inddraget i det store, militære Opgør mellem Tyskland og Frankrig.

Ved Aabningsmødet var 12 af de Delegerede til Stede samt Sekretær *Huysmans*, der flyttede med Bureauet fra Bryssel til Haag, Oversætterne og Repræsentanter for Pressen.

De Delegerede var følgende:

Fra Amerika *Lee*, fra Argentina *Repetto*, fra Spanien *Besteiro*, fra Sverig *Branting*, fra Danmark *Stauning*, fra Holland *Troelstra*, *van Kol*, *Vliegen*, *Albarda*, *Wibaut*, *Fimmen*, *Bruens* og *Zupthen*. Svejts' Repræsentant var der nægtet Pas, og Norges Delegerede havde først for sent faaet Pastilladelse. De rumænske Delegerede var udeblevne paa Grund af de spændte politiske Forhold i deres Land.

Den hollandske Rigsdagsmand *P. Troelstra*, som siden Bureauets Overflytning til Haag er Formand for Eksekutivkomiteen, aabnede Mødet med hjærtelige Velkomstord og omtalte Verdenssituationen kort. Han rettede samtidig en varmfølt Tak til *Camille Huysmans*, fordi han saa kækt holdt Hovedet oppe og varetog Internationales Interesser i disse Tider. Han sagde: »Huysmans har bevaret sit socialistiske Hjærte og Sindelag endskønt han er Belgier og kan med Sindsro imødese Fremtidens Klarlæggelse af, hvad der er sket i denne frygtelige Tid.

Kommissioner vælges.

Konferencen besluttede at vælge Medlemmer til to Kommissioner, der skulde behandle: 1) Krigstilstandens politiske Side og 2) De økonomiske Spørgsmaal (navnlig Forholdene efter Krigen med Hensyn til Toldpolitik og lign.).

Til den politiske Kommission valgtes: Besteiro, Branting, A. Lee, Stauning, Troelstra, Van Kol, Vliegen og Van Zupthen.

Til den økonomiske Kommission valgtes: Albarda, Bruens, Fimmen, Repetto, Wibaut.

I den politiske Kommission blev et af Stauning udarbejdet Forslag til Udtalelse Grundlag for Forhandlingen, ligesom der ogsaa forelaa visse Punkter fra Amerika til Behandling.

I den økonomiske Kommission blev der en Forhandling paa Grundlag af Forslag fra Argentina og fra Wibaut, Holland.

Forhandlinger paa Konferencen.

Til Vejledning for Kommissionerne optoges en Forhandling, hvori Repræsentanter fra alle Lande deltog.

Hj. Branting udtalte sin Tvivl om, hvorvidt Tidspunktet er inde til en Sammenkaldelse af det internationale Bureau. Han udtalte en stærk Beklagelse over, at det tyske Socialdemokrati — trods sin Stør-

relse — har saa ringe politisk Magt, og han var som Følge deraf ret pessimistisk over for de stillede Opgavers Løsning. Med Hensyn til Fredsbetingelserne udtalte han, at Socialdemokratiet maa kræve Belgiens Genoprettelse som selvstændig Nation, og i skarpe Ord fordømte han den fra Zimmervald udgaaede internationale Sprængnings-Organisation.

Dr. *Repetto* fra Argentina udtalte sig med megen Varme for et Forsøg paa at samle Socialdemokratiet til fælles Aktion for Krigens Afslutning, og gav derefter en udførlig Redegørelse for sin Opfattelse af de økonomiske Forholds Betydning og mulige Udvikling.

A. Lee fra Amerika stod over for Krigen paa samme Standpunkt som Dr. Repetto, og gav en Række interessante Oplysninger om de politiske Forhold i Amerika og om disses Betydning for Situationen.

Th. Stauning udtalte bl. a. sin fuldkomne Tilslutning til Brantings Bedømmelse af Zimmervald-Bevægelsen. Ligeledes gav han Brantings Ord angaaende Belgien Tilslutning, men tilføjede: Jeg mener imidlertid, at Krigen har fremkaldt adskillige andre Spørgsmaal — ganske vist næppe saa grufulde som det belgiske — og anser det derfor for at være det eneste rette at undlade Domfældelse i alle disse Spørgsmaal, indtil det Tidspunkt kommer, da alle Partier kan deltage i Forhandlingen derom inden for Internationale. Stauning udtalte derefter:

Hvad Branting i Dag har sagt: at det tyske Broderparti ikke har stor politisk Magt, er desværre rigtigt, men saaledes er Socialdemokratiet desværre stillet i de fleste Lande. Disse Forhold kan vi jo imidlertid ikke ændre i dette Øjeblik, men desuagtet maa vi, efter min Mening, i Menneskehedens Interesse forsøge om vi — Socialdemokratiet i alle Lande — kan komme til at øve en saadan Indflydelse, at den grufulde Tilstand snarest ophører, alt i Overensstemmelse med Beslutningerne fra vore Kongresser i Stuttgart, København og Basel. Hvis vi opnaar dette, vil det være naturligt, at Socialdemokratiet i alle Lande i Fremtiden anlægger en Taktik, der muliggør en praktisk, positiv Politik, hvorved Partierne kan opnaa større Magt end forhen. Dertil skal Internationale ogsaa bidrage, men det er en Fremtids-Opgave.

Jeg mener Tidspunktet er inde, da en Samling af Partifællerne fra alle Lande er højst ønskværdig, og paa dette Standpunkt staar ogsaa det Parti, jeg repræsenterer. Vi mener, at det i første Linie drejer sig om at søge Krigens Afslutning hidført og en Indsats ydet til Fordel for en varig Fred — af Hensyn til hele Menneskeheden —, og kan Socialdemokratiet øve Indflydelse i denne Retning, kommer Tiden til det indre Opgør derefter. Jeg ser naturligvis meget godt Vanskelighederne ved denne Udvej og denne Fremgangsmaade, og skulde det vise sig umuligt at faa samlet Partifællerne og at faa Sagen behandlet paa denne Maade, saa var det dog ikke umuligt at optage en Forhandling med Partifællerne i hvert Land og paa den Maade forsøge en fælles Aktion planlagt.

Vi Socialdemokrater i Danmark mener — som Troelstra — at Socialdemokratiet har Pligt til at iværksætte Foranstaltninger til Hidførelse af en varig Fred uden de af Regeringerne opstillede Maal, som Troelstra nævnte.

Alle Staters Militarisme skal tilintetgøres og de socialistiske Maal skal sættes i Forgrunden.

Derefter talte *van Kol* med stor Kraft for en Aktion til Fordel for Fredsslutning, og den første Dags Forhandlinger var til Ende.

I Løbet af den 1. Aug. holdt de to Kommissioner Møder og navnlig var der meget lange Møder i den politiske Kommission, hvor en Række Oplysninger forelaa. Begge Kommissioner naaede til Enighed om Indstillinger, og i Mødet den 2. Aug. forelaa Resolutions-Forslagene.

Den økonomiske Krig.

Den hollandske Senator, *Wibaut* forelagde Forslaget angaaende den

økonomiske Krig. Enstemmigt vedtoges følgende

Resolution.

Da

der af begge de krigsførende Magters Grupper er planlagt en økonomisk Politik, der har til Hensigt efter Krigen at skade den anden Gruppe systematisk i det økonomiske Samkvem;

da

der ved saadanne Forholdsregler vil træde en økonomisk Krig i Stedet for Vaabenkrigen og Faren for, at den ene Krigs Overgang i den anden vil blive permanent og uafvendelig;

da

disse Hensigter staar i Vejen for Opnaaelsen af en varig Fred og vil vanskeliggøre Fremgang og Udvikling af den internationale Solidaritet indenfor Arbejderklassen;

da

Proletariatet for sin Fremtids Skyld maa kræve økonomiske Forhold, der befordrer Udviklingen af alle Nationens produktive Kræfter i Stedet for at hæmme dem;

hilser Konferencen med Tilfredshed, at den franske Partiledelse straks har modsat sig saadanne Hensigter, og udtaler Haabet om, at Socialisterne i de andre krigsførende Lande vil udtale sig paa en lige saa tydelig Maade.

Konferencen er af den Mening, at Proletariatet maa afvise en saadan økonomisk Politik, der forvirrer og vanskeliggør Klassekampen, og at Arbejderklassen — idet den handler ud fra sine egne Grundsætninger — bør arbejde hos de forskellige Regeringer, saavel i egne som i Menneskehedens Interesser for en international Handelspolitik, der muliggør den uhindrede Vareudveksling mellem de forskellige Nationer og deres Kolonier og Protektorater og for Friheden paa Søen, og fastslaar, at en saadan Frihandelspolitik baner Vejen for en Verdensproduktion paa socialistisk Grundlag.

Krigen og Socialdemokratiet.

Troelstra forelagde den udarbejdede Resolution, idet han gjorde Rede for forskellige fra hinanden afvigende Anskuelser, som var fremkommet.

Han motiverede Resolutionens enkelte Dele, hvormed man havde forbundet de forskellige Ønsker, og paaviste, hvorledes selv stærke Partier, som det østrigske og tyske i Virkeligheden havde meget ringe politisk Indflydelse. Han udtalte: Forhaabentlig finder de dog Udvej til at gøre sig gældende og forhaabentlig vil Frankrigs, Belgiens og Englands socialdemokratiske Partier ikke vægre sig ved at deltage i en Aktion.

I den Tid, hvori Krigen nu har raset, er det blevet en Kendsgærning, hvor vigtige Arbejderpartierne er for Regeringerne, uden Arbejderpartiernes Medvirkning i det politiske Liv havde alt været umuligt. Vi venter ikke Tak herfor, men venter at Regeringerne vil betragte denne Kendsgærning som nøgterne Politikere. Derfor mener vi ogsaa, at Socialdemokratiet maa være med ved Fredsslutningen, og vi anser det for overmaade værdifuldt for Fredsforhandlingen om ogsaa de nevtrale Lande er repræsenteret, baade paa Grund af disses Interesser og paa Grund af disses Ævne til at være Mæglere.

Med stærke Ord karakteriserede Troelstra den saakaldte Zimmerwald-Bevægelse, i hvilken saa megen Fantasi er indblandet. Saadanne Strømninger kommer oftest fra Folk, der er misfornøjede af en eller anden Grund eller føler sig som Tilskuere i et Teater, for hvem det, der foregaar er Underholdning, der skal kritiseres. Det internationale Bureau er, trods alt, fortsat Centrum for den internationale, socialistiske Bevægelse.

Konferencens Betydning kan kun være moralsk. Vi haaber, Partierne vil opfatte de fremsatte Anvisninger som gode Raad i Socialismens Aand, at de vil møde for i Fællesskab at drøfte de foreliggende Spørgsmaal. Sker det ikke, kan en ny Ulykke indtræffe: En imperialistisk Fred kan blive gennemført uden Hensyn til Folkenes Vilje, uden at Socialdemokratiet har været forberedt paa at gøre sin Indflydelse gældende. Maatte denne Konference da være Udgangspunktet for et fortsat Arbejde for en Fred i Overensstemmelse med Arbejderklassens Interesser i Socialdemokratiets Aand.

Efter korte Udtalelser vedtoges enstemmig følgende

Resolution:

Den Konference, som de socialdemokratiske Partier i de nevtrale Lande har afholdt fra den 31. Juli til den 2. August

i Haag, erklærer, at Ansvaret for Verdenskrigen bærer i første Instans Kapitalismens økonomiske og politiske System, i hvis Jordbund Imperialismen og den dermed sammenknyttede Militarisme har udviklet sig. Heraf slutter Konferencen Nødvendigheden af at føre Kampen mod Kapitalismen og for Erobringen af den politiske Magt videre med forhøjede Anstrengelser. Kampen mod Absolutismen og for den forfatningsmæssige Anerkendelse af Folkets Suverænitet i de endnu ikke parlamentarisk styrede Lande er derfor paakrævet og vil kun kunne fremme Muligheden for en endrægtig international Optræden af Proletariatet i alle Lande.

Konferencen konstaterer, at den to Aar lange Krig ganske vist har hidført megen Gru, en usigelig materiel og moralsk Elendighed, en i Bund og Grund rystet økonomisk Tilstand og en Stigning af Statsgælden, der vil vokse til en utaalelig Byrde i Fremtiden, men ikke nogen Afgørelse til Gunst for den ene eller den anden Side, og at det er tvivlsomt, om den vil hidføre en Afgørelse, og endelig, at det ikke er ønskeligt, at en af de kæmpende Magtgrupper helt tvinger den anden i Knæ.

Bortset fra det nuværende Krigskort forekommer Angrebet paa de Lande, der har maattet ruste sig til Selvforsvar, for forfejlet, og da enhver Ændring i den militære Stilling kun kan opnaas med Opofrelse og Tusinder af Menneskeliv, trænger det Spørgsmaal sig frem, om denne Sagernes Stilling ikke byder et Udgangspunkt til en snarlig Aabning af Fredsforhandlingerne. Det maa derfor være de socialistiske Partiers Pligt alvorligt at overveje, om de kan forsvare saavel overfor deres Nationer, som overfor Internationale endnu at udskyde en Forstaaelse mellem de forskellige Sektioner indenfor Internationale angaaende de Spørgsmaal, hvis Løsning er nødvendig for at ende Krigen.

Konferencen henviser til de af den internationale socialistiske Kongres i København (1910) opstillede Fordringer som Grundlag for et socialistisk Fredsprogram, hvilket i det store og hele gentagne Gange er bekræftet under Krigen af Partierne i de krigsførende Lande.

Dette Programs Hovedfordringer er: obligatorisk Voldgift indenfor en international Retsordnings Rammer; almindelig Formindskelse af Rustningerne; Afskaffelse af det hemmelige Diplomati, parlamentarisk Kontrol med Udenrigspolitiken og Anerkendelse af Folkenes Selvbestemmelsesret.

Konferencen opfordrer de socialistiske Partier til at erklære sig beredt til Forstaaelse paa Grundlag af dette Program for at ikke muligvis det historiske Øjeblik, hvor der kan virkes for Virkeliggørelsen af dette Program, bliver forspildt, og Freden dikteres af de imperialistiske Grupper.

Hvad de nationale Spørgsmaal angaar, betragter Konferencen Genoprettelsen af Belgiens Selvstændighed som en selvfølgelig Forudsætning for enhver Fredsforhandling, ligesom Konferencen ogsaa træder i Skranken for Genoprettelsen af Serbiens Selvstændighed og et avtonomt Polen. Den udtaler Forventningen om, at ogsaa det tyske socialdemokratiske Parti vil være beredt til at forhandle angaaende det elsass-lothringske Spørgsmaal med det franske Parti, og erklærer endvidere, at Nationernes Autonomi bedst virkeliggøres paa Grundlag af en demokratisk decentraliserende Statsforfatning, der tager fuldt Hensyn til Nationernes Kulturkrav.

For at der tages tilstrækkeligt Hensyn til disse Fordringer i det kommende Fredsprogram, vil det være nødvendigt, at Socialdemokratiet i alle Lande virker hen til, at ikke alene Regeringerne, men ogsaa Parlamenterne og derigennem ogsaa de socialdemokratiske Grupper er repræsenteret paa Fredskongressen.

Det er ikke tilstrækkeligt, at Socialdemokratiet træder i Skranken hos de forskellige Regeringer for en Fred i dets Aand — det skal udnytte sin Indflydelse i Folket for at sikre sig direkte Deltagelse i Fredsforhandlingerne.

Ogsaa de nevtrale Stater skal tage Del deri, ikke alene fordi ogsaa deres Interesse spiller ind derved, men ogsaa fordi deres Deltagelse vil befordre en varig Fred.

Konferencen udtaler sin Anerkendelse overfor det internationale socialistiske Bureaus Eksekutivkomité for dets stadige Forsøg paa Mægling mellem de socialistiske Partier i de krigsførende Lande, og den erklærer sig indforstaaet med Komitéens hidtidige Opfattelse ikke at indkalde noget almindeligt Bureaumøde, saa længe det socialdemokratiske Parti i en Del af de krigsførende Lande vægrer sig ved at tage Del deri. Den tilbageviser energisk Anklagerne mod Bureauet for formentlig Uvirksomhed og udtaler sin fulde Tillid til Sekretariatet og Eksekutivkomitéen.

Idet Konferencen anerkender Retten til enhver Manifestation for Freden og enhver Tilskyndelse til Genoptagelsen af en normal proletarisk Politik, protesterer Konferencen mod ethvert Forsøg paa at rokke Tilliden i det socialistiske Proletariat til dets Partier og Organisationer, protesterer mod at hidføre Spaltninger i disse og mod at danne nye internationale Organisationer til Bekæmpelse af den bestaaende Internationale og med det Formaal at udelukke visse Partier eller Nationer. Tiden er endnu ikke kommen til at tage definitiv Stilling til de ved Krigen opkastede Spørgsmaal og til en mulig Ændring af de gældende internationale Beslutninger.

Til Slut opfordrer Konferencen Bureauets Eksekutivkomité til at fortsætte sit Forsøg paa en Genoptagelse af de internationale Forbindelser og erklærer sig for Indkaldelsen af et samlet Bureaumøde til

Udjævning af de bestaaende Konflikter og til at bane Vejen for en endrægtig Virksomhed for Freden i Internationales Aand.

Inden Konferencen sluttede, vedtoges en Protest imod de frygtelige Domme, som er fældet over Socialdemokrater i Tyskland og Sverig for deres Kritik af det bestaaende System eller Modstand overfor en Politik, der vilde føre til den bestaaende Krigs Udvidelse.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene i Københavns Frihavn. Det vil erindres, at Havnearbejderne i 1914 førte en lang Kamp med Aktieselskabet Københavns Frihavn og at Kampen endte med, at Selskabet i nogen — dog kun ringe — Grad fik et Ønske om Akkordprisreduktioner gennemført.

Efter at Dansk Arbejdsmands Forbund nu i første Halvdel af indeværende Aar med Held havde gennemført en Lønbevægelse, der omfattede den allerstørste Del af danske Byer og Fabrikscentrer, erindrede Forbundet i en Skrivelse af 8. Juli, Frihavnsselskabet om det tidligere passerede og meddelte, at Arbejderne nu fandt Tiden inde til at oprette, hvad der den Gang tabtes, samtidig med at man iøvrigt ønskede gennemført nødvendige Forbedringer af de bestaaende Forhold.

Samme Dag sendte Forbundet Arbejdsgiverforeningen et Strejkevarsel overfor Frihavnsselskabet og dette Varsel fulgtes af et Varsel Nr. 2 den 15 Juli, da Forhandlinger, som i Mellemtiden var blevet optaget, endnu ikke havde ført til et Resultat.

Et Par Dage før Strejken den 22. Juli skulde træde i Kraft tiltraadte Hovedorganisationerne Forhandlingerne, og i sidste Øjeblik opnaaedes Enighed om en Ordning, der ikke alene helt og fuldt oprettede, hvad der var tabt i 1914, men derudover opnaaedes Tillæg paa Priskuranten varierende fra 5 til 50 pCt., og samtidig forhøjedes Timelønnen fra 47 til 50 Øre, hvortil der desuden ydes et Dyrtidstillæg paa 3 Øre pr. Time.

Dertil kommer, at der denne Gang blev oprettet en regulær Overenskomst, der er udarbejdet og godkendt af begge Parter og gældende til Februar 1918. Tidligere existerede der kun et af Direktionen udstedt Reglement.

Med Afslutningen af denne Overenskomst blev det opnaaet — for første Gang i 25 Aar — at der er oprettet Overenskomst for alt Ladnings-, Losnings- og andet Havnearbejde i hele Københavns Havn.

Forud for Forhandlingerne om Frihavnens Forhold var der nemlig oprettet Overenskomster for en hver Krog i og en hver Plads ved Københavns Toldhavn.

Arbejdsmændene paa Roskilde Skærvefabrik. Den 25. Juli varslede Dansk Arbejdsmands Forbund Strejke overfor Aktieselskabet Roskilde Skærvefabrik for at faa gennemført et Krav om en Forbedring af den bestaaende Akkordprisliste. Da Strejkevarslet kom, satte Selskabet sig straks i Forbindelse med Forbundets lokale Afdeling, og efter nogen Forhandling opnaaedes Enighed. Strejken aflystes derpaa.

Arbejdsmændene paa »Fiducia« i København. Den 13. Juni afsluttedes Overenskomst mellem Fabrikarbejderne og Fabrikken »Fiducia«, der tilvirker Sirups- og Soyapræparater. Den kom til at gælde fra 1. Maj i 2 Aar. Forskellige Forbedringer af de tidligere bestaaende Forhold gennemførtes derved og navnlig blev Lønningerne forbedret. Timelønnen forhøjedes saaledes fra 41 til 46 Øre og Kuskenes Ugeløn fra 24 til 30 Kr. Dertil fik alle et Dyrtidstillæg paa 2½ Kr. om Ugen.

Kuskene i industrielle Virksomheder i København. Efter en lang Række Forhandlinger, hvori Hovedorganisationerne for en stor Del havde deltaget, afsluttedes den 6. Juni Overenskomster mellem de københavnske Kuske og følgende Arbejdsgiverorgani-

sationer: Træindustriens Fabrikantforening, Foreningen af danske Oliemøllere, Tømmerhandlerforeningen, Teglværksforeningen af 1893, Jern- og Metalindustriens Sammenslutning, Christiansholms Fabrikker, Dansk PianofabrikantForening og Foreningen af danske Chocolade- og Sukkervarefabrikanter. Ugelønnen fastsattes til 30 Kr. i alle Virksomheder undtagen hos Chocoladefabrikanterne og i Jernindustrien, hvor den sattes til 29 Kr. I sidstnævnte Industri vilde den dog under visse Forudsætninger blive fastsat til 30 Kr. Paa Christiansholms Fabrikker sattes Lønnen til 31 Kr., i denne Virksomhed fastsattes et Dyrtidstillæg i Form af et vist Kvantum Kokes, i alle øvrige Virksomheder fastsattes et Dyrtidstillæg paa 2 Kr. pr. Uge. De nye Lønsatser betød Tillæg, der androg 5 til 8 Kr. pr. Mand pr. Uge.

Iøvrigt medførte Overenskomsterne gode Fremskridt paa mange andre Omraader.

Fabrikarbejderne hos Petersen & Albeck i København. Med tilbagevirkende Kraft til 1. April sluttedes den 6. Juli Overenskomst mellem Dansk Arbejdsmands Forbund og Firmaet Petersen & Albeck. Overenskomsten gælder til 1. April 1918. Timelønnen hævedes derved fra 40 til 46 Øre og der fastsattes dertil et Dyrtidstillæg paa 4 Øre pr. Time. Højere Lønninger fik tilsvarende Tillæg. Sagen afgjordes under Medvirken af Hovedorganisationerne.

Jord- og Betonarbejderne under Murarbejdsmandsstrejken. Under Foraarets Murarbejdsmandskonflikt i København fik nogle Medlemmer af Jord- og Betonarbejdernes Afdeling Arbejde hos en Vognmand Hansen, der havde et Nedbrydningsarbejde i Entreprise. Paa Forlangende af Murerlavet afskedigede Vognmanden imidlertid disse Arbejdere med den Begrundelse, at de før havde haft Arbejde som Murarbejdsmænd. Afskedigelsen fandt Sted allerede den 1. April, skønt der først den 3. og 10. April udstedtes Boycottingsvarsel overfor Arbejderne, og Boycotting saaledes ikke kunde foretages før den 17. April.

Jord- og Betonarbejdernes Fagforening ønskede dette Forhold bragt frem for den faste Voldgiftsret, og i den Anledning afholdtes et Fællesmøde med Repræsentation fra Hovedorganisationerne den 4. August. Dette Møde endte resultatløst.

Hvidgarverne i Svendborg. Den 26. Juli nedlagde Hvidgarverne Arbejdet hos Garverfirmaet Brødrene Frandsen i Svendborg for at faa gennemført en Lønordning.

Denne Konflikt afsluttedes den 14. August og Timelønnen forhøjedes fra 45 til 50 Øre. En Del Akkordpriser blev fastsat og for Overtidsarbejde fastsattes 50 og 75 pCt. Tillæg. Endelig indeholder Overenskomsten en Bestemmelse om 3 Dages Sommerferie med Løn.

Linoleumspaalæggerne i København. Skandinavisk Sadelmager- og Tapetsererforbund varslede Strejke til om Aftenen den 15. August overfor Medlemmer af Foreningen af Arbejdsgivere i Linoleumsbranchen, fordi det ikke var lykkkedes at komme til Enighed om en ny Overenskomst, uagtet der var ført en lang Række Forhandlinger. Den gamle Overenskomst var udløbet den 1. August. Det var i alt væsentligt Timelønnens Størrelse, der stod Parterne imellem.

Den 12. August blev der imidlertid afholdt et i Hast sammenkaldt Fællesmøde, for anden Gang med Repræsentation fra Hovedorganisationerne, og ved denne Lejlighed blev Sagen afsluttet og Overenskomst indgaaet til 1. Maj 1918.

Derved forhøjedes Timelønnen fra 62 til 68 Øre og samtidig fastsattes et Dyrtidstillæg af 5 Øre pr. Time for Overenskomstperioden. Det var et reelt Timelønsfremskridt paa 11 Øre.

Sadelmagerne og Tapetsererne Landet over. Skandinavisk Sadelmager- og Tapetsererforbund har i Foraaret ført en omfattende Lønbevægelse. I Tilslutning til tidligere Meddelelser om opnaaede Resultater gi-

ver vi efterstaaende en Oversigt over de Fremskridt, der er opnaaet paa forskellige Steder.

I *Vejle* forhøjedes Minimallønnen fra 40—45 til 51 Øre.

I *Storeheddinge* fra 40 til 50 Øre.

I *Ringkøbing* fra 40 til 45—50 Øre.

I *Skive* fra 40 til 46 Øre.

I *Herning* fra 35—37 til 45—50 Øre.

I *Nykøbing F.* fra 38—40 til 44—47 Øre.

I *Middelfart* fra 37—40 til 43—46 Øre.

I *Roskilde* fra 34—38 til 44—47 Øre.

I *Holbæk* fra 35 til 50 Øre.

I alle disse Byer, hvor Mestrene ikke staar i Arbejdsgiverforeningen, blev Arbejdstiden forkortet med en halv Time daglig til 9½ Time og Københavns Priskurant minus 10 pCt. blev samtidig gennemført.

Endelig blev Overtidsbetalingen forhøjet med 3 Øre pr. Time.

I *Helsingør* forhøjedes Mindstelønnen fra 40—43 til 52 Øre.

I *Silkeborg* fra 40—42 til 48 Øre.

I *Aalborg* fra 50 til 52 Øre.

I denne By gælder Overenskomsten Snedkermestrene, og Priskuranten forhøjedes med 10 pCt.; i de to førstnævnte forhøjedes Akkordpriserne med 5 pCt.

Arbejdstiden forkortedes fra 10 til 9½ Time.

Mestrene i de tre Byer staar i Arbejdsgiverforeningen.

Bygningssnedkerne hos Christoffersen & Sode i København. Mellem Snedkerfirmaet J. Christoffersen & Sode og Bygningssnedkernes Fagforening blev der i sin Tid truffet Aftale om, at et større Omforandringsarbejde paa en Gaard i Københavns Nærhed skulde beregnes som Akkordarbejde, uagtet Arbejdet ikke lod sig udlede af Fagets Priskurant, og Mindstefortjenesten for de paagældende Snedkersvende skulde være 80 Øre i Timen.

Senere opstod der Tvivl om, hvorvidt to Svende, der kom i Arbejde efter at Aftalen var truffet, skulde lønnes efter de samme Regler.

Fagets Voldgiftsret fældede hele to Kendelser i Sagen, men lige vidt kom man med Stridsspørgsmaalet, idet Firmaet stadig hævdede, at de to Mand, der havde skrevet deres Arbejde i Timeløn, af denne Grund kun skulde have 70 Øre i Timen, hvilken Sats er Fagets Maximumstimeløn.

Svendene gik paany til den faglige Voldgiftsret, men den afviste nu Sagen.

Snedkerforbundet forlangte den derfor henvist til Den faste Voldgiftsret, og dette gav Anledning til et Fællesmøde med Repræsentation fra Hovedorganisationerne den 3. August.

Ved denne Lejlighed enedes man om at afgøre Sagen derved, at Firmaet betalte 50 Kr. til de to Svende, hvis Krav gik ud paa 63 Kr.

Skræddere og Tilskærere hos P. Thomsen i København. Firmaet P. Thomsen, Kongens Nytorv 8, København har i de senere Aar oprettet Systuer rundt omkring i Byen, hvor der beskæftiges kvindelige Herreskræddere, Pressesvende og Tilskærere. Forbundet har ikke tidligere haft Overenskomst med Firmaet, men den 6. Marts oprettedes Overenskomst for Svende og Syere og den 19. April for Tilskærerne.

Overenskomsten for Svende og Syere medførte, at de hidtidige Akkordpriser forhøjedes med 20—25 pCt. Minimalugelønnen for Svende fastsattes til 35 Kr., for Syersker de første 3 Maaneder 20 Kr., og derefter 23 Kr. Højere personlige Ugelønninger fik et Tillæg af Kr. 2.50. Akkordarbejdere fik Minimalugelønnen garanteret.

Arbejdstiden fastsættes til 8½ Time daglig.

Der maa kun beskæftiges organiserede Arbejdere.

Priskuranten er senere gennemført i andre Forretninger af samme Art, og omfatter c. 200 Arbejdere. Den er gældende til 1. Marts 1918.

I Overenskomsten for Tilskærere fastsættes Ugelønnen til 40 Kr. i 1ste Halvaar, 42 Kr. i 2det og til 44 Kr. efter 1 Aars Forløb.

Alle den Gang ansatte Tilskærere kom straks i højeste Lønklasse. Der ydes dem desuden en aarlig

Sommerferie paa 14 Dage med fuld Udbetaling af Løn. Den daglige Arbejdstid er 9 Timer. Over- og Natarbejde betales extra pr. Time med henholdsvis 50 og 100 pCt.

Dameskrædderne i København. Dansk Skrædderforbund afsluttede den 14. Januar Forhandlingerne om en ny Overenskomst for Dameskrædderfaget i København. Den traadte i Kraft den 1. Februar 1916.

I Henhold til en Bestemmelse i den gamle Priskurant, kunde den fra Mestrenes Side fordres forlænget i to Aar mod et Løntillæg af 5 pCt., hvilket skete. Der fastsattes samtidig nogle nye Priser, for senere tilkomne Arbejder.

Efter denne Priskurant arbejder 75—100 Svende.

Syerne i Horsens. Den 15. Decbr. 1915 afsluttede Dansk Skrædderforbund Overenskomst om en ny Priskurant for Syersker paa K. Madsens Trikotagefabrik i Horsens.

Det gennemsnitlige Løntillæg androg 10—12 pCt.

Priskuranten traadte i Kraft den 1. Januar 1916, og er gældende til 1. Januar 1918. Den omfatter ca. 30 Syersker.

Vattæppesyerne i København. Dansk Skrædderforbund gennemførte den 20. Oktober 1915 en ny Priskurant for Vattæppesyere i København. Den traadte i Kraft den 1. Januar 1916.

Grundlaget for Forhandlingerne om den var en Bestemmelse i en fra 15. Juli 1915 gældende Priskurant, hvori det hed, at hvis denne opsagdes til Januar 1916, kunde Fabrikanterne forlange den gældende et Aar til mod et Tillæg af 5 pCt. Denne Bestemmelse benyttedes af Fabrikanterne, men der opnaaedes dog, foruden de 5 pCt., adskillige andre Forbedringer. Ved forrige Revision opnaaedes et Tillæg af 10 pCt. Den nye Priskurant gælder til 1. Januar 1917. Ca. 70 Syere arbejder efter den.

Tekstilarbejderne hos Wessel & Vett i København. Mellem Tekstilarbejderforbundet og Firmaet Wessel & Vett opstod der i Foraaret en Uoverensstemmelse efter at en Virksomhed, der laa i Mejnungsgade, var overflyttet til Firmaets anden Fabrik i Landskronagade.

Firmaet forlangte, at Væverne skulde arbejde efter den Priskurant, der i sin Tid var oprettet for Fabrikken i Mejnungsgade, efter at Maskinerne fra denne Virksomhed var overflyttet til Fabrikken i Landskronagade. Forbundet forlangte, at Priskuranten for sidstnævnte Virksomhed skulde benyttes under de ændrede Forhold.

For at gennemføre dette Standpunkt varslede Forbundet Strejke, og mod dette Varsels Lovlighed protesterede Arbejdsgiverne.

Ved et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen den 12. Juli opnaaedes Enighed om at lade en faglig Voldgiftsret afgøre Realitetsspørgsmaalet, og Strejkevarslet tilbagekaldtes derpaa.

Maskinsnedkerne i Pianofaget. Ved et Møde i Arbejdsgiverforeningen den 7. Juli oprettede Savværksarbejdernes og Maskinsnedkernes Fagforening Overenskomst med Dansk Pianofabrikantforening.

Derved blev Timelønnen, der ved den almindelige nye Overenskomst af 1. Februar i Aar hævedes fra 47 Øre til 49 Øre forhøjet med yderligere 4 Øre til 53 Øre. Desuden fik de paagældende Arbejdere et personligt Tillæg paa 4 Øre pr. Time og med tilbagevirkende Kraft til 1. April, skønt den gamle Overenskomst først udløb 1. Juli. Denne Overenskomst gælder til 1. Maj 1918.

Arbejdsanvisningen.

Efter at Indenrigsministeriet den 7. Januar har meddelt det af Københavns Amtsraad for Amtsraadskredsen i *Gentofte* oprettede Arbejdsanvisningskontor offentlig Anerkendelse har Ministeriet under 14. Juli godkendt fhv. Fabrikant *W. Andersen* som Formand for Kontorets Bestyrelse.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 10 ✻ KØBENHAVN DEN 2. SEPTEMBER 1916 ✻ 13. AARGANG.

INDHOLD: Arbejdsløsheds-Statistik. Lov om Forsikring. Kongresser. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene paa De danske Sukkerfabrikker og i Gjørlev og Nyk. F.)

Arbejdsløsheds-Statistik.

Med dette Nr. følger Afdelingsskemaet for August 1916

Afdelingsformænd eller -kasserere, hvem Hvervet paahviler, bør sørge for, at Skemaet udfyldes og indsendes til Forbundet senest d. 8. September 1916.

Forretningsudvalget.

Lov
om
Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde.

IV.

SJETTE KAPITEL.

Industri, Haandværk, Handel, privat Tjenesteforhold m. v.

§ 49.

Enhver, der her i Landet driver Virksomhed, uanset om denne er erhvervsmæssig eller ej, eller som i sin Tjeneste beskæftiger andre, f. Eks. Arbejdere, Funktionærer, Kontor- og Butikspersonale, Tyende m. m., har Forsikringspligt overfor de af ham beskæftigede Arbejdere i Overensstemmelse med Bestemmelserne i Kapitel 1—5 og nærværende Kapitel, for saa vidt den ikke paahviler ham i Henhold til Kapitlerne 7, 8 eller 9, eller han i Henhold til disse er fritagen for saadan Pligt. Personer, der uden at beskæftige Arbejdere, der er forsikringsberettigede efter denne Lovs øvrige Regler, alene i deres Husholdning eller ved personlig Tjenestegerning anvender Medhjælp af tilfældig og ganske forbigaaende Art, har ingen Forsikringspligt for denne Medhjælp.

§ 50.

Forsikret i Henhold til Bestemmelserne i nærværende Kapitel er enhver, der mod Løn og som ulønnet Medhjælper af Arbejdsgiveren er antaget til stadigt eller midlertidigt Arbejde, herunder Arbejde i Arbejdsgiverens personlige Husholdning, ved Vask, Rengøring og privat Tjenestegerning for ham og hans Familie. Undtagne er dog tilsynshavende, Kontorpersonale o. lign., hvis aarlige Vederlag i Virksomheden overstiger 3000 Kr., samt den i § 49 nævnte tilfældige Medhjælp.

§ 51.

Den i forrige § omhandlede Forsikring omfatter tillige Medlemmer af Arbejdsgiverens Familie, Hustruen dog undtaget, for saa vidt de efter Beskaffenheden og Omfanget af deres Gerning i Arbejdsgiverens Erhvervsvirksomhed maa sammenstilles med andre Arbejdere og har fyldt deres 10. Aar.

§ 52.

For de i Henhold til § 49 forsikrede Arbejderes Vedkommende gælder Forsikringen under Udførelse af alt Arbejde for Arbejdsgiveren.

§ 53.

En Arbejdsgiver, der falder ind under § 49, saavel som enhver Person, der uden at benytte forsikringsberettiget Medhjælp driver Erhvervsvirksomhed, som hører under dette Kapitel, har Adgang til i anerkendte Forsikringsselskaber at tegne frivillig Forsikring med Statstilskud til Fordel for sig selv, for saa vidt hans Aarsindtægt ved Ansættelse til Indkomstskat til Staten ikke naar 1200 Kr. paa Landet, 1500 Kr. i Købstæderne og 1800 Kr. i Køben-

havn og Frederiksberg. I Forbindelse hermed kan han tegne Forsikring for sin Hustru, saafremt hun i væsentlig Omfang deltager i Mandens Erhvervsvirksomhed. De paagældende er da forsikrede i Overensstemmelse med Bestemmelserne i nærværende Lov mod Følgerne af Ulykkestilfælde, der indtræffer under deres Erhvervsvirksomhed.

En i Henhold til Bestemmelserne i nærværende Paragraf tegnet Forsikring bevarer sin Gyldighed, selv om den forsikredes Indkomst, efter at Forsikringen er tegnet, gaar op over de anførte Beløb; men Statstilskuddet bortfalder.

SYVENDE KAPITEL.

Søfart.

§ 54.

Redere for Skibe, som overensstemmende med Forskrifterne i Søloven af 1. April 1892 og Skibsregistreringsloven af samme Dato er indførte eller skal indføres i det danske Skibsregister, har Forsikringspligt i Overensstemmelse med Bestemmelserne i Kapitel 1—5 og nærværende Kapitel overfor Besætningen samt overfor Personer, der i indenlandsk Havn eller i dansk Tolddistrikt antages til midlertidigt Arbejde paa eller ved Skibet eller Fartøjet.

Om de paagældende er antagne og lønnes af Rederen eller Skibsføreren eller (saasom Bagere, Kokke, Opvartere, Barberere, Medhjælpere hos Hovmestre, Regnskabsførere, Læger, Sygeplejersker o. s. fr.) af andre, er uden Betydning for Rederens Forsikringspligt.

For Skibe under 300 Register-Tons omfatter Forsikringspligten Føreren, om han end selv maatte eje Skibet helt eller delvis.

Fra Forsikringen undtages dog enhver, hvis faste Vederlag i Penge for Tjeneste paa Skibet overstiger 2700 Kr. aarlig.

§ 55.

For Personer, der er forsikrede efter § 54, vedbliver Forsikringsretten i Tilfælde af Hjemsendelse efter Sølov af 1. April 1892 §§ 66 og 98.

§ 56.

Forsikringen gælder under al Beskæftigelse ved den Virksomhed, hvortil Skibet eller Fartøjet benyttes, herunder Arbejde paa og ved Skibet, Ladning og Losning af Skibets Last og sammes Iland- og Ombordbringelse; Befordring til og fra Skibet samt Ombord- og Ilandstigning; Virksomhed paa Søen til Redning af Menneskeliv eller til Bjærgning af Gods; Færden i Land i Ærinde for Skibet samt Sejlads i Fartøjet udenfor selve Erhvervet.

§ 57.

Kan den i § 29 omhandlede Lægeerklæring ikke tilvejebringes, maa Retten til *Dagpenge* godtgøres paa anden efter Arbejderforsikrings-Raadets Skøn fyldestgørende Maade.

§ 58.

Nyder en tilskadekommen Kur og Pleje i Udlandet under en dansk Konsuls Garanti for Betalingen, skal Dagpengene betales til vedkommende Konsul, som deraf afholder Udgifterne til Kuren og Plejen og udbetaler det mulig overskydende til den tilskadekomne.

§ 59.

Yder Arbejdsgiveren for egen Regning den tilskadekomne fri Kur og Pleje i Udlandet, er han berettiget til for det paagældende Tidsrum at oppebære de Dagpenge, der tilkommer den tilskadekomne hos Forsikringsforbundet (§ 64); dog skal det Beløb, hvormed Dagpengene maatte overstige Udgifterne til Kur og Pleje, udbetales den tilskadekomne.

§ 60.

Indenrigsministeren fastsætter, efter indhentet Erklæring fra Fællesrepræsentationen for dansk Skibsfart, Værdien af Kost og Bolig om Bord (jfr. § 41) for Mandskabet henholdsvis paa Damp- og Sejlskibe.

§ 61.

Indtræffer et Ulykkestilfælde udenfor Havn eller Ankerplads, regnes de i § 44 fastsatte Anmeldelsesfrister fra det Tidspunkt, da Skibet har naaet Forbindelse med Land. Indtræffer Ulykkestilfældet i fremmed

Havn, hvor der er ansat dansk Konsul, eller indkommer Skibet eller Besætningen første Gang, efter at Ulykkestilfældet er indtruffet, til en saadan Havn, skal Anmeldelsen afgives til Konsulen.

§ 62.

Det paahviler Skibsføreren eller den, som paa hans Vegne forestaar Skibets Førelse, i Skibets Dagbog at indføre, *naar* en til Besætningen hørende Person bliver arbejdsudygtig, og *naar* han atter bliver arbejdsdygtig. Det paahviler Skibsføreren at forskaffe den fornødne Lægehjælp.

§ 63.

Naar Søforklaring eller Søforhør er optaget i Anledning af et Ulykkestilfælde, der har ramt nogen af Besætningen paa et dansk Skib, skal der tilstilles Arbejderforsikrings-Raadet Afskrift af Søforklaringen eller Søforhøret.

Er der ansat dansk Konsul i fremmed Havn, hvor Ulykkestilfældet er indtruffet, eller hvortil Skibet eller Besætningeu indkommer første Gang, efter at Ulykkestilfældet er indtruffet, skal Søforklaring aflægges, ikke blot naar det er nødvendigt til Opfyldelse af Sølovens Paabud, men ogsaa naar Konsulen finder det paakrævet ved særlige Omstændigheder. For saa vidt Søforklaring ikke udkræves, optager Konsulen Forhør eller Forklaring uden Edfæstelse af Vidner. I fornødent Fald kan han betro en dertil duelig Mand at udføre dette Hverv paa sine Vegne. Af Søforklaringen, Forklaringen eller Forhøret skal Afskrift tilstilles Arbejderforsikrings-Raadet, der afholder de dermed forbundne Omkostninger.

Findes der ingen dansk Konsul i en fremmed Havn, hvor Ulykkestilfældet er indtruffet, eller hvortil Skibet eller Besætningen første Gang indkommer, efter at Ulykkestilfældet er indtruffet, og Aflæggelse af Søforklaring ikke er paabudt i Søloven, skal Skibsføreren, naar Rejsen ikke sinkes derved, sørge for, at der til Oplysning om Ulykkestilfældet optages Forhør eller Forklaring af den paa Stedet dertil kompetente Myndighed eller af en af nærmeste Konsul dertil bemyndiget Person. Af Forhøret eller Forklaringen vil Afskrift være at indsende til nærmeste Konsul eller, hvis Sagen derved vilde opholdes unødvendigt, direkte til Raadet. De hermed forbundne Omkostninger afholdes af Raadet.

Under Benævnelsen Konsul i ovenstaaende Paragraffer indbefattes ogsaa dansk Vicekonsul.

§ 64.

De forsikringspligtige Redere er som saadanne Medlemmer af et Forsikringsforbund under gensidigt Ansvar, som oprettes til Overtagelse af den Risiko, der efter denne Lov er knyttet til de i § 54 nævnte Skibe og Fartøjer.

Medlemsforholdet begynder fra det Tidspunkt, da vedkommende bliver Reder for et af de ovennævnte Skibe.

For Medlemsbidrag tilkommer der Forbundet Søpanteret i Skib og Fragt efter Bestemmelsen i Sølovens § 268 Nr. 2.

Forsikringsforbundets Vedtægt skal stadfæstes af Indenrigsministeren. Vedtægten skal indeholde Bestemmelser om Medlemmernes Forpligtelse til at anmelde sig til Forbundet, Forsikringsbidragenes Udredelse af Medlemmerne, Kontrol med forsvarlig Lægebehandling o. s. v.

§ 65.

Paa ethvert under dette Kapitel hørende Skib skal der paa et for hele Besætningen tilgængeligt Sted være opslaaet et Uddrag af denne Lov, indeholdende dens Bestemmelser om Besætningens Rettigheder og Forpligtelser. Dette Uddrag udfærdiges af Indenrigsministeren; der vedføjes en Oversættelse i det engelske Sprog. Trykte Eksemplarer til Opslag udleveres gratis af Mønstringsbestyrerne.

Paa ethvert saadant Skib skal Skibsføreren være i Besiddelse af mindst et indbundet Eksemplar af Loven. Enhver af Besætningen har Ret til at forlange sig dette Eksemplar udlaant til Gennemsyn.

(Fortsættes).

Kongresser.

Dansk Skotøjarbejder-Forbund

afholdt sin 15. Kongres i Rømersgades Forsamlingsbygning i København i Dagene 16.—19. Juli. 73 Repræsentanter, deraf 12 Hovedbestyrelsesmedlemmer, var mødte. Desuden 4 Gæster, hvoriblandt Kasserer *E. Svendsen* for De samvirkende Fagforbund.

Beretning.

Forbundets Formand *N. J. Larsen* aflagde Beretning ved at udtale følgende:

Ved et Tilbageblik til sidste Kongres i 1914, vil af den trykte Beretning ses, at Afdelingernes Antal den Gang var 44 og Medlemstallet 2880. Nu er Afdelingernes Antal forøget med 2 og Medlemstallet er nu 3424, eller 2384 mandlige og 1040 kvindelige Medlemmer.

Krigsforholdene har skabt gode Konjunkturer indenfor Skotøjsindustrien, men vi kunde ikke røre paa os, før Overenskomsten var udløben, trods den tunge Dyrtid. Da Tiden var udløben, opsagde vi Priskuranterne paa vore Fabrikker. Fabrikanterne tog det Standpunkt: Slet ingen Forandring saa længe Krigen varer!

Selvfølgelig sagde De samvirkende Forbund, at Organisationerne naturligvis maatte have Lov til at tale sig til Rette med Arbejdsgiverne, og disse maatte da bide i det sure Æble og forhandle med os. De trak Tiden ud til sidste Øjeblik, men endelig kom vi dog sammen.

De bød os saa en Krone om Ugen i Dyrtidstillæg, men herpaa vilde vi ikke gaa ind. Resultatet af Forhandlingerne er kendt af alle her, og det maa jo betragtes som nogenlunde tilfredsstillende. Maaske kunde der ved Kamp være opnaaet endnu mere, men vi maa huske paa, at hvad der vindes ved Kampen ogsaa er dyrekøbt.

Arbejdsgiverne trak, som sagt, Tiden saa langt ud, at den egentlige Revision af Prislisterne først fandt Sted efter at Forhandlingerne var sluttede. Det lykkedes os at faa Priserne for »vendt Arbejde« sat nogenlunde op. Derimod lykkedes det ikke at faa Larsens Fabrik i Vejle med, saa vi kunde faa en Prisliste for »vendt Arbejde« over hele Landet.

Vi vilde have rejst en Strid paa dette Punkt, men Medlemmerne i Vejle Afdeling erklærede, at de var tilfreds, saa vi kunde ikke andet end lade Sagen falde.

Dernæst stod Priskuranten for Stansning og Tilskæring for Tur. Det var en meget vanskelig Opgave, men det lykkedes os dog at faa en tilfredsstillende Ordning for Stansernes Vedkommende. Derimod kneb det med Tilskærerne, som Fabrikanterne synes at have et forfærdeligt godt Øje til. De skulde ingen Ting have, og det kunde vi naturligvis ikke finde os i.

Forhandlingerne om en Priskurant for Tilskæring blev af forskellige Grunde opgivet.

I Provinserne har vi forhandlet om Haandarbejdernes Løn. Mestrene mente, at Læderhandlerne havde slugt alt, hvad der kunde gives. Sagen blev ført til Arbejdsgiverforeningen, og der blev udstedt Varsel om Strejke til 3. April. Den 1. April fik vi endelig Forhandlinger i Gang, og her lykkedes det at opnaa Forbedringer, der er ret tilfredsstillende, navnlig vedrørende Reparations- og Ekstraarbejde. Endvidere lykkedes det os delvis at faa afskaffet 2. Klasses Priskuranten.

Nordre Birk havde hidtil haft deres egen Prisliste, og der kan være godt at bestille om Sommeren paa Grund af Landliggernes Ankomst. For første Gang kneb det med at opnaa noget ordentligt ved disse Forhandlinger. Efter at vi havde opnaaet gode Resultater i Provinserne, gik vi løs paa dem igen, og vi opnaaede nu ret gode Priser, ogsaa ved Akkord paa Hjælpemaskiner. Lønforhøjelsen andrager 3 a 4 Kr. pr. Uge for hver.

I sidste Øjeblik stillede Arbejdsgiverne en hel Række Ændringer og Tilføjelser, men herfra maatte vi bestemt tage Afstand, og efter faa Dages Forløb opnaaede vi Enighed over hele Linien.

I Fjor havde vi Strid paa de mekaniske Reparationsværksteder her i Hovedstaden, da Forholdene paa disse Værksteder truede med at forsumpe, navnlig da de søgte at komme med ind i Eksportarbejdet. Vi fik igen Svendene organiserede og de stillede straks Fordringer om Lønforhøjelser. Det lykkedes os at faa Lønnen hævet fra 27 til 31 Kr. ugentlig. Arbejdstiden overholdtes ikke, og vi fik da gennemført, at alt Arbejde efter Kl. 6 skulde betales med 1 Kr. i Timen. De saakaldte »Formænd« skulde være i Fagforeningen og lønnes som ethvert andet Medlem.

Vi har aldrig før opnaaet saa store Fordele, men alligevel har de ikke holdt Skridt med Dyrtiden. Vi har dog kun haft Grund til at glæde os over, at vi tilhører en stærk Organisation.

Endelig skal jeg sige, at vi har gjort for Haandskomagerne i København, hvad vi var i Stand til. Vi har faaet adskillige Skomagermestre til at underskrive en Priskurant, der gav Haandskomagerne betydelige Fordele. Alligevel har det været umuligt at komme til en Forstaaelse med »de Gule«, og det er beklageligt, at mange af vore Fagfæller holder sig helt udenfor Organisationen. De vil ikke vælge mellem de to stridende Parter, siger de, men naturligvis vil de helst staa helt udenfor.

Vore internationale Forbindelser har svigtet noget under Krigen, men vi føler os overbeviste om, at de bristede Traade atter skal knyttes, naar Krigen er forbi. Det vil være den kommende Hovedbestyrelses Pligt at uddybe og fremhjælpe disse Forbindelser, hvor den er i Stand dertil. Den skandinaviske Overenskomst om gensidig Understøttelse i Tilfælde af Konflikter har vi fornyet og yderligere forhøjet Bidraget, naar et af Forbundene har over 50 pCt. af sine Medlemmer i Strid.

Efter Beretningen førtes en lang Debat. Den drejede sig for en Del om de afsluttede Overenskomster, og selv om flere mente, at der burde været opnaaet mere, end der var opnaaet, var der dog Enighed om, at Hovedbestyrelsen havde gjort sin Pligt under alle Forhold. Den høstede derfor megen Anerkendelse.

En stor Del af Tiden optoges iøvrigt af enkelte syndikalistiske Repræsentanter. Beretningen godkendtes sluttelig enstemmigt.

Regnskaber, Love m. m.

Efter Virksomhedens Behandling forelagde Hovedkasserer *P. Nielsen* de reviderede Regnskaber, som ligeledes godkendtes enstemmigt.

Derefter underkastedes Forbundets Love og de stillede Ændringer en Generaldebat og Sagen henvistes til et Udvalg, der senere stillede Forslag.

Der stod under Generaldebatten megen Strid om, hvorvidt en Kongres skulde være højeste Myndighed, naar der var Tale om at slutte en Lønkonflikt. Det besluttedes, at Kongressen fremdeles skal være Forbundets højeste Myndighed i dette som i alle andre Tilfælde. Følgende Lovparagraf vedtoges:

»Hvert 3. Aar i Juli Maaned afholdes Kongressen, som har den højeste Myndighed i alle Forbundets Anliggender, kun den kan give og ophæve Love.«

Angaaende Repræsentationsretten vedtoges følgende Paragraf:

»Til Kongressen har hver Afdeling med fra 10 til 50 Medlemmer Ret til at sende 1 Delegeret. Afdelinger med fra 50 til 300 Medlemmer har Ret til at sende en for hver 50 Medlemmer eller Dele deraf. Afdelinger med over 300 Medlemmer kan sende en for hver 80 Medlemmer eller Dele deraf«.

I Tilslutning hertil bestemtes det, at der ikke kan vælges andre end Lønarbejdere i Faget samt Organisationens Tillidsmænd som Delegerede til Kongressen.

Endvidere vedtoges det, at Uraf-stemninger kun skal finde Sted over Spørgsmaal, der kræver hurtig Afgørelse.

Vedrørende Forbundets Pengemidler og deres Anvendelse besluttedes det, at der ikke maatte disponeres over disse Midler, uden Hovedbestyrelsens Samtykke, og at Hovedbestyrelsen har Ret til at udskrive Ekstrakontingent, naar Strejkefonden er gaaet ned til 100,000 Kr.

Strejkeunderstøttelsen fastsattes til 14 Kr. ugentlig for heltbetalende og 9 Kr. for delvis betalende. Endelig vedtoges følgende Bestemmelse angaaende Udbetaling af Juleunderstøttelse:

Medlemmer over 60 Aar, der ikke kan hæve Understøttelse af Arbejdsløshedskassen, kan, naar de har været Medlem i 5 Aar, erholde en Juleunderstøttelse af 10 Kr. Har de været Medlem i 10 Aar faar de 15 Kr. og har de været Medlem i 15 Aar faar de 20 Kroner. — Forslaget vedtoges.

Efter at have fastsat Lønninger foretoges

Valg.

Ved Akklamation genvalgtes *N. J. Larsen* som Forretningsfører, *P. Nielsen* som Hovedkasserer og *Charles Koch* som Næstformand.

Derefter valgtes Hovedbestyrelsesmedlemmer og Suppleanter for de forskellige Landsdele, og endelig valgtes Revisionskomite.

Næste Kongres afholdes i Aarhus.

Arbejdsløshedskassens Delegeretmøde.

Umiddelbart efter Kongressens Afslutning konstitueredes Arbejdsløshedskassens Delegeretmøde med samme Repræsentation, som havde dannet Kongressen.

Formanden aflagde Beretning og kom herunder ind paa de Foranstaltninger, der af Stat og Kommuner var foretaget til Lindring af Arbejdsløshed og Dyrtid. De heldige Konjunkturer havde imidlertid medført, at Skotøjsfagets Arbejdere kun i ringe Grad havde haft Anledning til at gjøre Brug af disse Nødsforanstaltninger.

Hovedkassereren supplerede Formandens Beretning og fremlagde Regnskab. Saavel Beretning som Regnskab godkendtes enstemmigt.

Efter at Mødet dernæst havde vedtaget forskellige af Arbejdsløshedsinspektoratet paa Forhaand tiltraadte Forhøjelser af Understøttelserne fastsattes Lønninger, og sluttelig valgtes de samme Tillidsmænd, som Forbundets Kongres havde valgt.

Næste Delegeretmøde afholdes i Aarhus i Juli 1919.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene paa De danske Sukkerfabrikker og paa Fabrikkerne i Gjørlev og Nyk. F. Den 27. Maj sluttede Dansk Arbejdsmands Forbund Overenskomst med Aktieselskabet De danske Sukkerfabrikker for Sukkerfabrikkerne i Holeby, Stege, Odense og Assens og for Saftstationen i Kolding.

Ved denne Overenskomst blev Timelønnen, der før var 39 Øre og i Kampagnen 42 Øre, forhøjet til henholdsvis 42 og 45 Øre. Paa Saftstationen, hvor Timelønnen var 2 Øre mindre, opnaaedes den samme Forhøjelse.

Overalt blev der dertil givet et Dyrtidstillæg af 5 Øre pr. Time.

Ferien blev forlænget fra 3 til 5 Dage.

I Tilfælde af Sygdom skal Arbejderne have udbetalt 2 Kr. daglig, saalænge vedkommende statsanerkendte Sygekasse betaler Sygehjælp.

Spørgsmaalet om Akkordpriser afgjordes senere ved lokal Forhandling.

Overenskomsten gælder til 1. Maj 1918.

De enkeltstaaende Virksomheder i Nykøbing Falster og Fabrikken »Vestsjælland« i Gørlev opfordredes derefter til at indgaa paa den samme Overenskomst og det indvilgede de i; »Vestsjælland« dog først efter at der var varslet Strejke paa Kravet.

Møllerne paa A/S Arbejdernes Fællesbageri i København. Den 3. April har Dansk Molleriarbejderforbund afsluttet Overenskomst med Arbejdernes Fællesbageri. Ugelønnen, der før var 31 Kr. blev forhøjet til 34 Kr. Tillæg for Overarbejde blev forhøjet med 10 Øre. Overenskomsten, der fik tilbagevirkende Kraft fra 21. Februar, gælder til 1. April 1918.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

AFDELINGS-SKEMA

angaaende

Arbejdsløsheden i August 1916.

Bemærk! Naar *ingen* Arbejdsløse eller *ingen* tabte Arbejdsdage skal angives, bedes man sætte et tydeligt 0. Hvor intet Tal kan angives, bedes man sætte et **?**

1. Byens Navn?	
2. Organisationens Navn?	
3. Antal Medlemmer?	
4. Hvormange af Organisationens Medlemmer var arbejdsløse: I Midten af Maaneden? Ved Slutningen af Maaneden?	
5. Hvormange Arbejdsdage er der ialt gaaet tabt for Medlemmerne paa Grund af Arbejdsløshed i Maanedens Løb (Søn- og Helligdage eller lignende Fridage medregnes ikke, med mindre der i Almindelighed arbejdes 7 Dage om Ugen)?	
6. For hvormange Dage er der udbetalt Understøttelse (alle understøttede Dage)?	
7. Hvormeget er der udbetalt til Understøttelse af Arbejdsløse og Rejsende i Maanedens Løb: a) Af Arbejdsløshedskassen? b) Af Fagorganisationen?	

Formandens Navn: .....

— Adresse: .....

NB. Fagforeningerne bedes indsende dette Skema til det Forbund, hvoraf de staar som Afdeling, eller kunne staa som Afdeling, saaledes at Skemaet er Forbundet i Hænde senest d. 8. September 1916.

Enkeltstaaende Foreninger, i hvis Fag der ikke findes noget Forbund, bedes sende deres Skemaer direkte til De samvirkende Fagforbund, Nørrefarimagsgade 49,[1] Kbhvn. K.

P. F. V.

Carl F. Madsen.

Otto Smith.

Skemaet kan i udfyldt Stand sendes i aaben Konvolut for 4 Øre (indenfor Københavns Postdistrikter for 2 Øre).

FORENINGS-BOGTRYKKERIET KØBENHAVN

AFDELINGS-SKEMA

angaaende

Arbejdsloshedsaaret 1. August 1915.

Bemærkning. Naar ingen Arbejdsløse eller ingen tabte Arbejdsdage skal angives, bedes dette dog udfyldt. Hvor intet Tal kan angives bedes man sætte et ?

1. Byens Navn?	
2. Organisationens Navn?	
3. Antal Medlemmer?	
4. Hvormange af Organisationens Medlemmer var arbejdsløse: I Midten af Maaneden? Ved Slutningen af Maaneden?	
5. Hvormange Arbejdsdage er der talt paa for Medlemmerne paa Grund af Arbejdsløshed i Maanedens Løb (Søn- og Helligdage eller ligegode Dage medregnes ikke, med mindre der i Almindelighed arbejdes 7 Dage om Ugen)?	
6. For hvormange Dage er der udbetalt Understøttelse (alle understøttede Dage)?	
7. Hvormeget er der udbetalt til Understøttelse af Arbejdsløse og Rejsende i Maanedens Løb? a) Af Arbejdsløshedskassen? b) Af Fagforeningens Pengebeholdning?	

NB. Fagforeningerne bedes indsende dette Skema til det Forbund, hvortil de staar som Afdeling, eller hvis saa ikke er Tilfældet, til Hovedbestyrelsen for Dansk Arbejdsmands Forbund, Nørrefarimagsgade 13, Kbhvn. K.

Enkeltstaaende Foreninger, hvis Fag der ikke findes noget Forbund, bedes sende deres Skemaer direkte til De samvirkende Fagforbund, Nørrefarimagsgade 13, Kbhvn. K.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 11 ✻ KØBENHAVN DEN 9. SEPTEMBER 1916 ✻ 13. AARGANG.

INDHOLD: En Studierejse. Lov om Forsikring. »Sommertid« og »Vintertid«. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene hos Schiønning og Arvé. Mølleriarbejderne paa Cementfabrikkerne. Møllerne paa Brødfabrikkernes Dampmøller. Skorstensfejersvendene i Aarhus).

En Studierejse
i Tyskland og Belgien.

I.

I April Maaned modtog Repræsentanter for de socialdemokratiske Partier i Norge, Sverrig og Danmark Invitation fra den socialdemokratiske Partibestyrelse i Tyskland til at aflægge et Besøg i Tyskland og eventuelt Belgien. Invitationen blev rettet til følgende: I Norge: Landsorganisationens Formand Ole Lian, Sverrig: Landsorganisationens Formand Herm. Lindquist, Redaktør Lindblad, Pastor Hallén og Murerforbundets Forretningsfører Svend Persson og i Danmark Forretningsfører for Socialdemokratisk Forbund Th. Stauning, Formanden for Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund I. A. Hansen og Formanden for De samvirkende Fagforbund i Danmark Carl F. Madsen. Alle modtog Indbydelsen, men paa Grund af Rigsdagsarbejde maatte Lian og Lindquist melde Forfald og Stauning var sygemeldt. Sigv. Olsen tog saa med i Stedet for Stauning. Rejsen tog sin Begyndelse den 16. Juli og sluttede den 3. August.

I Berlin blev Deltagerne i tre Dage. Første Dag blev der givet Deltagerne Lejlighed til at bese det store kooperative Foretagende: »Konsum-Genossenschaft Berlin und Umgegend, e. G. m. b. H.« Foretagendet er overordentlig anseeligt. Her findes en betydelig Bankvirksomhed. Et Mølleri, Bageri og mange andre forskellige Grene af Produktion er installeret her. For at give et lille Indtryk af, hvor stor denne Virksomhed er, kan nævnes nogle Tal, som bedre end mange Ord vil udtrykke Størrelsen. I Aaret 1914 havde Foreningen ikke mindre end c. 880,000 Medlemmer og 125 Udsalgssteder.

Omsætningen har i Aaret 1912—13 været op imod 15 Mill. Mark og i Aaret 1913—14 ca. 18 Mill. Mark. Paa den Tid forvaltede Foretagendet Sparepenge for Medlemmerne paa ca. 4¾ Mill. Mark. Foretagendet besidder endvidere en Del Jordarealer, hvoraf nogle er oppe i ret betydelige Værdier, saasom: 776,122 Mk., 232,994 Mk., 74,803 Mk. o. s. v. Bygningerne har en Værdi af 1,842,673 Mk., Maskiner og lignende en Værdi af 344,904 Mk.

Efter at have beset denne Virksomhed blev der aflagt et Besøg i den nye anseelige Partibygning. Her fandt en Sammenkomst Sted med Partibestyrelsen. Formanden Ehbert gav en meget interessant Oversigt over Forholdene saaledes som de er i Tyskland under Krigen, og han besvarede paa tilfredsstillende Maade en Række Spørgsmaal, som blev rettet af de skandinaviske Socialdemokrater. Noget senere paa Dagen blev der aflagt Besøg i Fagforeningshuset. Landsorganisationens Forretningsudvalg var netop samlet til Møde og dets Formand, Legien, aflagde Beretning om Virksomheden. Efter et kort Ophold tog man Afsked. Det var egentlig Meningen, at der under Opholdet i Berlin skulde have været afholdt en Konference mellem Forretningsudvalget for den tyske Landsorganisation og Formændene for Landsorganisationerne i de skandinaviske Lande, angaaende en mulig Reorganisation af det internationale-faglige Sekretariat. Denne

Konference maatte imidlertid opgives, fordi Formændene for Sverrigs og Norges Landsorganisationer ikke deltog i Turen. Aftenen tilbragtes sammen med en Del tyske Partifæller i Dr. Südekumm's Hjem.

Den næste Dag blev benyttet til Besøg i Berlins Kommunes Køkkenhaver, i Alderdomsstiftelsen og i Wirschow-Sygehus. Der hvor Køkkenhaverne nu ligger har der tidligere været Hede, men ved et Overrislingssystem er Jorden blevet gjort frugtbar, og der dyrkes nu alle mulige Slags Køkkenurter, ligesom der ogsaa findes et betydeligt Frugtanlæg. Det er ret almindeligt, at Beboerne fra Berlin tager derud med Toget for at gøre deres Indkøb af Grøntsager og Frugt.

Alderdomstiftelsen er en meget omfangsrig Institution. Den ligger midt i en dejlig Park, som staar til fri Afbenyttelse for de Gamle. Forholdene synes i det hele at være ret ideale. Sygehuset er bestemt til at kunne rumme ca. 2000 Patienter, og det har kostet godt 19 Mill. Mark at lade opføre, heri indbefattet Inventar, Instrumenter o. s. v.

Om Onsdagen blev der aflagt Besøg paa »Oskar-Helene-Hjemmet«. Hjemmet optager vanføre Børn. Som Eksempel paa Hjemmets udmærkede Hjælp for vanføre Børn kan nævnes, at en lille Dreng, som var født uden Arme, var blevet lært til at spise ved Hjælp af Fødderne, og han kunde udføre en Del Arbejde med samme. Han var saaledes travlt beskæftiget med at slibe en Kniv, som han holdt mellem Tæerne, medens en anden Dreng drejede Slibestenen. En Del Pigebørn, hvis Arme var vanskabte, blev lært til at brodere, og hvor det kneb med at fange Naalen med Armene, blev Munden taget til Hjælp, Børn, hvis højre Arm var mangelfuldt udviklet eller helt manglede, blev lært til at bruge den venstre Arm, og hvor Forholdene tillod det, blev det mangelfuldt udviklede Lem erstattet ad kunstig Vej. Ledelsens Parole til Børnene er stadig: »Naar du har Energi til dit Arbejde, vil du kunne blive lige saa dygtig som de, der har deres Førlighed, og du behøver ikke at gaa paa Gaden og tigge!« Med andre Ord, Børnene bliver stadig opmuntret til at tage fat.

For Tiden er der ogsaa indlagt en Del Krigsinvalider paa Hjemmet. Disse gennemgik nu forskellige Kursus, som skulde sætte dem i Stand til at tjene deres Føde. Man søger at anbringe faguddannede Folk ved deres Fag, og ved Hjælp af kunstige Arme at gøre det muligt for dem, at arbejde videre indenfor forskellige Omraader i deres Fag. Det gør et tungt Indtryk at se saa mange lemlæstede unge Mennesker, som er Krigens Ofre, men man kan ikke andet end beundre det Arbejde, som Hjemmet udfolder for at bøde noget paa de Ulykker, som har ramt disse Mennesker.

Dagen sluttede med en Sammenkomst med Partibestyrelsen og Landsorganisationens Forretningsudvalg i den zoologiske Haves Restaurant. Landsorganisationens Formand, Legien, holdt her en meget interessant Tale, hvori han særlig understregede, at der fra hans Side fremdeles vilde blive gjort, hvad der var muligt for at bevare det internationale Samarbejde mellem Arbejdernes faglige og politiske Organisationer, og han troede paa et fortsat Samarbejde; thi Arbejdsgiverne vil tvinge Arbejderne dertil.

Efter nogle Timers behageligt Samvær brød man op.

Besøg i Fangelejren ved Stendal.

Den 20. Juli forlod Selskabet Berlin, ledsaget af to Partifæller Redaktør Jansson og Dr. Südekumm, samt Major i Generalstaben Schweitser. Turen gik nu til Fangelejren i Stendal, hvortil man kom efter et Par Timers Kørsel med Toget. Efter at have indtaget nogle nødvendige Forfriskninger paa Hotel »Der schwartze Adler« tog man ud til Fangelejren, som ligger en halv Mils Vej udenfor Byen. Selskabet blev her modtaget af Lejrens Kommandant, Oberst Krause, som ogsaa viste rundt i Lejren.

Fangelejren ligger paa en Hede og har Plads til c 15,000 Fanger. Lejren er omgivet med dobbeltradet Pigtraads-

hegn og er ved Indgangen bevogtet af Militær med opplantet Bajonet. Ingen indlades uden speciel Tilladelse af Kommandanten. At denne Ordre overholdes meget strengt fik man straks Bevis for; thi da Kommandanten havde passeret Skildvagten uden at meddele ham, at Selskabet havde Tilladelse til at betræde Lejren, forbød han det Adgang. Obersten vendte da smilende tilbage og gav Vagten Besked. Over hele det mægtige Areal er der bygget Barakker, som tjener til Sovesteder, Hospitaler, Arrester, Værksteder, Køkkener, Postkontorer, Lagerrum m. m. I Lejren er interneret Franskmænd, Englændere og Russere. Antallet er dog for Tiden ikke mere end ca. 7000, de øvrige var paa Markarbejde ude omkring hos Bønderne.

Det første man lagde Mærke til var en Del Englændere, som var ivrigt beskæftiget med at spille Fodbold.

I Hospitalerne laa de Syge i gode Senge med rene Lagener, og de var under kyndig Lægebehandling. I de Barakker, hvor Fangerne sover, staar Sengene i lange Rækker, to ved Siden af hinanden og to over disse. I Sengene er en Madras og de nødvendige uldne Tæpper. I Lejren er indrettet Værksteder for Skomagere, Skræddere og forskellige andre Fag, hvor Fangerne, der er oplært i disse Fag, er beskæftigede. Desuden er Fangerne beskæftigede paa forskellige Maader. Det er dog ikke nogen Tvang, at Fangerne skal arbejde, men de, som er villige til at arbejde, tilstaas visse Friheder og noget bedre Forplejning end de, der ikke vil arbejde. De Fanger, som nægter at arbejde, er interneret midt i Fangelejren paa en særlig Plads. Med Hensyn til Renlighed faar man det Indtryk, at der sørges godt for Fangerne. Disse kommer jævnlig i Bad og samtidig anbringes deres Tøj i ophedede Ovne, hvorved det befries for alt Utøj. Med Hensyn til Forplejningen, da tilstaas der Fangerne bestemte Portioner. Tilberedningen af Middagsmaden foregaar i et mægtigt Køkken og tilberedes af Fangerne selv. Køkkenet er inddelt i tre Afsnit. Et for Franskmænd, et for Russere og et for Englændere. De Varer, de faar udleveret, kan de tilberede paa den Maade, de selv ønsker.

Franskmændene har tidligere klaget over, at de ikke kunde taale det tyske Brød. Den Vanskelighed er man nu kommet ud over paa den Maade, at der er truffet Aftale mellem den tyske og den franske Regering om Udveksling af Brød, saaledes at Franskmændene i Tyskland faar tilsendt Brød fra Frankrig og Tyskerne i Frankrig faar tilsendt et tilsvarende Kvantum fra Tyskland. Det er tilladt Fangerne at modtage Gaver hjemme fra, og daglig indgaar der Tusinder af Pakker. Det er anseelige Portioner af Fødevarer og lækre Sager, Fangerne paa den Maade modtager. I Lejrens Gader ser man anlagt Blomsterrabatter. Det er Fangerne, som i deres Fritid bestræber sig for at smykke deres Omgivelser. Kommandanten opmuntrer Fangerne ved at udsætte Præmier for de smukkest anlagte Rabatter. I Lejren findes ogsaa et Sprøjtemandskab, som stadig er parat til hurtig Udrykning, hvis der skulde opstaa Ild i et af Teltene. En Opvisning af Brandmandskabet fandt Sted under Opholdet i Lejren. Et af Teltene er indrettet til Koncertsal og Theater. Blandt Fangerne findes der en stor Del Musikere; til disse er der blevet anskaffet Instrumenter, og de har dannet et ret stort og dygtigt Orkester, der gav en vellykket Koncert for de Besøgende. Desuden optraadte der paa Theateret nogle Operasangere, og der blev opført et Skuespil af to Personer, hvoraf den ene agerede Dame.

Naar man tager i Betragtning, at det er Krigsfanger, og de som Følge deraf er underkastet de militære Love og ikke har deres Frihed, faar man dog det Indtryk, at Lejrens Kommandant, Oberst Krause, er en forstaaende Mand, der efter Evne søger at gøre Fangerne deres ufrivillige Ophold saa let som Forholdene tillader.

Efter et Ophold paa ca. 5 Timer

forlod Selskabet Lejren og begav sig op til en nærliggende Kirkegaard, paa hvilken en Del Fanger, som var døde under deres Ophold i Lejren, var begravede. — Ved 8-Tiden var man atter i Stendal.

C. F. M.

Lov
om
Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde.

OTTENDE KAPITEL.
Fiskeri og mindre Skibsfart.

§ 66.

Enhver Ejer eller Bruger af dansk Skib, Fartøj m. v., der er maalt til mindst 4 Register-Tons Brutto, og hvis Reder ikke har Forsikringspligt efter 7. Kapitel, har Forsikringspligt efter nærværende Kapitel i samme Omfang og efter samme Regler som de i § 54 nævnte Redere. Ejerne eller Brugerne er, samtidig med at de indtræder i et Forhold, der medfører Forsikringspligt efter nærværende Kapitel, og saa længe Forholdet vedvarer, Medlemmer af Forsikringsforbundet for danske Fiskere og Søfolk, som oprettes til Overtagelse af den med deres egen og de af dem beskæftigede Personers Forsikring forbundne Risiko.

Enhver her i Landet hjemmehørende, der — uden at være forsikringspligtig i Medfør af § 54 eller denne Paragrafs 1ste Stykke — her i Landet helt eller delvis ernærer sig ved Fiskeri, Skibsfart, Baadfart, Færgefart, Pramfart, Bugsering, Stenfiskeri, Sandgravning, der udføres i Vandet, Optagning af Vraggods fra Havbunden, Lodsgerning, Sejlads som kendt Mand indenfor Lodsfarvand eller som hyret Mand paa Lystfartøj, ved Dykker- og Bjærgningsarbejde, ved Isning, ved Omgravning, ved Agning, ved Rensning, Pakning, Saltning og Røgning af Fangsten, ved Transport af denne eller Agn til eller fra Jernbane, ved Arbejde i Forbindelse dermed paa Jernbane eller ved andet Arbejde, der kan ligestilles med de nævnte Erhvervsvirksomheder, har Adgang til at blive Medlem af Forsikringsforbundet for danske Fiskere og Søfolk, hvorved der tilkommer ham Forsikring i Overensstemmelse med Bestemmelserne i Kapitel 1—5 og nærværende Kapitel.

Den i forrige Stykke omhandlede Forsikring kan tegnes saaledes, at den tillige omfatter den paagældendes Ægtefælle og Børn under deres Deltagelse i vedkommendes Erhvervsvirksomhed.

§ 67.

Vedtægten for Forsikringsforbundet for danske Fiskere og Søfolk udarbejdes af Bestyrelsen for den ved Lov Nr. 71 af 3. April 1900 oprettede Ulykkesforsikringsforening for danske Fiskere, suppleret med 3 fiskerikyndige Medlemmer af Arbejderforsikrings-Raadets Afdeling for Fiskeri og mindre Skibsfart samt de søfartskyndige Medlemmer af Raadets Afdeling for Søfart. Den stadfæstes af Indenrigsministeren efter indhentet Erklæring fra Arbejderforsikrings-Raadet.

NIENDE KAPITEL.
Landbrug, Skovbrug, Havebrug m. m.

§ 68.

Arbejdsgivere, saavel Enkeltmænd som Selskaber, der driver:

1) Landbrug, Skovbrug og Havebrug,
2) Heste- og Kreaturhandel, Stutteri, Mejeri, Tørveskær, Rørskær, Mergelforetagender, Tærskeværker, Halmpresning, Damkultur, Vind- og Vandmølleri,
3) Kontrol, raadgivende Virksomhed o. lign. med Hensyn til Bedrifter af ovennævnte Arter,

har Forsikringspligt i Overensstemmelse med Bestemmelserne i Kapitel 1—5 og nærværende Kapitel overfor de Arbejdere, der beskæftiges i de nævnte Virksomheder.

Efter Forslag af Arbejderforsikrings-Raadet kan Indenrigsministeren ved Bekendtgørelse inddrage Virksomheder, der kan jævnstilles med de fornævnte, under dette Afsnit.

§ 69.

Forsikringspligten gælder tillige Arbejdere i Virksomheder, der som

Bierhverv drives under Bedrifter, der henhører under § 68, saasom Teglværk, Grus- og Mergelgravning, Kørsler, Skærveslagning, Savskæring, Heste- og Kreaturhandel o. lign.

§ 70.

Ved Havebrug forstaas i denne Lov forretningsmæssigt drevet Havebrug (herunder Anlægsgartneri) samt Arbejde i Parker, Anlæg og Haver, der tilhører Stat eller Kommune eller er knyttede til Landbrug og Skovbrug, og i private Haver af mindst 1 Hektars Størrelse.

§ 71.

Forsikringspligten omfatter enhver, der mod Løn eller Akkordbetaling eller som ulønnet Medhjælper her i Landet er antaget til stadig eller midlertidig at udføre Arbejde ved de Virksomheder, der falder ind under nærværende Kapitel, tilsynsførende ved de i §§ 68 og 69 nævnte Virksomheder, dog kun forsaavidt deres Vederlag i Penge ikke overstiger 2000 Kr. aarlig. Forsikringen gælder tillige Medlemmer af Arbejdsgiverens Familie — Hustruen dog undtaget —, for saa vidt de efter Beskaffenheden og Omfanget af deres Gerning i Virksomheden maa sammenstilles med andre Arbejdere, og saafremt der ikke fra den Ejendom, paa hvilken de beskæftiges, ved betryggende Panteret i samme eller paa anden betryggende Maade er tilsikret dem livsvarigt nødtørftigt Underhold (Aftægt).

§ 72.

Forsikringen gælder under Udførelsen af alt Arbejde i de under nærværende Afsnit hørende Virksomheder, derunder Kørsel, selv om den foregaar udenfor Bedriftens Omraade, Arbejde paa Jernbanen for Bedriften, Arbejde ved Veje, Aa- og Vandløb, Istandsættelse af Bygninger o. s. v., som foretages i Bedriftens Interesse, eller, som paahviler Ejendommen, samt ved Arbejde i Arbejdsgiverens personlige Husholdning — naar denne ikke er fuldstændig udsondret fra Bedriften, i hvilket Tilfælde § 50 bringes i Anvendelse — og ved personlig Tjenestegerning for ham eller hans Familie.

§ 73.

Ejere eller Brugere af Ejendomme i erhvervsmæssigt Landbrug, Havebrug eller Skovbrug, der til Ejendomsskyld til Staten er vurderede til et Beløb af 8000 Kr. eller derunder, kan tegne frivillig Forsikring for sig selv og Hustru i Overensstemmelse med Reglerne i nærværende Løvs Kapitel 1—5 og dette Kapitel for Ulykkestilfælde, der indtræffer under Arbejdet for deres eget Landbrug, Skovbrug eller Havebrug uanset dettes Størrelse.

TIENDE KAPITEL.

Statstilskud.

§ 74.

Til anerkendte Forsikringsselskaber yder Staten efter behørig dokumenteret Regnskab et Tilskud til Nedsættelse af Præmierne for de Forsikringstagere, der driver et Erhverv, som hører under Bestemmelserne i sjette eller niende Kapitel, og som godtgør, at deres Aarsindtægt ved Ansættelsen til Indkomstskat til Staten ikke naar 1200 Kr. paa Landet, 1500 Kr. i Købstæderne og 1800 Kr. i København og Frederiksberg, og som for de under niende Kapitel hørende Erhverv tillige godtgør, at den af dem benyttede Ejendom er vurderet til et Beløb af højst 8000 Kr. Tilskuddet ydes til de paagældendes Forsikring saavel af deres Arbejdere som af dem selv og Hustru i Henhold til § 53 og § 73. Statens Tilskud, der alene maa anvendes til Nedsættelse af disse Medlemmers Præmier, udgør $^2/_5$ af den Præmie, der uden saadant Tilskud vilde have paahvilet dem.

Statskassen godtgør endvidere efter behørig dokumenteret Regnskab de anerkendte Forsikringsselskaber (-forbund) Halvdelen af de Erstatningsbeløb, som de i Medfør af denne Lov udreder til

a) de efter syvende Kapitel forsikrede, der er beskæftigede af Ejere eller Brugere af Skibe, som — bortset fra Motormaskineri til en Hjælpeskrue — alene bevæges ved Sejl og ikke benyttes til Lystsejlads.

b) de efter ottende Kapitel forsikrede.

Dog er Statens Tilskud i de under Litra a. og b. nævnte Tilfælde afhængigt af, at de i denne Paragrafs første Stykke nævnte Indtægtsgrænser ikke overstiges. Finder dette Sted, bevarer Forsikringen vel sin Gyldighed, men Statstilskuddet bortfalder. Den forsikrede er forpligtet til samtidig med, at han til Skattemyndighederne opgiver eller af Skattemyndighederne ansættes til en skattepligtig Indkomst, der overstiger de foran nævnte Beløb, at tilstille Forsikringsforbundet Meddelelse herom.

Statens Tilskud maa alene anvendes til Nedsættelse af de ovennævnte forsikringspligtiges eller frivillig forsikredes Præmie.

Erstatning for Ulykkestilfælde, indtrufne under Forsøg paa Redning af Menneskeliv (jfr. § 3), godtgøres ethvert anerkendt Forsikringsselskab eller Forsikringsforbund af Statskassen.

ELLEVTE KAPITEL.

Slutnings- og Straffebestemmelser.

§ 75.

Alle Dokumenter vedrørende Forsikring efter denne Lov er stempelfri.

§ 76.

Samtidig med Kvitteringen for indbetalte Præmier tilstiller de anerkendte Forsikringsselskaber den forsikringspligtige et af Indenrigsministeren godkendt Forsikringsmærke, der er paatrykt Selskabets Navn, og som skal indeholde Oplysninger om, for hvor langt et Tidsrum den tegnede Forsikring gælder. Dette Mærke skal i enhver Virksomhed, der beskæftiger flere end 3 Arbejdere, være opslaaet paa et synligt, for de paagældende Arbejdere let tilgængeligt Sted paa Arbejdspladsen. I alle andre Tilfælde skal den forsikringspligtige opbevare Forsikringsmærket i den Tid, Forsikringen er løbende, og paa Forlangende af de forsikrede forevise dette.

Det paahviler det i Henhold til Fabrikloven af 29. April 1913 ansatte Tilsynspersonale, deriblandt de kommunale Tilsynsmænd, at paase, at behørigt Forsikringsmærke forefindes i de Bedrifter, hvormed de har Tilsyn. Saafremt der forefindes Mangler, indberettes Sagen af vedkommende Tilsynsmand til Politimesteren paa Stedet. For andre Erhvervsvirksomheders Vedkommende føres det omhandlede Tilsyn af Politiet.

Ved kongelig Anordning kan efter indhentet Erklæring fra Arbejderforsikrings-Raadet træffes andre Foranstaltninger til Konlrolering af Forsikringspligtens Opfyldelse. Herved kan bestemmes, at ogsaa andre statslige og kommunale Myndigheder skal yde deres Medvirkning.

§ 77.

Med Bøder fra 50 til 500 Kr. anses den Arbejdsgiver, der tilsidesætter Pligten til at tegne Forsikring i et anerkendt Selskab, eller som ikke holder Forsikringen i Kraft.

Med Bøder fra 15 til 200 Kr. anses den Arbejdsgiver eller den, der optræder paa hans Vegne, som forsømmer at afgive rettidig Anmeldelse efter §§ 44 og 61 om et indtruffet Ulykkestilfælde eller hindrer rettidig Lægebehandling efter § 48, samt den, der undlader at meddele de i § 47 nævnte Oplysninger.

Sagerne behandles som offentlige Politisager.

§ 78.

Denne Lov træder i Kraft den 1. April 1917, dog kan Indenrigsministeren sætte Bestemmelserne i § 11 i Kraft fra et tidligere Tidspunkt. Samtidig med Lovens Ikrafttræden ophæves (jfr. om Færøerne dog § 80):

Lov Nr. 4 af 7. Januar 1898 om Arbejderes Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde i visse Virksomheder,

Lov Nr. 71 af 3. April 1900 om danske Fiskeres Forsikring i Ulykkestilfælde,

Lov Nr. 114 af 15. Maj 1903 om Tillæg til Lov Nr. 4 af 7. Januar 1898,

Lov Nr. 54 af 1. April 1905 om Søfolks Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde i Søfartsvirksomhed,

Lov Nr. 65 af 30. Marts 1906 om Udvidelse af Lov Nr. 71 af 3. April

1900 til ogsaa at omfatte anden Søfartsvirksomhed m. v.,
Lov Nr. 151 af 27. Maj 1908 om Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde i Landbrug, Skovbrug, Havebrug m. m.,
Lov Nr. 267 af 1. December 1913 om Ændring i Lov Nr. 4 af 7. Januar 1898,
samt Bestemmelserne i de to sidste Stykker i § 29 f. i Lov Nr. 167 af 27. Maj 1908 om Statsbanedriftens Ordning.

Selv om en Arbejdsgiver, der har tegnet Forsikring hos et anerkendt Forsikringsselskab i Henhold til de foran nævnte Forsikringslove, dækker sin Risiko efter nærværende Lov ved at tegne Forsikring i et andet anerkendt Forsikringsselskab eller Forsikringsforbund, forbliver den forud for denne Lovs Ikrafttræden trufne Forsikringsaftale med førstnævnte Selskab i Kraft, indtil den udløber, og med uforandrede Forpligtelser og Rettigheder for begge aftalende Parter, medmindre der ved frivillig Overenskomst træffes anden Ordning. Tvivlsmaal, som maatte opstaa heraf, afgøres af Arbejderforsikrings-Raadet under de efter denne Lov givne Regler for Appel til Indenrigsministeren.

Behandlingen af de Sager, som ved Lovens Ikrafttræden endnu ikke er færdigbehandlede af det hidtilværende Arbejderforsikrings-Raads forskellige Afdelinger, tilendebringes af de tilsvarende Afdelinger af det ved denne Lov oprettede Raad.

§ 79.

Indtil anden Bestemmelse træffes i Henhold til § 46, gælder den Takst for almindelig forekommende Lægeattester, som er fastsat ved Indenrigsministeriets Skrivelse af 30. Juni 1903.

§ 80.

Regeringen bemyndiges til ved kongelig Anordning at sætte denne Lov i Kraft paa Færøerne med Ændringer, som følger af Øernes særlige Forhold.

Indtil saadant sker, gælder Loven af 1. April 1905 for de af færøske Redere beskæftigede Søfolk og Lovene af 3. April 1900 og 30. Marts 1906 for de færøske Fiskere, dog saaledes, at disse med Hensyn til Risiko og Regnskab danner en særlig Afdeling af Forsikringsforbundet for Fiskere og Søfolk.

„Sommertid" og „Vintertid".

Følgende Cirkulære har Forretningsudvalget den 31. August udsendt:

Til Organisationerne under De samvirkende Fagforbund.

Fra Arbejdsgiverforeningen har vi modtaget en saalydende Skrivelse:

Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening. Kbhvn, B. d. 22. Aug. 1916.

Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforb. i Danmark.

Efter hvad vi har bragt i Erfaring, vil der i forskellige Fag indenfor Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening, f. Ex. Entreprenørfaget og forskellige Haandværksfag, kunne ventes i Løbet af September Maaat ville indtræde Vanskeligheder med Hensyn til Sommertiden. Først den 30. September om Aftenen sker som bekendt Tilbagevending fra Sommertid til normal Tid, men allerede henimod Midten af Septbr. vil det naturlige Dagslys svigte i den første Arbejdstime i saadanne Fag, hvor Arbejdstiden overenskomstmæssig begynder Kl. 6.

Da det formentlig i lige høj Grad vil være i Arbejdernes og i Arbejdsgivernes Interesse at komme udover denne Vanskelighed, tillader vi os at henstille til De samvirkende Fagforbund at søge at formaa de under Dem hørende Organisationer til at stille sig imødekommende overfor eventuelle Henvendelser fra Arbejdsgiverorganisationer eller Arbejdsgivere om en Omlægning af den overenskomstmæssige Arbejdstid i Septbr. Maaned eller en Del deraf, f. Ex. sidste Halvdel af September.

Skulde det ærede Forretningsudvalg ønske en mundtlig Konference med Arbejdsgiverforeningen om Sagen, er vi naturligvis villige til at deltage i en saadan.

P. F. V.
S. C. HAUBERG.

Hjalmar V. Elmquist.

Vort Forretningsudvalg, som har behandlet denne Sag paa sit Møde den 30. ds., lader ved nærværende Henvendelsen gaa videre til Organisationerne i De samvirkende Fagforbund og opfordrer dem til at stille sig imødekommende, hvor Arbejdsgivere fremsætter Forslag om Tilbagevenden til Vintertidsregningen i Løbet af September Maaned.

Vi tilraader, at alle saadanne Aftaler træffes mellem Organisationerne, saa der ikke bagefter opstaar Konflikt om Aftalerne.

P. F. V.
CARL F. MADSEN.

Otto Smith.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene hos Schiønning & Arvè i København. Den 7. April afsluttedes med Hovedorganisationernes Bistand Overenskomst mellem Fabrikarbejderne og Gummifirmaet Schiønning & Arvè i København for 2 Aar indtil 1. April 1918.

Derved forhøjedes Ugelønningerne med 3½ til 5 Kr., saaledes at de kom til at variere mellem 25½ Kr. og 32 Kr. efter Anciennitet. Den højeste Sats naaes efter 1¾ Aars Ansættelse. 2 Kr. deraf beregnes som Dyrtidstillæg. Senere revideredes Fabrikkens Priskuranter efter Regler, som nærmere fastsattes i Overenskomsten.

Mølleriarbejderne paa Cementfabrikkerne. For Aalborg Portland-Cementfabrik, Portland Cementfabrikkerne »Danmark« og »Norden« samt Nørresundby Portland-Cementfabrik blev den 11. Maj afsluttet Overenskomst. Timelønnen, der forhen var 42 Øre, blev forhøjet til 46 Øre. Overarbejde for de første 4 Klokketimer forhøjedes fra 35 til 50 pCt. Tillæg og for de paafølgende Timer indtil den normale Arbejdstids Ophør blev Tillægget forhøjet fra 60 til 100 pCt. Paa Helligdage, der før 12 Middag betaltes med 35 pCt. og efter 12 Middag med 60 pCt. Tillæg, blev Tillægget forhøjet henholdsvis til 50 og 100 pCt.

Overenskomsten kan første Gang opsiges til 1. Februar 1918.

Møllerne paa Brødfabrikkernes Dampmøller i København. Den 21. Februar afsluttede Dansk Mølleriarbejderforbund Overenskomst med Brødfabrikkernes Dampmøller i København, gældende indtil 1. April 1918.

Ugelønnen blev hævet fra 28 Kr. til 31 Kr. og for Overarbejdet forhøjedes Tillægget med 10 Øre.

Skorstensfejersvendene i Aarhus. Efter at der i nogen Tid forgæves var ført Overenskomstforhandlinger med Skorstensfejermestrene i Aarhus, varslede Forbundet Strejke fra 1. Septbr. Under disse Omstændigheder indmeldte de jydske Mestre sig i Arbejdsgiverforeningen, og Sagen kom derefter til Behandling under Hovedorganisationernes Medvirken ved et Fællesmøde den 25. August.

Efter en længere Forhandling naaede man her til Enighed om en ny Overenskomst, der træder i Kraft 1. Septbr. og er gældende til 1. Septbr. 1919. Ugelønnen, der hidtil har været 27 Kr. forhøjes til 34 Kr. indtil 1. Septbr. 1917, derefter 36 Kr. indtil 1. Septbr. 1918 og 37 Kr. i Periodens sidste Aar. Overarbejde betales om Hverdagene med 1 Kr. i Timen indtil Kl. 7 Aften og derefter med 1 Kr. 40 Øre i Timen. For Overarbejde paa Søn- og Helligdage betales 1 Kr. 50 Øre pr. Time, dog ikke under 6 Kr. pr. Svend. Foruden disse væsentlige Forbedringer er der paa andre Punkter naaet betydelige Fremskridt i Arbejdsforhold og særlige Godtgørelser. Som Regler for Behandling af faglig Strid indførtes den af Hovedorganisationerne vedtagne Norm.

Ved en Protokoltilførsel indgik Arbejdsgiverne paa — under Hensyn til de i Skorstensfejerfaget tilstedeværende særlige Forhold — at Afskedigelse af en Svend kan gøres til Genstand for Mægling. Underhaanden blev der af Mestrene indrømmet hver Svend en aarlig Sommerferie paa 8 Arbejdsdage.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 12 ✻ KØBENHAVN DEN 16. SEPTEMBER 1916 ✻ 13. AARGANG.

INDHOLD: En Studierejse. Den faste Voldgiftsret. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene i Cementindustrien. Skotøjarbejderne i Københavns nordre Birk). Arbejdsforholdene.

En Studierejse

i Tyskland og Belgien.

II.

Syv Dage i Belgien.

For at kunne foretage en Rejse i Belgien maa man have den tyske Regerings Tilladelse, ligesom man ogsaa maa være forsynet med særligt Pas. Det var imidlertid lykkedes vore tyske Partifæller at faa udvirket en saadan Tilladelse. Ved Besøg i Belgien udnævner Generalstaben tillige en Officer til at ledsage de Besøgende, og dette Hverv var blevet tildelt Major i Generalstaben Herr Schweitzer. Før Krigen var Majoren ikke aktiv i Hæren, men indtraadte i denne, da Krigen udbrød. Han er en Mand, der er velkendt i vide Kredse. I en lang Aarrække har han saaledes været knyttet til »Frankfurterzeitung« som Handels-politisk Medarbejder og var Næstformand i den internationale Presseforening.

Den 20. Juli Kl. 10 om Aftenen forlod Rejseselskabet, — de seks skandinaviske og de to tyske Partifæller (Redaktør Wilh. Jansson og Dr. Südekum) samt Major Schweitzer — Stendal, og rejste over Køln-Herbesthal til Bryssel, hvortil man ankom næste Dag Kl. 2, altsaa efter en Rejse paa 16 Timer. Herbesthal er som bekendt den belgiske Grænsestation. Det, der straks faldt i Øjnene var det tyske Militær, som var posteret ved alle Ind- og Udgange. Her finder et meget strængt Eftersyn Sted, saavel af de Rejsendes Bagage som af disses Pas, og hvis ikke alt er i Orden, vil det være umuligt at slippe ind i Landet.

De skandinaviske Socialdemokraters Besøg i Belgien maa naturligvis ikke, som paastaaet fra visse Sider, opfattes som en Godkendelse af Tysklands Overfald paa Belgien. Stillingen hertil er slaaet fast paa den skandinavisk-hollandske Konference i København i Januar 1915, som netop i stærke Ord fordømmer Overfaldet. Men det maa erindres, at det er to Aar siden at Tyskland annekterede Belgien, og det var for at danne sig et Skøn over hvorledes Landet nu saa ud og hvorledes det blev forvaltet, at Besøget fandt Sted. I det følgende skal oplyses om, hvad man har hørt og set i Belgien.

Den øverste Ledelse af det okkuperede Belgien er lagt i Hænderne paa en af den tyske Kejser udnævnt Generalguvernør, der tillige er Militærguvernør, og som hersker med uindskrænket Fuldmagt.

Civilforvaltningen, som er overdraget Generalguvernøren i hans Egenskab som Kejserens højeste Befuldmægtigede og ikke som den øverste Militærbefalende, foregaar paa følgende Maade:

I Centralforvaltningen i Bryssel er den øverste Repræsentant for Civilforvaltningen, *Chefen for Civilforvaltningen*, der er Generalguvernørens øverste Raadgiver i alle Forhold, som angaar Civilforvaltningen.

I Centralforvaltningen er de belgiske Ministerier, som beskæftiger sig med Landets indre Anliggender alle igen i Funktion. Den øverste Ledelse af disse er overdraget en tysk Militær. De belgiske Embedsmænd har i stort Tal underskrevet en saakaldet Loyalitetserklæring om ikke at ville foretage sig noget fjendt-

ligt mod Tyskernes Foranstaltninger, og Resultatet er da ogsaa blevet, at den allerstørste Del af de belgiske Statsfunktionærer arbejder i Forstaaelse med den tyske Forvaltning.

Men der gives dog Undtagelser hvor Grene af Forvaltningen udelukkende er under Militæret, f. Eks. alle Jærnbanerne, Vandvejene (Kanaler, Floder etc.) samt Post- og Telegrafvæsenet.

Landets samlede Politi med Undtagelse af Ordenspolitiet i de store Byer, er inddraget under Indenrigsministeriet.

Finansministeriet forvalter nu som før Statsindtægter og Statsudgifter, men de belgiske Embedsmænd udfører kun de tjenstlige Anliggender, hvorimod alle Afgørelser ligger i Tyskernes Hænder.

Hvad Toldvæsenet angaar, er Forholdet dette, at Udvekslingen af toldpligtige Varer mellem Tyskland og Belgien foregaar ligesom før Krigen, og at der fra begge Sider af Grænsen opkræves Told.

Med Hensyn til den offentlige Undervisning har Tyskerne afholdt sig fra næsten ethvert Indgreb. Det eneste, der er sket er, at man har bragt til Udførelse den saakaldte Sproglov, en belgisk Lov, som allerede var vedtaget før Krigen, og hvorefter enhver Fader kan forlange at hans Børn bliver undervist i sit Modersmaal, altsaa enten Flamsk eller Fransk, eller Tysk i de smaa tyske Enklaver.

Den indre Forvaltning, altsaa den Forvaltning, der i sit største Omfang omfatter Befolkningens daglige Liv, er forbleven fuldstændig som forhen. Belgien er en Stat, om hvilken man kan sige at den bæres af et Utal af Enkelt-Kommuner. Enhver belgisk Kommune er som en Republik, der selv vælger sin Præsident, Præsidentens Raadgivere, Dommere og Kommuneraad.

Heller ikke disse Forhold har den tyske Forvaltning rokket ved. Man har givet Belgierne fuld Frihed til selv at ordne deres Anliggender i enhver Retning. Kun hvor den belgiske Lovgivning foreskriver en højere Stadfæstelse, er en saadan Stadfæstelse givet af de tyske Autoriteter. Det drejer sig hovedsageligt om det kommunale Finansvæsens Omraade, Laan, Skatter osv., der i en Række Tilfælde falder ind under den højere Stadfæstelse. Efter belgisk Ret er Kongen ogsaa berettiget til under visse Forudsætninger at afskedige kommunale Embedsmænd, som forsømmer deres Pligt.

Retsplejen og Retsvæsenet er ganske uforandret. Hele det belgiske Retsvæsen er forblevet i Virksomhed efter at Dommerne har afgivet den forannævnte Erklæring. Kun, hvor det drejer sig om militære Interesser, f. Eks. særlige Straffebestemmelser for dem, der vil forlade Landet, ophæves den belgiske Ret og erstattes af tyske Militærlove. — De belgiske Dommere har stillet den Betingelse, at der ikke under Retsforhandlingerne maa være Militær til Stede, og dette Krav er indrømmet.

Deltagerne i Rejsen overværede en Retssag i Justitspaladset i Brüssel. Her stod en Mand anklaget for at have pryglet sin Broder. Den Anklagede talte selv i Retten og forklarede, at Grunden til Overfaldet paa Broderen var, at denne var tysk-venlig. Han slap med en Bøde paa 10 Frcs.

I *Provinserne* har man organiseret Forvaltningen paa den Maade, at der i Spidsen for hver Provins i Stedet for den hidtidige Civilguvernør er ansat en Militærguvernør, som har hele Civilforvaltningen under sig. I de forskellige Arrondissementer er der ansat militære Kredschefer, hvis Opgave det er at lede den samlede Forvaltning. Men da disse Militærer ikke har den fornødne Kendskab til alle civile Anliggender, bistaas de af civile Raadgivere, som kaldes Civilkommissærer.

Det er en Selvfølge, at Krigen straks bragte al Virksomhed til at standse. Det gik her som altid under Krige, at de Velhavende skyndte sig med at hæve deres Penge i Bankerne og hurtigst muligt forlod Landet. De Fattige, som ingen Midler havde, maatte blive tilbage og døje alle de Ubehageligheder, som en Krig med-

fører. Arbejdsløsheden blev kolossal; thi al Byggevirksomhed og Fabriksindustri standsedes. Man maatte derfor søge at skaffe de mange Arbejdsløse Beskæftigelse.

I Bryssel blev der oprettet flere Fabrikker. Der er saaledes en Sækkefabrik, hvor der daglig beskæftiges indtil 3000 Kvinder. Deres Fortjeneste er 3 Frcs. daglig, desuden faar de Middagsmad og Kaffe. En Del Kvinder har mindre Børn, som ikke kan overlades til sig selv. Disse Børn har man sørget for paa den Maade, at man ved Siden af Fabrikken har oprettet et Børnehjem med Have. Ved Arbejdets Begyndelse bringes Børnene derhen og faar deres fulde Forplejning og er under stadigt Tilsyn af Søstre fra det Røde Kors. De store leger i Haven, og de smaa er under Tilsyn inde i Lokalerne. Ved Arbejdets Ophør henter Mødrene deres Børn, og har dem hos sig om Natten.

Der er ogsaa oprettet en meget stor Cigarfabrik, paa hvilken der ligeledes beskæftiges et stort Antal Kvinder. Alle de Cigarer, der fabrikeres, sendes til Soldaterne ved Fronten. For ældre Kvinder er der oprettet et Kontor, hvor de kan hente Garn til Strømper, som strikkes hjemme. Naar Strømperne er færdige, afleveres de, og vedkommende erholder deres Betaling.

Man har ogsaa gjort sig store Anstrængelser for at faa Handel og Industri sat i Gang. Der er imidlertid store Vanskeligheder at overvinde, bl. a. i Tekstilindustrien, da der ikke kan tilføres Raastoffer fra England, men trods alle Vanskeligheder er der dog stadig en glædelig Fremgang at spore indenfor de forskellige Virksomheder. Bjergværkerne florerer næsten i stærkere Grad nu end før Krigen. Ogsaa Glasindustrien, Maskinbyggerier og Jernværker har meget at gøre, saa det mangler ikke paa Arbejde.

Naar man kører igennem Landet glædes man ved at se Markerne veldyrkede og bugnende af Korn og Grøntsager. Hele Høsten er beslaglagt til Brug for den belgiske Befolkning. Det er jo i Belgien som alle Vegne, at de, der ejer Værdierne, ikke tager i Betænkning at flaa deres daarligere stillede Medborgere. I Bryssel har man Eksempler paa, at Bønderne paa et vist Tidspunkt havde skruet Priserne paa deres Varer saaledes i Vejret, at det var umuligt for Befolkningen at købe. Forvaltningen maatte af den Grund fastsætte en Maksimalpris. Bønderne holdt imidlertid deres Varer tilbage, og Landbrugsprodukterne maatte beslaglægges til Byens Befolkning. Denne Foranstaltning vakte i høj Grad Tilfredshed i Bryssel.

Paa Markerne ser man intet Spor af Krigen; kun de Steder, hvor Kampene har raset, minder Ruinerne af de nedskudte Huse om de frygtelige Begivenheder for 2 Aar siden. Paa Levnedsmidler synes der ikke at være Mangel, i hvert Fald er der rigeligt af Kød, Flæsk og Brød i Butikkerne, og naar man har Penge, kan man faa, hvad man ønsker, thi der er ikke som i Tyskland indført Kort i Belgien. I Bryssel kostede Oksekød (Beufkødet) Frcs. 6,50, Bov Frcs. 5,00, Bryst Frcs. 4,50, Løg, som paa den Tid var i en svimlende Pris her i Landet, kunde købes for Frcs. 0,60, alt pr. Kilo.

Sporvejsdriften foregaar som i Fredstid og besørges af Belgiere. Politiet, som ogsaa er Belgiere, sørger for Orden paa Gaderne.

Telefonerne kan ikke benyttes af den civile Befolkning, men er fuldstændig overladt til Militærets Brug. Det er heller ikke tilladt den civile Befolkning at benytte Telegrafen. De danske Delegerede ønskede at sende Kasserer E. Svendsen en Hilsen i Anledning af hans 25 Aars Jubilæum. Hotellets Portier oplyste imidlertid, at det ikke kunde besørges, men ved Henvendelse til Major Schweitzer lovede denne, at Telegrammet skulde blive ekspederet. Det blev det alligevel ikke, men efter Hjemkomsten har Svendsen modtaget Manuskriptet til Telegrammet indlagt i et Brev.

Et Par Teatre opførte nogle Revuer af samme Beskaffenhed, som man ser dem her paa Scalateatret

og Nørrebros Teater. Alle Pladser var optagne, og Publikum jublede over Skuespillernes Vittigheder.

Ved Bryssel er der to Hundevæddeløbsbaner. Der findes Totalisatorer, og der spilles lidenskabeligt. Banens Længde er ca. 1 Kilometer. Hundene bringes af Ejeren hen til et bestemt Punkt paa Banen, hvor de afleveres til nogle Mænd. Hundenes Ejere stormer nu tilbage ad Banen, hen til det Sted, hvor Løbet skal slutte, fløjtende og kaldende ad Hundene. Ved et Signal slippes Hundene løse, og med rasende Fart gaar det nu mod Maalet. At Lidenskaben kan komme stærkt i Bevægelse, fik man Bevis for. Et Par af de mandlige Tilskuere blev nemlig uenige om Hundene og røg i Totterne paa hinanden, og Politiet maatte tilkaldes for at skille de kæmpende.

Cafeerne og Bestauranterne, hvoraf der er en urimelig Mængde i Bryssel, var overalt godt besøgt. Der er det ejendommelige ved Bryssel, at der er Gader, hvor der er Beværtninger i næsten hvert et Hus, og hvor man kan se Kvinder og Mænd med deres Børn sidde ved Ølkrusene. Forklaringen herpaa ligger i, at Arbejderbefolkningen i Bryssel har elendige Beboelsesforhold, og at en stor Del af dem derfor foretrækker Livet paa Cafeerne.

I Nærheden af Bryssel ligger der nogle dejlige Parker, og der var om Søndagen Lejlighed til at studere Folkelivet i en af disse. Det var en dejlig Bøgeskov, lig Klampenborg. Her var Tusinder og atter Tusinder af Mennesker, Voksne og Børn, og var det ikke netop fordi man vidste, at man befandt sig i Belgien, kunde man for den Sags Skyld lige saa godt tro, at man befandt sig i Klampenborg en Søndag Eftermiddag.

Søndag Aften ved halv-elleve Tiden blev der aflagt et Besøg i Folkets Hus af et Par af Deltagerne. Det store Restaurationslokale som kan rumme flere Hundrede Mennesker var optaget til sidste Plads. Efter noget Besvær blev man dog anbragt ved et lille Bord. Der blev indledet Samtale med en af Gæsterne, der kunde noget tysk (den belgiske Befolkning taler jo hovedsagelig Fransk) for at faa Oplysninger om forskellige Spørgsmaal vedrørende Arbejdernes Forhold, men Resultatet af Samtalen var temmelig negativt. De ledende Socialdemokrater, som Vanderwelde, Huysmans og Ansele er jo ikke i Bryssel. Vanderwelde er som bekendt indtraadt i den belgiske Regering, der har Sæde i Le Havre, Huysmans er i Haag og Ansele bor i Gent. Det var iøvrigt Meningen, at der ogsaa skulde have været aflagt et Besøg i Gent, og en Sammenkomst med Ansele var paatænkt, Offensiven paa Vestfronten bevirkede imidlertid, at Gent blev lukket for alle Fremmedes Besøg og Turen maatte derfor opgives. Stemningen blandt Gæsterne i Folkets Hus syntes ikke nedtrykt. Under Opholdet kom et Selskab af unge Herrer og Damer syngende og svingende med Bøgegrene ind i Lokalet. Stemningen mod Tyskerne er ganske naturlig bitter, og der faldt Udtalelser om, at Belgierne aldrig vil tilgive Tyskerne. En Dame, der sad ved et Bord ved Siden af, forlod Lokalet, fordi hun troede, at de fremmede var Tyskere. Forklaringen om, at det var skandinaviske Arbejderrepræsentanter, der var paa Besøg, hjalp ikke — alene det, at der taltes Tysk var tilstrækkeligt.

Det kendte Forlystelsessted »Luna Park« — i Smag med Københavns Tivoli — er lukket, og der er foranstaltet en Udstilling for social Forsorg.

Bryssels Indbyggerantal er ca. 1/2 Million.

Det er en Selvfølge, at man ikke paa et Besøg i Belgien paa 6—7 Dage kan komme ind i alle Forhold. Dertil kræves længere Tid. Skal man vide Besked herom, maa man arbejde og leve sammen med de arbejdende Klasser, men der er dog mange Omraader, hvor man kan hente Indtryk af Forholdene i Belgien under Krigen. Der er allerede nævnt en Del Eksempler fra Bryssel og i det følgende skal oplyses om Forholdene i en Del andre Byer.

Den første Provinsby man besøgte var *Løwen*. Efter Beretningerne skulde Byen være fuldstændig ødelagt. Slet saa galt er det dog ikke. Efter Tyskernes Forklaring havde det belgiske Militær forladt Byen, og det tyske Militær var draget ind og stod om Aftenen opstillet paa 3 forskellige Steder i Byen. Pludselig blev der fra Husene skudt paa Soldaterne, hvorved 12 Soldater blev dræbt og ca. 200 saaret. De Huse, hvorfra der var bleven skudt, blev angrebet og stukket i Brand. Ilden forplantede sig til en Række andre Bygninger, og paa den Maade gik ca. 1000 Bygninger eller en Ottendedel af Byens Huse til Grunde. Af Byens Borgere blev ca. 90 dræbt. Biblioteket er fuldstændig nedbrændt, derimod er Raadhuset helt ubeskadiget og kun en enkelt tysk Granat faldt ned i Domkirken uden at anrette nogen videre Molest. Kirken er forlængst restaureret og benyttes til Gudstjeneste. Før Krigen havde Byen 42,000 Indbyggere, nu er der 38,000 Indbyggere, saa der er ca. 4000, der har forladt Byen eller er bleven indkaldt til Militærtjeneste i den belgiske Hær. Byen var forhen en Fæstning, men er det ikke mere. Rejseselskabet var oppe i et gammelt Fæstningsværk, hvori der nu er bygget et Kloster, og der var herfra en herlig Udsigt over Byen. Det antages at det var derfra, Lyssignalet til Angrebet paa Tyskerne blev givet. Ordenen i Byen opretholdes af Byens Borgere, som patrulierer med et rødt Bind om Armen.

I *Antwerpen* er der nedskudt nogle Bygninger i Nærheden af Domkirken. Netop paa dette Sted havde Belgierne lagt nogle af deres militære Bygninger. Den prægtige Domkirke med sine uvurderlige Skatte af Kunstværker er ganske urørt. Der blev aflagt et Besøg i Kirken, og alle Deltagerne udtalte deres Beundring over dens Indretning og Udsmykning. En Del af Malerierne og andre Kostbarheder har Belgierne bragt bort fra Kirken. I Antwerpens Havn, der er bekendt som en af Europas største, saa det sørgeligt ud. Den kolossale Dampskibsfart er ophørt, de mægtige Pakhuse staar tomme, og det tidligere saa stærkt pulserende Liv er næsten ophørt. Ud over nogle enkelte ødelagte Huse, synes Byen dog ikke at have lidt nogen synderlig Overlast. I Byens Omegn er der derimod ikke saa faa Huse, der ligger i Ruiner, men en Del af disse har, som bekendt, Belgierne selv sprængt i Luften. Antwerpen var Belgiens og en af Europas stærkeste Fæstninger med en 18 km lang Fæstningsvold og 53 Forter, og Omegnen kunde delvis sættes under Vand. Byen har ca. 400,000 Indbyggere.

I Byen *Mons* har Kommunen selv overtaget Salget af de vigtigste Livsfornødenheder.

Der blev ogsaa aflagt Besøg i et Par Byer i Omegnen af Mons, hvor de forskellige industrielle Virksomheder blev beset, saaledes et betydeligt Valseværk, et Glasværk og en Chamottefabrik. Ruinerne af flere Huse minder tragisk om, at Kampen ogsaa har raset i denne Egn. Fra Mons er der kun ca. 60 km. til Fronten, og naar Vinden bærer fra den Kant hører man tydeligt Kanonernes Torden.

Turen gik herfra til Fæstningen *Namur*, hvor der har raset heftige Kampe, og flere Huse er blevet skudt ned. I Byens Nærhed, paa den derværende Kirkegaard, ligger en stor Del tyske Officerer begravet paa en særlig Plet, hvert Gravsted er smykket med slebne Sten. I Baggrunden er rejst et smukt Mindesmærke over de Faldne. Et andet Sted paa Kirkegaarden er der begravet mange menige Soldater. Det er dog navnlig i Omegnen af Namur, at Kampene har siaaet, og det er ogsaa her, at man støder paa de fleste sønderskudte Huse, og her er ogsaa Bonnines-Kirken skudt i Grus.

Byen *Namur* ligger malerisk ved Sammenløbet af Maas og dens Biflod Sambre og de forskellige Bydele er forbundet ved Broer. Ved Floden ligger det gamle Citadel. Det benyttes nu som Forlystelsessted. Her findes der bl. a. et Friluftsteater. Paa Toppen laa der tidligere et meget pragtfuldt udstyret Hotel,

som blev beboet af Aristokratiet. Dette Hotel, som var opført for engelske Penge, ligger imidlertid nu i Ruiner. Det blev efter Tyskernes Forklaring benyttet som Observationspost af Belgierne.

Byen har 32,000 Indbyggere og en vigtig Fæstning med 9 Forter.

Den sidste By, som blev besøgt, var *Lüttich* (Liège), som har 176,000 Indbyggere. Nede ved Floden Maas er der et Par Huse nedskudt. Lüttich er som bekendt ogsaa en Fæstning, og her fandtes Fortet Loucin, som man ansaa for Verdens stærkeste. Tyskerne var imidlertid gaaet bag om Forterne og trængt ind i Byen med deres 42 cm. Mørser. Denne blev stillet op paa en aaben Plads midt i Byen, og herfra skød man paa ovennævnte Fort. Det første Skud forfejlede imidlertid Maalet, idet man skød 300 Meter for langt, det næste Skud traf midt i Fortet lige over Krudtmagasinet. Skuddet bevirkede en Eksplosion, der var saa voldsom, at det meste af Fortet styrtede sammen. De mægtige Betonmure, som Fæstningen var opført af, er ca. 3 Meter tykke. De laa imellem hinanden som en forvitret Masse, og de mægtige Pansertaarne var knækkede som Glas. Nogle var vendt fuldstændig paa Hovedet og andre er fuldstændig forsvundne. Fortets Besætning bestod af 500 Mand. En Del af disse blev dræbt af det mægtige Lufttryk, som Explosionen foraarsagede, og mange begravedes under Ruinerne, hvor de endnu ligger. Naar man færdes paa Tomterne, mærker man endnu Liglugten, som trænger ud gennem Revner og Sprækker. —

Besøget i Belgien var hermed sluttet, og Turen gik tilbage til Tyskland, hvor der aflagdes Besøg i flere Byer i vigtige Industricentre.

C. F. M.

Den faste Voldgiftsret.

En uvars'et Murarbejdsmandsstrejke hos Murermester Niels Jensen i Randers.

Sag Nr. 174.

Udskrift af Den faste Voldgiftsrets Kendelse af 30. August 1916 i Sag Nr. 174: Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening mod De samvirkende Fagforbund paa Dansk Arbejdsmandsforbunds Vegne for dettes Underafdeling, Murabejdsmændenes Fagforening i Randers.

I afvigte Vinter overdrog Snedkerfirmaet Østergaard & Thaarsthi i Randers Murermester Niels Jensen, sammesteds, at opføre en Værkstedsbygning for en Sum af ca. 16,000 Kr. Arbejdet, der paabegyndtes den 7. Februar 1916 med Harpning af Grus m. v., standsede den 22. s. M. paa Grund af Frostvejr. Den 6. Marts, da Arbejdet skulde fortsættes, idet man skulde begynde paa Udgravning af Grunden, nægtede Murarbejdsmændene, der nu havde faaet at vide, hvem der var Bygherre, at arbejde ved dette Byggeforetagende under Henvisning til, at Firmaet Østergaard & Thaarsthi var blokeret af Snedkerforbundet i Danmark. Den 23. s. M. tilskrev Centralforeningen af Murer- og Tømrermestre i Jylland Dansk Arbejdsmandsforbund om Sagen, og i Skrivelse af 24. s. M. lovede Forbundet at søge Klagen nærmere oplyst og at give Meddelelse, saa snart Afdelingens Indberetning forelaa. Saadan Meddelelse fremkom imidlertid ikke, ligesom en fornyet Henvendelse fra Centralforeningen af 8. Maj 1916 forblev resultatløs. Da Arbejdet ikke blev genoptaget, opgav Østergaard & Thaarsthi Byggeforetagendet og købte en Ejendom ved Randers, for deri at indrette deres Fabrik, hvilket de den 15. Maj 1916 meddelte Murermester Niels Jensen. Den 31. s. M. tilskrev Arbejdsgiverforeningen de samvirkende Fagforbund og foreslog Afholdelse af Fællesmøde om Sagen. Da der ikke i dette Møde opnaaedes Enighed, har Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening ved at indklage De samvirkende Fagforbund paastaaet Dansk Arbejdsmandsforbund og dettes Afdeling, Murarbejdsmændenes Fagforening i Randers, i Anledning af den efter Klagernes Formening ulovlige Arkejdsstandsning in solidum paalagt Bod til Dækning af det Murermester Niels

Jensen herved paaførte Tab, der af Klagerne under Sagen er opgjort til ialt 2025 Kr. 48 Øre, hvoraf ca. 1600 Kr. som tabt Fortjeneste.

De Indklagede erkender, at Murarbejdsmændene i Forstaaelse med deres Fagforening har nægtet at fortsætte Arbejdet ved det omhandlede Byggeforetagende, men har til Støtte for deres Paastand om Frifindelse anført, at Murermester Niels Jensen maa have været paa det rene med, at han kunde komme til at staa overfor en saadan Vanskelighed, naar han paatog sig at arbejde for Firmaet Østergaard & Thaarsthi. De Indklagede henviser herved til, *at* dette Firma udelukkende arbejder med Svende af Kristeligt dansk Fællesforbund, i hvilken Anledning det, som nævnt er blokeret af Snedkerforbundet i Danmark, *at* Firmaet selv staar udenfor Centralforeningen af jyske Snedkermestre, der i en udsendt Rundskrivelse til Foreningens Medlemmer har forbudt disse at indlade sig i nogensomhelst Forretningsforbindelse med Firmaet, og *at* som Følge deraf alle faglige Organisationer indenfor Bygningsbranchen maa anse det for en Æressag ikke — hverken direkte eller indirekte — at have med dette Firma at gøre.

Det af de Indklagede saaledes anførte har imidlertid i hvert Fald ikke berettiget Arbejderne til at iværksætte en *uvarslet* Arbejdsstandsning i Strid med Septemberforligets § 2, og den skete Arbejdsvægring har derfor været ulovlig, og dette uden Hensyn til, om der paa det Tidspunkt kan antages i Faget at have været gældende nogen Overenskomst eller ikke, i hvilken Henseende det er oplyst, at den hidtil bestaaende Overenskomst, der indeholdt Paabud om Mægling og Voldgift, forinden nogen Arbejdsstandsning maatte finde Sted, den Gang efter sket Opsigelse var udløben, uden at ny Overenskomst var kommen i Stand.

At Fagforeningen, som af dens Formand for Voldgiftsretten anført, maatte have staaet i den — som det altsaa nu viser sig — fejlagtige Tro, at Arbejdsvægringen havde Medhold i en af denne Ret tidligere afsagt Kendelse, kan ikke fritage Fagforeningen for Ansvar, og det saa meget mindre, som Formanden samtidig har erkendt, at Arbejdsvægringen er fortsat, efter at der fra Dansk Arbejdsmandsforbund var kommen Meddelelse om, at Arbejdernes Handlemaade var urigtig, og at de derfor skulde genoptage det paagældende Arbejde.

Fagforeningen vil derfor ikke kunne undgaa for sit nævnte Forhold at blive paalagt en Murermester Niels Jensen tilfaldende Bod, som efter Omstændighederne findes at kunne fastsættes til 400 Kr., hvorved bemærkes, at det ham paaførte Tab vilde kunne være begrænset, ved at der straks, da det viste sig, at Arbejdet trods Henvendelsen til Dansk Arbejdsmandsforbund ikke blev genoptaget, var bleven rejst Sag her ved Retten til Afgørelse af det foreliggende Konfliktspørgsmaal.

Det maa bebrejdes Dansk Arbejdsmandsforbund, at det ikke har givet Centralforeningen af Murer- og Tømrermestre i Jylland den i Forbundets Skrivelse af 24. Marts 1916 lovede Meddelelse angaaende dets Stilling til Sagen. Efter hvad der under Domsforhandlingen er meddelt om Indholdet af Forbundets Henvendelse til Afdelingen i Randers, findes der dog ikke Grund til at paalægge dette Medansvar for den foreliggende Overtrædelse.

Sagens Omkostninger, som de Indklagede bør betale, fastsættes til 100 Kr.

Kendelse.

Den ovenomtalte, af Murarbejdsmændenes Fagforening i Randers foretagne Arbejdsvægring har været ulovlig.

Til Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening paa Murermester Niels Jensens Vegne betaler den nævnte Fagforening en Bod af 400 Kr. De Indklagede betaler Sagens Omkostninger med 100 Kr.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene i Cementindustrien.

Efter at alle Partsforhandlinger mellem Arbejdsmænd og Arbejdsgivere

i Cementindustrien var endt resultatløse, førtes der i Slutningen af Februar og i Størstedelen af Marts Maaned Forhandlinger, hvori Hovedorganisationernes Repræsentanter deltog. Den 21. Marts behandledes Sagen fra Kl. 10 om Formiddagen til den lyse Morgen næste Dag under Forligsmandens Medvirken, og denne Forhandling endte med, at Sagen henvistes til ny Forhandling mellem Organisationerne. Endelig den 23. Marts opnaaedes Enighed.

Der afsluttedes derved Overenskomst til 1. Februar 1918. Timelønnen hævedes fra 35 til 39 Øre. Akkordpriser forbedredes og der opnaaedes Enighed om flere Specialtillæg. Endelig føjedes et Dyrtidstillæg paa 2 Kr. pr. Uge til med tilbagevirkende Kraft til 1. Februar. Overenskomsten omfatter c. 1350 Mand.

Skotøjarbejderne i Københavns nordre Birk. I Begyndelsen af Juni Maaned afsluttedes nogle Forhandlinger mellem Ledelserne for Dansk Skotøjarbejder-Forbund og Foreningen af Skomagermestre i Nordre Birk med Enighed om et Forslag til en ny Overenskomst, men Mesterforeningens Generalforsamling krævede forskellige Ændringer deri. Dette førte til, at Forbundet den 22. Juni varslede Strejke. Under disse Forhold lykkedes det at faa Sagen endelig ordnet.

Den nye Overenskomst blev gældende i 2 Aar fra 1. Juli og Minimallønnen, som tidligere var paa 2 Satser, 43 og 45 Øre, blev forhøjet til 50 Øre. Akkordpriserne for Haandarbejde forhøjedes med gennemsnitlig 12½ pCt. og endelig blev Arbejdsforholdene betydelig forbedret derved, at der oprettedes en Priskurant for Reparationsarbejde i Forbindelse med Hjælpemaskiner.

Arbejdsforholdene.

Arbejdsanvisningsdirektøren oplyser følgende vedrørende Arbejdsanvisningen i Juli Maaned 1916.

Foruden fra Hovedstaden forelaa der for Juli Maaned Beretning fra 49 Anvisningskontorer, af hvilke Kontorerne i Svendborg, Aarhus og Løgstør havde paabegyndt deres Virksomhed i Maanedens Løb.

Antallet af indtegnede Arbejdssøgere ved samtlige Kontorer var ved Maanedens Begyndelse 2364, deraf var 1609 Arbejdsløshedskassemedlemmer. I Maanedens Løb var der en Tilgang af 10,049 Arbejdssøgere og en Afgang af 10,154, hvoraf henholdsvis 4889 og 4892 faldt paa Arbejdsløshedskassernes Medlemmer. Som Arbejdssøgende stod saaledes ved Slutningen af Maaneden indtegnet 2259 Personer, hvoraf 1606 var tilmeldte gennem Arbejdsløshedskasserne.

Gennem Kontorerne anvistes Plads til ca. 5600 Arbejdere, nemlig til 3967 Mænd og 1632 Kvinder, hvilket udgør 55 pCt. af den samlede Afgang. Af de anviste var 1016 tilmeidte gennem Arbejdsløshedskasserne af hvis ledigmeldte Medlemmer iøvrigt 1352 fik Arbejde anvist gennem Kasserne, medens 1986 skaffede sig Arbejde ved egen Hjælp og 538 af anden Aarsag (Militærtjeneste, Sygdom, Bortrejse m. m.) udgik af Fortegnelsen over Arbejdssøgende.

Ved Provinskontorerne faldt 584 Anvisninger, omtrent en Tredjedel af det samlede Antal, paa Landbruget, 715 paa Haandværk og Industri, 386 paa Handel og Samfærdsel og 230 paa husligt Arbejde m. m. For Københavns Vedkommende fordelte Pladserne sig med henholdsvis 8, 18 og 48 pCt. til Landbrug, Industri og Handelsvirksomhed, medens Husgjerningspladserne udgjorde 26 pCt. af det samlede Antal Anvisninger.

I saa godt som alle faglærte Brancher var der vedblivende større Efterspørgsel end Tilbud af Arbejdskraft, og det samme gjaldt visse Arbejdsmandsfag og for Provinsen saavel som for København.

Blandt Bestræbelserne for at udligne rent stedlige Misforhold mellem Tilbud og Efterspørgsel kan nævnes, at et enkelt Kontor i Provinsen i Tilknytning til Virksomheden for at skaffe udenbys Svende og Arbejdere har iværksat en formelig Logianvisning til disse, hvilket har vist sig særdeles praktisk.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN. F.E.BORDING KØBENHAVN.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 13 ✻ KØBENHAVN DEN 23. SEPTEMBER 1916 ✻ 13. AARGANG.

INDHOLD: En Studierejse. Den faste Voldgiftsret. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmænd paa Kulpladserne i Aarhus. Havnearbejderne i Aarhus. Strejken ved D. f. D. S. i Fredericia. Havnearbejderne i Provinserne. Brolæggerne i Korsør, Næstved og Slagelse. Glasarbejderne paa Hellerup Glasværk. Guldarbejderne. Kuskene hos A/S Schouw & Co. Pianotransportørerne. A/S De danske Vin- og Konservesfabrikker.

En Studierejse
i Tyskland og Belgien.
III.
Besøg i industrielle Virksomheder i Tyskland.

Den 27. Juli om Aftenen ankom Rejseselskabet til Aachen, og den næste Dag var der Lejlighed til at besøge »Aachener Hütten-Verein, Rothe Erde«, der er en Afdeling af det mægtige Foretagende »Gelsenkirchener Bergwerk-Actien-Gesellschaft«. Fabrikken beskæftiger ca. 4000 Arbejdere, deraf er et betydeligt Antal Kvinder og ca. 700 russiske Krigsfanger. De Besøgende havde Lejlighed til at se nogle Støbninger og ligeledes, hvordan mægtige glødende Blokke blev behandlet i Valseværkerne. Efter Besøget tog Deltagerne ud til en Begravelsesplads for faldne Soldater. Man ser her Grav ved Grav i vid Udstrækning, og stadig graves der nye Grave. Alt dette stemmer Sindet til Vemod.

Om Aftenen rejste man videre over Køln til Dortmund, hvor der var Lejlighed til at bese en Afdeling af »Deutsch-Luxemburgische Bergwerks- u. Hütten-Actiengesellschaft«. Selskabet, som har Afdelinger paa forskellige Steder i Tyskland, beskæftiger ialt ca. 50,000 Mennesker. I Dortmund-Union er der beskæftiget imellem 12 og 13,000. Deraf er 3000 Kvinder, og et meget stort Antal Fanger er ligeledes beskæftiget i denne Virksomhed. I Dortmund er der et betydeligt Jern- og Staalstøberi samt Valseværk. Her fabrikeres Jernbanevogne, Jernbaneskinner, Jernbanebroer m. m.

Efter Krigens Udbrud blev Selskabet opfordret til at levere Amunition til Hæren, og denne Opfordring blev imødekommet. I Januar 1915 begyndte det derfor at opføre Bygninger til dette Brug; i Juni Maaned d. A. var Bygningerne færdige, og der fabrikeres nu daglig ca. 20,000 Granater af forskellige Størrelser. I denne Afdeling er der dog ingen Fanger beskæftiget.

Turen gik derfra til Køln, hvor man overnattede og derfra til Coblenz. Det var Meningen, at der herfra skulde have været foretaget en Sejltur paa Rhinen, men den Tanke maatte opgives, fordi, Skibet var saa meget forsinket, at der ikke kunde naas Forbindelse med Toget, og efter nogle Timers Ophold dampede man derfor videre ad Strassburg til med Toget. Strassburg er som bekendt en stærk Fæstning, og for at komme ind i denne maa man have særlig Tilladelse og være forsynet med særligt Pas. Alle Ind- og Udgange er strengt bevogtet med Militær, og saa snart man kommer til Byens Porte og Banegaard, maa man forevise sit Pas. Et Par Gange har der været fjendtlige Flyvere over Byen og nedkastet Bomber, uden at der dog er tilføjet Byen nogen videre Skade. En Bombe faldt saaledes ned paa Torvet, hvor den slog et Hul i Jorden. En anden faldt ned i et Hus, hvor den havnede i en Seng uden at eksplodere. I Værelset legede nogle Børn, uden at der tilstødte dem mindste Skade. Naar Kl. er 10 om Aftenen slukkes Lysene overalt og Lyset i Sporvognene er blændet. Befolkningen synes iøvrigt at være ret ubekymrede, og Livet gaar sin vante Gang.

Der er naturligvis her, som alle Vegne, mange Vanskeligheder at overvinde, men Byens Ledelse med dens energiske Borgmester, Dr. Schwander, i Spidsen tager ret praktisk paa Forholdene. For at skaffe Byens Befolkning den nødvendige Mælk til en rimelig Pris, har Byen saaledes købt en Del Bøndergaarde med c. 1000 Køer. Mælken bringes ind til et Par erhvervede Mejerier i Strassburg, hvor den pasteuriseres og fordeles over Byen fra 174 Udsalg. Sødmælk kostede 32 Pfennig pr. Liter.

Efter at have beset flere kommunale Virksomheder, bl. a. Sygehuset, blev der om Eftermiddagen aflagt Besøg paa en af Bøndergaardene, og ude i Haven blev der budt paa sød Mælk og Landbrød med Smør. Fra Haven saa man tydeligt Vogeserne, altsaa var man kun nogle faa Mil fra det Sted, hvor Kampene raser, medens alt omkring os aandede Fred.

Kommunen har ogsaa oprettet Spisehuse forskellige Steder i Byen. I et af disse blev der for en Betaling af 70 Pf. serveret Suppe med Oksekød, Salat og Kartofler samt en Dessert. I en anden Afdeling kostede Middagen 40 Pf., her var der Selvbetjening og ingen Dessert. Der var ogsaa oprettet en saakaldt Massebespisning, hvor Beboerne kunde hente Middagsmad for 40 Pf. med Kød og 25 Pf. uden Kød.

Ved Strassburg ligger en fin Park, som ejes af Kommunen. I denne er der en stor Restauration og udenfor afholdes Koncerter af et stort kommunalt Orkester. I de dejlige Sommeraftener sidder Tilhørerne, bænkede om Borde, lyttende til Musikkens Toner og nydende deres Øl og Kaffe. Da Kl. var 11 blev Lysene slukkede, og Turen gik tilbage til Strassburg. Enkelte Gange saa man en ensom Vandrer, der for at finde Vej, ledede sig frem ved Skinnet af en Lommelampe.

Besøget i Strassburg og den meget interessante og lærerige Studierejse i Tyskland og Belgien var hermed endt. Overalt er Deltagerne i Turen blevet modtaget paa en elskværdig Maade, og alt blev forklaret paa den grundige Maade, som det nu en Gang ligger for Tyskerne.

Ved Rejsen og de forskellige Sammenkomster er det gamle Venskabsbaand med vore tyske Partifæller sikkert blevet yderligere styrket, og deri ligger ikke det mindst betydningsfulde ved Rejsen.

Saafremt det var muligt paa samme Maade at komme i Forbindelse med de ledende Socialdemokrater i andre krigsførende Lande, og lignende Besøg kunde foretages, var det ønskeligt, men et Forsøg paa at komme til England er foreløbigt strandet, fordi de engelske Autoriteter har nægtet Tilladelse til at komme til England under Krigen.

Fra Strassburg gik Turen over Berlin tilbage til København.

C. F. M.

Den faste Voldgiftsret.

En »Funktionær«ansættelse paa Maskinfabrikken »Alliance« i Slagelse.

Sag Nr. 176.

Udskrift af Den faste Voldgiftsrets Kendelse af 30. August 1916 i Sag Nr. 176: De samvirkende Fagforbund mod Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening for Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jærn- og Metalindustrien paa Aktieselskabet »Alliance« i Slagelses Vegne.

De samvirkende Fagforbund har indklaget Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening for Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jærn- og Metalindustrien paa Aktieselskabet »Alliance« i Slagelses Vegne og begært Rettens Kendelse for, at Selskabet har handlet i Strid med Septemberforliget ved i deres Virksomhed at ansætte en Mand, Ludvig Petersen, med det Paalæg, at han ikke maa være Medlem af nogen Arbejderorganisation. Klagerne har derhos paastaaet Selskabet idømt Bod i Anledning af dette Forhold. De Indklagede har paastaaet sig frifundne.

Ludvig Petersen, der tidligere har arbejdet som Bødker og som Forgylder, blev ved Kontrakt af 3. April

1911 ansat som Lagerforvalter og Ekspedient i »Alliances« Tjeneste med fast Løn af 100 Kr. om Maaneden — senere forhøjet til 28 Kr. om Ugen — og med 3 Maaneders Opsigelse. Ifølge Kontraktens § 4 forpligter Petersen sig til at søge Optagelse i Pensionskassen for Værkstedsfunktionærer i Jærnindustrien i Danmark«, og i Følge dens § 5 forpligter han sig til, saalænge han beklæder sin Stilling som Funktionær i »Alliances« Tjeneste, ikke at være Medlem af nogen Arbejderorganisation eller af nogen Forening, hvis Formaal er stridende mod de Interesser, han ifølge sin Stilling hos »Alliance« er sat til at varetage.

Der har under Domsforhandlingen været Enighed om, at Petersen ikke er Formand i Septemberforligets Forstand. Klagerne hævder imidlertid, at han heller ikke er egentlig »Funktionær«, idet han til Stadighed udfører alt forefaldende Arbejdsmandsarbejde og det Arbejde af anden Art, som han maatte udføre, paastaas at være af saa ringe Omfang, at det ikke gør det rimeligt at forbyde ham, der i fremtrædende Grad er almindelig Arbejder, at være Medlem af en Fagforening.

Angaaende Beskaffenheden af det Petersen paahvilende Arbejde har Selskabet anført, at han har Ansvaret for, hvad der gaar ind i og ud af Lageret og Ansvaret for, at det, der gaar ud, er i behørig Orden. Det paahviler endvidere ham at sørge for, at Lageret er tilstrækkelig forsynet med de forskellige Arter Støbegods, og han foreviser dette for de Kunder, der henvender sig paa Lageret, ligesom han gennem Telefonen modtager og giver Besked fra og til Kunder om Varerne. Derimod forhandler han ikke med Kunderne om Priser. 3 à 4 Gange om Ugen kontrollerer han Modtagelsen og Opvejningen af Støbegods, der leveres Fabrikken fra et Støberi i Slagelse, dog hænder det, at dette udføres af en Arbejdsmand Christensen, der i mange Aar har været i Fabrikkens Tjeneste. Petersen tager endvidere Del i Indpakning, Læsning og Forsendelse af Dampmaskiner, større Motorer og Tærskeværker, og ved dette Arbejde er det ikke ham, men Arbejdsmand Christensen, der paa Banen antager og aflønner den nødvendige løse Hjælp, og som paa Fabrikkens Vegne afholder andre med Godsets Afsendelse forbundne Udgifter. Paa Lageret, hvor Petersen har sit eget Kontor, har han til Medhjælp en Arbejdsmand, der ogsaa bringer Varer i Byen. Det er sket, at Petersen har været behjælpelig hermed, og har skubbet bag paa Vognen. Sammen med Arbejdsmanden sorterer han det fra Støberiet modtagne Gods. Der er paa Fabrikken endnu en Arbejdsmand, den nævnte Christensen, som dog væsentlig er beskæftiget i Maskinafdelingen. Efter den af Selskabets Direktør givne Forklaring har Petersen afløst en tidligere Værkfører Clausen, men det er samtidigt indrømmet, at Udlevering af Støbegods og — lejlighedsvis — Modtagelse af Telefonbesked tidligere er besørget af en Arbejdsmand Nielsen, der var Medlem af Fagforeningen.

Som udtalt i Rettens Kendelse i Sag Nr. 148 kan en Arbejdsgiver ved Antagelsen af en Arbejder, der naturligt henhører under en af de Organisationer, med hvilke Arbejdsgiverne forhandler og indgaar Overenskomster, og som er bundne af Septemberforliget, ikke uden positivt at oplyse fyldestgørende Grunde for sit Ønske i modsat Retning være berettiget til at forbyde ham at være Medlem af Fagforeningen, og dette bør ikke kunne omgaas, derved at den paagældende Arbejder ansættes med Navn af Forvalter. Afgørelsen af Grænsetilfælde kan imidlertid frembyde Tvivl. Medens det ved Spørgsmaalet om en Person er Formand i Septemberforligets Forstand kommer an paa, saaledes som det er udtalt bl. a. i Kendelsen i Sag Nr. 41, om han kan anses at have nogen ledende Stilling i Forhold til de øvrige Arbejdere, i hvilken Henseende det kan være oplysende, hvor mange Arbejdere han har under sig, bliver der ved Fastsættelse af Grænsen imellem Lagerforvalter og Arbejdsmand formentlig at se hen til,

i hvilket Omfang der er betroet den Vedkommende Varer eller andet Gods at forestaa, og om han ved sine Dispositioner med Hensyn til dettes Modtagelse, Bevaring, Udlevering, eventuelt Supplering har et selvstændigt Ansvar og handler efter eget Initiativ, eller om han i det væsentlige kun udfører de ham for hvert enkelt Tilfælde meddelte Ordrer. At han ved Udøvelsen af sin Forvaltergerning kommer til at udføre almindeligt Arbejdsmandsarbejde, der staar i naturlig Forbindelse med hans nævnte Gerning, medfører ikke, at han ophører med at kunne anses som Forvalter, og det samme maa efter Omstændighederne gælde, selv om han udenfor saadanne Tilfælde i enkelte ledige Timer maatte udføre eller tage Del i visse Arbejder, der ellers udføres af almindelige Arbejdsmænd, saalænge Forvaltergerningen dog maa anses at være hans egentlige Hovedbeskæftigelse, hvilket er overensstemmende med det af Retten i Formandssager, saaledes i Sag Nr. 47, indtagne Standpunkt.

Om nu end Retten maa formene, at der er overdraget Petersen Udførelsen af en Del Arbejder, der naturligt henregnes til Forvaltergerning, har det dog tillige paahvilet ham at udføre almindeligt Arbejdsmandsarbejde, der ikke kan anses at have staaet i naturlig Forbindelse med hans Virksomhed som Lagerforvalter, saaledes hans Deltagelse, som det synes under en andens Ledelse, i Indpakning og Bortsendelse af Maskiner m. v., og dette i et Omfang, der maa udelukke at anerkende ham som Forvalter, saalænge den nu foreliggende Ordning bestaar, hvoraf atter følger, at Selskabet under samme Forudsætning ikke kan opretholde Forbudet mod, at han er Medlem af nogen Arbejderorganisation.

Da der maa anses her at foreligge et Grænsetilfælde, og det nu paaklagede Forhold derhos har bestaaet upaatalt siden April 1911, findes der ikke Anledning til at paalægge Bod.

Sagens Omkostninger, som de Indklagede vil have at betale, fastsættes til 100 Kr.

Kendelse.

Saalænge Ludvig Petersen udfører almindeligt Arbejdsmandsarbejde i det hidtil skete Omfang, kan han ikke anses som Forvalter og under samme Forudsætning er Selskabet ikke berettiget til at opretholde Forbudet mod, at han er Medlem af nogen Arbejderorganisation.

Sagens Omkostninger betaler de Indklagede med 100 Kr.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmænd paa Kulpladserne i Aalborg. Efter at der i Foraaret var afsluttet ny Overenskomst for Arbejdsmændene paa Kulpladserne i Aalborg, blev der dog Anledning til ny Forhandling om Forholdene her, nemlig ved et Fællesmøde den 3. Maj.

Da Overenskomsten skulde gaa i Trykken, var der opstaaet nogle Uoverensstemmelser om Priser og Udløbstid. Endvidere var der sket nogle Efterbetalinger som Følge af, at den ny Overenskomst fik tilbagevirkende Kraft fra 1. Febr. Arbejdsgiverne hævdede nu, at have tilbagebetalt mere end de skulde, og krævede Tilbagebetaling af en Del af Beløbet.

Fra Arbejdernes Side etableredes der en Strejke, og Arbejdsgiverne bebudede en Klage til Den faste Voldgiftsret over denne.

Under disse Omstændigheder afholdtes som sagt Fællesmøde den 3. Maj. Efter en længere Forhandling enedes man her om en Ordlyd for de omstridte Punkter af Overenskomsten. Arbejdsgiverne indgik desuden paa, at det skulde have sit Forblivende ved de skete Efterbetalinger, ligesom de fraskrev sig Retten til at gøre Ansvar gældende med Hensyn til Arbejdsstandsningen.

Den nye Overenskomst udløber 1. Februar 1918.

Havnearbejderne i Aarhus. Den 19. Sept. afholdtes Fællesmøde i Anledning af nogle Uoverensstemmelser mellem Havnearbejdernes Fagforening i Aarhus og Foreningen af

Arbejdsgivere ved Aarhus Havn. Dels var der ved Rentrykningen af den nye Overenskomst opstaaet nogle Divergenser, om hvilke det ved Fællesmødet besluttedes, at der skal forhandles lokalt, og dels rejste Arbejdsgiverne Beskyldning for, at Arbejderne ved en enkelt Lejlighed (14. Sept.) havde etableret Arbejdsvægring og Blokade overfor to af Det forenede Dampskibsselskabs Eksportbaade.

Dette blev paa det mest bestemte bestridt fra Fagforeningens Side. Enighed kunde ikke opnaaes, og Arbejdsgiverne forbeholdt sig, at indbringe Sagen for den faste Voldgiftsret.

Strejken ved D. f. D. S. i Fredericia. Som tidligere meddelt, etableredes der den 6. Sept. i Fredericia en Strejke ved Det forenede Dampskibsselskabs Ekspedition. Selskabet besvarede dette Skridt med at annullere Ruten paa Fredericia.

Der blev imidlertid indledet lokal Forhandling om Sagen, hvilket førte til Enighed. Strejken hævedes den 15. Sept.

Havnearbejderne i Provinserne. Ved en Række Fællesmøder, vistnok ialt 12, er der i Løbet af Foraaret og Sommeren forhandlet om Overenskomstforholdene for Havnearbejderne i en Række Provinsbyer, og der afsluttedes efterhaanden nye Overenskomster for de flestes Vedkommende. Ved De samvirkende Fagforbunds Medvirken er saaledes afsluttet Overenskomster for Vejle, Thisted, Lemvig og Nykøbing paa Mors. For Stege og Middelfart er afsluttet Overenskomst for Det forenede Dampskibsselskabs Vedkommende; i Horsens desuden for en enkelt lokal Arbejdsgiver, Stevdore Søren Andersen (de øvrige staar udenfor Arbejdsgiverforeningen). For Fredericia er afsluttet Overenskomst for det almindelige Havnearbejde, medens det ikke har været mulig at faa en Ordning for Det forenede Dampskibsselskabs Vedkommende. I nogle Byer er der afsluttet Overenskomst ved lokal Forhandling, efter at Fællesmøde-Forhandlingerne var endt uden Resultat. Dette er saaledes Tilfældet for Præstø og Randers.

De fleste af Overenskomsterne var udløbende 1. April, og de ved Forhandlingerne opnaaede Forbedringer fik derfor tilbagevirkende Kraft fra denne Dato. En Undtagelse danner dog Lemvig. Her udløb den gamle Overenskomst 1. Juli iaar, fra hvilken Dato de nye Priser træder i Kraft. Udløbstiden for de nye Overenskomster er 1. Febr. eller 1. April 1918.

I de fleste Tilfælde ordnedes Forholdene ad fredelig Vej. Dog kom det i Hobro og Stege til Strejke hos Det forenede Dampskibsselskab, der for sit Vedkommende besvarede Strejken med at indstille vedkommende Rute. I Fredericia er etableret Strejke overfor Det forenede Dampskibsselskab fra 6. Sept.

Angaaende Resultaterne er det meget vanskeligt at give nøje detaljerede Oplysninger, da Forhandlingerne har strakt sig over et langt Tidsrum og har spændt over saa mange Byer. Ligeledes har lokale Forhandlinger ofte vekslet med Fællesmøder. Der er i Reglen opnaaet et Tillæg til Timelønnen af 6—7—8 Øre. Timelønnen er derved de fleste Steder blevet ca. 50 Øre. Den højeste Timeløn er 50 Øre plus 3 Øres Dyrtidstillæg. Den væsentligste Forbedring ligger imidlertid paa Priskuranterne, som gennemgaaende er bleven betydelig forbedrede, og da navnlig i de Byer, som hidtil af en eller anden Grund har staaet tiltilbage.

I en Del mindre Byer, hvor Det forenede Dampskibsselskabs Baade kun ligger et mindre Antal Timer ad Gangen, indeholder de nye Overenskomster en Bestemmelse om, at der betales Arbejderne en Minimumsbetaling pr. Anløb, uanset hvor kort Tid dette maatte vare.

Brolæggerne i Korsør, Næstved og Slagelse. Dansk Brolæggerforbund har med Entreprenørerne i Korsør, Næstved og Slagelse afsluttet en ny Overenskomst og Priskurant gældende til 1. Febr. 1918. Opsigelses-

fristen er 3 Maaneder til en 1. Februar. Finder Opsigelse ikke Sted, løber Overenskomsten videre 1 Aar ad Gangen.

Timelønnen er 58 Øre, og 7,5 km. udenfor Bygrænserne 75 Øre. Overarbejde og Natarbejde betales med Tillæg af henholdsvis 50 og 100 pCt. Hvor der ved Stenhugningsarbejde bruges eget Værktøj, betales et Tillæg af 10 Øre i Timen.

Ved Overenskomsten er ligeledes Lærlingeforholdet ordnet.

Glasarbejderne paa Hellerup Glasværk. Paa Hellerup Glasværk har der foreligger en Uoverensstemmelse angaaende en Arbejder, som var ekskluderet af Foreningen, og som derefter krævedes fjernet. Sagen mundede ud i, at Direktionen truede med at standse Driften paa Fabrikken den 2. Sept.

Efter at Sagen var forelagt De samvirkende Fagforbund, rettedes herfra en Henvendelse til Direktionen om at undlade at standse Driften og i Stedet lade Uoverensstemmelsen afgøre ved Mægling og Voldgift i Henhold til Fagets Overenskomst. I modsat Fald forbeholdt man sig at indbringe Sagen for Den faste Voldgiftsret.

Direktionen indgik paa dette Forslag til Sagens Afgørelse. Imidlertid ordnede den omstridte Arbejder det paaklagede Forhold, hvormed hele Stridens Aarsag var bortfaldet.

Guldarbejderne i Jylland og Østifterne. Efter Anmodning af Guld-, Sølv- og Elektropletarbejdernes Forbund har De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg givet nævnte Forbund Sanktion til pr. 1. Oktober at erklære Arbejdsstandsning overfor Medlemmer af »Østifternes Guldsmedeforening« og »Jydsk Guldsmedeforening«.

Kuskene hos A/S Schouw & Co., København. Den 6. September afholdtes Fællesmøde angaaende Lønforholdene for Kuskene hos A/S Schouw & Co., Papirforretning, Papirposefabrik, Bog- og Stentrykkeri, København. Der afsluttedes en ny Overenskomst, der kan opsiges med 3 Maaneders Varsel, tidligst til Ophør 1. Marts 1918.

Lønnen fastsættes til 30 Kr. ugl. med et Dyrtidstillæg af 2 Kr. Overs. samt Søn- og Helligdagsarbejde, for hvis Beregning der gives nærmere Regler, betales med 75 Øre i Timen, Der afregnes pr. 1/4 Time, dog for Søn- og Helligdage for mindst 3 Timer.

Pianotransportører i København. Angaaende Overenskomstforholdene for Pianotransportørerne i København (organiseret under Kuskenes Fællesforbund) er der gentagende Gange ført Forhandling, uden at Enighed er opnaaet.

Senest afholdtes den 6. Sept. et Fællesmøde om Sagen. Heller ikke her naaede man til Overenskomst, og nyt Møde aftaltes ikke.

Dansk Arbejdsmandsforbund har nu varslet Arbejdsstandsning.

A/S De danske Vin- og Konservesfabrikker i København. Paa A/S De danske Vin- og Konservesfabrikker opstod der den 2. Sptbr. en Uoverensstemmelse. Aarsagen var en Strid mellem 2 Arbejdere, og det endte med, at samtlige Arbejdere, ca. 250, den 5. Sept. forlod Fabrikken paa Kravet om, at den af de 2, som havde været Angriberen, skulde afskediges. Arbejderne er organiseret under Dansk Slagteriarbejderforbund.

Efter lokal Forhandling genoptoges Arbejdet den 6. Sept., og der blev om selve Uoverensstemmelsen indgaaet et Forlig, som Arbejderne godkendte paa et den 11. Sept. afholdt Møde. Arbejdsgiverforeningen havde allerede ved Stridens Begyndelse overfor De samvirkende Fagforbund bebudet Sagens Indbringelse for Den faste Voldgiftsret med Krav om Erstatning osv. Det saaledes bebudede Sagsanlæg er altsaa bortfaldet.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 14 ❋ KØBENHAVN DEN 30. SEPTEMBER 1916 ❋ 13. AARGANG.

INDHOLD: Arbejdsløsheds-Statistik. Den faste Voldgiftsret. Boligspørgsmaalet. Krigen og Socialdemokratiet. Lønbevægelser og Konflikter (Havnearbejdernes Mønstringsforhold. Sadelmagere og Tapetserere hos Snedkermestrene i Randers. Straahattesyerne i København. Tobaksarbejderne hos P. Wulff, L. R. Høy og B. Møller & Co.). Meddelelse.

Arbejdsløsheds-Statistik.

Med dette Nr. følger Afdelingsskemaet for Septbr. 1916

Afdelingsformænd eller -kasserere, hvem Hvervet paahviler, bør sørge for, at Skemaet udfyldes og indsendes til Forbundet senest d. 8. Oktober 1916.

Forretningsudvalget.

Den faste Voldgiftsret.

Formands- og Funktionæransættelser paa Hornung & Møllers Pianofabrik. Sag Nr. 179.

Udskrift af Den faste Voldgiftsrets Kendelse af 12. Septbr. 1916 i Sag Nr. 179: De samvirkende Fagforbund mod Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening for Dansk Pianofabrikantforening paa Firmaet Hornung & Møllers Vegne.

De samvirkende Fagforbund har indklaget Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening for Dansk Pianofabrikantforening paa Firmaet Hornung & Møllers Vegne og begært Rettens Kendelse for, at Firmaet har handlet i Strid med Septemberforliget ved efterhaanden i dets Virksomhed at ansætte de nedenfor nævnte Mænd med det Paalæg, at de ikke maa være Medlemmer af nogen Arbejderorganisation. De Indklagede har paastaaet sig frifundne.

Om Firmaet Hornung & Møllers Virksomhed er det oplyst, at der i denne for Tiden beskæftiges ca. 165 Arbejdere, dels i Fabrikken i Bredgade, hvor Hovedvirksomheden findes, dels i en Afdeling paa Blegdamsvej. Den øverste Ledelse er i Hænderne paa Fabrikant Knud Møller og Værkfører Lange. I Bredgade arbejder paa forskellige i 3 Etager fordelte Værksteder dels 42 Mand som Færdigmagere, Sangbundmagere og Bestrengere under en Formand M. P. Christensen, dels ca. 30 Pudsere under en Formand Bang. Paa Blegdamsvej findes ligeledes 2 Afdelinger, fordelte i Bygningens 4 Etager. I den ene, Maskinsnedkeriet, er ansat en Formand Guldbeck, der har 29 Mand under sig, og som desuden fungerer som Forvalter for Firmaets Trælager; i den anden, hvor ca. 30 Pudsere er beskæftigede, er ansat en Formand Neithardt Rasmussen.

Med Hensyn til samtlige disse Formænd, der alle er ansatte med Paalæg om ikke at være Medlem af nogen Arbejderorganisation eller af nogen Forening, hvis Formaal er stridende mod de Interesser, de ifølge deres Stilling hos Firmaet er sat til at varetage, gør Klagerne gældende, at, selv om det maa erkendes, at de i større eller mindre Grad har faaet tildelt ledende Funktioner, er denne Ledelse dog saa stærkt udstykket, og der levnes enhver af dem saa megen Tid til Udførelse af almindeligt Svendearbejde, at de ikke kan anses som Formænd i Septemberforligets Forstand, hvorfor Firmaets Forbud imod, at de er Medlemmer af Fagforeningen maa anses uberettiget.

Firmaet har meddelt, at af de her omhandlede 4 Formandspladser har den ene (Guldbecks) bestaaet siden 1875, den anden (Christensens) siden 1898, at der i 1907 ansattes en særskilt Formand for Pudsere, og at der efter Indretningen af den nye Fabrik paa Blegdamsvej blev oprettet

en 4. Formandsplads, den, som Neithardt Rasmussen beklæder; at Antallet af aarlig fabrikerede Pianoer er steget med ca. 100 pCt. i Tiden fra 1875 indtil 1907 og med ca. 70 pCt. i Tiden fra 1907 indtil nu.

Efter de i Sagen foreliggende Oplysninger, derunder Forklaringer, afgivne af en Del Vidner, indtager enhver af de nævnte 4 Formænd, der alle er ansatte paa Kontrakt med fast Løn og med 3 Maaneders Opsigelse, arbejdsledende Stillinger, idet de fordeler, tilser og antager det af Svendene udførte Arbejde. Efter Virksomhedens Omfang og lokale Installering i Forbindelse med de forskellige Arter af Arbejde, som Fabrikationen omfatter, kan der ikke med Føje gøres Indsigelse imod, at der paa hver af de 2 Fabrikker er ansat 2 til Værkstederne særlig knyttede Arbejdsledere, der maa anses som Formænd i Septemberforligets Forstand, uanset, at de paa Tider, der har været levnet dem fra deres egentlige Formandsgerning, har deltaget i almindeligt Arbejde, hvilket ikke kan antages at have fundet Sted i noget saadant Omfang, at det har stillet deres Formandsgerning i Skygge.

Klagen har derhos Hensyn til 2 til Fabrikken i Bredgade som Egalisører knyttede Mænd, Persson og Foss, der begge er ansatte paa Kontrakt med 3 Maaneders Opsigelse og med lignende Paalæg som det ovenfor nævnte om ikke at være Medlem af nogen Arbejderorganisation m. v. Deres Virksomhed som Egalisører bestaar nærmest i, at de ved med Naale at behandle Filten paa Hamrene søger at gøre den blødere, for derved at forbedre Tonen i Instrumentet. De har begge Uddannelse som Færdigmagere. Fra Firmaets Side gøres det gældende, at foruden Egaliseringen paahviler det Persson og Foss at efterse, om alle Pianoets indvendige Dele er i Orden og fungerer, som de skal, derunder om Tonerne er uden Bilyde, noget som vedkommende Værkstedsformand ofte vil være ude af Stand til at opdage, bl. a. paa Grund af Støjen paa Værkstederne. Iøvrigt er det oplyst, at ogsaa nogle af Firmaets Kontorister deltager i Egaliseringen, og Forholdet synes oftest at være dette, at en af disse eller Foss foretager den første Egalisering, hvorefter Persson lægger sidste Haand paa Arbejdet og sørger for, at mulige Fejl rettes ved Henvendelse til vedkommende Formand. Persson og Foss leder endvidere Stemningen af Fabrikkens Instrumenter.

Efter hvad der under Sagen er oplyst om Forholdene i andre lignende Virksomheder her i Byen, foretages hos et Firma Egaliseringen som Regel af Indehaverens i Forretningen ansatte 2 Sønner, undtagelsesvis af en betroet Arbejder, der er Medlem af Fagforeningen; i en anden Virksomhed er ansat en særlig Egalisør, hvem det ikke er forbudt at være Fagforeningsmedlem, hvad han dog ikke er; i en tredie Virksomhed udføres Egaliseringen af Forretningens Værkfører.

Egaliseringsarbejdet, som saadant, ses ikke, saalidt som de Forudsætninger med Hensyn til Øre, som muligen maatte kræves af dets Udøvere, at begrunde nogen Ret for Firmaet til at forbyde de her nævnte 2 Egalisører at være Medlemmer af en Arbejderorganisation. Ønsket om, at Egalisørerne holdes udenfor Fagforeningen, begrundes da ogsaa fra Firmaets Side væsentligst ved Henvisning til deres »Kontrolmesterfunktion«, som de formenes ikke at ville kunne udøve med tilstrækkelig Garanti for Firmaet, saafremt de som Fagforeningsmedlemmer er mere eller mindre afhængige af de øvrige Arbejdere.

Den Omstændighed, at Egalisørerne under Udøvelsen af deres Beskæftigelse kan have Lejlighed til og Paalæg om at efterse, om der paa tidligere Trin af Fabrikationen maatte være sket Fejl, som de vil have at gøre rette Vedkommende opmærksom paa, kan imidlertid ikke gøre det berettiget at forbyde dem at staa i en Fagorganisation, saafremt de ikke iøvrigt kan anses som Formænd i Septemberforligets Forstand.

Som Følge heraf kan Firmaet

ikke anses at være berettiget til at opretholde Forbudet imod, at Egalisørerne er Medlemmer af nogen Arbejderorganisation.

Endelig omfatter Klagen en paa Fabrikken i Bredgade som Lagerforvalter ansat Mand, Niels Jensen, der forestaar Opbevaringen og Udleveringen af Firmaets Lager af Materialer — opgivet til en Værdi af 50 til 100,000 Kr. — med Undtagelse af Træ og Jernrammer. Han, der ikke deltager i noget Fabrikations- eller Værkstedsarbejde, sørger selvstændig for Lagerets tilstrækkelige Forsyning til enhver Tid og staar for Indkøb, ligesom Kontrollen med modtagne Varer paahviler ham. Udenfor denne sin Forvaltergerning forhandler han Øl og Mælk til Arbejderne. Han var tidligere Formand paa Fabrikken og har beklædt sin nuværende Stilling siden 1912. De 3 tidligere Indehavere af Stillingen, der oprettedes 1874, har af Profession været henholdsvis Tjener, Kontorist og Værkfører, og ingen af dem kan antages at have været Medlem af Pianofortearbejdernes Fagforening. Da Retten efter alt foreliggende maa formene, at der her er Tale om en egentlig Forvalterstilling, kan Forbudet imod, at dens Indehaver er Medlem af nogen Arbejderorganisation ikke kendes uberettiget.

Klagen omfattede yderligere en 8. Mand, Arnold Hansen, for hvis Vedkommende Sagen imidlertid er falden bort, idet Firmaet har erklæret, at det ikke har givet og ikke agter at give denne Mand noget Paalæg om ikke at være Medlem af nogen Arbejderorganisation.

Sagens Omkostninger, der bestemmes til 300 Kr., findes at burde udredes af Parterne, hver med Halvdelen.

Kendelse.

De 4 ovennævnte Formænd, Christensen, Bang, Guldbeck og Neithardt Rasmussen, maa anses som Formænd i Septemberforligets Forstand.

Det ovenomhandlede Forbud imod at være Medlem af nogen Arbejderorganisation er uberettiget, forsaavidt angaar Egalisørerne Persson og Foss, men ikke forsaavidt angaar Lagerforvalter Niels Jensen.

Sagens Omkostninger, 300 Kr., udredes af Parterne hver med Halvdelen.

* * *

Arbejdsmændene og Kvinderne paa Brugsforeningernes Fabrikker i Viby. Sagerne Nr. 177 og 178.

Den 22. August indsendte Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeningers Fabrikker to Klager til Den faste Voldgiftsret i Anledning af, at Medlemmer af Dansk Arbejdsmands Forbund og af Kvindeligt Arbejder Forbund, som arbejdede paa Fællesforeningens Fabrikker i Viby, *alle* havde opsagt deres Pladser, fordi de ikke havde faaet et begæret Tillæg til Timelønnen. Fællesforeningen forlangte Rettens Kendelse for, at disse Opsigelser var ulovlige, da der var afsluttet Overenskomster, som tidligst kunde opsiges til Ophør den 1. Januar 1917.

Da Klagen kom de to Forbund i Hænde, foranledigede de, at de overenskomststridige Opsigelser blev annulleret, og Fællesforeningen tog derefter Klagerne til Voldgiftsretten tilbage.

Boligspørgsmaalet i København.

I København har Antallet af ledige Lejligheder i længere Tid bestandig været dalende, hvilket har kunnet konstateres gennem den halvaarlige Statistik herom, der udarbejdes af Statistisk Kontor. Sagen har gentagende været til Drøftelse i Borgerrepræsentationen paa Foranledning af den socialdemokratiske Gruppe.

Hidtil har man dog kun haft Anledning til at beskæftige sig med Sagens økonomiske Side, der jo unægtelig ogsaa er meget vigtig. Husejerne har benyttet Knapheden paa Husrum til at skrue Huslejen i Vejret, men nu har Sagen taget en saadan Vending, at man staar overfor den skinbarlige Bolignød, en Tilstand hvor det er faktisk umulig

at skaffe Husly til Byens Borgere. Under disse Omstændigheder indbragte den socialdemokratiske Gruppe følgende

Forslag til Beslutning.

Da der ikke ved privat Initiativ tilføres Byen det fornødne Antal Beboelseslejligheder, beslutter Borgerrepræsentationen for sit Vedkommende, at der for Kommunens Regning paabegyndes Opførelse af Beboelseshuse paa forskellige af Kommunens Grunde, foreløbig med et Antal af indtil 1000 Lejligheder af forskellige Typer.

Til Fremme af Sagen nedsættes et Fællesudvalg, hvortil Borgerrepræsentationen for sit Vedkommende vælger 5 Medlemmer. Dette Fællesudvalg forestaar Udarbejdelsen af Planer og søger, efterhaanden som disse foreligger, de fornødne Bevillinger hos Kommunalbestyrelsen.

Magistraten opfordres til at tiltræde denne Beslutning.

Sagen kom til Behandling i Borgerrepræsentationens Møde 21. Sept. Ordføreren, *Th. Stauning*, gennemgik Sagens Forhistorie og paapegede, at Situationen nu netop var bleven saaledes som Socialdemokratiet forlængst havde forudsagt, den vilde blive, dersom man vedblivende overlod det vigtige Boligspørgsmaal til »det private Initiativ« alene. Han lagde Ansvaret for Nødstilstanden paa de andre Grupper, fordi disse havde stillet sig ganske afvisende overfor de Forslag om kommunalt Byggeri, der gentagende havde været fremsat fra socialdemokratisk Side.

Under Debatten oplystes det af Borgmesteren for Magistratens 3. Afdl. (Forsørgelsesvæsenet), at man her var ved at foretage forskellige Foranstaltninger, for at kunne skaffe de Husvilde Tag over Hovedet, naar de til den forestaaende Oktober Flyttedag melder sig i større Antal, hvilket utvivlsomt vilde ske. Foruden at et Par gamle Skoler er indrettet til dette Brug, bliver der paa Sundholm opført nogle Træbarakker.

Mod kommunalt Byggeri af den Karakter havde den antisocialistiske Gruppe mærkeligt nok intet at indvende. Derimod vilde de ikke være med til det af Socialdemokraterne fremsatte Forslag. De Radikales Ordfører kunde heller ikke stemme for dette, men fremsatte følgende Forslag:

Borgerrepræsentationen beslutter for sit Vedkommende af Kommunens Kapitalformue at yde et Tilskud af indtil 1 Mill. Kr. til Tilvejebringelse af Boliger, der skal udlejes til billig Leje fortrinsvis til Familier med mange Børn, og bemyndiger det d. 25. Maj d. A. nedsatte Fællesudvalg angaaende Fremme af Opførelsen af Beboelseshuse til paa dette Grundlag at søge Forhandling og træffe Overenskomst med Foreninger, Institutioner eller private om Tilvejebringelsen af saadanne Boliger.

Saafremt Forhandlingerne ikke i en nærmere Fremtid maatte føre til et tilfredsstillende Resultat, fremsætter Fællesudvalget Forslag til Kommunalbestyrelsen om Opførelsen af saadanne Boliger ved kommunal Foranstaltning.

Ved Afstemningen vedtoges Socialdemokraternes Forslag med 27 Stemmer (alle Socialdemokraterne og et Medlem, der staar udenfor Grupperne) mod 25 Stemmer (alle Antisocialisterne samt 3 Medlemmer af den radikale Gruppe. Af samme Gruppe undlod 2 Medlemmer at deltage i Afstemningen.*)

De Radikales Forslag blev, da det jo er en Bevillingssag, i Henhold til den københavnske Borgerrepræsentations Forretningsorden henvist til 2. Behandling.

Krigen og Socialdemokratiet.

Tysklands Socialdemokratis Rigskonference kræver Fred uden Erobringer for nogen af Parterne.

Det tyske Socialdemokrati afholdt den 22. og 23. September en Rigskonference i Rigsdagsbygningen i Berlin. Der var mødt ca. 300 Delegerede.

Ved denne Lejlighed vedtoges efterstaaende Resolution med 251 Stemmer. De øvrige Repræsentanter undlod at stemme.

Resolutionen.

Rigskonferencen for det socialdemokratiske Parti anerkender Pligten til at forsvare Landet. I den Overbevisning, at det

*) Der foretoges dog forinden Afstemningen den Ændring i Forslaget, at Sagen henvises til et alt bestaaende Fællesudvalg (Fællesudvalget angaaende Fremskyndelse af Opførelse af Beboelsesbygninger) i Stedet for til et ny-oprettet Fællesudvalg.

tyske Rige kun ved sluttet Sammenhold i denne Kamp mod en Verden af Fjender kan bevares for Sønderlemmelse og for politisk og økonomisk at blive kneblet, stillede Socialdemokratiet sig ved Krigens Begyndelse i Række med det samlede tyske Folk. Endnu stadig er denne Krig en Forsvarskrig for Tyskland. Det gælder stadig at afværge de alvorlige Farer, der truer vort Land, og som ikke mindst vilde ramme Arbejderstanden. Vi takker vore Brødre i Felten, der paa alle Fronter med Dødsforagt holder Stand mod den fjendtlige Overmagts Stormangreb.

Socialdemokratiet er nu som før besluttet paa at holde ud i Forsvaret for vort Land, indtil Fjenden er beredt til en Fred, der garanterer Tysklands politiske Uafhængighed, territoriale Integritet og økonomiske Udviklingsfrihed. Det tilbageviser alle mod det tyske Rige og dets Allierede rettede Ødelæggelses- og Erobringsplaner hos fjendtlige Magter; men ligesaa bestemt vender Socialdemokratiet sig ogsaa mod de Intriger, der vil have en Krig med Krav. Det forkaster principielt denne Politik, som det fordømmer paa det skarpeste ogsaa af den Grund, at den styrker Modstanden hos de Magter, der fører Krig mod os, fremmer Bestræbelserne af Krigsintriganterne i Udlandet og saaledes bidrager til Krigens Forlængelse.

Socialdemokratiet stiller Varetagelsen af sit eget Folks Interesser og Rettigheder ved Fredsslutningen i Spidsen for sine Krigsmaalskrav, men fordrer ogsaa Hensyntagen til andre Folkeslags Livsinteresser i den Overbevisning, at kun en saadan Fred i sig bærer Garantien for Varighed. Socialdemokratiet træder i Skranken for alt, hvad der er egnet til at føre de evropæiske Stater frem ad Vejen til inderligere Rets-, Økonomi- og Kulturfællesskab. En varigt sikret Verdensfreds Ideal vedbliver at være Ledestjernen for dets Politik.

Tro imod denne principielle Opfattelse har det tyske Socialdemokrati under Krigen lagt sin Fredsvillighed for Dagen og bekæmpet den. Rigskonferencen beklager, at disse Bestræbelser ikke har fundet den Genklang hos Modstanderne, som man haabede paa. Ikke blot har de fjendtlige Magters ledende Statsmænd indtil nu skarpt afvist enhver Tanke om Fred og besvaret den med Trusler om Sønderknusning og Erobringer; men ogsaa de officielle Repræsentanter for det franske Socialdemokrati og det engelske Arbejderparti har udtalt sig paa lignende fredsfjendtlig Maade.

Den Grund, der stadigt atter og atter anføres for Vægringen ved en Sammenkomst med os, nemlig, at det tyske Socialdemokrati ved at stille sig paa sit Lands Side gør sig til Medskyldig i Tysklands foregivne Overfald paa Rusland og Frankrig, tilbageviser vi med al mulig Bestemthed, thi Tyskland var truet paa det alvorligste ved Ruslands almindelige Mobilisering den 31. Juli 1914.

Gennemtrængte af Overbevisningen om, at alle Landes arbejdende Folkemassers fælles økonomiske og kulturelle Interesser ogsaa i Fremtiden maa føre Kampen mod den kapitalistiske Udnyttelse og Undertrykkelse i snæver Føling med hinanden, anser vi Genoprettelsen af et arbejdsdygtigt, kæmpestærkt socialistisk Internationale for nødvendigt. Rigskonferencen billiger derfor den tyske Partiledelses Bestræbelser for igen at knytte de sønderrevne Traade.

Idet det tyske Socialdemokrati lægger Ansvaret for Forlængelsen af denne Krig med dens umaadelige Ofre af Menneskeliv og Kulturgoder over paa dem, der modsætter sig en snarlig Fred, udtaler det Haab om, at der i alle de vedkommende Lande maa vise sig en voksende Vilje hos de brede Folkemasser til at gøre Ende paa den frygtelige Blodsudgydelse; men af den tyske Regering kræver det, at den uafladelig vil bestræbe sig for at gøre Ende paa Krigen og gengive Folket den længselsfuldt ventede Fred.

Lønbevægelser og Konflikter.

Havnearbejdernes Mønstringsforhold i Københavns Toldhavn. Paa Initiativ af »Foreningen af Arbejdsgivere ved Københavns Havn« har der i nogen Tid været ført Forhandling mellem denne Sammenslutning og de københavnske Havnearbejderes Organisation om Oprettelse af et Vente- og Mønstringslokale for Arbejderne. Lokalet skulde indrettes i en Nybygning paa Larsens Plads.

Da disse Forhandlinger ikke førte til noget endeligt Resultat, kom Sagen til Forhandling ved Fællesmøder den 2. og den 9. Septbr. Men heller ikke her naaede man til Enighed, og efter de afsluttende Udtalelser fra Arbejdsgivernes Side maa det formenes, at disse har opgivet Tanken om Indretningen af et saadant Lokale.

Sadelmagere og Tapetserere hos Snedkermestrene i Randers. Efter Ønske af Skandinavisk Sadelmager- og Tapetsererforbund afholdtes den 7. September et Fællesmøde angaaende Lønforholdene for Forbundets Medlemmer hos Snedkermestrene i Randers.

Den opstaaede Uoverensstemmelse

havde sin Grund i, at Snedkermestrene vægrede sig ved at betale et 5 pCt.s Tillæg, som de efter Svendenes Mening havde Pligt til at betale i Konsekvens af en Forhøjelse paa 5 pCt., som Sadelmagermestrene er gaaet ind paa. Snedkermestrene, som forud betalte et 5 pCt.s Tillæg til tidligere Priser, mente at kunne nøjes med dette Tillæg uden Hensyn til det Sadelmagermestrene senere paalagte Tillæg.

Mødet gav dog Sadelmagersvendene Ret, og Snedkermestrene maatte gaa ind paa at yde ialt 10 pCt. Tillæg.

Dette Forhold fastsloges paa Mødet i følgende Erklæring:

»Paragraf 3 i Overenskomsten af 23. Februar 1916 skal forstaas saaledes, at Sadelmagermestrene skal betale 5 pCt. til den trykte Priskurant af 18. August 1907, medens Snedkermestrene skal betale 5 pCt.s Tillæg til de indtil 1. April 1916 gældende Priser, altsaa ialt 10 pCt. til ovennævnte trykte Prisliste.

Straahattesyerne i København. Lønnen for Straahattesyerne i København, der er ret nye i den faglige Organisation, har hidtil ikke været bestemt ved skriftlig Overenskomst. Derimod var der mellem Hattearbejderforbundet i Danmark og Foreningen af Københavns Straa- og Filthattefabrikanter i 1911 truffet mundtlig Aftale om, at de daværende Akkordpriser ikke maatte forandres uden forudgaaende Forhandling mellem Parterne. Disse Priser var uensartede for de forskellige Fabrikker.

Dette Forhold blev af Fabrikanterne opsagt til Ophør 1. Juli 1916 og Forbundet fik paa Henvendelse til De samvirkende Fagforbund Tilsagn om Støtte i den derved skabte Situation som under en almindelig Lønbevægelse.

Efter længere Tids Forhandling meddelte Forbundet under 13. Sept., at man ikke har kunnet naa til Enighed om en skriftlig Overenskomst, fordi Fabrikanterne som en Betingelse herfor forlangte betydelige Lønnedsættelser. Derimod enedes man om, at lade den nuværende Ordning gælde fremdeles indtil 1. Juli 1917.

Tobaksarbejderne hos P. Wulff, L. R. Høy & Sønner og C. B. Møller & Co., alle i København. Hos de ovennævnte Tobaksfirmaer var der opstaaet forskellige Uoverensstemmelser. Hos P. Wulff paastodes det, at nogle »Strippere« havde iværksat en ulovlig Arbejdsvægring, som Arbejdsgiverne forbeholdt sig at indbringe for Den faste Voldgiftsret. L. R. Høy & Sønner havde foretaget en — formentlig uberettiget — Afskedigelse af en Tillidsmand og C. B. Møller & Co. en lignende Afskedigelse af 3 Haandarbejdere. Det førstnævnte Firma paastod derefter at være hemmelig boykottet.

Om disse Forhold forhandledes ved et Fællesmøde 19. Sept. Hos de to sidstnævnte Firmaer bragtes Uoverensstemmelserne ud af Verden. Tillidsmanden genantoges, og de 3 afskedigede Haandarbejdere genantages, saa snart der bliver Brug for saadanne. Fagforeningen lover paa sin Side at gøre sit bedste for, at L. R. Høy & Sønner kan faa det samme Antal Haandarbejdere som før Tillidsmandens Afsked.

Om Uoverensstemmelsen hos P. Wulff lykkedes det derimod ikke at naa til Enighed.

Meddelelse fra Kassereren.

Organisationernes Opmærksomhed henledes paa Lovens § 18, hvorefter Administrationskontingentet for 2. Halvaar skal være indbetalt inden Udgangen af Oktober Maaned. Kontingentet er 20 Øre pr. helt- og 10 Øre pr. halvtbetalende Medlemmer pr. Halvaar. *E. Svendsen.*

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

AFDELINGS-SKEMA

angaaende

Arbejdsløsheden i September 1916.

Bemærk! Naar *ingen* Arbejdsløse eller *ingen* tabte Arbejdsdage skal angives, bedes man sætte et tydeligt 0. Hvor intet Tal kan angives, bedes man sætte et **?**

1. Byens Navn?	
2. Organisationens Navn?	
3. Antal Medlemmer?	
4. Hvormange af Organisationens Medlemmer var arbejdsløse: I Midten af Maaneden? Ved Slutningen af Maaneden?	
5. Hvormange Arbejdsdage er der ialt gaaet tabt for Medlemmerne paa Grund af Arbejdsløshed i Maanedens Løb (Søn- og Helligdage eller lignende Fridage medregnes ikke, med mindre der i Almindelighed arbejdes 7 Dage om Ugen)?	
6. For hvormange Dage er der udbetalt Understøttelse (alle understøttede Dage)?	
7. Hvormeget er der udbetalt til Understøttelse af Arbejdsløse og Rejsende i Maanedens Løb: a) Af Arbejdsløshedskassen? b) Af Fagorganisationen?	

Formandens Navn: .....

— Adresse: .....

NB. Fagforeningerne bedes indsende dette Skema til det Forbund, hvoraf de staar som Afdeling, eller kunne staa som Afdeling, saaledes at Skemaet er Forbundet i Hænde senest d. 8. Oktober 1916.

Enkeltstaaende Foreninger, i hvis Fag der ikke findes noget Forbund, bedes sende deres Skemaer direkte til De samvirkende Fagforbund, Nørrefarimagsgade 49,[1] Kbhvn. K.

P. F. V.

Carl F. Madsen.

Otto Smith.

Skemaet kan i udfyldt Stand sendes i aaben Konvolut for 4 Øre (indenfor Københavns Postdistrikter for 2 Øre).

FÆLLESBOGTRYKKERIET KØBENHAVN

AFDELINGS-SKEMA

Arbejdsstedet i September 1916

Bemærk! Naar ingen Arbejdslose eller ingen tabte Arbejdsdage skal angives, bedes man sætte et Nul. Hvor intet Tal kan angives, bedes man sætte et ?

1. Byens Navn?	
2. Organisationens Navn?	
3. Antal Medlemmer?	
4. Hvormange af Organisationens Medlemmer var arbejdsløse: I Midten af Maaneden? Ved Slutningen af Maaneden?	
5. Hvormange Arbejdsdage er der ialt gaaet tabt for Medlemmerne paa Grund af Arbejdsløshed i Maanedens Løb (Søn- og Helligdage eller lignende Fridage medregnes ikke, med mindre der i Almindelighed arbejdes 7 Dage om Ugen)?	
6. For hvormange Dage er der udbetalt Understøttelse (eller understøttede Dage)?	
7. Hvormeget er der udbetalt til Understøttelse af Arbejdsløse og Rejsende i Maanedens Løb: a) Af Arbejdsløshedskassen? b) Af Fagorganisationen?	

NB. Fagforeningerne bedes indsende dette Skema indefter Formiddag, hvorpaa de staar som Afdeling, eller kunne staa som Afdeling, saafremt de ønsker Formularer tilsendte.

Enkeltstaaende Foreninger i hvis Fag der ikke findes nogen Forbund, bedes sende deres Skemaer direkte til De samvirkende Fagforbund, Herstedvestervej 10, Kbhvn. K.

Carl E. Madsen.

Skemaet kan i udfyldt Stand sendes i aaben Konvolut for 4 Øre (indenfor Københavns Postdistrikter for 2 Øre).

Otto Smith.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 15 ❋ KØBENHAVN DEN 7. OKTOBER 1916 ❋ 13. AARGANG.

INDHOLD: Kongres. Blokade. Den faste Voldgiftsret. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmænd hos Leverandører af Bygningsstøbegods. Pianotransportørerne. Karetmagerne paa »Scandia«. Metalarbejderne. Snedkerne paa Ringkøbing Orgelfabrik Træindustriarbejderne hos Brdr. Caspersen). Sporvejsfunktionærerne i København. Udlandet.

Socialdemokratisk Forbunds 16. Kongres.

Stauning optaget i Ministeriet Zahle.

Som bekendt har der i lang Tid hersket en vis Uro i dansk Politik. Uroen rejstes af Højre og Venstre. Som Grund angaves Forslaget om Afstaaelsen af De dansk vestindiske Øer til De forenede Stater i Nordamerika; men den virkelige Grund var vel nok Regeringens Maximalprispolitik og dens maadeholdne militære Foranstaltninger.

Bølgerne gik højt, og Sagen gennemløb forskellige Faser, som det ligger udenfor vor Opgave at beskrive. Sluttelig mundede den ud i et Forslag, som fremkom fra et af de to Ting nedsat Fællesudvalg. Forslaget gik bl. a. ud paa, at Ministeriet Zahle skulde blive siddende, men tiltrædes af 3 Ministre uden Portefølje, saaledes at hver af de 3 Partier, Højre, Venstre og Socialdemokratiet skulde udpege et af disse nye Regeringsmedlemmer. Dette Forslag blev tiltraadt fra alle Sider, for Socialdemokratiets Vedkommende dog under Forbehold af Godkendelse paa en Partikongres.

En ekstraordinær Kongres indkaldtes til om Aftenen den 29. September og afholdtes i Folkets Hus Enghavevej 40. Der var fremmødt 379 Delegerede. Mandaterne fordelte sig saaledes: København og Frederiksberg 78, øvrige Sjælland 59, Lolland—Falster 11, Bornholm 3, Fyn 26, Jylland 102. Hertil kommer Hovedbestyrelsens 52 Medlemmer samt adgangs- men ikke stemmeberettigede Rigsdagsmænd og Hovedredaktører og endelig 5 Repræsentanter for De samvirkende Fagforbund og 1 Repræsentant for Socialdemokratisk Ungdomsforbund.

Sagen forelagdes Kongressen i et langt og grundigt Foredrag, hvorefter der udspandt sig en Diskussion, som varede til hen paa Natten.

Derefter skredes til Afstemning om følgende Resolution:

> Kongressen bemyndiger Socialdemokratiets Rigsdagsgruppe til at tiltræde det Forslag til Udjævning af den politiske Konflikt, som er fremkommet i det angaaende det vestindiske Spørgsmaal nedsatte Fællesudvalg paa Rigsdagen, hvorefter et Medlem af Rigsdagsgruppen tiltræder den nu siddende Regering som Minister uden Portefølje.

Afstemningen foregik ved Navneopraab og Resolutionen vedtoges med 293 Ja mod 32 Nej. 3 stemte ikke, og 8 var fraværende.

Under Afstemningen trak Rigsdagsgruppen sig tilbage, for at drøfte Personspørgsmaalet. Man vedtog enstemmigt at vælge *Th. Stauning* hertil. Dette meddeltes Kongressen, som ved Akklamation gav sit Bifald tilkende.

Dermed er altsaa for første Gang i dansk Politik en Socialdemokrat optaget i et Ministerium. Dette er i sig selv en glædelig Begivenhed for saa vidt, som Maalet med al politisk Virksomhed jo netop er at faa Magt over Landets Regering. At Indtrædelsen sker med Partiets Tilslutning, bør jo ikke i Danmark anses for noget særlig bemærkelsesværdigt.

Derimod har man Lov til, og Grund til at glæde sig over, at den første danske socialdemokratiske

Minister er en fhv. Lønarbejder, en Mand som er vokset op i Arbejdernes faglige Organisationer og føler sig som eet med dem. Stauning er jo Medlem af De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg. Dels som saadan, og dels gennem sin mangeaarige Virksomhed indenfor Tobaksarbejderforbundet er han kendt blandt de fagorganiserede som faa andre, og vi føler os overbevist om, at det overalt i Arbejderkredse er blevet hilst med udelt Tilfredshed, at netop Th. Stauning blev den første Arbejderminister.

Fra alle Sider vil man mødes i Ønsket om Held og Lykke for Stauning paa hans ansvarsfulde Post.

De samvirkende Fagforbund iværksætter almindelig Blokade overfor Firmaet Østergaard & Thaarsthi i Randers.

Snedkerforbundet i Danmark iværksatte i sin Tid Blokade overfor Firmaet Østergaard & Thaarsthi i Randers, fordi Firmaet beskæftigede Medlemmer af Kristelig Dansk Fællesforbund, og Bygningsfagenes øvrige Arbejderorganisationer i Randers gjorde nogen Tid efter fælles Sag med Snedkerne ved at blokere saavel selve Firmaet som de Firmaer, der paatog sig Arbejde for Østergaard & Thaarsthi.

Denne Sympatitilkendegivelse mellem Arbejdernes Organisationer gav senere Anledning til, at Arbejdsgiverforeningen indklagede Murarbejdsmændenes Fagforening i Randers for Den faste Voldgiftsret, fordi Fagforeningen havde blokeret en Murmester Niels Jensen, som havde taget et Byggearbejde i Entreprise for Ø. & T., og Retten dømte i Sag Nr. 174 Murarbejdsmændene til at betale Bod og Sagsomkostninger, fordi Sympati-Arbejdsstandsningen var *uvarslet*.

For at forebygge, at andre Organisationer skal komme til at lide samme Skæbne som Murarbejdsmændene, har De samvirkende Fagforbund i Overensstemmelse med de Regler, der ved Forlig i Sag Nr. 108 for Den faste Voldgiftsret blev fastsat for Sympatistrejkers Iværksættelse, varslet almindelig Blokade overfor alt Arbejde, der direkte eller indirekte udføres for Firmaet Ø. & T., og Blokaden omfatter altsaa saavel selve Firmaet, som Firmaer, der paatager sig dets Arbejde.

Mod Varslets Lovlighed har Arbejdsgiverforeningen protesteret, men De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg har ikke taget Arbejdsgivernes Protest til Følge. Blokaden er derfor effektiv fra normal Arbejdstids Begyndelse Mandag den 9. Oktober. De interesserede Arbejderorganisationer og Firmaet Østergaard & Thaarsthi har faaet fornøden Meddelelse derom.

Det er iøvrigt første Gang en Blokade af denne Art iværksættes.

Blokadevarslerne og de fremsendte Protester fra Arbejdsgiverforeningen gengives efterstaaende.

De samvirkende Fagforbunds Første-Varsel havde følgende Ordlyd:

De samvirkende Fagforbund
i Danmark.

Kbhvn, d. 23. Septbr. 1916.

Anbefalet.

Forretningsudvalget for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening
her.

I Anledning af Den faste Voldgiftsrets Kendelse i Sag Nr. 174 angaaende Murmester Niels Jensen i Randers og Murarbejdsmændenes Fagforening i samme By, tillader vi os at meddele det ærede Forretningsudvalg, at vi agter at forelægge en kompetent Forsamling Forslag om, at der iværksættes en almindelig Blokade mod Snedkerfirmaet Østergaard og Thaarsthi i Randers, saaledes at intet Medlem af De samvirkende Fagforbund hverken direkte eller indirekte maa udføre Arbejde for nævnte Firma.

Varslets Hensigt er at tilkendegive, at Medlemmer af De samvirkende Fagforbund ikke maa udføre Arbejde til nævnte Firma, som mulig er eller vil blive overdraget den ærede Arbejdsgiverforenings Medlemmer.

P. F. V.
CARL F. MADSEN.

Peder Hedebol.

Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforenings derefter følgende Protestskrivelse var saalydende:

Dansk Arbejdsgiver-
og Mesterforening.

Kbhvn., d. 26. Septbr. 1916.

Anbefalet.

Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund i Danmark.

Idet vi anerkender Modtagelsen af det ærede Forretningsudvalgs Skrivelse af 23. ds., hvori gives 1. Varsel om Blokade overfor saadant Arbejde til Snedkerfirmaet Østergaard & Thaarsthi i Randers, som mulig er eller vil blive overdraget Arbejdsgiverforeningens Medlemmer, skal vi, da vi naturligvis ikke kan anerkende Arbejderorganisationernes Berettigelse til at bestemme, til hvem vore Medlemmer maa levere Arbejde, under Henvisning til Loven om Den faste Voldgiftsret af 12. April 1910 § 4 B, Punkt 5, protestere imod Varslets Lovlighed og maa forbeholde os for det Tilfælde, at der overfor vore Medlemmer skulde blive draget praktiske Konsekvenser af Varslet, at indgive Klage til Den faste Voldgiftsret.

P. F. V.
CARL WEITEMEYER.

Hjalmar V. Elmquist.

Andet-Blokadevarslet lød saaledes:

De samvirkende Fagforbund
i Danmark.

Kbhvn., d. 30. Septbr. 1916.

Anbefalet.

Forretningsudvalget for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening.

Idet vi anerkender Modtagelsen af det ærede Forretningsudvalgs Skrivelse af 26. ds., hvori der fremsættes Protest mod Lovligheden af vort Blokadevarsel af 23. Septbr., skal vi oplyse, at vi ikke kan tage Protesten tilfølge og vi meddeler derfor, i Tilslutning til vor Skrivelse af 23. Septbr., at den kompetente Forsamling har vedtaget, at intet Medlem af De samvirkende Fagforbund fra Mandag den 9. Oktober ved normal Arbejdstids Begyndelse direkte eller indirekte maa udføre Arbejde for Firmaet Østergaard & Thaarsthi i Randers, forsaavidt Arbejdet angaar Firmaets almindelige Fabrikation eller andre Arbejder og Foretagender, Firmaet har sat i Gang eller paabegynder. Blokaden, der omfatter alle Arbejdsgivere, som maatte paatage sig Arbejde af de nævnte Arter, opretholdes til Firmaet Østergaard & Thaarsthi har ordnet sit Forhold til Snedkerforbundet i Danmark.

P. F. V.
CARL F. MADSEN.

Peder Hedebol.

Efter at dette Andet-Varsel var fremsendt kom Arbejdsgiverforeningen — man skulle synes ganske overflødigt — paany med en Protest, der lød som følger:

Dansk Arbejdsgiver-
og Mesterforening.

Kbhvn., 3. Oktbr. 1916.

Anbefalet.

Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund i Danmark.

Vi anerkender Modtagelsen af det ærede Forretningsudvalgs Skrivelse af 30. f. M., hvori gives andet Varsel om Blokade overfor Firmaet Østergaard & Thaarsthi, men skal bemærke, at vi i enhver Henseende maa henholde os til det i vor Skrivelse af 26. f. M. indtagne Standpunkt, idet vi protesterer mod Varslets Lovlighed og maa forbeholde os, for saadanne Tilfælde hvori der overfor vore Medlemmer maatte blive draget praktiske Konsekvenser af Varslet, at indgive Klage til Den faste Voldgiftsret.

P. F. V.
S. C. HAUBERG.

Hjalmar V. Elmquist.

Den faste Voldgiftsret.

Søndagsarbejdet paa Skibsværfterne.

Sag Nr. 165.

Omtrent til Aaret 1890 kendte man ikke stort til Arbejdes Udførelse om Søndagen paa de danske Skibsværfter. Englænderne, der for en Del baade var Ledere og Kunder, holdt Hviledagen hellig. Men paa det nævnte Tidspunkt kom der en Helligdagslov i Danmark, og det var Meningen, at den i al Almindelighed skulde bevirke, at Arbejde i alle Fabrikker skulde hvile Søn- og Helligdage. Loven fik imidlertid nærmest den modsatte Virkning, idet Politiautoriteterne, der skulde overvaage dens Overholdelse, nærmest benyttede Lejligheden til at komme uden om Forbudet mod Helligdagsarbejde; paa Skibsværfterne virkede den i hvert Tilfælde saaledes, at Søn- og Helligdagsarbejde efter Helligdagslovens Ikrafttræden i Modsætning til tidligere blev ganske almindeligt.

I dette Forhold indtraadte der imidlertid en Forandring, da Helligdagslovens Bestemmelser for nogle

Aar siden blev optaget i Fabriksloven og Forholdene desangaaende kom under Fabriksdirektoratets Tilsyn. Derved afskaffedes Søndagsarbejdet paa Værfterne, og Arbejderne paa disse Pladser har selv sørget for, at Arbejdsgiverne ikke beskar deres Rettigheder paa dette Omraade. I Virkeligheden har alt Søndagsarbejde paa Skibe derfor været ukendt i de sidste 3—4 Aar, og det er i den forløbne Tid konstateret, at Søn- og Helligdagsarbejde ved Skibsbygning faktisk er overflødigt.

Men Arbejdsgiverne, som alle Dage har været Fjender af, at der kom Bestemmelser, som beskar deres Dispositionsret, og som alletider helst har villet være enebestemmende over Arbejdernes Tid og Fritid, var naturligvis ikke tilfreds med Fabriksloven, og de gik derfor til Indenrigsministeriet med Ønske om Dispensation fra Lovens Bestemmelse om almindeligt Forbud.

Dette Ønske imødekom Ministeriet i Henhold til Fabrikslovens § 26 a, men det er klart, at Ministeriets Dispensationsgiveri ikke paa nogen Maade gjorde det til en Pligt for Arbejderne at arbejde om Søndagen, og Forholdene forandredes derfor ikke.

Ved en Lejlighed, hvor Skibsværftsarbejdernes Fagforening, som iøvrigt staar udenfor De samvirkende Fagforbund, hævdede det gamle Standpunkt om at lade Søndagsarbejdet hvile, og hvor Fagforeningen gjorde Ansvar gældende overfor Medlemmer, der havde gjort Brud paa Reglen, klagede Arbejdsgiverforeningen derfor til Den faste Voldgiftsret og forlangte Dom for, at Arbejderne havde Pligt til at udføre Helligdagsarbejde. Tillige forlangte Arbejdsgiverne Fagforeningen dømt, fordi den paa en Generalforsamling den 17. Oktober 1915 havde fastholdt Vedtagelsen om Nægtelse af Helligdagsarbejdets Udførelse.

Denne Klage blev indsendt den 20. Decbr. 1915, og dens Behandling er trukket meget længe ud, alene fordi Retten har været nødsaget til at foretage en nøje Undersøgelse af, hvad der i Virkeligheden laa i Ministeriets Dispensation. Navnlig har det drejet sig om at faa afgjort, hvad der burde forstaas ved Ordet »paatrængende« i Dispensationen, der var givet til

> »Skibsværfter, Maskinfabrikker og Jernstøberier for Arbejde med paatrængende Reparationer af Skibe eller Baade og disses Kedler, Maskiner eller Motorer«.

Arbejdsgiverne hævdede, at Værfternes Ledelser derved havde faaet Eneret paa at afgøre, naar der skulde arbejdes over. Arbejdernes Organisationer svarede, at Praksis gennem flere Aar havde afgivet Bevis for, at der ikke fandtes saa paatrængende Arbejde paa Skibsværfterne, saa Helligdagsarbejde var nødvendigt. I Forbindelse hermed oplystes det, at naar der var Tale om Reparationer af Værfternes Driftsmateriel eller om Skibsulykker, blev Helligdagsarbejde selvfølgelig ikke nægtet.

Retten udbad sig ogsaa Ministeriets Udtalelse om Meningen med Ordet »paatrængende«, og Ministeriets Svar var ligesaa umuligt i sin Affattelse som selve Dispensationen, det gik nemlig ud paa, at Arbejdet var paatrængende,

> »naar en Opsættelse af Reparationsarbejdet kan medføre uforholdsmæssigt store Tab af Værdier«.

Enhver vil sikkert spørge, om Retten ikke tog fat paa en ny Serie Forespørgsler om, hvad der burde forstaas ved »uforholdsmæssigt store Tab af Værdier«, men det gjorde Retten dog ikke. Derimod blev der indkaldt til et nyt Retsmøde, hvor Sagen blev afsluttet — ihvert Fald foreløbig — ved et Forlig, hvis Indhold fremgaar af følgende

Udskrift af Den faste Voldgiftsrets Retsbog A., 2. Side 224—226.

Aar 1916 den 23. Septbr. Kl. 3 Efterm. holdt Retten Møde paa Raadhuset i Anledning af Sag Nr. 165: Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening mod Skibsværftsarbejdernes Fagforening.

1. Næstformand, Dr. jur. E. Tybjerg, ledede Mødet.

For Klagerne mødte Kontorchef

S. Agerholm og Overdriftsbestyrer A. F. Jensen (fra Burmeister & Wain.)

For de Indklagede mødte Formanden for Skibsværftsarbejdernes Fagforening Marinus Nielsen, Sekretær R. Stellvagen og Repræsentanterne A. Nielsen og E. Nielsen.

Formanden omtalte, at Sagen jo var trukket længe ud, fordi Svarskrivelserne var indløbet saa langsomt.

(Det bemærkes herved, *at* Retten under 16. Januar d. A. havde tilskrevet Dansk Arbejdsgiver-og Mesterforening, Skibstømrernes Fagforening, Kobbersmedenes Fagforening og De samvirkende Fagforbund Skrivelser, hvoraf Genparter fremlagdes,

at der derpaa var indløbet Svar fra De samvirkende Fagforbund den 26. Januar, fra Kobbersmedenes Forbund den 1. Februar, fra Skibstømrernes Fagforening den 15. Februar og fra Arbejdsgiverforeningen den 29. April d. A., hvilke Skrivelser fremlagdes,

at Formanden derefter havde haft en Konference med Fabriksdirektøren,

at Retten under 6. Maj d. A. havde tilskrevet Indenrigsministeriet en Skrivelse, hvoraf Genpart fremlagdes,

og *at* Indenrigsministeriets Svar, der var dateret den 17. August d. A. og stilet til Dr. Ussing, der da var i Norge, først var modtaget af Rettens Sekretær den 28. August d. A. Svaret fremlagdes. Af alt det i Dag fremlagte var der tilstillet Dommere og Parter Genparter.)

Formanden bemærkede til Parterne, at han antog, at Den faste Voldgiftsret eventuelt hverken vilde give Skibsværftsarbejderne Medhold i deres paa Generalforsamlingen den 17. Oktober f. A. tagne Standpunkt eller Skibsværfterne og Arbejdsgiverforeningen Medhold i deres i Skrivelsen af 29. April 1916 udtrykte Standpunkt, at Fortolkningen af Dispensationen laa hos Værfternes Ledelser alene under Ansvar for Fabrikstilsynet, og han henstillede, om der derefter ikke rettest burde optages en Forhandling mellem de interesserede Organisationer om en mindelig Ordning af Stridsspørgsmaalet.

Parterne erklærede, at ville tage dette under Overvejelse, og Kontorchef Agerholm lovede at give Retten Meddelelse om Resultatet i Løbet af en Maaned.

Retten hævet Kl. 4 Efterm.

E. TYBJERG.

E. Steincke.

* * *

Karteriarbejderlønnen paa Morsø Textilfabrik.

Sag Nr. 180.

Textilarbejderfagets Organisationer og de faglige Hovedorganisationer forhandlede i sin Tid uden Resultat om Lønnen for Karteriarbejde paa Morsø Textilfabrik, efter at Virksomheden havde ansat en kvindelig Arbejder til dette Specialarbejde, som tidligere var udført af mandlig Arbejdskraft.

Der var ikke alene Uenighed om selve Lønnens Størrelse, men der var ogsaa principiel Uoverensstemmelse om, hvorvidt der i det foreliggende Tilfælde bestod en Interessetvist eller en Retstvist. Textilarbejderforbundet hævdede, at det førstnævnte Alternativ var tilstede, medens Arbejdsgiverne paastod, at der forelaa en Retstvist, da Karteriarbejderlønnen efter deres Formening var omfattet af Fagets almindelige Overenskomst om Arbejdsløn for Kvinder.

Under disse Omstændigheder udstedte Forbundet et Strejkevarsel, hvis Lovlighed Arbejdsgiverne straks protesterede imod, og Protesten efterfulgtes af en Klage til Den faste Voldgiftsret.

Der blev givet Tilsvar, men der blev dog ikke procederet om Sagen; thi den 28. Septbr. afholdt den fungerende Retsformand et forberedende Møde, hvorved der opnaaedes Forlig paa selve Lønspørgsmaalet, og Strejkevarsel og Retsklagen bortfaldt dermed.

Resultatet fremgaar af efterstaaende:

Udskrift af Den faste Voldgiftsrets Retsbog, A. 2. S. 227—228.

Aar 1916 den 28. Septbr. Kl. 3 Efterm. holdt Retten forberedende Møde i Anledning af Sag Nr. 180:

DanskArbejdsgiver-ogMesterforening
mod
De samvirkende Fagforbund paa Dansk Textilarbejderforbunds Vegne.

Anden Næstformand, Overretsassessor Jul. Møller ledede Mødet.

For Klagerne mødte Sekretær i Arbejdsgiverforeningen Hj. Elmquist, Næstformand i Textilfabrikantforeningen Fabrikant Sebbelov, Medlem af dens Bestyrelse Fabrikant Klem og Sekretær i Foreningen L. Brahe-Christensen samt Fabrikant Mortensen fra Morsø Textilfabrik.

For de Indklagede mødte Formand for De samvirkende Fagforbund Carl F. Madsen, Formand for Textilarbejderforbundet J. J. Møller, dets Næstformand I. P. J. Arnskov, Repræsentant C. Larsen og Sekretær Chr. Nielsen samt Formanden for Afdelingen i Nykøbing paa Mors John Andersen.

Der fremlagdes Klage af 18. September 1916 med 4 Bilag og Tilsvar af 21. s. M.

Formanden gennemgik Sagen med de Mødte.

Parterne blev enige om at afslutte følgende Forlig, som alene angaar kvindelige Karteriarbejdere paa Morsø Textilfabrik.

Der forlanges en Ugeløn af 17 Kr. 40 Øre, og der betales nu 15 Kr. 65 Øre. Man er enige om at finde et Mellempunkt, som man nu fra begge Sider fikserer saaledes: En Ugeløn af 14 Kr. 65 Øre, inklusive Dyrtidstillæg 1 Kr., plus et Tillæg af 1 Kr. 88. Ialt 16 Kr. 53 Øre pr. Uge, at beregne efter effektive Arbejdstimer og med tilbagevirkende Kraft fra og med den 22. Juni 1916.

Parterne udtaler, at der i denne forligsmæssige Afgørelse ikke maa ses nogen Indrømmelse fra nogen af Siderne med Hensyn til det rejste principielle Spørgsmaal, som de begge forbeholder sig deres Stilling til.

Klagerne tager hermed Klagen tilbage, og De samvirkende Fagforbund udtaler, at Strejkevarslet herefter er bortfaldet.

Retten hævet Kl. 5,30 Efterm.

JUL. MØLLER.

E. Steincke.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmænd hos Leverandører af Bygningsstøbegods i København. Den 27. Septbr. afholdtes et Fællesmøde angaaende en Uoverensstemmelse mellem Dansk Arbejdsmandsforbund og Foreningen af Leverandører af Bygningsstøbegods. Nævnte Forening havde været uvillig til at forhandle om Oprettelse af en Overenskomst, idet den er Medlem af Jernindustriens Sammenslutning, og denne hævdede, at dens Overenskomst med Dansk Arbejdsmandsforbund ogsaa maatte omfatte de nævnte Leverandører.

Da Forhandlingerne ikke kom ind i en for Arbejderne tilfredsstillende Gænge, varsledes Strejke fra 28. Septbr. Arbejdsgiverforeningen protesterede mod Varslets Lovlighed og bebudede Sagen indbragt for Den faste Voldgiftsret.

Ved Fællesmødet enedes man om, at henvise Lønspørgsmaalet til Behandling mellem Parterne. Dansk Arbejdsmandsforbund udsætter Iværksættelsen af den varslede Strejke, indtil denne Behandling har fundet Sted. Arbejdsgiverne fastholder deres Opfattelse af Strejkevarslets Ulovlighed og forbeholder sig, hvis Varslet fastholdes, at indgive Klage til Den faste Voldgiftsret.

Pianotransportørerne i København. Efter at der flere Gange var forhandlet forgæves om Oprettelsen af en Overenskomst for Pianotransport i København, varslede Dansk Arbejdsmands Forbund Strejke til den 28. Septbr. om Aftenen.

Dette gav Anledning til et nyt Fællesmøde den 27. Septbr., og her lykkedes det at naa til Enighed om Akkordpriser og forskellige Arbejdsregler. Timeløn eller Dagløn findes

ikke i denne Overenskomst, som traadte i Kraft med det samme og gælder til 1. Marts 1918.

Karetmagerne paa »Scandia« i Randers. I Henhold til en Bestemmelse i den Overenskomst, Karetmagerforbundet afsluttede med Vognfabrikken »Scandia« i Randers for Tiden fra 1. Februar 1916 til 1. Februar 1917 har Fabrikken krævet Overenskomsten forlænget et Aar til 1. Februar 1918.

Metalarbejderne paa Værksteder under Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern- og Metalindustrien. Det vil erindres, at der den 31. December 1915 blev indgaaet Overenskomst mellem »Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern- og Metalindustrien i Danmark« og »Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark« for 1 Aar, og samtidig fik Sammenslutningen Ret til inden 1. Oktober 1916 at forlange de Overenskomster, som var afsluttede med Centralorganisationen, forlængede 1 Aar.

Denne Ret har Sammenslutningen benyttet sig af, saaledes at alle Overenskomsterne mellem Sammenslutningen paa den ene Side og Dansk Elektrikerforbund, Dansk Formerforbund, Gørtler- og Metalarbejderforbundet, Dansk Jern- og Metalsliberforbund, Dansk Metaltrykkerforbund og Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund paa den anden Side alle er forlængede til 1. Februar 1918.

Overenskomsterne omfatter ca. 15,000 Medlemmer.

Snedkerne paa Ringkøbing Orgelfabrik. Den 29. April blev der, som tidligere meddelt, truffet en Ordning paa Ringkøbing Orgelfabrik. Denne blev imidlertid misligholdt, hvorfor Snedkerforbundet under 26. Aug. fremsendte 1. Strejkevarsel. Fællesmøde blev paa denne Foranledning aftalt; men imidlertid bragtes Uoverensstemmelserne ud af Verden ved lokal Forhandling, hvorfor Strejkevarslet toges tilbage, og det aftalte Fællesmøde bortfaldt.

Træindustriarbejderne hos Pianofabrikanterne Brødrene Caspersen i Aarhus. Den 8. September afholdtes Fællesmøde angaaende en Uoverensstemmelse hos Brdr. Caspersen i Aarhus, hvor Arbejdsgiverne havde klaget over en iværksat formentlig ulovlig Strejke og Blokade fra Træindustriarbejderforbundets Side.

Der afsluttedes en Overenskomst hvori nævnes, at Forbundet ikke kan erkende, at der foreligger en Strejke, men at det er villigt til at medvirke til en tilfredsstillende Løsning af Sagen, saaledes at Arbejdsstandsningen hæves.

Om Lønforholdene hos Firmaet optoges straks en Forhandling mellem Centralforeningen for jydske Snedkermestre og Træindustriarbejderforbundet i Danmark.

Sporvejsfunktionærerne i København indmeldt i Kommunalt Arbejderforbund.

Gennem længere Tid har der været rejst Spørgsmaal om Sporvejsfunktionærernes Organisations Tilslutning til Kommunalt Arbejderforbund. Efter at der var foretaget en Afstemning indenfor Sporvejs- og Omnibusfunktionærernes Organisation, fandt Indmeldelsen i Kommunalt Arbejderforbund Sted den 28. August. Indmeldelsen blev vedtaget med 1343 Stemmer mod 367. Den indmeldte Afdeling tæller 2060 Medlemmer.

Udlandet.

Af den internationale Efterretningskorrespondance.

Amerika.

Fattigdom og Dødelighed i De forenede Stater.

Det officielle Organ for det amerikanske Forbund af Photogravurer (International Photo Engravers Union) beskriver i sit Martsnummer nogle statistisk beviste Tilstande, som i Sandhed er af rædselsvækkende Karakter.

»250,000 Mænd, Kvinder og Børn dræbes aarlig i De forenede Stater og 4,700,000 kommer tilskade, fordi vore Statsmænd rolig ser paa den Gru, som i »Fredstider« foranstaltes ved økonomisk og industriel Udbytning.«

Efter Meddelelser fra Udvalget for Arbejdsforhold (Committee on Industrial Relations) kunde der forhindres 50 % af de Dødsfald der hidrører fra Sygdomme, som kan forebygges.

Dødeligheden blandt Smaabørn og dennes Fordeling illustreres ved følgende Tal:

I Brocklyne, Mass, en forholdsvis velhavende By, dør af 1000 Pattebørn de 76, medens Dødeligheden i Syd Bethlehem (hvor Staalarbejderne bor) er 233 af Tusinde.

I Fall River, hvor Kvinderne arbejder i Valseværkerne, er Dødeligheden blandt Pattebørn, hvis Mødre ikke arbejder 160,5 af 833, medens der i Familier, hvor Hustruen er industrielt arbejdende, dør 303,6 af hver 833 Pattebørn.

Et endnu mere drastisk Eksempel paa ulykkelige Tilstande nævnes fra Byen Mont Clair, N. J. I Byens velhavende Kvarterer er Dødeligheden blandt Pattebørnene 39, men i Fattigkvartererne 130 af 1000.

Der foreligger talmæssigt klare Beviser for, at Barnedødeligheden er størst i de Byer, hvor der arbejdes mest og frembringes mest Rigdom. I Mc Kees Rock dør af hver 1000 Smaabørn 288, i Homestead Pa. 176,4 i Youngstovn O. 190,8 og i Manchester N. H. 245.

Der nævnes et andet Eksempel, som viser den direkte Sammenhæng mellem Fattigdom og Børnedødelighed. Blandt Klædearbejdere med en aarlig Indtægt paa 666 Doll. eller mere dør der aarlig af 1000 Smaabørn 144, medens det tilsvarende Tal er 200 blandt Klædearbejdere med en Aarsindtægt paa 486 Doll. og derunder.

Den øverste medicinske Avtoritet siger om disse Forhold følgende: »Den Dødelighed, som er i dette Land, men kunde forhindres, er større end den Dødelighed, som forvoldes af den evropæiske Krig. Det er bevist, at Fattigdom er Hovedaarsagen til de Sygdomme, som her kommer i Betragtning, og det er bevist, at disse Sygdomme ikke lader sig fjerne, saa længe Menneskene er nødsaget til at leve sammenstuvet under elendige Forhold.«

England.

Arbejdsanvisning i England.

Den offentlige Arbejdsanvisning i England (Board of Trude Labour Exchanges) sorterer som Navnet siger, under Handelsministeriet. Den har 392 Afdelingskontorer. Der var den 14. April indtegnet ialt 132,853 Arbejdsløse mod 135,362 den 10. Marts. Disse Tal omfatter saavel Handel og Industri som Kontorvirksomhed.

Tallet paa de anviste Pladser beløb sig til 147,537, et dagligt Gennemsnit paa 4918 mod 4569 i de forudgaaende 4 Uger og 4188 i de 5 Uger, som endte 16. April 1915.

Malernes Internationale.

Fra Malernes internationale Sekretariat i Hamborg (Sekretær *Otto Streine*) foreligger »Femte internationale Beretning«.

Det internationale Sekretariat omfatter Danmark, Norge, Sverrig, Finland, Tyskland, Holland, Østrig, Ungarn, Svejts og Kroatien.

Medlemstallet var ved Udgangen af Aaret 1915 ialt 23.241. Der har i de to sidste Aar været en betydelig Nedgang i Medlemstallet grundet paa Krigen. Alene i Tyskland blev i 1915 ialt 10.906 Medlemmer indkaldt til Militærtjeneste (14.685 i 1914). I Ungarn er Medlemstallet gaaet ned til 451(!) fra 2120 i 1913.

I en livlig Tekst og oplysende Tabeller fortælles iøvrigt i den 40-sidige Beretning om Organisationens Virksomhed internationalt og i de enkelte tilsluttede Lande.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49,1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 16 ❋ KØBENHAVN DEN 14. OKTOBER 1916 ❋ 13. AARGANG.

INDHOLD: Udlandet. Voldgiftskendelse i Skotøjsfaget. Kongresser. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene hos Entreprenør Brinch. Arbejdsmændene ved Havnelæget i Frederikssund. Skotøjarbejderne. Slagteriarbejderne. Trikotagesyerne hos Henriques & Løvengreen). Ind- og Udmeldelser. Arbejdsløsheden.

Udlandet.

Af den internationale Efterretningskorrespondance.

Arbejder-Fredskongres.

Hollandsk Udtalelse om en i Amerika udkastet Plan.

Amsterdam, Slutningen af Juli.

Den bekendte og erfarne Fører for de amerikanske Fagforeninger, *Samuel Gompers,* har allerede oftere bevist, i hvor høj Grad ikke blot den internationale Arbejderbevægelses Interesser, men hele Menneskehedens Vel ligger ham paa Sinde, og at han forstaar at tage fornødent Hensyn til de forskellige Folkeslags forskellige Følelses- og Tankeliv. Nu har han igen taget Initiativet i en Sag af den allerstørste Betydning.

Han har udsendt en Rundskrivelse, hvori han opfordrer Alverdens Arbejderorganisationer til at mødes paa det Sted og til den Tid, hvor Fredsforhandlingerne skal foregaa, for at forsøge paa at faa Indflydelse paa Fredsbetingelserne.

Gompers' Cirkulære er udsendt under 26. Marts. Efter dette er hans Plan følgende:

Saasnart der i Pressen fremkommer Meddelelser om, at Fredsforhandlingerne tager deres Begyndelse, skal der fra Arbejderorganisationerne i de forskellige Lande sendes Delegerede til den By, hvor Forhandlingerne føres. De skal da dèr i Fællesskab søge at gøre deres Indflydelse gældende til Gunst for den fremtidige Verdensfred.

Repræsentationen tænker Gompers sig paa følgende Maade: De Landsorganisationer, som er tilsluttet Det internationale Bureau i Berlin, sender hver to Delegerede, de øvrige Landsorganisationer sender hver en, medens der i et Land, hvor der ingen almindelig Centralorganisation findes, af de derværende Organisationer ligeledes vælges en Delegeret.

Forud for deres Afrejse vil de Delegerede sørge for den nødvendige Forbindelse med Pressen i deres eget Land, for at Kongressens Forhandlinger kan blive regelmæssigt refereret i Dagbladene.

Kongressens Formaal skal være »at fastslaa de organiserede Arbejderes vigtigste Tanker og Anskuelser«.

Der tænkes ikke herudover givet Kongressen noget Program eller Forskrift. Cirkulæret siger herom: »Det synes os bedre, frit at overlade det til Repræsentanterne frit og ubunden at udnytte de foreliggende Muligheder, for at kunne udnytte enhver Fordel, som frembyder sig for dem, til Fremme af Arbejdernes Interesser«.

Man vil indrømme os, at denne Plan, *dersom den kan bringes til Udførelse,* vil bidrage meget til Fremme af den internationale Arbejderbevægelse og af Fredstanken.

Vi skriver udtrykkeligt: »Dersom den kan bringes til Udførelse«. Det vilde være meget beklageligt, om Virkeliggørelsen af en saa sympatisk og ædel Plan skulde lide Skibbrud paa praktiske Vanskeligheder. Vi er imidlertid i saa Henseende slet ikke uden Bekymring, hvilket vi allerede har meddelt Gompers. Ganske vist er jo Vanskelighederne til for at overvindes, og vi vil ikke undlade noget, som kunde bidrage

til at fjerne Vanskelighederne. Men vi frygter for, at der desuagtet vil være mange Forhindringer, som vanskeligt vil lade sig rydde af Vejen.

Allerførst melder sig Spørgsmaalet om Repræsentation og Afstemning. Lad os tage Holland som Eksempel. Hvis vi husker ret, findes der i dette Land ikke færre end 12 Landsorganisationer af Arbejdere. Foruden de bestaaende 5 Centralorganisationer af Fagforeninger har vi nemlig her følgende: Det nederlandsk romersk-katolske Folkeforbund, Det kristelig-nationale Arbejderforbund »Patrimonium«, Det alm. nederlandske Arbejderforbund, Det socialdemokratiske Arbejderparti og Det kristelig-sociale Forbund. Alle disse kan hver sende en Delegeret. Og desuden kan jo de Organisationer, som ikke tilhører nogen Centralisation, i Fællesskab ogsaa sende en Delegeret, dersom de stiller sig paa det Standpunkt, at der i vort Land ikke findes en almindelig Centralorganisation.

Alene Holland vilde paa denne Maade kunne sende 13, maaske 14 Delegerede, af hvilke rigtignok kun to vilde staa paa den internationale Fagbevægelses Grund og hylde dennes Anskuelser.

Det er os ikke bekendt, om der findes andre Lande, der er lige saa rigeligt forsynet med Arbejder-Centralisationer. Skulde det imidlertid være Tilfældet, kan der blive Fare for, at den internationale Fagbevægelse paa Kongressen kan blive overstemt i Spørgsmaal, som kan have stor Betydning for Organisationernes Fremtid. Desuden vilde en saadan Kongres antage et enormt Omfang, og det vilde være yderst vanskeligt at finde en Generalnævner, hvori alle de højst forskellige Meninger og Opfattelser kunde gaa op.

Fredsforhandlingerne vil efter al Sandsynlighed vare længe. Den hele Verden skal jo saa at sige fordeles paany. Nye Interessekredse skal fastslaas for Industri, Handel og Politik. Spørgsmaalet om »Den aabne Dør« i Orienten vil paany blive berørt, Spørgsmaalene om Havenes Frihed og den frie Telegrafering venter paa deres Løsning.

Alt dette lader sig ikke gøre i en Haandevending. Seks Maaneder er en meget kort Tid til et saadant Arbejde. Er det desuagtet Meningen at lade Kongressen være samlet lige saa længe som Diplomatkonferencen?

Hvorledes skal de Delegerede komme ind i Byen, hvor Forhandlingerne skal føres?

Paa Grund af Pastvang og Pasvanskeligheder er det for Tiden saa godt som umuligt at komme fra det ene Land til det andet. Under Fredsforhandlingerne vil disse Vanskeligheder formodentlig ikke blive mindre. Saalænge Freden ikke er afsluttet, vil Spionfrygten være tilstede overalt. Muligvis vil hele Planen strande alene paa Vanskeligheder af denne Art.

Desuden er det et Spørgsmaal, om selve Planens Fader kan komme rettidigt frem til at deltage i Forhandlingerne. Naar Pressen bringer Meddelelse om, at Fredsforhandlingerne aabnes, er Diplomaterne allerede afrejst eller maaske allerede ved Vejs Ende, medens Gompers da først skal tiltræde sin Rejse til Europa, en Rejse, der varer allermindst 2 Uger. Hvem skal i den mellemliggende Tid lede Kongressens Forhandlinger? *Legien*, som er international Sekretær, synes os ikke vel at kunne det, da han hører til et krigsførende Land. Men findes der i det nevtrale Europa en Mand med fornøden Avtoritet til at lede en saa uensartet Forsamling?

Endnu et vigtigt Punkt maa imidlertid berøres. Ifald det internationale socialistiske Bureau skulde omgaas med lignende Planer, hvad skal der da ske? De faglige Hovedorganisationer paa det europæiske Fastland staar i venskabeligt Forhold til det socialdemokratiske Parti. Hvilken Kongres skal da disse Organisationer deltage i, og hvorledes vil Beslutningerne fra de to Kongresser staa til hinanden?

Vi har meddelt Gompers vore Anskuelser og forbeholder os vor Stil-

ling til den planlagte Kongres. Meget vil afhænge af det Svar, vi maatte modtage fra Gompers. Indtil den Tid er en afventende Holdning paa sin Plads.

(»De Vakbeweging«).

J. Oudegeest.

England.

Resultat for Handelsmedhjælperne.

Ifølge Beretningen fra Bestyrelsen for de engelske Handelsmedhjælperes Organisation (Shops Assistants Union) opnaaedes der i 1915 betydelige Fordele for Medlemmerne. Som Resultat af Forhandlingerne noteres Lønforhøjelser til et samlet Beløb af godt 2 Mill. Kr., fordelt paa 513 Firmaer med 2279 Medhjælpere, eller gennemsnitlig ca. 4½ Kr. ugl. for hver interesseret Medhjælper.

Kvindeligt Arbejderforbund.

Det kvindelige Arbejderforbund i England (Women Workers Federation) er ivrigt bestræbt paa at tilkæmpe de i Munitionsfabrikkerne beskæftigede Kvinder en Forkortelse af Arbejdstiden. Tolvtimersdagen (2 Holds Skifte) har ikke blot vist sig at være sundhedsskadeligt, men har ogsaa været til Skade for Produktionen. Kvinderne forlanger Ottetimersdagen.

Italien.

Om de italienske Metalarbejdere.

De italienske Metalarbejderes Organ »II Metallurgico« meddeler i sit Martsnummer om større Lønbevægelser i Savona, Turin, Brescia, Livorno og Vado Ligure, som alle siges at være forløbet gunstigt. I Savona drejede det sig om Lønforhøjelser fra 18 til 30 pCt. og 50 pCt.s Tillæg for Overtid.

Arbejderne har overfor den industrielle Mobilisationskomite gennemført, om ikke alle, saa dog deres væsentligste Krav, ligesom man haaber inden kort Tid at gennemtvinge ogsaa de øvrige Fordringer, navnlig efter en endnu mere nøje Sammenslutning i Metalarbejdernes Organisation. Disse Fordringer gaar i Hovedsagen ud paa en Forhøjelse af de Lønninger, som ligger over 5½ Lire daglig.

Ved Slutningen af August overrakte Arbejderne hos Westinghouse i Vado Ligure dette Firma en Skrivelse, som i Hovedsagen indeholdt følgende Krav: 30 pCt. Forhøjelse til alle Lønninger paa 4 Lire daglig og derunder. 25 pCt. Forhøjelse til alle, som af tekniske Grunde ikke arbejder i Akkord, 25 pCt. Tillæg for Natholdsarbejdere, 50 pCt. Tillæg for Overarbejde (d. v. s. efter den 11. Arbejdstime daglig) og 75 pCt. Tillæg for Søndagsarbejde. Firmaet svarede kun med et Forslag om 10 pCt. Forhøjelse af de Lønninger, som er 4 Lire og derunder daglig. Organisationen henvendte sig da til den industrielle Mobilisationskomite og gennemførte, efter længere Forhandling, en 20 pCt. Forhøjelse til de nævnte Lønninger og 15 pCt. Forhøjelse til dem, der ikke arbejder i Akkord, samt 35 pCt. Tillæg for Natarbejde. Tariffen er gældende saa længe Krigen varer og har tilbagevirkende Kraft til 1. Januar 1916.

I Brescia beklager Metalarbejderne sig over den industrielle Mobilisationskomite og hævder, at denne er et Middel i Bagstræbets Tjeneste, og at den ikke synes at tage noget Hensyn til Arbejderbeskyttelses-Lovene. Imidlertid anerkendes det, at der afgjort er indtraadt en Forandring til det bedre i Sammenligning med Komiteens Holdning i den første Tid. Den Gang holdt Komiteen kun Møde en Gang ugentlig. Senere blev den, paa Forestillinger fra Organisationernes Side, indkaldt 2—3 Gange ugl., og er nu permanent samlet, eller i hvert Fald stadig til Disposition for Afgørelse af paatrængende Sager. I 8 Tilfælde er Lønbevægelser i Brescia forløbet gunstigt. Det drejer sig dog mest om mindre Forhøjelser fra 4 til højst 20 pCt. I Turin er der i Februar og Marts ført 4 Lønbevægelser af Metalarbejdere. Det drejer sig i alle Tilfældene om Virksomheder under Statskontrol. Lønforhøjelserne

bevæger sig mellem 10 og 20 pCt. De fastsatte Minimallønninger er mellem 30 og 45 Centimer i Timen. (Mønt: 1 Lire à 100 Centimer = 71 Ø.)

Voldgiftskendelse i Skotøjsfaget.

Mellem Dansk Skotøjarbejder-Forbund og Centralforeningen for Skomagermestre og Skotøjsforhandlere i Østifterne oprettedes i Foraaret 1916 en Overenkomst for Københavns Amts nordre Birk, og derved indførtes bl. a. en Akkordprisliste for Reparationer, der udføres i Forbindelse med Hjælpemaskiner. I denne Overenskomst blev det fastslaaet, at

»Kun, hvor Arbejdet ikke kan udføres i Akkord, maa Timeløn anvendes — — —.«

Hos fire af Birkets Skomagermestre opstod der Uoverensstemmelse om dette Forhold, da Mestrene aflønnede deres Svende uden at give dem Akkordbetaling, og en Klage over dette Forhold havnede tilsidst i en faglig Voldgiftsret, for hvilken Overretsassessor Poul Hansen valgtes til Opmand.

Under Retsforhandlingerne hævdede Mesterforeningen, *at det maa tilkomme Mestrene i deres Egenskab af Arbejdsledere at bestemme, naar der skal arbejdes i Akkord og naar ikke.*

Hvis dette Standpunkt var blevet knæsat af Retten, var den foran citerede Bestemmelse i Overenskomsten selvfølgelig bleven ret værdiløs for Fagets Arbejdere, men Mesterforeningen fik ikke Medhold i sin Paastand.

Det blev nemlig slaaet fast, at Forbundet i Henhold til den nævnte Bestemmelse har Ret til at kræve Akkord anvendt overalt, hvor saadan overhovedet er mulig, og der var Enighed mellem Dommerne om, at kun saadanne Forhold, saasom vedrørende Sygdom, længere Bortrejse, Ukendskab til Faget hos Enker og desl. berettigede til at lade en Svend indtræde i et fastlønnet Forhold uden Akkord, et Forhold, der da nærmest er at betegne som et Bestyrerforhold.

Retten underkendte altsaa ganske Mesterforeningens Paastand om Mestrenes Enebestemmelsesret, og i Tilslutning hertil kom Retten endydermere til det Resultat, at der i intet af de fire foreliggende Tilfælde var Tale om, at Mestrene dannede Undtagelsesstillinger, der berettigede dem til at benytte Tidløn.

Retten slog i Kendelsen kort og godt fast, at den Maade, hvorpaa der var arbejdet hos de fire Mestre, var i Strid med Overenskomsten af 1916.

Kongresser.

Barberernes Organisation

afholdt extraordinær Kongres i Rømersgades Forsamlingsbygning i København Mandag d. 2. Oktober. Foruden Hovedbestyrelsen havde 63 Delegerede givet Møde. Desuden var der flere særlig indbudte tilstede, deriblandt Kasserer *Em. Svendsen*, som Repræsentant for De samvirkende Fagforbund.

Efter Indledningstaler, Vedtagelse af Forretningsorden og Valg af Kongressens Tillidsmænd aflagde Forbundets Formand *H. M. Christensen* Beretning for Tiden siden sidste Kongres, der afholdtes for 1 Aar siden. Fremgangen i den forløbne Periode noteredes ved, at Forbundet forrige Aar bestod af 8 Afdelinger med 720 Medlemmer, medens der nu var fremmødt Repræsentation for 63 Afdelinger med 1037 Medlemmer.

Under Beretningen omtaltes den Agitation, der var ført, og den omfattende Lønbevægelse, der var udartet til Strejke og Lock-out i Faget. Konflikterne var nylig afsluttet med det Resultat, at de danske Barbersvende, som havde sluttet Overenskomst for halvandet Aar, derved havde opnaaet en samlet Arbejdstidsforkortelse paa 447000 Timer og en Lønfremgang paa 111750 Kr. pr. Aar. Desuden var Kost- og Logisystemet helt afskaffet

De københavnske Svende havde

i Løbet af 7 Uger betalt over 10000 Kr. til deres kæmpende Kolleger i Provinserne.

Efter Beretningens Aflæggelse førtes en kort Diskussion, hvorpaa Regnskabet forelagdes af Hovedkasserer *Eskelund*.

Saavel Regnskab som Beretning godkendtes enstemmigt.

Forslag om Indmeldelse i De samvirkende Fagforbund.

Det næste Punkt paa Dagsordenen var Hovedbestyrelsens Forslag om Organisationens Indmeldelse i De samvirkende Fagforbund. Sagen indledes af Forbundets Formand, og Forslaget anbefaledes af en Række Talere. Under Debatten gav Hovedkasserer Em. Svendsen en indgaaende Fremstilling af Organisationernes Udvikling og paaviste Nødvendigheden af stadig større og større Centralisation.

Efter Debatten vedtoges Forslaget om Indmeldelse derved, at hele Forsamlingen rejste sig op og udbrød i rungende Hurraraab for Arbejdernes Hovedorganisation.

Senere blev det af Kongressen besluttet, at Fagets Organisation fremtidig skal hedde *Dansk Barber-Frisør- og Parykmager-Forbund*.

Endvidere vedtoges en omfattende Reorganisering af Forbundets Administration og Ledelse. Fremtidig henlægges hele Ledelsen saavel af Forbundet som af Arbejdsløshedskassen og Arbejdsanvisningen til København. Forretningsudvalget udvidedes fra 3 til 5 Medlemmer og Hovedbestyrelsen fra 7 til 11.

Inden Kongressen afsluttedes førtes en indgaaende Diskussion om Forbundets fremtidige Virksomhed. Følgende Resolution vedtoges med Henblik herpaa.

Kongressen vedtager, at Ledelsen skal drage Omsorg for, at der udfoldes en energisk Agitation i Lærlingespørgsmaalet, saaledes at der kan dæmmes op mod Tilgangen til Faget. Fra Forbundets Side skal der foretages Henvendelser til Kommunalbestyrelserne og andre Myndigheder for at faa disse til at skride ind mod den modbydelige Udbytning, Mestrene foretager overfor Skolebørn. Imod Arbejdsløsheden skal der træffes Foranstaltninger, bl. a. ved Oprettelsen af kooperative Barberstuer, som Forbundet selv maa starte, naar det finder det formaalstjenligt. Der skal dog foretages et Arbejde for, at Arbejderpartiet i de forskellige Byer tager Initiativet til Oprettelse af nævnte Forretninger. Der skal indtil næste Kongres udføres et stort Oplysningsarbejde indenfor Standen, bl. a. derved, at Forbundets Forretningsfører holder Møder i Afdelingerne.

I alle de nævnte Felter har Ledelsen Ret til at foretage nødvendige Dispositioner for at fremme Sagerne til bedste for Standen.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene hos Entreprenør Brinch. Ved et Rampeanlæg ved Roskilde opstod der Uenighed om Betalingen for Jordgravning og Læsning paa Tipvogne, og der iværksattes derfor Blokade overfor den paagældende Arbejdsgiver, en Entreprenør Andersen, der ikke er Medlem af Arbejdsgiverforeningen.

Da Blokaden blev effektiv, meldte Arbejdsgiverforeningen sig imidlertid og oplyste, at Arbejdet udførtes for en Entreprenør Brinch, der havde Ansvaret saavel overfor Statsbanerne, hvem Arbejdet udførtes for, som overfor Arbejderne med Hensyn til Betalingen.

Under disse Forhold kom Sagen til Behandling ved et Fællesmøde den 7. Oktober, hvori Hovedorganisationerne deltog, og den henvistes ved denne Lejlighed til Behandling paa Arbejdsstedet mellem Repræsentanter for Dansk Arbejdsmands Forbund og Entreprenørforeningen.

Arbejdsmændene ved Havneanlægget i Frederikssund. Den 25. September og 5. Oktober varslede Dansk Arbejdsmands-Forbund Strejke til om Aftenen den 12. Oktober overfor Entreprenør Laur. Hansen fra Hellerup, der havde taget et Udvidelsesarbejde i Frederikssund Havn i Entreprise. Arbejdsmændene, som beskæftigedes ved dette Arbejde, krævede en Forbedring af Lønnen.

Sagen kom til Behandling under Hovedorganisationernes Medvirken ved et Møde den 7. Oktober, og ved denne Lejlighed henvistes den til Behandling paa Stedet mellem Dansk Arbejdsmands Forbund og Entreprenørforeningen.

Skotøjarbejderne Landet over. Da der den 4. Januar i Aar blev sluttet Overenskomst mellem Dansk Skotøjarbejder-Forbund og Skotøjsfabrikantforeningerne i København og Provinsen, bestemtes det, at Fabrikanterne inden Aarets sidste Kvartal kunde forlange Overenskomsten forlænget et Aar til 1. Februar 1918, imod at forhøje Minimallønningerne med 1 Øre pr. Time. Denne Ret har Fabrikantforeningerne benyttet sig af.

Slagteriarbejderne Landet over. En betydelig Del af Dansk Slagteriarbejderforbunds Overenskomster er i den forløbne Sommer og nu i Efteraaret blevet opsagte til Ophør, dels i sidste Kvartal af Aaret, dels fra Nytaar eller ind i næste Aars første Kvartal.

I væsentligt Omfang gælder den forestaaende Lønbevægelse Andelsslagterierne. Af de 45 Andelsslagterier, med hvilke Overenskomster er afsluttet, er der opsagt for de 43. Disse Overenskomster udløber den 31. Decbr. 1916.

Desuden er der opsagt overfor Privatslagterierne i følgende 15 Byer: Assens, Esbjerg, Hadsund, Herning, Hjørring, Holstebro, Horsens, Lemvig, Næstved, Odense, Randers, Silkeborg, Skive, Thisted og Varde. Her udløber Overenskomsterne den 28. Februar 1917.

Endvidere er Opsigelse sket for en Række andre Virksomheder i Provinsen og i København. Saaledes for Frederikshavns Eksportslagteri, hvor Overenskomsten allerede udløber 1. November i Aar, Københavns Konservesfabriker »Kronen«, Firmaet Brdr. Nielsen, Roskilde med samme Udløbstid, Aalborg Konservesfabrik med Udløbstid 14. Decbr. i Aar og Carl Frederiksen, Roskilde, den 22. Januar 1917.

Ogsaa en Række Tarmvirksomheder i København og Provinsen er omfattet af Lønbevægelsen. Saaledes er Opsigelse sket hos Alb. Hansen, L. Johansen, Vald. Schou, Hilmar Seligman, Carl Nielsen & Co. og Max Guttensons Eftf., alle i København, hvor Udløbstiden er 31. Decbr. Endvidere hos Schaub & Co., i en Del Provinsbyer, hos Kummerow i Nørre Sundby, Andelsslagteriernes Tarmsalg i flere Provinsbyer og ligeledes for Gengelbach & Heese og flere Steder med Udløbstid 31. Decbr. i Aar. Endelig er der Koopmanns Tarmrenserier og De danske Svineslagterier og Tarmrenserier i en Del Byer med Udløbstid 28. Februar 1917.

Ialt omfatter denne Lønbevægelse ca. 2600 Mænd og Kvinder af Forbundets Medlemmer.

Trikotagesyerne hos Henriques & Løvengreen i København. Ved Forhandling mellem Tekstilarbejderforbundet og Direktøren for A/S Henriques & Løvengreens Trikotagefabrik er der opnaaet Enighed om en Overenskomst, hvorved Arbejdernes Krav i alt væsentligt blev imødekommet.

For Varegrupper, hvorpaa der var stillet Fordring om Forhøjelser, opnaaedes ca. 15 pCt. i gennemsnitligt Tillæg, ligesom et Dyrtidstillæg paa 10 pCt. blev bibeholdt.

Arbejdstiden blev fastsat til 52 Timer pr. Uge. Overarbejde betales med et Tillæg af 25 Øre i Timen ud over Akkorden og Naarbejdet med 50 Øre i Tillæg pr. Time.

Trikotagesyerne, som i sin Tid overgik fra det ophævede Syernes Forbund til Tekstilarbejderforbundet, er den eneste Gruppe af Arbejdere i den paagældende Virksomhed, der er organiseret.

Ind- og Udmeldelser.

Foreningen af Funktionærer ved danske Privatbaner er fra 1. Oktbr. optaget i De samvirkende Fagforbund. Optagelsen er i Overensstemmelse med disses Love sket ved Afstemning blandt Repræsentantskabets Medlemmer. Af 184 stemmeberettigede Repræsentanter har 152 stemt *for* og 3 *imod* Optagelsen. Trefjerdedele af Repræsentanterne skal have afgivet Stemme for Optagelsen, for at denne skal være lovlig. Denne Bestemmelse er sket Fyldest i det foreliggende Tilfælde.

Arbejdsløsheden
i Juni Maaned 1916.

For Juni Maaned 1916 er der blevet meddelt Oplysning om Arbejdsløsheden af 61 Fag eller Organisationer for ialt ca. 137,900 Arbejdere. Nedenstaaende Oversigt omfatter imidlertid ca. 6700 Arbejdere flere (eller ialt ca. 144,600 Arbejdere), idet de givne Oplysninger af Hensyn til Sammenligningen med de foregaaende Maaneder paa enkelte Punkter er blevet suppleret med et skønsmæssigt Tillæg.

Antallet af Arbejdsløse blandt de 144,600 Arbejdere var ved Maanedens Udgang ca. 2,900 eller 2,0 pCt., og Antallet af de i Maanedens Løb tabte Arbejdsdage er opgjort til ca. 71,800 eller 0,5 Dage pr. Medlem.

Der mangler Oplysning fra Barberere, Forgyldere, Glarmestre, Børstenbindere, Jern- og Metalslibere, Instrumentmagere og Gartnere. Desuden er de meddelte Oplysninger ufuldstændige for Rebslagere, Brolæggere, Drejere, Stenarbejdere, Urmagere, Dansk Arbejdsmandsforbund og Kvindeligt Arbejderforbund.

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Kbenh. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Tilvirkning af Næringsmidler og andre Fortæringsgst.												
Mølleriarbejdere	125	125	2	103	497	497	5	115	622	622	7	218
Bageri- og Konditr.arb.	1248	1248	101	2323	1733	1733	74	1776	2981	2981	175	4099
Sukkervarearbejdere.	535	535	4	178	155	155	2	73	690	690	6	251
Bryggeriarbejdere ...	2770	2770	3	82	1483	1483	3	58	4253	4253	6	140
Slagteriarbejdere	761	761	26	444	2680	2680	40	1184	3441	3441	66	1628
Skraatobaksarbejdere	207	207	2	40	532	532	3	121	739	739	5	161
Tobaksarbejdere.....	4382	4382	141	3549	2414	2414	24	657	6796	6796	165	4206
Tekstilindustri.												
Tekstilarbejdere	1846	1846	7	89	5417	5379	45	1777	7263	7225	52	1866
Sejlmagere.....	27	27	2	53	—	—	—	—	27	27	2	53
Rebslagere.....	25	25	»	»	210	112	»	»	235	137	»	»
Beklædningsindustri og Toiletvirksomhed.												
Skræddere.....	3113	3113	26	470	2439	2439	90	323	5552	5552	116	793
Handskemagere	54	54	2	18	11	11	»	»	65	65	2	18
Hattearbejdere.....	298	298	117	2278	96	96	24	259	394	394	141	2537
Skotøjarbejdere	2491	2491	17	482	943	880	1	83	3434	3371	18	565
Jordarbejdere, Bygnings- og Møbelindustri.												
Brolæggere	88	88	1	20	84	34	2	55	172	122	3	75
Murere.....	1891	1891	50	1008	4759	4720	13	400	6650	6611	63	1408
Murarbejdsmænd	924	924	»	97	—	—	—	—	924	924	»	97
Hustømrere	1316	1316	»	52	3753	3720	8	192	5069	5036	8	244
Skibstømrere	302	302	»	3	423	423	1	28	725	725	1	31
Snedkere	3667	3667	81	2269	3728	3728	44	1398	7395	7395	125	3667
Billedskærere	110	110	»	»	58	58	»	»	168	168	»	»
Malere.....	2089	2089	64	1820	2571	2544	10	107	4660	4633	74	1927
Sadelm. og Tapetserere	975	975	20	120	460	460	»	»	1435	1435	20	120
Stukkatører.....	89	89	»	»	7	7	»	»	96	96	»	»
Gas- og Vandarbejdere	68	68	»	»	—	—	—	—	68	68	»	»
Skorstensfejere	64	64	»	»	39	39	»	»	103	103	»	»
Ovnsættere	12	12	»	»	—	—	—	—	12	12	»	»
At overføre..	29477	29477	666	15498	34492	34144	389	8606	63969	63621	1055	24104

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Kbenh. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Overført...	29477	29477	666	15498	34492	34144	389	8606	63969	63621	1055	24104
Trævareindustri, samt Industrier i hvilke Træ indgaar som en væsentlig Bestanddel.												
Træindustriarbejdere	652	652	5	162	2312	2312	42	444	2964	2964	47	606
Bødkere	257	257	»	»	538	538	14	653	795	795	14	653
Drejere	102	102	»	»	210	159	1	9	312	261	1	9
Karetmagere	332	332	1	22	579	579	3	86	911	911	4	108
Barnevognsarbejdere	15	15	»	»	—	—	—	—	15	15	»	»
Korkskærere	216	216	»	»	24	24	1	25	240	240	1	25
Kurvemagere	170	170	»	»	—	—	—	—	170	170	»	»
Læder- og Lædervareindustri.												
Lohgarvere	105	105	»	»	99	99	»	»	204	204	»	»
Hvidgarvere	46	46	»	»	35	35	»	»	81	81	»	»
Forarbejdning af Sten, samt Ler- og Glasvarer.												
Keramikere	849	849	6	288	—	—	—	—	849	849	6	288
Pottemagere	60	60	»	»	45	45	»	»	105	105	»	»
Stenarbejdere	154	66	»	»	280	264	10	250	434	330	10	250
Glasarbejdere	223	223	»	»	210	210	53	1164	433	433	53	1164
Forarbejdning af Metal og Metalgenstande, herunder Tilv. af Maskiner og Instrum.												
Guld-, Sølv-, Elektropl.	492	492	5	89	196	196	»	»	688	688	5	89
Kobbersmede	82	82	1	22	63	63	»	»	145	145	1	22
Blikkenslagere	700	700	12	314	501	501	3	77	1201	1201	15	391
Metaltrykkere	90	90	»	»	7	7	»	»	97	97	»	»
Gørtlere og Metalarb.	273	273	1	42	71	71	»	16	344	344	1	58
Urmagere	61	61	»	»	151	101	»	27	212	162	»	27
Smede og Maskinarb.	8700	8700	99	2258	6694	6694	53	1222	15394	15394	152	3480
Formere	400	400	9	219	1150	1150	13	410	1550	1550	22	629
Elektrikere	884	884	36	698	754	754	21	726	1638	1638	57	1424
Papirindustri.												
Papirindustriarbejdere	221	221	7	182	1047	1047	»	»	1268	1268	7	182
Industri i litterær og kunstnerisk Retning.												
Bogbindere	1312	1312	20	808	216	216	5	105	1528	1528	25	913
Litografer	368	368	6	147	110	110	3	63	478	478	9	210
Typografer	2501	2501	95	2178	1620	1580	40	1065	4121	4081	135	3243
Dansk Arbejdsmandsf.	18000	13700	600	19800	30000	18400	450	8500	48000	32100	1050	28300
Arbejdsm. Forbund for Gentofte og Lyngby	—	—	—	—	756	756	7	11	756	756	7	11
Lager- og Pakhusarb.	693	693	6	92	—	—	—	—	693	693	6	92
Kedel- og Maskinpass.	711	711	13	216	993	993	12	226	1704	1704	25	442
Kellnere	862	862	41	1200	553	553	12	500	1415	1415	53	1700
Kvindel. Arbejderforb.	2960	2692	51	1067	1060	869	25	580	4020	3561	76	1647
Brødkuske	284	284	1	21	—	—	—	—	284	284	1	21
Handels-og Kontormdh	1000	1000	13	436	3552	3552	57	1318	4552	4552	70	1754
Tilsammen	73252	68596	1694	45759	88318	76022	1214	26083	161570	144618	2908	71842

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsgade 49, 1. Sal, Kbhvn. K.
Telefoner 3541 og 10541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 17 ❋ KØBENHAVN DEN 21. OKTOBER 1916 ❋ 13. AARGANG.

INDHOLD: Det faglige Internationale. Arbejdsforholdene. Naar Arbejderne ikke er organiseret. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene paa Jens Willadsens Fabrikker. Sadelmagerne paa Rejsetøjsfabrikken i Aarhus). Udlandet.

Det faglige Internationale.

Konference i Leeds.

Efter at Repræsentanter for Arbejderorganisationerne i de Lande, der tilhører Ententen, har afholdt en faglig Konference i Leeds, har Formanden for den franske Landsorganisation »Confédération Générale du Travail«, *L. Jouhaux*, tilstillet de forskellige Landsorganisationer et Cirkulære, der efterstaaende gengives i Oversættelse:

Til de nationale Hovedbestyrelser for Fagforbundene.

Kammerater!

I Juli 1916 har Repræsentanter for de allierede Lande, Frankrig, England, Belgien og Italiens Proletariater, for en Fraktions Vedkommende afholdt i Leeds, England, en international Konference, der havde til Formaal at undersøge et Minimum af Arbejderspørgsmaal, der skulde udgøre de Bestemmelser fra Arbejderpartiets Side, der skal indføres i Fredsbestemmelserne.

Herved har vi kun for Øje, hvad Verdens samlede Proletariat har Interesse af, og vi tilstræber ad denne Vej den størst mulige Enighed angaaende de Betingelser, Arbejderne *maa* stille. Vi vil saaledes sammenknytte stærkest mulig Arbejderne i alle Lande, og modvirke den økonomiske Konkurrence, som Staterne paafører hinanden, til Skade for de producerende Klasser.

Arbejdsgiverne har altid svaret, naar et Lands Arbejdere fordrede en Bedring af Arbejdsforholdene, at en saadan var meget vanskelig at gennemføre, fordi der maatte ses hen til Landenes gensidige Konkurrence, og de i de forskellige Lande herskende ulige Betingelser og Arbejdstid.

Vi mener, at Arbejderne bør benytte sig af de kommende Fredsunderhandlinger for, gennem Vedtagelse af internationale Overenskomster, at modvirke disse daarlige Grunde.

Arbejderen har hele Verden for sig, siger vi vel, men han er i Virkeligheden kun beskyttet overalt paa Jorden, naar han nyder de samme Rettigheder og Friheder som de nationale Arbejdere.

Konferencen vedtog derfor følgende Bestemmelser, og meddeler nu disse til alle Organisationer i alle Lande med Anmodning om at drøfte dem, og hvis de bifalder dem, da at paavirke den offentlige Mening og deres Lands Regering, for at Proletariatets Vilje kan finde Udtryk i de kommende Fredsbestemmelser, og de vedtagne Beslutninger indgaa som Bestanddel i Fredsartiklerne.

Arbejdernes Bestemmelser, der skal indgaa i de kommende Fredsbetingelser.

Konferencen erklærer, at Fredstraktaten, der afslutter den nuværende Krig, og som skal sikre Folkenes Frihed og politiske Uafhængighed, ogsaa bør indeholde Bestemmelser for virksomt at modvirke den kapitalistiske Konkurrence, og for at sikre Arbejdsklassen et Minimum af moralske og reelle Garantier for hans Rettigheder som Arbejder, Retten til Organisation, hans Rettigheder som Arbejder i et fremmed Land, Ret til social Forsikring, til Arbejdstidens Varighed, og

til Arbejdets Sundhedsforhold og Sikkerhed.

Følgende Grundsætninger skal være ledende i saa Henseende:

1. *Rettigheder som Arbejder og Ret til Organisation.*

Enhver Arbejder skal, uanset hans Nationalitet være berettiget til at arbejde der, hvor der er Brug for hans Virksomhed. Han skal ogsaa nyde, i det Land, hvor han arbejder, alle de af hans Organisation flydende Rettigheder, og særlig Retten til personlig at deltage i hans Forbunds Styrelse.

Ingen Arbejder maa afskediges paa Grund af hans Forhold til hans Organisation eller Forbund. Saafremt saadant sker, kan han altid appellere til Domstolene.

Ingen udenlandsk Arbejder maa betales lavere, eller arbejde paa ringere Betingelser end den paa Stedet betalte Normalløn og øvrige paa vedkommende Sted herskende Arbejdsbetingelser for Arbejdere i samme Fag eller Specialitet.

Denne Løn og disse Betingelser skal være som de, der er bestemte i de mellem Arbejdsgivernes og Arbejdernes Organisationer vedtagne Overenskomster. Findes saadanne ikke, afgøres Betingelserne af blandede Udvalg af Delegerede fra Arbejdsgiverne og Arbejderne.

2. *Tilførelse af fremmede Arbejdere.*

Med dette Spørgsmaal skal de nationale Arbejdsanvisninger beskæftige sig. Hvert Land skal organisere en særlig Kommission, hvori saavel Regeringen, som Arbejdsgiverne, og Arbejderne er repræsenterede, og denne Kommission ordner nu disse Forhold.

Tilførelse af fremmede Arbejdere kan kun ske, naar vedkommende Lands særlige Kommission finder den forsvarlig, og den bestemmer ogsaa, i hvilket Omfang Tilførelsen maa ske, saavel med Hensyn til Industriens Tarv, som til vedkommende Egn, hvortil de fremmede Arbejdere er bestemte. Den skal nøje paase, at de indgaaede Kontrakter paa alle Punkter stemmer med de ovenfor omtalte Forskrifter.

Fornyelse af en saadan Tilførsel af Arbejdere skal altid kontrolleres af Hjemlandets faglige Organisation, eller Organisationer i det eller de berørte Fag. Og vedkommende fremmede Lands Fagorganisationer skal have Ret til at kontrollere Kontrakternes virkelige Opfyldelse.

Er det nødvendigt at bruge farvede Arbejdere, gælder samme Bestemmelser som for europæiske.

De Industridrivende, der benytter saadan Arbejdskraft, skal være forpligtede til at sørge for, at der paa deres Bekostning gives de farvede Arbejdere Vejledning i at tale, læse og skrive Sproget i det Land, hvori de arbejder.

3. *Social Forsikring.*

a) De udenlandske Arbejdere, der kommer til Skade eller Ulykke under Arbejdet, eller de af deres Paarørende, Værger o. desl., der er berettigede til at nyde den fastsatte Forsikring, har i saa Henseende ganske de samme Rettigheder som de nationale Arbejdere.

Arbejdere, der for kortere Tid arbejder udenfor det Land, hvor vedkommende Industri, der anvender dem, har sit Sæde, og de Arbejdere, der er knyttede til Transportvæsenet og som til forskellige Tider, eller sædvanlig, anvendes paa flere Staters Grund, — nyder de Rettigheder, der tilkommer dem ifølge Lovgivningen i den Stat, hvor den Industri, der anvender dem, har sit Sæde.

De forskellige Staters Myndigheder bør samarbejde paa bedste Maade for at sikre den rigtige Udførelse af de Arbejdsulykkerne angaaende Love.

Alle Attester, Dokumenter og andre Bevisligheder, der fra en Stat udleveres til en anden Stat i Arbejdsulykkesforsikringssager, skal være fritagne for enhver Stempelskat, og skal udfærdiges eller udleveres gratis.

b) Lande, der endnu ikke har lovbunden Arbejder-Sygeforsikring, Arbejder-Invalideforsikring, Arbejder-Alderdomsforsikring og Arbejdsløshedsforsikring, skal forpligte sig til at indføre saadanne snarest mulig.

Naar dette er sket, skal alle Arbejdere, uden Hensyn til deres Nationalitet, nyde godt af disse Forsikringer ganske i samme Omfang som de nationale Arbejdere.

Den fornødne Ordning maa foretages, for at sikre disse Forsikringer for Arbejdere, der skifter Opholdssted, og for at opnaa en virksom Kontrol med Udbetaling af Skadeserstatningerne og Forsikringerne udenfor vedkommende Arbejders Hjemland.

c) Det fremhæves særlig, at i alle Lande, og uanset, at Arbejder-Sygeforsikring ikke forefindes i et Land, bør professionelle Sygdomstilfælde *strax* indgaa under Bestemmelserne for Arbejdsulykkesforsikringerne.

4. *Arbejdstiden.*

Børn under 14 Aar maa ikke anvendes til industrielt, Handels- eller Landbrugsarbejde. Børns Skoletid bør ikke ophøre før det fyldte 14. Aar.

Kvinder og unge Mennesker under 18 Aar maa ikke benyttes til Arbejde om Natten eller til Industrier, hvor Fyret holdes stadig vedlige.

Halvanden Dag om Ugen skal være lovbestemt Fritid. Denne skal falde Lørdag Eftermiddag og hele Søndagen, undtagen for visse Virksomheders Vedkommende, hvor den, ifølge Lov, kan henlægges til andre Dage.

Arbejdstiden maa ikke overskride 10 Timer i Døgnet for alle Arbejdere.

I Miner, i Fabrikker med uafbrudt Drift, og i usunde Industrier maa Arbejdstiden ikke være over 8 Timer i Døgnet.

5. *Sundhedsforanstaltninger.*

a) De forskellige Lande bør forpligtige sig til at udvikle deres Lovgivning paa dette Omraade, ligesom de bør fremskaffe eller udvide Bestemmelser, der tilsigter at yde Arbejderne den størst mulige Sikring mod Ulykker under Arbejdet. En ensartet international Lovgivning bør her tilstræbes. Særlig hvad angaar industrielle Forgiftninger, ufuldkomne Fabrikationsmetoder, og professionelle Sygdomme, bør der overalt arbejdes for virksomme Lovbestemmelser mod saadanne Farer.

b) I Løbet af 2—5 Aar bør alle Landes Jærnbaner indføre det samme automatiske Koblingssystem paa alle Waggoner.

6) *Kontrol og Statistik.*

De forskellige Lande bør forpligtige sig til at fuldkommengøre deres Arbejdstilsyn, særlig hvad angaar Arbejdstiden, Sundhedsforholdene og Arbejdssikkerheden, og paa international Gennemførelse af disse Bestemmelser.

Regeringerne skal gensidig tilstille hinanden Love og Bestemmelser paa dette Omraade, tilligemed aarlige Rapporter desangaaende, for derved at opnaa fornøden international Ensartethed. Arbejdernes Organisationer skal have Adgang til virksomt at kunne kontrollere Bestemmelsernes Gennemførelse.

b) En international Kommission skal vaage over Fredstraktatens Bestemmelser paa alle de her nævnte Omraader. Den skal have Ret til at paatale alle herunder hørende Forhold, og til at modtage og udtale sig om Klager. Dens Skøn meddeles derefter de vedkommende. Et omstridt Spørgsmaal skal kunne bringes for en international Voldgiftsret. Denne sidste skal ogsaa beskæftige sig med Forberedelse og Organisation af internationale Konferencer, som de forskellige Regeringer bør lade afholde til stadige Forbedringer af de her berørte Arbejdsbestemmelser.

c) Et internationalt Kontor oprettes for at centralisere alle de omtalte Undersøgelser, Statistiker, og nationale Rapporter angaaende de her nævnte Forhold. De skal altsaa beskæftige sig med alt herunder hørende, foretage Undersøgelser, og tilvejebringe Ensartethed, især indenfor Statistiken.

Med det internationale Arbejder-Sekretariats Medhjælp kan det allerede bestaaende internationale Kontor for Arbejder-Lovbeskyttelse formentlig paatage sig dette Arbejde.

Ovenstaaende vil faa en dobbelt Virkning:

1. Nemlig for det første en fornyet Virksomhed indenfor Internationale, fordi Formaalet er til Gavn for alle Arbejdere, paa et Grundlag af lige Ret og lige Ansvar.

2. Det vil i betydelig Grad kunne fæste Muligheden for en varig Fred mellem de forskellige Folk, et Formaal vi nu mere end nogensinde bør stræbe imod.

Desforuden har Konferencen i Leeds fornyet det fransk-engelske Forslag fra Febr. 1915 ang. Flytning af det internationale Sekretariat til et neutralt Land med Funktionærer fra et saadant, et Forslag, der jo allerede er antaget af American Federation of Labour, af den Australske Federation, og betingelsesvis af Svejtser-Syndikat-Kommissionen.

I Mellemtiden har Konferencen i Leeds, indenfor de Allierede, oprettet et foreløbigt Korrespondance-Centrum i Paris med samme Sekretær som Conf. générale du Travail.

De bedes nu overveje denne Sag og tilsende mig, hvis Deres Organisation skønner det hensigtsmæssig, Deres bifaldende Svar, Deres Ændringsforslag, eller Deres Afslag.

Med soc. Hilsen
Korrespondent for det foreløbige
Korrespondance Centrum.
L. JOUHAUX,
33, Rue de la Graugeaux Belles, Paris.

* * *

International Fagforeningskonference i Bern.

Fra Formanden for det internationale faglige Sekretariat Hr. Legien har vi modtaget en Skrivelse af følgende Indhold:

Berlin, den 4. Oktbr. 1916.

Til De samvirkende Fagforbund i Danmark.

Hændelser, som mulig kan sønderrive den ved Det internationale Fagforeningsforbund skabte Organisation, har gjort det nødvendigt at indkalde en international Fagforeningskonference endnu under Krigen.

Konferencen afholdes 11. Decbr. 1916 i Bern (Svejts). Som Dagsorden er tænkt: Beslutning om

1. Den fremtidige Bestaaen af Det internationale Fagforeningsforbund.
2. Udgivelsen af Den internationale Korrespondence.
3. Andre Forslag.

Ifølge Regulativet (vedtaget paa Konferencerne i Budapest 1911 og Zürich 1913) kan hver Landsorganisation sende højst 2 Delegerede til Konferencen.

Konferencens Nødvendighed fremgaar af følgende:

Den 5. Juli d. A. afholdtes i Leeds (England) en Fagforeningskonference, paa hvilken Confédératione Générale du Travail og General Federation of Trades Unions var officielt repræsenterede ved deres Formænd. Desuden var der Repræsentanter fra Belgien nærværende og 2 Repræsentanter fra en Fagorganisation i Italien, som ikke er tilsluttet Confederazione del Lavoro, men som af Konferencen blev anerkendt som Repræsentation for Italiens Fagorganisationer.

Organisationen »Det internationale Fagforeningsforbund« eksisterer fremdeles, selv om ogsaa den under de herskende Forhold kun i begrænset Omfang kan røgte de den paalagte Opgaver. Saa længe Krigen hærger Evropas Lande, tilintetgør Menneskemasser og skiller Arbejderklassen Landene imellem, har det internationale Forbund den Opgave, i det Ydre at sikre Sammenholdet, saaledes at det efter Fredsslutningen lettere kan vende tilbage til sit tidligere Arbejde og udvikle dette videre.

Filialkontoret i Amsterdam muliggjorde det ogsaa for de Lande, hvortil Krigen ellers har afskaaret Forbindelsen, at opretholde Forbindelsen med Det internationale Bureau, uden at komme i Modstrid med eget Lands Interesser. Enhver Landsorganisation havde derfor burdet afholde sig fra at foranstalte særlige Konferencer. Noget saadant er heller ikke forsøgt, hverken af de nevtrale Lande eller af Centralmagterne. Deres postale Samkvem med

det internationale Bureau har været nøjagtig den samme, og for Ententelandenes Vedkommende indirekte over Amsterdam, skønt Nødvendigheden af en mundtlig Drøftelse lige saa vel har været tilstede her.

Paa Konferencen i Leeds førtes ikke blot en saadan Drøftelse, men der blev ogsaa fattet Beslutninger, hvis Gennemførelse vil betyde Oprettelse af en ny international faglig Organisation for de fire nævnte Lande. Der skal i Paris oprettes et Korrespondencebureau, som skal ledes af Udvalg af Delegerede fra de tilsluttede Lande. Desuden blev det paalagt Formanden for den franske Landsorganisation at forberede en ny Konference for faglige Repræsentanter fra de allierede Lande.

Dermed er der sket Brud paa Det internationale Forbund som Organisation. Derfor maa der gives de tilsluttede Landsorganisationer Lejlighed til at tage Beslutning om dens videre Bestaaen. Dette kan kun ske paa en Konference, hvor der er Adgang for Repræsentation for alle tilsluttede Landsorganisationer. Derfor har man — i Forstaaelse med den svejtsiske Landsorganisation — valgt Bern som det Sted, hvor Konferencen skal afholdes, samt udskudt Afholdelsen til Midten af December.

Vanskelighederne ved f. T. at sende Delegerede til en international Konference kan ikke bortforklares. Men skal den internationale Fagbevægelse ikke lammes fuldstændig i Aarevis efter Fredsslutningen, findes der ikke nogen anden Vej til Sagens Løsning. I Juni 1915 har et Flertal af de tilsluttede Organisationer ved en skriftlig foretagen Afstemning vedtaget, at der indtil Krigens Slutning ikke skal ske nogen Ændring med Det internationale Forbund. Den skriftlige Behandlingsmaade kan ikke denne Gang vælges, fordi det nu — efter Konferencen i Leeds — ikke længer blot drejer sig om at henlægge Bureauet til et andet Land, men om selve det internationale Forbunds Bestaaen og dets fremtidige Skikkelse.

Under disse Omstændigheder maa de med en Konference forbundne Vanskeligheder overvindes og Ubehagelighederne bæres. Derfor haaber vi, at alle Landsorganisationer, som vil forebygge Fagorganisationernes internationale Adskillelse, vil sende Repræsentation til Kongressen.

Med broderlig Hilsen
C. LEGIEN.

* * *

Konference i Stockholm.

Under de foreliggende Omstændigheder samles Repræsentanter for de faglige Landsforbund i Danmark, Norge og Sverrig til en Konference i Stockholm den 21. og 22. Oktbr.

Arbejdsforholdene.

Arbejdsanvisningsdirektøren oplyser følgende vedrørende den offentlige Arbejdsanvisning i August Maaned 1916:

Antallet af indtegnede Arbejdssøgende ved samtlige 50 Kontorer var ved Maanedens Begyndelse 2259, deraf var 1606 Arbejdsløshedskassemedlemmer. I Maanedens Løb var der en Tilgang af 10,382 og en Afgang af 9958, hvoraf henholdsvis 4674 og 4457 faldt paa Arbejdsløshedskassernes Medlemmer. Som Arbejdssøgende stod saaledes ved Slutningen af Maaneden indtegnet 2683, hvoraf 1823 var tilmeldte gennem Arbejdsløshedskasserne.

Gennem Kontorerne anvistes Plads til 5700 Arbejdere, nemlig til 3901 Mænd og 1795 Kvinder, hvilket udgør 57 % af den samlede Afgang. Af de anviste var 803 tilmeldte gennem Arbejdsløshedskasserne, af hvis ledigmeldte Medlemmer iøvrigt 1150 fik anvist Arbejde gennem Kasserne.

Ved Provinskontorerne faldt 612 Anvisninger, omtrent en Tredjedel af det samlede Antal, paa Landbruget, 683 paa Haandværk og Industri, 470 paa Handel og Samfærdsel og 239 paa husligt Arbejde. I København faldt Halvdelen af de anviste Pladser paa Handel og Samfærdsel. Husgerningspladserne udgjorde her ca. en Tredjedel, medens

Pladserne ved Haandværk og Industri andreg ca. 12 %.

Som Helhed taget var der ligesom de nærmest foregaaende Maaneder stærkere Efterspørgsel end Tilbud af Arbejdskraft for de fleste Fags og Branchers Vedkommende. Særlig vanskeligt var det at skaffe Møbel- og Bygningssnedkere, Murersvende, Murarbejdsmænd, Jord- og Betonarbejdere samt Smede og Maskinarbejdere. I Bogtrykfaget øgedes Antallet af ledige dog atter en Smule, ligesom der tilmeldtes en Del ledige Hattearbejdere og kvindelige Skræddere (Lagerarbejde).

I København har der det meste af Tiden siden Krigens Udbrud været forholdsvis stor Ledighed blandt Havnearbejderne grundet paa den mindre Trafik paa Havnen. Det er dog ikke i synderligt Omfang de samme Personer, der gaar ledige fra Dag til Dag. Man kan derfor daarlig nok tale om egentlig Arbejdsløshed her. Snarere kan Forholdet betegnes som en Slags Indskrænkning af Arbejdstiden, derved nemlig at en betydelig Part opnaar Arbejde færre Dage i Ugen end under normale Tilstande.

Naar Arbejderne ikke er organiseret.

Overretten har paadømt en Sag, der var indanket fra Stubbekøbing, hvor den var rejst mod en derværende Konditoriejer ved Navn *Nottelmann*. Arbejds- og Fabrikstilsynet havde fundet hans Fridøngsaftaler med nogle uorganiserede Folk, som han beskæftiger, stridende mod Loven af 1912.

Det forholder sig hermed saaledes:

Nottelmann beskæftiger i sit Konditori 3 Mand, der ikke er Medlemmer af deres Fagforening. Ved Overenskomsten mellem disse og N. var der tilstaaet dem en samlet ugentlig Fritid af 16 Timer hver Søndag, regnet fra Kl. 12 Middag. Direktoratet for Arbejds- og Fabrikstilsynet har imidlertid i Overensstemmelse med en af Indenrigsministeriet afgiven Udtalelse gjort gældende, at Mesteren ikke ved den omtalte Ordning har opfyldt Forskrifterne i Loven af 1912. Under Henvisning til, at det i et mellem de faglige Hovedorganisationer vedtaget Lønnings- og Arbejdsregulativ, der er tiltraadt af Sjællands- og Lolland-Falsters Stifters Bagermesterforening, hvoraf N. var Medlem, er bestemt, at Arbejdstiden i en Uge ikke maa overstige 66 Timer, fordelt paa 6 Dage eller Nætter, med en Times daglig Spise- og Hviletid, hævder Direktoratet, at denne Bestemmelse, hvorved der altsaa er hjemlet en samlet ugentlig Arbejdsfrihed af 24 Timer (det saakaldte »Fridøgn«), maa gælde for det paagældende Konditori, uanset at kun han, men ingen af de hos ham beskæftigede Arbejdere er Medlemmer af de faglige Organisationer.

Denne Opfattelse har Overretten afvist med følgende Motivering:

Medens der ifølge den tidligere gældende Lov af 6. April 1906 skulde tilstaas de i Bagerier og Konditorier udenfor København og Frederiksberg beskæftigede Arbejdere »Søndagsfrihed«, blev den nævnte Bestemmelse i den nugældende Lov ændret derhen, at der »efter Overenskomst enten mellem Arbejdsgiver og Arbejdere eller mellem disses faglige Hovedorganisationer« skal tilstaas Arbejderne i Konditorier udenfor København og Frederiksberg »Fridøgn« eller i Stedet herfor »Søndagsfrihed«.

Da denne Forskrift ikke med Sikkerhed kan forstaas saaledes, at en mellem de faglige Hovedorganisationer indgaaet Overenskomst skal være bindende for en Arbejdsgiver ogsaa i Forhold til Arbejdere, der ikke er repræsenterede i Arbejdernes faglige Organisation og udelukke ham fra i Overensstemmelse med Lovbestemmelsens første Alternativ at træffe særlig Overenskomst med saadanne Arbejdere om, at der tilstaas dem »Søndagsfrihed« og ikke »Fridøgn«, er Tiltalte frifunden.

Underretsdommen var kommet til samme Resultat, og baade denne og Overretten siger altsaa meget fornuftigt til Arbejderne: *Naar I er uorganiserede, har I ingen Rettigheder.*

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene paa Jens Willadsens Fabrikker paa Amager. Mellem Direktøren for A/S Jens Willadsens

Fabrikker og Arbejdsmændene opstod der en Uoverensstemmelse om Adgang til Spiselokalet i Arbejdstiden. Adgang hertil havde Arbejderne tidligere haft, fordi deres Virksomhed foregaar i stærkt opheded Rum. Nu fandt Direktøren pludselig paa at forbyde, at Arbejderne stillede deres Tørst i Arbejdstiden. Da Arbejderne erklærede, at de ikke vilde finde sig i dette Overgreb, svarede Direktøren, at saa kunde de gaa. Denne Opfordring fulgte de da med det samme.

Kort efter udsendte Arbejdsgiverforeningen et Boykottingsvarsel mod de paagældende Arbejdere, og i Anledning heraf blev der afholdt et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen den 2. Oktbr., hvor man kom til Enighed om følgende Ordning:

Arbejdet genoptages snarest og senest Torsdag den 5. Oktober, saavidt muligt i samme Omfang som før. Mellem de fastsatte Spisepavser skal der gives Arbejderne Adgang til i Arbejdstiden at forsyne sig med de nødvendige Drikkevarer.

Samtidig med Behandlingen af dette Forhold optog man ogsaa paa Mødet Spørgsmaalet om Betalingen for Natarbejdet under kontinuerlig Drift. Dette Spørgsmaal blev henvist til Forhandling mellem Organisationernes Bestyrelser, der senere enedes om et Forslag, som gik ud paa, at Akkordfolkene paa Natholdet i den kontinuerlige Drift skulde have 25 pCt. Tillæg, og at denne Ordning skulde have tilbagevirkende Kraft til 1. Juli.

Dette Forslag blev tiltraadt af de paagældende Arbejdere, og Sagen var dermed afsluttet.

Sadelmagerne paa Rejsetøjsfabrikkerne i Aarhus. Den 11. Oktober afholdtes et Fællesmøde angaaende Løn- og Arbejdsforhold for Skandinavisk Sadelmager- og Tapetsererforbunds Medlemmer paa to Rejsetøjsfabrikker i Aarhus, nemlig Firmaerne S. Meincke og K. Thurm & Rasmussen. Forhandlingerne kom først istand efter visse Vanskeligheder. Da Kravet om et Fællesmøde af Forbundet rejstes gennem De samvirkende Fagforbund (i Avgust Maaned) afviste Arbejdsgiverforeningen Kravet, idet man hævdede, at de paagældende Firmaer ikke stod under Arbejdsgiverforeningen. Da Arbejderne derefter truede med Strejke, viste det sig, at Mestrene alligevel var Medlemmer, og saa kom Mødet istand, som nævnt den 11. Oktober.

Arbejderne i de paagældende Virksomheder er for de flestes Vedkommende unge og ufaglærte Mænd og Kvinder. Man enedes om følgende Minnimallønninger pr. Time:

Mandlige Arbejdere paa 18 Aar og derover:

De første 6 Maaneder	25	Øre
De næste 6 —	30	-
Det andet Aar	36	-
Det tredje —	46	-

og derefter 49 Øre plus 3 Øres Dyrtidstillæg. For udlærte Sadelmagersvende, som er Specialister i Rejsetøj, betales 5 Øre mere end Minimallønnen.

Kvindelige Arbejdere paa 16 Aar og derover:

De første 3 Maaneder	16	Øre.
- næste 3 —	19	-
- - 6 —	23	-
- - 6 —	26	-
og derefter	33	-

Desuden blev man enig om, at der optages lokal Forhandling om Indførelse af Akkord.

Overbejde og Natarbejde betales med 50 og 75 pCt.

Iøvrigt gælder Sadelmageroverenskomsten af 23. Febr. 1916.

Et af Firmaerne havde vist Tilbøjelighed til at forhindre Arbejdernes Indtrædelse i Organisationen. Paa Arbejdernes Krav blev der derfor tilføjet Overenskomsten en Bestemmelse om, at saadant ikke maa finde Sted.

Den nye Overenskomst er gældende til 1. April 1918. Det er første Gang der med disse Firmaer er afsluttet Overenskomst om Løn- og Arbejdsforhold.

Udlandet.

Af den internationale Efterretningskorrespondance.

Amerika.

Børnebeskyttelse i De forenede Stater.

Der findes i De forenede Stater ikke færre end 895,000 Børn i Alderen 10—13 Aar og over en Million mellem 14 og 15 Aar, som arbejder for Løn. Dette Onde skal bekæmpes ved det Kenting-Owen Lovforslag, som er forelagt i Forbunds-Parlamentet, og som forbyder mellemstatlig Handel med Varer, som er fremstillet ved Børnearbejde.

Forslaget vedtoges i Kongressen med 337 Stemmer mod 46. Der kom Modstand tilorde fra Sydens Tekstildistrikter. Bl. a. udtalte Repræsentanten for Syd-Carolina, Aiken:

»Jeg kan ikke komme bort fra, at en hvilken som helst Indblanden i Faderens Ret til at sende sit Barn paa Arbejde, naar det behøves for Familiens Underhold, er en Forholdsregel, som staar i Modstrid med Borgerrettighederne . . .« Hvorfor skal vor Forbundslovgivning gaa ud over Tekstilarbejdernes Børn? Hvorfor ikke lige saa godt over Juristens, Farmerens og Købmandens Børn. Jeg kan forestille mig, hvor opbragt Folk maa være omkring i Fabrikkerne, fordi Forbundsregeringen paa denne Maade søger at blande sig i deres private Forhold.«

Som Afstemningen viser var Flertallet imod den her udtrykte Anskuelse. Et Medlem af Arbejdergruppen fremkom med følgende træffende Bemærkning: Mange Retslærde er af den Anskuelse, at Forslaget er forfatningsstridigt. Jeg er ikke Jurist. Da Meningerne er delte om det forfatningsmæssige ved Forslaget, saa vil vi, dersom vi tager fejl, da tage fejl til Fordel for Humaniteten.

Tekstilarbejdernes Internationale.

»Der Tekstilarbeiter« har offentliggjort et længere Brev fra Sekretæren for Tekstilarbejdernes internationale Bureau, Shaw. I Brevet udtales Haabet om, at der i en nær Fremtid paany maa blive Mulighed for et uforstyrret internationalt Samarbejde.

Om Sekretariatets Arbejde meddeles bl. a. om Vanskeligheder ved at opretholde Forbindelsen med de enkelte Sektioner. Paa udsendte Forespørgsler har Sekretæren i mange Tilfælde ikke modtaget noget Svar, hvad enten dette nu skyldes Forsømmelighed derude, eller det maatte ligge i, at Brevene slet ikke er kommen frem.

Sekretariatets første Hjælpeaktion under Krigen kom det nødlidende belgiske Forbund tilgode. Der sendtes ca. 25,000 Fr. til Belgien. Til Frankrig er sendt ca. 14,000 Fr. Foreløbig skal der ikke afsendes yderligere Bidrag, da der saa at sige overalt er Nød blandt Tekstilarbejderne, og det ene Land skal naturligvis ikke foretrækkes frem for det andet. Efter Sekretærens Formening synes den hollandske Tekstilindustri at have lidt mindst. Derimod var Situationen i Danmark en Tid lang meget alvorlig. I enkelte Lande som Svejts, Italien og England selv har de vanskelige Forhold, som opstod ved Krigens Begyndelse, vendt sig til det bedre, delvis som Følge af Krigsleverancer. Sekretæren skriver, at han mangler Underretning om Forholdene i Tyskland og de med Tyskland forbundne Lande saavel som de af Tyskerne besatte Egne. Derimod er de amerikanske Forbunds Udvikling mere mægtig nu end nogensinde.

I England selv er den første Tids Nødstilstand veget for gode Konjunkturer. Tekstilarbejdernes Stilling har i høj Grad forbedret sig, idet Arbejdsløsheden er ophørt paa Grund af de enorme Militærleverancer. Der er almindeligvis gennemført en Lønforhøjelse paa 5%. Man har ikke Tallet paa de Forbundsmedlemmer, som er indtraadt i den engelske Hær; men fra Grevskabet Lancashire alene er der 50,000.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49,1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 18 ✻ KØBENHAVN DEN 28. OKTOBER 1916 ✻ 13. AARGANG.

INDHOLD: Arbejdsløsheds-Statistik. Jubilæum. Det faglige Internationale. Kommission om Bolignøden. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene hos Galle og Jessen. Snedkerne hos Østergaard & Thaarsti. Elektrikerne. Træindustriarbejderne paa Knudsens Barnevognsfabrik). Udlandet.

Arbejdsløsheds-Statistik.

Med dette Nr. følger Afdelingsskemaet for Oktbr. 1916

Afdelingsformænd eller -kasserere, hvem Hvervet paahviler, bør sørge for, at Skemaet udfyldes og indsendes til Forbundet senest d. 8. November 1916.

Forretningsudvalget.

Jubilæum.

Arbejdernes Fællesorganisation i København

stiftedes den 25. Oktober 1886 under Navnet: *De samvirkende Fagforeninger.*

Den dannedes af københavnske Fagforeningers og Socialdemokratisk Forbunds Bestyrelser. Den var da den femte i Rækken af saadanne byvise Fagforenings-Sammenslutninger her i Landet. Tidligere havde man i Aarhus oprettet en Fællesorganisation den 18. Decbr. 1883, begyndende med 8 Fagforeninger og ialt 121 Medlemmer; derefter fulgte i 1885 Odense med 5 Fagforeninger og 92 Medlemmer, den 1. Juli 1886 Horsens med 8 Fagforeninger og 305 Medlemmer og Kolding den 3. September samme Aar med 5 Fagforeninger paa tilsammen 200 Medlemmer. Den københavnske Fællesorganisation talte 59 Fagforeninger med 10,963 Medlemmer til en Begyndelse. Ved 30-Aars Jubilæet tæller den ca. 70,000 Medlemmer.

De samv. Fagforeningers første Forretningsudvalg kom til at bestaa af Maler *J. Jensen* (den nuværende Finansborgmester i København), Snedker *G. Chr. Olsen* (»Soc.-Dem.«s mangeaarige Medarbejder), Tømrer *Ferd. Hansen* og Smed *Hurop*, der valgtes direkte af Fagforeningerne samt af Socialdemokratisk Forbunds daværende Forretningsfører *P. Knudsen* og Snedker *A. P. Berg* som Repræsentanter for Partiorganisationen. Maler *J. Jensen* blev straks Formand og beklædte denne Post uafbrudt, indtil han blev valgt til Borgmester i 1903. Fra 1898 var han tillige Formand for De samvirkende Fagforbund.

Indtil denne Organisation dannedes røgtede De samvirkende Fagforeninger i København i væsenlig Grad de Opgaver, der senere blev taget op af Fagforbundenes Landscentralisation, og det var først ved de samvirkende Fagforbunds Oprettelse, at den københavnske Sammenslutning skiftede Navn.

Snedker *Martin Olsen* afløste i 1903 J. Jensen som Formand, og da Martin Olsen i 1909 trak sig tilbage fra Formandsposten valgtes Skomager *Carl F. Madsen* til Hvervet. Siden De samvirkende Fagforbunds Dannelse har Formanden for denne Organisation ogsaa været Formand for den københavnske Fællesorganisation. Ved dennes 30. Aarstal danner følgende Medlemmer Forretningsudvalget:

Formanden *Carl F. Madsen*, Næstformanden *Th. Stauning*, Sekretær *Karl Kiefer* og dernæst Bygningssnedkernes tidligere Formand *J. Chr. Jensen*, Fru *Sophie Rasmussen* (Kvindeligt Arbejderforbund), *P. Mikkelsen* (Arbejdsmands Forbundets Københavns-Afdl.), *V. Walther* (Smede og Maskinarbejderne), Hovedkasserer *L. Svendsen* (De samv. Fagforbund), *Mads Jensen* (Mælkeriarbejderne), *Axel Jensen* (Malernes Fagforening),

V. S. Petersen (Træindustriarbejderne), *Ludvig Christensen* (Formerne) og *Carl Larsen* (Tømrernes Fagforening). *E. Svendsen* har i 14 Aar været Fællesorganisationens Kasserer. I 1907 overtoges Posten af *K. Kiefer*, som da ansattes som fastlønnet Funktionær.

Som alle andre Fællesorganisationer har den københavnske beskæftiget sig med mangfoldige Problemer, og navnlig har Bestræbelserne været rettet mod Støtte til Arbejdsløse. I de senere Aar i Særdeleshed har Organisationen ogsaa beskæftiget med helt nye Sager. Der er saaledes blevet etableret fast Tilkytning til det kgl. Theater, som adskillige Gange i Sæsonens Løb udelukkende aabner sine Porte for Fællesorganisationens Medlemmer, der saaledes faar let Adgang til at gjøre Bekendtskab med den mest fremragende og forædlende Skuespilkunst.

Fællesorganisationens Virksomhed karakteriseres tillige ved den stærke Udvikling i Foredragsvirksomheden for de Arbejdsløse, ved det betydelige Opsving i Fremmedbesøget af udenlandske Partibrødre (svenske og tyske Besøg i stor Stil), et Forhold, der dog desværre led foreløbigt Afbræk under Krigen, og ved Læsestuens og Arkivets Virksomhed; her skal kun nævnes, at alene Læsestuen i den nævnte Periode har været besøgt af ca. 80,000 Personer. Hertil kommer den helt nye Foranstaltning af et Samarbejde mellem Røde Kors og de nyoprettede Arbejdernes Sanitetskolonner, der byder Arbejderne en betydningsfuld Adgang til Indøvelse i Nødhjælp ved Ulykker paa Arbejdsstederne saavel som udenfor disse. Flere og flere Kolonner oprettes hele Landet over, og i København har Tilslutningen været særdeles god.

Samtidig har Foretagsomheden paa det materielt-sociale Omraade antaget enestaaende og vidt indgribende Former. Vi vil saaledes erindre om, at Fællesorganisationen udrettede et stort Arbejde ved Enkelovens praktiske Udførelse i Livet, gennem vejledende og hjælpende Virksomhed. Hertil er kommet dens mangeartede Medvirken ved de talrige Foranstaltninger, som Krigen fremkaldte.

Gennem Fællesorganisationen er saaledes i det væsentlige Uddelingen af Dyrtidsmærker ordnet. Der uddeltes alene i første Omgang 480,000 Mærker. Ved Gennemførelsen af Dyrtidsloven af 1914 paatog Fællesorganisationen sig et kæmpemæssigt Arbejde, Mælkerabat-Billetternes Værdi hævedes fra 3 Øre til 8 Øre pr. Stk. osv.

Frem for alt har Udviklingen af Brændselsforsyningen dannet et betydeligt Kapitel i Virksomheden. Forholdene har ført med sig, at Rammerne for dette Foretagende har udvidet sig efter en saadan Maalestok, saa Fællesorganisationen den 13. Juni i Aar har dannet et Arbejder-Aktieselskab under Navn af »Arbejdernes Fællesorganisations Brændselsforretning«, et Foretagende, der af al Magt ruster sig til at udøve en regulerende Indflydelse paa Brændselsforsyningen. Selskabet har erhvervet Grossererborgerskab og er Medlem af Grosserersocietetet; en vældig Lagerplads er lejet af Statsbanerne ved disses Centralværksteder, og til denne Plads, hvor store Brændselsforraad ophober sig, fører særlige Jærnbanespor nu ind. Der er ikke længere Tale om Salg alene til Folk med begænsede Indtægter, men Omsætningen foregaar frit til alle; Særstillingen er kun den, at der sælges til eksordinært billige Priser og navnlig til Priser, der for Kullenes Vedkommende retter sig efter de Købendes Indtægter, hvorved Smaafolk opnaar særligt billige Priser, medens Koks afsættes til faste lave Priser.

Arbejdernes Fællesorganisation i København er blevet et *meget betydende* Led i Byens Liv.

Det faglige Internationale.

Konferencen i Stockholm.

Som meddelt i forrige Nr. af »Arbejderen« samledes Repræsentanter for de skandinaviske Landes faglige Landsorganisationer til Konference

i Stockholm den 21. og 22. Oktober til Drøftelse af forskellige, vedrørende den internationale Sammenslutning, opstaaede Spørgsmaal.

Deltagerne i Konferencen var:

Fra Sverig: *Herm. Lindqvist, Ernst Søderberg, Arvid Thorberg, Janne Jønsson, Anders Sjøstedt, Gotfr. Bjørklund* og *J. E. Blomqvist.*

Fra Norge: *Ole Lian, Aksel Gundersen* og *Rich. Hansen.*

Fra Danmark: *C. F. Madsen, P. Hedebol, J. A. Hansen* og *Th. Stauning.*

Konferencen lededes af den svenske Landsorganisations Formand *Herm. Lindqvist.*

International Konference.

I Anledning af den fremkomne Indbydelse til international Fagforenings-Konference i Bern den 11. Decbr. besluttede Konferencen at indlede Forhandling med Sekretariatets Ledelse i Berlin angaaende Tidspunktet og Stedet for en international Konference.

Det anbefaledes Landsorganisationerne, at disse hver delegerer et Medlem til at deltage i den ovenfor nævnte Forhandling.

Sekretariatets Flytning.

Et Forslag om midlertidig Flytning af det internationale Sekretariat drøftedes, men da Formaalet med en saadan Flytning maatte være, at forøge Mulighederne for at holde den internationale Forbindelse ubrudt, besluttedes det, at den foran nævnte Delegation undersøger dette Forhold.

Arbejderne og Fredsslutningen.

Konferencen udtaler i Anledning af en fra nogle af de krigsførende Landes Arbejderorganisationer fremkommet Henvendelse (denne Henvendelse, som er undertegnet af L. Jouhaux, findes i forrige Nr. af »Arbejderen«), at man anser det for at være af Vigtighed, at Kravet om Varetagelse af Arbejderklassens politiske, sociale og økonomiske Interesser fremsættes ved Fredsslutningen. Man kan derfor ogsaa i Princippet bifalde det fra ovennævnte Organisationer fremsatte Program, men anser det for nødvendigt, at dettes endelige Udformning sker ved en international Konference, afholdt paa dertil passende Tidspunkt, i hvilken Repræsentanter for samtlige til det internationale Sekretariat tilsluttede Organisationer har Lejlighed til at deltage. En Forberedelse af Sagen, ved Korrespondance igennem det internationale Sekretariat, maa imidlertid anses for ønskelig paa Grund af Sagens Betydning.

Kommission om Bolignøden.

Indenrigsministeren forelagde den 18. Oktober i Folketinget Forslag til Lov om Nedsættelse af en Boligkommission.

Lovforslaget fremkommer som Følge af en Henvendelse fra »De samvirkende Fagforbund«, hvori der kræves nedsat en Kommission med følgende Opgave:

1. At undersøge Vilkaarene for Fremstilling af tjenlige Boliger for de mindre bemidlede Samfunds klasser i København, Købstæderne og de større Handelspladser og Stationsbyer, saavel i Henseende til formaalstjenlig Erhvervelse af Grundarealer som til Byggeriet med Henblik paa saavel den økonomiske og hygiejniske som den arkitektoniske Side af Sagen.

2. At undersøge de sociale Forhold med Hensyn til de nævnte Samfundsklassers nuværende Boligforhold, desuden ogsaa de bestaaende Arbejder-Byggeforeninger.

3. At undersøge Virkningerne i de nævnte Henseender af Loven om Laan til Byggeforeninger.

4. Fremsætte Forslag til mulig paatrængende Reformer.

Det ved denne Henvendelse fremkaldte Lovforslag har følgende Ordlyd:

Der nedsættes en Kommission, bestaaende af 15 Medlemmer, til at undersøge og overveje Boligforholdene for de mindre bemidlede Samfundsklasser i København, Købstæderne, Handelspladserne og de større Stationsbyer, samt til at fremkomme med Forslag til paa-

krævede Foranstaltninger saa vel under Hensyn til de øjeblikkelige overordentlige Forhold som med en videre Udvikling for Øje; Kommissionens Forslag vil være at afgive inden Udgangen af Aaret 1916, forsaavidt angaar de øjeblikkelige Foranstaltninger, og iøvrigt inden Udgangen af 1917.

Formanden udnævnes af Kongen, de øvrige Medlemmer vælges af Indenrigsministeren, seks af disse efter Indstilling af Københavns Kommunalbestyrelse, Købstadforeningen, Fællesorganisationen for Landkommuner med bymæssig Bebyggelse, Arbejdsgiverforeningen, Des amvirkende Fagforbund og Fællesrepræsentationen for dansk Industri og Haandværk.

Kommissionen skal navnlig beskæftige sig med, hvad der kan gøres for at skaffe tilfredsstillende Boligforhold for Mindrebemidlede.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene hos Galle & Jessen. Dansk Arbejdsmandsforbund (Lager- og Pakhusarbejdernes Afdl.) havde fremsendt Lønkrav til Chokoladefirmaet Galle & Jessen i København, men dette nægtede Forhandling. Forbundet varslede da Strejke til den 21. Okt.

Under disse Omstændigheder kom Sagen til Forhandling ved et Fællesmøde den 18. Okt. Der afsluttedes Overenskomst gældende til 1. Febr. 1918, i alt væsenligt i Overensstemmelse med den mellem Sukkervare-, Chokolade- og Bisquitarbejdernes Forbund og Fabrikantforeningen gældende. Arbejdstiden er 9½ Time daglig. For Arbejdere fra 18 til 20 Aar er Ugelønnen 20 Kr. 50 Øre, over 20 Aar er den 28 Kr.

Uden for den egentlige Overenskomst indgik Firmaet paa fortsat at betale et Dyrtidstillæg af 10 Kr. mdl. pr. Mand, ligesom nogle andre Goder indrømmedes.

Elektrikernes Overenskomstbestemmelser om Udearbejde, Kostpenge m. m. I den Overenskomst, der for et Aarstid siden blev sluttet mellem Elektrikerforbundet og Jærnindustriens Sammenslutning, findes en Bestemmelse, omhandlende Særbetalingen for Arbejde, der udføres udenfor vedkommende Arbejdsgivers Hjemstedskommune. I Henhold til denne Bestemmelse mente Arbejderne sig berettigede til at kræve Betaling af Kostpenge eller af Timelønstillæg i saadanne Tilfælde, hvor der arbejdes i en anden Kommune, og Arbejderne enten maa rejse frem og tilbage eller overnatte.

Installatørerne protesterede herimod og hævdede Ret for sig til udenfor Hjemstedskommunen at antage lokale Folk eller endog at afskedige Folk, der arbejder i Firmaets Kommune, og genantage dem til et Arbejde udenfor denne. Ved saadan Fremgangsmaade vilde de spare al Tillægsbetaling.

Et andet Spørgsmaal om Ventepenges Betaling var ogsaa opstaaet, og da der ikke var opnaaet Enighed om alle disse Forhold ved Mægling og Forhandling varslede Forbundet Strejke overfor Installatørerne.

Dette gav Anledning til Hovedorganisationernes Indblanding i Sagen, og den 17. Oktober afholdes der et Fællesmøde om den.

Ved denne Lejlighed enedes man om, at den Tid, der medgaar for Arbejderne ved Flytning fra en Ejendom til en anden, skal betales med almindelig Timeløn. Den Tid, der spildes for Arbejderen ved, at han maa vente paa rettidig rekvirerede Materialier eller Besked fra Overmontøren eller fra en anden Repræsentant for Firmaet, godtgøres med almindelig Timeløn, alt forudsat, at der ikke paa samme Arbejdssted har været andet Arbejde, der kunde udføres i den omtalte Ventetid.

Spørgsmaalene om Betaling af Kostpenge og Udearbejdstillæg enedes man om at henvise til Afgørelse ved den faglige Voldgiftsret.

Strejken aflystes samtidig.

Snedkerne hos Møbelfirmaet Østergaard & Thaarsti i Randers. Da De

samvirkende Fagforbund havde varslet den i »Arbejderen« Nr. 15 af indeværende Aargang omtalte Blokade overfor Østergaard & Thaarsti i Randers, underrettedes Firmaet om Beslutningen, og Forretningsudvalget meddelte samtidig, at det, hvis det ønskedes, var villig til at yde sin Medvirken til at søge Konflikten mellem Firmaet og Snedkerforbundet i Danmark løst. Lykkedes det, vilde alle bestaaende Stridsspørgsmaal mellem Firmaet og Arbejderorganisationerne jo samtidig være ude af Verden. Firmaet udtalte straks Ønsket om en Forhandling, og denne fandt derfor Sted i Randers den 17. Oktober. Der var mødt Repræsentanter for De samvirkende Fagforbund, Snedkerforbundet og dets lokale Afdeling for Organisationerne og Firmaets Indehavere, to af dets Arbejdere og en Repræsentant for Kristeligt Dansk Fællesforbund var mødt paa den blokerede Virksomheds Vegne.

Efter et Par Timers Forhandling foreslog Fagforbundenes Repræsentanter Afholdelsen af et Møde mellem disse og Firmaets Arbejdere for muligt at faa Konflikten afsluttet ved en Aftale om Betingelserne for de paagældende Snedkersvendes Optagelse i Snedkerforbundet. De staar alle som Medlemmer af K. D. F.

Mødet, som skulde have fundet Sted senere paa Dagen, blev imidlertid ikke til noget, thi en Time før det skulde have været afholdt, meddelte den af Firmaets Arbejdere, der havde været Ordfører ved Dagens tidligere Forhandlinger, at *Firmaets Arbejdere ikke vilde gaa med til noget Møde med Fagforbundenes Tillidsmænd.*

Denne Stilling fra Arbejdernes Side var aabenbart stærkt paavirket af det Standpunkt, Firmaets Chefer indtog under Forhandlingerne. De erklærede nemlig rent ud, at de helst saa, at Arbejderne ikke gik ind i Fagforeningen, og paa udtrykkelig Forespørgsel erklærede de endogsaa, at de ikke var sikker paa, at de vilde undlade at paavirke Svendene i denne Retning.

Forsøget paa at faa Konflikten løst mislykkedes altsaa, og Blokaden overfor Firmaet og dets Forretningsforbindelser fortsættes derfor uforandret i Overensstemmelse med de trufne Beslutninger.

Træindustriarbejderne paa Knudsens Barnevognsfabrik i København. Mellem Træindustriarbejderforbundet og Knudsens Barnevognsfabrik opstod en Uoverensstemmelse, efter at Firmaet havde afskediget 2 Arbejdere uden at give dem 4 Dages Opsigelse i Henhold til Fagets almindelige Regel, som Forbundet mente var tiltraadt af Barnevognsfabrikken.

Ved et Fællesmøde, hvori Hovedorganisationernes Repræsentanter deltog den 25. Sept., opnaaedes ikke Enighed om Sagen, men fra Arbejdernes Side fremsattes et Forslag, som Fabrikanten vilde tage Stilling til i Løbet af 8 Dage efter Konference med Firmaets Prokurist.

Det blev imidlertid ikke tiltraadt, og Sagen kom derfor til Behandling ved et nyt Fællesmøde den 16. Oktober, og her enedes man om at afslutte den, ved at der betaltes de 2 Arbejdere 25 Kr. ialt, og samtidig blev Træindustriens almindelige Overenskomst, som indeholder den omstridte Opsigelsesbestemmelse, underskrevet af Fabrikken.

Udlandet.

Af den internationale Efterretningskorrespondance.

Amerika.

Amerika og Indvandringen.

Nogle Undersøgelser, som for nylig er foretaget i Staten New-York, har vist, at hver 6 Person i Staten, hver 4 i Sindssygeanstalterne og hver 3 i Fængslerne er Udlænding. I Løbet af 10 Aar er den fremmede Befolkning i Staten vokset med 600,000 Personer. Ca. 14,000 ikkenaturaliserede Mennesker hensidder i Fængsler eller Anstalter.

Børnedødelighed i Youngstown.

Ifølge det amerikanske »Railway Cormens Journal« er Børnedødeligheden rædselsfuld stor i det berygtede Youngstown.

Efter De forenede Staters Census faldt 41 pCt. af de i Youngstown i 1913 forekommende Dødsfald paa Børn under 5 Aar.

Den store Dødelighed maa uden Tvivl tilskrives den Livsførelse, hvorunder Arbejderne nødtvungent maa lide. Gennemsnits-Familiefaderen blandt de udenlandske Staalarbejdere (disse udgør 70 pCt. af det samlede Antal Arbejdere) fortjener mindre end 500 Doll. aarlig.

Arbejderne bor sammen med deres Familier i snavsede og overfyldte Huse. I Arbejderkvartererne er de sanitære Indretninger af primitiveste Art og danner, navnlig under Epidemier en alvorlig Fare.

En Protest imod Børnebeskyttelse.

Forbundet af Fabriksejere i Georgia (De forenede Stater) har aabenbaret sig som en forbitret Modstander af den saakaldte Kealing Owen Bill, der jo forbyder mellemstatlig Handel med Varer, som er fremstillet ved Arbejde af Børn under 14 Aar.

Det nævnte Forbund har sendt det amerikanske Senat en Protest imod Loven.

Centralisation.

Tidens Løsen overalt.

Det amerikanske Murerforbund har paa sin i Toronto afholdte Kongres vedtaget at indtræde i den amerik. Hovedorganisation (American Federation of Labour). Udenfor denne staar herefter af større Forbund kun Jernbanemændene.

Bulgarien.

Kvinde- og Børnearbejde i Bulgarien.

Direktøren for det bulgarske statistiske Bureau, Popow, har nylig udsendt en Bog: »Det økonomiske Bulgarien«, hvori bl. a. findes nogle interessante Tal til Belysning af Kvinde- og Børnearbejdets Udbredelse. I de mest fremmelige Statsbedrifter er 28,6 pCt. af det samlede Arbejderantal Kvinder. Af Industrier med stærk Anvendelse af Kvinder og Børn kan nævnes Tekstilindustrien, hvor 60,1 pCt. af det samlede Arbejderantal er Kvinder og Mindreaarige.

Endvidere Papæskefabrikationen, hvor Kvinderne udgør 94,7 pCt., Konservesindustrien 78,6 pCt., Sukkerindustrien 60,8 pCt. og Klisterindustrien (?) 63,8 pCt. Af de ovenfor nævnte Kvinder i Statsværksteder er en Tredjedel under 15 Aar. I de kemiske Industrier og Metalindustrien er over Halvdelen af de beskæftigede Kvinder ligeledes mindreaarige.

Af nogle i 1914 besigtigede Virksomheders Arbejdere, ialt 21,995, var 1434 Børn af Mandkøn, 6659 Piger.

De fleste af de her nævnte Tal er fra Aaret 1910. Siden den Tid har Kvinde- og Børnearbejdet yderligere vundet Udbredelse.

* * *

Lønbevægelse i Sverrig.

En meget omfattende Lønbevægelse forestaar i Sverrig. Metalarbejderforbundet, Træarbejderforbundet og Arbejdsmandsforbundet har nemlig opsagt de gældende Overenskomster med Jærnværkerne. For Arbejdsmændenes Vedkommende er ogsaa opsagt overfor Træmassefabrikerne. I Følge Opsigelserne, der tilsammen omfatter ca. 30,000 Arbejdere, udløber Overenskomsterne til Nytaar.

Allerede længe har den dermed indledede Lønbevægelse været paatænkt, men Krigen kom i Vejen og Arbejderne besluttede at stille Sagen i Bero en Tid. Nu har de altsaa fundet Tidspunktet belejligt til Opsigelserne.

De opsagte Overenskomster har været gældende siden 1908 for Jærnværksarbejdernes Vedkommende.

Minimallønnen for Fagarbejdere, hvorunder regnes Værkstedsarbejdere, Formere, Træarbejdere, Murere, Elektrikere, Maskinister o. fl., som er over 24 Aar og har været 7 Aar ved Faget, er for Tiden 34 Øre, medens yngre Fagarbejdere kun har 30 Øres Minnimalløn pr. Time. For Arbejdsmænd er Minimallønnen 27 Øre i Timen.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49,1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

AFDELINGS-SKEMA

angaaende

Arbejdsløsheden i Oktober 1916.

Bemærk! Naar *ingen* Arbejdsløse eller *ingen* tabte Arbejdsdage skal angives, bedes man sætte et tydeligt 0. Hvor intet Tal kan angives, bedes man sætte et **?**

1. Byens Navn?	
2. Organisationens Navn?	
3. Antal Medlemmer?	
4. Hvormange af Organisationens Medlemmer var arbejdsløse: I Midten af Maaneden? Ved Slutningen af Maaneden?	
5. Hvormange Arbejdsdage er der ialt gaaet tabt for Medlemmerne paa Grund af Arbejdsløshed i Maanedens Løb (Søn- og Helligdage eller lignende Fridage medregnes ikke, med mindre der i Almindelighed arbejdes 7 Dage om Ugen)?	
6. For hvormange Dage er der udbetalt Understøttelse (alle understøttede Dage)?	
7. Hvormeget er der udbetalt til Understøttelse af Arbejdsløse og Rejsende i Maanedens Løb: a) Af Arbejdsløshedskassen? b) Af Fagorganisationen?	

Formandens Navn: .....

— Adresse: .....

NB. Fagforeningerne bedes indsende dette Skema til det Forbund, hvoraf de staar som Afdeling, eller kunne staa som Afdeling, saaledes at Skemaet er Forbundet i Hænde senest d. 8. November 1916.

Enkeltstaaende Foreninger, i hvis Fag der ikke findes noget Forbund, bedes sende deres Skemaer direkte til De samvirkende Fagforbund, Nørrefarimagsgade 49,[1] Kbhvn. K.

P. F. V.

Carl F. Madsen.

Otto Smith.

Skemaet kan i udfyldt Stand sendes i aaben Konvolut for 4 Øre (indenfor Københavns Postdistrikter for 2 Øre).

FEBORDINGS BOGTRYKKERI KØBENHAVN

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 19 * KØBENHAVN DEN 4. NOVEMBER 1916 * 13. AARGANG.

INDHOLD: Den ny Ulykkesforsikringslov. Den faste Voldgiftsret. Lønbevægelser og Konflikter Bladbudene ved Aarhus Stiftstidende). Arbejdsløsheden.

Den ny Ulykkesforsikringslov.

I.

Vi har tidligere her i »Arbejderen« gengivet den nye Ulykkesforsikringslov, der træder i Kraft den 1. April 1917.

Fornylig har Afdelingschef under Arbejderforsikringsraadet, Hr. *Axel Birkmose* skrevet en Artikel om Loven og dens Anvendelse. Da denne Artikel er af overordentlig Interesse, fordi den giver en udmærket Vejledning for alle, der faar Anledning til at beskæftige sig med Loven, gengiver vi i dette og efterfølgende Numre af »Arbejderen« Artiklen i sin Helhed:

»Hvis man som Følge af et Overfald faar Udgifter til Læge og Medicin og bliver i større eller mindre Grad arbejdsudygtig, vil man ved Domstolene kunne faa Voldsmanden dømt til at udrede Erstatning for det Tab, man lider. Paa samme Maade vil man ved Domstolene kunne sagsøge til Erstatning det Firma, hvis Kusk ved uforsvarlig Kørsel tilføjer en en Beskadigelse. Og den Arbejder, der under sit Arbejde paadrager sig en Legemsbeskadigelse ved, at Sikkerhedsforanstaltninger, der er paabudt af det offentlige, ikke er iagttaget af Arbejdsgiveren eller dennes Repræsentanter, vil ligeledes ved Domstolene kunne sagsøge Arbejdsgiveren til Erstatning for det lidte Tab. I Tilfælde som de nævnte foreligger der nemlig en Forseelse, en retsstridig Skadetilføjelse fra disse Personers Side. Og naar en saadan er til Stede, kan man efter Straffeloven og Chr. V.s danske Lov fra 1683 — der jo endnu er gældende Ret paa adskillige Omraader! — ved Domstolene opnaa Erstatning fra den, der har forvoldt Skaden, eller fra den, der maa anses for at være ansvarlig for Skadevolderen.

Men gaar vi tilbage til Tiden før 1898, var Forholdet det, at den Arbejder, der under sit Arbejde ramtes af et hændeligt Ulykkestilfælde, der ikke kunde tilskrives Arbejdsgiveren eller hans befuldmægtigede, i de fleste Tilfælde selv maatte bære Følgerne af dette — eventuelt ved at melde sig til Fattigvæsenet. At der burde gøres noget for den Samfundsklasse, der var mest udsat for Ulykker, og som tilmed daarligst kunde klare sig selv, naar Arbejdsudygtighed ramte den, blev mere og mere klart, efterhaanden som Samfølelsen meldte sig i Samfundet, og man tog fat paa Løsningen af de sociale Problemer. Og ganske naturligt meldte den Løsning sig, at Ansvaret for Arbejdernes Ulykkestilfælde under Arbejdet maatte paalægges Arbejdsgiverne, og at disse lettest bar dette Ansvar ved at forsikre det. Som Grunde til at paalægge Arbejdsgiverne Ansvaret fremførtes, at Arbejderne i Lønkampen ikke er tilstrækkelig forudseende og stærke til at forlange og faa Lønnen saa høj, at Risikoen ved Arbejdet er dækket, dels at Arbejdsgiveren maa udrede Udgiften til Erstatninger eller Forsikringspræmier som en almindelig Driftsomkostning i Lighed med deres Udgifter til Forsikring af Maskiner, Bygninger osv. — saaledes at der bliver Tale om en Slags tilbageholdt Arbejdsløn, der ikke udbetales samtlige de enkelte Arbejdere, men kun til dem, der kom-

mer til Skade under Arbejdet. Saadanne Betragtninger fører utvivlsomt til, at der tillægges alle Arbejdere Ret til at være forsikrede mod Følger af Ulykkestilfælde i Arbejde, men ikke desmindre indskrænker man sig i alle Lande — i Tyskland indførte man allerede i Firserne tvungen Ulykkesforsikring for Arbejdere — i Begyndelsen til kun at tillægge visse Arbejdere en saadan Ret, nemlig dem, der beskæftigedes i de mest farefulde Erhverv og Virksomheder, f. Eks. Fabrikker, Jernbanedrift, Byggeindustri. For disse farefulde Bedrifters Vedkommende faldt Arbejdsgivernes Ansvar lettest i Øjnene. Og saaledes ogsaa' herhjemme.

Ved Loven af 7. Januar 1898 gav man Arbejdere i visse »farlige« Virksomheder Ret til Erstatning i Ulykkestilfælde. Arbejdsgiveren kunde, om han vilde, selv bære denne Risiko eller overdrage den til et Forsikringsselskab. Nu 18 Aar efter Lovens Vedtagelse, er det kun sjældent, at Arbejdsgiveren ikke har tegnet Forsikring; men det træffer dog, og han maa da selv udrede Erstatningsbeløbet; er han ikke i Stand dertil, faar den tilskadekomne trods Lovens Regler ikke sin tabte Arbejdsevne erstattet. Efterhaanden har man her i Landet som i Udlandet inddraget Arbejdere i andre Erhverv under Ulykkesforsikringen. Ved en Lov af 1905 indførtes Forsikringspligt for Søfolk, og ved en Lov af 1908 paalagde man alle Indehavere af Ejendomme i Landbrug, Skovbrug og Havebrug, der til Ejendomsskyld til Staten er vurderet til et Beløb af over 6000 Kr., at holde deres Tjenestefolk og faste og løse Arbejdere forsikrede.

De Beløb, for hvilke de paagældende er forsikrede efter disse Love, er meget lave. I Tilfælde af en Fabrikarbejder f. Eks. mister begge Øjne eller begge Hænder (fuldstændig Invaliditet), faar han 4800 Kroner udbetalt en Gang for alle, under Forudsætning af, at hans Aarsløn har været mindst 800 Kr., og en Landarbejder, der paa lignende Vis bliver fuldstændig Invalid, faar kun 3600 Kroner. I Dagpenge faar de paagældende henholdsvis kun 2 Kroner — og det endda kun under Forudsætning af en Aarsløn paa 1000 Kroner — og 1 Kr. 20 Øre. Vel bør og kan man ikke gaa saa vidt, at man paalægger Arbejdsgiverne helt at erstatte alle de økonomiske Følger af Ulykkestilfældet — Fristelsen til at paadrage sig en mindre Skade og til ikke efter en Tilskadekomst igen at blive rask og arbejdsdygtig kunde blive for stor; og en Forsikring, der saaledes gav fuld Erstatning, vilde blive meget dyr for Arbejdsgiverne. Men at forsvare saa lave Erstatninger, som de gældende Love hjemler, lader sig ikke gøre, navnlig ikke naar man tager i Betragtning den almindelige Stigning, der siden 1898 har fundet Sted i Løn og Priser.

I Stedet for at overlade til de tilskadekomne at søge deres Ret efter disse Love hos de almindelige Domstole, oprettede man en særlig Institution til Behandling af disse Sager, Arbejderforsikrings-Raadet. I dette har Sæde foruden 3 af Kongen udnævnte Medlemmer 2 Repræsentanter for Arbejdsgiverne, 2 for Arbejderne. Forholdet er da det, at ethvert Ulykkestilfælde, der antages at begrunde Krav efter nogen af de bestaaende Ulykkesforsikringslove, skal anmeldes til Raadet, der indhenter alle fornødne Oplysninger, og uden Udgifter for tilskadekomne sikrer ham hans Ret.

— Efterhaanden som Tiden skred frem, blev det mere og mere iøjnefaldende, at Lovgivningen, stykkevis, som den er bygget op, indeholder mange Forskelligheder og Urimeligheder. Disse Urimeligheder er sikkert saa velkendte, at der ikke behøver at nævnes mange Eksempler derpaa. Vognmandsforretninger, Handel og Haandværk uden Maskiner staar uden for Loven. Ligesaa Byggevirksomhed, naar de Huse, der opføres, kun er enetages Huse. Og medens Tjenestepiger i Landbrug er forsikrede, saa er Tjenestepiger i Byerne det ikke. Og efterhaanden har den Opfattelse da ogsaa gjort sig mere og mere gældende, at en-

hver Arbejder, ved hvad Slags Arbejde han end beskæftiges, saa vidt muligt bør have Ret til Erstatning for den Skade, han paadrager sig ved Ulykkestilfælde under sit Arbejde; thi der kan egentlig ikke fremføres nogen Grund til, at en Arbejder, der beskæftiges i en vis Virksomhed, mere skal have Ret til Forsikring, end Arbejdere i andre Virksomheder. Ganske vist er Ulykkesrisikoen i Handelen og Haandværket sædvanlig langt mindre end Risikoen i Industrien og Søfarten og tildels ogsaa Landbruget, men i dette Forhold lader sig aldeles ikke søge noget vægtigt Argument til at nægte Arbejdere i de førstnævnte Erhverv den Ret til Erstatning, som alle er enige om at tillægge Arbejderne i de sidstnævnte Erhverv. Thi det staar utvivlsomt fast, at har en Arbejder ved et Ulykkestilfælde under sit Arbejde mistet f. Eks. sin ene Haand, er han — alt andet lige — ikke bedre stillet, om Ulykken er indtruffet i en mindre »farlig« Virksomhed, end om den er indtruffet i en »farlig« Virksomhed. Og hvad der saaledes kan siges til Gunst for Forsikring af Arbejdere i Handel og Haandværk, lader sig med lige saa stor Berettigelse sige til Gunst for Tjenestepigers Forsikring. Ogsaa for disse er Risikoen for at paadrage sig en større Invaliditet under deres Arbejde vel ikke synderlig stor; men det sker jo dog, at en Tjenestepige falder ned under Vinduespudsning, og det er ikke sjældent, at en Tjenestepige under sit Arbejde faar f. Eks. et Snitsaar eller en Splint i Fingeren, hvorfra der gennem en svær Betændelse kan udvikle sig en ikke ringe Arbejdsudygtighed; i det hele kan Tjenestepiger paa mange Maader paadrage sig arbejdshindrende Lidelser. Og har hun paadraget sig saadan arbejdshindrende Lidelse under sit Arbejde, maa man dog billigvis indrømme, at hun er lige saa berettiget til Erstatning herfor som f. Eks. en Flaskeskyllerske paa et Ølbryggeri, der faar en lignende Lidelse ved at faa en Splint i Fingeren ved, at en Flaske gaar i Stykker under Skylningen, eller som en Rengøringskone, der under Rengøring af en Jernbanevogn faar en Splint i Fingeren.

Det maa altsaa anses for naturligt, at saa vidt muligt enhver, der udfører Arbejde for en anden, har Ret til Erstatning for Ulykkestilfælde under Arbejdet. Og naar Sagen ordnes saaledes, at Arbejdsgiverne under betryggende Forhold kan tegne Forsikring for det Ansvar, der paalægges dem, lader der sig ikke indvende synderligt imod en saa udstrakt Beskyttelse for den arbejdende Befolkning. Forsikringspræmien for Tjenestepiger og for Arbejdere og Medhjælpere i Handel, Haandværk og de andre Erhverv, der paa Grund af deres ringe Risiko ikke hidtil har haft Erstatningsansvar, vil jo netop paa Grund af den ringe Risiko blive ret lav. Og i hvert Fald vil Udgiften til Forsikringspræmien for ens Tjenestepige og Kommis blive meget ringe i Forhold til de øvrige Udgifter ved saadant Folkehold og vil næppe nok føles. Har man Raad til at holde Tjenestepige, faar man saamænd ogsaa nok Raad til at holde hende forsikret! Og saa har man gjort sin Pligt! Det er jo da ogsaa ganske almindeligt, at en Arbejdsgiver, Principal eller Husbond, der ikke hidtil efter Loven har haft Forsikringsansvar for sit Folkehold, ud fra Følelsen af en moralsk Forpligtelse i saa Henseende, ganske frivilligt har tegnet Forsikring for det.

Loven af 6. Juli 1916 indfører nu fra 1. April 1917 en saa udstrakt Forsikringspligt, at det næsten vil være lettere at angive, hvem der ikke har Ret til Forsikring, end hvem der har det. Hovedbestemmelsen om

Forsikringens Omfang

findes i Lovens Kapitel VI (§ 49). Det hedder: Enhver, der her i Landet driver Virksomhed, uanset om denne er erhvervsmæssig eller ej, eller som i sin Tjeneste beskæftiger andre, f. Eks. Arbejdere, Funktionærer, Kontor- og Butikspersonale, Tyende m. m., har Forsikring pligt overfor de af ham beskæftigede Ar-

bejdere i Overensstemmelse med Bestemmelserne i dette Kapitel, for saa vidt den ikke paahviler ham i Henhold til Kapitlerne VII, VIII eller IX, eller han i Henhold til disse er fritagen for saadan Pligt. Personer, der uden at beskæftige Arbejdere, der er forsikringsberettigede efter denne Lovs øvrige Regler, alene i deres Husholdning eller ved personlig Tjenestegerning anvender Medhjælp af tilfældig og ganske forbigaaende Art, har ingen Forsikringspligt for denne Medhjælp.

— Kapitel VII omhandler Søfarten, Kapitel VIII Fiskeri og mindre Skibsfart og Kapitel IX Landbrug, Skovbrug, Havebrug m. m. At de forskellige Erhverv behandles i særlige Kapitler har først og fremmest sin Grund i, at det som Følge af deres Forskelligheder kan være rigtigt at opstille nogle efter de særlige Forhold afpassede Bestemmelser for dem; men Sondringen har ingen større praktisk Betydning. Efter Kapitel VII paalægges der Redere for Skibe, der er maalt til mindst 20 Reg. T. brutto, Forsikringspligt overfor Besætningen samt overfor Personer, der i indenlandsk Havn eller i dansk Tolddistrikt antages til Arbejde paa eller ved Skibet eller Fartøjet. Ganske tilsvarende Forsikringspligt paalægger Kapitel VIII enhver Ejer eller Bruger af dansk Skib, Fartøj m. v., der er maalt til mindst 4 Reg. T. brutto, og som ikke er 20 Reg. T. — En Ejer eller Bruger af en Baad, der ikke er maalt til mindst 4 Reg. T., har saaledes ikke Forsikringspligt, hvis han paa eller ved dette Fartøj anvender Medhjælp; men denne Undtagelse har sikkert ingen praktisk Betydning. Og skulde det ske, at f. Eks. en Arbejder i en Provinsby har en lille Lystsejler, og han ved en eller anden Lejlighed lejede en Kammerat til at hjælpe sig lidt ved Baaden, vilde man jo dog ogsaa finde det urimeligt, om han skulde tegne Forsikring for ham.

— I Kapitel IX paalægges der alle Arbejdsgivere i Landbrug, Skovbrug og Havebrug Forsikringspligt. Den Grænse, der hidtil har været sat — en Ejendomsskyld af over 6000 Kr. — findes ikke mere. Alle, der er Indehavere af et Landbrug, har nu Forsikringspligt, ganske uanset om de sædvanlig anvender Medhjælp eller ej. Det samme gælder ogsaa alle Havebrugere. Er Haven drevet forretningsmæssigt, er dens Størrelse ligegyldig. Drejer det sig om private Haver, skal der dog kun tegnes Forsikring, saafremt Haven er af mindst 1 Hektars Størrelse. En Kolonihaveejer og en Arbejder, der ejer Hus med Have, vil saaledes være fritaget for at tegne Forsikring, hvis Haven ikke er 1 Hektar stor! Men alle andre Indehavere af Danmarks dyrkede Jord vil have Forsikringspligt, og Forsikringspligten omfatter for deres Vedkommende enhver, der arbejder for dem; om det er til Stadighed eller midlertidigt, om det sker ved Jordens Drift eller i hans Husholdning eller ved personlig Tjenestegerning for ham eller hans Familie, er ligegyldigt. Og Forsikringen gælder tillige Arbejdsgiverens Børn og andre Medlemmer af hans Familie — Hustruen dog undtaget —, for saa vidt de efter Beskaffenheden og Omfanget af deres Gerning i Virksomheden maa sammenstilles med andre Arbejdere.

Vender vi os fra disse i Kapitlerne VII—IX givne særlige Bestemmelser og Undtagelser — hvilke sidste som nævnt ikke er omfattende og kun begrundede i praktiske Vanskeligheder ved at paalægge de fritagne »Arbejdsgivere« en Forsikringspligt, som de vanskelig vil kunne forstaa, at de har — og ser paa Bestemmelsen i den førnævnte Paragraf 49, der bestemmer Forsikringspligten for alle andre »Arbejdsgivere« i Kongeriget Danmark, saa er det jo klart, at kun meget faa udenfor de egentlige Arbejderes Kreds vil kunne undlade at tegne Forsikring, nemlig kun de, der uden iøvrigt at beskæftige forsikringsberettiget Medhjælp alene i deres Husholdning eller ved personlig Tjenestegerning anvender Medhjælp af tilfældig og ganske forbigaaende Art.

En Købmand eller mindre Haandværker og en selvstændig arbejdende

Syerske, der ikke sædvanlig eller endog ganske undtagelsesvis anvender Medhjælp i sin Bedrift, vil for at være paa den sikre Side være nødt til at tegne en Forsikring. Kommer han eller hun f. Eks. i det Tilfælde, at de en Dag som Følge af Travlhed eller Fraværelse lejer nogen til at passe Butikken eller til at gøre et Stykke Arbejde færdigt, og denne Person kommer til Skade under Forhold, der omfattes af Loven, bliver de ansvarlige for denne Skade. Loven foreskriver nemlig, at Forsikringen med den før nævnte Undtagelse for Husholdningen omfatter enhver, der mod Løn eller som ulønnet Medhjælper er antaget til stadigt eller midlertidigt Arbejde.

At en Familie, der har antaget en Tjenestepige maanedsvis, har Forsikringspligt for hende, er ganske utvivlsomt. Og selv om en Familie ikke har fast Tjenestetyende, vil der dog paahvile den Forsikringspligt overfor den Vaskerkone, som den beskæftiger en Gang om Maaneden; thi denne Hjælp kan ikke siges at være af forbigaaende og ganske tilfældig Art, den er jo netop periodisk tilbagevendende.

Og en Person, der driver en Erhvervsvirksomhed, f. Eks. en Købmand, og som har Medhjælp i Forretningen, vil ogsaa have Forsikringspligt overfor ganske tilfældig Medhjælp i Husholdningen, selv om han ikke har fast Medhjælp i denne; ligeledes vil en Familie, der har fast Medhjælp i Husholdningen, have Ansvar for den tilfældige Medhjælp, den har i Husholdningen og ved personlig Tjenestegerning.

(Fortsættes.)

Den faste Voldgiftsret.

Rettens Sammensætning.

I Loven om Oprettelse af en fast Voldgiftsret er det fastslaaet, at der i hvert Aars Oktober Maaned skal foretages Valg af Dommere og Suppleanter til Retten.

I Overensstemmelse hermed har De samvirkende Fagforbund og Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening valgt Repræsentanter for Aaret 1917. De samvirkende Fagforbunds Repræsentantskab har genvalgt de samme som hidtil, nemlig som Dommere: Formand for Dansk Smede og Maskinarbejderforbund *J. A. Hansen*, Formand for Dansk Arbejdsmands Forbund *M. C. Lyngsie* og Raadmand cand. jur. *Gustav Philipsen;* som Suppleanter: Kommun Irevisor, Folkethingsmand *Martin Olsen,* Formand for Arbejdernes Boligforening *J. Chr. Jensen* og Overretssagfører *Oskar Johansen.*

Arbejdsgiverforeningen har derimod foretaget et Par Forandringer, foranlediget af, at Murermester *A. Andersen,* Nyborg, ikke har ønsket Genvalg. I hans Sted er den tidligere Suppleant, Bogtrykker *H. Langkjær*, valgt. De andre Dommere, Direktør *Max Ballin* og Højesteretssagfører *C. B. Henriques* er genvalgte. Som Suppleanter er Ingeniør *Alex Foss*, Højesteretssagfører *E. Trolle* og Formanden for Snedkerlavets Bygningssnedkerafdeling *Chr. Christensen* valgt. Si stnævnte har afløst den nyvalgte Dommer Langkjær.

* * *

Arbejdsmandsstrejke hos Foreningen af Leverandører af Bygningsstøbegods.

Sag Nr. 183.

Efter at der forgæves var forhandlet om en Overenskomst for Transport og Opsætning af Bygningsstøbegods iværksatte 47 Arbejdsmænd i København Strejke den 16. Oktbr.

Umiddelbart efter gik Arbejdsgiverforeningen til Den faste Voldgiftsret og forlangte Dom for, at Strejken var ulovlig, idet det hævdedes, at de strejkende Arbejderes Lønforhold var afgjort ved den Overenskomst, der i Februar 1916 bragte Forholdene i Orden for Støberiarbejdsmændene. Arbejdsmændenes Organisation hævdede derimod, at Spørgsmaalet om Lønordning i den paagældende Branche netop var blevet holdt aabent under alle Forhandlinger i Aarets Begyndelse, og at det derfor stod uafgjort.

Den 27. Oktober kom Sagen til Behandling ved et forberedende Retsmøde, hvor den fungerende Retsformand straks lagde an paa et Forlig om Sagens Realitet, og Ar-

bejdsmændenes Repræsentanter erklærede under de følgende Forhandlinger, at de var villige til at tiltræde den omstridte Overenskomst, hvis de kunde opnaa et passende Løntilbud. Efter en Del Forhandlinger om dette Spørgsmaal stillede Retsformanden et Forslag, der bragte Forlig i Stand paa Lønspørgsmaalet, og Sagen bortfaldt dermed som Retssag.

Afgørelsen fremgaar af efterstaaende.

Udskrift af Den faste Voldgiftsrets Retsbog A., 2. Side 236—238.

Aar 1916 den 27. Oktbr., Kl. 3¼ Efterm., afholdtes forberedende Møde paa Raadhuset i Anledning af Sag Nr. 183:

DanskArbejdsgiver-ogMesterforening
mod
De samvirkende Fagforbund paa Dansk Arbejdsmandsforbunds og dettes Afdelings, Arbejdsmændenes Fagforening for Støberier og Maskinfabrikkers Vegne.

Anden Næstformand, Overretsassessor Jul. Møller ledede Mødet.

For Klagerne mødte Kontorchef S. Agerholm, Sekretær C. Ekman, Fuldmægtig Chr. Nansen fra Jernindustriens Sammenslutning og Formanden for Foreningen for Leverandører af Bygningsstøbegods Fabrikejer Bjørn Stephensen.

For de Indklagede mødte Sekretær Otto Smith, Forretningsfører for Arbejdsmændenes Forbund for København og Omegn P. Mikkelsen, Formand for Arbejdsmændenes Fagforening for Støberier og Maskinfabriker P. Johansen og Formand for Ovnsætternes Fællesklub C. Petersen.

Der fremlagdes Klage af 20. Oktbr. 1916 med 8 Bilag og Tilsvar af 25. s. M.

Formanden gennemgik Sagen med de Mødte.

Parterne sluttede efter nogen Forhandling følgende Forlig:

Der kræves som Gennemsnitsløn 31 Kr. for Hjælpearbejdere, 34 Kr. for Opsættere. Arbejdsgiverne tilbyder 31 Kr. 10 Øre i Gennemsnit. Den herefter udkomne Difference er man enig om at dele midt over. Kun Halvdelen af Forhøjelsen maa regnes som Dyrtidstillæg, dog saaledes, at man ikke nogetsteds kommer over 4 Kr. som Dyrtidstillæg. Arbejderne tiltræder iøvrigt den almindelige Overenskomst. Arbejdsgiverne erklærer ikke at ville lægge nogen Hindring i Vejen for særlige Aftaler om Ferier, Sygdomsbetaling og Rejsetillæg mellem Arbejdsgivere og deres Arbejdere. Strejken er hermed hævet, og man gaar i Gang med Arbejdet snarest og senest Mandag Morgen. Omvendt tager Klagerne hermed Klagen tilbage.

Retten hævet Kl. 6½ Efterm.

JUL. MØLLER.

E. Steincke.

Lønbevægelser og Konflikter.

Bladbudene ved Aarhus Stiftstidende. Den 31. Oktober blev der afholdt et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen angaaende Oprettelsen af en Overenskomst mellem Kvindeligt Arbejderforbund paa Bladbudenes Vegne og »Aarhus Stiftstidende«, hvor Budene ikke hidtil har haft nogen Overenskomst og i flere Aar forgæves har søgt at faa en saadan gennemført.

Nu lykkedes det at faa en Overenskomst i Stand. Medens Budene hidtil havde 4 Kr. 50 Øre ugentlig, faar de 5 Kr. 75 Øre ugentlig fra 4. Novbr. 1916 til 1. Januar 1918 og derefter 6 Kr. ugentlig. Endvidere skal de for Opkrævning af Ugeabonnement have 5 Øre pr. Abonnent og for Maanedsabonnement 5 pCt. Desuden faar de hver yderligere 1 Kr. maanedlig i alle Tilfælde, hvor der ikke har været Grund til Klage over Besørgelsen. For Udbringelse af Ekstranumre til Abonnenterne skal de endelig have 50 Øre hver pr. Gang og for Indlæg 25 Øre pr. Gang.

Det blev i Overenskomsten bestemt, hvor mange Blade hvert Bud maa gaa med, og den af Hovedorganisationerne godkendte Norm for Regler for Behandling af faglig Strid blev indført.

Overenskomsten kan tidligst opsiges til 1. Februar 1920 med 3 Maaneders forudgaaende Varsel.

Arbejdsløsheden
i Juli Maaned 1916.

For Juli Maaned 1916 er der blevet meddelt Oplysning om Arbejdsløsheden af 59 Fag eller Organisationer for ialt ca. 136,200 Arbejdere. Nedenstaaende Oversigt omfatter imidlertid ca. 8000 Arbejdere flere (eller ialt ca. 144,200 Arbejdere), idet de givne Oplysninger af Hensyn til Sammenligningen med de foregaaende Maaneder paa enkelte Punkter er blevet suppleret med et skønsmæssigt Tillæg.

Antallet af Arbejdsløse blandt de 144,200 Arbejdere var ved Maanedens Udgang ca. 2,900 eller 2,0 pCt., og Antallet af de i Maanedens Løb tabte Arbejdsdage er opgjort til ca. 62,900 eller 0,44 Dage pr. Medlem.

Der mangler Oplysning fra Barberere, Forgyldere, Glarmestre, Barnevognsarbejdere, Børstenbindere, Jern- og Metalslibere og Gartnere. Desuden er de meddelte Oplysninger ufuldstændige for Drejere, Stenarbejdere, Urmagere, Dansk Arbejdsmandsforbund og Kvindeligt Arbejderforbund.

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Kbenh. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Tilvirkning af Næringsmidler og andre Fortæringsgst.												
Mølleriarbejdere	129	129	1	51	492	492	5	107	621	621	6	158
Bageri- og Konditr.arb.	1262	1262	81	1701	1711	1711	101	2424	2973	2973	182	4125
Sukkervarearbejdere.	514	514	3	63	160	160	1	30	674	674	4	93
Bryggeriarbejdere ...	2801	2801	»	18	1497	1497	»	18	4298	4298	»	36
Slagteriarbejdere	759	759	34	847	2756	2756	21	649	3515	3515	55	1496
Skraatobaksarbejdere	216	216	1	20	537	537	7	127	753	753	8	147
Tobaksarbejdere.....	4400	4400	106	3395	2443	2443	19	765	6843	6843	125	4160
Tekstilindustri.												
Tekstilarbejdere.....	1875	1875	3	145	5414	5391	36	930	7289	7266	39	1075
Rebslagere.....	23	23	»	»	227	215	1	36	250	238	1	36
Beklædningsindustri og Toiletvirksomhed.												
Skræddere..... ...	3113	3113	25	552	2439	2439	126	611	5552	5552	151	1163
Handskemagere	54	54	2	45	11	11	»	»	65	65	2	45
Hattearbejdere.....	278	278	137	3666	93	93	5	555	371	371	142	4221
Skotøjarbejdere	2519	2519	14	398	959	959	1	85	3478	3478	15	483
Jordarbejdere, Bygnings- og Møbelindustri.												
Brolæggere.....	88	88	4	70	84	84	9	120	172	172	13	190
Murere.....	1936	1936	18	456	4777	4770	11	300	6713	6706	29	756
Murarbejdsmænd	975	975	»	»	—	—	—	—	975	975	»	»
Hustømrere	1367	1367	»	33	3670	3635	5	121	5037	5002	5	154
Skibstømrere.....	301	301	19	89	414	394	»	»	715	695	19	89
Snedkere	3766	3766	87	3551	3830	3830	33	1062	7596	7596	120	4613
Billedskærere	110	110	»	»	62	62	»	»	172	172	»	»
Malere.....	1996	1996	»	208	2584	2399	15	273	4580	4395	15	481
Sadelm. og Tapetserere	955	955	29	535	451	451	1	44	1406	1406	30	579
Stukkatører.....	89	89	»	»	7	7	»	»	96	96	»	»
Gas- og Vandarbejdere	68	68	1	26	—	—	—	—	68	68	1	26
Skorstensfejere	64	64	1	14	39	39	»	»	103	103	1	14
Ovnsættere	12	12	3	45	—	—	—	—	12	12	3	45
At overføre..	29670	29670	569	15928	34657	34375	397	8257	64327	64045	966	24185

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Kbenh. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Overført...	29670	29670	569	15928	34657	34375	397	8257	64327	64045	966	24185
Trævareindustri, samt Industrier i hvilke Træ indgaar som en væsentlig Bestanddel.												
Træindustriarbejdere .	671	671	10	342	2396	2396	39	901	3067	3067	49	1243
Bødkere	259	259	»	»	525	525	15	428	784	784	15	428
Drejere	101	101	»	»	210	151	1	26	311	252	1	26
Karetmagere	332	332	»	4	563	563	4	121	895	895	4	125
Korkskærere	210	210	»	»	30	30	»	»	240	240	»	»
Kurvemagere	176	176	»	»	—	—	—	—	176	176	»	»
Læder- og Lædervareindustri.												
Lohgarvere	106	106	»	»	98	98	»	22	204	204	»	22
Hvidgarvere	46	46	1	6	35	35	»	»	81	81	1	6
Forarbejdning af Sten, samt Ler- og Glasvarer.												
Keramikere	826	826	4	112	—	—	—	—	826	826	4	112
Pottemagere	61	61	»	»	45	45	»	»	106	106	»	»
Stenarbejdere	154	66	»	»	280	269	10	250	434	335	10	250
Glasarbejdere	228	228	»	»	204	204	34	850	432	432	34	850
Forarbejdning af Metal og Metalgenstande, herunder Tilv. af Maskiner og Instrum.												
Guld-, Sølv-, Elektropl.	481	481	5	94	195	195	»	»	676	676	5	94
Blikkenslagere	720	720	11	196	495	495	4	113	1215	1215	15	309
Metaltrykkere	92	92	»	»	6	6	»	»	98	98	»	»
Gørtlere og Metalarb..	311	311	»	10	70	70	»	6	381	381	»	16
Urmagere	66	66	»	»	154	84	1	8	220	150	1	8
Instrumentmag. (chir.).	36	36	»	»	—	—	—	—	36	36	»	»
Smede og Maskinarb..	8700	8700	115	2505	6627	6627	40	1052	15327	15327	155	3557
Formere	400	400	19	297	1150	1150	19	513	1550	1550	38	810
Elektrikere	850	850	28	1002	804	682	18	416	1654	1532	46	1418
Papirindustri												
Papirindustriarbejdere	212	212	7	200	1042	1042	»	»	1254	1254	7	200
Industri i litterær og kunstnerisk Retning.												
Bogbindere	1263	1263	19	449	212	212	6	180	1475	1475	25	629
Litografer	374	374	5	99	108	108	1	5	482	482	6	104
Typografer	2501	2501	125	2382	1648	1578	38	878	4149	4079	163	3260
Dansk Arbejdsmandsf.	18000	13600	790	14800	30000	17900	340	5300	48000	31500	1130	20100
Arbejdsm. Forbund for Gentofte og Lyngby	—	—	—	—	756	756	»	»	756	756	»	»
Lager- og Pakhusarb..	656	656	»	»	—	—	—	—	656	656	»	»
Kedel- og Maskinpass.	709	709	12	239	995	995	8	157	1704	1704	20	396
Kellnere	835	835	72	1600	561	561	15	300	1396	1396	87	1900
Kvindel. Arbejderforb..	2960	2792	43	993	1060	814	14	374	4020	3606	57	1367
Brødkuske	288	288	3	40	—	—	—	—	288	288	3	40
Handels-og Kontormdh	1023	1023	11	396	3575	3575	46	1031	4598	4598	57	1427
Tilsammen.	73317	68661	1849	41694	88501	75541	1050	21188	161818	144202	2899	62882

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsgade 49, 1 Sal. Kbhvn. K.
Telefoner 3541 og 10541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen) Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 20 ❋ KØBENHAVN DEN 11. NOVEMBER 1916 ❋ 13. AARGANG.

INDHOLD: Den ny Ulykkesforsikringslov. Den faste Voldgiftsret. Arbejdsforholdene. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene ved Fredericia Havn. Kvinderne paa Jasters Kludefabrik i Aarhus). Udlandet.

Den ny Ulykkesforsikringslov.

II.

Derimod vil en enlig Kvinde eller Arbejderfamilie, der ved egen Hjælp passer Husholdningen og ej heller paa anden Vis benytter Medhjælp, ikke faa Forsikringspligt, saafremt det f. Eks. paa Grund af pludselig indtrædende Sygdom bliver nødvendigt et Par Dage at have Medhjælp i Huset. Det vilde jo, om man i saadant Tilfælde paalagde Forsikringspligt, være nødvendigt for hele Danmarks voksne Befolkning at tegne Arbejderulykkesforsikring for det Tilfældes Skyld, at man engang skulde komme i den Situation at have andres Hjælp behov! Men dette er netop ogsaa Hovedpunktet i den nye Lov, at enhver, der arbejder for en anden, skal være forsikret under dette Arbejde, saafremt denne anden med Rimelighed kan forudse, at han kommer til i givet Tilfælde at benytte fremmed Hjælp. Dette kan enhver, der driver Erhvervsvirksomhed, derimod ikke enhver, der fører egen Husholdning. At denne Ordning, hvorefter en tilfældig Medhjælper ved Husholdningsarbejde er forsikret, naar den paagældende i Forvejen har Forsikringspligt, men ellers ikke, er teoretisk rigtig, tør ingen paastaa; men den er en praktisk — og som saadan vist den eneste tænkelige — Ordning, hvorved man skifter Sol og Vind lige, med mindre man vilde lade Statskassen betale for alle de Tilfælde, der ved denne Ordning falder udenfor Loven.

Forsikringen omfatter ikke alene fremmed Medhjælp, men ogsaa Medlemmer af Arbejdsgiverens Familie — Hustruen dog undtaget — for saa vidt de efter Beskaffenheden og Omfanget af deres Gerning i Arbejdsgiverens Erhvervsvirksomhed maa sammenstilles med andre Arbejdere og har fyldt deres 10de Aar. Og Forsikringen gælder under Udførelse af alt Arbejde for Arbejdsgiveren. — Herefter vil f. Eks. en Købmands eller Haandværkers 13-aarige Datter, der hjælper sin Moder i Huset og kun hjælper til herved, ikke have Ret til Forsikring efter Loven. Hjælper hun derimod ogsaa til i Butikken eller i Haandværket, har hun Ret til Forsikring, ikke alene under dette Arbejde, men under alt Arbejde for sine Forældre.

— Lige saa rigtigt det er, at alle egentlige Arbejdere bør holdes forsikrede af deres Arbejdsgiver, lige saa naturligt er det, at andre Samfundsklasser, der maa siges at have Krav paa social Forsikring, saa længe de arbejder for en Løn, der ikke er højere end, hvad almindelige Arbejdere tjener, ikke har et saadant Krav, naar deres Indtægt overstiger en vis Højde.

Det bestemmes da ogsaa i Loven, at tilsynsførende i Landbrug, Skovbrug og Havebrug, hvis Vederlag i Penge overstiger 2000 Kr. aarlig, ikke har Ret til Forsikring efter Loven. Og ligeledes undtages fra Forsikring enhver tilsynshavende i andre Virksomheder (Industri, Handel, Haandværk osv.) samt Kontorpersonale o. lign., hvis aarlige Vederlag i Virksomheden overstiger 3000 Kr.

Sluttelig kan anføres, at det antages, at omtrent 450,000 Personer er forsikrede efter de nu gældende

Love. Efter den ny Lov antager man, at ca. 800,000 Personer vil have Ret til Forsikring.

Forsikringens Genstand.

Hvad er nu alle de paagældende forsikrede imod? Derom bestemmer Lovens § 3, at Forsikringen omfatter Ulykkestilfælde, der opstaar ved den forsikredes Beskæftigelse for Arbejdsgiveren eller ved de Forhold, under hvilke Beskæftigelsen foregaar. Det er saaledes ikke en absolut Betingelse, at Ulykken skyldes selve Beskæftigelsen. En Tjenestepige, der efter endt Dagsgerning falder paa Trappen op til sit Værelse, maa saaledes siges at være kommen til Skade under Forhold, der staar i saa nøje Tilknytning til hendes Beskæftigelse, at Forsikringen maa gælde et saadant Tilælde. Og det samme gælder en Tjenestekarl paa en Bondegaard, naar han efter Middagsspisningen gaar over Gaardspladsen til sit Værelse og falder paa Stenbroen og brækker et Ben. — Loven foreskriver dernæst udtrykkelig, at Forsikringen skal omfatte Ulykkestilfælde, der bevislig skyldes den forsikredes Forsøg paa Redning af Menneskeliv, Forebyggelse af Ulykker eller Afværgelse af større materielle og kulturelle Tab, naar dette — paa eller udenfor Arbejdsstedet — sker i Sammenhæng med Beskæftigelsen. (Erstatningen for Ulykkestilfælde, indtrufne under Forsøg paa Redning af Menneskeliv, skal udredes af Statskassen). —

Forsikringen gælder altsaa »Ulykkestilfælde«. Falder man f. Eks. og brækker et Ben, vil ingen benægte, at der foreligger et Ulykkestilfælde. Arbejderforsikrings-Raadet anerkender ogsaa som opstaaet ved et Ulykkestilfælde Bullenskab, Blodforgiftninger og lignende, naar man f. Eks. kan paavise, at den Indgangsport i Huden, gennem hvilken Forgiftningsstoffet er trængt, skyldes f. Eks. Stik af Straa, Synaal, Knive osv. I saadanne Tilfælde ligger der jo en enkelt, hændelig, indenfor et kort Tidsrum indtruffen Begivenhed til Grund for den arbejdsnedsættende Lidelses Opstaaende. Arbejdsnedsættelse derimod, som skyldes en Række Paavirkninger, Overanstrengelse osv., kan ikke efter de hidtil gældende Love erstattes. Der foreligger jo ikke i saadanne Tilfælde et Ulykkestilfælde. Nu foreskriver Loven, at lige med Ulykkestilfælde skal regnes skadelige Paavirkninger af højst nogle faa Dages Varighed, der skyldes Arbejdet eller de Forhold, hvorunder det foregaar, og som medfører Forringelse af Erhvervsevnen eller Død. Herefter er der ingen Tvivl om, at en Vable, opstaaet lidt efter lidt ved et Arbejdsredskabs Tryk, vil falde ind under Loven. Derimod vil stadig de saakaldte »Erhvervssygdomme — f. Eks. Blyforgiftninger — i alt Fald for den overvejende Del falde udenfor Forsikringen. Fra mange Sider rejstes der Ønsker om i videst mulig Udstrækning at kunne medtage dem; men dels kender man for lidet til saadanne Sygdommes Opstaaen og Omfanget af deres Forekomst her i Lande', og dels vil det være forbundet med — i alt Fald for Tiden — uløselige Vanskeligheder at afgøre, hvilken Arbejdsgiver der i givet Tilfælde skal bære Risikoen for et saadant Tilfælde, naar den paagældende Arbejder i det Tidsrum, i hvilket han har paadraget sig Lidelsen, har arbejdet paa flere Arbejdssteder af samme Beskaffenhed.

I de gældende Love findes den Bestemmelse, at saafremt den paagældende med Forsæt eller ved grov Uagtsomhed selv har hidført Ulykken, fortaber han ethvert Krav paa Erstatning. At der ikke kan være Tale om Erstatning, hvor den paagældende med Forsæt har hidført Skaden, er ligetil; der kan jo slet ikke i saa Tilfælde siges at foreligge et Ulykkestilfælde, og saadanne »Ulykkestilfælde« er da ogsaa efter den ny Lov udelukkede fra Erstatning. Med Hensyn til Spørgsmaalet »grov Uagtsomhed« maa det siges, at det ofte vil være en i Forhold til den af Arbejderen udviste Uforsigtighed urimelig streng Fremgangsmaade at berøve den tilskadekomne hele Erstatningen, og endnu tvivl-

sommere bliver Sagen, naar Ulykken medfører Døden, og man altsaa i saa Fald skulde nægte de efterladte enhver Erstatning. Paa den anden Side kan det jo siges, at der er noget urimeligt i, at en Arbejdsgiver skal være ansvarlig for Ulykkestilfælde, der skyldes grov Uagtsomhed; har han saaledes i Overensstemmelse med Fabriklovens Forskrifter sørget for tilstrækkelige Beskyttelsesmidler for Maskiner, har han udstedt Forbud mod visse Fremgangsmaader, der maa anses for farlige, eller udstedt reglementariske Bestemmelser for Arbejdets Udførelse og gjort sit for at holde Beskyttelserne i Orden og faa Arbejderne til at overholde de udstedte Forbud og Bestemmelser, og hvis Arbejderne dog kommer til Skade derved, at de overtræder Forbud eller Bestemmelser, synes det urimeligt at paalægge ham Erstatningspligt for saadanne Tilfælde; og man kan desuden sige, at det kan virke opdragende paa Arbejderne i Retning af at overholde disse Bestemmelser og ikke udvise grov Uagtsomhed, naar de i saadanne Tilfælde ingen Erstatning faar; men herimod lader sig dog anføre, at grov Uagtsomhed forekommer saa sjældent, at naar Arbejdsgiverne har tegnet Forsikring, vil den Byrde, der paalægges dem ved, at der udbetales Erstatning, hvor der foreligger grov Uagtsomhed, blive saa ringe, at den næppe vil føles i Forsikringspræmien, og endelig vil Berøvelsen af Erstatning ikke være det eneste og paa ingen Maade det mest passende Middel til at hindre de forsikrede i at udvise Uagtsomhed under Udførelsen af deres Arbejde. Ved den ny Lov gaar man en Mellemvej, idet det bestemmes, at har den forsikrede ved grov Uagtsomhed, ved Tilsidesættelse af reglementariske Bestemmelser, som er holdt tilbørlig i Kraft (af Arbejdsgiveren), eller ved Beruselse selv hidført eller dog væsentlig bidraget til Ulykkestilfældet, kan Erstatningen nedsættes eller bortfalde. Afgørelsen heraf træffes af Arbejderforsikrings-Raadet.

Naturligvis bør den, der kommer til Skade, og som vil gøre Krav paa Erstatning, gøre sit til, at Følgerne af Ulykkestilfældet bliver de mindst mulige. Han bør derfor snarest muligt lade sig undersøge af en Læge og derefter underkaste sig den Lægebehandling, der findes fornøden. Gør han det ikke, eller modarbejder han endog ligefrem sin Helbredelse, kan han efter Omstændighederne helt eller delvis fortabe sit Krav paa Erstatning efter Loven. Afgørelsen heraf træffes ligeledes af Arbejderforsikrings-Raadet.

Erstatningerne.

Ydelserne efter Loven bestaar foruden i Sygebehandling m. v. i visse Tilfælde i Dagpenge, Invaliditetserstatning, Erstatning til de efterladte og Begravelseshjælp.

Loven har principielt fastholdt den bestaaende Ordning, hvorefter det er de forsikredes egen Sag, eventuelt ved Indmeldelse i en anerkendt Sygekasse, at sikre sig den fornødne Sygebehandling. Herfra er dog gjort den Undtagelse, at naar Raadet, medens Sagen er under dettes Behandling, skønner, at Bandager, kunstige Lemmer, Briller og lignende Hjælpemidler maa anses for fornødne til at sikre Sygebehandlingens Resultater og formindske Ulykkestilfældets Følger eller nøjere bestemme Invaliditetens Grad, skal saadanne Hjælpemidler bekostes af Forsikringen. Endvidere skal der, dog kun saafremt den tilskadekomne er Medlem af en statsanerkendt Sygekasse, efter Ulykkesforsikringsloven afholdes de Udgifter til særlig Sygebehandling, som det ikke paahviler Sygekassen at yde i Henhold til dens Vedtægt, og som Raadet skønner fornøden til at opnaa den bedst mulige Helbredelse. Det har nemlig undertiden vist sig, at en tilskadekommen har maattet anvende en betydelig Del af sin Erstatning, f. Eks. til Behandling hos en Øjenspecialist, uagtet han var Sygekassemedlem.

Men som sagt, den almindelige Lægebehandling maa tilskadekomne selv sørge for, og er han ikke Med-

lem af en Sygekasse, maa han altsaa selv betale. Dog kan det offentlige i Lighed med, hvad der er Tilfældet efter Fattigloven, saaledes som denne flere Gange er blevet ændret, m. H. t. visse bestemte Sygdomme, f. Eks. Tuberkulose, yde Understøttelse til en tilskadekommens Sygebehandling i Anledning af Ulykkestilfældet, uden at denne Understøttelse betragtes som Fattighjælp. Denne Bestemmelse er utvivlsomt god og forsvarlig i Betragtning af, at adskillige ikke kan blive Medlemmer af en anerkendt Sygekasse, og det overhovedet bør undgaas, at Personer, der er ulykkesforsikrede, mister deres borgerlige Rettigheder som Følge af et dem overgaaet Ulykkestilfælde.

Som det vil være bekendt, yder de anerkendte Sygekasser Dagpenge i de første 13 Uger efter en Sygdoms Opstaaen. Da Ulykkesforsikringsloven som nævnt helt igennem bygger paa den Forudsætning, at de forsikrede er Medlemmer af en anerkendt Sygekasse, ydes der efter denne Lov normalt ikke Dagpenge for de første 13 Uger. Kun i det Tilfælde, at en tilskadekommen, der er Medlem af en anerkendt Sygekasse, paa Grund af Sygdom i de forudgaaende 12 Maaneder helt eller delvis har opbrugt Pengehjælpen efter Sygekasseloven, kan Dagpengene efter Ulykkesforsikringsloven begynde før Udløbet af de første 13 Uger efter Ulykkens Indtræden, nemlig fra det Tidspunkt, da Ydelse af Pengehjælp fra Sygekassen ophører.

Dagpengenes Størrelse udgør $^2/_3$ af tilskadekommes Dagløn, der beregnes som $^1/_{300}$ af hans Aarsfortjeneste. De maa dog aldrig udgøre mindre end 1 Kr. og ikke mere end 3 Kr. daglig. For hver Uge betales der Dagpenge for 7 Dage.

Ret til Dagpenge har en tilskadekommen, saa længe han paa Grund af den ham overgaaede Beskadigelse ikke er i Stand til at genoptage sit Arbejde i væsentlig samme Omfang som tidligere.

Der kan dog ikke betales Dagpenge længere, end til Raadets Afgørelse af Invaliditetserstatningsspørgsmaalet foreligger, og sædvanlig i intet Tilfælde længere end til Aarsdagen efter Ulykkestilfældet. Det foreskrives nemlig i Loven, at Raadet saa vidt muligt skal træffe en Afgørelse af Spørgsmaalet, om og hvor meget der tilkommer en Tilskadekommen i Invaliditetserstatning, naar der er forløbet et Aar efter Ulykkens Indtræden. Naar særlige Omstændigheder taler derfor, kan denne Afgørelse dog udsættes, dog ikke ud over $1^1/_2$ Aar efter Ulykkens Indtræden, og i saa Tilfælde kan der udbetales Dagpenge, indtil denne Afgørelse træffes.

M. H. t. Erstatningen for Invaliditet bestemmes det, at den skal ydes i Form af en Erstatning en Gang for alle, en *Kapital*. I de fleste Lande udbetales der ikke en Kapital, men en aarlig Rente. Der er herved den Fordel, at Renten kan forandres, efter som den tilskadekomnes Kaar forandres, og efter som hans Evne til at arbejde formindskes eller forøges. Og endvidere er der jo den Fare ved Kapitaludbetaling, at Kapitalen kan forødes. Men Rentesystemet har store Mangler. For det første er der ved den aarlige Renteydelse ikke nogen Tilskyndelse for Tilskadekomne til at blive rask. Og Renten for en mindre Invaliditet vil ofte blive ganske betydningsløs. Derimod vil Udbetaling af en Kapital for en Person, der ikke er blevet særlig invalideret, give ham Adgang til i nogle Aar at leve af den udbetalte Kapital, indtil Invaliditeten maaske er overvundet. Og en nogenlunde stor Kapital vil i en initiativrig og dygtig Arbejders Hænder give ham Adgang til at gaa over i andet Erhverv.

Kapitalens Størrelse afhænger af den paagældendes Aarsløn og Invaliditetens Størrelse. I alle de gældende Love har man regnet med, at den Sum, der skulde udbetales ved fuld Invaliditet, skulde udgøre 6 Gange Aarslønnen, for hvilken man dog har fastsat saa vel et Maksimum som et Minimum. (I Lovene om Fiskeres og Landbrugeres Forsikring har man dog fikseret Beløbet til 6×600 Kr., vel nærmest paa

Grund af Vanskelighederne ved at udfinde deres virkelige Aarsfortjeneste). Skulde man gaa retfærdigt frem, skulde Beløbet selvfølgelig ogsaa afhænge af vedkommendes sandsynlige Levetid, den Tid, han sandsynlig skal leve, helt eller delvis, af Beløbet. Og at tage Aarslønnen 6 Gange og deraf at finde Erstatningen, er ikke let forsvarligt. Men man har gjort det. Den Aarsløn, der regnes med, er den faktiske Aarsløn, dog maa den Aarsløn, der lægges til Grund, efter den ny Lov aldrig overstige 1200 Kr. og (af Hensyn til Lærlinge og andre, der ingen eller kun ringe Løn oppebærer) ikke være mindre end 600 Kr. Hvis man nu bibeholdt den gamle Beregningsmaade og multiplicerede med 6, vilde Erstatningen for fuldstændig Invaliditet — alt efter den paagældendes Løn — komme til at ligge mellem 3600 Kr. og 7200 Kr. Og for en Invaliditet af f. Eks. 25 % vilde Erstatningen udgøre mellem 900 Kr. og 1800 Kr. En Mand, der mistede Halvdelen af sin Arbejdsevne, vilde — alt efter Lønnens Højde — faa mellem 1800 Kr. og 3600 Kr. o. s. fr. Men ud fra den Betragtning, at der først og fremmest bør kommes dem til Hjælp, der paadrager sig en stor Invaliditet, og at Erstatningerne ved de mindre Invaliditeter i mange Tilfælde er uforholdsmæssig høje i Forhold til Erstatningerne ved de store Invaliditeter — idet en Person, der har mistet f. Eks. en Finger, ofte efter faa Aars Forløb kan blive lige saa arbejdsdygtig og tjene lige saa meget som før Ulykken — har Loven indført den Regel, at hvor Talen er om mindre Invaliditeter, skal den Sum, der lægges til Grund ved Beregningen af Erstatningen, udfindes ved at multiplicere Aarslønnen med et mindre Tal, og efterhaanden som Invaliditeten bliver større, skal det Tal, hvormed Aarslønnen multipliceres, stige.

I Lovens noget knudrede Sprog hedder det herom: Invaliditetserstatning ydes, naar et under Loven hørende Ulykkestilfælde har medført en blivende Forringelse af Erhvervsevnen af 5 pCt. eller derover, og Erstatningen beregnes som en til Forringelsen svarende procentvis Del af følgende Grundsummer:

Fra 5 til 15 % 5 Gange Aarslønnen, fra 16—35 % 5 G. Aarsl. for de første 15 % og 8 Gange for Resten, fra 36—60 % 6 G. Aarsl. f. de f. 30 % og 10 G. f. R., fra 61—90 % 8 G. Aarsl. f. de f. 60 % og 12 G. f. R., fra 91—100 % 8 G. Aarsl. f. de f. 60 % og 12 G. for de næste 30 % og 16 Gange for de sidste 10 %.

(Fortsættes.)

Den faste Voldgiftsret.

Gummi-Industriarbejdernes Forbund mod Schiønning & Arvè.
Sag Nr. 182.

En Gruppe af Arbejdere udskilte sig af Fabrikarbejdernes Forbund i København og dannede en selvstændig Gummi-Industriarbejderorganisation, der formentlig talte omkring 100 Medlemmer. Kort efter opstod der Strid mellem den gamle og den nye Organisations Medlemmer paa Aktieselskabet De forenede Gummi- og Luftringefabrikker (Schiønning & Arvè) i København, og denne Strid foranledigede, at Firmaet afskedigede nogle af det nye Forbunds Medlemmer.

Gummiarbejderforbundet, som havde meddelt Arbejdsgiverforeningen, at det underkastede sig Septemberforligets Bestemmelser, indklagede nu Firmaet for Den faste Voldgiftsret og forlangte det dømt for Brud paa Arbejdernes Organisationsfrihed og Sagen kom derpaa til Behandling ved et forberedende Møde den 12. Oktober. Ved denne Lejlighed udsattes den. Retsprotokollen siger følgende om Aarsagen dertil.

»Formanden gennemgik Sagen med de Mødte.

Direktør Schiønning oplyste, at han ved Skrivelse af 9. d. M. fra Fabrikarbejdernes Forbund har modtaget en Anmodning om Mægling i Anledning af, at det i Skrivelsen udtales, at Fagforeningens Medlemmer ikke kunde udføre deres Arbejde i Ro, men var udsatte

for Ubehageligheder fra Medlemmer af Gummi-Industriarbejdernes Forbund.

Under Henvisning til, at de foretagne Afskedigelser har været begrundede i Ønsket om at have Arbejdsro paa Fabrikken, og dette Forhold muligen vilde kunne oplyses ved den Mægling, der nu vil blive foretaget samt af Hensyn til den Mulighed, at der under denne Mægling maatte kunne opnaas en Ordning, der tilsikrer den for Fabrikken fornødne Arbejdsro, anmoder han om Sagens Udsættelse, indtil Mægling har fundet Sted.

Til dette Ønske slutter sig ogsaa Klagerne.

Sagen udsat.«

Den 23. Oktober fortsattes det forberedende Møde og ved denne Lejlighed foreligger Referat af det afholdte Mæglingsmøde, med hvilket Klagerne bliver gjort bekendt. Retsprotokollen siger derefter:

Klagerne erklærer, at der fra deres Side ikke fremsættes Krav overfor Fabrikken, der er i Strid med hvad Fabrikken ved den afholdte faglige Mægling er gaaet ind paa.

Direktør Schiønning erklærer sig villig til at forsøge, om det vil være muligt uden Vanskelighed for Driften samtidig at have Medlemmer af Fabrikarbejdernes Forbund og Medlemmer af Klagernes Forbund som Arbejdere; men hvis dette Forsøg maatte mislykkes, i hvilken Henseende hans Skøn skal være det ene afgørende, forbeholder han sig at skaffe den for Driftens Gang fornødne Ro, eventuelt ved Afskedigelse af de til Klagernes Forbund hørende Medlemmer.

Klagerne er enige heri, idet de dog formener, at saafremt det i et givet Tilfælde maatte vise sig, at Uroen maatte være kommen fra Medlemmer af Fabrikarbejdernes Forbund, bør Afskedigelserne ramme Urostifterne blandt disse og ikke Medlemmer af Gummi-Industriarbejdernes Forbund, og de forbeholder sig, saafremt der maatte finde Afskedigelser Sted af deres Medlemmer i Strid med denne Forventning, da at anlægge ny Sag til Spørgsmaalets Afgørelse.

Direktør Schiønning forbeholder sig selv at afgøre, hvorfra Uroen stammer, og hvad Driftens Tarv i den Anledning kræver. Han saavel som Arbejdsgiverforeningen forbeholder sig under en eventuel ny Sag enhver Paastand og enhver Indsigelse.

Det samme gør Klagerne.

Direktør Schiønning bemærker, at der er antaget ny Folk for de afskedigede 7 Arbejdere, og at han ikke kan give noget Løfte om disses Genindsættelse.

De for Klagerne mødende Repræsentanter, som paa alle øvrige Punkter tiltræder den i Dag trufne Ordning, forbeholder sig at indhente Forbundets Erklæring med Hensyn til Spørgsmaalet om de 7 Arbejderes Genantagelse. Meddelelse om Udfaldet af dette Punkt vil blive givet førstkommende Onsdag.

Paa Anledning erklærer Klagerne, at de er enige i, at der ikke fra dem eller deres Medlemmers Side maa agiteres for det nye Forbund paa Fabrikken.

Næste Akt af Sagen udspilles ved et tredie forberedende Møde den 27. Oktbr., og da der heller ikke opnaas Forlig denne Dag, finder Proceduren med 10 Vidners Afhøring Sted Lørdag Formiddag den 28. Oktbr., men der bliver dog ikke Tale om Votering eller Kendelse, thi paa dette Tidspunkt begynder Parterne atter at prøve Forlig, og det lykkes.

Retsprotokollen udtaler herom, efter at have meddelt om Proceduren og Vidneafhøringen, følgende:

»Da saavidt var passeret, enedes Parterne om at genoptage de i det forberedende Møde den 23. d. M. indledede Forligsforhandlinger.

Efter nogen Forhandling afsluttede Parterne et Forlig, gaaende ud paa, at Direktør Schiønning tilsiger 4 af de afskedige Arbej-

dere, nemlig: (Navnene) Fortrinsret til at blive antag t ved ny Pladsers Besættelse, saaledes at de antages saa hurtig, der bliver Plads ledig og dette, hvad enten det maatte blive paa den Afdeling, hvor de tidligere arbejdede, eller paa en af de andre.

Denne Forpligtelse for Fabrikken skal dog ikke vare længere end et halvt Aar fra Dato.

Med Hensyn til alle andre Punkter vedbliver det den 23. d. M. til Voldgiftsrettens Retsbog indgaaede Forlig at staa ved Magt.

Klagen blev herefter taget tilbage.

Retten hævet Kl. 12¾ Efterm.«

JUL. MØLLER.

E. Steincke.

Arbejdsforholdene.

Arbejdsanvisningsdirektøren oplyser følgende vedrørende den offentlige Arbejdsanvisning i Septbr. Maaned 1916.

Antallet af indtegnede Arbejdssøgere ved samtlige 50 Kontorer var ved Maanedens Begyndelse 2683, deraf var 1823 Arbejdsløshedskassemedlemmer. I Maanedens Løb var der en Tilgang af 11,267 og en Afgang af 11,492, hvoraf henholdsvis 5648 og 5696 faldt paa Arbejdsløshedskassernes Medlemmer.

Som Arbejdssøgende stod saaledes ved Slutningen af Maaneden indtegnet 2458 Personer, hvoraf 1775 var tilmeldte gennem Arbejdsløshedskasserne.

Gennem Kontorerne anvistes Plads til over 6000 Arbejdere, nemlig til 4269 Mænd og 1771 Kvinder, hvilket udgør 53 pCt. af den samlede Afgang. Af de anviste var 931 tilmeldte gennem Arbejdsløshedskasserne, af hvis ledige Medlemmer iøvrigt 1715 fik Arbejde anvist gennem Kasserne og 2541 opnaaede Arbejde ved egen Hjælp.

Ved Provinskontorerne faldt 38 pCt. af de godt 2000 Anvisninger paa Landbruget. 32 pCt. paa Haandværk og Industri og 20 pCt. paa Handel og Transport. I København faldt som sædvanlig i den senere Tid Halvdelen af Pladserne eller ca. 2000 Anvisninger paa Gruppen Handel og Transport og 600 Anvisninger paa Haandværk og Industri, medens der anvistes over 1100 Pladser ved forskellig Husgerning, særlig Vaske- og Rengøringskoner, men ogsaa Hel- og Halvdagspiger, Tyende i offentlige Anstalter m. m.

Efterspørgslen efter Arbejdskraft var vedblivende stor i Forhold til Antallet af ledige Arbejdere.

I Bogtrykfaget, hvor der ellers i de sidste Maaneder har været Stigning i Antallet af ledige, var der i Løbet af September Maaned efter Sædvane betydelig Nedgang at spore. Kun blandt kvindelige Skræddere i København (Lagerarbejde) kunde der noteres en nævneværdig Stigning i Antallet af ledige, nemlig fra 55 ved Maanedens Begyndelse til 110 ved dens Slutning.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene ved Fredericia Havn. Den 1. November afholdtes et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen i København i Anledning af en Sag hos Mægler Brøchner-Mortensen i Fredericia.

Der var opstaaet Konflikt om Betalingen for Losning af Blokis fra et Sejlskib, og denne Konflikt gav Anledning til en Arbejdsstandsning. Arbejdsgiverne betragtede denne Standsning som ulovlig og vilde klage til Den faste Voldgiftsret over Brud paa September forligets Varselsbestemmelser. Paa Fællesmødet enedes man om, at Spørgsmaalet om denne Klage falder bort, og man sluttede saa en Overenskomst, der gik ud paa, at Havnearbejdernes Fagforening i Fredericia skulde underskrive den Overenskomst, som Arbejdsmændenes Fagforening dér har med Det forenede Dampskibsselskab om Losning, medens omvendt Arbejdsmændenes Fagforening skulde underskrive den Overenskomst, som Havnearbejderne har med Arbejdsgiverne ved Fredericia Havn. Derved vilde bl. a. op-

naas Adgang til Anvendelse af de gældende Regler for Behandling af faglig Strid i alle forekommende Tilfælde.

Endvidere enedes man om, at der lokalt skal forhandles om Priser for de nye Arter af Arbejde, som er opstaaede, efter at de to Overenskomster er indgaaede.

Aftalen blev indgaaet under Forbehold af Sanktion fra de interesserede Organisationer.

Kvinderne paa Jasters Kludefabrik i Aarhus. Kvindeligt Arbejderforbund har sluttet Overenskomst med H. C. Jasters Kludefabrik i Aarhus. Derved bibeholdtes Begyndelseslønnen paa 12 Kr. om Ugen (1 Aar tidligere blev den hævet fra 9 til 12 Kr.) for de første 3 Maaneder. Derefter overgaar Arbejderne til Akkordarbejde. Tidligere betaltes der 14 Kr. om Ugen til de Arbejdere, der nu arbejder paa Akkord. For Arbejde, der ikke kan udføres paa Akkord, betales en Timeløn, som svarer til den paagældende Arbejderskes højeste Akkordfortjeneste.

Overenskomsten gælder fra 1. Septbr. 1916 til 1. April 1918 og omfatter 18 Kvinder.

Udlandet.

Af den internationale Efterretningskorrespondance.

Nordamerika.

Arbejdsløshedsspørgsmaalet.

Et Forslag fra den amerikanske Regerings Arbejdssekretær Wilson.

Den amerikanske Regerings Arbejdssekretær *Wilson* har i sin Aarsberetning behandlet Arbejdsløshedens Problem. Han forelægger her en Plan og beskriver denne som let at gennemføre, da den kun gaar ud paa en forstandig Ugyldiggørelse af Jord i Statseje.

Wilson henviser til store Landstrækninger, som er i Privatbesiddelse, men ligger øde hen. Disse Jorder maatte købes af den amerikanske Regering for at skaffe Arbejdsmulighed og Adgang til Kolonisation.

Endvidere foreslaar Wilson, at Indenrigs-, Landbrugs- og Arbejdsministerierne i Fællesskab skal foretage Foranstaltninger, ved Hjælp af hvilke der bydes Kolonisterne Lejlighed til at starte paa rette Maade, og til at udvikle sig til dygtige Landbrugere.

Kongressen (Rigsdagen) vilde være nødt til at stille et »roterende Fond« til Raadighed, d. v. s. et Fond, som stadig anvendes til det samme Formaal og stadig holdes i Gang ved Laanenes Tibagebetaling. Af dette Fond skal der til Kolonisterne ydes Laan, som efter Wilsons Ord »vil hvile paa den bedst mulige Basis for industriel Kredit, nemlig paa Dygtighed, Muligheder og Karakter«.

»Denne Plan«, siger Wilson, »er egnet til i By og paa Land at fremelske en økonomisk uafhængig og social progressiv Befolkning«.

Arbejdsløsheden i Staten New York.

Den amerikanske »Coast Soamens Journal« omtaler Arbejdsløsheden i Staten New York paa Grundlag af Beretningen fra Statens Arbejdsdepartement. Ifølge denne havde den 15. Septbr. 246 Fagforeninger med 154,206 Medlemmer en samlet Arbejdsløshed paa 17,6 pCt. Det anførte Medlemstal udgør ca. 1/4 af den organiserede Arbejderklasse i Staten New York og omfatter de forskellige Fag og Industrier.

Arbejdsløsheden var størst i Glasvareindustrien (27,7 pCt.) og Beklædnings- og Tekstilindustrien (24 pCt.). I Papirindustrien var Arbejdsløsheden 3,6, i Tobaksindustrien 4,2, i Maskinindustrien 5 pCt. og i Transportfagene 8,4 pCt.

Bladet føjer til, at der altsaa ikke »er Arbejde nok til alle«, saadan som visse Blade og Industridrivende paastaar.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49,1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Tkryt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 21 ❋ KØBENHAVN DEN 18. NOVEMBER 1916 ❋ 13. AARGANG.

INDHOLD: Den ny Ulykkesforsikringslov. Det faglige Internationale. Lønbevægelser og Konflikter (Hattearbejderne i Aalborg. Kvinderne paa Kabelfabrikkerne. Kvinderne hos M. J. Mouritzen i Horsens. Kvinderne hos K. Madsen i Horsens. Typograferne i Provinserne). Ind- og Udmeldelser. Arbejdsanvisningen. Arbejdsløsheden.

Den ny Ulykkesforsikringslov.

III.

(Sluttet.)

Det bliver herefter ikke saa lige en Sag at regne ud, hvor meget man har Krav paa i givet Tilfælde. For at give Læseren et Begreb om, hvor meget der ved forskellige Invaliditeter, og med forskellig Aarsløn skal ydes, anføres nedenfor (tabellarisk) Erstatningen for forskellige Grupper af Invaliditet og Aarsløn. Det vil heraf ses, hvorledes Erstatningen vokser adskilligt stærkere end Invaliditeten, og det vil ses, at kommer nogen under sit Arbejde alvorligt til Skade, vil der ogsaa kunne faas en virkelig god Erstatning. En Mand eller Kvinde, der aarlig tjener 1200 Kr. eller derover, vil saaledes for Tabet af sin hele Arbejdsevne faa en Erstatning af 12,000 Kr., hvad der med simpel Sparekasserente dog vil kunne give imellem 4 og 500 Kr. aarlig.

Indtræder Døden som Følge af Ulykkestilfældet, tilkommer der Enken eller Børnene en Pengesum, svarende til det 5-doblede af den afdødes Aarsløn, dog ikke under 3000 Kr. og ikke over 6000 Kr. Efterlader den paagældende sig ikke Enke eller Børn, kan Erstatningen efter Raadets Bestemmelse helt eller delvis tilfalde andre, hvem afdøde forsørgede, eller til hvis Forsørgelse han ydede Bidrag, da Ulykken skete. Desuden tilkommer der den eller de private Personer, der bekoster den afdødes Begravelse (Ligbrænding), en Hjælp af henholdsvis 120, 100 eller 80 Kr., efter som Begravelsen (Ligbrændingen) finder Sted i København og Frederiksberg, i en Købstad eller paa Landet.

Som det vil ses, er de Dagpenge og Erstatninger, der vil blive ydet efter den ny Lov, adskilligt højere end efter de gamle Love. Fra forskellig Side har man ønsket Beløbene endnu højere, ikke mindst under Henvisning til, at det kan være tvivlsomt, om Forhøjelserne svarer til den foregaaende Stigning i Arbejdsløn og Priser; naar Beløbene er blevet, som de er, da er dette Frugten af et Kompromis: saa meget har

Invaliditet pCt.	Aarsløn						
	600 Kr. eller derun.	700 Kr.	800 Kr.	900 Kr.	1000 Kr.	1100 Kr.	1200 Kr. eller derover
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
5	150	175	200	225	250	275	300
8	240	280	320	360	400	440	480
10	300	350	400	450	500	550	600
12	360	420	480	540	600	660	720
15	450	525	600	675	750	825	900
18	594	693	792	891	990	1089	1188
20	690	805	920	1035	1150	1265	1380
25	930	1085	1240	1395	1550	1705	1860
30	1170	1365	1560	1755	1950	2145	2340
35	1410	1645	1880	2115	2350	2585	2820
40	1680	1960	2240	2520	2800	3080	3360
45	1980	2310	2640	2970	3300	3630	3960
50	2280	2660	3040	3420	3800	4180	4560
55	2580	3010	3440	3870	4300	4730	5160
60	2880	3360	3840	4320	4800	5280	5760
65	3240	3780	4320	4860	5400	5940	6480
70	3600	4200	4800	5400	6000	6600	7200
75	3960	4620	5280	5940	6600	7260	7920
80	4320	5040	5760	6480	7200	7920	8640
85	4680	5460	6240	7020	7800	8580	9360
90	5040	5880	6720	7560	8400	9240	10080
95	5520	6440	7360	8280	9200	10120	11040
100	6000	7000	8000	9000	10000	11000	12000

man ment, at kunne gaa i Vejret, saa meget har man ment, at Erhvervene kan bære. De fleste Steder i Udlandet ydes der mere, men der har dog fundet en Forbedring Sted her, og taget sammen med de nye Regler for Erstatningens Beregning er den ikke ubetydelig.

Arbejderforsikrings-Raadet.

Hvor skal man nu henvende sig, hvis man vil have en Afgørelse af, om man skal være forsikret efter Loven, hvem der skal holde en forsikret, og, hvis man er kommen til Skade, om man har Krav paa Erstatning? At henvise alle disse Spørgsmaals Afgørelse til de almindelige Domstole, har man fra alle Sider været enig om ikke var heldigt. I Tilfælde, hvor der foreligger et Ulykkestilfælde, og hvor det er en ubemidlet, der er kommen til Skade, gælder det om, at den Hjælp, der skal ydes, bliver ydet hurtigt og gratis. Og det vil ogsaa være ønskeligt, at een enkelt Institution faar med disse Forhold at gøre; derved vil der let og sikkert kunne opnaas en ensartet Behandling og Fremgangsmaade. Derfor har man oprettet Arbejderforsikrings-Raadet, der er en særlig sagkyndig Institution, der ved sin Sammensætning staar de forskellige interesserede Kredse særlig nær. Raadet bestaar af 4 Afdelinger, en Afdeling til Behandling af Sager vedrørende Industri, Haandværk, Handel, privat Tjenesteforhold etc., en Søfartsafdeling, en Afdeling for Fiskeri og mindre Skibsfart samt en Landbrugsafdeling. Hver Afdeling bestaar af Raadets Formand og af to Medlemmer, der kan have Sæde i flere Afdelinger. Disse tre Medlemmer udnævnes af Kongen; et af dem skal være Læge, og et skal opfylde Betingelserne for at kunne beskikkes til Dommer eller for at kunne være Sagfører (d. v. s. være Jurist). Endvidere bestaar hver Afdeling af lige mange Repræsentanter for de forsikringspligtige (Arbejdsgivere) og de forsikrede (Arbejdere), valgte af Indenrigsministeren efter Indstilling af Sammenslutninger som f. Eks. »Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening«, »De samvirkende danske Landboforeninger«, »De samvirkende danske Husmandsforeninger« og »De samvirkende Fagforbund i Danmark«.

Hver af Raadets Afdelinger træffer efter at have modtaget alle fornødne Oplysninger for sit Omraade Afgørelse af:

1) om en Virksomhed eller et Arbejdsforhold hører under Loven, og i bekræftende Fald:

2) om hvem der er at anse som forsikringspligtig Arbejdsgiver,

3) om en Person har Adgang til at tegne frivillig Forsikring i Medfør af Loven (se derom nedenfor),

4) om et anmeldt Ulykkestilfælde begrunder Krav efter Loven,

5) om Størrelsen og Arten af de Ydelser, der tilkommer den forsikrede eller hans efterladte,

6) om Tvivlsspørgsmaal vedrørende Dagpenge og Takst for Lægeattester.

De under 1, 2, 3 og 4 nævnte Afgørelser af Raadet kan, hvis man er utilfreds med dem, indankes for Indenrigsministeren, og Indenrigsministerens Afgørelse af de Spørgsmaal, der er nævnt under 1, 2 og 3, kan indbringes for Domstolene. For at hidføre en hurtig Afgørelse ved Domstolene, vil der ved kgl. Anordning blive truffet nærmere Bestemmelser om Procesmaaden. Vil man i de nævnte Tilfælde indanke Raadets Afgørelser for Indenrigsministeren eller dennes Afgørelser for Domstolene, skal det ske inden 14 Dage efter den om Afgørelsen givne Underretning.

Raadets Afgørelse af de under 5 og 6 nævnte Spørgsmaal kan derimod hverken indbringes for Indenrigsministeren eller for Domstolene. Paa disse Omraader maa Raadet anses for at være den ubetinget mest sagkyndige Myndighed. Og hvad angaar de af Raadet trufne Afgørelser m. H. t. Størrelsen af Erstatninger, da er disse endelige. Kun ganske undtagelsesvis kan Raadet selv forandre den trufne Afgørelse.

Om ethvert indtruffet Ulykkestilfælde, som antages at ville medføre

Krav efter Loven, skal der snarest muligt og senest inden 8 Dage indsendes Anmeldelse til Raadet. Medfører Ulykkestilfældet Døden, skal — selv om Ulykkestilfældet forinden er anmeldt til Raadet — Underretning om Dødsfaldet tilstilles Raadet inden 48 Timer efter Dødens Indtræden. Det er Virksomhedens Indehaver — Arbejdsgiveren, Principalen, Husbonden — eller den, som paa hans Vegne paa Tidspunktet for Ulykkestilfældet forestaar Virksomheden, som skal anmelde Tilfældet. Og Forsømmelse heraf vil kunne medføre, at den paagældende idømmes en Bøde fra 15 til 200 Kr. Har Arbejdsgiveren desuagtet forsømt at foretage Anmeldelse om et indtruffet Ulykkestilfælde, kan den tilskadekomne selv meddele Raadet, at han er kommen til Skade, dog skal han gøre dette inden et Aar efter den Dag, Ulykkestilfældet er indtruffet; anmeldes det senere, begrunder det ikke Krav efter Loven.

Med Arbejdsgiverens Anmeldelse skal følge en Attest fra den behandlende Læge; denne Attest saavel som alle andre Lægeattester, der er fornødne til Oplysning af en for Raadet indbragt Sag, og som forlanges af Raadet, af Arbejdsgiveren eller af Forsikringsselskabet, skal betales af vedkommende Forsikringsselskab.

Alle de til Raadet medgaaede Udgifter afholdes af Statskassen, og det koster saaledes ikke i nogen Retning den tilskadekomne noget som helst at faa afgjort, om han har Ret til Erstatning efter Loven.

Forsikringspligten.

Hele Forsikringsbyrden efter Loven paahviler Arbejdsgiveren. Alle Aftaler mellem Arbejdsgivere og Arbejdere om, at Loven eller Dele af denne ikke skal gælde, eller at Arbejderne skal udrede Forsikringspræmien, er ugyldige, og ligeledes er Overenskomster om Tilbageholdelse af Lønning i Anledning af Forsikring i Henhold til Loven ugyldige.

Hvis nu en Arbejdsgiver selv vilde bære sin Risiko efter Loven, vilde han kunne komme i det Tilfælde, at han ikke kunde udrede Erstatningen, der jo, som før nævnt, kan komme til at udgøre 12,000 Kr. Loven paalægger derfor alle private Arbejdsgivere, der har Ansvar efter Loven, at tegne Forsikring. Kun hvis Indenrigsministeren efter Raadets Indstilling fritager en Arbejdsgiver for Forsikringspligten, kan han selv bære Risikoen. Baade af Hensyn til de tilskadekomne, der derved normalt sikres deres Krav, og for Arbejdsgiverne, der derved mod en efter Risikoen afpasset Præmie fritages for at løbe en Risiko, der kan ruinere dem, er denne Forpligtelse til at tegne Forsikring ønskelig og nyttig. Og den Arbejdsgiver, der ikke tegner Forsikring eller ikke holder sin Forsikring i Kraft, vil kunne idømmes Bøder fra 50 til 500 Kr. Skulde det desuagtet hænde, at en Arbejdsgiver paa en eller anden Maade unddrager sig sin Forsikringspligt, — og det kan ske; efter den gældende Lov om Landbrugets Forsikring er der ogsaa Forsikringspligt, og det har dog hændet, at forsikringspligtige Landbrugere ikke har tegnet Forsikring — da vil den tilskadekomne dog faa den ham tilkommende Erstatning. For det første skal den paagældende Arbejdsgiver af sin egen Pung udrede hele Erstatningen, hvis han kan, og Beløbet kan paa Raadets Foranstaltning inddrives ved Udpantning — saa det betaler sig ikke at unddrage sig Forsikringspligten. Og dernæst kan den paagældende tilskadekomne, hvis han ikke paa denne Maade opnaar Dækning for sit Krav, faa det manglende udbetalt af Arbejderforsikrings-Raadet. De Beløb, der paa denne Maade udredes af Raadet, med Fradrag af, hvad der erholdes hos Arbejdsgiveren (altsaa eventuelt ved Udpantning), skal samtlige anerkendte Forsikringsselskaber efter nærmere fastsatte Regler indbetale til Raadet, mod at de faar Ret til at inddrive Beløbet hos den paagældende Arbejdsgiver.

Som man ser, vil en tilskadekommen eller en forulykkets efterladte efter den ny Lov altid faa den dem

tilkommende Erstatning. Har en Arbejdsgiver forsikret, betaler Selskabet; har han — mod Lovens Regler — undladt at forsikre, kan Selskaberne eventuelt komme til at betale, men dog først efter at det — eventuelt ved Udpantning — er forsøgt, om Arbejdsgiveren ikke kan betale!

De Selskaber, hos hvilke man tegner Forsikringen, skal have Indenrigsministerens Anerkendelse. Under Lovens Behandling paa Rigsdagen drøftede man Spørgsmaalet, om man ikke i Lighed med, hvad der er Tilfældet i nogle andre Lande, skulde oprette en Statsanstalt, hvor alle Forsikringer efter Ulykkesforsikringsloven skulde tegnes. Af mange Grunde blev man dog ved den bestaaende Ordning, hvorefter Forsikringen tegnes hos af Indenrigsministeren anerkendte private Selskaber, gensidige eller Aktieselskaber. Efter den Maade, hvorpaa de gamle Ulykkesforsikringslove er blevet røgtet ved den gensidige Konkurrence mellem de forskellige Forsikringsselskaber, fandt man ikke Grund til, i alt Fald foreløbig, at oprette nogen Statsanstalt, hverken som monopoliseret eller som konkurrerende med de private Forsikringsselskaber.

De Selskaber, der vil have offentlig Anerkendelse til at tegne Forsikringer efter Loven, maa underkaste sig visse kontrollerende Bestemmelser, sigtende til dels at sikre de Arbejdsgivere, der tegner Forsikring hos dem, at deres hele Risiko efter Loven virkelig er overtaget, dels til at sikre, at de tilskadekomne kan faa deres Erstatninger. Selskaberne maa saaledes stille et ret stort Depositum til Sikkerhed for Fyldestgørelsen af deres Risiko og indgaa paa visse Betingelser med Hensyn til Opsigelsesfrist af Forsikringen og i det hele med Hensyn til Opsigelse af Forsikringer. Til Gengæld har de Ret til, hvis en forsikringspligtig Arbejdsgiver ikke rettidig betaler sin Præmie, at inddrive den ved Udpantning. Og giver Arbejdsgiveren ikke sit Selskab rigtige Oplysninger om Arten og Omfanget af sin Risiko, kan Selskabet i Forhold til det Beløb, Arbejdsgiveren saaledes har unddraget det i Præmie, forlange Godtgørelse hos ham for den Erstatning, som det har maattet udrede i Anledning af et hos ham indtruffet Ulykkestilfælde.

Frivillig-Forsikring.

Efter den ny Lov vil saa godt som alle Arbejdere være forsikrede under deres Arbejde for andre. Men ogsaa mindre Næringsdrivende, Handlende, Landbrugere og andre selvstændigt arbejdende Personer ønsker Loven at give Adgang til at være forsikrede under deres Arbejde. Efter en Lov af 3. April 1900 har enhver her i Landet hjemmehørende Fisker Adgang til at tegne Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde i Erhvervet. Staten yder Tilskud til Forsikringen. Efter Loven om Landbrugets Ulykkesforsikring af 1908 kan alle Indehavere af Landbrug, Skovbrug og Havebrug, hvis Ejendomme til Ejendomsskyld ikke er vurderet til over 6000 Kr., tegne Forsikring for sig selv og Hustru, ligeledes med Statsbidrag.

Efter den ny Lov kan enhver Arbejdsgiver, der i sin Tjeneste beskæftiger andre, f. Eks. Arbejdere, Funktionærer, Kontor- og Butikspersonale, Tyende m. m., saavel som enhver Person, der uden at benytte forsikringsberettiget Medhjælp driver Erhvervsvirksomhed, — altsaa Haandværkere, Handlende, selvstændigt arbejdende Syersker o. lign. — samt Ejere eller Brugere af Ejendomme i erhvervsmæssigt Landbrug, Havebrug eller Skovbrug, der til Ejendomsskyld til Staten er vurderet til ikke over 8000 Kr., tegne frivillig Forsikring for sig selv og Hustru. Saafremt deres Aarsindtægt ikke naar 1200 Kr. paa Landet, 1500 Kr. i Købstæderne og 1800 Kr. i Hovedstaden, yder Statskassen et Tilskud, der udgør $^2/_5$ af Præmien. Forsikringen for de paagældende vil derfor blive ret billig, og tilmed yder Statskassen et lignende Tilskud til Forsikringen af de paagældendes Arbejdere. Denne frivillige Forsikring, der kan tegnes hos ethvert

statsanerkendt Forsikringsselskab og naturligt vil være at tegne i Forbindelse med den pligtige Forsikring, bør benyttes i vid Udstrækning. Paa billige Vilkaar faar de paagældende Ret til Forsikring efter Lovens Regler, d. v. s. mod Følge af Ulykkestilfælde, der opstaar ved deres Beskæftigelse eller ved de Forhold, under hvilke denne foregaar. Erstatning og Dagpenge for de frivilligt forsikrede Landbrugere beregnes altid efter en Aarsfortjeneste af 800 Kr., for de øvrige frivilligt forsikrede efter en Aarsfortjeneste af 900 Kr. De Ulykkestilfælde, der hører under den frivillige Forsikring, skal ligeledes anmeldes til og behandles af Arbejderforsikrings-Raadet.

Endvidere findes der i Loven særlige Regler om Fiskernes Adgang til at tegne Forsikring; de svarer i Hovedsagen til de nugældende Bestemmelser.

Og endelig kan det nævnes, at saafremt der om en under Loven ikke hørende (altsaa fuldstændig privat) Ulykkesforsikring bestaar den Aftale mellem Forsikringstageren og et anerkendt Forsikringsselskab, at Erstatning skal ydes i Overensstemmelse med Loven, og at Parterne underkaster sig Arbejderforsikrings-Raadets Afgørelse, skal de under saadan Forsikring hørende Ulykkestilfælde behandles af Raadet, som om de henhørte under Loven.

Ved den ny Lov er de gældende Love sammenarbejdet til en enkelt Lov, de praktiske Ulemper ved disse er afhjulpet, Forsikringspligten er udvidet saa meget, som det er praktisk muligt, Erstatningsbeløbene er forhøjet, og der er tilvejebragt Ensartethed m. H. t. alle Arbejderes Forsikring, ens Regler m. H. t. Forsikringens Udstrækning og Omraade, Ensartethed m. H. t. Erstatningens Størrelse. Ved at Administrationen af hele Forsikringen er underlagt en enkelt Myndighed, Arbejderforsikrings-Raadet, er der ogsaa tilvejebragt en ensartet Behandling af alle de indtrædende Ulykkestilfælde. Og ved den sidst nævnte Bestemmelse om, at ogsaa private Forsikringers Administration kan henlægges til Raadet, er der aabnet Mulighed for at al Ulykkesforsikring, den sociale som den private, engang i Fremtiden administreres efter de samme, ensartede Regler, i hvert Fald al Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde i Arbejdet.

Det faglige Internationale.

Konference i København.

Paa en faglig skandinavisk Konference i Stockholm den 21. og 22. Oktober beskæftigede man sig med en fra det internationale faglige Sekretariat fremkommen Indbydelse til international Fagforeningskonference i Bern den 11. Decbr., og det besluttedes, at indlede Forhandling med Sekretariatet i Berlin om at faa Konferencen henlagt til et andet Tidspunkt.

Denne Forhandling har fundet Sted i København i Dagene den 10. og 11. Novbr. mellem Repræsentanter for de tre skandinaviske Lande ligesom i Oktober, suppleret med en Repræsentant for det internationale Sekretariat. Herfra mødte *Wilh. Jansson*. Fra Sverrig *Herm. Lindquist*, fra Norge *Ole O. Lian* og fra Danmark *Carl F. Madsen*, *J. A. Hansen*, *Peder Hedebol* og *Th. Stauning*.

Man enedes om at henstille til Sekretariatet indtil videre at *aflyse* Konferencen i Bern.

Udtalelsen herom var saalydende:

»Da det under de for Tiden herskende Forhold maa anses for vanskeligt at faa afholdt en international faglig Konference med den Repræsentation, som er ønskelig, ligesom forskellige Spørgsmaal, der bør behandles paa en Konference, endnu ikke er forberedte, beslutter de skandinaviske Landsorganisationers Repræsentanter paa Mødet i København den 10. og 11. Novbr., efter her indgaaende at have prøvet Sagen med en Repræsentant for det internationale Sekretariat, at opfordre dette til at aflyse den til 11. December indvarslede Konference i Bern.

Paa et senere Tidspunkt, naar Forholdene er forandrede saaledes, at der findes større Udsigt til at der kan paaregnes en alminde-

lig Tilslutning, bør en Konference indkaldes, paa hvilken der ligeledes maa optages til Drøftelse Spørgsmaalet om de fagligt organiserede Arbejderes Krav ved den kommende Fredsslutning.«

Under alle foreliggende Omstændigheder har Sekretariatet imødekommet denne Henstilling.

Lønbevægelser og Konflikter.

Hattearbejderne paa Aalborg Straa- og Filthattefabrik. Hattearbejderforbundet i Danmark har for Tiden fra 1. Novbr. 1916 til 1. Juli 1918 afsluttet Overenskomst med Aalborg Straa- og Filthattefabrik og derved opnaaet en Forhøjelse af ca 10 pCt. paa en Række Lønsatser og samtidig er der indført Ekstrabetaling for Overtidsarbejde.

Kvinderne paa Kabelfabrikkerne. Kvindeligt Arbejderforbund har oprettet Akkordpriskuranter med Aktieselskabet Nordiske Kabel- og Traadfabrikker i København og Middelfart. I København blev alle Priserne forhøjet 10 pCt. og de gælder i et Aar fra 1. Aug. 1916. I Middelfart forhøjedes en Del af Priserne med 10 pCt. I denne Del af Virksomheden kan Prislisten opsiges til den første i enhver Maaned med 3 Maaneders Varsel.

Kvinderne hos M. J. Mouritzen i Horsens. For Tiden fra 1. Septbr. 1916 har Kvindeligt Arbejderforbund afsluttet 2-aarig Overenskomst med Trikotagefabrikant M. J. Mouritzen i Horsens for Firmaets 12 kvindelige Arbejdere. Derved forhøjedes Akkordsatserne med 15 pCt. og Betalingen for Spoling fra 10 til 11 pCt. Tidligere maatte Strikkerne af deres Fortjeneste udrede 8 pCt. til Spolerne medens Fabrikanten kun betalte de 2 pCt. Fremtidig betaler Fabrikanten hele Spolelønnen.

Kvinderne hos K. Madsen i Horsens. Med Trikotagefabrikant K. Madsen i Horsens har Kvindeligt Arbejderforbund afsluttet Overenskomst for Tiden fra 1. Septbr. 1916 til 1. Septbr. 1919.

I denne Virksomhed fandtes ikke tidligere Overenskomst for Ugelønninger. Der betaltes ved Motormaskiner 7 til 15 Kr. uden regelmæssigt Avancement. Kun de færreste fik de højere Lønninger. For dette Arbejde fastsattes nu 8 Kr. som Begyndelsesløn, stigende med 1 Kr. hver 3. Maaned til 18 Kr. For Spoling fastsattes Begyndelseslønnen til 7 Kr., stigende til 17 Kr. efter samme Terminer. Tidligere var Lønnen i denne Branche 6 til 15 Kr. efter Fabrikantens Skøn. Akkordpriserne forhøjedes med 15 pCt.

Overenskomsten omf. 30 Kvinder.

Typograferne i Provinserne. Mellem Dansk Typograf-Forbund, Organisationen af Bladudgivere i Provinserne og Dansk Provinsbogtrykkerforening forhandledes der om et Dyrtidstillæg til Provinsens Typografer, uden at der fremkom noget tilfredsstillende Tilbud, og paa Foranledning af Forbundet beskæftigede Hovedorganisationerne sig derfor med Sagen ved et Møde den 31. Oktbr. Det sluttede med, at Arbejdsgiverorganisationerne lovede at anbefale deres Medlemmer at yde gifte Typografer 25 Kr. og ugifte 12 Kr. 50 Øre pr. Kvartal i de tre resterende Kvartaler fra 1. Oktbr. 1916 til 1. Juli 1917 af indeværende Trarifperiode.

Dyrtidstillæget vil blive udbetalt kvartalsvis bagud til de Arbejdere, der ved Kvartalets Slutning er i Arbejde paa det paagældende Arbejdssted eller som har forladt Arbejde uden selv at have opsagt deres Plads med forholdsvise Beløb efter den Tid, de har arbejdet der i Kvartalet.

Ind- og Udmeldelser.

Dansk Barber, Frisør- & Parykmager-Forbund

er ved skriftlig Afstemning blandt Repræsentantskabets Medlemmer optaget i De samvirkende Fagforbund fra 1. Oktober 1916. Optagelsen er sket med den i Lovene fastslaaede kvalificerede Majoritet, idet 140 Stemmer er afgivet for Optagelsen. Ingen stemte imod.

Arbejdsanvisningen.

Under 31. Juli har Indenrigsministeriet givet *Struer* Arbejdsanvisningskontor offentlig Anerkendelse, og samtidig er Kommunelærer *V. Olesen* godkendt som Formand for Bestyrelsen.

Arbejdsløsheden
i August Maaned 1916.

De i nedenstaaende Fortegnelse nævnte 60 Fag eller Organisationer har meddelt Oplysninger om Arbejdsløsheden i August Maaned 1916 for ialt ca. 146,500 Arbejdere.

Antallet af Arbejdsløse blandt disse var ved Maanedens Udgang 3250 eller 2,2 pCt. Antallet af de i Maanedens Løb tabte Arbejdsdage er opgjort til ca. 62,600 eller 0,4 Dage pr. Medlem.

Af Fag, fra hvilke der mangler Oplysninger nævnes: Sejlmagere, Barberere, Forgyldere, Glarmestre, Børstenbindere, Keramikere, Jern- og Metalslibere og Gartnere. Desuden er de meddelte Oplysninger ufuldstændige for Brolæggere, Drejere, Stenarbejdere, Dansk Arbejdsmandsforbund og Kvindeligt Arbejderforbund.

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Københ. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Tilvirkning af Næringsmidler og andre Fortæringsgst.												
Mølleriarbejdere	130	130	1	69	490	490	6	76	620	620	7	145
Bageri-ogKonditr.arb.	1286	1286	102	1836	1667	1667	79	1410	2953	2953	181	3246
Sukkervarearbejdere	535	535	2	45	166	166	1	30	701	701	3	75
Bryggeriarbejdere	2834	2834	1	11	1494	1494	1	13	4328	4328	2	24
Slagteriarbejdere	737	737	21	682	2658	2658	15	585	3395	3395	36	1267
Skraatobaksarbejdere	217	217	8	60	526	526	5	123	743	743	13	183
Tobaksarbejdere	4400	4400	55	1675	2476	2476	23	634	6876	6876	78	2309
Tekstilindustri.												
Tekstilarbejdere	1865	1865	3	93	5442	5420	42	1008	7307	7285	45	1101
Rebslagere	23	23	»	»	230	217	2	41	253	240	2	41
Beklædningsindustri og Toiletvirksomhed.												
Skræddere	3113	3113	54	819	2439	2439	211	1411	5552	5552	265	2230
Handskemagere	54	54	2	47	11	11	1	26	65	65	3	73
Hattearbejdere	278	278	89	2158	93	93	4	98	371	371	93	2256
Skotøjarbejdere	2470	2470	14	285	983	975	»	91	3453	3445	14	376
Jordarbejdere, Bygnings- og Møbelindustri.												
Brolæggere	88	88	2	48	84	60	8	150	172	148	10	198
Murere	1958	1958	25	654	4833	4833	18	400	6791	6791	43	1054
Murarbejdsmænd	1002	1002	20	129	—	—	—	—	1002	1002	20	129
Hustømrere	1399	1399	»	7	3675	3647	5	163	5074	5046	5	170
Skibstømrere	301	301	1	550	426	396	»	»	727	697	1	550
Snedkere	3773	3773	77	1964	3828	3828	32	875	7601	7601	109	2839
Billedskærere	110	110	»	»	61	61	»	»	171	171	»	»
Malere	2003	2003	64	1348	2587	2587	17	495	4590	4590	81	1843
Sadelm.ogTapetserere	956	956	18	580	450	450	4	50	1406	1406	22	630
Stukkatører	89	89	»	»	7	7	»	»	96	96	»	»
Gas- og Vandarbejdere	68	68	»	»	—	—	—	—	68	68	»	»
Skorstensfejere	64	64	»	»	38	38	»	»	102	102	»	»
Ovnsættere	12	12	»	»	—	—	—	—	12	12	»	»
At overføre..	29765	29765	559	13060	34664	34479	474	7679	64429	64304	1033	20739

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Kbenh. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Overført...	29765	29765	559	13060	34664	34479	474	7679	64429	64304	1033	20739
Trævareindustri, samt Industrier i hvilke Træ indgaar som en væsentlig Bestanddel.												
Træindustriarbejdere .	669	669	17	363	2361	2361	21	554	3030	3030	38	917
Bødkere	260	260	»	»	524	524	15	428	784	784	15	428
Drejere	100	100	»	»	210	152	»	»	310	252	»	»
Karetmagere	342	342	1	21	549	549	4	133	891	891	5	154
Barnevognsarbejdere .	15	15	»	»	—	—	—	—	15	15	»	»
Korkskærere	210	210	»	»	30	30	»	»	240	240	»	»
Kurvemagere	172	172	1	22	—	—	—	—	172	172	1	22
Læder- og Lædervareindustri.												
Lohgarvere	102	102	1	15	98	98	1	8	200	200	2	23
Hvidgarvere	46	46	»	21	34	34	»	»	80	80	»	21
Forarbejdning af Sten, samt Ler- og Glasvarer.												
Pottemagere	62	62	»	»	44	44	»	»	106	106	»	»
Stenarbejdere	150	61	»	»	316	304	2	30	466	365	2	30
Glasarbejdere	228	228	14	15	201	201	37	720	429	429	51	735
Forarbejdning af Metal og Metalgenstande, herunder Tilv. af Maskiner og Instrum.												
Guld-, Sølv-, Elektropl.	479	479	2	37	203	203	»	»	682	682	2	37
Kobbersmede	88	88	1	12	64	64	»	»	152	152	1	12
Blikkenslagere	720	720	3	167	477	477	3	147	1197	1197	6	314
Metaltrykkere	95	95	»	»	4	4	»	»	99	99	»	»
Gørtlere og Metalarb..	313	313	»	»	79	79	»	»	392	392	»	»
Urmagere	68	68	»	»	150	150	1	24	218	218	1	24
Instrumentmag. (chir.).	36	36	»	»	—	—	—	—	36	36	»	»
Smede og Maskinarb..	8800	8800	104	2872	6659	6659	43	880	15459	15459	147	3752
Formere	450	450	25	521	1150	1150	37	1031	1600	1600	62	1552
Elektrikere	864	864	1	313	772	772	10	185	1636	1636	11	498
Papirindustri.												
Papirindustriarbejdere	216	216	3	59	1063	1063	»	»	1279	1279	3	59
Industri i litterær og kunstnerisk Retning.												
Bogbindere	1349	1349	16	511	209	209	12	233	1558	1558	28	744
Litografer	375	375	4	120	108	75	2	17	483	450	6	137
Typografer	2501	2501	187	4090	1631	1601	75	1448	4132	4102	262	5538
Dansk Arbejdsmandsf.	19000	15800	960	15700	30000	18000	410	6000	49000	33800	1370	21700
Arbejdsm. Forbund for Gentofte og Lyngby	—	—	—	—	759	759	»	»	759	759	»	»
Lager- og Pakhusarb..	648	648	9	187	—	—	—	—	648	648	9	187
Kedel- og Maskinpass.	706	706	17	467	1021	1021	7	172	1727	1727	24	639
Kellnere	839	839	48	1300	549	549	11	300	1388	1388	59	1600
Kvindel. Arbejderforb..	2900	2692	29	583	1000	698	14	353	3900	3390	43	936
Brødkuske	291	291	1	9	—	—	—	—	291	291	1	9
Handels-og Kontormdh	1056	1056	13	402	3682	3682	55	1439	4738	4738	68	1841
Tilsammen.	73915	70418	2016	40867	88611	76051	1234	21781	162526	146469	3250	62648

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsgade 49, 1. Sal, Kbhvn. K.
Telefoner 3541 og 10541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 22 ❋ KØBENHAVN DEN 25. NOVEMBER 1916 ❋ 13. AARGANG.

INDHOLD: Den faste Voldgifsret. Dødsfald. Statstilskud. Bolignøden. Arbejdsforholdene. Lønbevægelser og Konflikter (Barnevognsarbejderne hos P. M. Knudsen. Drejerne hos Schiønning & Arve. Havnearbejderne i Esbjerg. Kvinderne hos Hannibal Sander. Kvinderne paa Aalborg Dampvaskeri. Kvinderne paa Cichoriefabrikkerne). Udlandet.

Den faste Voldgiftsret.

Slagteriarbejderstrejke paa Esbjerg Svineslagteri.
Sag Nr. 184.

Da Bestyrelsen for Esbjerg Andelssvineslagteri først i August helt nægtede og senere i September Maaned delvis nægtede at indgaa paa et Krav fra Slagteriets ca. 50 Arbejdere om Dyrtidstillæg, nedlagde disse Arbejdet den 30. September, og de genoptog det først den 3. og 4. Oktober, efter at der var opnaaet Enighed om et Kompromis.

Denne Arbejdsstandsning indklagede Andelsslagteriernes Sammenslutning for Den faste Voldgiftsret, og efter at der fra Arbejdernes Side var givet Tilsvar med forskellige faktiske Oplysninger, indkaldte Retten til forberedende Møde i Sagen. Ved denne Lejlighed blev der stillet Forslag om et Forligsgrundlag, der fremgaar af følgende:

Udskrift af Den faste Voldgiftsrets Retsbog A. 2. Side 240—244.

Aar 1916 den 10. November Kl. 3 Em. holdt Retten forberedende Møde paa Raadhuset i Anledning af Sag Nr. 184:

De samvirkende danske Andelsslagteriers Sammenslutning om Arbejdsforhold mod De samvirkende Fagforbund paa de Arbejdere af Dansk Slagteriarbejder Forbunds Vegne, der den 30. September 1916 arbejdede paa Esbjerg Svineslagteri.

Første Næstformand, Dr. jur. E. Tybjerg ledede Mødet.

For Klagerne mødte Direktør Ole Olsen, Formand for De samvirkende danske Andelsslagteriers Sammenslutning om Arbejdsforhold.

For de Indklagede mødte Sekretær i De samvirkende Fagforbund Otto Smith, Formand for Dansk Slagteriarbejderforbund Vald. Hartmann, Medlem af Forbundets Forretningsudvalg H. C. Andreasen og Formand for Forbundets Esbjerg Afdeling C. M. Rosly.

Der fremlagdes Klage af 12. Oktober 1916 med 1 Bilag og Tilsvar af 8. November 1916.

Retsformanden gennemgik Sagen med Parterne og Oplysningerne om Sagens Fakta blev supplerede med, *at* det var Lørdag den 30. September d. A. om Eftermiddagen ca. Kl. 4, at samtlige Arbejdere forlod Svineslagteriet, *at* det var Tirsdag den 3. Oktober om Eftermiddagen, at Arbejderne indgik paa at modtage Slagteriets Tilbud, *at* enkelte Arbejdere straks samme Eftermiddag begyndte Arbejdet igen, *at* samtlige Arbejdere genoptog Arbejdet Onsdag den 4. Oktober d. A. om Morgenen, og *at* det var Natten mellem Onsdag og Torsdag, at der blev arbejdet.

Endvidere oplystes det, at Antallet af de heromhandlede Arbejdere er ca. 50.

Direktør Ole Olsen, der intet har at indvende mod, hvad der i Tilsvaret udtales om, at Forbundet og Afdelingen er uden Ansvar for det heromhandlede Forhold, erklærer, at han ikke er i Stand til at opgive Navn og Adresse paa de paagældende Arbejdere paa Esbjerg Andelssvineslagteri uden først at forhandle med Slagteriet. Han selv, der er Formand for Haslevs Svineslagteri, har nemlig kun i sin Egenskab af Formand for De danske Andelsslagteriers Sammenslutning

om Arbejdsforhold med Esbjerg Slagteri at gøre.

Formand Rosly oplyste, at han personlig arbejder paa Esbjerg Svineslagteri, og at Arbejderne i August Maaned, da der var Bestyrelsesmøde i Struer — Struer og Esbjerg Slagteri har nemlig samme Bestyrelse — rettede en forgæves Anmodning til Bestyrelsen om Dyrtidstillæg ud over det tidligere bevilgede.

I Anledning af en Henstilling fra Retsformanden om at søge Sagen forligsmæssig afgjort, tilbyder Hr. Hartmann, at Sagen forliges derhen, at han paa de paagældende Arbejderes Vegne erkender, at Arbejdsnedlæggelsen har været uberettiget og tilbyder som Udtryk for denne Erkendelse at betale til Esbjerg Kommunes Børnehjem en Bod af 200 Kr. Forbundet indestaar for Bodens Betaling, men vil søge Regres hos de paagældende Arbejdere.

Hr. Olsen modtager under Forbehold af Tiltræden fra de to andre Medlemmer af Sammenslutningens Udvalg, de Herrer Forpagter Theilmann, Hvidkilde, og Direktør Møller, Vejle, dette Forligstilbud, saaledes at Klagen derefter bortfalder, Han lover senest paa Mandag den 13. ds. at give Besked om, hvorvidt de nævnte Herrer tiltræder Forliget.

Retten hævet Kl. 4,10 Em.

E. TYBJERG.

E. Steincke.

Sammenslutningens Udvalg tiltraadte Forligsforslaget.

Folketingsmand Chr. Rasmussen død.

Den 20. November 1916 Kl. 6 Aften udaandede Maskinarbejder Chr. Rasmussen fra Helsingør efter flere Aars Sygdom, der til Tider voldte ham de frygteligste Lidelser.

Den afdøde, som vart født den 13. Juni 1858, var opvokset i et fattigt Hjem i Helsingør. Han tog fra sin tidligste Ungdom Del i Arbejderbevægelsen og blev i Halvfemserne opstillet som Socialdemokratiets Folketingskandidat i sin Fødeby, den gamle militaristiske Højrerede. I 1896 erobrede han Kredsen ved et Udfyldningsvalg med en lille Majoritet og i flere Omgange kneb det med at bevare den, men det lykkedes ham at beholde den til sin Dødsdag. I Helsingør Byraad rykkede han for mange Aar siden ind som Socialdemokraternes første Repræsentant, og han havde Sæde deri i en lille Menneskealder.

Fagforeningsbevægelsen var Chr. Rasmussens allertidligste Virkefelt og han gled først bort fra dens inderste Hjærte, da andet Partiarbejde lagde saa stort Beslag paa hans Arbejdskraft, saa han ikke kunde overkomme det altsammen. Han sad som Medlem af De samvirkende Fagforbunds første Repræsentantskab. Ved hans Død samles alle Arbejdere i Taknemlighed i Tanken om hans Færd, og de dyrebareste Minder fra Arbejderbevægelsens tidlige Dage herhjemme bringes frem i Erindringen ved denne Lejlighed.

Statstilskud til tyske Husholdningskokes.

Cirkulære til samtlige Amtmænd.

Ifølge § 5. 2det Stykke, i Lov af 30te Oktober 1916 om Tillæg til Dyrtidsloven af 22de December 1915 er Indenrigsministeren bemyndiget til efter Forhandling med Rigsdagens Finansudvalg indtil 1ste Januar 1917 at yde en til Fragtnedsættelsen svarende Godtgørelse for Tilførsler af Kul (hvorunder i denne Forbindelse ogsaa omfattes Kokes) til saadanne Formaal, som omfattes af — eller findes at burde ligestilles med dem, der omfattes af — den ved Fragtnævnet trufne Overenskomst om Fragtnedsættelse, men som ikke faar eller har faaet Andel i den gennem Nævnet ydede Nedsættelse.

Efter stedfunden Forhandling med de to Finansudvalg skulde man herved tjenstlig anmode D'Hrr. Amtmænd om at henlede Kommunalbestyrelsernes Opmærksomhed paa, at der i Henhold til nævnte Lovbestemmelse af Statskassen vil kunne

ydes Kommunerne en Godtgørelse af 90 Øre pr. Hektoliter tyske Kokes, som indkøbes til Brug for Befolkningen i Husholdningerne, og som de lader komme Befolkningen til gode med mindst samme Prisnedsættelse. Den ommeldte Godtgørelse kan dog for hele Landet ikke beregnes for mere end for 15,000 Tons tyske Kokes maanedlig, nemlig 5,000 Tons til København og Frederiksberg, 5,000 Tons til Købstæderne og 5,000 Tons til Landkommunerne, der vil være at fordele mellem de enkelte Kommuner efter de samme Regler, der gælder for Fordelingen af den gennem Fragtnævnet ydede Fragtnedsættelse, stor 66⅔ pCt., af indtil 30,000 Tons Husholdningskul maanedlig. Den Godtgørelse, som Regeringen kan yde Kommunerne for Indkøb i indeværende Kalenderaar af tyske Kokes til Befolkningens Forbrug, kan beregnes efter ialt 3 Maaneder (Oktober—December) eller ialt for 45,000 Tons Kokes, nemlig 15,000 Tons til København og Frederiksberg, 15,000 Tons til Købstæderne og 15,000 Tons til Landkommunerne.

Det vil af Kommunalbestyrelserne nøje være at iagttage, at de ved Fordelingen til Befolkningen af de tyske Kokes gaar frem paa ganske tilsvarende Maade som ved Fordelingen af de engelske Husholdningskul. Hvis en Kommunalbestyrelse med Hensyn til disse sidste f. Eks. udsteder Rabatkort, gældende ved Indkøb hos Handlende, eller har truffet andre særlige Arrangementer, maa den gøre ganske det samme med Hensyn til de tyske Kokes. Sælger den derimod Kullene ved direkte kommunal Foranstaltning, maa den forholde sig paa samme Maade med Koksene.

Der vil snarest udgaa nærmere Vejledning om, hvilke Bevisligheder Kommunalbestyrelsen maa fremlægge for at faa sin Del i den her omhandlede Godtgørelse anvist til Udbetaling, og hvor Begæringen skal indsendes.

Indenrigsministeriet, den 18. Novbr. 1916.

OVE RODE.

Fr. Martensen-Larsen.

Kommissionen om Bolignøden.

I indeværende Aargang Nr. 18 af »Arbejderen« meddelte vi, at et Forslag om en Kommission om Bolignøden i Danmark var fremsat af Indenrigsministeriet den 18. Oktober. Dette Forslag blev hurtig ophøjet til Lov, og for nogen Tid siden er Arbejdet allerede paabegyndt i denne Kommission, som efter Indstilling af forskellige Institutioner og ministeriel Udnævnelse bestaar af følgende Medlemmer.

Docent *Warming* som Kommissionens Formand, Københavns Borgerrepræsentations Formand, Landstingsmand *Chr. Christiansen*, Købmand *Mikael Johansen*, Aarhus, Sogneraadsformand, Fabrikant *I. Kr. Nielsen*, Tofthøj pr. Viby, Oldermand *Johannes Pitzner*, Direktør for Aalborg Portland Cementfabrik, *D. Berg*, Aalborg, Borgerrepræsentant, Bødker *Anthon Andersen*, Amtsraadsmedlem *Frederik Jensen*, Tilst pr. Mundelstrup, Arkitekt *Ivar Bentsen*, Holbæk, Landstingsmand *Jørgen Berthelsen*, Aalborg, Professor *L. V. Birck*, Direktør *F. C. Boldsen*, Ingeniør *F. C. Folke*, Læge Fru *A. Harbou Hoff*, Formand for Arbejdernes Boligforening, *I. Chr. Jensen* og Folketingsmand, Overretssagfører *L. Jessen*.

Som Sekretærer for Kommissionen er Assistent i Indenrigsministeriet, cand. juris *J. Bülow* og Assistent i det statistiske Departement, cand. polit. *C. V. Bramsnæs* ansatte. Bødker *Anthon Andersen* er indstillet af De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg.

Arbejdsforholdene.

Arbejdsanvisningsdirektøren oplyser følgende vedrørende Arbejdsanvisningen i Oktober Maaned 1916.

I Slutningen af Oktober aabnedes et offentligt Arbejdsanvisningskontor i Korsør, det femte i Sorø Amt, saaledes at der nu er ialt 50 Kontorer i Virksomhed i Provinsen.

Ved Begyndelsen af Maaneden

stod der ved samtlige Arbejdsanvisningskontorer tilmeldt 2458 arbejdssøgende Personer, medens der i Løbet af Maaneden yderligere tilmeldtes omtrent 12,000 og afmeldtes lidt færre, saaledes at der ved Slutningen af Maaneden stod indtegnet 2575 arbejdssøgende Mænd og Kvinder. I disse Tal er indbefattet en Tilgang af 5245 og en Afgang af 5148 ledige anmeldt gennem Arbejdsløshedskasserne.

Der anvistes gennem Kontorerne Plads til ialt 7003 Personer, nemlig 4839 Mænd og 2164 Kvinder. Af de anviste var 855 tilmeldte gennem de anerkendte Arbejdsløshedskasser, hvis Anvisningskontorer desuden foretog 1646 selvstændige Anvisninger, medens 2200 af deres ledigmeldte Medlemmer opnaaede Arbejde ved egen Hjælp og 447 af anden Grund (Militærtjeneste, Sygdom m. m.) udgik af Fortegnelsen over arbejdssøgende.

Af Anvisningerne ved Provinskontorerne faldt over 1000 paa Landbruget eller 43 % af det samlede Antal. Det er Anvisninger til Personer til Roearbejde, som her i væsentlig Grad har gjort Udslaget. I København anvistes der flere Pladser end nogensinde tidligere i en enkelt Maaned, omtrent 4700. Flyttedagstravlheden har en væsentlig Andel i dette høje Tal, idet der særlig fra Afdelingen i Guldbergsgade anvistes megen Hjælp til Flyttetransport. Over Halvdelen af samtlige anviste Pladser i København faldt paa Gruppen Handel og Transport.

For de fleste faglærte Branchers Vedkommende og i enkelte Arbejdsmandsfag kunde der ligesom de foregaaende Maaneder vedblivende konstateres stærkere Efterspørgsel end Tilbud paa Arbejdskraft.

Det samlede Tal af Arbejdssøgere, som af Anvisningskontorerne opgives at staa indtegnede en bestemt Dag, er ikke ganske ensbetydende med Antallet af ledige Arbejdere. De personlig tilmeldte Arbejdssøgere, der staar uden for Arbejdsløshedskasserne, er i Modsætning til disses Medlemmer ikke underkastet daglig Kontrol, hvorfor en Del af dem, uden at det kommer til Kontorernes Kundskab, kan have midlertidig Arbejde og dog samtidig staa indtegnede som Arbejdssøgende. For Hovedstadens Vedkommende kunde der formentlig under Hensyn hertil fradrages henimod 25 % i Antallet af indtegnede Arbejdssøgere, saaledes at man pr. 31. Oktober kunde regne med ca. 1400 ledige Arbejdere i København, hvoriblandt Bageri- og Konditoriarbejdere (136), Slagter- og Kødindustriens Arbejdere (70), Tobaksarbejdere (66), Kelnere (124) endvidere Syersker til Lagerarbejde (184), Hattearbejdere (44) og Typografer (58) m. fl. Havnearbejderne havde ca. 130 ledige. Naar fremdeles de faglærte Jern- og Metalarbejdere havde 138 ledige paa de forskellige Brancher, Murersvendene 55 og Snedkerne 60, maa det erindres, at de store Fag altid vil tælle en Del Folk, som det af den ene eller anden Grund (Alder, Svagelighed o. a.) er vanskeligt at skaffe Arbejde i Faget selv i gode Tider.

I Provinsen fandtes der ikke store Tal paa ledige noget Steds. Ved Kontorerne i Aalborg og Aarhus stod dog anmeldt mellem Hundrede og halvandet Hundrede arbejdssøgende Mænd og Kvinder (Rengøringskoner iberegnet), men i de andre større østjyske Byer samt i Odense kunde Antallet af indtegnede Arbejdssøgende skrives med tocifrede Tal og ved næsten alle de øvrige Kontorer stod der kun tilmeldt enkelte eller slet ingen ledige.

Lønbevægelser og Konflikter.

Barnevognsarbejderne hos P. M. Knudsen i København. Barnevognsarbejdernes Fagforening, som i Begyndelsen af Aaret 1916 afsluttede en Overenskomst med Aktieselskabet P. M. Knudsens Efterfølgers Barnevognsfabrik, til hvilken Overenskomst der var knyttet en Bestemmelse om et Dyrtidstillæg af 8 Kr. pr. Maaned til hver Arbejder, har den 3. Novbr. afsluttet en Tillægsoverenskomst med Firmaet, hvor-

efter der fra 1. Novbr. 1916 udbetales de paagældende Medlemmer af Barnevognsarbejdernes Fagforening et ekstraordinært Dyrtidstillæg, svarende til 5 pCt. af den opnaaede Fortjeneste, saavel paa Akkord som paa Timeløn. Tillægget udbetales kvartalsvis og vedvarer, indtil Tillægsoverenskomsten opsiges med 3 Maaneders Varsel til et Kvartalskifte.

Drejerne hos Schiønning & Arvé. Den 30. Oktbr. og 7. Novbr. varslede Drejerforbundet i Danmark Strejke til den 16. Novbr. overfor A/S De forenede Gummi- og Luftringe Fabrikker (Schiønning & Arvé) i København for at gennemføre en Lønordning for denne Arbejdsplads, hvor der ikke tidligere har været Overenskomst for de Drejere, der i væsentlig Grad beskæftiges ved Drejning af Ebonit- og Gummivalser.

Den 14. Novbr. afholdtes et Fællesmøde under Hovedorganisationernes Medvirken om denne Sag og der afsluttedes en Overenskomst for Tiden fra den nævnte Dato til 1. April 1918.

Derved blev Arbejdstiden den samme — 10 Timer — som for andre Fag paa Fabrikken. Begyndelseslønnen sattes til 48½ Øre. Det andet Aar skal Timelønnen være 50 Øre, det tredje og fjerde Aar 52 Øre, og efter 4 Aars Forløb 55 Øre. Desuden betales et Dyrtidstillæg af 3 Kr. pr. Uge. Overarbejde paa Hverdage betales med 50 pCt. Tillæg til Timelønnen indtil Kl. 9 Aften og med 100 pCt. Tillæg efter den Tid.

De Arbejdere, der ikke ved Overenskomsten opnaaede 2 Kr. i Løntillæg, fik det resterende ved personlige Tillæg, og som hidtil kan der fremtidig træffes Aftaler om højere Løn end den i Overenskomsten fastsatte.

Hovedorganisationernes Norm for Regler for Behandling af faglig Strid indførtes.

Havnearbejderne i Esbjerg. Mellem Foreningen af Arbejdsgivere i Esbjerg og Arbejdsmændenes Fagforening af 1890 i samme By havde der i nogen Tid været gjort Forsøg paa at faa afsluttet en ny Overenskomst i Stedet for den opsagte, men Opgavens Løsning strandede i væsenlig Grad paa Formaliteter, fordi man ikke kunde enes om Forhandlingsgrundlaget.

Dette gav Anledning til et Fællesmøde i København under Hovedorganisationernes Medvirken og ved dette Møde, som fandt Sted den 17. Novbr., kom Sagen foreløbig ind i det rette Spor ved en Aftale, der fremgaar af følgende Uddrag af Mødets Protokol:

»Efter at Sagen var drøftet, enedes Mødet om at henvise den til videre Forhandling i Esbjerg, idet man fastslog, at Grundlaget for denne Forhandling bør være den hidtil gældende Overenskomst i Forbindelse med det af Arbejderne stillede Forslag«.

Kvinderne hos Hannibal Sander i København. Kvindeligt Arbejderforbund har for Tiden fra 1. Oktober 1916 til 1. Oktober 1917 sluttet Overenskomst for Forbundets 22 Medlemmer paa A/S Hannibal Sanders Tøjrensningsanstalt i København.

Elevlønningerne, som tidligere var 9 Kr. pr. Uge stigende i Løbet af 2 Aar til 15 Kr., fastsattes nu til 10 Kr. stigende til 15 Kr. efter ½ Aars Forløb. Samtidig indførtes Akkordarbejde.

Kvinderne paa Aalborg Dampvaskeri. Aalborg Dampvaskeri indmeldte sig for nogen Tid siden i Arbejdsgiverforeningen og kort Tid efter opstod der Spørgsmaal om, hvorvidt der skulde knyttes Regler for Behandling af faglig Strid til den Overenskomst, der forud bestod mellem Vaskeriet og Kvindeligt Arbejderforbund. Der eksisterede ogsaa en Divergens mellem Firmaet og dets Arbejdere angaaende Betaling af et Dyrtidstillæg, og paa et vist Tidspunkt truede Vaskeriarbejderne med at forlade Arbejdet, hvis Kravet om Dyrtidstillægget ikke blev opfyldt.

Arbejdsgiverforeningen bebudede Klage til Den faste Voldgiftsret, hvis det blev til mere end Trusel om Strejke, og under disse Omstændigheder kom samtlige Uoverensstem-

melser til Behandling ved et Fællesmøde i København.

Dette Møde bragte Enighed tilveje om, at Firmaet fik de ønskede Regler for Behandling af faglig Strid knyttet til Overenskomsten og Tilbud om et Dyrtidstillæg paa 5 Kr., til hver pr. Maaned fremkom.

Ved en senere Forhandling i Aalborg suppleredes dette Tilbud med 5 Kr. yderligere pr. Kvartal, og dette Tilbud bragte ogsaa Enighed tilveje paa dette Omraade.

Spørgsmaalene om Strejke og Voldgiftsklage bortfaldt derefter.

Kvinderne paa Cichoriefabrikkerne i København. Med Aktieselskabet De Danske Cichoriefabrikker, København, der ogsaa omfatter C. F. Rich & Sønner, afsluttede Kvindeligt Arbejderforbund Overenskomst for Tiden fra 1. Oktbr. 1916 til 3 Maaneder efter Krigens Ophør for de i Fabrikkerne beskæftigede Kvinder. Daglønnen, der tidligere var 1 Kr. 50 Øre og 2 Kr., blev forhøjet til 2 Kr. 25 Øre, 2 Kr. 75 Øre og 3 Kr. Akkordpriserne blev forhøjet med 20 til 50 pCt. Arbejdstiden fastsattes til 9 Timer daglig.

Udlandet.

Af den internationale Efterretningskorrespondance.

Frankrig.

Det franske Arbejdsmarked.

Fra en Kilde i Svejts har vi modtaget interessante Oplysninger om Enkeltheder vedrørende det franske Arbejdsmarked. Ifølge disse Oplysninger betales der endnu i første Halvdel af Januar 1915: 3 Mill. 748,089 Fr. som Understøttelse til Arbejdsløse i Paris. I Januar dette Aar behøvede man i 14 Dage »kun« at udbetale 1,524,000 Fr. Det skal under Krigen være gaaet særlig stærkt ud over Industrien i Paris, der omfatter mange Luksusartikler. I Lyon er Forholdene ulige bedre end i Paris. Der er Statens Understøttelser formindsket med 77 %, medens Formindskelsen i mange Egne i den nordlige Del af Landet er formindsket med 90 %. Samtidig kan noteres en gennemgaaende Forhøjelse af Arbejdslønnen, hvilket hænger sammen med, at Arbejdstiden er bleven forlænget, og at Akkordarbejdet er indført næsten overalt. Forhøjelsen andrager 10—20 % i Tekstilvirksomhederne i Norden, 25 % i Sukkerfabrikkerne i Brie og 5—10 % i Trykkerierne i Pas-de-Calais. Havnearbejdernes Løn er forhøjet med indtil 50 %. Det er bemærkelsesværdigt, at de Kvinder, som beskæftiges i Granatfabrikkerne, og hvis Mænd er indkaldte til Militærtjeneste, stadig modtager Statens Understøttelse paa 1¼ Fr. daglig plus 50 Centimer for hvert Barn, medens de i Fabrikkerne selv tjener 5—6 Fr. daglig. En anden Faktor, som tjener til i stort Maal at gøre den nuværende Tilstand taalelig for Befolkningens brede Lag, er det Rentemoratorium, der endnu er i Kraft for alle, der ikke betaler ud over et vist aarligt Rentebeløb paa deres Hus. (I Paris 600 Frcs. aarlig).

Fra Rusland.

Smaa Efterretninger.

Efter aarelang Afbrydelse har Typograferne i Petrograd nu paa Ansøgning faaet Tilladelse til Oprettelse af en faglig Organisation.

— For nogen Tid siden oprettede en Gruppe af Typografer i Petrograd en Brugsforening. Denne udviklede sig hurtig paa saa gunstig Maade, at Forretningen kunde udvides betydeligt. Foreningen opretholder nu to Salgsbutikker.

— Metalarbejderne i Petrograd havde indsendt Forslag til Love for en Fagforening, de agtede at oprette. Af formelle Grunde nægtede Myndighederne deres Godkendelse.

— I Moskva, det aandelige og organisatoriske Midtpunkt for den russiske Brugsforeningsbevægelse, er der for Tiden ved at fremstaa et nyt Tidsskrift, som skal tolke Brugsforeningspersonalets Interesser. Regeringen har allerede givet den for-

nødne Tilladelse. Foreløbig er det Hensigten at lade Bladet udgaa en Gang maanedlig.

Begyndelse til en Invaliditetsforsikring.

Midt i Juni er der af den russiske Duma bleven vedtaget en Lov, som indfører Forsikring mod Invaliditet for alle Arbejdere og Funktionærer, som beskæftiges i tekniske og industrielle Bedrifter under Finansministeriet. Loven kommer kun en forholdsvis lille Kreds af Personer tilgode. Ved Siden af den allerede eksisterende Invalidetetsforsikring i Marineministeriets Bedrifter, Statstrykkeriet osv. betyder den imidlertid dog et afgjort Fremskridt paa Vejen mod Indførelse af almindelig Invaliditetsforsikring for alle for Løn arbejdende Personer. I Overensstemmelse hermed stilledes der ved Drøftelserne i Rigsdumaen Forslag af den lille socialdemokratiske Fration, som denne med holdbare Argumenter kæmpede energisk for. Disse Forslag blev dog forkastet af Flertallet. Og saa begrænset Lovens Virkekreds end er, gik det dog ikke helt glat med dens Gennemførelse i Dumaen. Kapitalistiske Interesser var paa Spil for at krydse Regeringens gode Hensigter. For Øjeblikket afhænger Lovens Skæbne af Rigsraadet. Man nærer alvorlig Frygt for, at Lovens Modstandere her kan faa Overhaand. Det er interessant at Forslaget allerede i 1909 blev indbragt af Regeringen.

Ifølge Lovens Bestemmelser tilstaas der Invaliditetsunderstøttelse allerede efter 12 Maaneders Beskæftigelse. Ved fuld Arbejdsudygtighed andrager Understøttelsen 3/4 af Lønnen og stiger endog til Lønnens fulde Højde ifald Ulykkestilfældet, foruden at gøre den ramte arbejdsudygtig, tillige hensætter ham i en Tilstand af almindelig Hjælpeløshed. Der er ligeledes sørget for Understøttelse til Enker saavel som til eventuelle Børn uden Hensyn til, om disse er født i eller udenfor Ægteskab.

Tyskland.

Reorganisation af Arbejderne ved det tyske Jernbanevæsen.

Den 1. Juli 1916 traadte Det tyske Jernbaneforbund (med Sæde i Berlin) ud i Livet. Denne Organisation strækker sig ud over hele det tyske Rige, og skal omfatte Funktionærer, Haandværkere og Arbejdere ved Statsbaner og Privatbaner med dertil hørende sideordnede Virksomheder. Krigen har nødsaget Ledelserne til at ansætte Fagforeningsmedlemmer i stort Antal i Jernbanetjenesten. Fagorganisationernes Anvisningskontorer blev benyttet for at skaffe den fornødne Arbejdskraft, og for at sikre sig denne saa Ledelserne sig nødsaget til at afgive Erklæring om, at der ikke for nogen Arbejder skulde rejse sig nogen Art af Vanskeligheder paa Grund af hans Medlemsskab i en Fagforening. Siden Krigens Begyndelse er der nyantaget over 100,000 mandlige og kvindelige Arbejdere i Statsbanernes Tjeneste, af hvilke Størstedelen er fagligt organiseret. De Organisationsforbud og Indskrænkninger, som var i Kraft forud for Krigen, maatte ophæves. Disse helt forandrede Forhold maatte føre dertil, at Fagforeningerne maatte tage Stilling til Spørgsmaalet om Organisationsforholdene ved Jernbanerne.

Den af den prøjsiske Jernbaneminister 4. Jan. 1916 udsendte nye »Arbeiterdienstordnung« tillader ganske vist at socialdemokratisksindede Arbejdere beskæftiges, men forbyder nu som før Jernbanearbejderne at tilhøre Organisationer, som anerkender og understøtter Strejken som et tilladeligt Kampmiddel. Rigtignok finder denne Bestemmelse af tvingende Grunde ingen Anvendelse under Krigen, men efter Ministerens offentlige Erklæring vilde de Tusinder af fagligt organiserede Arbejdere, som under Krigen midlertidigt er antaget, ikke have nogen Udsigt til at blive stillet paa lige Fod med de andre Arbejdere med Hensyn til Tjenesteforholdet. Efter Krigen vilde de enten alle kunne vente deres Afsked, eller i det mindste maatte give Afkald paa alle Fordele, der tilkommer de faste Arbejdere ved Statsbanerne. Det er en nødvendig Opgave for Fagforeningerne saa vidt mulig at undgaa dette. Hertil kommer en

anden Omstændighed. I Modsætning til de saakaldte nationale Jernbaneforbund, som endnu den Dag i Dag betragter Bekæmpelsen af Socialdemokratiet og de egentlige Fagforeninger som en af deres Opgaver, vil de frie Fagforeninger have Jernbanemændenes Rets- og Tjenesteforhold reguleret, ikke ved en særlig Statsarbejderret, men indenfor den almindelige Arbejderrets Rammer, i hvilke Statsbanernes særlige Opgaver kan finde fornødent Hensyn. Fagforeningerne har endvidere tænkt paa de mange Tusinder Jernbanemænd, som ikke vil støtte de nævnte Forbund i deres Bestræbelser, men som ogsaa — ifølge Organisationsforbudet — har holdt sig borte fra de rigtige Fagforeninger. Man vil give dem en Mulighed for at stryge Seperatismen og Kasteaanden af sig og at kunne deltage i den almindelige Arbejderbevægelse.

De Forbund, som her kommer i Betragtning er Kobbersmedenes, Malernes, Maskinisternes, Metalarbejdernes, Sadelmagernes og Transportarbejdernes Forbund. Bestyrelserne for disse har i Forening med Generalkommissionen — under Hensyntagen til alle foreliggende Omstændigheder og efter gentagne Drøftelser — besluttet frivilligt at give Afkald paa Organiseringen af Jernbanemændene og Personalet i Jernbanernes sideordnede Virksomheder og at anbefale Tilslutning til Det tyske Jernbaneforbund af 1. Juli 1916, alt dog uden at opgive Forbundenes Grundsætninger med Hensyn til Faghenholdsvis Industriorganisationer og uden at støde an imod Münchner-Kongressens Beslutning angaaende Organiseringen af Arbejdere, som beskæftiges under Stat eller Kommune.

Det nye Forbund har ifølge § 2 i sine Love til Formaal at fremme sine Medlemmers økonomiske og sociale Interesser. Særlig er Forbundets Bestræbelser rettet paa Opnaaelsen af de bedst mulige Løn- og Tjenesteforhold, den videst mulige Forkortelse af den daglige Arbejdstid, saavel som Udvidelse af Hvilepavserne og af Ferien; Udbyggelsen af Arbejderudvalgene som selvstændige Repræsentations-Institutioner; Oprettelse af obligatoriske Voldgiftsinstanser paa paritætisk Grundlag til Afgørelse af de Stridsspørgsmaal, der fremkommer af Arbejds- eller Tjenesteoverenskomster; Foranstaltning af Møder og Foredrag til Fremme af Dannelse og Oplysning og til Drøftelse af Medlemmernes faglige og sociale Anliggender; Understøttelse af Medlemmerne og Ydelse af Retsbeskyttelse; Fremme af Pligtfølelse, solidarisk Aand og kollegialt Samkvem mellem Medlemmerne, Udgivelse af et Tidsskrift, som ledes i Overensstemmelse med disse Grundsætninger.

Det tyske Transportarbejder Forbunds Rigssektion for Jernbanemænd opløser sig den 1. Juli og Medlemmerne overtræder til det nye Tysk Jernbaneforbund med Rettigheder efter Loven. Paa den samme Maade har Ledelserne for de andre Forbund foranlediget deres i Jernbanetjeneste beskæftigede Medlemmer til fra 1. Juli 1916 at flytte over i Jernbaneforbundet. Det hidtilværende Organ for Transportarbejderforbundets Rigssektion »Weckruf« er fra 8. Juli udkommet som Organ for Tysk Jernbaneforbund.

Den Bestyrelse, som skal fungere indtil det nye Forbunds Generalforsamling, bestaar af følgende: *L. Brummer*, Formand. *A. Dräger*, Hovedkasserer (Jernbanemand), *W. Siering* (Metalarbejder), *P. Blum* (Sadelmager), *O. Schumann* (Transportarbejder), *M. Hecht* (Kobbersmed), *L. Jacobeit* (Maler), *Fr. Scheffel* (Maskinist) Revisor for Berlin. Der vil blive valgt yderligere to Revisorer, nemlig af de lokale Afdelinger i Hamborg og Dresden.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49,1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 23 ❋ KØBENHAVN DEN 2. DECEMBER 1916 ❋ 13. AARGANG.

INDHOLD: Arbejdsløsheds-Statistik. Fængselsarbejdet. Tilsynet med teknisk Undervisning. Fagforeningerne. Lønbevægelser og Konflikter (Fabrikarbejderne hos Schreiber & Carl Petersen Formerne paa Galtens Jernstøberi. Kvinderne paa Afvulkaniseringsanstalten i Køge. Pianotransportørerne i København. Udlandet.

Arbejdsløsheds-Statistik.

Med dette Nr. følger Afdelingsskemaet for Novbr. 1916

Afdelingsformænd eller -kasserere, hvem Hvervet paahviler, bør sørge for, at Skemaet udfyldes og indsendes til Forbundet senest d. 8. December 1916.

Forretningsudvalget.

Fængselsarbejdet.

De samvirkende Fagforbund tilstillede den 14. Juli i Aar Justitsministeriet en Skrivelse (optaget i »Arbejderen« Nr. 4 af indeværende Aargang), hvori forskellige Forhold vedrørende Fængselsarbejdet kritiseredes og samtidig opfordredes Ministeriet til at gennemføre Reformer paa dette Omraade.

Den 24. Oktober har Justitsministeriet besvaret denne Henvendelse med følgende Skrivelse:

I Skrivelse af 14. Juli d. A. har det ærede Forretningsudvalg hen stillet til Justitsministeriet, at der med Hensyn til Arbejdsdriften i Straffeanstalterne iagttages følgende Regler:

1. Fængselsarbejdet tilsigter den bedst mulige Uddannelse af de Fanger, der sættes til forskellige Haandværk.
2. De dygtigste Fagfolk i hver enkelt Branche sættes til at uddanne Fangerne.
3. Automatiske Maskiner eller enhver Art af Maskiner, der ikke nødvendigvis maa supplere den haandværksmæssige Arbejdsmetode, anvendes ikke ved Fængselsarbejdet.
4. Arbejde fordeles paa saa mange Fag som muligt, men navnlig paa de store Fag, saaledes at alle mindre Fag unddrages en følelig og generende Konkurrence.
5. Ledelsen af Fængselsarbejdet maa ikke paa nogen Maade være interesseret i Arbejdets Mængde, Omsætning eller Udbytte.
6. Til Afgørelse af Sager vedrørende Fængselsarbejdet og til Kontrol med dettes Udførelse nedsættes et mindre Tilsynsraad, som fører fornødne Konferencer med sag- og fagkyndige Repræsentanter i de enkelte Tilfælde, hvor Sager vedrørende de enkelte Fag maatte komme til at foreligge.

I den Anledning skal Ministeriet bemærke følgende:

ad 1. Arbejdsdriften i Straffeanstalterne tager først og fremmest Sigte paa at vænne og dygtiggøre Fangerne til nyttigt Arbejde, og, hvor det er muligt, bestræber man sig tillige for at bibringe Fangerne saa megen Dygtighed i et bestemt Fag, at dette senere kan ernære dem. Den ofte korte Straffetid, Statens ret ensidige Vareforbrug indenfor de forskellige Fag, Fangernes Oprykning gennem Klasser og flere andre Forhold bevirker dog, at man i de fleste Tilfælde maa være tilfreds, hvis blot Løsningen af den første Opgave lykkes. Ved den fremsatte Kritik over leverede Postkvitteringsbøger sigtes der formentlig til de første i Sommeren 1915 fremstillede Bøger. Efterat de den Gang af Postvæsenet paaviste Mangler var rettede, er der ikke fremført nogensomhelst Klage over dette Arbejde.

ad. 2. Arbejdsledelsen har stedse ladet det være sig magtpaaliggende at udfinde de dygtigste Fagfolk mel-

lem de forøvrigt egnede Ansøgere til Fagposterne.

ad. 3. Arbejdsledelsen lader i stort Omfang Fangerne med Haanden udføre Arbejde, som med langt større økonomisk Udbytte for Statskassen kunde udføres med Maskiner. Selvfølgelig er det dog paa en Række Omraader nødvendigt, at Arbejdsdriften benytter Maskiner af Hensyn dels til Arbejdets forsvarlige og tidssvarende Udførelse, dels til Fangernes Beskæftigelse paa lignende Maade, som det sker i det frie Erhverv, dels endelig ud fra rimeligt Hensyn til Statskassens Tarv.

ad. 4. Allerede nu er Fængselsvæsenets Arbejde spredt over et meget stort Antal Fag, og man optager planmæssig Fag efter Fag, og, hvor det er muligt, fortrinsvis Varefremstillinger, der ellers foregaar i Udlandet. Selv om det opstillede Program — Fangernes Sysselsættelse med Fremstilling af Forbrugsgenstande, som Staten behøver — gør det nødvendigt at opsøge og delvis overtage Statens Forbrug i næsten alle Fag, er der dog liden Udsigt til, at man overfor noget Fag vil behøve at optage en Virksomhed, der i nævneværdig Grad kan være følelig for Faget.

ad. 5. Lønningerne for de til Arbejdsdriftens Ledelse knyttede Embedsmænd ere fastsatte ved Lov Nr. 85 af 21. April 1914 om Oprettelse af et Embede som Kommitteret ved Fængselsvæsenets Arbejdsdrift under Justitsministeriet samt et Kontorchefembede under Direktøren for Fængselsvæsenet.

ad. 6. Ministeriet anser ikke Oprettelsen af et Tilsynsraad med Hensyn til Arbejdsdriften i Straffeanstalterne for ønskelig.

Man finder endelig Anledning til at tilføje følgende:

I Overensstemmelse med Ministeriets Ønske om, at der vises det frie Haandværk den størst mulige Hensyntagen, har Arbejdsledelsen ved Gennemførelsen af det i kgl. Anordning af 7. Marts 1913 indeholdte Paabud

1) fordelt Fængsels-Arbejdet paa mange forskellige Fag i Stedet for at foretrække den lettere og fordelagtigere Drift af enkelte, særlig lukrative Fag, saaledes som det f. Eks. sker i Sverrig,
2) optaget saadanne daarlig betalte Arbejder, som kun har ringe Interesse for de danske frie Erhverv eller endog indføres fra Udlandet,
3) foretrukket Haandarbejde i en Række Fag, hvor Maskinarbejde vilde kunne give et langt bedre Udbytte,
4) i stort Omfang undladt at overtage Arbejder, der naturligt burde falde ind under Fængselsvæsenet, naar Hensynet til de tidligere Udøvere af paagældende Arbejder i særlig Grad talte herfor, og endelig
5) saa langt fra forceret Gennemførelsen af det nye System, at i dette Øjeblik, d. v. s. mere end 3 Aar efter Systemets Indførelse, kun noget over Halvdelen af Fangerne er beskæftigede efter rent Regiesystem.

ZAHLE.

Den i Besvarelsens Post 5 nævnte Lov er efterstaaende:

Lov Nr. 85 af 21. April 1914 om Oprettelse af et Embede som Kommitteret ved Fængselsvæsenets Arbejdsdrift under Justitsministeriet samt et Kontorchefembede under Direktøren for Fængselsvæsenet.

Der oprettes et Embede som Kommitteret ved Fængselsvæsenets Arbejdsdrift under Justitsministeriet. Den Kommitterede, der sorterer under Direktøren for Fængselsvæsenet, lønnes med 5000 Kr. aarlig samt en Tantieme af 1½ pCt. af det Beløb, hvormed den aarlige Nettofortjeneste overstiger den gennemsnitlige Nettofortjeneste af Arbejdsdriften i de 5 Aar 1906—07 til 1910—11. Kun den faste Løn er pensionsgivende.

I Kontoret for Fængselsvæsenets Arbejdsdrift ansættes en Kontorchef, der lønnes som og i det hele ligestilles med Kontorchefer i Centraladministrationen. Saafremt det maatte vise sig ønskeligt i Embedet som Kontorchef at ansætte en Mand, der har anden fast og bedre lønnet Stil-

ling, kan der ved Udnævnelsen tillægges ham indtil 5 Aars Anciennetet.

Embedet som Kommiteret ved Fængselsvæsenets Arbejdsdrift under Justitsministeriet bortfalder, naar den først ansatte fratræder eller afgaar ved Døden, medmindre Embedets Nybesættelse fastsættes ved Lov.

Denne Lov træder i Kraft den 1. April 1914.

Som det fremgaar af Svaret, hævder Ministeriet, at alle rimelige og fornuftige Hensyn til Arbejdsmaade, Fordeling og Ledelse er gennemført ved Fængselsarbejdet, og i Forbindelse dermed afvises Tanken om Oprettelsen af Tilsynsraad, der kan give Vejledning og øve Kritik i de mange Tilfælde, hvor det kan resikeres, at Fængslernes Embedsmænd, der naturligvis ikke kan have andet end ganske overfladisk Kendskab til faglige Forhold, disponerer rent ud i det blaa.

Fagorganisationernes Henvendelse er saaledes i Virkeligheden ganske afvist, og det er ikke gaaet Arbejdsgiverne bedre. Fællesrepræsentationen for Dansk Haandværk og Industri har nemlig ogsaa faaet Afslag paa Henvendelser, der meget indgaaende opfordrede til sund Hensyntagen til det frie Erhverv, naar Fængselsarbejdets Ordning var under Overvejelse og til Beslutning.

Af Post 5 i Svaret til De samvirkende Fagforbund fremgaar det tillige, at der indtil videre ikke kan være Tale om nogen Reform af Lønningsmaaden for den egentlige Leder af Fængselsarbejdet, uagtet Lønnen delvis hviler i et Procentsystem, der *kan* medføre, at Fængselsselskabet bliver et særligt Spekulationsobjekt for Enkeltmand.

Den foran gengivne uheldige Lov er nemlig gældende for Embedets Indehavers *Livstid*.

Spørgsmaalet om en Reformering af Fængselsarbejdet vil sikkert trænge sig stærkere og stærkere frem i den kommende Tid.

Tilsynet med teknisk Undervisning.

Den 28. Juli 1916 udsteates en Lov om Tilsyn med den tekniske Undervisning for Haandværkere og industridrivende, og i denne Lov bestemtes det, at der skulde nedsættes et Skoleraad til at beskæftige sig med Sager angaaende Tilsyn m. m.

Forskellige Institutioner har nu foretaget Valg til dette Skoleraad, som derefter har følgende Sammensætning:

Professor *Alf. Lütken*, udnævnt af Kongen, som Raadets Formand.

Ekspeditionssekretær *P. Herschend*, valgt af Handelsministeriet.

Bygmester *Broder Nissen*, Hadsten, Borgmester *G. Lander*, Kallundborg, Oldermand *Johs. Pitzner*, København og Folketingsmand *Jul. Wulff*, København, valgte af Fællesrepræsentationen for dansk Industri og Haandværk.

Direktør *Max Ballin*, København, og Kaptajn *F. H. J. Rambusch*, København, valgte af Industriraadet.

Maler *Rudolf Poulsen*, København, og Maskinarbejder *Otto Smith*, København, valgte af De samvirkende Fagforbund.

Fabrikant *C. Christoffersen*, Vejle, Stadsingeniør *Niels Olsen*, Aalborg, og Forstander *E. Paulli*, København, valgte af Foreningen af tekniske Skoler i Danmark.

Forstander *H. N. P. Lund*, Frederikshavn, valgt af de tekniske Skolers Lærerforening.

Direktør *G. Gregersen*, København, valgt af Teknologisk Institut, og Urmager *P. E. Bjerring*, København, valgt af Fagskolens Fællesorganisation.

Skoleraadet afholder konstituerende Møde den 16. Decbr. Antagelig vil den i sin Tid nedsatte ministerielle Kommission angaaende den tekniske Undervisning blive ophævet samtidig med at Skoleraadet træder i Virksomhed, da de Opgaver, der i sin Tid tildeltes Kommissionen, efter Lovens Vedtagelse er paalagt Skoleraadet.

Fagforeningerne i Danmark i 1915.

(»Statistiske Efterretninger«.)

Antallet af fagorganiserede Arbejdere i Danmark er for Aaret 1915 opgjort til henimod 173,000, hvilket

er 17,000 flere end i det foregaaende Aar, da Tallet angives til 156,000. I 1913 var der 152,000 og i 1912 138,000 fagorganiserede Arbejdere.

De 173,000 Medlemmer i 1915 var organiserede i ca. 1800 Afdelinger, og af disse hørte ca. 1320 med tilsammen 132,000 Medlemmer under Centralorganisationen »De samvirkende Fagforbund«. Udenfor Centralorganisationen stod saaledes imellem en Fjerdedel og en Femtedel af samtlige Fagforeningsmedlemmer.

Lønbevægelser og Konflikter.

Fabrikarbejderne hos Sæbefirmaet Schreiber & Carl Petersen i København. Der blev i sin Tid opnaaet Enighed om Arbejdsmændenes Forhold hos Aktieselskabet Schreiber & Carl Petersen, og i Følge de trufne Aftaler skulde Arbejdsmændene have forhøjet et straks gennemført Dyrtidstillæg af 2 Kr. til 3 Kr. fra 1. Juli i Aar. Aftalerne, der kun var mundtlige, blev imidlertid paa dette Punkt ikke ført ud i Praksis, og i Anledning af Arbejdernes Klage herover blev der den 25. Novbr. holdt et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen under Hovedorganisationernes Medvirken.

Ved dette Møde enedes man om, at Arbejderne skulde have den omtalte Krone mere i Dyrtidstillæg for Fremtiden og med tilbagevirkende Kraft til 1. Juli i Aar, og det aftaltes, at Arbejderne skulde have nogle Dages Sommerferie uden Afkortning i Lønnen.

Samtidig enedes man om en skriftlig Overenskomst, hvorved bl. a. de tidligere mundtlige Aftaler nærmere udformedes. Arbejdstiden fastsattes til 9½ Time og der bestemtes en Minimalugeløn af 28 Kr. med fuld Udbetaling, selv om der indtraf Helligdage i Ugens Løb. Endvidere fastsattes en Overtidsbetaling paa 50 og 100 pCt. Arbejderne skal være forsikrede efter Ulykkesforsikringsloven, saaledes at der sikres dem Dagpenge ogsaa for de første 13 Uger efter et Ulykkestilfælde. Overenskomsten gælder til 1. April 1917.

Formerne paa Galten Jernstøberi. Mellem Jern- og Metalindustriens Arbejdsgiversammenslutning og Formerforbundet opstod fornylig en Divergens, da Galten Jernstøberi og Maskinfabrik optoges som Medlem af Sammenslutningen. Mellem Firmaet og Forbundet var der nemlig tidligere afsluttet en Overenskomst, der gik ud paa, at Septemberforliget af 1899 ikke kunde bringes i Anvendelse for Galten Støberis vedkommende, før den nævnte Overenskomst var udløbet, hvilket tidligst kunde ske den 1. April 1918.

Sammenslutningen forlangte Bestemmelsen angaaende Septemberforliget strøget og Arbejdsgiverforeningen sluttede sig til dette Krav.

Sagen kom derfor til Behandling paa et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen den 23. Novbr., og dette Møde endte med, at Formerforbundets Ledelse senere skulde tage endelig Stilling til Kravet. Blev det afslaaet, bebudedes Sagen indbragt for Den faste Voldgifsret.

Kvinderne paa Afvulkaniseringsanstalten i Køge. Med Aktieselskabet Køge Afvulkaniseringsfabrik har Kvindeligt Arbejderforbund, som ikke tidligere har haft Overenskomst med Firmaet, oprettet en Overenskomst for Tiden fra 1. Juli 1916 til 1. Juli 1918. 20 Kvinder beskæftiges i Virksomheden. Timelønnen, som før var 20 Øre, blev nu forhøjet til 22 Øre i de første 3 Maaneder og derefter 25 Øre. Akkordpriserne forhøjedes med 25 pCt. Betalingen for Over- og Natarbejde fastsattes til 50 og 100 pCt. Tillæg til Timelønnen.

Endelig blev der udenfor selve Overenskomsten givet Tilsagn om 3 Dages Sommerferie uden Afkortning i Lønnen.

Pianotransportørerne i København. For nogen Tid siden opstod Uenighed om, hvorvidt Stue-, Værksted- og Etageflytning af Instrumenter var omfattet af den Overenskomst, der den 27. September 1916 blev afsluttet mellem Kuskenes Fællesforbund og Københavns Pianotransportører, og Sagen blev derfor forelagt de Repræsentanter, der i sin

Tid forhandlede om den nævnte Overenskomst.

Et Fællesmøde den 28. Novbr. bragte dog ikke Enighed tilveje om Spørgsmaalet, som derfor sandsynligvis vil blive henvist til Afgørelse af en Voldgiftsret.

Udlandet.

Af den internationale Efterretningskorrespondance.

Amerika.

Børnearbejde.

Fabrikation af kunstige Blomster.

I Byen New York fremstilles 3/4 af alle i De forenede Stater fabrikerede kunstige Blomster. Ifølge en Beretning fra Formandinden for Ligaen for kvindeligt Butikspersonale i New York, afgivet paa sidste Kvartalsmøde er Børnearbejdet uhyggeligt udbredt i denne Industri. Arbejdet er som oftest Hjemmearbejde, og hele Familier beskæftiges derved under ligefrem frygtelige Forhold i sanitær Henseende. De udfører Arbejdet sammenpresset i snævre Boliger, hvor desuden ofte findes smitsom Sygdom. Børn helt ned til 2 Aars Alderen beskæftiges hele Dagen. I et Tilfælde arbejdede 4 Børn fra 10 Aars Alderen ned til 4 Aar fra Kl. 6 Morgen til Kl. 8 Aften uden Afbrydelse. I samme Rum beskæftigedes et *laant* Barn fra en anden Familie for en Betaling af 15 Cents daglig.

Et andet 2-aarigt Barn var allerede oplært til sin Del af Arbejdet, nemlig med at tage Gazen af de smaa Bladpakker og lægge dem tilside. Betalingen ydes af Varehusene delvist med Levnedsmidler.

Dette Eksempel viser paany, hvor meget der i De forenede Stater er at udrette for Kvindernes tapre Felttog mod Børnearbejdet.

Meningskampen i Kongressen (Rigsdagen) om herhen hørende Lovgivning har gentagende været omtalt. Repræsentanterne fra Sydstaterne, hvor Børnearbejdet er meget udbredt i Bomuldsindustrien, er store Modstandere af en Indskrænkning af Børnearbejdet. Ifølge »Womens Journal« fik en Kvindedeputation, som henvendte sig til Kongresmanden fra Georgia (et Børnearbejdets Helvede) saaledes følgende Svar: I Georgia lærer vi Børnene at arbejde, fordi en ledig Hjerne er Djævelens Værksted, og en ledig Haand hans Redskab«. Der er i Georgia ca. 93,000 Børn mellem 10 og 13 Aar som paa den Maade unddrages Djævelens Paavirkning. I Mississippi arbejder 84,000 Børn, men »deres Vilkaar er glimrende« betoner Repræsentanten fra denne Stat. Ifølge »Outlook« udtalte et Kongresmedlem, endda en Læge, ved et Udvalgsmøde, at en 11 Timers Arbejdsdag ikke er for meget for en 12 Aars Pige.

Frankrig.

Det franske Bogtrykkerfag.

»Helvetische Typografia« indeholder en international typografisk Revue, hvori meddeles om den betydelige Bedring, som er indtraadt i det franske Bogtrykkerfag.

Meddelelsen omtaler den beklagelige Kendsgerning, at i det Beløb paa 150,000 Frcs. som Sekretæren ved det belgiske Gesandtskab i Paris har bedraget for, var ogsaa indbefattet 1800 Frcs., som de kanadiske Kolleger havde indsamlet til Belgierne og afsendt til Paris. Heldigvis har Gesandtskabet erklæret sig rede til at erstatte Beløbet.

Endvidere indeholder Beretningen den interessante Meddelelse, at det franske Typografforbund vil sende Delegerede til det svejtsiske Broderforbunds Kongres i St. Gallen og til Generalforsamlingen i Neuchatel, een Delegeret til hver af disse Sammenkomster.

Den ovenfor omtalte Bedring af Forholdene i Bogtrykfaget bevises af følgende Tal: Af de Bedrifter, som blev lukket ved Krigens Udbrud, er 80 % blev en genaabnede. De beskæftigede Arbejderes Antal var i Fredstid ialt 1,690,435. I Januar 1916 var Antallet af beskæftigede Arbejdere steget til 1,299,877, hvilket svarer til 77 % af det normale Antal. Beregner man de Mobiliseredes Antal til 24 % af alle, saa var Antallet af beskæftigede Arbejdere i August 1914 43 % under Normalen, i Oktober 32 %, i Januar 1915 20 %, April

14 % og Juli 8 %. I dette Øjeblik er der beskæftiget 1 % over det normale Antal.

Tyskland.

Det tyske Arbejdsmarked Maj 1916.

Ifølge »Reichsarbeitsblatt« har den gunstige Tilstand i Industrien, som har varet nogle Maaneder, ogsaa være tilstede i Maj d. A. I Tekstil- og Beklædningsindustrien er der ganske vist en lille Forringelse at notere i Sammenligning med det foregaaende Aar, som dog mere end opvejes ved den betydelige Stigning, der i mange Henseender har været i andre Industrier.

Bjergværks-, Jern-, Metal- og Maskinindustrierne har fremdeles travlt. De elektriske- og kemiske Industrier viser en forøget Virksomhed, baade i Sammenligning med den foregaaende Maaned og det foregaaende Aar.

Enkelte Nærings- og Nydelsesmiddelindustrier, som f. Eks. Bageriet fremviser paa samme Maade derimod en Tilbagegang.

I Byggefagene var ingen væsentlig Forandring indtraadt.

I Bogtrykfagene og Papirindustrien var der en betydeligt stigende Beskæftigelse.

Skibsfarten var i Almindelighed godt beskæftiget.

Læderindustrien viste Fremgang og viste en Bedring i Forhold til Maaneden og Aaret forud.

Smaa Efterretninger.

Der er netop nu udkommet et Kvartalshefte af Det tyske Riges Statistik 1916. Det bringer ogsaa Resultatet af de statistiske Undersøgelser angaaende Strejker og Lockouter. Derefter er der i 4. Kvartal af 1915 paabegyndt 29 Strejker mod 24 Aaret forud. 33 Virksomheder er berørt af Strejkerne (mod 25). 5 Virksomheder er bragt fuldstændig til Standsning (mod 7 Aaret forud). I de paagældende Virksomheder var 18,335 Personer beskæftigede (mod 4074). Det højeste Antal af samtidigt Strejkende var 3468 (1148). De nødtvungent Arbejdsløse var 1481 (568). Af Strejkerne fik 4 (5) et for Arbejderne gunstigt Resultat, 6 (3) et delvis gunstigt Resultat og 19 (16) intet Resultat. Lockouter fandt ikke Sted i det omtalte Tidsrum i 1915. Derimod forekom der en Lockout i det tilsvarende Afsnit af 1914, som ganske vist var paabegyndt før 1. Oktbr., men afsluttedes i 4 Kvartal. Den berørte en Virksomhed med 24 Arbejdere, hvoraf 14 lockoutedes. Lockouten endtes med fuldstændigt Resultat.

* * *

Arbejdstidens Regulering i Norge.

En ny Lov om Arbejderbeskyttelse i Norge træder i Kraft den 1. Januar 1917. I Lovens § 3 er der fastsat Maksimalarbejdstid, Forbud mod Nat- og Søndagsarbejde samt forskellige Bestemmelser om Overarbejde osv.

Loven bestemmer, at en Arbejders almindelige Arbejdstid ikke maa overstige 10 Timer daglig. Den maa heller ikke overstige 54 Timer ugentlig. For Arbejdere i Gruber, Støberier, samt Bog- og Avistrykkerier maa en Arbejders ugentlige Arbejdstid ikke overstige 48 Timer.

I Virksomheder, som i væsenlig Grad er afhængig af Aarstiden, Klimaet eller andre Naturforhold, kan med Regeringens Samtykke den almindelige Arbejdstid ordnes saaledes, at den bliver længere i Sommerhalvaaret end i Vinterhalvaaret. Arbejdernes Fagsammenslutning og Arbejdsraadet skal i hvert enkelt Tilfælde have Adgang til at udtale sig herom.

Den almindelige Arbejdstid skal lægges mellem Kl. 6 Morgen og Kl. 9 Aften.

En Arbejders almindelige ugentlige Arbejdstid maa fordeles saaledes, at han hver Uge har en sammenhængende Fritid af mindst 24 Timer.

Undtaget fra Bestemmelserne om Arbejdstiden er Papir- og Cellulose- og Træmassefabrikker med Natarbejde, samt for Arbejdere over 18 Aar ved Lagre, Pakhuse osv. og en Del smaa Haandværksbedrifter.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

AFDELINGS-SKEMA

angaaende

Arbejdsløsheden i November 1916.

Bemærk! Naar *ingen* Arbejdsløse eller *ingen* tabte Arbejdsdage skal angives, bedes man sætte et tydeligt 0. Hvor intet Tal kan angives, bedes man sætte et **?**

1. Byens Navn?	
2. Organisationens Navn?	
3. Antal Medlemmer?	
4. Hvormange af Organisationens Medlemmer var arbejdsløse: I Midten af Maaneden? Ved Slutningen af Maaneden?	
5. Hvormange Arbejdsdage er der ialt gaaet tabt for Medlemmerne paa Grund af Arbejdsløshed i Maanedens Løb (Søn- og Helligdage eller lignende Fridage medregnes ikke, med mindre der i Almindelighed arbejdes 7 Dage om Ugen)?	
6. For hvormange Dage er der udbetalt Understøttelse (alle understøttede Dage)?	
7. Hvormeget er der udbetalt til Understøttelse af Arbejdsløse og Rejsende i Maanedens Løb: a) Af Arbejdsløshedskassen? b) Af Fagorganisationen?	

Formandens Navn: .....

— Adresse: .....

NB. Fagforeningerne bedes indsende dette Skema til det Forbund, hvoraf de staar som Afdeling, eller kunne staa som Afdeling, saaledes at Skemaet er Forbundet i Hænde senest d. 8. December 1916.

Enkeltstaaende Foreninger, i hvis Fag der ikke findes noget Forbund, bedes sende deres Skemaer direkte til De samvirkende Fagforbund, Nørrefarimagsgade 49,[1] Kbhvn. K.

P. F. V.

Carl F. Madsen.

Otto Smith.

Skemaet kan i udfyldt Stand sendes i aaben Konvolut for 4 Øre (indenfor Københavns Postdistrikter for 2 Øre).

FEDERDINGS BOGTRYKKERI KØBENHVN

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 24 ❋ KØBENHAVN DEN 9. DECEMBER 1916 ❋ 13. AARGANG.

INDHOLD: Kongresser. Blokade. Den faste Voldgiftsret.

Kongresser.

Dansk Arbejdsmands Forbund

afholdt sin 10. Kongres i København i Dagene fra den 22. Oktober til 4. November inclusive. I Tilslutning dertil holdt *Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse* 2 Dages Delegeretmøde.

Kongressen bestod af 281 Afdelingsrepræsentanter, 17 Hovedbestyrelsesmedlemmer og 12 Gæster. Blandt de sidstnævnte var *Carl F. Madsen* og *E. Svendsen* som Repræsentanter for De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg og *Th. Stauning* for Partiet.

Efter Indledningstaler, Mandatgodkendelse og Valg af Kongressens Funktionærer, aflagde Forbundets Formand, *M. C. Lyngsie* følgende

Beretning.

Vi var ved sidste Kongres glade over den Styrke, vi var vokset til. I Tiden fra 1910—13 havde vi haft 32,492 Medlemmer i Lønbevægelse, og i Medlemstal var vi den Gang 37,709. Denne Gang er disse Tal blevet langt overfløjet, hvad ingen af os havde tænkt sig Muligheden af. Vi vidste, at Situationen i 1916 vilde blive meget vanskelig, idet Arbejdsgiverne havde opsagt alle Overenskomster til Udløb. Det drejede sig om ca. 700 Overenskomster, og af disse havde D. Arbejdsm. Forb. alene de 450. Vi saa derfor med Alvor paa Situationen, idet alle Arbejdere skulde ud i Lønkampe. Der var altsaa ingen til at hjælpe.

Arbejdsgiverne indledede Forbindelse med de to andre skandinaviske Landes Arbejdsgivere. De lod sig strejkeforsikre hos disse baade i Norge og i Sverrig for at kunne knuse de organiserede Arbejdere. Dette grimme Anslag blev imidlertid slaaet ned. Man taalte ikke, at Arbejdsgiverne lavede Borgerkrig. Dette kan vi takke vore gamle og stærke Organisationer for.

Efter Kongressen i 1913 gik alt normalt med roligt Arbejde, men saa kom Konflikten i Frihavnen, hvor Arbejderne virkede under Forhold, der var dikterede af Arbejdsgiverne. Strejken kom, og desværre lykkedes det Frihavnsselskabet at skaffe en stor Stab af Skruebrækkere, ialt ca. 2300. Det skyldtes den Omstændighed, at Selskabet lovede faste Pladser, der i Befolkningens Øjne saa ud til at være udmærkede. I Juli Maaned fik vi ved Forhandling med Arbejdsgiverne en Ordning med Frihavnsselskabet, hvorved Strejken hævedes.

Det første Halvaar af 1914 gik ganske ordinært. Saa kom Krigen, der lammede alt, og al Lønbevægelse standsede. Vi fik Dyrtid, men alle haabede dog, at Krigen snart maatte faa Ende. Dyrtiden medførte, at vi udenom Overenskomsterne i mange Tilfælde opnaaede Dyrtidstillæg. Saaledes forløb 1914. Man havde ved Ydelse af Dyrtidstillæg anerkendt, at Arbejderne var berettiget til dette.

I 1915 har vi ikke modtaget en eneste Lockout-Trudsel, skønt vi har ordnet 167 Lønbevægelser, der omfattede ca. 6000 Medlemmer.

Vi kom saa til 1916. Arbejdsgiverne meddelte nu De samv. Fagforb., at de under den foreliggende Situation *ikke* kunde indlade sig paa Forhandling om de 700 opsagte Overenskomster, men at man var villig til at yde Dyrtidstillæg De samv. Fagforbund forlangte imidlertid Forhandling om hver enkelt af de op-

sagte Overenskomster. En saadan Forhandling kom derefter i Gang, og der blev fra De samv. Fagforb. foreslaaet, at hver enkelt Organisation skulde forhandle med dette Fags Arbejdsgiverforening. Dette vilde dog Hovedorganisationen indenfor Arbejdsgiverne ikke gaa med til.

Saaledes gik Forhandlingerne fra Slutningen af 1915 til Begyndelsen af 1916, da Haandværkerorganisationerne i Jern- og Metalindustrien i Januar Maaned sluttede Overenskomst.

Senere førtes Forhandlinger for Støberiarbejdsmændenes Vedkommende med Jernindustriens Sammenslutning, og da der ikke derved opnaaedes et antageligt Forslag til Overenskomst, varsledes Strejke.

Det medførte et Lockoutvarsel, der omfattede mellem 70 og 75,000 Arbejdere. Det var altsaa en meget kritisk Situation, som Arbejdsgiverne her truede med at fremkalde. Ved strengt Arbejde baade Nat og Dag lykkedes det hos Forligsmanden at opnaa et Forlig, som vi kunde tage imod — det skete dog ikke uden, at Støberiarbejdsmændene maatte ud i en 14 Dages Strejke; men saa havde vi ogsaa opnaaet et Timelønstillæg, der var det dobbelte af de faglærtes. Lockouten blev derefter aflyst d. 1. Marts, og samtidig fik vi ordnet en Række Sager.

Den 11. Marts saa vi os imidlertid nødsaget til at udsende det store Strejkevarsel for en Mængde af vore Industri-Afdelinger. I Uger og Maaneder havde vi forhandlet Nat og Dag med Arbejdsgiverne, uden at det var lykkedes at opnaa Overenskomst, hvorfor Forhandlingerne tilsidst bristede. Saa greb Forligsmanden ind, og ved fornyede Forhandlinger i Dage og Nætter lykkedes det os at opnaa Overenskomster, forinden Strejken traadte i Kraft, og samtidig fik vi ordnet en samlet Overenskomst for Havnens Arbejdere. Den 7. April om Morgenen gik vi trætte og forvaagede hjem fra Forligsmanden, men da var det ogsaa lykkedes os at opnaa betydelige Fordele for Industriens Arbejdere, og vi havde overvundet en meget farlig Situation.

Efter April tog vi vort tredje Fremstød, hvor det denne Gang lykkedes os at hale Jord- og Betonarbejdernes Overenskomst samt Murarbejdsmændenes Overenskomst i Land.

En Række Brancheafdelinger saavel i København som i Provinserne har ved Forhandling opnaaet Overenskomster.

Den 8. Juli indledede vi Forhandlinger med Frihavnsdirektøren om en hel ny Overenskomst. Det lykkedes os at bringe de Prisnedsættelser, der var sket i 1914, ud af Verden, og vi opnaaede desuden at faa Priskuranten yderligere forhøjet.

Dermed havde Dansk Arbejdsmands Forbund afværget de store Lønkampe og samtidig afsluttet Hundreder af Overenskomster for vore Afdelinger ude i Landet.

Vor Lønbevægelse har medført, at af f. Ex. Industriarbejderne, som omfatter 131 Grupper med et Medlemsantal af 7394, har 6668 været i Lønbevægelse. Denne har indbragt en Forhøjelse af fra 1 Kr. til 7 Kr. 40 Øre om Ugen.

Lignende Vilkaar er der sluttet paa for andre Brancher.

Der er ialt afsluttet 662 Lønaftaler, som omfatter 47,651 Mand; men da der er en Del uorganiserede Arbejdere, som har været indblandet i Lønbevægelsen, kommer Tallet op paa over 51,000 Mand. Det er den rigeste Virksomhed, som vort Forbund nogen Sinde har udfoldet, og derfor har vi Lov til at sige, som Stauning sagde, da han paa et tidligere Tidspunkt havde Ordet, at vort Forbund er den stolteste og smukkeste Organisationsbygning, der findes i Verden. Der gives vel nok større Arbejderorganisationer — men i Forhold til vort Lands Størrelse gives der ingen Steder en saa stor og stærk.

For Ledelsen har det været en overordentlig stræng Tid. Nat og Dag har der været arbejdet, og flere af os er bleven betydelig mærket af Overanstrængelse; men trods alt er der fra alle Sider bleven arbejdet

med Energi, og jeg takker alle mine Kolleger i Hovedbestyrelsen og Forretningsudvalget for den store Glæde, hvormed de altid har taget fat og hjulpet mig.

I Kongresperioden havde der været afholdt 53 ordinære og en Del ekstraordinære Forretningsudvalgsmøder samt 22 Hovedbestyrelsesmøder. Det har taget ialt 129 Dage; men dertil kommer en Række Branche-Delegeretmøder. Der er udsendt 102 Cirkulærer og et Utal af skematiske Oversigter samt 20,339 Breve.

Der har været en Fremgang af 26 Afdelinger. Den 1. April 1913 bestod Forbundet af 214 Afdelinger med 37,712 Medlemmer, og nu har vi 240 Afdelinger med 47,692 Medlemmer. Det er en Fremgang paa ca. ti Tusinde Medlemmer. Dette skyldes den Enighed og det gode Samarbejde, der har været indenfor hele Ledelsen, og jeg tør vel slutte denne Beretning med at sige til Kongressen: Til Lykke med det Resultat, der er opnaaet.

Et meget stærkt Bifald hilste *Lyngsie*, da han sluttede sin Beretning.

Efter Beretningen førtes en Diskussion, der strakte sig over ca. 5 Dage. Den drejede sig i det væsentlige om mellemfaglige Organisationsforhold, om den overstaaede store Foraarssituation i 1916, om Frihavnsstrejken, der afsluttedes i 1914, og om Samarbejdet med Skruebrækkere.

Med særligt Henblik paa sidstnævnte Forhold stilledes et Forslag, der gik ud paa *kategorisk* at forlange Skruebrækkere fjærnet fra en Arbejdsplads som Betingelse for at afslutte en Konflikt.

Dette Forslag forkastedes imidlertid, og i Stedet for vedtoges følgende Bestemmelser desangaaende:

»Under Henvisning til det for enhver organiseret og hæderlig Arbejder nedværdigende Forhold eventuelt at kunne komme til at arbejde sammen med Skruebrækkere og i Betragtning af, at et saadant Samarbejde virker deprimerende paa den enkelte og ødelæggende for Organisationstanken, vedtager Kongressen, at Hovedledelsen og Afdelingsbestyrelserne med alle til Raadighed staaende Midler søger at ramme disse Individer, der ikke undser sig ved at falde deres Klassefæller i Ryggen, samt saa vidt muligt ikke at afslutte en Strejke, før alle Skruebrækkere er fjernet.

Hovedkontoret fører en Protokol eller et Kartotek over de ved de forskellige Konflikter optrædende Skruebrækkere.

Denne Protokol eller Kartotek skal indeholde alle de Oplysninger om de enkelte Skruebrækkere, som det er muligt at fremskaffe.

Afdelingerne, de Strejkende og Medlemmerne skulle deltage i Arbejdet for at fremskaffe disse Oplysninger og gøre Indberetning til Hovedkontoret.

Afskrift af nævnte Protokol eller Kartotek tilstilles alle Lokalafdelinger, og nye indgaaede Oplysninger ligeledes, saaledes at Fortegnelsen til enhver Tid er a jour.

Skruebrækkere, der optages i Forbundet, kan ikke under noget Forhold beklæde eller anvendes i Tillidshverv indenfor Forbundet eller dettes tilsluttede Afdelinger.«

Et Forslag, der paalagde Medlemmerne at virke for Overarbejdets Afskaffelse, vedtoges enstemmigt, og væsentlig foranlediget af, at et Spørgsmaal om en Indskrænkning af Arbejdstiden i en Del Virksomheder i Jern- og Metalindustrien stadig stod uløst, vedtoges følgende Beslutning:

Kongressen vedtager:

at Overenskomsten med Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern- og Metalindustrien snarest udarbejdes og indsendes til Afdelingerne, og

at der sættes al mulig Kraft ind paa snarest at faa tilvejebragt en Ordning vedrørende de forskellige Divergenser mellem Sammenslutningen og Forbundet angaaende Forstaaelsen af Overenskomsten, og

at Sagen vedrørende Arbejdstiden i de Virksomheder, som har en anden Arbejdstid end den sædvanlige, snarest bringes i Orden, subsidiært ved at den længere Arbejdstid end den sædvanlige betales som Overarbejde, og skulde Sammenslutningen være uvillig dertil, kan Hovedbestyrelsen fastsætte en Dag, fra hvilken vore Medlemmer i de paagældende Virksomheder ikke maa arbejde længere end den sædvanlige. —

Tillige vedtages:

at Forhandlingerne angaaende Ændringer i »Fælles Værkstedsregler« snarest optages og bringes til Afslutning. —

Skulde Sammenslutningen ved de ovennævnte omhandlede Forhandlinger stille sig afvisende, kan Kravene søges gennemført ved, at der etableres Strejke hos alle Medlemmer af Sammenslutningen.

Under Debatten om Beretningen var 108 Taler blevet holdt. Virksomheden godkendtes sluttelig med alle Stemmer mod 4.

Regnskabet.

Hovedkasserer *Johs. Sørensen* frem-

lagde det reviderede Regnskab. Det balancerede med 1,975,423 Kr. 91 Øre.

Kassebeholdningen udgjorde ved Afslutningen af 3-Aars Regnskabet pr. 31. Decbr. 1915: 802,483 Kr. 38 Øre, og Formuefremgangen i de 3 Aar var 463,992 Kr. 60 Øre.

Efter at nogle Forespørgsler var besvarede, godkendtes Regnskabet enstemmigt.

Forslag om Udmeldelse af De samvirkende Fagforbund.

Fra nogle Afdelinger var der stillet Forslag om Forbundets Udmeldelse af De samvirkende Fagforbund. Paa et vist Tidspunkt havde et Flertal af Hovedbestyrelsen anbefalet Udmeldelsen.

Debatten om dette Spørgsmaal tog 2 à 3 Dage, og saavel Formanden som Kassereren for De samvirkende Fagforbund deltog deri.

Ved Afstemningen, som foregik ved Navneopraab, forkastedes Forslaget. Der blev afgivet 130 St. *for* og 151 *imod* Udmeldelsen.

Af Hovedbestyrelsens Medlemmer stemte 11 for at fortsætte Forbindelsen med de øvrige Organisationer, medens kun 6 stemte for Udmeldelsen.

I Forbindelse med denne Sags Behandling vedtoges følgende Udtalelse:

Kongressen vedtager at opfordre De samvirkende Fagforbund til at søge optaget en Forhandling med Arbejdsgiverforeningen med det Formaal at revidere Septemberforliget i højst mulig Grad i Arbejdernes Favør.

Septemberforliget er i sin nuværende Affattelse paa flere vigtige Punkter i altfor ringe Grad egnet til at give Forstaaelse af den Rækkevidde, det egentlig har.

I denne Henseende skal blot paapeges Septemberforligets Pkt. 2 angaaende Varsels- og Boykottingsbestemmelser og Pkt. 4 angaaende Arbejdsgivernes Ret til at lede og fordele Arbejdet med det dertil hørende Erstatningsansvar.

Lovændringer og særlige Forslag.

Til Forbundets Love var der fra forskellig Side stillet Forslag til Ændringer. Af de mere betydende, der blev vedtaget, gik en Ændring ud paa at udvide Hovedbestyrelsens Antal fra 17 til 19. Udvidelsen foregaar paa den Maade, at der fremtidig vælges en Sekretær, der er stemmeberettiget og ansvarligt Medlem af Hovedbestyrelsen (tidligere var Sekretæren ansat som Kontorfunktionær) og en fjerde Forretningsfører. Dennes Opgave er at bistaa Formanden og de øvrige 3 Forretningsførere i Tilfælde, hvor Arbejdet for den enkelte bliver for omfattende.

En anden Ændring betød en Reform af Efterretningsvæsenet mellem Hovedledelsen og Afdelingerne.

Beslutningen herom var saalydende:

»Fagbladet indgaar og erstattes med en maanedlig Beretning, som udsendes til Afdelingerne i lige saamange Eksemplarer, som disse har Bestyrelsesmedlemmer. Forbundets Regnskab indgaar i disse Maanedsberetninger.«

Fagbladet udgik tidligere til *alle* Medlemmer hver Maanedsdag.

Af særlige Forslag vedtoges følgende vedrørende unge Arbejdere, der beskæftiges ved Arbejdsmandsarbejde e. lign.:

»Kongressen vedtager, at unge Arbejdere under 18 Aar, der beskæftiges ved Arbejdsmandsarbejde, eller som Bude, i Fabrikker, ved Haandværk, Industri, Handel eller anden Virksomhed, bør søges kluborganiseret i Tilslutning til Dansk Arbejdsmands Forbunds Afdelinger, og er Hovedbestyrelsen bemyndiget til at refundere Afdelingerne de med dette Spørgsmaal forbundne Udgifter.

Ved det fyldte 18. Aar skal saadanne unge Mennesker have Adgang til at overgaa til aktive Medlemmer af Dansk Arbejdsmands Forbund med Bevarelse af den erhvervede Anciennitet.

Det henstilles til Afdelingerne og Hovedbestyrelsen ved dette Spørgsmaal særlig at tage Hensyn til, at der skabes den mindst mulige Konkurrence til de voksne Arbejdere, og i størst mulig Udstrækning søge at forhindre Arbejdsgivernes tiltagende Tilbøjelighed til Udnyttelsen af billig Arbejdskraft.«

Med 257 Stemmer mod 5 vedtoges en saalydende Beslutning:

»Ved Afslutning af Overenskomster skal Resultatet først forelægges Medlemmerne i Branchen til Afstemning og Godkendelse, forsaavidt det forlanges af Arbejdernes Repræsetnanter.«

Med Henblik paa en eventuel Reorganisation af Dansk Arbejdsmands Forbund vedtoges følgende Beslutning om Udvalgsnedsættelse:

»Kongressen vedtager, at der nedsættes et Udvalg paa 9 Mand til Undersøgelse af, hvorvidt Forbundets nuværende Organisationsform paa tilstrækkelig fyldestgørende Maade svarer til Forbundets Formaal og Medlemmernes Interesser navnlig med Henblik paa en mere udpræget branchemæssig Inddeling af Forbundet i Modsætning til den nuværende geografiske Inddeling.

Udvalget udarbejder Forslag til eventuelle Forandringer og Forbundet udsender Forslaget til alm. Afstemning i Afdelingerne, straks efter at Udvalgets Arbejde er endt.«

Endelig vedtoges det at søge en Plan om Sammenslutning af Dansk Arbejdsmands Forbund og Landarbejderforbundet realiseret.

Vedtagelsen herom lød som følger:

»Kongressen beslutter, at Dansk Arbejdsmands Forbund kan tiltræde en Sammenslutning med Landarbejderforbundet med følgende Grundlag som Rettesnor:

1. L. F.s Afdelinger overgaar som halvtbetalende Afdelinger til D. A. F.

   Medlemmerne bevarer i enhver Henseende deres Anciennitet.

   D. A. F.s Medlemsbøger benyttes i Afdelingerne, og udleveres fra D. A. F. mod den almindelige Betaling (Anskaffelsessummen).

   L. F.s Medlemmer er i enhver Henseende berettiget i D. A. F. efter dettes Love.

2. Repræsentanter for L. F.s Afdelinger og dets Hovedbestyrelse samles en Gang hvert Aar sammen med Hovedbestyrelsen for D. A. F. til et Aarsmøde. Paa dette aflægges Beretning om Virksomheden og foretages Valg af Hovedbestyrelse.

   Indtil videre har to af de valgte Hovedbestyrelsesmedlemmer Sæde i D. A. F.s Hovedledelse.

3. D. A. F. afholder alle L. F.s almindelige Udgifter — herunder Udgift til dets Blad, dets Agitation, Lønnen til dets Forretningsfører og Redaktører saavel som til dets Agitatorer.

4. Agitationen planlægges sammen med Agitationen for D. A. F., og L. F.s Afdelinger har Adgang til at faa valgt mindst en Repræsentant ind i hver af D. A. F.s Agitationsudvalg.

og Hovedbestyrelsen har — om Forslaget ligeledes tiltrædes af Landarbejderforbundets Kongres — at foretage det fornødne, ligesom de nødvendige Midler, der kalkulatorisk er ansat til 16.000 Kr. aarlig, stilles til Raadighed.

Angaaende Landarbejderforbundets Stilling til Arbejdsløshedskassen, henstiller Kongressen til Kassens Delegeretmøde at bemyndige Hovedbestyrelsen til, med Arbejdsløshedsinspektoratets Godkendelse at give Landarbejderforbundet Adgang til Kassen paa følgende Grundlag:

5. Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse i Danmark aabner L. F. Adgang til, at dets Medlemmer afdelingsvis kan tiltræde Arbejdsløshedskassen som halvtbetalende, med et Kontingent af 12 Øre om Ugen plus Forbundstilskudet (3 Øre pr. Uge) med Ret til Understøttelse efter 1 og 2 Aars Forløb — 1 Kr. pr. Dag i 50 Dage, efter 3 Aars Forløb 1 Kr. 50 Øre pr. Dag i 50 Dage, efter i 3 Aar intet at have nydt af Kassen, 1 Kr. 50 Øre i 70 Dage.

   Arbejdsløshedskassen betaler Afdelingerne Tilskud til deres Administration (26 Øre pr. Kvartal pr. Medlem).«

Valg af Tillidsmænd.

Efter at forskellige andre Forslag var behandlede, fastsattes Lønninger og derpaa skredes til Valg.

M. C. Lyngsie genvalgtes til Formand, *Jens Larsen* og *Carl Drejer* genvalgtes til Forretningsførere, henholdsvis for Sjælland og de mindre Øer og for Jylland og Fyen. Som ny Forretningsfører valgtes *Hans Nielsen*, Aalborg. De københavnske Afdelinger vælger senere en Forretningsfører. Som Sekretær i Hovedbestyrelsen valgtes den tidligere Sekretær *Chr. Sørensen*, de andre Sekretærer blev *Georg Hansen* og Støberiarbejdsmand *P. Johansen*. Sidstnævnte er nyvalgt.

Til Hovedkasserer genvalgtes *Johs. Sørensen*.

Paa Separatkongresser valgtes Hovedbestyrelsesmedlemmer for de forskellige Landsdele og endelig valgtes Repræsentanter til De samvirkende Fagforbunds Repræsentantskab.

Efter at Kongressen til Slut havde bevilget 1000 Kr. til Arbejderhøjskolen i Esbjerg, vedtoges det at afholde næste Kongres i København i 1919.

Arbejdsløshedskassens Delegeretmøde.

Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse i Danmark afholdt ordinært Delegeretmøde den 5. og 6. Novbr. umiddelbart efter Kongressen.

Der var fremmødt 325 Repræsentanter fra Landets forskellige Egne.

Kassens Formand, *Johannes Nielsen*, aabnede Delegeretmødet og bød Velkommen, hvorefter Delegeretmødet konstituerede sig med de samme Dirigenter og samme Sekretærer, som havde været i Funktion under D. A. F.s Kongres.

Beretning.

Derefter aflagde Formanden Beretning, hvoraf det bl. a. fremgik, at de skiftende Indkaldelser til Sikringsstyrken havde forvoldt Kassen et økonomisk Tab paa 30,000 Kr., fordi de ca. 3000 Medlemmer, der havde været indkaldt, var kontingentfrie i Soldatertiden. Tabet var der bødet paa i nogen Grad ved et særligt Statsbidrag. Dyrtidslovene og deres Anvendelse, Revisionen af Arbejdsløshedsloven, og Loven om Arbejdsanvisning omtaltes indgaaende, ligeledes omtaltes de Bestræbelser, der fra Kassens Side var gjort for at skaffe Arbejdskraft til Landbruget. Særligt arbejdedes der energisk for Sukkerroedyrkerne. I de sidste to Aar var der kontraheret med Dyrkerne paa »Vestsjælland«. I Fjor indbragte Arbejdet i Roemarkerne ca. 40,000 Kr. i Arbejdsløn, i Aar vilde Fortjenesten andrage ca. 100,000 Kr.

Arbejdsløshedskassen arbejdede i de tre forløbne Aar med en Formuefremgang paa ca. 27,000 Kr.; men i samme Tidsrum havde der været Paaligning af Ekstrakontingent, der havde givet ca. 230,000 Kr. (heri medregnet Tilskud fra det Offentlige). I Realiteten havde Udgifterne i de tre Aar oversteget Indtægterne med over 200,000 Kr.

I Anledning af en meget stor Arbejdsløshed i Vinteren 1914 var der foretaget en Paaligning. I denne Vinter var der paa een Uge kontrolleret 8,900 af Kassens Medlemmer, og udbetalt ca. 50,000 Kr. i Understøttelse i samme Uge. Ialt i Januar Kvartal 1914 havde Arbejdsløshedskassen en Udgift paa ca. ½ Million.

Medlemstallet var i 1914 steget til 41,600, i 1915 til 43,300 og i 1916 til 49,750.

Den største Arbejdsløshed var i Januar 1914, den laveste Arbejdsløshed var i Juni 1916. Der var i 1913—14 anvist Arbejde til 10,000 Mand, i 1914—15 til 13,200 og i 1915—16 til 19,800 Mand.

Der var gennemsnitlig i de tre Aar af Arbejdsløshedskassen kontrolleret 639,990 Arbejdsløshedsdage — til Sammenligning med den kontrollerede Arbejdsløshed i D. A. F under Strejke og Lock-out gennemsnitlig pr. Aar 55,292 Dage.

Erhvervsledigheden for Medlemmer var altsaa 12 Gange saa stor som Arbejdsledighed under Konflikter.

I den forløbne Periode havde Kassen faaet 30 nye Afdelinger, 12,000 nye Medlemmer, udbetalt 2,300,000 Kr. i Arbejdsløshedsunderstøttelse og anvist Arbejde til 43,000 Mand.

Beretningen godkendtes enstemmigt.

Regnskabet.

Derefter forelagdes Regnskabet, der udviste en samlet Indtægt af 2,729,451 Kr. 42 Øre. Den samlede Udgift var 2,703,072 Kr. 98 Øre, og Beholdningen var den 31. Marts d. A. 384,075 Kr. 10 Øre. Den samlede Regnskabsbalance var 3,087,148 Kr. 8 Øre.

Regnskabet godkendtes ligeledes enstemmigt.

Forandringer i Vedtægterne.

Derefter gik man over til Behandling af Vedtægterne, og der foretoges her forskellige Forandringer, bl. a. den, at passive Medlemmer kun kan optages med Hovedbestyrelsens Godkendelse, at unge Fabriksarbejdere kan optages før de er 18 Aar. Der indførtes nye Regler for Rejse- og Flyttehjælp samt for Juleunderstøttelse, men det vedtoges ikke at forhøje den nugældende Understøttelsessats.

Der blev vedtaget, at Medlemmerne kun kan faa 3 Aars Maximum i Løbet af 4 Aar, og at Karensdagene kan tages i Løbet af 18 Arbejdsdage, og midlertidigt Arbejde nedsættes til 21 Arbejdsdage.

Kontingentet forhøjes fra 20 til 26 Øre pr. Uge og for Medlemmer, der ikke optages kollektivt: 40 Øre pr. Uge.

Det vedtoges at oprette et Reservefond og hertil at henlægge 5 pCt. af Kontingentet. Endelig vedtoges det, at de nye Vedtægter skulle træde i Kraft fra 1. Januar 1917 og

at søge Inspektoratets Godkendelse af de foretagne Forandringer.

Derefter fastsattes Lønninger og Valg af Hovedbestyrelse og Revision fandt Sted.

Johannes Nielsen genvalgtes med Akklamation til Formand.

Næste Delegeretmøde i Arbejdsløshedskassen afholdes i 1919.

Blokade overfor Stenhuggerfirmaet Sode & Sonne og dets Forretningsforbindelser.

Overfor Firmaet Sode & Sonne i Nexø, der har Stenbrud og anden Virksomhed i Nexø, Listed og Svanneke paa Bornholm, rejste Dansk Stenarbejderforbund i sin Tid Krav om at faa de bornholmske Priskuranter underskrevet for Nexø-Virksomhedens Vedkommende, men Firmaet nægtede at gaa ind herpaa. Desuden tvang Firmaet Arbejderne til at træde ud af Organisationen og for at forhindre, at de atter skulde samle sig om fælles Interesser, oprettede Firmaet meget snedigt et System, der gjorde Arbejderne til »Aktionærer« i Forretningen. Det sker paa den Maade, at der fradrages hver af Arbejderne 50 Øre af den fortjente Ugeløn; i Løbet af 2 Aar skal de saa have erhvervet en Aktie.

I Listed existerede der en Overenskomst, men den brød Firmaet simpelthen, og overalt, hvor Firmaets Haand rakte, blev det Arbejderne forbudt at organisere sig. Endelig betalte Firmaet Arbejderne 30 pCt. lavere end den Løn, der ellers betales overenskomstmæssigt paa Bornholm.

Under alle disse Forhold blokerede Stenarbejderforbundet Firmaet, og samtidig forbød Forbundet alle Medlemmer paa andre Arbejdspladser at bearbejde Sten, der kom fra Sode & Sonnes Granit- og Sandstensbrud.

Sidstnævnte Forbud, som gik ud over de organiserede Stenhuggermestre, protesterede Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening imod, og Klage bl. a. over Brud paa Varselsbestemmelserne i Septemberforliget bebudedes til Den faste Voldgiftsret.

Et Fællesmøde blev derpaa afholdt den 24. Novbr. med Repræsentation fra Hovedorganisationerne og ved denne Lejlighed, hvor et Par andre Konfliktspunkter ogsaa blev behandlet, enedes man om følgende foreløbige Afgørelse af Sode-Sonne-Sagen:

»Med Hensyn til Spørgsmaalet om Nægtelsen af at behandle Sten fra Firmaet Sode & Sonne erklærede Dansk Stenarbejderforbund sig villig til straks at hæve Blokaden hos Stenhuggermesterforeningens Medlemmer og først iværksætte den paany, efter at der er givet Varsel i Overensstemmelse med Septemberforliget. Arbejdsgiverforeningen forbeholder sig at lade Gyldigheden af et saadant Blokadevarsel prøve ved Den faste Voldgiftsret, men frafalder dog Krav om eventuel Erstatning for den til Dato forløbne Tid.«

Umiddelbart efter Mødet afsendte De samvirkende Fagforbund et saalydende Første-Varsel.

De samv. Fagforb. i Danmark. 24. Novbr. 1916.

Anbefalet.

Forretningsudvalget for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening.

Herved tillader vi os at meddele det ærede Forretningsudvalg, at vi, i Anledning af, at Dansk Stenarbejderforbund er i Konflikt med Firmaet Sode & Sonne, Nexø, agter at foreslaa en kompetent Forsamling, at der efter nærmere Bestemmelse af Omfanget iværksættes Blokade overfor nævnte Firmas Forretningsforbindelser, indtil Forholdet hos Sode & Sonne er ordnet paa en for os og Dansk Stenarbejderforbund tilfredsstillende Maade.

P. F. V.
CARL F. MADSEN.

Otto Smith.

I Overensstemmelse med Septemberforligets Punkt 2 afsendtes dernæst følgende Andet-Varsel;

De samv. Fagforb. i Danmark. 1. Decbr. 1916.

Anbefalet.

Forretningsudvalget for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening.

I Tilslutning til vor Skrivelse af 24. f. M. tillader vi os herved at meddele det

ærede Forretningsudvalg, at den dertil kompetente Forsamling har vedtaget, at intet Medlem af De samvirkende Fagforbund i Danmark fra Mandag den 11. ds. ved normal Arbejdstids Begyndelse maa foretage Bearbejdning af Varer fra Nexø-Firmaet Sode & Sonnes Stenbrud og Forretninger i Nexø, Listed eller Svaneke.

Blokaden omfatter alt Arbejde for selve Firmaet saavel som Arbejdet ved alle Varer — Granitsten, Sandsten m. m. — andre Firmaer direkte eller indirekte modtager fra Firmaet Sode & Sonne.

Blokaden opretholdes, indtil nævnte Firma har ordnet Forholdet til Dansk Stenarbejderforbund paa en for Forbundet og os tilfredsstillende Maade.

P. F. V.
CARL F. MADSEN.

Otto Smith.

Den faste Voldgiftsret.

Funktionærerne ved Frederiksberg Sporveje.

Sag Nr. 181.

Da en Strejke, som Sporvejsfunktionærerne iværksatte ved Aktieselskabet Frederiksberg Sporveje og Elektricitetsværk, blev afsluttet, skete det ved et Forlig af 23. September 1911.

I dette Forlig blev følgende bl. a. fastslaaet:

Ved eventuelle Nyansættelser sker Antagelsen, forsaavidt dette begæres, blandt det gamle Mandskab, fortrinsvis blandt de ældste Funktionærer, hvilken Forpligtelse ophører den 1. August 1912 for Frederiksberg Sporveje og den 15. Maj 1912 for Klampenborg—Tuborg Sporvej.

Enhver Funktionær af det gamle Mandskab, der fremtidig genantages ved Selskaberne, generhverver under Forudsætning af tilfredsstillende Tjeneste sin Anciennitet og fulde Pensionsret 1 Aar efter Genantagelsen, dog tidligst 1. Oktober 1913.

En Del Funktionærer, som genantoges i den nærmeste Tid efter Strejkens Afslutning, fik Ansættelse efter de fastsatte Vilkaar, men om Ansættelsesbetingelserne for ca. 60 Funktionærer, som blev genantaget af Frederiksberg Sporveje efter 1912, opstod der Uoverensstemmelser. Funktionærernes Organisation krævede dem ansat i Overensstemmelse med sidste Stykke af det forancierede Afsnit af Forliget, saaledes at de alle fik fuld Anciennitetsret paa Løn og Pension for al den Tid, de før og efter Strejken h vde været ansatte ved Sporvejene. Selskabet holdt paa, under Henvisning til det førstciterede Stykke, at de var at betragte som *helt nyantagne*, fordi de var antagne efter 1. August 1912, fra hvilket Tidspunkt den gamle Anciennitetsret efter Selskabets Formening bortfaldt for de Funktionærer, der efter det nævnte Tidspuukt blev genantaget.

Da der ikke kunde opnaas Enighed om denne betydelige Uoverensstemmelse, indklagede Sporvejsfunktionærerne gennem De samvirkende Fagforbund under 20. September 1916 Selskabet for Den faste Voldgiftsret for at faa Spørgsmaalet retslig afgjort.

Inden Tilsvaret kom til at foreligge, kom der imidlertid Forhandlinger i Gang, fortsat under Hovedorganisationernes Medvirken, og Sagens Behandling for Retten udsattes derfor.

Forhandlingerne førte til et Forlig af 10. Oktober. Dette Forlig skulde godkendes af Frederiksberg Kommunalbestyrelse, og da der opstod nogen Tvivl om, hvorvidt en saadan Godkendelse vilde kunne opnaas, afholdtes et nyt Fællesmøde om Sagen den 30. Oktober. Ved denne Lejlighed udarbejdedes et Supplement til Forliget af 10. Oktober, saaledes at der kom en midlertidig Ordning i Stand og saaledes, at Sagens endelige Ordning (Kommunalbestyrelsens Godkendelse) godt kunde afventes, selv om der maatte gaa nogen Tid.

Under de saaledes foreliggende Omstændigheder er Klagen i Sagen (Nr. 181) til Den faste Voldgiftsret taget tilbage den 2. December, dog med Forbehold om at rejse ny Sag paa Spørgsmaalet, hvis Kommunalbestyrelsen forkaster Forliget mellem Selskabet og Funktionærerne.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 25 ✻ KØBENHAVN DEN 16. DECEMBER 1916 ✻ 13. AARGANG.

Otto Smith er død.

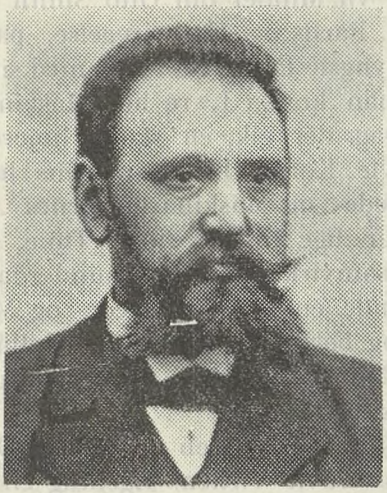

De samvirkende Fagforbunds Næstformand, Sekretær *Otto Smith* er den 14. ds. afgaaet ved Døden af et Hjerteslag.

En Arbejdskammerat, afholdt og skattet som faa, en evnerig Medkæmper i vor store Sag, en kær Ven og Partibroder er fraranet os af en pludselig og meningsløs Død. Tilsyneladende frisk og i muntert Lune som næsten altid gik Otto Smith ud af vor Kontordør Torsdag Eftermiddag for at holde Middag, efter at han lige havde afgivet Meddelelse til Social-Demokraten om en af de sidste Sager, han havde været med at ordne — Overenskomsten med Firmaet Sode & Sonne — og knapt fire Timer senere blev hans Nekrolog skrevet til Social-Demokraten. Smith laa da død og kold paa sin Baare.

Den interessante og saa heldigt gennemførte Blokade af Stenhuggerfirmaet paa Bornholm blev den sidste Sag, om hvis Tilendebringelse han gav Omverdenen Besked. Med sin aldrig svigtende Omhu og levende Interesse beskæftigede han sig med den, netop saadan som vi alle kendte ham paa vor fælles daglige Arbejdsplads.

Mindet om ham fæstner sig derfor stærkest for os i Billedet af den arbejdskære, den pligtopfyldende Slider, Værkfællen, hvis klare Hjerne altid ivrede med Sagernes uudtømmelige Bunker, og hvis glade Sind

aldrig var mere sprudlende af Lune og Humør, end naar Arbejdet gik gik rask fra Haanden og gode Resultater for de organiserede Arbejdere kunde noteres.

Men vi husker ham samtidig som den kloge og klart dømmende medansvarlige Kammerat ved vore indendørs Møder, ved de brydsomme Forhandlinger i Arbejdsgiverforeningen saavel som i vore egne større Forsamlinger, hvor vigtige Spørgsmaal stod paa Dagsordenen. Vi erindrer ham som den veltalende Arbejder-Advokat for Den faste Voldgiftsrets Skranke, hvor saa mange for en lang Fremtid betydningsfulde Afgørelser blev trufne under Indflydelse af hans djærve Slagfærdighed og skarpe Tanke. Og vi glemmer ham aldrig som den muntre og hengivne Ven, den hensynsfulde, følsomme og tjenstvillige Kammerat han altid var.

Med lignende Træk vil Mindet om Otto Smith forme sig ogsaa for de videste Kredse af vor Parti- og Fagbevægelse, paa hvis Kampomraade han færdedes fra sine yngste Dage. Han gled med sit Fag ind i vore Rækker lige fra den Dag, da han kom i Lære hos Maskinfabrikant Tidstrøm, og han fandt for hver Dag, der gik, en stadig højere vurderet Plads i Arbejderbevægelsens travle Korps, baade medens han fra 1900 til 1911 var Formand for Smede- og Maskinarbejdernes Afdeling I, og medens han i de følgende Aar, lige til sin sidste Time, stred med os paa sin byrdefulde Post i De samvirkende Fagforbunds daglige Ledelse.

Han havde vedblivende en Plads i Smede- og Maskinarbejder-Forbundets Hovedbestyrelse og beklædte samtidig adskillige Tillidshverv i Kommissioner og Udvalg, hvor Arbejderne havde Brug for hans rige Evner og hans solide Kundskaber.

Med et hurtigt og uskaansomt Greb rev Døden Otto Smith bort fra vor Kreds midt under hans travle Virken. Egentlig en god Død for den, der led den, men overvældende og gribende for hans Søskende (gift var Smith ikke) og for os andre, der mistede ham saa uforstaaelig brat. Denne voldsomt pludselige Afsked med ham kaldte Taarer frem i alle Øjne, som var vante til at se ham daglig, og længe vil den Smerte føles, som hans Bortgang efterlod i Venners og Kammeraters og i Tusinder af Arbejderes Sind.

Længe vil det ogsaa vare, før hans Plads bliver udfyldt, thi Otto Smith døde i sine Manddomsaar, kun 49 Aar gammel, rigt rustet med Virkelyst og sjældne Evner. Om hans sidste Leje lyder fra os alle en oprigtig Tak for det store Arbejde, han udrettede, og alle organiserede danske Arbejdere vil sige med os:

ÆRE VÆRE HANS MINDE.

INDHOLD: Samarbejdet. Den ny Ulykkesforsikringslov. Den faste Voldgiftsret Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene hos Saabye & Lerche. Billedskærerne hos A. L. Johansen & Søn Kuskene i Esbjerg.

Samarbejdet mellem Socialdemokratiet i Skandinavien.

Den permanente Komite for Samarbejdet mellem de skandinaviske Landes Arbejderorganisationer afholdt Konference i De samvirkende Fagforbunds Lokaler i København den 8. og 9. Decbr.

Komiteens Medlemmer, som alle var mødt, er: *Herm. Lindqvist* og *G. Møller* fra Sverrig, *Magnus Nilsson* og *Ole Lian* fra Norge samt *Stauning* og *Carl F. Madsen* fra Danmark. Til Deltagere i Mødet var indbudt Hovedredaktørerne for den socialdemokratiske Presse. *Hjalmar Branting* fra Stockholm var paa Grund af Sygdom bleven forhindret fra at deltage, medens *Jac. Vidnes* fra Kristiania og *Borgbjerg* fra København var mødt.

Mødets Dagsorden var:

1. Meddelelser om Virksomheden.
2. De udenrigspolitiske Forhold.
3. De økonomiske Forhold og Lovgivningen herom.
4. Hvervning af Arbejdere til Udlandet.

ad. 1. *Carl F. Madsen,* som ledede Mødet, afgav en Række Meddelelser om den Virksomhed, som er udfoldet i det sidst forløbne Aar. Efter Diskussion om Enkeltheder godkendtes Virksomheden.

ad. 2. Angaaende de udenrigspolitiske Forhold saavel om Krigsforholdene som om de nevtrale Landes Stilling førtes en indgaaende Diskussion og følgende to Beslutninger vedtoges:

Arbejdet for Freden.

Den permanente Komite for Samarbejdet mellem de skandinaviske Landes Arbejderorganisationer, samlet til Møde i København den 8. og 9. December 1916, beslutter at rette følgende Henvendelse til Broderorganisationerne i de krigsførende Lande:

Den frygtelige Krig har nu snart raset i 2½ Aar, og vore Partier kan, ligesom Konferencen i Haag i indeværende Aar, kun skønne, at denne Krig ganske vist har hidført megen Gru, en usigelig materiel og moralsk Elendighed, en Rystelse af den økonomiske Tilstand og Udsigt til utaalelige Byrder i Fremtiden, men ikke en Afgørelse for nogen af Parterne, hvorimod den stadig drager flere Lande ind i Rædslerne og stiller i Udsigt fortsatte grufulde Menneskeofringer og Ødelæggelse af kolossale Værdier.

Under Indtrykket heraf og i Følelsen af de Lidelser, der hjemsøger vore Klassefæller i alle Lande, beder vi saavel Partiernes Ledelser som de enkelte Partifæller om paany at overveje, hvad Socialdemokratiet kan og bør udrette.

Det er vor Overbevisning, at der i alle Lande er en Folkevilje bag Ønskerne om Tilvejebringelse af en Afslutning paa Krigen, og vi anmoder, saa indtrængende vi kan det, i vore egne Landsmænds Navn og utvivlsomt i Forstaaelse med store Dele af Menneskeheden, de socialdemokratiske Partier i de krigsførende Lande om nu at tage et Arbejde op for at samle Arbejderklassen om de Krav, der kan føre Verden frem til en varig Fred.

Vi henviser til de af den internationale socialistiske Kongres i 1910 opstillede Fordringer, der er gentagne af Konferencer saavel i de krigsførende som i de nevtrale Lande under Krigen og hvis Hovedpunkter er: obligatorisk international Voldgift, Anerkendelse af Folkenes Selvbestemmelsesret og Rustningernes Indskrænkning med almindelig Afrustning som Maal.

Idet Konferencen udtaler sin Anerkendelse overfor det internationale socialistiske Bureau for dets stadige Forsøg paa Mægling mellem Partierne og opfordrer dette til at fortsætte dette Arbejde, henvender vi os til Broderpartierne i de krigsførende Lande med vor beskedne Anmodning om, paa Grundlag af ovennævnte socialistiske Grundsætninger, at træde frem for Offentligheden med Proletariatets Krav om Krigens Afslutning og Tilvejebringelse af Sikkerhed imod Gentagelse af den frygtelige Verdenskatastrofe.

Vi opfordrer saavel Eksekutivkomiteen for det internationale socialistiske Bureau som Arbejderorganisationerne i de krigsførende Lande til nu at gøre Skridt til den Raadslagning mellem Partierne, som efter vor Mening vilde berede Vejen for Freden, der er alle Folks Ønske.

Verdenskrigen har bragt de arbejdende Folk uhyre Lidelser, det er derfor naturligt, at Kravet om Fred i første Linie rejses fra disse, og det er vor Overbevisning, at en grufuld Fremtid vil være Folkenes Lod, hvis det ikke snart lykkes at bringe det blodige Opgør til en Afslutning.

Fra flere Sider har der lydt Fredsrøster i det sidste Aar. Disse Røster bør samles, og Socialdemokratiet med sin verdenshistoriske Opgave vil indlægge sig uforgængelig Fortjeneste, hvis det samler disse Røster og rejser den Folkevilje, som vil

være i Stand til nu at bringe Krigen til Ophør.

Angaaende Skandinaviens Nevtralitet vedtoges følgende Udtalelse:

Komiteen har indgaaende beskæftiget sig med de udenrigspolitiske Forhold, der medfører saa store Vanskeligheder for de skandinaviske Lande, og med den Fare for Indblanding i Konflikter, som bestandig truer de nevtrale Stater.

Samtlige Medlemmer har paa deres Partiers Vegne erklæret, at der hos disse raader en urokkelig Nevtralitetsvilje, og Konferencen udtaler Forventningen om, at Socialdemokratiets Organisationer og parlamentariske Repræsenfanter fremtidig som hidtil vil understøtte alle Bestræbelser for Nevtralitetens Bevarelse og tilstræbe størst mulig Indflydelse paa denne Livs-Interesse for de arbejdende Folk.

Konferencen anbefaler Partiernes Bestyrelser, naar det skønnes paakrævet, at afholde Møder for Partiets Medlemmer for i videst mulige Omfange at give Oplysninger om udenrigs- og handelspolitiske Forhold, og udtaler endelig: at saafremt en Situation i Fremtiden maatte gøre det ønskeligt, skal Komiteen samles med Repræsentanter for Landenes faglige og politiske Hovedorganisationers Ledelse til ny Overvejelse af foreliggende Forhold.

ad. 3. Repræsentanter for de forskellige Lande afgav Beretning om de økonomiske Forholds Udvikling under Krigen, om de offentlige Foranstaltninger til Imødegaaelse af Dyrtiden og om de forskellige Love, der er gennemførte. Det besluttedes, at de givne Oplysninger udveksles til Brug for Partiets Repræsentanter.

ad. 4. Da Hvervning af Arbejdere til Udlandet forsøges i ret stor Udstrækning, oplystes det, at Fagorganisationerne har maattet beskæftige sig med Sagen, ligesom Regeringernes Opmærksomhed er henvendt paa det nævnte Forhold.

Komiteen besluttede, at der indhentes yderligere Oplysninger og at der optrædes paa ensartet Maade i de forskellige Lande.

Den ny Ulykkesforsikringslov.

Det har vist sig, at Spørgsmaal om Rækkevidden af den Ulykkesforsikringslov, der træder i Kraft 1. April 1917, allerede strømmer ind i Hobetal til Arbejderforsikrings-Raadet.

Raadet har derfor straks taget fat paa Besvarelserne, og der er derefter udsendt en hel Række »*Afgørelser vedrørende Ulykkesforsikringsloven af 6. Juli 1916*«.

Da det vil overflødiggøre mange Forespørgsler til Raadet, naar disse Afgørelser kommer til Publikums Kundskab og navnlig til alle Tillidsmænds, offentliggør vi efterstaaende disse Afgørelser, og agter at offentliggøre alle efterfølgende, saafremt der da ikke kommer til at foreligge saa mange, saa det af Pladshensyn vil være uoverkommeligt.

Den 25. September har Raadet offentliggjort følgende:

I Henhold til § 49 i ovennævnte Lov, der træder i Kraft den 1. April 1917, har enhver, der indenfor Industri, Haandværk, Handel, privat Tjenesteforhold m. v. i sin Tjeneste beskæftiger andre, f. Eks. Arbejdere, Funktionærer, Kontor- og Butikspersonale, Tyende m. m., Forsikringspligt efter Lovens Regler for denne Medhjælp. Fra denne Regel gælder ifølge § 49, 2det Punktum, dog den Undtagelse, at Personer, der uden at beskæftige Medhjælp, der er forsikringsberettiget efter Lovens øvrige Regler, *alene i deres Husholdning eller ved personlig Tjenestegerning anvender Medhjælp af tilfældig og ganske forbigaaende Art*, ingen Forsikringspligt har for saadan Medhjælp.

Da der til Raadet er indgaaet flere Forespørgsler om Anvendelsen af denne Undtagelsesbestemmelse, skal man paa nærværende Tidspunkt til Vejledning i saa Henseende anføre følgende:

1. Det er kun den til *Husholdning eller personlig Tjenestegerning* benyttede Medhjælp af tilfældig og ganske forbigaaende Art, der i visse Tilfælde falder udenfor Forsikringen.

En Haandværker eller Handlende eller anden næringsdrivende eller selvstændigt arbejdende Person vil saaledes have Forsikringspligt overfor Medhjælp af tilfældig og ganske forbigaaende Art, der beskæftiges i dennes Erhverv, f. Eks. under Sygdom, paa Grund af særlig Travlhed

eller lign. Forhold, uanset om den paagældende iøvrigt benytter Medhjælp.

2. Bestemmelsen tager kun Sigte paa Medhjælp af tilfældig og ganske forbigaaende Art, der benyttes ved Husholdning og personlig Tjenestegerning af Personer, *der iøvrigt ikke beskæftiger under Loven hørende Medhjælp.*

Medhjælp af tilfældig og ganske forbigaaende Art i en Husholdning, hvor der iøvrigt holdes daglig Hjælp eller anvendes periodisk Hjælp, f. Eks. en Kone en Gang om Ugen, vil saaledes falde ind under Forsikringen. Det samme er Tilfældet, naar vedkommende Arbejdsgiver i sit Erhverv beskæftiger Medhjælp, selv om der i Husholdningen ikke beskæftiges anden end den her omhandlede Hjælp af tilfældig og ganske forbigaaende Art.

3. Bestemmelsen finder indenfor det angivne Omraade kun Anvendelse paa Medhjælp af *tilfældig og ganske forbigaaende Art.*

Herved bemærkes, at en Medhjælp ikke vil kunne anses for at være tilfældig, naar dens Anvendelse er fast — Gerning som Heldagspige, Halvdagspige, Portner o. s. v. — eller dens Anvendelse finder Sted til forud ialtfald nogenlunde bestemte, periodisk tilbagevendende Tider — ugentlig Rengøring, maanedlig Vask eller Strygning o. s. v.

* * *

Den 20. Oktober er følgende offentliggjort:

1. *Medhjælp af tilfældig og ganske forbigaaende Art?* Raadet har fra en Godsfunktionær modtaget Forespørgsel om, hvorvidt en Arbejder, der lejlighedsvis og ialt højst 5 Uger aarlig benyttes til Savning, Hugning, Staksætning og Indsætning i Hus af ca. 4 Favne Bøgebrænde, samt til Pasning af en ca. 3 Skæpper Land stor Have, hvis Produkter udelukkende benyttes i Godsfunktionærens Husholdning, har Ret til Forsikring efter Loven, eller om han maa betragtes som værende af den i Lovens § 49 nævnte Medhjælp af tilfældig og ganske forbigaaende Art, der er undtaget fra Forsikringen, saafremt Arbejdsgiveren iøvrigt ikke beskæftiger Arbejdere, der er forsikringsberettigede.

Raadet besvarede Forespørgslen derhen, at den omhandlede Medhjælp ikke kuude anses for at være af tilfældig og ganske forbigaaende Art, og at der som Følge deraf paahvilede den paagældende Arbejdsgiver Forsikringspligt efter Loven overfor samme.

2. *Er en Markør i en Salonskytteforening forsikringsberettiget?* Som Svar paa en Forespørgsel har Raadet udtalt, at en Salonskytteforening, der afholder Skydning i Reglen en Gang ugentlig i Tiden fra den 1. September til den 1. Maj, har Forsikringspligt efter Loven overfor en af Foreningen beskæftiget Markør.

3. *Tjenere i en Restaurant — uanset Størrelsen af deres Fortjeneste — under Loven?* En Restauratør har forespurgt Raadet, om han har Forsikringspligt efter Loven overfor 3 Tjenere, som han beskæftiger i sin Virksomhed. I Forespørgslen var anført, at han var vidende om, at Tjenernes maanedlige Fortjeneste var ca. 300 Kr.

Raadet svarede, at der maatte anses at paahvile Restauratøren Forsikringspligt, uanset hvilken Fortjeneste de med almindelig Tjenergerning beskæftigede Personer maatte oppebære, da saadanne Personer ikke kan sidestilles med tilsynshavende, Kontorpersonale o. lign., der ifølge Lovens § 50 er undtagne fra Forsikringen, forsaavidt deres aarlige Vederlag i Virksomheden overstiger 3000 Kr.

4. *Familiemedlemmer under Loven?* En Restauratør, der i Stedet for anden Medhjælp benytter sine Børn over 14 Aar til Medhjælp saavel i Restauration som Husholdning har forespurgt Raadet, om hans Børn omfattes af Forsikringen efter Loven.

Forespørgslen besvaredes derhen, at der i Medfør af Bestemmelsen i Lovens § 51, hvorefter Medlemmer af Arbejdsgiverens Familie omfattes af Forsikringen, for saa vidt de efter

Beskaffenheden og Omfanget af deres Gerning i Arbejdsgiverens Erhvervsvirksomhed maa sammenstilles med andre Arbejdere, maatte anses at paahvile Restauratøren Forsikringspligt overfor de paagældende Børn.

5. *Paahviler Forsikringspligten efter Loven Brugsforeningsuddeleren eller Foreningens Bestyrelse?* En Brugsforeningsuddeler, der oplyste, at han udelukkende lønnes ved Procent af Salget, og at han selv antager og lønner den fornødne Medhjælp til Uddeling af Varerne, har forespurgt Raadet, om Forsikringspligten efter Loven for de ved Vareuddelingen beskæftigede Personer paahviler ham eller Foreningens Bestyrelse.

I sin Besvarelse meddelte Raadet Uddeleren, at det, uanset den i Brugsforeningen anvendte Lønningsmaade, paahvilede Foreningen og ikke ham at forsikre de i Brugsforeningsvirksomheden beskæftigede Personer, ham selv iberegnet.

6. *Har Sygehuset eller de paagældende Patienter Forsikringspligt overfor Vaagekoner?* Raadet har modtaget en Forespørgsel om, hvem der har Forsikringspligten efter Loven overfor Vaagekoner, som antages af et Sygehus og forskudsvis lønnes af dette, der dog senere faar Beløbet refunderet af de paagældende Patienter. Saaledes foranlediget har Raadet udtalt, at Forsikringspligten maatte anses at paahvile Sygehuset.

* * *

Under 20. Oktober er endvidere følgende udsendt:

Til Raadet er indgaaet flere Forespørgsler om, hvilken Forsikringspligt der efter Ulykkesforsikringsloven af 6. Juli 1916 paahviler Pleje- og Optagelseshjem, Børnehjem, Opdragelsesanstalter, Redningshjem, Husholdningsskoler, Have- og Landbrugsskoler og lignende Virksomheder.

I denne Anledning skal Raadet til Vejledning afgive følgende almindelige Udtalelse:

1. Anstalter af den omhandlede Art vil i Overensstemmelse med Lovens almindelige Regler have Forsikringspligt for de Personer, der er antaget til Arbejde ved Virksomheden, saasom Lærere, Sygeplejersker, Køkkenpersonale og tilsynsførende.

2. Med Hensyn til Personer, der for Kur, Pleje eller Undervisnings Skyld er anbragte paa eller opholder sig paa Anstalter af den omhandlede Art, og som under Opholdet der deltager i Arbejde, vil der ikke paahvile Anstalten Forsikringspligt, saafremt Virksomheden kun drives med det Formaal for Øje at yde de paagældende Patienter, Elever o. s. v. Kur, Pleje eller Undervisning, og saafremt de paagældende kun deltager i Arbejdet for Kurens, Plejens eller Undervisningens Skyld.

Saafremt Anstalten derimod samtidig med at antage sig de paagældende tillige tilstræber en Indtægt ved de paagældendes Arbejde af Betydning for Virksomhedens Opretholdelse, eller saafremt de paagældende Personer foruden at opholde sig paa Anstalten for Kur, Pleje eller Undervisnings Skyld tillige er *antaget til* at *udføre Arbejde* i Virksomheden, vil der ordentligvis paahvile denne Forsikringspligt for de paagældende Personer.

En i filantropisk Øjemed oprettet Forening, der ejer et Optagelseshjem eller en Opdragelsesanstalt, hvortil er knyttet Landbrug, vil saaledes ikke have Forsikringspligt over for de i dens Varetægt anbragte Børn, naar disse for Opdragelsens Skyld deltager i Arbejdet ved Landbruget.

Derimod vil der paahvile en Forening, der i filantropisk Øjemed har oprettet et Arbejdshjem, hvor arbejdsløse Personer mod at udføre Arbejde kan erholde Husly og Føde, indtil de atter kan fortjene til Livets Underhold paa almindelige Arbejdspladser, Forsikringspligt for de paagældende Personer.

Ligeledes vil der paahvile f. Eks. en Landbrugs-, Havebrugs- eller Husholdningsskole Forsikringspligt for Elever, der mod at udføre visse Arbejder paa Skolen optages paa denne for et lavere Honorar end de øvrige Elever.

Den 22. November er følgende offentliggjort:

1. *Medhjælp af tilfældig og ganske forbigaaende Art?* Til Raadet er indgaaet en Forespørgsel, om en Person, der ejer et Hus med Have af ikke over 1 Hektars Størrelse, og som ernærer sig ved at gaa paa Arbejde i Landbrugsvirksomheder, har Forsikringspligt overfor en Arbejder, som engang om Aaret — een eller et Par Dage — beskæftiges med Reparation af Straataget paa hans Hus, der ikke benyttes til Bolig for andre end ham selv med Familie.

Raadet besvarede Forespørgslen derhen, at da den omhandlede Arbejder efter Arten og Omfanget af hans Arbejde for Husejeren maa anses for at være af den i Lovens § 49 omhandlede Medhjælp af tilfældig og ganske forbigaaende Art, vil Husejeren i Medfør af nævnte Paragraf ikke have Forsikringspligt overfor ham, medmindre han iøvrigt beskæftiger forsikringsberettiget Medhjælp.

2. *Er Rengøringskoner m. v. i en Husholdning, der ikke benytter fast Medhjælp, under Loven?* Raadet har modtaget en Forespørgsel, om Vaskekoner, Rengøringskoner og Vinduespudsere, der antages til maanedlig eller ugentlig Hjælp i en Husholdning, hvor der ikke holdes fast Medhjælp, er forsikringsberettigede efter Loven, og om dette eventuelt afhænger af, om det er den samme eller forskellige Personer, der benyttes.

Da den omhandlede Medhjælp ikke kan betragtes som værende af tilfældig og ganske forbigaaende Art, jfr. Lovens § 49, besvarede Raadet Forespørgslen derhen, at der paahviler Husholdningens Indehaver Forsikringspligt overfor samme, og at det ikke gør nogen Forskel heri, om det er den samme eller forskellige Personer, der anvendes ved den nævnte, med visse Mellemrum tilbagevende Vask eller Rengøring. (Det bør ved Forsikringsbegæringen udtrykkelig opgives, hvor hyppigt saadan Anvendelse finder Sted, da dette vil kunne have Indflydelse paa Præmiens Størrelse).

3. *Er en Staldforpagter paa et Hotel forsikringsberettiget?* En Hotelejer har forespurgt Raadet, om han har Forsikringspligt efter Loven overfor en Staldforpagter, der har faaet overladt Hotellets Stald paa det Vilkaar, at han faar Kost og Logi samt Indtægten af Køretøjer mod at holde Gaardspladsen ren, indbære Kul og andet Ildebrændsel, samt i det hele give en Haandsrækning ved Tid og Lejlighed.

Da Staldforpagteren efter det oplyste maa anses for at staa i Tjenesteforhold til Hotelejeren, besvarede Raadet Forespørgslen bekræftende.

4. *Er en Hjemmearbejder for en Skrædder forsikringsberettiget?* Som Svar paa en Forespørgsel om, hvorvidt der paahviler en Skræddermester Forsikringspligt efter Loven overfor en Mand, som han af og til beskæftiger ved Hjemmearbejde, har Raadet meddelt, at det ikke gør nogen Forskel i Forsikringsforholdet, at vedkommende beskæftiges i Hjemmet, naar han iøvrigt kan betragtes som staaende i Tjenesteforhold til Skræddermesteren.

(Fortsættes).

Den faste Voldgiftsret.

Præsidiet.

Ved et Dommermøde har Den faste Voldgiftsret for Aaret 1917 genvalgt Bankdirektør, Dr. jur. *C. Ussing* til Formand, Højesteretsassessor, Dr. jur. *E. Tybjerg* til første og Overretsassessor *Jul. Møller* til anden Næstformand. Overretssagfører, Kommunalrevisor *E. Steincke* er Sekretær for Retten, udnævnt af Indenrigsministeriet.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene hos Saabye & Lerche. Hos Entreprenørfirmaet Saabye & Lerche fra København var der op-

staaet Uoverensstemmelser ved en Entreprise i Odense angaaende Overarbejdsspørgsmaalet. Ved et Fællesmøde den 9. Decbr. i Arbejdsgiverforeningen i København blev der Enighed om en Overenskomst, ogsaa omfattende andre Forhold.

Overarbejdet til Kl. 8 eller 9 Aften, eftersom der begyndes Kl. 5 eller 6 Morgen, skal herefter betales med 70 Øre i Timen, medens det før betaltes med 65 Øre. Overarbejde udenfor denne Tid samt Søndagsarbejde betales med 95 Øre pr. Time. Betalingen var hidtil 80 Øre.

Desuden gives der til de Arbejdere, der er beskæftigede ved dette Arbejde, et Dyrtidstillæg af 8 Kr. pr. Maaned

Timelønnen fastsattes til 50 Øre med 10 Timers Arbejdstid.

Der var varslet Strejke til om Aftenen den 13. December. Den aflystes.

Billedskærerne hos A. L. Johansen & Søn i Kolding. Hos Møbelfirmaet *A. L. Johansen & Søn* i Kolding opstod for nogen Tid siden en Konflikt, fordi Firmaet havde ladet en nyanskaffet Billedskæremaskine betjene af en Mand, der ikke var Billedskærer af Fag, og for en lavere Løn end den i Faget gældende.

Billedskærer- og Dekorationsbilledhuggernes Forbund protesterede mod denne Handlemaade fra Firmaets Side, hvorved Fagets Forhold forringedes, og forlangte, at Maskinen skulde betjenes af en Billedskærer og betales med en langt højere Løn.

Firmaet gik til Centralforeningen af jyske Snedkermestre, som bebudede at ville indbringe Sagen for Den faste Voldgiftsret for at faa Forbundet dømt for Arbejdsvægring, dersom dets Medlemmer nægtede at færdiggøre Arbejde, som kom halvfærdigt fra den paagældende Maskine.

Under disse Forhold blev der den 29. November afholdt Fællesmøde om Sagen med Repræsentation fra Hovedorganisationerne.

Efter at man her havde drøftet Principperne i Sagen, enedes man om at nøjes med at afgøre dette særligt foreliggende Tilfælde paa den Maade, at en Billedskærer sattes til Maskinen og lønnedes da efter Billedskærernes Overenskomst. Forbundet paatog sig at skaffe en Mand af Faget til det paagældende Arbejde.

Kuskene i Esbjerg. Dansk Arbejdsmands Forbund havde varslet Strejke til om Morgenen den 11. December for Kuske hos Esbjerg Vognmandsforening, fordi lokale Forhandlinger om en Overenskomst var forblevne uden endelig Resultat. Der var opnaaet Enighed om en Del Spørgsmaal, men om Ugelønnen, Overenskomstens Ikrafttræden og Varighed og Ulykkesforsikringsforholdet var Forhandlingerne bristede.

Ved et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen den 9. Decbr. naaede man dog til en endelig Ordning. Den nye Overenskomst fik tilbagevirkende Kraft til 1. November og gælder til 1. April 1918.

Ugelønnen, der før var 21 Kr. 50 Øre i de 4 Vintermaaneder, fastsattes til 26 Kr. for denne Del af Aaret, og for de 8 Sommermaaneder, hvor den hidtil var 23 Kr. 50 Øre, til 28 Kr. Dertil føjedes et Dyrtidstillæg af 2 Kr. pr. Uge hele Aaret.

Ingen bestaaende højere Lønninger maa nedsættes som Følge af denne Overenskomst.

Indtil 1. April 1917 er Kuskene forsikrede for de første 13 Uger efter et Ulykkestilfælde indtil Ulykkesforsikringslovens Forsikring indtræder. For Tiden efter 1. April skal der forhandles om det videre Forhold paa Grundlag af Ulykkesforsikringsloven, som da træder i Kraft.

Den varslede Strejke aflystes.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49,1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 26 ✻ KØBENHAVN DEN 23. DECEMBER 1916 ✻ 13. AARGANG.

INDHOLD: Otto Smiths Begravelse. Den ny Ulykkesforsikringslov. Lønbevægelser og Konflikter (Lagerarbejdere og Kuske hos Vilh. Hansen & Co. Oliemøllerne hos A. Stelling. Snedkerne hos Otto Mønsted). Arbejdsløsheden.

Otto Smiths Begravelse.

Ikke blot en stor og statelig Ligfærd, men en Afsked, der dybt og smukt udtrykte de organiserede Arbejderes Sorg, fik vor Ven, vor gode Kammerat, *Otto Smith*, da han i Onsdags den 20. ds. bragtes til Graven.

Hans Henfart blev en gribende Begivenhed, hvor Arbejdsfæller stod Æresvagt, ledsaget af Fagorganisationernes Faner, hvor Venner græd, hvor Medstandere fra Kampens Dage mødte frem og bevidnede ham deres Agtelse, mens Tillidsmænd og Udsendinge fra alle Fag samledes om hans Kiste som et mægtigt Vidnesbyrd om den Deltagelse, der satte sine Spor blandt de organiserede Arbejderes Tusinder.

Og over hans Kiste hvælvede sig et Blomsterflor, et Væld af Kranse, som sjældent er set større eller smukkere ved nogen Begravelse.

Det første overvældende Tegn paa, hvor stærkt Trangen til at vise Smith den sidste Ære bundede i vide Kredse, blev just den Mængde Kranse, som i Løbet af Formiddagen strømmede ind til De samvirkende Fagforbunds Kontorer. Det kneb med at holde Fortegnelsen over alle disse Kranse *à jour* lige saa hurtigt som de bragtes frem, og foruden Forretningsudvalgets store Værelse, hvis Gulve og Møbler dækkedes tæt, Krans ved Krans, maatte Smiths eget Værelse og endnu et tredje tages i Brug.

Vi bringer her

en Fortegnelse over Kransene:

Fra *Udlandet* var sendt Kranse fra følgende Organisationer: Landssekretariatet i Sverig, som paa Kransens Baand havde skrevet: Otto Smith; För din goda livsgärning; för ditt älskvärda kamratskap, ett varmt tack och ett sista farväll. Arbejdernes faglige Landsorganisation i Norge. Norsk Smede- og Metalarbejderforbund.

Fra følgende indenlandske *Organisationer:* Skandinavisk Sadelmager- og Tapetsererforbund. Billedskærer- og Dekorationsbilledhuggerforbundet. Hovedbestyrelsen f. Dansk Arbejdsmands-Forbund. Arbejdsmændenes Forbund for Kastrup og Omegn. Lohgarvernes Forbund. Belysningsarb. Fagf. for Københ. Dansk Formerforbund. Dansk Textilarbejderforbund. Dansk Skrædderforbund. Bødkerforbundet i Danmark. Lager- og Pakhusarb. Fagf. af 1907. Hovedbestyrelse og Revisorer f. Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund. Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund, Afdeling 6. Papirindustriarbejderforbundet. Sukkervare-, Chokolade- og Biskuitarb.-Forb. Bageri- og Konditoriarbejdernes Forb. Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund, Afdel. 1. Dansk Glasarbejderforbund. Klejnsmedenes Fagforening. De samvirkende Fagforbund. Skorstensfejersvendenes Forbund. Maskinistforeningen i Danmark. Kommunale Arbejdsmænds Org. Drejerforbundet. Glarmestersvendenes Forb. Hattearbejderforbundet. Smedeforb., Afdel. 7. Smede- og Maskinarb. Fagf., Vejle. Bryggeri- og Brænderiarbejdernes Forb. Dansk Slagteriarbejderforb. Smede- og Maskinarbejderforb., Afdel. Holbæk. Smede- og Maskinarbejderforb., Afdel. Helsingør. Dansk Kedel- og Maskinpasserforb. Do. Købhvn.s Afdel. Dansk Kellnerforbund. Bogbindernes Fagf. af 1873. Dansk Jærn- og Metalsliberforbund. Barber-, Frisør- og Parykmagerforb. Barnevognsarb. Fagf. Forgylderforbundet. Kvindelig Arbejderforb. Murerforbundet. Murersvendenes Fagf. Kommunalt Arbejderforb. Grovsmedenes Fagf. Børsteindustriarbforb. Bogbinderforbundet. Dansk Stenarbejder-Forbund. Snedkerforbundet. Dansk Arbejdsmandsforbund. Landarbejderforbundet. Smedene, Aalborg. Dansk Skotøjsarbejderforb. Skibs-

byggerne paa Orlogsværftet (Klub 5). Jord- og Betonarbejdernes Fagf. Karetmagernes Fagf. Fabrikarbejdernes Fagf. Mælkeriarbejdernes Fagf. Maskinarb. ombord i Flydedokken. Smedenes 30 Mandsforening. Socialdemokratisk Vælgerforen., 11 Kreds. Arbejdernes Fællesorg. i Kbhvn. Samtlige Arb. paa »Phønix«, Klub 16. Smede- og Maskinarb., Klub 36. Dansk Mølleriarbejderforbund. Dansk Rekyl-Syndicat, Klub 66. Kedelsmedeforeningen 1890. Sporvejs- og Omnibusfunkt.s Org. Guld-, Sølv- og Elektropl. Forb. Gørtler- og Metalarbejderforbundet. Træindustriarbejderforbundet. Tobaksarbejderforbundet. Danske Privatbaners Lokomotivmands Forbund. Dansk Elektrikerforbund. Smede- og Maskinarbf., Klub 7 (D. F. D. S.). Smede- og Maskinarbejdernes Fællesklub for Københavns Gasværk. Personalet paa Smedenes Kontorer. Smede- og Maskinarb. hos B. & W. Do. hos Carl Lund. Do. Orlogsværftets Klub 10. Do. do. 27. Do. 42. (Hærens Laborat.). Fra københavnske Lærlinge. Smede- og Maskinarbejderne paa Kanonværkstedet. Bestyrelse og Revisorer i Smede- og Maskinarbejdernes Fagf. Gamle Venner og Kolleger i Klub 20. Maskinarbejdernes Klub 100. Klubben »Aurora«. Smedeforbundets Klub 64. Do. do. 49. Do. do. 54 (Søminekorpset). Do. do. 29. Arbejderne paa »Titan«s Centrifugefabrik. Arbejderne paa »Titan«, Klub 1 A. Do. do. 1 B. Do. do. 1 C. Smede- og Maskinarbejdernes Klub 31. Maskinmesternes Forening. Smede- og Maskinarb. paa Sø-Artilleriværkstedet, do. do. Klub 7 (Taxamotor).

Fra *Institutioner, Virksomheder m. m.:* Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening. Arbejdsløshedsinspektoratet. Centralarbejdsanvisningskontoret. Den faste Voldgiftsret. Københavns Maskinistskole. Do. do. Læreforening. Forsamlingsbygningen, Rømersg. 22. Københavns Bagerlaug. Indenrigsministeriet. Bygningssnedkernes A/S. Arbejdernes Bryggeri »Stjernen«. Social-Demokratens Personale. Socialdemokratisk Forbund. Dagbladet »Social-Demokraten«. »Soc.-Demokr.« Redaktionspersonale. A/S »Aurora«. Direktionen for A/S B. & W.s Maskin- og Skibsbyggeri. Repræsentantskabet for Arbejdernes Fællesbageri. Skoleraadet under Tilsynet med den Tekniske Undervisning. Teknologisk Institut. Forligsmanden i Arbejdsstridigheder. Udvalget angaaende Revision af Loven om Den faste Voldgiftsret. Kommissionen angaaende den tekniske Undervisning.

Højtideligheden i Kirken.

I St. Johannes Kirke fandt Hovedhøjtideligheden Sted Kl. 1. Kirken var nydeligt og rigt smykket med grønne Planter, derimellem store Palmer i Koret. Her opstilledes desuden Smedeorganisationernes Faner i en Halvkreds med Socialdemokratisk Forbunds Banner i Midten. Langs Kirkens Midtergang tog senere alle de øvrige Organisationers Faner Opstilling i to Rækker gennem hele Kirkens Længde fra Kisten, som stod umiddelbart nedenfor Koret, dækket af Kransenes Væld, som fortsatte sig hele Midtergangen igennem.

Hver Plads i Kirken var ved Højtidelighedens Begyndelse optaget, og langs Sideskibene maatte store Dele af Publikum staa tæt sammenstuvede. I Koret sad Otto Smiths Søskende og øvrige Slægtninge. Paa begge Sider af Kisten stod Medlemmer af De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg og af Smede- og Maskinarbejdernes Hovedbestyrelse som Æresvagt, og i Stolene nærmest ved og omkring Baaren sad talrige Repræsentationer for Arbejderorganisationer, politiske og faglige, for offentlige Institutioner og for Virksomheder, Udvalg og Kommissioner, med hvilke Smith havde haft Forbindelse.

Bl. a. saas følgende: Forligsmanden, Departementschef *Ad. Jensen*, den tidligere Forligsmand, Generaltolddirektør *Koefoed*, Forligsmandens Stedfortræder, Departementschef *Riis Hansen*, Minister *Stauning*, Kontorchef *Hvidtfeldt* for Arbejdsanvisningsdirektoratet, Arbejdsløshedsinspektrice Frk. *Black*, Direktør *Hauberg*, Direktør *Weitemeyer*, Bogtrykker *Langkjær* m. fl. for Arbejdsgiverforeningen, Formanden for Arbejdernes Boligforening *J. Chr. Jensen*, Borgmester *Jensen*, Redaktør *E. Wiinblad*, Højeteretssagfører *Henriques*, Departementschef *Wedel* for Udvalget ang. den tekniske Undervisning, Direktør *Gunnar Gregersen* for Teknologisk Institut, Formanden for Arbejderforsikringsraadet *Gustav Philipsen*, Overretssagfører *Steincke* for Den faste Voldgiftsret (hvis Formand, Dr. jur. Ussing, ligger syg), Forstanderne *Nielsen* og *Grathwohl* for Københavns Maskinistskole, Fuldmægtig *Hvidt* for Udvalget ang. Revision af Loven om Den faste Voldgiftsret, Overretsassessor *Axel Rasmussen*, Byraadsmedlem *P. Christensen*, Helsingør (Smiths gamle Arbejdssted), og mange flere.

Efter at man havde sunget »Lær mig, o Skov, at visne glad« talte vor Partifælle, Folketingsmand Pastor *Dahl* fra Sædder.

Han skildrede smukt Otto Smith med alle hans gode menneskelige Egenskaber, dvælede ved den dybe Sorg, hans pludselige Død havde

vakt blandt Arbejderne og mange andre, fremhævede, hvorledes Taknemlighedsfølelsen stærkt maatte knytte sig til Mindet om denne Mand, der havde anvendt sine Evner saa arbejdsomt til Gavn for Organisationerne. Han følte, at han burde bruge sine Evner og Kundskaber her, og de, der valgte ham, fortrød det aldrig. Han var bestandig den gode, hjælpsomme Kammerat og banede Vej for Forstaaelsen af Arbejdernes Sag. Otto Smiths Vaaben var altid skarpe, men ogsaa altid blanke. Derfor agtedes han ogsaa af Modstandere. Han virkede ikke som Stormen, men som Foraarsvinden, der har Bud om Blomst og Frugt. Organisationslederes Lod var fuld af Bekymringe og Ansvar, men Otto Smith følte sig lykkelig ved at udøve dette Hverv; det var ikke i hans Øjne blot materielt, men fyldt af Glæden over Fremskridt ogsaa deri, at det gode, Samfølelsen, Fastheden og Frimodigheden i Kampen vandt frem hos Arbejderne. Her ved Graven lød der da en Tak til ham for hans Ord og Gerning. Han var en god Mand, og hans Liv styrkede Haabet i os paa det Godes Sejr.

Umiddelbart efter Talen sang Hr. *Max Freuler* smukt et Farvel, og under Afsyngelse af »Dejlig er Jorden« blev Kisten baaret ud, fulgt af Fanerne.

Til Krematoriet.

En mægtig Procession satte sig strax efter i Bevægelse mod Bispebjerg Krematorium. Forrest blev Smedeorganisationernes Faner baaret, derpaa fulgte Ligvognen og efter den samtlige andre Faner og Bannere, til hvilke et lille Tusinde Mennesker sluttede sig. Toget, der virkede smukt, imponerende og højtideligt, drog ad Nørre Allé og Tagens Vej ud til Krematoriet. Herude modtoges det med Hartmanns Sørgemarsch over Thorvaldsen der udførtes af et Timandsorkester. Fanerne stilledes op inde paa Pladsen foran Hallen, og mellem deres to lange Rækker blev Kisten anbragt paa en Katafalk, betrukket med sort Klæde.

De samvirkende Fagforbunds Formand, *Carl F. Madsen*, sagde nu Otto Smith det sidste Farvel paa Organisationens Vegne. Han tolkede bevæget den Følelse af Smerte, der havde grebet alle Smiths daglige Omgivelser ved Budskabet om hans pludselige Død. Smith havde været den utrættelige Medarbejder, der begyndte tidligst om Morgenen og gik sidst om Aftenen. Han var opfyldt af Ønsket om at udrette noget for den Stand, han tilhørte, og han medbragte Evner, som gjorde ham det muligt. Dertil var han en Mand, som man altid kunde stole paa, og mange kom trygt til ham og fik gode Raad; bestandig var han hjælpsom. Og dem, han kæmpede imod, indgød han Respekt. Skarp var han, men paalideligt hans Ord, derfor forhandlede Argiverne gerne med ham, og Organisationernes Tillidsmænd følte, at deres Sager hos ham var i gode Hænder.

Ikke blot følte da vi, der dagligt arbejdede sammen med ham, det store Savn, men hele Arbejderbevægelsen lider et stort Tab; han er vanskeligt at erstatte. Vi siger ham en hjærtelig Tak for alt, hvad han udrettede og lover at arbejde videre ad hans Vej. Naar vi gør det, saa ærer vi Otto Smiths Minde.

Hovedkasserer *A. Johansen* føjede endnu paa Smede- og Maskinarbejdernes Forbunds Vegne nogle hjærtelige Ord til det allerede udtalte. Han fremhævede Otto Smiths uimodstaaelige Elskværdighed, hans opslidende Energi, hans Evne til at besejre alle Vanskeligheder, intet var ham for smaat, intet for svært, naar det gjaldt Arbejdernes Tarv, og glad var han ved at gøre andre glade. Smith var en saa stærk Legemliggørelse af alt det, der giver os Indtrykket af Liv, saa man syntes, at han og Døden maatte være langt fra hinanden. I 11 Aar havde han røgtet en vanskelig Opgave i Smede- og Maskinarbejdernes Fagforening; ogsaa her anvendte han sine Evner utrætteligt, ogsaa vi særligt skylder ham Tak; i vor Organisation vil vi

aldrig glemme ham. Æret være hans Minde!

— Efter disse Taler afsang »Vulkan«, Smedenes Kor, en Salme. Smiths Broder, Værkfører *Smith*, Aarhus, takkede Følget paa Familiens Vegne, og saa bar man Kisten ind i Kapellet, mens Orkestret spillede Chopins Sørgemarsch.

Dermed var den store og stemningsfulde Bisættelseshøjtidelighed forbi; mange Mennesker gik derfra med Taarer i Øjnene ved Tanken om den savnede Ven og Kammerat.

Inden Ugens Udgang vil Otto Smiths Lig være brændt, og hans Urne vil senere blive jordet paa Assistens Kirkegaard i Overværelse af en snæver Familie- og Vennekreds. Paa Assistens Kirkegaard har den Smith'ske Familie et Gravsted; her skal Urnen nedsættes. Stedet blev i Onsdags prydet med de mange smukke Kranse fra Otto Smiths Baare.

Den ny Ulykkesforsikringslov.

II

Den 2. December er følgende offentliggjort om Forstaaelsen af § 50, 2. Punktum, i Loven:

I Medfør af § 49, 1. Punktum, i ovennævnte Lov er enhver, der her i Landet driver Virksomhed, uanset om denne er erhvervsmæssig eller ej, eller som i sin Tjeneste beskæftiger andre, f. Eks. Arbejdere, Funktionærer, Kontor- og Butikspersonale, Tyende m. m., forsikringspligtig efter Lovens Regler overfor de af ham beskæftigede Personer.

Forsikringen omfatter i Henhold til § 50 enhver, der mod Løn eller som ulønnet Medhjælper af Arbejdsgiveren er antaget til stadigt eller midlertidigt Arbejde, herunder Arbejde i Arbejdsgiverens personlige Husholdning, ved Vask, Rengøring og privat Tjenestegerning for ham og hans Familie. Undtagne er dog tilsynshavende, Kontorpersonale o. l., hvis aarlige Vederlag i Virksomheden overstiger 3000 Kr., samt den i § 49, 2. Puktum, nævnte tilfældige Medhjælp.

Da der til Raadet er indgaaet forskellige Forespørgsler om Rækkevidden af Undtagelsesbestemmelsen vedrørende *tilsynshavende, Kontorpersonale og lignende, hvis aarlige Vederlag i Virksomheden overstiger 3000 Kr.*, skal man til Vejledning i saa Henseende paa nærværende Tidspunkt udtale følgende:

Betegnelsen »tilsynshavende, Kontorpersonale o. lign.« maa efter Raadets Formening anses at omfatte ikke alene Personer, der i Henseende til Beskaffenheden af det dem paahvilende Arbejde maa betegnes som — eller som værende ligestillet med — tilsynshavende eller Kontorpersonale, men ogsaa Personer, der i social Henseende maa ligestilles med disse, f. Eks. Lærere, Læger, Ingeniører, Kunstnere, Artister, Musikere, Handelsrejsende, Brugsforeningsuddelere, Forsikringsagenter m. fl.

Reglen bliver herefter den, at Personer, der maa henregnes til den egentlige Arbejderklasse, vil være forsikrede, uanset om deres aarlige Vederlag i Virksomheden overstiger 3000 Kroner, medens de til den anførte Gruppe hørende Personer kun vil være forsikrede, forsaavidt deres aarlige Vederlag i Virksomheden ikke overstiger 3000 Kr.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvilken Løn der skal regnes med for de sidstnævnte Personers Vedkommende, skal bemærkes, at man, saaledes som Undtagelsesbestemmelsen er formuleret, maa gaa ud fra, at den alene finder Anvendelse paa de Personer, hvis faktiske Aarsløn for Arbejde i den paagældende Virksomhed overstiger 3000 Kroner.

Det vil saaledes være uden Betydning for Forsikringsforholdet, om en Person, der kun beskæftiges i en Del af den for en Virksomhed almindelige Arbejdstid, vilde have opnaaet en Løn af over 3000 Kroner aarlig, saafremt han havde haft fuld Beskæftigelse. Det afgørende er, om han for den Tid, han beskæftiges, faktisk oppebærer over 3000 Kroner aarlig eller ej. Det vil ligeledes være uden Betydning, om ved-

kommende ved Arbejde i forskellige Virksomheder tilsammen tjener over 3000 Kroner aarlig. Saafremt hans Aarsløn i nogen Virksomhed ikke overstiger dette Beløb, vil hver saadan Virksomhed for sit Vedkommende være forsikringspligtig overfor ham.

I Overensstemmelse med ovenstaaende Regler har Raadet besvaret en fra en Skole rettet Forespørgsel derhen, at der maatte anses at paahvile Skolen Forsikringspligt overfor de af Skolens Lærere, der for deres Gerning i Skolens Tjeneste ikke oppebar et aarligt Vederlag af over 3000 Kroner.

5. *Familiemedlemmer under Loven?* Til Raadet er indgaaet en Forespørgsel, om en Familiefader har Forsikringspligt efter Loven overfor en Datter, der er i Huset hos ham, og som deltager i den daglige Husgerning mod at faa Føden og Klæder.

Da Datteren efter det oplyste ikke deltager i nogen af Faderen dreven Erhvervsvirksomhed, besvaredes Forespørgslen benægtende, idet man henviste til Lovens § 51, hvorefter Forsikringen efter Lovens sjette Kapitel kun omfatter Medlemmer af Arbejdsgiverens Familie, Hustruen dog undtaget, for saa vidt de efter Beskaffenheden og Omfanget af deres Gerning i Arbejdsgiverens *Erhvervsvirksomhed* maa sammenstilles med andre Arbejdere og har fyldt deres 10de Aar.

6. *Arbejdsløse rejsende forsikringsberettigede under Ophold paa et Arbejdsherberge?* En Forening, der i filantropisk Øjemed har oprettet et Arbejdsherberge, hvor arbejdsløse rejsende beskæftiges med Brændesavning og -hugning, har forespurgt Raadet, om den har Forsikringspligt efter Loven overfor de nævnte Personer, der opholder sig paa Herberget i mindre end et Døgn, saafremt daarligt Vejr eller Sygdom ikke forhindrer dem i at gaa videre.

Under Henvisning til sin almindelige Udtalelse af 20. Oktober d. A. om Forsikringsforholdet for Anstalter af den omhandlede Art besvarede Raadet Forespørgslen bekræftende, idet man maatte anse de paagældende Personer for at være antagne til at udføre Arbejde under deres Ophold paa Herberget.

7. *Elever paa en Tjenestepigeskole under Loven?* Raadet har modtaget en Forespørgsel om Forsikringsforholdet efter Loven for en Tjenestepigeskole, der i et toaarigt Kursus oplærer ca. 30 unge Piger til Tjenestepigegerning. Det var oplyst, at Eleverne bor paa Skolen, at der betales Skolepenge til Beløb af 40—60 Kr. Kvartalet for hver af dem, samt at Skolens Undervisning fører med sig, at Eleverne til daglig beskæftiges med Arbejde, der falder fuldstændig sammen med det, der sædvanligvis udføres af Tjenestepiger.

Under Henvisning til sin almindelige Udtalelse af 20. Oktober d. A. om Forsikringsforholdet for Anstalter af den omhandlede Art, besvarede Raadet Forespørgslen derhen, at der ikke kunde anses at paahvile Skolen Forsikringspligt overfor de paagældende Elever, idet disse som oplyst ikke er antagne til at udføre Arbejde og som Følge heraf ikke kan anses for at staa i Tjenesteforhold til Skolen.

Lønbevægelser og Konflikter.

Lagerarbejdere og Kuske hos Vilh. Hansen & Co. i København For de hos Olie- og Syrefirmaet A/S Vilh. Hansen & Co. i København beskæftigede Arbejdere har der ikke hidtil existeret nogen Overenskomst. Saavel Lagerarbejdere som Kuske fik 28 Kr. i Ugeløn og Arbejdstiden, som officielt var fastsat til 10½ Time om Sommeren og 9½ Time om Vinteren, var i Virkeligheden ubegrændset; thi det var ret almindeligt, at der blev arbejdet over om Aftenen og paa Søn- og Hellgdage, men saadant Extraarbejde blev der aldrig betalt noget for.

Da nogle tidligere Forhandlinger ikke havde bragt en Overenskomst i Stand, varslede Dansk Arbejds-

mands Forbund under 22. og 30. Novbr. Strejke til om Aftenen den 8. Decbr., og under disse Omstændigheder blev der med Hovedorganisationernes Bistand afholdt et Møde den 6. December. Ved denne Lejlighed gik Sagen i Orden og Spørgsmaalet om Strejkes Iværksættelse bortfaldt dermed.

I den saaledes oprettede Overenskomst blev Arbejdstiden forkortet til 10 Timer i de 6 Sommermaaneder og 9 Timer i Vintermaanederne. Lønnen blev hævet til 32 Kr. for Lagerarbejdere og til 34 Kr. for Kuske. Overarbejdsbetalingen fastsattes til 75 Øre i Timen fra 6 til 9 Aften og til 1 Kr. i Timen for Tiden derefter og for Arbejde paa Søn- og Helligdage.

Opsigelsesfristen mellem den enkelte Arbejder og Firmaet er gensidig 14 Dage til en Lønningsdag, naar vedkommende Arbejder har været beskæftiget hos Firmaet i 3 Maaneder.

Ved Ulykkestilfælde yder Firmaet tilskadekomne Arbejdere 2 Kr. om Dagen i de første 13 Uger, derefter indtræder Bestemmelserne i Ulykkesforsikringsloven. Regler for Behandling af faglig Strid knyttedes ogsaa til Overenskomsten.

Endelig aftaltes det, at hidtil gældende Praksis med Hensyn til Ferie (6 Dage for de faste Folk), Betaling under Sygdomstilfælde og Staldtjeneste skulde opretholdes.

Den nye Overenskomst fik tilbagevirkende Kraft til 15. November og gælder til 1. April 1918.

Oliemøllerne hos A. Stelling i København. Ved et Fællesmøde den 28. Novbr. med Repræsentation fra Hovedorganisationerne udarbejdedes et Forslag til en Overenskomst for Oliemøllerne hos Firmaet A. Stelling i Valby.

Arbejdstiden fastsattes til 9 Timer daglig. Lønnen for Arbejderne i Smelteriet, Ferniskogeriet, Farveriet og Klisterkogeriet fastsattes til 31 Kr. pr. Uge, de havde før 26—30 Kr. Lønnen for Lagerarbejderne og de øvrige Fabrikarbejdere, der før havde 24—25 Kr., blev 29 Kr. pr. Uge.

Desuden fik samtlige Arbejdere 2 Kr. pr. Uge i Dyrtidstillæg. Overarbejdsbetalingen fastsattes til 80 Øre pr. Time for de første 4 Timer og til 1 Kr. pr. Time for de senere. Den i Olieindustrien gældende Tillidsmandsinstitution indførtes og ligeledes den af Hovedorganisationerne anerkendte Norm for Regler for Behandling af faglig Strid.

Overenskomsten, der varer til 1. April 1918, godkendtes af Arbejderne. Der har ikke tidligere været Overenskomst paa denne Arbejdsplads.

Snedkerne hos Otto Mønsted, Aarhus. Paa Otto Mønsteds Margarinefabrik i Aarhus var der opstaaet en Uoverensstemmelse mellem Snedkerforbundet og Firmaet i Anledning af, at Fabrikkerne havde afskediget nogle Snedkere, efter at disse havde vægret sig ved at paatage sig en enkelt bestemt Art Arbejde. Det drejede sig om Skæring af saakaldte Ørestaver og Paasætning af Reklamemærker paa disse til Brug ved Emballage, og Snedkerne mente ikke at kunne udføre dette Arbejde, efter at der var rejst Indsigelse herimod fra Bødkerne, som hævdede, at det hørte hjemme paa deres Værksteder.

Det paagældende Forhold førte til et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen den 7. December, hvor Hovedorganisationerne var repræsenterede sammen med Parterne og Bødkerforbundet.

Man naaede ved Mødet til Enighed om følgende Ordning:

Mellem Snedkerforbundet i Danmark og A/S Otto Mønsteds Selskab indføres Normen for Regler for Behandling af faglig Strid.

Med Hensyn til Udførelsen af det omstridte Arbejde ved gamle Bøtter, som vender tilbage til Fabrikken, forbliver Ordningen, som den har været hidtil. De mellem Parterne optagne Forhandlinger om en Akkordpris for det paagældende Arbejde fortsættes. Aktieselskabet Otto Mønsted erklærer sig villigt til for de Bøtters Vedkommende, som udføres eller repareres hos Bødkermestrene, at lade ogsaa det omstridte Arbejde udføre hos disse.

Arbejdsløsheden
i September Maaned 1916.

De i nedenstaaende Fortegnelse nævnte 57 Fag eller Organisationer har meddelt Oplysninger om Arbejdsløsheden i Septbr. Maaned 1916 for ialt ca. 146,700 Arbejdere.

Antallet af Arbejdsløse blandt disse var ved Maanedens Udg. ca. 2900 eller 2,0 pCt. Antallet af de i Maanedens Løb tabte Arbejdsdage er opgjort til ca. 65,000 eller 0,4 Dage pr. Medlem.

Af Fag, fra hvilke der mangler Oplysninger nævnes: Barberere, Forgyldere, Glarmestre, Gas- og Vandarbejdere, Ovnsættere, Barnevognsarbejdere, Børstenbindere, Keramikere, Gørtlere og Metalarbejdere, Instrumentmagere og Gartnere. Desuden er de meddelte Oplysninger ufuldstændige for Rebslagere, Drejere, Stenarbejdere, Dansk Arbejdsmandsforbund og Kvindeligt Arbejderforbund.

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Københ. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer.	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Tilvirkning af Næringsmidler og andre Fortæringsgst.												
Mølleriarbejdere	129	129	2	47	496	496	2	62	625	625	4	109
Bageri-ogKonditr.arb.	1239	1239	104	2144	1682	1682	78	1794	2921	2921	182	3938
Sukkervarearbejdere.	540	540	2	80	166	166	1	27	706	706	3	107
Bryggeriarbejdere ...	2767	2767	1	47	1450	1450	6	117	4217	4217	7	164
Slagteriarbejdere	680	680	56	1542	2774	2774	17	713	3454	3454	73	2255
Skraatobaksarbejdere	225	225	6	189	543	543	8	265	768	768	14	454
Tobaksarbejdere.....	4400	4400	55	2049	2460	2460	26	687	6860	6860	81	2736
Tekstilindustri.												
Tekstilarbejdere	1873	1873	4	96	5573	5548	35	1041	7446	7421	39	1137
Sejlmagere	27	27	2	22	—	—	—	—	27	27	2	22
Rebslagere.....	24	24	1	10	220	135	1	32	244	159	2	42
Beklædningsindustri og Toiletvirksomhed.												
Skræddere..... ...	3113	3113	84	1298	2439	2439	125	560	5552	5552	209	1858
Handskemagere	54	54	1	41	12	12	2	22	66	66	3	63
Hattearbejdere.....	279	279	58	2149	91	91	23	286	370	370	81	2435
Skotøjarbejdere	2463	2463	13	448	1011	1011	2	75	3474	3474	15	523
Jordarbejdere, Bygnings- og Møbelindustri.												
Brolæggere	88	88	2	80	84	62	8	200	172	150	10	280
Murere	1939	1939	43	864	4779	4722	15	400	6718	6661	58	1264
Murarbejdsmænd	1002	1002	»	619	—	—	—	—	1002	1002	»	619
Hustømrere	1417	1417	»	15	3636	3615	13	250	5053	5032	13	265
Skibstømrere	295	295	1	588	428	428	»	»	723	723	1	588
Snedkere	3779	3779	58	1540	3828	3828	26	811	7607	7607	84	2351
Billedskærere	112	112	»	»	63	63	»	»	175	175	»	»
Malere.....	2004	2004	35	780	2578	2578	14	535	4582	4582	49	1315
Sadelm.ogTapetserere	958	958	7	105	452	452	1	30	1410	1410	8	135
Stukkatører.....	89	89	»	»	7	7	»	»	96	96	»	»
Skorstensfejere	64	64	»	»	55	55	»	»	119	119	»	»
At overføre..	29560	29560	535	14753	34827	34617	403	7907	64387	64177	938	22660

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Københ. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Overført...	29560	29560	535	14753	34827	34617	403	7907	64387	64177	938	22660
Trævareindustri, samt Industrier i hvilke Træ indgaar som en væsentlig Bestanddel.												
Træindustriarbejdere	674	674	8	336	2365	2365	23	717	3039	3039	31	1053
Bødkere	258	258	»	»	519	519	2	87	777	777	2	87
Drejere	100	100	»	»	210	164	»	10	310	264	»	10
Karetmagere	349	349	»	19	552	552	4	182	901	901	4	201
Korkskærere	210	210	»	»	30	30	»	»	240	240	»	»
Kurvemagere	170	170	»	8	—	—	—	—	170	170	»	8
Læder- og Lædervareindustri.												
Lohgarvere	102	102	3	64	98	98	1	30	200	200	4	94
Hvidgarvere	46	46	»	»	34	34	»	»	80	80	»	»
Forarbejdning af Sten, samt Ler- og Glasvarer.												
Pottemagere	61	61	»	»	44	44	»	»	105	105	»	»
Stenarbejdere	150	62	»	26	316	296	3	38	466	358	3	64
Glasarbejdere	233	233	»	66	201	201	28	968	434	434	28	1034
Forarbejdning af Metal og Metalgenstande, herunder Tilv. af Maskiner og Instrum.												
Guld-, Sølv-, Elektropl.	489	489	1	41	207	207	»	»	696	696	1	41
Kobbersmede	88	88	1	32	61	61	»	»	149	149	1	32
Blikkenslagere	720	720	2	33	474	474	1	42	1194	1194	3	75
Metaltrykkere	90	90	»	»	5	5	»	»	95	95	»	»
Jern- og Metalslibere	137	137	1	14	86	86	»	»	223	223	1	14
Urmagere	68	68	»	»	149	149	»	20	217	217	»	20
Smede og Maskinarb.	8800	8800	112	3132	6708	6708	43	1142	15508	15508	155	4274
Formere	450	450	24	520	1150	1150	34	772	1600	1600	58	1292
Elektrikere	905	905	»	»	764	684	2	85	1669	1589	2	85
Industri i litterær og kunstnerisk Retning.												
Bogbindere	1389	1389	12	403	206	206	9	227	1595	1595	21	630
Litografer	378	378	3	93	106	106	»	»	484	484	3	93
Typografer	2501	2501	105	3508	1664	1606	57	1556	4165	4107	162	5064
Papirindustri.												
Papirindustriarbejdere	223	223	»	»	1099	1099	»	13	1322	1322	»	13
Dansk Arbejdsmandsf.	19000	16000	750	15500	30000	18100	430	1200	49000	34100	1180	21700
Arbejdsm. Forbund for Gentofte og Lyngby	—	—	—	—	759	759	»	»	759	759	»	»
Lager- og Pakhusarb.	652	652	5	65	—	—	—	—	652	652	5	65
Kedel- og Maskinpass.	709	709	5	307	1019	977	6	114	1728	1686	11	421
Kellnere	838	838	87	1700	573	573	23	500	1411	1411	110	2200
Kvindel. Arbejderforb.	2900	2670	81	1761	1000	718	23	458	3900	3388	104	2219
Brødkuske	296	296	3	6	—	—	—	—	296	296	3	6
Handels-og Kontormdh	1088	1088	17	509	3765	3765	46	1051	4853	4853	63	1560
Tilsammen	73634	70316	1755	42896	88991	76353	1138	22119	162625	146669	2893	65015

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsgade 49, 1. Sal, Kbhvn. K.
Telefoner 3541 og 10541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 27 ✻ KØBENHAVN DEN 30. DECEMBER 1916 ✻ 13. AARGANG.

Med Tak for godt Samarbejde i det svundne Aar, ønskes Organisationerne og Medlemmerne et godt Nytaar. Held og Fremgang i det kommende Aar. **Forretningsudvalget.**

INDHOLD: Arbejdsløsheds-Statistik. Udlandet. Lønbevægelser og Konflikter (Keramisk Forbund. Keramiske Malere paa Københavns Porcellænsmaleri). Arbejdsforholdene. Arbejdsanvisningen.

Arbejdsløsheds-Statistik.

Med dette Nr. følger Afdelingsskemaet for Decbr. 1916

Afdelingsformænd eller -kassererе, hvem Hvervet paahviler, bør sørge for, at Skemaet udfyldes og indsendes til Forbundet senest d. 8. Januar 1917.

Forretningsudvalget.

Udlandet.

England under Krigen.

I.

Efter Indbydelse fra Formanden for det engelske Sømands- og Søfyrbøderforbund, Mr. Havelock Wilson, har nogle skandinaviske Arbejderrepræsentanter aflagt et Besøg i England i D gene 14.—30. November. Deltagerne var det nævnte Forbunds herværende Repræsentant, Ch. Damm, en svensk Sømandsrepræsentant Knut Ring fra Gøteborg, Formanden for det danske Tobaksarbejderforbund Alfr. Christiansen samt undertegnede.

Foruden de Konferencer med engelske Fagforeningsledere, som var Rejsens egentlige Formaal, blev der Lejlighed til Samtaler og Møder med ledende Mænd, ogsaa indenfor den politiske og kooperative Arbejderbevægelse, og der blev Lejlighed til at se mangt og meget af Land og Folk i den daglige Dont saavel som adskilligt af det, som særlig hører Krigen til eller har Berøring med den.

Naturligvis kan man ikke se alt i England paa 16 Dage, men man kan se og opleve en Del. Vi var i London ialt over en Uge og var iøvrigt i Syd og Nord, i Øst og Vest, i store Byer og i smaa Byer og paa det flade Land. Der skal i det følgende gives en sammentrængt Fremstilling af det, vi havde Lejlighed til at iagttage.

At komme til England

under Krigen er ingenlunde nogen let Sag. Meget skal foreligge oplyst, og mange Formaliteter skal gennemgaas allerede her i Landet, inden man tør begive sig ud paa Turen med Udsigt til Held. Ved Landstigningen begyndes der forfra. Foruden Toldvæsenet maa man passere en »militær alien commission« (rekrutteret fra Opdagelsespolitiet). Underofficerer med skarpladte Revolvere i Bæltet gennemgaar efter bedste Skøn Papirer, Person og Bagage. I hver By, hvor man tager Ophold, skal baade Ankomst og Afrejse anmeldes paa Politistationen. Hotellerne skal nøje registrere deres Pensionærer.

Alle disse Viderværdigheder er Englænderne af Hjærtet imod. I Fredens Dage var de vant til at færdes i den mest ubundne Frihed, og ogsaa den fremmede kunde rejse til England uden mindste Kontrol. End ikke Hotelbøger, saadan som de kendes her i Landet og andet

Steds, blev ført. Det er naturligvis Spionfrygten, som har nødvendiggjort Systemet, der iøvrigt synes at være godt indarbejdet og at arbejde til Fuldkommenhed.

England og Englænderne.

Der findes en udbredt Forestilling om Englænderne som nogle stive, utilnærmelige og blaserte Mennesker. Aarsagen hertil er vel den, at den jævne Englænder sjældent kommer til Fastlandet, hvor man derimod i Turistegnene hyppigt træffer Englændere, paa hvem ovenstaaende nogenlunde passer, Kapitalister og Adelsfamilier, som rejser for at give Penge ud.

Hvad angaar den jævne Englænder, da er Forestillingen saa fejlagtig som vel muligt. Jeg tænker her ikke alene paa de ledende Fagforeningsmænd, Politikere osv., som vi mødte, og hvor Kammeratskabet kan have spillet en Rolle (skønt vi jo ogsaa var fremmede for de fleste af dem). Jeg tænker paa de mangfoldige Mennesker, som man møder og kan iagttage paa Jernbanetog og Sporvogne, i Hoteller og Restaurationer, i Butiker og paa Gader og Stræder. Efter vore Iagttagelser er Englænderne forekommende og aabne Folk, snarest maaske lidt snaksomme (omtrent som vi danske), tjenstvillige og altid parate til godmodig Skæmt. De er saa lidet mistroiske som vel muligt, skønt Landet er i Krig. Mit engelske — saa langt det rækker — er Yankee-engelsk og røber straks den fremmede. Men ingen lod sig anfægte af det. Vi kunde ogsaa indbyrdes tale vort eget Sprog paa offentlige Steder, uden at dette vakte nogen Opmærksomhed.

Der er sagt mange rosende Ord om Londons Politi, men saa vidt jeg kan se, ikke et Ord for meget. Rosen kan udstrækkes ogsaa til det indendørs, til Kontorerne, hvor der jo er stort Rykind under de nuværende Forhold (vi blev helt husvante paa Bow Street Politistation, saa ofte var vi der). Man bydes en Stol, mens man venter, og en Stol foran Skranken, mens man ekspederes. Er der ikke Stole nok, hentes flere fra Lokalet bagved. Tiltalen er saa forekommende og høflig, som vel kan tænkes. Ved Ekspeditionen hos det før omtalte Militær-Politi i Havnen, hvor vi ankom og afrejste, saa jeg flere Gange Underofficerer springe over Skranken og hjælpe Passagerer, som havde saa tung Bagage, at de vanskeligt selv kunde magte den. Og vel at mærke er det altid de fattige, Hjælpen gælder (de rige har jo Dragerne), en skandinavisk Sømand med sin Kiste og Sæk, en russisk Morlille med nogle store Bylter osv. Med al Respekt for vore egne Ordensvogtere kan man vanskeligt tænke sig disse paa samme Maade hjælpsomme.

Paa Hotellerne bliver man hurtigt husvant og kan passiare med Personale eller Medpensionærer, som det kan falde. I Butikerne er Betjeningen opvakt og tjenstvillig til Overflod. Hænder en eller anden komisk Begivenhed paa Gaden, kan man i Forbifarten veksle en forsaaende Bemærkning og et Smil med hvem som helst.

Ofte under mit Ophold i England ilede Tanken til Tyskland, saadan som jeg mindes dette fra den Tid, jeg som ungt Menneske arbejdede dernede. Folkekarakter, Sædvaner og Metoder er andre, men jeg mindes Tyskerne som kloge, dygtige, gæstfrie Mennesker, de bedste Kammerater. Og disse to saa udmærkede Folk flænger nu paa tredje Aar i hinandens Kød. I Jættestriden iler de tilsammen Ødelæggelsen i Møde, i Stedet for at gaa i Spidsen for Slægtens kulturelle Fremgang, saadan som det var deres naturlige Kald!

Det engelske Landskab er som Regel smukt bølgeformet. Skov er sparsomt tilstede, men der findes overalt talrige levende Hegn og meget rindende Vand. Klimaet er mildt. Markerne er grønne endnu, og Kvæg, Heste og navnlig Faar gaar ude i stort Antal. Byerne ligger tæt, og imellem disse findes ofte mere isolerede industrielle An-

læg, omringet af nogle Rækker Arbejderboliger. De ældre af disse er ensformige og uskønne, de nyere er ofte overordentlig pyntelige. Næsten alle har de det Fortrin fremfor vore, at Bebyggelsen er lav, sjældent over 2—3 Etager, selv i de største Byer. Landevejene er fortræffelige og Jernbanerne overordentlig talrige. Overalt dukker de frem, over og under hverandre, mødende hverandre, parallelt et Stykke, for saa atter at skilles, alt i en Uendelighed.

Men der findes ogsaa Egne, hvor det er mindre smilende, hvor Fabriker og Byer ligger saa tæt, at næsten al Vegetation kvæles, hvor milevidt intet andet ses end uendelige Jernbanespor, røgsværtede Fabriker, hvæsende Lokomotiver og Kraner, hvor Kulrøgen ligger som en tyk og evig Sky over Landskabet, hvor man tilsidst fortvivlet spejder efter en Smule grøn Plet at kvæge sig paa.

Banegaardene er alle ens. Uendelig mange og uendelig lange Perroner under røgsværtede Staalbuer, Broer og Tunneller, ankommende Tog og afgaaende Tog, Kiosker, Bagagerum, Billetsalgssteder osv. i én stor Forvirring, Tusindvis af travle Mennesker, som kommer Gud véd hvorfra, og skal, Gud véd hvorhen; i Newcastle som i Liverpool, i Manchester som i London.

Jernbanerne er iøvrigt udmærkede. 3. Klasse er omtrent lige saa god som 2. Klasse her. Forbindelserne er naturligvis hyppige, Hastigheden paa de gode Tog ca. 100 Kilometer i Timen, og Prisen en Penny pr. engelsk Mil. Selv i disse ekstraordinære Tider er Forsinkelser slet ikke hyppige og aldrig ret store. Pladsen er mindre kneben end her hjemme, med andre Ord, man anvender forholdsvis rigeligere Materiel.

Peder Hedebol.

Arbejdernes faglige Landsorganisation i Frankrig.

Indbydelse til Kongres.

Fra Arbejdernes faglige Landsorganisation i Frankrig har vi modtaget Indbydelse til dens Kongres, som er afholdt i Paris i Dagene den 24. og 25. December d. A.

I Indbydelsen hedder det bl. a.: »Det skal være Forretningsudvalget en Fornøjelse at modtage Delegerede fra Eders Organisation. Eders Modtagelse af Indbydelsen vil afvæbne Paastanden om, at de internationale Baand, som eksisterer mellem Proletariaterne, er bristede.«

Da det er af den største Betydning for Arbejderbevægelsen at bevare Venskabsbaandet mellem de danske Arbejdere og deres Klassebrødre i andre Lande, hvor de end lever, og da det vel heller ikke er uden Betydning for Fredens Genoprettelse, at saadanne venskabelige Sammenkomster finder Sted, vedtog Forretningsudvalget at modtage Indbydelsen. En Betingelse for, at Rejsen kunde foretages, var det imidlertid, at de Vedkommende kunde faa udstedt Pas. I den Anledning er der sket baade personlig og skriftlig Henvendelse til det franske Gesandtskab, men det lykkedes desværre ikke at faa den ønskede Tilladelse til at komme til Frankrig Der er saa i Stedet den 13. December afsendt en Skrivelse til Landsorganisationens Kongres af følgende Indhold:

Confederation Gènèrale du Travail.

Kære Kammerater!

Vi har modtaget Eders venlige Indbydelse til at deltage i Landsorganisationens Kongres i Dagene den 24. og 25. Decbr., og vi har vedtaget at lade os repræsentere.

Vi ved imidlertid endnu ikke, om der vil blive udstedt Pas til vore Repræsentanter, og da det snart er yderste Frist for deres Afrejse, vil vi — hvis Rejsen i sidste Øjeblik maa opgives — i hvert Fald, inden det bliver for sent, sende Eder et Par Ord, der til Kongressens Aabningshøjtidelighed bringer vor hjerteligste Tak for Indbydelsen.

Med overordentlig Interesse vilde vi have overværet Eders Forhandlinger, og i inderlig Fællesskabsfølelse havde vi ønsket at udveksle Tanker og nære Haab sammen med Eder.

Vi havde glædet os til under det forventede Samvær allerede nu at kunne planlægge Fremtidens fredelige Virksomhed for den arbejdende Stands Velfærd, og vi vilde i Forening have overvejet Mulighederne for snarest at naa dette Maal; vi vilde sammen have drøftet de Veje, der maatte være farbare for dette Maals Fremme.

Kære Venner og Klassefæller.

Til vor Tak for Indbydelsen føjer vi Ønsket om Held og Lykke for Eders Arbejde paa Kongressen, og vi udtaler sluttelig Haabet om, at vi snart, *meget snart*, maa samles med Eder og Kammeraterne fra alle andre Lande om vore fælles, vitale Interesser og i dyrebare Erindringer om Fortidens Samarbejde og om alle de Ofre, der blev bragt i Proletariatets store, internationale Frigørelsessag.

Vi fremsætter dette Haab i Forvisningen om, at vore Klassefæller i alle civiliserede Lande deler dette Haab, og i Bevidstheden om, at vore Brødre overalt, ligesom vi, i den dybeste Længsel venter paa Genoprettelsen af Samarbejdets, af Fredens Stund.

Paa snarligt, lykkeligt Gensyn.

Eders hengivne

Carl F. Madsen,

Formand for De samvirkende Fagforbund i Danmark.

Otto Smith.

Hvervning af Arbejdskraft til de krigsførende Lande.

Under 15. Decbr. er der udsendt et saalydende Cirkulære:

Til

Organisationerne under De samvirkende Fagforbund

I Dagene den 8. og 9. Decbr. d. A. har Komiteen for Samarbejdet mellem de skandinaviske Arbejder-Organisationer afholdt Møde i København. Komiteen bestaar af Formændene for de faglige Landsorganisationer og Formændene for de socialdemokratiske Partier i de tre skandinaviske Lande, og er oprettet i Henhold til Beslutning paa den sidste skandinaviske Arbejder-Kongres.

Paa Mødet forelaa til Behandling bl. a. Spørgsmaalet om *Hvervning af Arbejdskraft til de krigsførende Lande.*

Af de foreliggende Oplysninger fremgaar det, at en stor Del Arbejdere lader sig lokke til de krigsførende Lande af fristende Tilbud, som Agenterne fremsætter. Det viser sig imidlertid, at Arbejderne gennemgaaende rejser til disse Lande under forkerte Forudsætninger, saaledes at de efter at være kommet dertil enten slet ikke optager Arbejdet eller i det mindste hurtig opgiver det igen, hvorefter de som oftest møder store Vanskeligheder og maa lide mange Savn.

Forholdet synes at være, at Arbejderne ikke bliver udtaget til Specialarbejde og følgelig heller ikke faar den høje Løn, hvormed der reklameres, og i mange Tilfælde er de ganske uden Indflydelse paa, hvor og ved hvilke Virksomheder, de anbringes.

Deres Klage gaar derfor ofte ud paa, at der er blevet anvist dem haardt og uvant Arbejde. Hertil kommer yderligere andre Arbejdsvilkaar end de vante, Sprogvanskeligheder m. m. Naar Arbejderne ønsker at rejse hjem, kan det vare indtil 6 Uger for at faa Papirerne bragt i Orden.

Af Hensyn til alle disse Vanskeligheder, de vanskelige Ernæringsforhold i de krigsførende Lande og den kolosale Dyrtid paa alt muligt, vedtog Mødet indtrængende at advare Arbejderne mod at lade sig hverve til de krigsførende Lande.

I Henhold til det fremførte, tillader vi os at anmode den ærede Organisation om, at advare Medlemmerne mod at lade sig lokke til at rejse, hvad enten det er til Tyskland, Rusland, England, Frankrig eller andre Lande; thi de samme Vanskeligheder vil man støde paa overalt.

Vi vil iøvrigt sætte Pris paa Oplysninger fra Medlemmer, som har arbejdet i de krigsførende Lande,

om, hvad de mener om Forholdene, for at Sagen derved kan blive yderligere oplyst.

P. F. V.

CARL F. MADSEN.

Peder Hedebol.

Lønbevægelser og Konflikter.

Keramisk Forbund. Det er lykkedes Keramisk Forbund at faa afsluttet en Overenskomst med Terrakotta-Firmaet P. Ipsens Enke, København, hvor der ikke tidligere har været Overenskomst.

I Følge den dermed t ufne Ordning, der gælder fra 1. Oktober, til den med 3 Maaneders Varsel opsiges til en 1. Oktober, skal nyantagne Arbejdsfolk have en Løn af 32 Kr. 50 Øre pr. Uge.

Alle Malertakster forhøjes med 50 pCt., og Timelønnen for Malere, der har Akkord, er 90 Øre. Drejertaksten forhøjedes saaledes, at Satser paa under 50 Øre pr. Stk. forhøjes med 70 Øre pr. Stk. og Satser paa 50 Øre og derover med 50 pCt.

Alle Figurmagertakster forhøjes, naar de er under 50 Øre, med 80 pCt., og naar de er paa 50 Øre og derover indtil 1 Kr. med 70 pCt., endelig, naar de er over 1 Kr., med 60 pCt.

Arbejdstiden varer fra Kl. 7½ Morgen til Kl. 5½ Aften. Desuden er der indført Overtidsbetaling, saaledes at Overarbejdet til Kl. 10½ Aften betales med 50 pCt. Tillæg, Natarbejdet med 100 pCt., Søn- og Helligdagsarbejdet med 50 pCt.

Der er endelig indrømmet en Sommerferie paa 8 Dage med fuld Betaling.

Keramiske Malere paa Københavns Porcellænsmaleri. Keramisk Forbund har efter en kortere Tids Forhandlinger oprettet Overenskomst med »Københavns Porcellænsmaleri« den 25. November.

Ved denne Overenskomst blev Lønningerne gennemgaaende hævet med 30 à 40 pCt., enkelte Satser endog med indtil 50 à 60 pCt. Nogle af disse Satser hører til de mest betydende i den daglige Virksomhed. Gennemsnitlig androg Forhøjelserne ca. 5 Kr. pr. Uge for hver Arbejder.

Endvidere blev der fastsat en Overarbejdsbetaling af 50 og 100 pCt.s Tillæg, hvilket ogsaa gælder Overarbejde paa Søn- og Helligdage.

Arbejdstiden, der hidtil havde formet sig noget vilkaarligt derved, at Overarbejdet ikke blev betalt, blev nu fastsat til Tiden fra Kl. 8½ Morgen til Kl. 5½ Aften med en Times Spisetid; *det er altsaa 8-Timers Arbejdsdagen,* der her er gennemført.

Der er i Tilslutning til Overenskomsten sikret hver Arbejder, som inden 1. September havde været i Virksomheden 1 Aar, *en Uges Ferie med fuld Lønudbetaling.* Endelig skal der til Julen 1916 udbetales et samlet Dyrtidstillæg paa 350 Kr., som fordeles til samtlige Firmaets ca. 25 Arbejdere.

Regler for Behandling af faglig Strid blev indført i Overensstemmelse med den gældende Norm. Overenskomsten varer til 1. Juni 1918.

Arbejdsforholdene.

Arbejdsanvisningsdirektøren oplyser følgende vedrørende Arbejdsanvisningen i November Maaned 1916.

Sidst i Oktober Maaned stod der ved samtlige 51 Arbejdsanvisningskontorer tilmeldt 2575 arbejdssøgende Personer, og i Løbet af November tilmeldtes der ialt 13062 og afmeldtes 11261, saaledes at der ved Slutningen af Maaneden stod indtegnet 4376 arbejdssøgende Mænd og Kvinder. I disse Tal er indbefattet en Tilgang af 7158 og en Afgang af 5912 ledige anmeldt gennem de anerkendte Arbejdsløshedskasser. Medens ellers Afgang og Tilgang siden Juni Maaned har været omtrent lige store, forrykkedes Forholdet i Løbet af November saaledes, at der ved denne Maaneds Slutning stod ind-

tegnet ca. 1800 flere ledige end ved dens Begyndelse.

Der anvistes gennem Kontorerne Plads til ialt 5573 Personer, nemlig 4011 Mænd og 562 Kvinder. Tallet er betydelig lavere end i Oktober Maaned, da der anvistes Arbejde til over 7000 Personer, men næsten lige saa højt som for Sommermaanedernes Vedkommende. Af de anviste var 831 tilmeldte gennem Arbejdsløshedskasserne, hvis Anvisningskontorer desuden foretog 1518 selvstændige Anvisninger, medens 3067 af deres ledigmeldte Medlemmer opnaaede Arbejde ved egen Hjælp og 496 af anden Grund (Militærtjeneste, Sygdom o. a.) udgik af Fortegnelsen over arbejdssøgende.

Det samlede Tal af Anvisninger fordelte sig rundt regnet med to Femtedele til Handel og Transport, og en Femtedel til hver af Grupperne Landbrug, Industri og Husgerning m. m. Som sædvanlig foretoges der ved Provinskontorerne mange Anvisninger til Landbruget, over 900, hvoraf atter godt og vel 200 var egentlige Tyendepladser.

Som Helhed var der efter Aarstiden god Beskæftigelse hele Maaneden ud, særlig i Hovedstaden, hvor Antallet af Ledige kun forøgedes nævneværdigt i enkelte Fag og Brancher, saaledes for Malersvendenes (fra 0 til over 400), og for Jord- og Betonarbejdernes Vedkommende, ligesom ogsaa de faglærte Jern- og Metalarbejdere havde en Del flere ledige ved Maanedens Slutning. Af Syersker til Lagerarbejde var der stadig mange ledige.

En Sammenligning med Forholdene paa samme Tidspunkt i Fjor viser for Københavns Vedkommende, at medens der ved Slutningen af Novbr. i Aar kun var tilmeldt lidt over 2000 ledige Arbejdsløshedskassemedlemmer, var der i Fjor tilmeldt ca. 3600. Forskellen falder særlig paa Byggefagene. I Aar var der saaledes sidst i November 419 Malersvende mod 588 i Fjor, af Tømrersvende var der ingen ledige men 132 i Fjor, af Snedkersvende var der i Aar 22 ledige mod 290 i Fjor, af Murersvende 76 mod 243, af Murerarbejdsmænd 19 mod 174, og endelig var der af Jord- og Betonarbejdere tilmeldt 150 mod 500 paa samme Tid i Fjor. Af andre Fag kan nævnes Skotøjsarbejderne, der havde 21 ledige mod 141, og Bogtrykfaget, der kun havde 31 ledige mod 113 i Fjor. Endnu indtil Midten af Decbr. mærkedes der ikke nogen væsentlig Forøgelse af Ledigheden i de fleste Byggefag, idet det milde Vejr gør det muligt at fortsætte paabegyndte Byggearbejder.

Antallet af indtegnede Arbejdssøgere ved samtlige *Provinskontorer* var sidst i Novbr. dobbelt saa stort som sidst i Oktbr. For Byggefagenes Vedkommende gjaldt lignende Forhold som i Hovedstaden: stærk Tilgang af ledige Malersvende, men endnu forholdsvis faa ledige i de andre Byggefag.

Arbejdsanvisningen.

Indenrigsministeriet har den 4. December meddelt offentlig Anerkendelse til det kommunale Arbejdsanvisningskontor i *Køge,* og Sagfører *H. Sattrup* er godkendt som Formand for Bestyrelsen.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49,1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

AFDELINGS-SKEMA

angaaende

Arbejdsløsheden i December 1916.

Bemærk! Naar *ingen* Arbejdsløse eller *ingen* tabte Arbejdsdage skal angives, bedes man sætte et tydeligt 0. Hvor intet Tal kan angives, bedes man sætte et ?

1. Byens Navn?	
2. Organisationens Navn?	
3. Antal Medlemmer?	
4. Hvormange af Organisationens Medlemmer var arbejdsløse: I Midten af Maaneden? Ved Slutningen af Maaneden?	
5. Hvormange Arbejdsdage er der ialt gaaet tabt for Medlemmerne paa Grund af Arbejdsløshed i Maanedens Løb (Søn- og Helligdage eller lignende Fridage medregnes ikke, med mindre der i Almindelighed arbejdes 7 Dage om Ugen)?	
6. For hvormange Dage er der udbetalt Understøttelse (alle understøttede Dage)?	
7. Hvormeget er der udbetalt til Understøttelse af Arbejdsløse og Rejsende i Maanedens Løb: a) Af Arbejdsløshedskassen? b) Af Fagorganisationen?	

Formandens Navn: .....

— Adresse: .....

NB. Fagforeningerne bedes indsende dette Skema til det Forbund, hvoraf de staar som Afdeling, eller kunne staa som Afdeling, saaledes at Skemaet er Forbundet i Hænde senest d. 8. Januar 1917.

Enkeltstaaende Foreninger, i hvis Fag der ikke findes noget Forbund, bedes sende deres Skemaer direkte til De samvirkende Fagforbund, Nørrefarimagsgade 49,[1] Kbhvn. K.

P. F. V.

Carl F. Madsen.

Skemaet kan i udfyldt Stand sendes i aaben Konvolut for 4 Øre (indenfor Københavns Postdistrikter for 2 Øre).

Frederiksberg Bogtrykkeri, København N.

P. Hedebol.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 28 ❋ KØBENHAVN DEN 6. JANUAR 1917 ❋ 13. AARGANG.

INDHOLD: Udlandet. Lønbevægelser og Konflikter (Typograferne). Den faste Voldgiftsret. Arbejdsløsheden.

Udlandet.

England under Krigen.

II.

Vort første Maal var naturligvis London, Staden ved Themsen, Byernes By. Her findes de Folk, vi søgte, og i Hovedstaden banker Landets Hjærte, i England som andet Steds.

Det ligger uden for min Opgave at beskrive London; men det er vanskeligt at tilbageholde i hvert Fald nogle af de mange Indtryk.

En af de Ting, der mest interesserer et Arbejdsmenneske, er det umaadelige Omfang, Arbejdet her har antaget, Koncentrationen af uendelige produktive og distribuerende Kræfter. London er fremfor alt en travl By. Det viser sig allerede paa Færdselen.

Næsten alle Hovedfærdselsaarer er af meget betydelig Bredde, og dog opfyldes de største Delen af Døgnet af den mest mangeartede Færdsel. Mægtige Motoromnibusser med Sæder ogsaa ovenpaa, i visse Bydele ogsaa Sporvogne af lignende Størrelse, Automobildrosker og Lastavtomobiler, Hestevogne af alle Størrelser og Beskrivelser, Dampvogne (store Lastvogne, hvis forreste Del er et veritabelt lille Lokomotiv) ofte med en Bivogn hæftet paa. Ind imellem alt dette smutter nu og da en langhaaret Jødekræmmer med en tohjulet Kære, trukket af et lille Æsel, eller en Driver kommer med en Drift Kreaturer (mærkværdigvis altid løse). Forbikørsel er ikke forbudt, og det er en utrolig Færdighed, der ofte lægges for Dagen, f. Eks. af Chaufførerne paa de store »Busser«, naar de finder en lille bitte Aabning og benytter den til at komme foran Sidemanden. Ved alle betydelige Kryds staar Politibetjente og leder Færdselen. Naar den et Øjeblik standses, hobes Køretøjerne op i en stor broget levende Knude af tilsyneladende den mest haabløse Forvirring. Men det er kun et Øjeblik. Et Vink af Politibetjenten, og det hele løser sig og glider videre som den mest dagligdags Ting, hvad det jo ogsaa er.

Og saa foregaar vel endda den meste Persontrafik under Jorden, ad den saakaldte Undergrund Railway, et helt Jærnbanenet, hvor elektriske Tog med 6 store Vogne i hver med de korteste Mellemrum transporterer Folk fra den ene Del af Millionbyen til den anden. Dette System viste sig utilstrækkeligt, og for nogle Aar siden byggedes saa en Jærnbane endnu dybere nede, den saakaldte Tube, hvor ganske det samme foregaar. Adgangen sker ad Elevatorer, som rummer et halvt Hundrede Mennesker hver, eller ad Trapper, som selv løber ned eller op. Gaar det en ikke rask nok, kan man komme stærkere afsted ved selv under Farten at løbe i samme Retning.

Det næste, der tager Opmærksomheden, er de mange prægtige offentlige Bygninger, i Reglen opført af Sandsten og Marmor, som af Ælde og det engelske Klima faar en ganske særegen Tone. Den ældste er Tower med sine mægtige og — set fra Tower Hill — forvirrede Murmasser. Gaar man videre ud over Tower Bridge, faar man Fronten at se,

og Tower præsenterer sig da som en Bygning af stor Skønhed. Den er bl. a. Statsfængsel, og Pokkers godt er den vist gemt, som sættes ind her. Tower Bridge hviler paa to mægtige Murpiller i Stil med Slottet.

Her omtrent begynder den store Skibsfart. Vældige Pakhuse flankerer Floden paa begge Sider, Hushøje Kraner løfter de svære Kolli ud af Skibenes Bug saa let, som var det for Plasér, og anbringer dem paa Pakhusenes Gallerier eller i Pramme til Videretransport. Det samme Sceneri fortsættes mod Øst ud i de store Dokker.

Dette er Citys Flanke mod Øst. Mod Vest flankeres den — ogsaa direkte ved Floden — af den prægtige Parlamentsbygning og det stilfulde Westminster Abbedi. Imellem disse Yderpunkter ligger en Mængde bemærkelsesværdige offentlige Bygninger, bl. a. St. Pauls Cathedralen, der er en forstørret og forskønnet Udgave af vor Marmorkirke og ligger indeklemt omtrent som denne. Længst mod Vest er en hel Gade af Regeringsbygninger, det saakaldte Whitehall. Her ligger bl. a. Scotland Yard, Opdager-Centralen, som findes omtalt i enhver Detektivroman af den »rigtige« Slags.

Vi er ofte ved at gyse ved Tanken om en By paa 8 Millioner Mennesker (eller er det kun 6. Jeg husker det ikke saa nøje, og London'erne selv veed det ofte ikke. Det behøver ikke at være Uvidenhed; thi Byen er i hvert Fald i nogle Henseender flere Kommuner, og det er ikke saa lige altid at afgøre, hvad Begrebet London egentlig dækker). Og saa har dog Londons Befolkning det mere lyst og luftigt end Københavns. I Centrum, Forretningskvarteret, er Bebyggelsen høj; men ude, hvor Folk bor, finder vi paany den typiske toetagers Bygning med brede Gader og med god Plads bagud. Saadanne Kvarterer kan strække sig milevidt. Selv i det berygtede Whitechapel er det ikke stort anderledes, bortset fra nogle gamle Smøger hist og her. Hvad Bebyggelsen angaar, er Whitechapel en Mønsterbyi mod Saksogade- eller Stengade-Kvarterne. Høje Beboelseshuse, de saakaldte flats, kan man finde ogsaa i London, men den lave Bebyggelse er Reglen. *Peder Hedebol.*

Lønbevægelser og Konflikter.

Typograferne i København. Fra Arbejdsgiverforeningen modtog vi under 27. f. M. en Klage over, at Bestyrelsen for Typografforbundet i Strid med Fagets Overenskomst havde opfordret Medlemmerne til at nægte at udføre Overarbejde og til i det Hele at udføre saa lidt Arbejde som mulig.

Forbundet erkendte Rigtigheden af det fremførte og oplyste, at Grunden til dette Skridt var foranlediget ved Principalernes Modstand mod at yde Medlemmerne et haardt tiltrængt Dyrtidstillæg.

Den næste Dag fandt der et Møde Sted mellem Repræsentanter for Hovedorganisationerne og Parterne, og efter nogen Forhandling henvistes Sagen til videre Forhandling mellem Parterne.

Det er herefter lykkedes at naa til Enighed om, at Principalerne yder til et Dyrtidsfond et fast Beløb af 3 Kr. pr. Uge for hver Arbejder, som har været beskæftiget i Ugens Løb.

Dyrtidsfondet skal forvaltes og fordeles af en Bestyrels, bestaaende af 2 Principaler og 2 Arbejdere.

Da Overenskomstens Form og Indhold er noget ganske nyt og sikkert har Interesse udover Typografernes Kreds, gengiver vi Ordlyden og en Forklaring om dens Virkninger.

Overenskomst vedrørende Dyrtidshjælp i de typografiske Fag.

1. Hver Arbejdsgiver indbetaler til et Dyrtidsfond, der benævnes »Bogtrykfagets Dyrtidsfond«, et fast Beløb af 3 Kr. pr. Uge for hver hos ham i Ugens Løb be-

skæftiget Arbejder, der falder ind under den for Faget gældende Tarif (Lærlinge og Elever ved Paalægning undtagne. For medhjælpsvis Arbejde efter Tarifens § 4 betales i Dyrtidshjælp 50 Øre pr. Dag, som udbetales den paagældende Arbejder sammen med hans Løn). Første Indbetaling finder Sted Fredag den 5. Januar 1917.

Det her omhandlede Beløb udbetales hver Fredag til Arbejdernes Tillidsmand med en Check, udstedt til »Bogtrykfagets Dyrtidsfond« og paaskrevet »Til Bank eller Bankier«. Tillidsmanden videresender Checken og en Fortegnelse over de i Ugens Løb beskæftigede Arbejdere til Dyrtidsfondets Styrelse.

2. Det saaledes indkomne Beløb modtages, forvaltes og fordeles af en Styrelse, der bestaar af 2 Principaler og 2 Arbejdere; disse vælges af Organisationernes Styrelser.
3. Ved Beløbenes Fordeling til Arbejderne anvendes følgende Regler:
   a. For hver Arbejder med Normalløn (d. v. s. ren Ugeløn for 6 Arbejdsdage og ren Ugeløn for 6 Arbejdsdage + Tillæg for forlagt Arbejdstid eller Natarbejde) indtil og med 36 Kr. 2 Portioner.
   b. For hver Arbejder med Normalløn fra 37 Kr. til og med 40 Kr. 1 Portion.
   c. For hver Arbejders Hustru (Enker og Enkemænds Husholdersker), som ikke har selvstændigt Erhverv (d. v. s. er Forretningsdrivende eller fast Lønarbejder i en Erhversgren) uanset Arbejdernes Løn 1 Portion.
   d. For gifte mandlige Arbejdere, Enkemænd, Enker og ugifte Paalæggersker for hvert Barn under 15 Aar, uanset Arbejderens Løn ½ Portion.

   For Beregningssættere regnes som Normalløn hans Gennemsnitsfortjeneste i de henholdsvis 4 og 5 Uger, en Udbetalingsperiode omfatter.

   Eksempel: En gift Arbejder, hvis Løn er 36 Kr. ugl., og som har 4 Børn, faar altsaa: 1) For sig selv 2 Portioner, 2) for Hustruen 1 Portion, 3) for 4 Børn ½ Portioner. Ialt saaledes 5 Portioner.
4. Ved forekommende Tilfælde, der ikke er klart bestemte ved ovenstaaende Regler, afgør Fondets Styrelse Sagen.

   Hvor ganske særlige Omstændigheder taler derfor, kan Fondets Styrelse, naar det iøvrigt skønnes stemmende med nærværende Overenskomsts Aand og naar Beslutning derom tages enstemmigt, afvige fra de givne Regler.
5. De Beslutninger, som Fondets Styrelse tager vedrørende Beløbenes Fordeling efter nærværende Overenskomst, er endelige og afgørende.
6. Opstaar der indenfor Fondets Styrelse Uoverensstemmelse om nærværende Overenskomsts Forstaaelse, afgøres den af Fondets Styrelse med Formanden for Bogtrykfagets Voldgiftsret som Opmand. Vægrer denne sig ved at paatage sig Hvervet, udnævnes en Opmand af Formanden for Den faste Voldgiftsret.
7. Udbetalingen finder Sted tre Gange i hvert Kvartal, nemlig Fredagen i Kvartalets 5. og 9. Uge samt i det følgende Kvartals 1. Uge. De to første Gange for de forløbne 4 Uger og 3. Gang for de forløbne 5 Uger.
8. De to første Udbetalinger i et Kvartal foretages paa Grundlag af en af Fondets Styrelse efter det forhaandenværende Materiale udregnet omtrentlige Størrelse for Portionerne. Den tredje Udbetaling i Kvartalet reguleres efter det i Kvartalets Løb faktisk indbetalte Beløb, saaledes at Portionerne kan blive henholdsvis større eller mindre end forud beregnet og 3. Udbetaling som Følge heraf henholdsvis større

eller mindre end Kvartalets 2 forudgaaende Udbetalinger.

Fondets første Udbetaling finder Sted Fredag den 2. Februar 1917.

Det bemærkes, at Portionernes Størrelse efter de af Forhandlingsudvalget foretagne Beregninger kan ansættes til ca. 1 Kr. 30 Øre pr. Uge

Dagen før hver Udbetaling sender Fondets Styrelse til hver Principal en Fortegnelse over alle hos ham beskæftigede Arbejdere, til hvilke Udbetaling skal finde Sted, med Angivelse af det hver enkelt tilkommende Beløb. Samtidig oversendes en Check paa det samlede Beløb.

9. Samtlige de fra Principalerne indbetalte Beløb skal fordeles til Arbejderne, og kun de indvundne Renter kan anvendes til Administrationen. Hvad denne eventuelt kræver mere, dækkes efter nærmere Aftale med de kontraherende Parter.
10. Dansk Typograf-Forbund forpligter sig til at gennemføre en tilsvarende yderligere Dyrtidshjælp hos de Bogtrykkere i København, som ikke er Medlemmer af Københavns Bogtrykkerforening, og hvor Forbundet har Medlemmer beskæftigede.
11. I det Tilfælde, at der i Strid med den bestaaende Tarif eller andre Overenskomster fra Typografernes eller deres Organisations Side iværksættes Arbejdsstandsning eller kollektiv Arbejdsvægring, der ikke straks efter Paaklage bringes til Ophør, er Københavns Bogtrykkerforening berettiget til uden nærmere Varsel at standse Indbetalingerne til Dyrtidsfondet fra sine Medlemmer.
12. Nærværende Dyrtids-Overenskomst kan opsiges fra begge Sider med 1 Maaneds Varsel til Ophør ved et Kvartals Udløb.

København, den 7. Decbr. 1916.

For Københavns Bogtrykkerforening:
Vilh. C. Berg. C. Jespersen.
M. Truelsen. C. Græbe.

For Dansk Typograf-Forbund:
Viggo Christensen. Bern. Schmidt.
Vilh. Wartenberg. Carl Nielsen.

Forslagets Virkninger.

Hvorledes Forslaget i Praksis vil virke, skal vi her illustrere med Eksempler, tagne fra de forskellige Løngrupper i Forslaget:

1. En gift Arbejder med 4 Børn, hvis Løn er 36 Kr. og derunder, vil for sig selv modtage 260 Øre, for Hustruen (for saa vidt hun ikke er selverhvervende) 130 Øre og for de 4 Børn 260 Øre, eller ialt 6 Kr. 50 Øre ugentlig, ved Udbetalingen hver 4. Uge 26 Kr. (Med 6 Børn og under samme Forhold henholdsvis 7 Kr. 80 Øre og 31 Kr. 20 Øre.)

2. En Arbejder i ovennvævnte Løngruppe med Hustru og 2 Børn faar 5 Kr. 20 Øre ugentlig eller 20 Kr. 80 Øre hver 4. Uge.

3. En Arbejder som foranstaaende, men uden Børn, 3 Kr. 90 Øre ugl. eller 15 Kr. 60 Øre hver 4. Uge.

4. En Arbejder med Løn fra 37 Kr. til og med 40 Kr. ugentlig og med 4 Børn, 5 Kr. 20 Øre ugentlig eller 20 Kr. 80 Øre hver 4. Uge.

5. Som foranstaaende med 2 Børn 3 Kr. 90 Øre ugentlig eller 15 Kr. 60 Øre hver 4. Uge.

6. Som foranstaaende, men uden Børn, 2 Kr. 60 Øre ugl. eller 10 Kr. 40 Øre hver 4. Uge.

7. En Arbejder med en Løn, der ligger over 40 Kr., faar intet Tillæg for sig selv, men for Hustrueu og Børnene som i ovennævnte Eksempler; altsaa saaledes: med 4 Børn 3 Kr. 90 Øre ugl. eller 15 Kr. 60 Øre hver 4. Uge.

8. Som foranstaaende med 2 Børn 2 Kr. 60 Øre pr. Uge eller 10 Kr. 40 Øre hver 4. Uge.

9. Som foranstaaende, men uden Børn, vil der kun være tillagt Hustruen 130 Øre ugentlig eller 5 Kr. 20 Øre hver 4. Uge.

10. Den ugifte Arbejder, hvis Løn er over 40 Kr. ugentlig, vil ikke modtage noget Tillæg til Lønnen.

For alle de under 1—9 anførte Eksempel gælder, at den 3. Udbetaling i Kvartalet omfatter 5 Uger

og altsaa vil blive 1/4 større end 4 Ugers Udbetalingerne.

Forslaget omfatter alle de Brancher, hvis Løn er fastsat efter Tarifen, naar undtages de kvindelige Elever. Ugifte kvindelige Trykkeriarbejdersker vil alle faa 2 Portioner (260 Øre) ugentlig og de i Forsiaget bestemte Tillæg for eventuelle Børn.

Gift kvindelig Trykkeriarbejderske, hvis Mand maa antages at være Forsørgeren, faar kun de to Portioner (2 Kr. 60 Øre) til sig selv, men intet for sine even uelle Børn. Merudgiften for Bogtrykkerne i et Aar bliver ca. 343,200 Kr.. hvoraf ca. 240,000 vil falde paa Medlemmer af Københavns Bogtrykkerforening.

Dansk Typograf-Forbund har opsagt den gældende Overenskomst med Provinsbogtrykkerne og Foreningen af Bladudgivere i Provinsen til Ophør 1. Juli. Overenskomsten omfatter ca. 1500 Medlemmer.

Den faste Voldgiftsret.

Murerarbejdsmændene mod Murerlavet.

Sag Nr. 186.

Den faste Voldgiftsrets Kendelse af 20. December 1916 i Sag Nr. 186: Murerarbejdsmændenes Fagforening mod Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening.

Murerarbejdsmændenes Fagforening har indklaget Arbejdsgiverforeningen for Overtrædelse af Septemberforligets Punkt 2. Klagen har Hensyn til, at Arbejdsgiverforeningen, efter at der af Klagerne i Marts d. A. var iværksat en lovlig Strejke overfor Københavns Murerlav, og efter at 9 af de Strejkende havde faaet Arbejde hos Vognmand Chr. Hansen uden Varsling efter Septemberforliget har tilkendegivet denne, at han maatte afskedige disse 9 Mand, hvad han da ogsaa gjorde den 1. April d. A. Da nu Arbejdsgiverforeningen først den 3. April udsendte første Boycottingsvarsel over for de Strejkende, mener Klagerne, at der maa tilkomme fornævnte 9 Mand Erstatning for mistet Arbejde i Tiden fra 1. April til Boycottingsvarslernes Udløb den 17. s. M., hvilken Erstatning Klagerne har opgjort til 730 Kr. 80 Øre. Endvidere har Klagerne paastaaet Arbejdsgiverforeningen paalagt Bod og Sagens Omkostninger.

Arbejdsgiverforeningen har i første Række paastaaet Sagen afvist under Henvisning til, at MurerarbejdsmændenesFagforening ikke kan anses som rette Klager i denne Sag, idet nemlig de paagældende 9 Mand den Gang, da Arbejdsgiverforeningen foranledigede Vognmand Hansen til at afskedige dem, ikke længere var Medlemmer af Murerarbejdsmændenes Fagforening, men var gaaet over i Jord- og Betonarbejdernes Fagforening, hvilket bl. a. har givet sig til Kende derved, at Arbejdsgiverforeningen den 26. Juli d. A. fra sidstnævnte Forening har modtaget en Klage over det Forhold, som nærværende Sag angaar, hvilken Klage dog ikke af Jord- og Betonarbejdernes Fagforening blev ført videre gennem Sagsanlæg ved Den faste Voldgiftsret.

Med Hensyn til de 9 Mands Medlemsforhold er under nærværende Sags Behandling her for Retten nærmere oplyst, *at* de alle var Medlemmer af Murerarbejdsmændenes Fagforening, da Strejken den 13. Marts d. A. sattes i Værk, *at* 3 af dem den 29. Marts havde løst »Forskudsseddel« hos Jord- og Betonarbejdernes Fagforening, men aldrig er bleven helt indmeldt i denne, *at* 2 var helt indmeldt i sidstnævnte Forening den 31. Marts og *at* 3 blev det i Løbet af April, samt *at* de nu igen alle er Medlemmer af Murerarbejdsmændenes Fagforening.

Der maa vel nu gives Arbejdsgiverforeningen Medhold i, at som almindelig Regel maa rette Klager være den Organisation, hvortil de Paagældende hørte paa den Tid, da den paaklagede Handling foretoges, men Reglen kan ikke gennemføres ubetinget, og som Forholdene her foreligger, finder Retten ingen Grund til Afvisning, hverken helt eller delvis. Retten tager herved bl. a. særligt

Hensyn til, at det er i Egenskab af Murerarbejdsmænd, at de 9 Mand er blevet boycottet af Arbejdsgiverforeningen.

Hvad Sagens Realitet angaar har Arbejdsgiverforeningen paastaaet sig frifundet og Klagerne paalagt Sagens Omkostninger. Arbejdsgiverforeningen indrømmer, at den, inden Boycottingsvarslet var givet, har foranlediget Vognmand Hansen til at afskedige de 9 Mand, men mener, at det særlig henset til Indholdet af Rettens Kendelse i Sag Nr. 73 har været berettiget uden Varsel at boycotte nogle paa en Byggeplads strejkende Arbejdere med Hensyn til et andet, ganske beslægtet Arbejde paa den selv samme Byggeplads (nemlig Illums Ombygning ved Østergade), og Arbejdsgiverforeningen har i saa Henseende nærmere gjort gældende, at Murerlavets, Vognmændenes og Entreprenørernes Arbejdsomraade tildels er fælles, og at f. Eks. Nedbrydning og Grundudgravning foretages af alle 3 Organisationer og foretages ved Hjælp af Arbejdsmænd, der kan være Medlemmer snart af Murerarbejdsmændenes, snart af Jord- og Betonarbejdernes Organisation.

Heroverfor er det af Klagerne gjort gældende, *at* kun 2 af de 9 Mand ved Strejkens Indtræden havde haft Arbejde paa samme Byggeplads, paa hvilken de arbejdede, da Boycottingen fandt Sted, *at* Murermestre, Vognmænd og Entreprenører udgør hver sin Organisation, *at* Murerarbejdsmændene og Jord- og Betonarbejderne hver har sit Arbejdsomraade, *at* Murerarbejdsmændene ingen Overenskomst har med Vognmændene, og *at* f. Eks. Nedbrydning af hele Bygninger ligger udenfor Murerarbejdsmændenes Omraade.

Som i Kendelsen i Sag Nr. 73 nærmere udviklet mener Retten, at Varslingspligten ikke bør føres ud i sine yderste Konsekvenser, men at der til en lovlig iværksat Strejke eller Lockout indenfor visse Grænser knytter sig eller kan knytte sig Følger, der ikke behøver at varsles. Imidlertid kan Retten ikke anerkende, at Arbejdsgiverforeningen i nærværende Tilfælde har holdt sig indenfor disse Grænser. Fra det under Sag Nr. 73 behandlede Tilfælde adskiller nærværende Tilfælde sig derved, at medens der dér var iværksat Strejke baade overfor Billedskærerlavet og Snedkerlavet, har der her kun været iværksat Strejke overfor Murerlavet, ikke tillige overfor Vognmændene. At lægge særlig Vægt paa, om det Arbejdsmandsarbejde, der udføres for forskellige Fag, er »beslægtet« eller ej, fører ind paa en meget uklar og usikker Afgrænsning, og endelig ses det heller ikke, at særlige Grunde taler for at tillade uvarslet Boycotting med Hensyn til Arbejde paa selve den Byggeplads, paa hvilken den Strejkende arbejdede ved Strejkens Indtræden. Byggepladsen er jo kun det midlertidige tilfældige Mødested for efter Omstændighederne mange og meget forskelligartede Virksomheder.

Idet Retten saaledes maa anse den skete uvarslede Boycotten for stridende mod Septemberforligets Punkt 2, maa den paalægge Arbejdsgiverforeningen en Bod, der tillægges Klagerne, for at den af disse kan fordeles mellem de 9 Mand i Forhold til det Tab, som disse overfor Organisationen godtgør at have lidt. Under Hensyn dels til, at den lidte Skade ikke nærmere er dokumenteret, dels til, at det som Arbejdsforholdene har stillet sig, ikke kan antages at have været særlig vanskeligt for de Afskedigede at skaffe sig andet Arbejde, findes Boden at kunne sættes til 300 Kr. Arbejdsgiverforeningen vil derhos have at betale Sagens Omkostninger med 100 Kr.

KENDELSE.

De Indklagede, Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening, bør til Klagerne, Murerarbejdsmændenes Fagforening, betale en Bod af 300 Kr. og bør derhos betale Sagens Omkostninger med 100 Kr.

Arbejdsløsheden
i Oktober Maaned 1916.

Nedenstaaende Oplysninger om Arbejdsløsheden i Oktober 1916 omfatter ialt 56 Fag eller Organisationer med ca. 148,000 Arbejdere. Antallet af Arbejdsløse blandt disse var ved Maanedens Udgang ca. 3,000 eller 2,0 pCt. Antallet af de i Maanedens Løb tabte Arbejdsdage er opgjort til ca. 61,600 eller 0,4 Dage pr. Medlem. Af Fag, for hvilke Oplysninger mangler, nævnes: Barberere, Forgyldere, Glarmestre, Stukkatører, Gas- og Vandarbejdere, Ovnsættere, Børstenbindere, Keramikere, Jern- og Metalslibere, Gørtlere og Metalarbejdere, Instrumentmagere og Gartnere. Desuden er de meddelte Oplysninger ufuldstændige for Rebslagere, Brolæggere, Skibstømrere, Drejere, Kvindeligt Arbejderforbund og Dansk Arbejdsmandssamfund.

For dette sidste Forbund er der kun meddelt Oplysning fra 71 af Forbundets ca. 240 Afdelinger, og blandt de manglende Afdelinger findes for Provinsernes Vedkommende flere af de allerstørste.

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Københ. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Tilvirkning af Næringsmidler og andre Fortæringsgst.												
Mølleriarbejdere	129	129	2	65	500	500	1	53	629	629	3	118
Bageri- og Konditr. arb.	1288	1288	102	1836	1697	1697	129	2351	2985	2985	231	4187
Sukkervarearbejdere.	520	520	3	68	176	176	2	60	696	696	5	128
Bryggeriarbejdere ...	2713	2713	»	29	1427	1427	7	186	4140	4140	7	215
Slagteriarbejdere	738	738	36	975	2763	2763	16	559	3501	3501	52	1534
Skraatobaksarbejdere	218	218	6	170	547	547	4	114	765	765	10	284
Tobaksarbejdere.....	4400	4400	48	1509	2465	2465	27	731	6865	6865	75	2240
Tekstilindustri.												
Tekstilarbejdere	1913	1913	3	70	5617	5576	43	977	7530	7489	46	1047
Sejlmagere	27	27	3	35	—	—	—	—	27	27	3	35
Rebslagere.....	23	23	»	»	234	177	6	88	257	200	6	88
Beklædningsindustri og Toiletvirksomhed.												
Skræddere.....	3385	3385	143	2590	2552	2552	129	1476	5937	5937	272	4066
Handskemagere	54	54	1	31	10	10	1	50	64	64	2	81
Hattearbejdere.....	279	279	27	1053	96	96	15	433	375	375	42	1486
Skotøjarbejdere	2516	2516	17	398	1024	1024	3	149	3540	3540	20	547
Jordarbejdere, Bygnings- og Møbelindustri.												
Brolæggere	88	88	1	40	84	55	4	120	172	143	5	160
Murere	1965	1965	44	918	4686	4686	35	600	6651	6651	79	1518
Murarbejdsmænd	962	962	»	135	—	—	—	—	962	962	»	135
Hustømrere	1447	1447	»	»	3606	3585	14	285	5053	5032	14	285
Skibstømrere	295	295	»	7	425	366	»	»	720	661	»	7
Snedkere	3779	3779	55	1411	3853	3853	44	936	7632	7632	99	2347
Billedskærere	118	118	»	»	60	60	»	»	178	178	»	»
Malere.....	2045	2045	88	559	2558	2558	47	760	4603	4603	135	1319
Sadelm. og Tapetserere	950	950	1	19	488	488	»	»	1438	1438	1	19
Skorstensfejere	64	64	»	»	55	55	»	»	119	119	»	»
At overføre..	29916	29916	580	11918	34923	34716	527	9928	64839	64632	1107	21846

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Københ. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Overført...	29916	29916	580	11918	34923	34716	527	9928	64839	64632	1107	21846
Trævareindustri, samt Industrier i hvilke Træ indgaar som en væsentlig Bestanddel.												
Træindustriarbejdere .	684	684	6	156	2390	2390	31	621	3074	3074	37	777
Bødkere	263	263	»	»	519	519	3	99	782	782	3	99
Drejere	100	100	»	»	210	153	»	»	310	253	»	»
Karetmagere	348	348	1	18	548	548	5	210	896	896	6	228
Barnevognsarbejdere .	15	15	»	»	—	—	—	—	15	15	»	»
Korkskærere	210	210	»	»	30	30	»	»	240	240	»	»
Kurvemagere	178	178	»	»	—	—	—	—	178	178	»	»
Læder- og Lædervareindustri.												
Lohgarvere	102	102	2	50	98	98	»	15	200	200	2	65
Hvidgarvere	46	46	»	»	35	35	1	29	81	81	1	29
Forarbejdning af Sten, samt Ler- og Glasvarer.												
Pottemagere	61	61	»	»	45	45	»	»	106	106	»	»
Stenarbejdere	156	156	4	124	318	303	6	140	474	459	10	264
Glasarbejdere	229	229	»	»	208	208	»	»	437	437	»	»
Forarbejdning af Metal og Metalgenstande, herunder Tilv. af Maskiner og Instrum.												
Guld-, Sølv-, Elektropl.	489	489	»	»	218	218	»	»	707	707	»	»
Kobbersmede	86	86	7	92	61	61	»	»	147	147	7	92
Blikkenslagere	720	720	»	42	496	496	»	19	1216	1216	»	61
Metaltrykkere	90	90	»	»	5	5	»	»	95	95	»	»
Urmagere	68	68	»	»	149	149	»	»	217	217	»	»
Smede og Maskinarb..	8900	8900	138	3424	6785	6785	45	1126	15685	15685	183	4550
Formere	450	450	17	634	1150	1150	20	669	1600	1600	37	1303
Elektrikere	965	965	»	»	804	804	2	98	1769	1769	2	98
Industri i litterær og kunstnerisk Retning.												
Bogbindere	1671	1671	12	265	202	202	3	104	1873	1873	15	369
Litografer	386	386	7	140	103	103	1	6	489	489	8	146
Typografer	2501	2501	53	1920	1655	1612	39	1283	4156	4113	92	3203
Papirindustri.												
Papirindustriarbejdere	216	216	»	»	1091	1091	1	1	1307	1307	1	1
Dansk Arbejdsmandsf.	19000	15900	780	15200	30000	18200	400	7400	49000	34100	1180	22600
Arbejdsm. Forbund for Gentofte og Lyngby	—	—	—	—	770	770	»	»	770	770	»	»
Lager- og Pakhusarb..	655	655	6	56	—	—	—	—	655	655	6	56
Kedel- og Maskinpass.	714	714	4	60	1025	998	8	137	1739	1712	12	197
Kellnere	861	861	82	2000	567	567	36	700	1428	1428	118	2700
Kvindel. Arbejderforb..	2900	2670	69	982	1000	769	17	372	3900	3439	86	1354
Brødkuske	292	292	»	»	—	—	—	—	292	292	»	»
Handels-og Kontormdh	1150	1150	22	624	3850	3850	32	980	5000	5000	54	1604
Tilsammen .	74422	71092	1790	37705	89255	76875	1177	23937	163677	147967	2967	61642

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsgade 49, 1. Sal, Kbhvn. K.
Telefoner 3541 og 10541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 29 ❋ KØBENHAVN DEN 13. JANUAR 1917 ❋ 13. AARGANG.

INDHOLD: Udlandet. Lønbevægelser og Konflikter (Københavns Kommune som Arbejdsgiver. Forhøjelse af Dyrtidshjælpen til Kommunens Arbejdere. Chaufførerne i Jernindustrien. Arbejdsmænd paa Carl Lunds Fabriker Arbejdsmændene hos C. W. Loehr. Havnearbejderne i Esbjerg. Dansk Hvidgarverforbund. Korkskærere og Sorterersker. Lokomotivpersonalet ved Slangerupbanen. Stenhuggerne hos Sode & Sonne).

Udlandet.

England under Krigen.

III.

Krigens Vidnesbyrd.

Der er enkelte Ting, som bestandig minder en om, at man befinder sig i et krigsførende Land.

Først og fremmest er der de mange Soldater. De vrimler overalt, i alle Byer, paa Gaderne, paa Jernbaner og Sporvogne, i Restaurationer og Forlystelsessteder. En enkelt Indier saa jeg, ellers kun hvide Folk. Men de er der fra Alverdens Egne, foruden fra Storbritannien og Irland, fra Kanada, Australien, fra Ny Zeeland og Sydafrika. Et Vaabenmærke af Bronce bæres paa Ærmet og betegner for den Kyndige, hvor vedkommende Soldat hører hjemme. Der er Folk af alle Vaabenarter. Psykologisk set er de mest forskellige Typer tilstede. Rødkindede Knøse fra Bondelandet saavel som Ansigter, der straks røber Industriarbejderen eller Kontormanden. Ofte finder man i Officersuniformen den typiske engelske Patricierskikkelse, og alle mulige Vidnesbyrd gaar da ogsaa ud paa, at Overklassen ingenlunde har holdt sig tilbage. En interessant Type er den graaskæggede Tommy Atkins, hvervede Soldater fra Aar tilbage, som forlængst har tjent deres Tid og er gaaet over i civilt Erhverv, men som straks ilede til, da Hvervningen begyndte. Trods de femti Somre, som mangen en af dem har paa Bagen, færdes disse gamle Soldater ranke og spænstige i de nye Feltuniformer. Udrustningen synes at være mønsterværdig, saa vidt en civil kan bedømme disse Ting. Der synes at være det bedste Forhold tilstede mellem de forskellige Grader, og i Samkvemmet ser man bort fra alle unødvendige Dikkedarer. Englands Hær er aabenbart en Folkehær i aller egentligste Forstand. Den bærer ingen Blodtørst til Skue, men en god Del sammenbidt Energi.

Jeg saa tusindvis af Soldater, og jeg saa Soldater paa de fleste Tider af Døgnet, men aldrig en eneste beruset.

Ak ja! Snart skal alle disse prægtige Mennesker hvirvles ud i Krigens Heksekedel og med dem et lignende Antal lige saa brave Borgere fra den anden Side. Og hvorfor skal alt dette ske — hvorfor?

Kvinderne.

Mændene gaar i Krig; men Livet og Bedriften stiller fremdeles sine Krav. Og hvem andre skal saa passe den fredelige Syssel end Kvinderne. Der ses ogsaa en Del Kvinder i Virksomhed, hvor der før var Mænd, men i Almindelighed dog ikke saa grumme mange. Kvindelige Konduktører paa Sporvogne og »Busser« er nu nogenlunde almindeligt. Af Vognstyrere saa jeg derimod kun en og som Konduktør paa Jernbanerne ogsaa kun en. Derimod udføres en stor Del underordnet Perrontjeneste af Kvinder. Post og Bagage køres ud til Togene af Kvinder. Det er Kvinder, som sælger Frugt og Chokolade ved Kupévinduerne. Kvinde-

lige Post- og Telegrafbude er ret almindelige. Kvindelige Vinduespudsere ligesaa. I »Colisæum« spiller et 4 »Mands« kvindeligt Orkester, og — saavidt jeg forstaar mig paa det — gjorde Damerne deres Sager rigtig flinkt. Egentlig groft Arbejde saa vi kun i et Tilfælde udført af Kvinder, nemlig i Liverpool, hvor en Gruppe kvindelige Gadefejere vakte vor Opmærksomhed.

Kun i et enkelt Tilfælde fik vi et overvældende Indtryk af Kvindearbejdet. Vi besaa bl. a. en Ammunitionsfabrik (hvorom mere siden). Her var Tusinder af dem, og næsten ingen Mænd. Ellers er endnu det stærke Køn det fremherskende, hvor mandlig Arbejdskraft er det normale. Aviserne paastod, at England kan rejse endnu 3 Millioner Mand gode Soldater, og at dømme efter de Mænd, man ser i civil Virksomhed endnu, behøver der slet ikke at være nogen Overdrivelse deri.

Mørke Byer.

»Ifølge Ordre fra Forsvarsvæsenet skal alt Lys være blændet fra Mørkets Frembrud. Hver enkelt er selv personlig ansvarlig.« Saadan omtrent lyder et Opslag, som man møder overalt. Og det efterleves alle Vegne. I Mørkningen trækkes tætte Gardiner for alle Vinduer. Til Overflod er Lamperne de fleste Steder forsynet med Skærm paa den Side, som vender mod Vinduet. Butiksvinduer blændes paa ganske samme Maade. Teatre o. l. markerer deres Tilstedeværelse ved Hjælp af sparsomme, farvede Lamper ved Indgangene. Paa Gaderne er der i de store Buelampe-Kupler indsat Glødelamper af ringe Lysstyrke, og Kuplerne er desuden oversværtet med Undtagelse af en lille nedadvendende Flade. Køretøjer har bitte smaa Lys for og bag. Kantsten og Refuger er oversmurt med fosforholdig Kalk for bedre at kunne skelnes.

Alt i alt er Byerne omtrent helt mørke. Men ogsaa her viser Menneskets Tilpasningsevne sig paa den mest slaaende Maade. Folk har vænnet sig til Mørket i en saadan Grad, at Færdselen foregaar fuldstændig normalt. Ingen vilde have troet det muligt; men det er virkelig saaledes. Det myldrer med Køretøjer og Fodgængere paa Strand, Piccadilly, Osborne Street osv., ganske som om der intet var i Vejen. Kørselshastigheden er ikke kendelig nedsat. Nogle paastaar, at de ældre Chaufførør søger hjem, naar Mørket falder paa; men i saa Fald maa virkelig de fleste være unge.

Jeg saa »Mørke«-Problemet drøftet af flere Blade. Et af dem, »Pall Mall Gazette«, hævder, at Mørket er en alvorlig Fare for Fodgængere og beskriver en Undersøgelse, det en bestemt Aften har foretaget paa de mest befærdede Strøg. Det fremfører Maader, hvorpaa nogen Forbedring uden Fare kan indføres, men føjer vittigt til, at »det vel er for mørkt til, at Myndighederne kan se det.« En anden Avis, »Daily Evening News«, synes derimod, det gaar an, som det er. Folk lærer at tage sig iagt. Antallet af Kørselsulykker er kun omkring det normale (saa vidt jeg husker, regnes det normale til ca. 700 aarligt).

Zeppelintogterne.

Mere end noget andet har Zeppelintogterne bidraget til at gøre Krigen »populær« i England. Det, at Kvinder og Børn dræbes og lemlæstes i deres Hjem, er at røre Englænderen paa hans allerømmeste Sted. En eneste Zeppelinbombe kan her udrette mere end selv den mest gennemførte Agitation.

Selve Togternes Spor skal man lede efter i det store London. Kun paa et Sted med høj Bebyggelse saa vi noget, der kunde ligne et Stykke Zeppelinarbejde. Vedkommende Kvarter er i London saadan noget som Gammelholm i København. Det *kan* imidlertid ogsaa have været et Nedbrydnings- og Ombygningsarbejde, der jo forekommer i London som andet Sted (og hvoraf adskillige ligger stille. Arbejdskraften bygger for Krigens Behov, eller er selv i Krig). Vi havde ikke ved den Lejlighed nogen stedkendt Ledsagelse, og vi syntes som Fremmede ikke om ligefrem at spørge os for i det

Stykke. Ellers saa vi i London kun Zeppelinernes Spor paa to Steder, begge langt ude i Periferien. Det ene var en gammel Skole. Bomben var faldet umiddelbart foran Bygningen og havde trukket Facaden ud til en stor Ruinhob. Det andet Sted var i et Arbejderkvarter, hvor et Dobbelthus var sprængt, og her havde fire ulykkelige Familier fundet Døden.

Den 29. Novbr. var vi i en Købstad, som Zeppelinerne havde besøgt Natten i Forvejen. Her saa vi et sprængt Hus, ogsaa i et Arbejderkvarter. Lykkeligvis havde Huset været ubeboet. I stor Omkreds var Ruderne knust i de andre Huse, og Kvinderne, vi saa, var endnu tydeligt nok mærkede af Nattens ekstraordinære Oplevelse. Gaden var afspærret udfor, og en enlig Politibetjent stod Vagt ved Ruinen.

Naturligvis er der sket mange Ødelæggelser foruden dem, vi saa, og Englænderne, man møder, fortæller i Reglen uforbeholdent, hvad de selv ved i saa Henseende. Men al den Skade, hvorom vi hørte, var af lignende Beskaffenhed som den, vi selv iagttog.

En Dag havde vi Ærinde i et Kvarter, hvor store Pakhuse ligger tæt. En Forretningsmand viser os en Byggegrund midt imellem de høje Huse. »Her faldt en Gang en Bombe«, sagde han. »Vore Vinduer gik i Løbet, men ellers skete der ingen Skade.« Og han smiler, som ellers den gør, der har spillet en ubehagelig Nabo et Puds i et eller andet underordnet Anliggende.

Peder Hedebol.

Lønbevægelser og Konflikter.

Københavns Kommune som Arbejdsgiver. Københavns Kommunalbestyrelse har fra 1. Oktober 1916 vedtaget en ny Lønordning for de af Kommunen bekæftigede Haandværkere og Arbejdsmænd.

For Arbejdsmændenes Vedkommende er Timelønnen hævet til 60 Øre, Arbejdsmænd ved Vej- og Kloakanlægene faar en Forhøjelse af 5 Øre i Timen, Jord- og Betonarbejderne under Sporvejene faar 7 Øre og Arbejdsmænd ved Torve- og Slagtehallerne faar 10 Øre mere pr. Time. Ugelønnede Arbejdsmænd faar ca. 4 Kr. mere pr. Uge.

For Haandværkernes Vedkommende er Timelønnen hævet til 68 Øre.

Timelønnen var under Vej- og Kloakanlægene 62 Øre. Under Sporvejene var Timelønnen for samtlige Haandværkere indenfor hver enkelt Gruppe gennemsnitlig ca. 62 Øre.

Ugelønnen for de faste Haandværkere var gennemsnitlig 33 Kr. 75 Øre, og den er nu hævet til 36 Kr. 50 Øre.

Ovenstaaende Regler kommer ogsaa til Anvendelse for Gartnere.

Timelønnede Haandværkere faar saaledes et Tillæg af 6 Øre i Timen og ugelønnede Haandværker et Tillæg af 2 Kr 75 Øre om Ugen.

Ved Forhandling mellem Magistraten og de vedkommende Organisationers Tillidsmænd er der endvidere truffet Aftaler om Arbejdstid, Overarbejde, Akkorder m. m.

Forslagets Gennemførelse antages at ville medføre en Udgift paa ca. 350,000 Kr. og omfatter ca. 1500 Arbejdere.

Forhøjelse af Dyrtidshjælpen til Kommunens Tjenestemænd og Arbejdere. I Følge tidligere Beslutning af Kommunalbestyrelsen var der tilstaaet Tjenestemænd og Arbejdere en Dyrtidshjælp af 200 Kr. for gifte og 100 Kr. for ugifte, at regne fra 1. April 1916 til 31. Marts 1917. Denne Hjælp er blevet forhøjet med 50 pCt. for Tjenestemændenes Vedkommende, altsaa med 100 Kr. for gifte og 50 Kr. for ugifte.

Dyrtidshjælpen for timelønnede Jord- og Betonarbejdere ændres fra 1. Oktober fra 7½ Øre Timen for gifte og 3¾ Øre for ugifte til 10 Øre i Timen for saavel gifte som ugifte.

Naar Dyrtidstillæget saaledes hæves for de timelønnede Jord- og Betonarbejdere, maa der ogsaa ind-

rømmes de ugelønnede en tilsvarende Forhøjelse, og der maa ogsaa indrømmes Haandværkere og andre mandlige Lønarbejdere det højere Dyrtidstillæg, men af Hensyn til forskellige Forhold blev det overladt til Magistraten at træffe Afgørelse om, i hvilken Udstrækning andre mandlige Lønarbejdere skal overføres til det nye Timelønsdyrtidstillæg, ligesom det ogsaa er overladt Magistraten at træffe Afgørelse om, i hvilket Omfang Dyrtidstillægget skal forhøjes for kvindelige Lønarbejdere og »Andre ansatte«, hvortil regnes Tyende, Plejere og Plejersker, Kontormedhjælpere, honorarlønnede og flere andre, jfr. Ferieregulativets § 1.

Dette beskedne Tillæg koster Kommunen ca. 950,000 Kr.

Hovedpunkter

i

Arbejds- og Lønregulativ for Vej- og Kloakanlægenes Haandværkere, herunder Gartnere (faglærte Gartnermedhjælpere.)

(Gyldig fra 1. Oktober 1916.)

A. Arbejdstider m. m.

Arbejdstiden fastsættes som følger, forsaavidt ikke anden Ordning træffes med Haandværkerne:

	Arbejdstid fra Form.	til Eftm.	Hviletid Frokost	Midd.	Antal Arbejdstim. i alt.
Jan. og Dec.	8	4½	—	12—1	7½
Febr. og Nov.	7	5	8½—9	12—1	8½
Marts og Okt.	6½	5	8—8½	12—1	9
Apr.-Spt. inkl.	6	5	8—8½	12—1	9½

Naar Forholdene efter Vej- og Kloaka lægenes Skøn gør det nødvendigt, er Haandværkerne dog pligtige til at arbejde ud over de ovenfor angivne Normaltider.

De nedenfor under B. og C. angivne Lønsatser gælder for Tiden imellem den normale Arbejdstids Begyndelse og Ophør.

For Arbejde udenfor disse Tider gælder følgende Regler:

Paa Søgnedage.

For de første 4 Timer efter den normale Arbejdstids Ophør betales for hver Time, der arbejdes, Timeløn + 50 pCt. Tillæg; for Tiden derefter til den normale Arbejdstids Begyndelse betales for hver Time, der arbejdes, Timeløn + 100 pCt.

Paa Søn- og Helligdage.

For Tiden fra den normale Arbejdstids Begyndelse til Kl. 4 Eftermiddag betales for hver Time, der arbejdes, Timeløn + 50 pCt.; for Tiden fra Kl. 4 Eftermiddag til den normale Arbejdstids Begyndelse betales for hver Time, der arbejdes, Timeløn + 100 pCt.

Planmæssigt Natarbejde.

For Arbejde i de 6 første Nætter, som Haandværkeren deltager i Natholdsarbejde, betales for hver Time, der arbejdes, Timeløn + 50 pCt., derefter Timeløn + 25 pCt.

B. Lønninger for faste Haandværkere.

Faste Haandværkere lønnes, naar de ikke arbejder i Akkord, med 36 Kr. 50 Øre pr. Uge.

Overarbejde samt Fradrag for Dele af en Arbejdsdag beregnes efter en Timelønsats af 68 Øre. Fradrag for en hel Arbejdsdag regnes lig med 1/6 af Ugelønsatsen.

Damptromleførere lønnes som Haandværkere og betragtes som hørende til denne Gruppe; dog erholder Damptromleførere et Tillæg af 1 Kr. pr. Dag for den Tid, de beskæftiges ved Tromling.

Haandværkere, som sendes paa Arbejde udenfor Værkstedet eller Pladsen, hvor de er ansatte, erholder et Tillæg af 10 Øre pr. Time. Denne Bestemmelse finder ikke Anvendelse paa Gartnere.

I Lønningen for faste Haandværkere sker der ikke Fradrag for Helligdage og deslige eller for den Tid, hvor der ikke kan arbejdes paa Grund af Vejrliget, medmindre Arbejdet udføres i Akkord (sml. Afsnit D. Akkordarbejde).

Faste Haandværkere, der lønnes med Ugeløn, kan ikke gøre Fordring paa Akkordarbejde. Hvorvidt Arbejde skal udføres i Akkord, beror paa Arbejdsledelsens Skøn.

C. Lønninger for ikke faste Haandværkere.

Ikke faste Haandværkere lønnes, naar de ikke arbejder i Akkord, med 68 Øre pr. Time.

Ikke faste Haandværkere erholder samme Tillæg pr. Time eller pr. Dag

som faste Haandværkere, naar de beskæftiges paa tilsvarende Maade.

D. Akkordarbejde.

Saadanne Arbejder, der efter Sædvane hidtil er blevne udførte i Akkord, saasom Arbejde ved Stenhugning osv., skal af Vej- og Kloakanlægene kunne forlanges udførte i Akkord. I saa Tilfælde sker Betalingen efter de for vedkommende Fag til enhver Tid gældende Priskuranter, forsaavidt ikke anden særlig Overenskomst afsluttes.

Naar faste og ikke faste Haandværkere deltager sammen i en Akkord, stilles de i enhver Henseende ens, saavel med Hensyn til Udbetaling af Forskud som med Hensyn til Fordeling af Overskudet.

Hovedpunkter

i

Arbejds- og Lønregulativ for Vej- og Kloakanlægenes Arbejdere undtagen Haandværkere.

(Gyldig fra 1. Oktober 1916.)

A. Arbejdstider m. m.

Arbejdstiden fastsættes som følger, forsaavidt ikke anden Ordning træffes med Arbejderne:

	Arbejdstid fra Form.	til Eftm.	Hviletid Frokost	Midd.	Antal Arbejdstim. i alt.
Jan. og Dec.	8	4½	—	12—1	7½
Febr. og Nov.	7	5	8½—9	12—1	8½
Marts og Okt.	6½	5	8—8½	12—1	9
Apr.-Spt. inkl.	6	5	8—8½	12—1	9½

Naar Forholdene efter Vej- og Kloakanlægenes Skøn gør det nødvendigt, er Arbejderne dog pligtige til at arbejde ud over de ovenfor angivne Normaltider.

De nedenfor under B. og C. angivne Lønsatser gælder for Tiden mellem Kl. 6 Morgen og Kl. 5 Aften.

For Arbejde udenfor disse Tider gælder følgende Regler:

Paa Søgnedage.

For de første 4 Timer efter den normale Arbejdstids Ophør betales for hver Time, der arbejdes, Timeløn + 50 pCt. Tillæg; for Tiden derefter til den normale Arbejdstids Begyndelse betales for hver Time, der arbejdes, Timeløn + 100 pCt.

Paa Søn- og Helligdage.

For Tiden for den normale Arbejdstids Begyndelse til Kl. 4 Eftermiddag betales for hver Time, der arbejdes, Timeløn + 50 pCt.; for Tiden fra Kl. 4 Eftermiddag til den normale Arbejdstids Begyndelse betales for hver Time, der arbejdes, Timeløn + 100 pCt.

Planmæssigt Natarbejde.

For Arbejde i de første 6 Nætter, som Arbejderen deltager i Natholdsarbejde, betales for hver Time, der arbejdes, Timeløn + 50 pCt., derefter Timeløn + 25 pCt.

B. Lønninger for faste Arbejdere.

Faste Arbejdere lønnes, naar de ikke arbejder i Akkord, efter følgende Regler:

Arbejdsmænd lønnes med 32 Kr. pr. Uge.

Overarbejde samt Fradrag for Dele af en Arbejdsdag beregnes efter en Timelønsats af 60 Øre. Fradrag for en hel Arbejdsdag regnes lig med 1/6 af Ugelønsatsen.

For den Tid, en Arbejdsmand virker som Holdformand eller som Kontrolmand ved mindre Vej- og Kloakanlæg, ydes der ham et Tillæg af 50 Øre pr. Dag, medens Kontrolmænd ved større Arbejder erholder et efter Vej- og Kloakanlægenes Skøn passende højere Tillæg efter Arbejdets Beskaffenhed, dog ikke over 1 Kr. pr. Dag.

Dag- og Nattevagter lønnes som Arbejdsmænd: de erholder dog til enhver Tid (altsaa ogsaa paa Søn- og Helligdage) kun Betaling efter den angivne Ugeløn for Arbejdsmænd uden Overarbejdstillæg og Nattillæg.

I Lønninger for faste Arbejdere sker der ikke Fradrag for Helligdage og deslige eller for den Tid, hvor der ikke kan arbejdes paa Grund af Vejrliget, medmindre Arbejdet udføres i Akkord (sml. Afsnit D. Akkordarbejde).

Faste Arbejdere, der lønnes med Ugeløn, kan ikke gøre Fordring paa Akkordarbejde. Hvorvidt Arbejde skal udføres i Akkord, beror paa Arbejdsledelsens Skøn.

C. Lønninger for ikke faste Arbejdere.

Ikke faste Arbejdere lønnes, naar de ikke arbejder i Akkord, efter følgende Lønsatser:

Arbejdsmænd ..... 60 Øre pr. Time.
Lugekoner ..... — —
Unge Asfaltrensere. — —

Ikke faste Arbejdere erholder samme Tillæg pr. Dag som faste Arbejdere, naar de beskæftiges paa tilsvarende Maade.

Dag- og Nattevagter lønnes som Arbejdsmænd; de erholder dog til enhver Tid kun Betaling efter den angivne Timelønsats for Arbejdsmænd uden Overarbejdstillæg og Nattillæg.

D. Akkordarbejde.

Saadanne Arbejder, der efter Sædvane hidtil er blevne udførte i Akkord, saasom Arbejde ved Stenhugning, Haandslagning af Skærver, Brolægning, større Jord- og Betonarbejder osv., skal af Vej- og Kloakanlægene kunne forlanges udførte i Akkord. I saa Tilfælde sker Betalingen efter de for vedkommende Fag til enhver Tid gældende Priskuranter, forsaavidt ikke anden særlig Overenskomst afsluttes.

Naar faste og ikke faste Arbejdere deltager sammen i en Akkord, stilles de i enhver Henseende ens, saavel med Hensyn til Udbetaling af Forskud som med Hensyn til Fordeling af Overskudet.

Chaufførerne i Jernindustrien. Ved et Fællesmøde den 18. December i Arbejdsgiverforeningen angaaende Chaufførernes Overenskomstforhold hos Medlemmer af Jernindustriens Sammenslutning, lykkedes det at faa en Overenskomst. Denne er afsluttet mellem Dansk Arbejdsmands-Forbund, hvorunder Chaufførernes Fagforening hører, og Sammenslutningen af Arbejdsgiverne i Jern- og Metalindustrien.

Arbejdstiden bliver herefter væsentlig den samme som Fabrikernes normale Arbejdstid; Spisetiderne ligesaa.

Begyndelseslønnen bliver i de første 4 Uger efter Antagelsen 31 Kr. pr. Uge, stigende hver 4. Uge med 1 Kr. om Ugen til 34 Kr. Hertil kommer et Dyrtidstillæg af 2 Kr. pr. Uge til alle Satser.

Overarbejde og Søn- og Helligdagsarbejde betales med 90 Øre pr. Time. For Overarbejde paa Hverdage betales kun for den Tid, dette strækker sig ud over 1 Time, men da ogsaa for hele Tiden, regnet fra den normale Arbejdstids Ophør. Enkelte Begrænsninger i disse Bestemmelser om Overarbejdsbetalingen er trufne i Overensstemmelse med Arbejdsforholdets Natur.

Som Opsigelsesfrist er fastsat mindst 1 Uge for begge Parter til en Lønningsdag. Hovedorganisationernes Norm for Regler for Behandling af faglig Strid indføres, ligeledes Ulykkesforsikring m. v. Overenskomsterne gælder til 1. Marts 1918.

Det er den første Overenskomst, Chaufførerne har faaet indført paa dette Omraade, og saavel Lønforholdene som adskillige andre Forhold er derved blevet betydeligt forbedrede. Særlig er Bestemmelserne om Overtidsbetalingen af 90 Øre et Fremskridt, da Vognenes Pasning hører med ind under den egentlige Arbejdstid, ligesom Arbejdstidens Længde tidligere uden disse Bestemmelser blev ret vilkaarlige.

Arbejdsmænd paa A/S Carl Lunds Fabrikker. Den 31. December f. A. blev Arbejdet nedlagt af 175 Arbejdsmænd paa A/S Carl Lunds Fabrikker paa Grund af, at Fabrikken havde nægtet Arbejderne et højt tiltrængt Løntillæg. Ved et Fællesmøde den 6. Januar mellem Repræsentanter for Hovedorganisationen og Parterne lykkedes det at naa til Enighed om følgende Ordning paa Grundlag af den bestaaende Overenskomsts Fornyelse til 1. Februar 1918.

Der ydes til Ugelønninger, som andrager til og med 28 Kr., et ugentligt Dyrtidstillæg af 4 Kr. 50 Øre; til Lønninger derover til og med 30 Kr. ydes 4 Kr. ugentlig; indtil og med 33 Kr. bliver Tillægget 3 Kr.; til og med 37 Kr. er det 2 Kr. 50 Øre; til og med 40 Kr. er det 2 Kr. og for Lønninger over 40 Kr. er Tillægget 1 Kr. 50 Øre ugentlig.

Man enedes desuden om at indføre Tillidsmandsinstitutionen og benytte de af Jernindustriens Sammen-

slutning udarbejdede Regler med de af Forholdene nødvendiggjorte Ændringer. Fyrbøderne »ved Emaillen«, som ikke er beskæftigede med Smeltning, betales fremtidig med 55 Øre pr. Time.

Nogle enkelte særlige Spørgsmaal enedes man om at henvise til lokal Forhandling.

Arbejdet genoptoges Mandag Morgen den 7. Januar.

Arbejdsmændene hos A/S C. W. Loehr, Fredericia. Den mellem Fabrikarbejdernes Fagforening i Fredericia og det derværende Firma A/S C. W. Loehr (Kokes og Saltværk) eksisterende Overenskomst var af Fagforeningen bleven opsagt til Udløbstiden, 1. Jan. 1917. Lokale Forhandlinger bragte ikke Enighed tilveje, og et Fællesmøde, der afholdtes 13. Decbr., endte ligeledes resultatløst. Der blev derfor varslet Strejke fra 5. Januar.

Under disse Omstændigheder kom Sagen til Forhandling ved et nyt Fællesmøde den 2. Januar. Det lykkedes her at faa afsluttet en ny Overenskomst, der er løbende til 1. April 1918 og derefter et Aar ad Gangen, dersom Opsigelse ikke finder Sted.

Timelønningerne, som efter den gamle Overenskomst var fra 35 til 39 Øre, forhøjedes til henholdsvis 42 og 45 Øre med et Dyrtidstillæg paa 5 Øre. Desuden forhøjedes Betalingen for Overarbejde efter nærmere fastsatte Regler, og der sikredes hver af Arbejderne en aarlig Ferie paa 3 Dage uden Afkortning i Lønnen. Ferien skal lægges i Forbindelse med en Søn- eller Helligdag.

Kuskenes Løn- og Arbejdsbetingelser henvistes til særlig Forhandling med den heri interesserede Fagforening; dog bortfaldt naturligvis Strejkevarslet ogsaa for Kuskenes Vedkommende.

Havnearbejderne i Esbjerg. Overenskomsten mellem Foreningen af Arbejdsgivere og Arbejdsmændenes Fagforening i Esbjerg blev i sin Tid opsagt til Ophør den 1. November 1916.

Efter Opsigelsen har der været ført en Række resultatløse Forhandlinger, dels mellem Parterne og dels med Bistand fra Hovedorganisationerne. Der blev derefter varslet Arbejdsstandsning fra den 27. Decbr.

Der blev imidlertid optaget nye Forhandlinger mellem Parterne i Esbjerg, og nu lykkedes det at formaa Arbejdsgiverne til at give Arbejderne saadanne Indrømmelser, at Arbejderne mente at burde tage imod Tilbudet, og den varslede Strejke blev derefter aflyst.

Dansk Hvidgarverforbund har afsluttet ny Overenskomst med Chromlæderfabriken i Valby, gældende til 1. Oktober 1918. Timelønnen, som før var 46 Øre, er forhøjet til 51 Ø. Desuden faar de timelønnede Arbejdere et Dyrtidstillæg af 1 Kr. 50 Øre pr. Uge. Akkordpriserne blev hævet med fra 10—20 pCt.

Korkskærernes og Sortererskernes Forbund har ved Forhandling med Firmaerne Korkvarefabriken »Danmark«, C. Andersens elektriske Korkfabrik, Brinch & Spehr samt Petersens Fabrik faaet Dyrtidstillæget forhøjet fra 10 til 20 pCt., Haandarbejdernes til 25 pCt.

Dyrtidstillæget skal udbetales fra den 1. Decbr. f. A. til 12 Maaneder efter Krigens Ophør.

Paa disse Virksomheder beskæftiges 150 Medlemmer.

Med Fabrikantforeningen har der ogsaa været forhandlet for at formaa den til at indgaa paa samme Forhøjelse af Dyrtidstillæget; det er imidlertid ikke lykkedes at naa til Enighed, og Forbundet har derfor opsagt Overenskomsten til Ophør d. 1. April 1917.

Fabrikantforeningen beskæftiger 60 Medlemmer af Forbundet.

Lokomotivpersonalet ved Slangerupbanen. Den 3. Januar afholdtes et Fællesmøde angaaende Lokomotivpersonalets Lønforhold ved A/S København—Slangerup-Banen.

Arbejdsgiverforeningen syntes kun med en vis Ulyst at gaa til disse Forhandlinger. Imidlertid havde Sel-

skabet søgt ved »Forhandlinger med sit Personale«, altsaa udenom Organisationen, at bringe Sagen ud af Verden. Men Danske Privatbaners Lokomotivmands Forbund fastholdt gennem De samvirkende Fagforbund Kravet om Sagens Behandling ved et Fællesmøde, hvilket syntes saa meget mere rimeligt, som Selskabet forlængst havde indmeldt sig i Arbejdsgiverforeningen. Forbundets Standpunkt sejrede ogsaa tilsidst, for saa vidt som der altsaa endelig kom et Fællesmøde i Stand.

Arbejdernes Krav gik ud paa Gennemførelse af de samme Lønninger, som er gældende ved Statsbanerne, hvilket allerede er gennemført ved en Række Privatbaner, bl. a. ved Amagerbanen. Ved Slangerupbanen derimod ligger hver Mands aarlige Løn flere Hundrede Kr. lavere, og under Forhandlingerne maatte man da ogsaa indrømme, at særlig Lokomotivpersonalets Lønninger ligger lavt i Sammenligning med Statsbanerne.

Men desuagtet fremkom der ikke noget antageligt Tilbud fra Arbejdsgivernes Side. De bød kun et ekstraordinært Tillæg (en Kombination af Dyrtids-, Husleje- og Børnetillæg), hvilket kun er det samme som Selskabet tilbød ved de private Forhandlinger og derefter førte ud i Livet, formodentlig for at tage Brodden af den af Forbundet rejste reelle Lønbevægelse.

Under disse Omstændigheder kunde der jo ikke komme nogen Enighed tilveje, og Mødet endte resultatløst og uden at nye Forhandlinger aftaltes.

Forbundet har nu med De samvirkende Fagforbunds Sanktion givet første Varsel om Strejke.

Stenhuggerne hos Sode & Sonne. Umiddelbart efter, at den tidligere omtalte almindelige Blokade var blevet iværksat af De samvirkende Fagforbund overfor Stenhugger-Firmaet Sode & Sonne paa Bornholm saavelsom overfor Firmaets Varer hos dets Forretsningsforbindelser, henvendte Firmaet sig til Dansk Stenarbejderforbund og spurgte, hvilke Betingelser dette stillede for at ophæve Blokaden.

Denne Henvendelse førte til, at der kom Forhandlinger i Gang i Aakirkeby om de paagældende Løn- og Arbejdsforhold. Disse Forhandlinger, som fordelte sig paa flere Dage, sluttede med Indgaaelsen af en Overenskomst. Ved denne indgik Firmaet Sode & Sonne, der hidtil havde betalt gennemsnitligt 30 pCt. lavere end den gældende Priskurant, paa fremtidig at betale efter Fagets Overenkomst. Endvidere indgik Firmaet paa at udrede en Erstatning til Forbundet af 300 Kr.

Med Hensyn til Organisationsforholdene ordnedes Sagen derved, at der oprettedes en Afdeling i Nexø, hvorefter de Arbejdere, der ikke bringer deres Forhold til Organisationen i Orden, vil blive fjernede fra Firmaets Arbejdspladser.

Under disse Omstændigheder har De samvirkende Fagforbund tilskrevet Arbejdsgiverforeningen, at Blokaden — der var iværksat i Henhold til Varsler af 24. Novbr. og 1. Decbr. i Aar, og som omfattede alt Arbejde for selve Firmaet saavelsom Arbejdet ved alle Varer, andre Firmaer direkte eller indirekte modtog fra Firmaet Sode & Sonne — herefter er hævet.

Denne Sags Afslutning paa den her omtalte Maade betyder ikke alene, at Forholdet mellem Dansk Stenarbejderforbund og Firmaet paa Bornholm er bragt i Orden, men tillige, at den Konflikt, der gav Stenhuggerforeningen Anledning til Klage over Granitstenhuggerne og Marmor-, Kalk- og Sandstenshuggerne i København og til Mestrenes Trusel om Sagsanlæg til Den faste Voldgiftsret, ogsaa er bragt ud af Verden.

Stenarbejderne hos alle Medlemmer af Stenhuggermesterforeningen kan altsaa atter bearbejde Sten, der er kommet eller kommer fra Sode & Sonnes forskellige Stenbrud.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49,1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen) Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 30 ✻ KØBENHAVN DEN 20. JANUAR 1917 ✻ 13. AARGANG.

INDHOLD: Udlandet. Kongresser. Beretning Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmænd ved Grønlandsk Grafitkompagni. Havnearbejdere i Esbjerg. Arbejdsmændene ved Rønne Havn. Aarhus Sporvejsfunktionærer. Dansk Kedel- og Maskinpasserforbund. Dansk Mølleriarbejderforbund).

Udlandet.

England under Krigen.

IV.

Foruden de mange Soldater og de mørke Byer, er der kun ganske faa daglige Ting, som minder om Krigen. Ellers gaar Livet sin Gang, som om intet særligt var paa Færde. Med Hensyn til Udstilling af Krigsbilleder og lign. ser man mere af Krigen i København end i London.

I Aviserne møder man derimod Krigen i næsten hver en Spalte.

Udstilling af erobrede fjendtlige Kanoner, Faner og lign., som man har læst om i Aviser fra andre krigsførende Lande, for Eks. Frankrig, saa eller hørte man intet om i England.

Af Belgiere ser man mange, baade civile og militære, og baade flamsk- og frasktalende. Der er enkelte Kaféer, som næsten helt er »erobret« af Belgierne. Mod de erhversløse Flygtninge øves stor Velgørenhed, og de Arbejdsløse har formentlig forlængst fundet lønnende Beskæftigelse.

Krigens Stemninger.

Saa lidt som Krigen i det ydre præger Byerne, lige saa lidt synes den at præge Menneskene. Den er f. Eks. ikke Samtaleemne i nogen fremragende Grad. Der spores heller intet Had til Folkene paa den anden Side. Krigskarikaturer skal man ligefrem lede efter i Butiksvinduerne. De vender altid Brodden mod ganske enkelte Personer og aldrig — at jeg opdagede — mod for Eks. det tyske Folk. Det tyske Folks fremragende Egenskaber anerkendes uden Forbehold, naar det berøres i Samtale. Ved Besøg i industrielle Anlæg blev vi stundom over for en eller anden sindrig Maskine gjort udtrykkelig opmærksom paa, at denne var af tysk Fabrikat. En gammel og anset Fagforeningsmand udtalte omtrent følgende til os: »Dersom Tyskerne havde holdt Fred endnu i 40 Aar, vilde de have behersket Verden«. Jeg tror ikke, jeg mere end en eneste Gang hørte en Udtalelse, som kunde have saaret en Tyskers Følelser, og det var et Udbrud fra Driftslederen paa et Staalværk, som vi besaa Dagen efter det sidste Zeppelintogt; midt i vor Ronde fik han en Seddel fra sit Kontor, hvori meddeltes om to Luftskibes Ødelæggelse.

I London traf vi flere Personer, som havde været Vidne til Nedskydning af Zeppelinere (i Samtale oftest forkortet til *Zepps*). Deres Beskrivelser giver en god Illustration af engelsk Folkekarakters forskellige Sider. En udtalte: »Vi stod i X-gade og saa det hele. Pludselig skød en Flamme hen ad Luftskibet, der snart sank til Jorden som en kæmpemæssig Fakkel. Vi gav det naturligvis et Hurra!« En anden: »Jeg var gaaet i Seng og blev vækket ved Spektaklet. Samtidig saa jeg et Lysskær paa Gardinet. Da jeg trak det til Side, var alt mørkt igen; men af Samtaler paa Gaden forstod jeg, hvad der var sket. Saa gik jeg i Seng igen.« En tredie: »Jeg saa det hele og hørte Folk raabe Hurra. Men jeg tænkte paa de stakkels Mennesker deroppe, som jo dog — hvad man end me-

ner om Krigen — kun gjorde deres Pligt.«

Om Fred vilde man imidlertid ikke høre Tale. Alle var af den Formening, at Krigen var England paatvunget og maatte føres igennem til den bitre Ende. (Vort Besøg faldt jo forud for Tysklands Tilbud om Fredsforhandling.) Uden Hensyn til politisk Partifarve troede man paa, at Englands Statsmænd ærligt og energisk havde arbejdet for Freden i de skæbnesvangre Juli- og Augustdage 1914. Alle troede paa den endelige Sejr. Udtalte man Tvivl om Muligheden af en militær Sejr for Ententen, blev man energisk modsagt.

Folkelige Forlystelser

er jo ikke det daarligste Sted at lodde en Folkestemning. Ogsaa Forlystelseslivet gaar sin Gang trods Krigen og uden i særlig Grad at være præget af den. Ofte føres et Program til Ende, uden at Krigen saa meget som blot er antydet. Biografteatrene leverer amerikansk Komik eller Kærlighedshistorier, noget langtrukne og sentimentale, saadan som det er Englændernes Smag. De eneste levende Krigsbilleder, jeg saa, var nogle Smaating fra militære Parader, Faneoverrækkelser og lignende og saa en Fremstilling af nogle navngivne adelige Damer, beskæftiget ved Landarbejde. Om det var Humbug eller ægte, kan jeg naturligvis ikke afgøre. Kvindernes Haandelag var der i hvert Fald ikke noget i Vejen med.

Paa en Variété blev en Aften holdt Auktion oven en Loge i Operaen til Fordel for en eller anden Jule-Velgørenhed for Soldater. Der blev budt ret hurtigt 3—4 op til 10 Pund (1 Pund = 18 Kr.). Saa vilde man ikke længer, før en Soldat fra en af Etagerne raabte: »Jeg giver 11 Pund, hvis De skaffer mig Afskedspas!« Det øvrige Publikum lo. Kort efter solgtes Logen for 14 Pd. Ved Hammerslaget sagde Auktionarius til Køberen: »De har aabenbart Deres Afskedspas i Orden!« Og Publikum lo igen. Der var ingen Demonstration i noget af det. Man blot morede sig.

Englænderne udtaler ofte Afsky for Krigen. De betragter den som et rigtigt beskidt og ubehageligt Stykke Arbejde, men et Arbejde, som nødvendigvis maa udføres.

I enhver større Bedrift findes paa et iøjnefaldende Sted anbragt en *Roll of Honour*, en Fortegnelse over de af Virksomhedens Arbejdere og Funktionærer, som er gaaet i Krig. Ved de Faldnes Navne findes et særligt Mærke.

Dyrtiden.

Ogsaa i England sukker Befolkningen under Dyrtidens Svøbe. En Søndag Eftermiddag overværede vi et Demonstrationsmøde, som Fagforeningerne havde foranstaltet paa Trafalgar Square. Med Musik og mægtige Bannere marscherede man op i 4 Tog fra de 4 Verdenshjørner, og trods øsende Regnvejr var der adskillige Tusinde Mennesker forsamlet, og der taltes kraftige Ord mod Levnedsmidlernes Fordyrelse.

De Priser, man ser i Butikkerne, kan imidlertid ikke afskrække en dansk Iagttager. Brød og Kød er ikke dyrere end her; Fisk, Frugt, Klæder og Fodtøj tildels langt billigere. Det hænger naturligvis for en Del sammen med Søkrigen, som jo ogsaa Danmark faar at mærke. Men Priserne er altsaa ogsaa i England gaaet stærkt i Vejret fra Tiden før Krigen. Det eneste, man sporede nogen Mangel paa, var Sukker. Efter Aviserne at dømme, var imidlertid ogsaa Brødspørgsmaalet ved at blive alvorligt.

En indgaaende Skildring af Prisforhold kan imidlertid ikke gives, da det er umuligt at huske Priserne, og vi følte os forpligtede til ikke at gøre skriftlige Optegnelser og tage med tilbage.

Suffragetterne

holder Borgfred, men dog kun til en vis Grad. Paa det ovennævnte Møde forhandlede de et lille Blad med det krigerske Navn *Womans Dreadnought*. Af Bladets Tekst fremgaar bl. a., at Stemmeretskvinderne stadig foranstalter en Mængde Møder omkring i Byen.

Peder Hedebol.

Kongresser.

De franske Fagforeningers Konference.

Den franske faglige Landsorganisation holdt den 24. og 25. December en Konference i Paris. Repræsenteret var 37 Fagforbund, 39 enkeltstaaende faglige Foreninger og 54 Arbejderbørse. (Lokale Sammenslutninger svarede til Arbejdernes lokale Fællesorganisationer hos os).

Landsorganisationen havde ogsaa indbudt Repræsentanter for de allierede Magter og de Neutrales Fagforbund, og følgende mødte paa Konferencen: *Gaspard* og *Volnaert* (Belgien), *Appleton*, *Bowerman*, *O'Grady og Ben Tillet* (England), *Vincento Barrio* (Spanien), og *Ryser* (Schweitz). Fra Skandinavien mødte ingen: Sverig sendte Afbud; de danske Delegerede, Fru *Nina Bang*, *Borgbjerg* og *Carl F. Madsen*, kunde ikke opnaa Pas hos det franske Gesandtskab i København; den norske Delegerede, *Ole Lian*, havde givet Tilsagn, men var blevet forhindret.

De udenlandske Delegerede erholdt først Ordet. *Gaspard* talte om de belgiske Deportationer. *Appleton*, det engelske Fagforbunds Sekretær, betonede Nødvendigheden af en enig Optræden fra det internationale Proletariats Side. *O'Grady* redegjorde for den engelske Fagforeningsbevægelses Arbejde. *Barrio* overbragte en Hilsen fra den spanske Arbejderstand, der helt og holdent symptiserede med Ententen.

Konferencen vedtog derefter en kort Resolution imod de belgiske Deportationer.

Konferencens Hovedinteresse koncentrede sig efter den foreliggende Beretning om Formanden Jouhaux's Virksomhed og det af ham ledede Forbunds-Central. Censuren har dog slemt afkortet, henholdsvis undertrykt, Oppositionens Taler. Kun ved at drage en Sammenligning mellem Konference-Beretningerne i Bladene »Humanitè« og »Bataille« er det blevet muligt for »International Korrespondence« at give en Oversigt over Forhandlingerne, der dog, paa Grund af Censurens Indgriben, ikke er fri for Huller. Af Jouhaux's Svar fremgaar det, at begge Oppositionens Hovedtalere, Bourderon og Merrheim, har afspejlet ham hans Forvandling fra antimilitaristisk, revolutionær og antiparlamentarisk Syndikalist, saaledes som han var kendt i det faglige Internationale, til en moderat Socialist og Ministerialist. Jouhaux's Tale forekommer os saa betydningsfuld for den franske Syndikalismes indre Forvandling, saa vi i det væsentligste gengiver den nedenfor efter Oversættelser fra »J. K.« Merrheim har navnlig udtalt sig mod »Socialpatriotismen«, »Klassesolidariteten«, Regeringsvenligheden og mod Jouhaux's og Landcentralens Flertals Handlemaade og autoritetsmæssige Optræden. —

Jouhaux udtalte:

Paa de nylig fremsatte Anklager skal jeg med Hensyn til Tillidsspørgsmaalet svare:

Konferencen skal afgøre, om jeg endnu er værdig til Fagorganisationernes Tillid.

Har jeg begaaet Fejl, saa vil jeg nedlægge mit Hverv. Anklagerne imod mig beror jo dog ikke paa Kendsgerninger, men paa, hvad man slutter sig til efter min Stilling til Krigen.

Mine Handlinger er udgaaede fra Overbevisningen om, at Frankrig ikke har været Ophavet til denne Krig og ikke har haft nogen Erobringsplaner. Af denne Grund har vi deltaget i de forskellige officielle Kommissioner, der har haft til Formaal at lindre Arbejderklassen for Krigens Elendighed eller til at varetage Arbejdernes Interesser. Vi var Nationens Delegerede. Jeg vilde dengang fratræde min Stilling som Fagorganisationernes Formand, men Forretningsudvalget vedtog ikke at billige dette Skridt.

Man har endvidere bebrejdet mig, at jeg vilde rejse til Italien for der at øve Krigsagitation. Det er ganske vist sandt, at jeg havde modtaget Indbydelse fra Italien til at komme

derned og holde Foredrag i Milano om den internationale Situation, men Forretningsudvalget var imod denne Rejse, hvorfor jeg er bleven hjemme.

Derimod rejste jeg til London (Februar 1915) til den af de allierede Landes Socialister afholdte Konference, i hvilken de engelske Fagforeninger ikke deltog, men jeg befandt mig dog der mellem Socialister og arbejdede der med for den Resolution, der formulerede Grundlaget for Fred. Det er ikke mig, men Ramsay Macdonald, der i Resolutionen har faaet indsat Sætningen: »En Sejr for den tyske Imperialisme vil betyde Enden paa det europæiske Demokrati«. Dernæst har jeg taget Organiseringen af Leeds-Konferencen i min Haand, hvad »Confèdèration Gènèrale du Travail« har godkendt. Denne Konference havde paa ingen Maade til Hensigt at splitte Arbejdernes Internationale, men vilde kun forberede Arbejdernes Betingelser ved Fredsforslaget. Merrheim og Bourderon bebrejder mig, at jeg fornægtede den internationale proletariske Solidaritet og Klassekampen. Kammerater! Vi maa dog endelig en Gang høre op med at være Ofre for de smukke Ord. Har jeg udtalt mig mod Arbejderklassens Organisation? Ganske vist er jeg for, at Arbejderne i Fabrikker og paa Værksteder har deres Udvalg, som kan forhandle med Arbejdsgiverne om alt, hvad der angaar Arbejdernes Interesser. Men hindrer da en Forhandling med Arbejdsgiverne Arbejdernes nødvendige Aktion? Og skal der kun strejkes for at dokumentere Klassekampen? Ikke en eneste Organisation er kommen paa en saadan Idé. Klassekampen er kun heftig, naar man har med Arbejdsgivere at gøre, som slet ikke vil forhandle. Klassekampen antager en rolig Karakter, naar begge Parter er modtagelige for Fornuftgrunde. Klassekampen er konstruktiv, naar den hjælper Arbejderne til at opnaa en Andel i Fabriksledelsen.

Vi maa arbejde hen til Opnaaelsen af dette Maal. Arbejderklassen er moden dertil. Det har jeg forklaret ved den Arbejdsgiver-Banket, hvor André Lebon præsiderede. Dette Maal formuleres ogsaa i andre Lande. Det kan med et Ord kaldes: Økonomisk Demokrati. At ville dreje os en Knap deraf og anklage os for at ville lede Arbejderne væk fra Klassekampens Vej og lade dem være paa Slæbetov af det socialistiske Parti, er dog Vanvid. Arbejderbevægelsen maa handle selvstændig, ellers forsvinder den. Og den kan kun virke, naar den regner med de virkelige Forhold. Arbejderklassen maa befri sig for Formularer, store Ord og Paroler. Vi handler i Jaures' Aand, ham der en Gang i Parlamentet har sagt: »Den franske Arbejder er politisk suveræn, økonomisk en Slave«. Vi stræber nu hen imod ogsaa at gøre ham økonomisk suveræn. Det vil sige: Det politiske Demokrati maa ogsaa udvides til det økonomiske Liv. Jeg slutter med at sige: Lad Konferencen dømme om mig.«

Jouhaux's saaledes motiverede Stilling billigedes af Konferencen med 99 Stemmer mod 26, 12 stemte ikke. Tre Organisationsrepræsentanter var fraværende.

Den stærke Betoning af saadanne faglige Grundsætninger, som de hidtidig har været repræsenterede af det overvejende Flertal af de til det faglige Internationale hørende Landsorganisationer, fremsatte af Jouhaux og billigede af en stor Majoritet af franske Fagforeningsledere, lover godt for en fremtidig Forstaaelse.

Konferencen beskæftigede sig derefter med Fredsaktionen.

Jouhaux erklærede:

Forslaget, der gaar ud paa at kræve af de Krigsførende, at de skal kundgøre deres Krigsmaal, bør alvorligt overvjes af Magterne; thi det er muligt, at man derved kan naa til Fredsforhandlinger. Regeringen bør ikke lade sig lede af Pressen og nøjes med ikke at tage det tyske Tilbud for andet end en Fælde. Indeholder det virkelig en Fælde, bør man paapege den og klarlægge den for Verden. Kun gennem en Offentliggørelse

af Krigsmaalene kan det lykkes at bringe Klarhed over Situationen.

Til en fremført Paastand om, at Jouhaux vil sprænge Internationale, erklærede han følgende:

»Vi er rede til at komme tilstede paa en international Fredskongres og raadslaa om Krigen. Vi skal udtale, at naar man vil neutralisere det internationale Sekretariat, naar Tyskerne indvilliger i, gennem Eder, Partifæller fra Sveits, at indkalde en international Kongres, er vi rede til at efterkomme Indkaldelsen, det er, hvad vi kan sige i Aften.«

Broutchoux (Pas-de-Calais) var af den Formening, at Jouhaux ikke har udtalt sig klart angaaende Krigsmaalene. Vore Soldater bør ikke ofres for en Politik, der gaar ud paa Erobring.

Merrheim vendte sig mod det hemmelige Diplomati og mod de hemmelige Traktater, der holdt Nationerne i Uvidenhed og paalagde dem de haardeste Ofre: Det hemmelige Diplomati er hovedsagelig ansvarlig for den nuværende Katastrofe, hvorunder Frankrig lider saa stærkt. Det er ganske vist nødvendigt, at vi træder i Skranken for Belgiens fuldstændige Genoprettelse. Men jo længere Krigen vedvarer, desto mindre bliver Udsigten til, at vi kan virkeliggøre vort Maal. En Forlængelse af Krigen vil have til Følge, at Østrig-Ungarn fuldstændig kommer under Tysklands Overhøjhed og at Bulgarien og Tyrkiet slutter sig tættere til Tyskland. Tyskland vil da paa en Fredskongres i sine Forbundnes Navn kunne føre Ordet almægtigt, medens de Allierede hver for sig maa fremkomme med deres Krav. Derfor er det paatrængende nødvendigt, at Krigsmaalene nu offentliggøres. Konferencen bør i en Resolution bestemt kræve dette af Regeringen.

Le Guery (Redaktør af Bladet »Bataille«) udtalte:

Da jeg kom tilbage fra Fronten, grundede jeg over, hvilken Retning jeg skulde slutte mig til. Jeg sluttede mig ikke til Mindretallet, da jeg kom til den Overbevisning, at dets Aktion maatte blive frugtesløs. I denne Verdensbrand maatte man først og fremmest se paa, hvorledes man bedst kunde udrette saa meget som muligt for Arbejderstanden. Dette lod sig heldigst gøre ved at deltage i de forskellige Kommissioner. Indtil nu har vi ikke gjort noget for en Fredsagitation, fordi vi har holdt den for hensigtsløs. Men nu, da Fredstanken har ladet høre fra sig, maa ogsaa Flertallets Tilhængere kræve af Regeringen, at den skal kundgøre Krigsmaalene. Vi skal forlange af Regeringen, at den skal handle gennem Arbejderklassen, der har bragt saa mange Blodofre. Dette er vort jusqu' du boit! (Til Bunds!) Dette meget citerede Ord er forøvrigt aldrig brugt af os. Før Krigen var vi mod Krig, og vi er det i Dag! Vi ønsker ingen Anneksion. Arbejderklassens Maal er: En Fred uden Anneksion:

Konferencen vedtog derefter enstemmigt følgende Resolution:

»Vi tager til Efterretning Præsidenten for de Forenede Staters Note, der indbyder de krigsførende Nationer til at bekendtgøre Betingelserne, paa hvilke der kan opnaas en Ende paa Krigen. Vi kræver af den franske Regering, at den besvarer Noten velvilligt og samtidig at tage Initiativet til at udvirke et lignende gunstigt Svar fra dens Allierede, saa at Fredens Time kan paaskyndes. Vi erklærer, at det Nationerners Forbund, der ene er i Stand til at sikre en varig Fred, kun kan realiseres, naar alle Nationer, saavel de store som de smaa, har faaet sikret deres Uafhængighed, deres Integritet og deres politiske og økonomiske Frihed. De paa denne Konference repræsenterede Organisationer forpligter sig til at understøtte denne Tanke, indtil alle Nationer, saavel de store som de smaa, har faaet sikret deres Uafhængighed, deres Integritet og deres politiske og økonomiske Frihed. De paa denne Konference repræsenterede Organisationer forpligter sig til at understøtte denne

Tanke og udbrede den i Arbejderklassen, for at gøre en Ende paa den usikre og tvetydige Situation, der kun er til Gavn for det hemmelige Diplomati, og mod hvilken hele Arbejderstanden rejser sig.«

Konferencen besluttede dernæst, at Arbejder-Klausulerne, der blev vedtaget paa Konferencen i Leeds, skulde inddrages i de fremtidige Fredsforhandlinger. Dog burde den i dem fastsatte 10 Timers Arbejdsdag forandres til 8.

Til de paa Konferencen faldne Udtalelser og tagne Beslutninger, bemærker den tyske Landsorganisations Meddelelsesblad »Correspondenzblatt« følgende:

Det er et glædeligt Billede, som de franske Fagforeningers Julekonference efter de foreliggende Beretninger har givet os. Vi ser, at de franske Fagforeninger billiger lignende faglige Grundsætninger, som dem vi repræsentere, og vi tør med Tilfredshed konstatere, at de — Frankrigs virkelige Arbejderorganisationer — i Modsætning til de af deres Lands socialistiske Skribenter og Talere, som forlanger Tysklands Nederlag, har aabent Øje for Nødvendigheden af en Forstaaelse mellem de krigsførende Folk. Det i deres Resolution indeholdte Fredsprogram svarer til den Opfattelse, som er repræsenteret af den tyske Arbejderklasse under hele Krigen, og som allerede udtales i vor Rigsdagsfraktions Erklæring af 4. August 1914. Paa dette Grundlag synes en Forstaaelse mellem Frankrigs og TysklandsArbejdere let at kunne komme i Stand. Det franske Socialdemokratis akademiske Førere, som endnu formaar at fastholde Partiet i Chauvinismens og Anneksionspolitikens Baand, vil maaske endnu en Stund kunne forhindre denne Forstaaelse, men ogsaa i Frankrig vil Fornuften sluttelig sejre.

Beretning om Fagforeningsbevægelsen i Danmark 1916.

Forretningsudvalget har under 15. Januar d. A. udsendt et saalydende Cirkulære:

Til de under De samvirkende Fagforbund hørende Forbund og enkeltstaaende Foreninger

Som bekendt udarbejder De samvirkende Fagforbund hvert Aar en Beretning om den faglige Bevægelse her i Landet, og en saadan vil ogsaa blive udarbejdet for Aaret 1916.

De tidligere Beretninger har foruden Lønbevægelser givet Oplysning om mangfoldige andre Spørgsmaal, som De samvirkende Fagforbund og Organisationerne har beskæftiget sig med, bl. a. ogsaa om Organisationernes Indtægter, Udgifter og Formueforhold.

Det har imidlertid været overordentlig vanskeligt at faa de sidstnævnte Oplysninger, fordi Regnskabsaaret ikke følger Kalenderaaret, men som Regel gaar fra 1. April til 31. Marts. Forretningsudvalget har derfor vedtaget, at man til Beretningen om Virksomheden, som skal forelægges Repræsentantskabsmødet i April Maaned, kan se bort fra Organisationernes regnskabsmæssige Oplysninger, og i Stedet for søge disse Oplysninger paa et senere Tidspunkt, hvor det falder Organisationerne lettere at fremskaffe dem. De regnskabsmæssige Oplysninger vil derefter blive behandlet og udsendt som Tillæg til Beretningen.

Til Brug for Beretningen skal vi, som hidtil, gerne have Oplysning om hvor mange Afdelinger Forbundene har og hvor mange Medlemmer Forbundene og de enkeltstaaende Foreninger har.

I Beretningen agter vi ogsaa at omtale Resultatet af de af Organisationerne førte Lønbevægelser. Vi har tidligere sendt Organisationerne en af vort Kontor udarbejdet Fortegnelse over Resultatet af Lønbevægelsen (Minimalløn, personligt eller Dyrtidstillæg m. m.), da Overenskom-

sten om Løn- og Arbejdsvilkaar blev afsluttet 1916.

Ved personligt Tillæg eller Dyrtidstillæg var der kun tænkt paa det Tillæg, som Arbejdsgiverne indgik paa, da Overenskomsten om Løn- og Arbejdsvilkaar blev afsluttet, men derimod ikke paa saadanne Dyrtidstillæg, som Arbejdsgiverne har ydet deres Arbejdere, efter at Overenskomsten er indgaaet. Der var heller ikke tænkt paa den Lønstigning (Timeløn eller Akkord), som er foregaaet ved anden Lejlighed.

Det er os imidlertid bekendt, at det ved mange Lejligheder er lykkedes Organisationerne, efter at de nye Overenskomster er afsluttede i 1916, og uden at bestaaende Overenskomster har været opsagte, at opnaa Fordele i Form af Dyrtidstillæg eller paa anden Maade.

Da det ogsaa vil være af Interesse at faa Oplysninger med i Beretningen herom, tillader vi os at anmode de Organisationer, som har opnaaet saadanne Fordele, om at meddele os dette. Til Brug for disse Oplysninger vedlægges et Skema.

De ønskede Oplysninger bedes tilsendt os senest 1. Februar 1917.

P. F. V.
Carl F. Madsen.
Peder Hedebol.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmænd ved Grønlandsk Grafitkompagni. Ved et Fællesmøde d. 11. ds., hvor foruden de direkte interesserede Parter ogsaa Dansk Arbejdsmands Forbund og dets Fabrikarbejderafdeling samt begge Hovedorganisationerne var repræsenterede, naaede man efter en længere Forhandling til Enighed om en Overenskomst for Arbejdsmændene ved Grønlandsk Grafitkompagni.

Der har ikke tidligere bestaaet nogen Overenskomst ved Kompagniet. Nu blev Timelønnen 55 Øre overenskomstmæssig fastslaaet, og det bestemtes, at der for smudsigt Arbejde ved forskellige Afdelinger af Virksomheden skal betales et Tillæg af 5 Øre pr. Time.

Desuden skal samtlige Arbejdere, der ikke arbejder i Akkord, have et Dyrtidstillæg af 4 Kr. 50 Øre pr. Uge.

Endvidere fastsattes der Tillæg for Overarbejde, Nat- og Søndagsarbejde saa vel som for Arbejde i kontinuerlig Drift i Overensstemmelse med de Regler, der gælder herfor i Jernindustriens fælles Værkstedsregler.

Fremdeles skal der fremtidig til Arbejderne ved forskelligt nærmere fastsat Arbejde udlaanes Kitler og numererede Masker, Træskostøvler og Armgamascher. Jernindustriens Tillidsmandsregler indførtes og ligeledes Hovedorganisationernes Norm for Regler for Behandling af faglig Strid.

Overenskomsten, der har tilbagevirkende Kraft til 8. December 1916, gælder til 1. Juli i Aar.

Naar Overenskomsten er af saa kort Varighed, er det af Hensyn til, at Fabrikken agter at anskaffe nye Maskiner i den nærmeste Fremtid, og Produktionen skal derefter fuldstændig omlægges.

Havnearbejderne i Esbjerg. Ved Forhandlinger mellem Arbejdsmændenes Fagforening i Esbjerg og den lokale Arbejdsgiverorganisation lykkedes det, som tidligere meddelt, at opnaa en ny Overenskomst angaaende Købmændenes Arbejdsmænd og særlig omfattende Arbejdet ved Havnen.

Foruden betydelige Akkordforhøjelser opnaaedes følgende Lønninger:

Ved Havnen og paa Lager i Forbindelse med Losnings- og Lastningsarbejde 51½ Øre Timen plus 2 Øres Dyrtidstillæg plus 3 Øres Krigstillæg, ialt 56½ Øre.

For alt andet Plads- og Pakhusarbejde ved Havnen, Banegaarden eller i Byen, 45½ Øre i Timen plus 3 Øres Dyrtids- og 3 Øres Krigstillæg, ialt 51½ Øre.

Fast Ugearbejde betales med 28 Kr. ugentlig, plus 2 Kr. Dyrtidstillæg, ialt 30 Kr.

For Overarbejde ved Akkord betales fra Kl. 6—9 Aften 30 pCt., og efter Kl. 9 Aften samt paa Søn- og Helligdage 60 pCt. Tillæg til Akkordtaksterne. Ved Fabriksarbejde, hvor Driften fordrer Søn- og Helligdags-

arbejde, lønnes Arbejdet paa Søndage med 58 Øre pr. Time, medens Helligdagsarbejdet er indbefattet under den faste Ugeløn.

Overarbejde fra 6—9 Aften betales ellers overalt med 67 Øre plus 3 Øres Dyrtids- og 3 Øres Krigstillæg, ialt 73 Øre i Timen. Overarbejde efter Kl. 9 Aften samt paa Søn- og Helligdage betales med 77 Øre plus 3 Øres Dyrtids- og 3 Øres Krigstillæg, ialt 83 Øre i Timen.

Overenskomsten er gældende indtil den fra en af Parterne med 3 Maaneders Varsel opsiges til Ophør den 1ste i en Kalendermaaned, men Opsigelse kan tidligst ske til 1. Maj 1918.

Arbejdsmændene ved Rønne Havn. Den hos Købmændene i Rønne gældende Overenskomst for Havnearbejde udløb, efter Opsigelse fra Fagorganisationens Side, den 1. Januar 1917. Under de indledende lokale Forhandlinger splittedes Arbejdsgiverne i to Lejre, og det lykkedes at komme til en tilfredsstillende Overenskomst med Købmændene i Korn- og Foderstofbranchen, medens de øvrige Købmænd indmeldte sig i Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening og derefter var aldeles uvillige til at gøre Indrømmelser. Dansk Arbejdsmandsforbund varslede derfor Strejke fra 13. Januar.

Under disse Omstændigheder kom Sagen til Forhandling ved et Fællesmøde, som afholdtes 11. Januar. Det lykkedes her at naa til en ny Overenskomst, som tidligst kan opsiges til Udløb 1. Februar 1918. I Overenskomsten forhøjedes de fleste Akkordsatser 10—20 pCt.

Timeløns-, Arbejdstids- og Overarbejdsbestemmelser affattedes paa samme Maade som i den nylig afsluttede nye Overenskomst for Esbjerg Havn. En Række Arbejder, for hvilke hidtil har været fastsat særlige Timelønsbestemmelser, blev henvist til fornyet lokal Forhandling, saaledes at der fastsættes Akkordpriser for disse Arbejder. Naaes Enighed ikke, skal Sagen paany behandles under Medvirken af Hovedorganisationerne.

Aarhus Sporvejsfunktionærer. Den 5. Jan. behandledes Overenskomstsagen for Sporvejsfunktionærerne i Aarhus i et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen, hvor saavel Parterne som Hovedorganisationerne var repræsenterede. Efter nogle Timers Forhandlinger viste det sig, at der ikke fra Arbejdsgivernes Side kom til at foreligge noget tilstrækkeligt imødekommende Tilbud, og det lykkedes da ikke at naa til Enighed. De forhandlende Repræsentanter skiltes uden at aftale nyt Møde.

Dansk Arbejdsmandsforbund, hvorunder Sporvejsfunktionærerne i Aarhus hører, har nu varslet Strejke fra 22. Januar.

Dansk Kedel- og Maskinpasserforbund har afsluttet nye Overenskomster med følgende Firmaer:

A/S Colstrops Imprægneringsanstalt i Køge og Farveri- og Tøjrensningsanstalten i Silkeborg ved Hans Christiansen. Førstnævnte Sted var Lønnen 110 Kr. pr. Maaned og 60 Øre pr. Time for Overarbejde; sidstnævnte Sted 23 Kr. ugentlig. Begge Steder gennemførtes Landsoverenskomsten for Kedelpassere med Kontrolbog.

Det danske Mælkekompagni. Her var Lønnen 30 Kr. ugentlig med en Fridag hver 14. Dag; nu er Lønnen 34 Kr. ugentlig og der gives en Fridag hver 12. Dag.

Ingeniørforretningen »Dana«, Ulstrup Mergelleje. Her skete ingen Forandring i Lønforholdene, men det hidtil gældende blev overenskomstmæssigt fastslaaet.

Dansk Mølleriarbejderforbund har opsagt de gældende Overenskomster med alle Dampmøller paa Sjælland undtagen i København og Holbæk. Endvidere med følgende Virksomheder: Svendborg Dampmølle, Øxenbjerg Dampmølle og Havregrynsmøllen, alle i Svendborg, Munkemølle og Viktoriamøllen i Odense, Aarhus ny Dampmølle, Horsens Dampmølle samt Bygholm Mølle og Nørrebros Mølle, alle i Horsens.

Opsigelserne gælder alle til 1. April 1917.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 31 ✻ KØBENHAVN DEN 27. JANUAR 1917 ✻ 13. AARGANG.

INDHOLD: Arbejdsløsheds-Statistik. Lov om Dyrtidsforanstaltninger. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene og Rebslageriarbejdere paa Fællesforeningen i Viby. Sporvejsstrejken i Aarhus). Strafporto. Repræsentantskabsmøde.

Arbejdsløsheds-Statistik.

Med dette Nr. følger Afdelingsskemaet for Januar 1917

Afdelingsformænd eller -kasserere, hvem Hvervet paahviler, bør sørge for, at Skemaet udfyldes og indsendes til Forbundet senest d. 8. Februar 1917.

Forretningsudvalget.

Lov
om
kommunale Dyrtidsforanstaltninger.

(Stadfæstet den 28. Decbr. 1916.)

§ 1.

I Tidsrummet fra 1. Januar 1917 til 31. Marts 1918 kan Kommunalbestyrelserne uden Samtykke af højere Myndighed træffe Foranstatninger til Bedste for de ved Dyrtiden vanskelig stillede Beboere i Kommunen. Dette kan ske gennem direkte eller indirekte Forsyning med Naturalier, Brændsel og de nødvendigste Beklædningsgenstande uden Betaling eller til nedsat Pris eller ved direkte Pengehjælp.

§ 2.

I fornævnte Tidsrum kan Kommunerne endvidere med Indenrigsministerens Samtykke træffe Foranstaltninger til, at der kan sikres alle Kommunens Beboere de vigtigste Livsfornødenheder eller særlige Arter af disse til en rimelig Pris.

Saadanne Foranstaltninger kan for Landkommunernes Vedkommende gennemføres saavel for Amtskommunens som for de enkelte Sognekommuners Regning.

§ 3.

Direkte Pengehjælp ifølge denne Lov skal ydes gennem den kommunale Hjælpekasse med følgende Undtagelser:

a. For Københavns, Frederiksberg og Gentofte Kommuners Vedkommende kan Hjælpen ydes henholdsvis gennem den kommunale Afdeling af Københavns Understøttelsesforening og Frederiksberg eller Gentofte kommunale Hjælpekasse eller gennem andre Institutioner, som Kommunalbestyrelsen hertil maatte godkende eller oprette.

b. Hjælp til Medlemmer af anerkendte Arbejdsløshedskasser eller Sygekasser som Tillæg til løbende Understøttelse eller som fortsat Hjælp efter Understøttelsens Ophør kan ydes gennem vedkommende Kasse.

Pengehjælp ifølge denne Lov kan, uanset Bestemmelserne i Lov Nr. 124 af 29. April 1913, tilstaas Enker, som i Henhold til den sidstnævnte Lov faar Understøttelse til deres uforsørgede Børn. Ligeledes kan der ydes Tillæg til løbende Understøttelser af en anerkendt Arbejdsløshedskasse eller Sygekasse og til Medlemmer af Sygekasser, der under Sygdom modtager Hjælp af Kommunens Kasse i Henhold til Bestemmelserne i Fattiglovens § 63, samt Hjælp til kronisk syge og tilskadekomne, der ikke mere nyder Tilskud af kommunale Midler.

De nærmere Regler angaaende Formen for Ydelse af Hjælp paa Grund af Arbejdsløshed og Sygdom og Kontrol med saadan Hjælp fastsættes af Indenrigsministeren.

§ 4.

Forinden en Kommunalbestyrelse tager Beslutning om Foranstaltninger i Henhold til nærværende Lovs

§ 1, skal der paa dens Foranledning foregaa en Forhandling mellem Kommunalbestyrelsen, den ifølge kgl. Anordning af 29. August 1914 nedsatte kommunale Kommission og Hjælpekassens Bestyrelse.

Forinden Beslutning tages om Foranstaltninger i Henhold til nærværende Lovs § 2, skal der ligeledes finde Forhandling Sted mellem Repræsentanter for de paagældende Kommunalbestyrelser og de ifølge kgl. Anordning af 29. August 1914 nedsatte Kommissioner, eventuelt de af disse nedsatte amtskommunale Udvalg; i fornødent Fald foranlediger Indenrigsministeren en saadan Forhandling indledet, naar derom fremsættes Begæring fra en af Kommunalbestyrelserne.

Saafremt en Kommunalbestyrelse finder det nødvendigt, at der med Hensyn til nogle af de besluttede eller trufne Foranstaltninger i Henhold til §§ 1—2 sker en Samvirken med en eller flere Nabokommuner under Hensyn til deres indbyrdes Beliggenhed, kan Indenrigsministeren foranledige, at Repræsentanter for de paagældende Kommunalbestyrelser samles til Forhandling herom. Efter Indstilling fra de nævnte Repræsentanter er Indenrigsministeren endvidere bemyndiget til at fastsætte Bestemmelser, gaaende ud paa at sikre, at de af en Kommunalbestyrelse trufne Foranstaltninger ikke kommer andre Kommuners Beboere til gode.

§ 5.

Udgifterne ved Kommunernes Foranstaltninger ifølge denne Lovs § 1 maa i hver enkelt Kommune ikke overstige 15 Kr. pr. Indbygger.

§ 6.

Kommunens Udgifter til Foranstaltninger ifølge denne Lovs § 1 og § 2 opføres som to særskilte Poster paa Kommuneregnskaberne for hvert af Regnskabsaarene 1916—17 og 1917—18; naar disse Regnskaber paa sædvanlig Maade er blevet revideret og decideret, bliver en Afskrift af vedkommende Regnskabsposter at tilstille Stedets Overøvrighed, der, efter at have gennemgaaet og om fornødent berigtiget det saaledes modtagne, indberetter til Indenrigsministeren, hvad der af hver enkelt Kommune er anvendt henholdsvis for Tiden 1. Januar til 31. Marts 1917 og for Tiden 1. April 1917 til 31. Marts 1918. I København indsendes Regnskab og Indberetning af Magistraten til Indenrigsministeren.

Af Kommunernes Udgifter ifølge denne Lovs §§ 1 og 2 vil derefter henholdsvis to Trediedele og en Trediedel blive Kommunerne godtgjort af Statskassen. Indenrigsministeren foranlediger, at de Kommunerne tilkommende Godtgørelser anvises dem snarest muligt, efter at Amternes Indberetninger vedrørende hvert af de omhandlede Regnskabsaar er modtagne; for Regnskabsaarene 1916—17 og 1917—18 kan der anvises Kommunerne Forskud.

§ 7.

Til Dækning af de paa Kommunerne faldende Udgifter ifølge denne Lov i Tiden fra 1. Januar til 31. Marts 1917 samt til Dækning af de Udgifter, som Kommunen udreder i nævnte Tidsrum, og som falder ind under Bestemmelserne i Lov Nr. 320 af 22. Decbr. 1915 § 7, kan Tillægsskat udskrives i Overensstemmelse med Reglerne i sidstn. Lovs §§ 7—11, jfr. § 16.

§ 8.

Ifølge Beslutning i to paa hinanden følgende Møder med mindst 14 Dages Mellemrum kan Kommunalbestyrelserne udskrive en Tillægsskat til Dækning af den paa Kommunen faldende Andel af Udgifterne ifølge denne Lov i Regnskabsaaret 1917—18 samt endvidere til Dækning af følgende Udgifter:

a. Udgifter ved Udbetaling af Dyrtidshjælp til kommunale Tjenestemænd og Arbejdere, forsaavidt Hjælpens Størrelse ikke overstiger, hvad der er eller maatte blive fastsat for Statens Tjenestemænd.
b. Kommunens Andel i Understøttelser til indkaldte værnepligtiges Familier ifølge Lov Nr. 162 af 7. August 1914 og senere Forlængelseslove.
c. Kommunens Andel af ekstraordinær Forhøjelse af Alderdomsunderstøttelse vedtaget i Henhold til ministerielle Cirkulærer.

d. Udgifter, hidrørende fra Kommunens Garantiforpligtelser i Anledning af Salg af Rug fra Statens Lagre til Bagere og Møllere i vedkommende Kommune.

§ 9.

Tillægsskat ifølge § 8 udskrives i Købstæderne og Landkommunerne samt i Marstal Kommune for Regnskabsaaret 1917—18 som en procentvis lige stor Forhøjelse af samtlige de i Henhold til Lov Nr. 85 af 15. Maj 1903 paalignede kommunale Skatter (herunder for Landkommunernes Vedkommende den Del af Skatten, som udredes efter Hartkorn). Dog skal der uanset denne Bestemmelse opkræves et Tillæg til Skatten paa Aktieselskaber m. fl. (Lov Nr. 85 af 15. Maj 1903, Afsnit III) af indtil 1 pCt. af Selskabernes skattepligtige Indtægt. Derhos skal der i de Kommuner, som ikke ved Udfindelsen af Skatteindtægten til Ansættelse af personlig Kommuneskat foretager Forhøjelse af Kapitalindkomster m. v. i Henhold til § 7 i Lov Nr. 85 af 15. Maj 1903, opkræves et 25 pCt.s Tillæg til den Formueskat, der udredes i Kommunen for Skatteaaret 1917—18 i Henhold til Lov af 8. Juni 1912 om Indkomst- og Formueskat til Staten, jfr. Lov Nr. 128 af 10. Maj 1915. -

Den Del af Tillægsskatten, der herefter skal udskrives som personlig Kommuneskat, paalignes som en procentvis Forhøjelse af den personlige Kommuneskat for de Skatteydere, hvis Indkomst ligger over en af Kommunalbestyrelsen med vedkommende højere Myndigheds Samtykke nærmere fastsat Grænse. Denne Grænse kan ikke sættes lavere end det i Lov af 8. Juni 1912 om Indkomst- og Formueskat til Staten § 8 nævnte skattefrie Indkomstbeløb, Fradraget for Børn indbefattet, og maa ikke sættes højere end ved en Indkomst af 10,000 Kr.

I Landkommunerne kan Kommunalbestyrelsen vedtage, at der ikke lignes Tillægsskat paa fast Ejendom i de Tilfælde, hvor vedkommende Ejendomsbesidder ikke er ansat til personlig Tillægsskat efter nærværende Lovs § 8, saafremt den paagældende Ejendom til Ejendomsskyld er ansat til Skat af et Beløb paa 5200 Kr. eller derunder. I Købstæderne, derunder Marstal, kan Kommunalbestyrelsen vedtage at undtage Ejendomsskylden fra Tillægsskat.

Paaligningen af Tillægsskatterne skal finde Sted snarest muligt efter Regnskabsaarets Slutning.

§ 10.

I København og Frederiksberg opkræves Tillægsskatten for Skatteaaret 1918—19 og udskrives som en Forhøjelse af de i Henhold til Lov Nr. 85 af 15. Maj 1903, jfr. Lov Nr. 110 af 18. April 1910, paalignede kommunale Skatter med Undtagelse af kommunal Ejendomsskyld samt med et 25 pCt.s Tillæg til den Formueskat, som i det nævnte Skatteaar udredes i disse Kommuner i Henhold til Lov af 8. Juni 1912 om Indkomst- og Formueskat til Staten, jfr. Lov Nr. 128 af 10. Maj 1915.

Tillægget til Skatten paa Aktieselskaber m. fl. (Lov Nr. 85 af 15. Maj 1903, Afsnit III) skal i nævnte Skatteaar andrage 1 pCt. af Selskabernes skattepligtige Indtægt.

Tillægget til den personlige Kommuneskat udover Skattens Grundbeløb med 50 pCt. Tillæg kan paalignes som en procentvis Forhøjelse af Skatten for de Skatteydere, hvis Indkomst ligger over en af Kommunalbestyrelsen med Indenrigsministerens Samtykke nærmere fastsat Grænse, der ikke maa sættes lavere end i § 9 ommeldt.

§ 11.

Skatteydere, der uden at have opgivet fast Bopæl i en Kommune i Skatteaaret 1917—18 — for København og Frederiksberg 1918—19 — tillige i en Del af Skatteaaret har haft fast Ophold i en anden Kommune og der er bleven ansat til en lavere personlig Kommuneskat for det paagældende Tidsrum, skal til den Kommune, hvori de er ansatte til det højeste Skattebidrag, svare Forskellen mellem det i de to Kommuner tilsammen udredede Skattebidrag og det Skattebeløb, som de vilde komme til at udrede, saafremt de alene havde havt Ophold i den

Kommune, hvor det højeste Skattebidrag er paalignet dem.

Skatteydere i Købstæder og Landkommuner samt Marstal, som i Regnskabsaaret 1917—18 fraflytter en Kommune, hvori de har haft skattepligtigt Ophold, skal for det Skatteaar, i hvilket Fraflytning har fundet Sted, betale de i § 9 nævnte Tillæg til den personlige Kommuneskat og Formueskatten til Fraflytningskommunen med Tillægenes fulde Beløb.

Skatteydere i København og Frederiksberg, der i 1918—19 fraflytter Kommunen, skal erlægge Tillægsskatten til Fraflytningskommunen efter Reglerne i nærværende Paragrafs 2det Stykke.

Skatteydere i en Kommune, hvor der svares Tillæg til Formueskatten, kan ikke, saafremt de ansættes til Formueskat til Staten i en Kommune, hvor saadant Tillæg ikke svares, uden sammesteds at ansættes til personlig Skat paa Grund af Ophold, fritages for at yde Tillæget til den Kommune, hvor der opkræves Tillæg til Formueskatten, og hvor de svarer personlig Skat paa Grund af Ophold.

§ 12.

Bestemmelserne i § 14 i Lov Nr. 85 af 15. Maj 1903 angaaende Retten til ved Betaling af Erhvervsskat at foretage Fradrag i Skatten til Opholdskommunen bliver at anvende særskilt paa Tillægsskatten i de paagældende Kommuner, men iøvrigt efter deres Indhold. Ved Beregningen af Kommunernes Skatteprocenter vil vedkommende Kommunes almindelige Skatteprocent være at forhøje med Kommunens Tillægsprocent.

Med Hensyn til Tillægsskat af saadanne i Lov Nr. 85 af 15. Maj 1903 §§ 16—17 omhandlede Selskaber, der driver Virksomhed eller oppebærer Indtægt i mere end een Kommune her i Landet, fastsættes, at Bestemmelsen i Lov Nr. 85 af 15. Maj 1903 vil være at anvende saaledes, at Opholdskommunen og hver andelsberettiget Kommune selvstændigt og med vedkommende Kommunes Tillægsprocent udskriver Tillægsskat af den Del af paagældende Selskabs skattepligtige Indkomst, som hidrører fra vedkommende Kommune, beregnet efter Reglerne i § 18 i Lov Nr. 815 af 15. Maj 1903. Denne Regel finder ogsaa Anvendelse med Hensyn til andelsberettigede Kommuners Tillægsskat for 1915—16 og 1916—17, forsaavidt Tillægsskat til de andelsberettigede Kommuner ikke tidligere er udskrevet ved Opholdskommunens Foranstaltning.

§ 13.

Saafremt en Foranstaltning i Henhold til nærværende Lovs § 2 gennemføres for Amtskommunens Regning, fordeles Udgifterne paa Sognekommunerne i Forhold til den i vedkommende Kommune for det paagældende Skatteaar paalignede Indkomst- og Formueskat til Staten i Henhold til Lov af 8. Juni 1912, jfr. Lov Nr. 128 af 10. Maj 1915. Den Sognekommunerne tillagte Beføjelse til at udskrive Tillægsskat i Henhold til nærværende Lovs §§ 7—9 omfatter ogsaa de heromhandlede Beløb.

§ 14.

Den i § 13 i Lov Nr. 101 af 29. April 1913 om Hjælpekasser fastsatte Begrænsning af Statstilskuddet til et Beløb af 250,000 Kr. ophæves for Regnskabsaaret 1917—18, saaledes at det omhandlede Statstilskud for dette Aar fastsættes til en Trediedel af det Tilskud, der af Kommunekassen er ydet Hjælpekassen.

§ 15.

De i denne Lov omhandlede Tillægsskatter opkræves og inddrives efter de for kommunale Skatter gældende Regler og med samme Fortrinsret. Tillægsskatterne forfalder til Betaling efter Kommunalbestyrelsernes nærmere Bestemmelse.

De efter den bestaaende Lovgivning gældende Regler vedrørende Skatteudskrivningens Størrelse og Afholdelse af Skattevalg kommer ikke til Anvendelse paa de Skatter, som udskrives i Henhold til denne Lov.

§ 16.

Ingen af de i denne Lov omhandlede Bestemmelser — bortset fra Foranstaltninger i Medfør af § 2 — gælder Personer under fast Fattig-

forsørgelse, og ingen af Foranstaltningerne medfører Fattighjælps Virkning.

§ 17.

Den Indenrigsministeren ved § 5, 2det Stykke, i Lov Nr. 317 af 30. Oktbr. 1916 meddelte Bemyndigelse forlænges for Tidsrummet fra 1. Januar 1917 til 31. Marts 1918.

§ 18.

Denne Lov træder i Kraft den 1. Januar 1917.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene paa Fællesforeningen af Danmarks Brugsforeningers Fabrikker i Viby. Ved et Fællesmøde mellem Repræsentanter for Hovedorganisationerne og Parterne den 20. ds. lykkedes det at afslutte Forhandlingerne med en Overenskomst. Denne omfatter Sæbefabrikken, den teknisk-kemiske Fabrik og Margarinefabrikken.

Paa disse Fabrikker havde Arbejdsmændene hidtil 39 Øre i Timen; nu faar de 47 Øre, og desuden betales der dem et Dyrtidstillæg, som for gifte Mænd er 10 Kr. maanedlig og 3 Kr. for hvert hjemmeværende ukonfirmeret Barn, for ugifte 5 Kr. om Maaneden. Endvidere ydes der dem en Brændselshjælp paa 50 Kr. til gifte og 25 Kr. til ugifte Arbejdere. For Overarbejde betaltes der tidligere Tillæg af 40 og 80 pCt. til Timelønnen. Nu bliver disse Tillæg 50 og 100 pCt. Det samme gælder Søn- og Helligdagsarbejde.

Forskellige andre Forbedringer opnaaedes. Overenskomsten gælder fra 1. Januar til den med 3 Maaneders Varsel opsiges til Ophør en 1. Februar.

Rebslageriarbejderne paa Fællesforeningen af Danmarks Brugsforeningers Rebfabrik i Viby. Ved et Fællesmøde den 20.ds. forhandledes om Overenskomstforholdene for Rebslageriarbejderne ved Brugsforeningernes Rebfabrik i Viby. Resultatet blev en Overenskomst, hvorefter en Række Forhøjelser og Forbedringer er indført.

Hidtil var Lønnen for de faglærte Arbejdere 42½ Øre pr. Time; nu er den 50 Øre. For Arbejdsmænd forhøjedes Timelønnen fra 39 til 47 Øre, og for kvindelige Arbejdere fra 25 Øre til 26½ Øre de 2 første Maaneder efter Antagelsen og derefter 30 Øre.

Endvidere betales der et Dyrtidstillæg af 10 Kr. mdl. til gifte Mænd, som dertil yderligere faar 3 Kr. mdl. for hvert Barn, og til gifte Kvinder, som samtidig er Familieforsørgere, de samme Tillæg, medens ugifte Mænd og Kvinder faar 5 Kr. maanedlig i Dyrtidstillæg.

I Brændselshjælp ydes der endelig 50 Kr. til Gifte og 25 Kr. til Ugifte.

Overarbejde og Søn- og Helligdagsarbejde betales fremtidig med Tillæg af 50 og 100 pCt. til Timelønnen, medens det tidligere betaltes med Tillæg af 40 og 80 pCt.

Flere andre Forbedringer opnaaedes. Overenskomsten, der gælder fra 1. Januar i Aar, varer til den opsiges med 3 Maaneders Varsel til Ophør en 1. April.

Sporvejsstrejken i Aarhus. Der blev den 22. ds. for anden Gang gjort Forsøg paa ved et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen at naa til en mindelig Ordning af Løn- og Arbejdsforhold for Funktionærer ved Aktieselskabet Aarhus elektriske Sporvej. Der forhandledes under Medvirken af begge Hovedorganisationers Repræsentanter fra Kl. 10 om Formiddagen til henad Kl. 5 om Eftermiddagen, men paa dette Tidspunkt maatte man opgive Forsøget paa at naa til Enighed.

Det strandede væsentlig paa Spørgsmaalene om Lønnen og Arbejdstiden.

Strejken tog, efter af Forhandlingerne var bristede, sin Begyndelse samme Dag Kl. 6.

Der er 23 Vognstyrere og maanedslønnede Reservefunktionærer ved Selskabet. Af disse har 3 Mand en Aarsløn af 1020 Kr. (den Løn,

der gælder for de første 2 Aar), 6 Mand staar paa den for 3die til 6te Aar gældende Lønsats af 1080 Kr. aarlig, 2 Mand paa Lønnen for 7de og 8de Aar med 1140 Kr aarlig, 4 Mand paa 9de og 10de Aars Løn 1200 Kr. og 8 Mand paa ældste Løn 1260 Kr., der er fastsat for 11te og 12te Aar.

Til disse Lønsatser kommer saa et Dyrtidstillæg, der udgør 156 Kr. aarlig, en Kørselsprocent, som andrager 244 Kr. pr. Aar, og en Brændselshjælp paa 20 Kr. Herefter har 3 Mand en Aarsløn paa ialt 1440 Kr., medens 6 Mand er paa 1500 Kr., 2 Mand paa 1560 Kr., 4 paa 1620 Kr. og 8 paa 1680 Kr.

Gennemsnitslønnen for disse Funktionærer bliver saaledes 1580 Kr. pr. Aar.

For en saadan Løn maa Aarhus Sporvejsfunktionærer tilmed arbejde i 58 Timer om Ugen.

Lønnen er forlangt hævet med 25 Kr. pr. Maaned og Arbejdstiden nedsat fra 58 Timer til 52 Timer pr. Uge. Der er iøvrigt Uenighed om Betaling for Overarbejde, Feriespørgsmaal m. m.

Forligsmanden kalder til Møde.

Allerede Mandag Eftermiddag, da Forhandlingerne paa Fællesmødet om Sporvejskonflikten bristede, holdt Forligsmanden, Departementchef Ad. Jensen sig underrettet om Situationen, og tidligt paa Dagen, Tirsdag, fortsatte han Forbindelsen med Hovedorganisationernes Repræsentanter. Resultatet blev, at Forligsmanden indkaldte Parternes og Hovedorganisationernes Repræsentanter til et Møde hos sig Torsdag den 25. ds. Kl. 1.

Sent om Aftenen stillede Forligsmanden et Mæglingsforslag, som han forlangte Parternes Svar paa til Lørdag den 27. Kl. 12.

Strafporto for Afdelingsskemaers Forsendelse.

Pas paa Affattelsen.

Fra Malerforbundet er vi gjort bekendt med et Tilfælde, hvor Postvæsenet har forlangt fuld Brevporto for Forsendelse af et udfyldt Afdelingsskema angaaende Arbejdsløsheden.

Vi har undersøgt Sagen og forhandlet med Postvæsenet om den og kan derefter oplyse følgende:

Det paagældende Skema var et af de saakaldte »Rykker-Skemaer«, det vil sige Skemaer, som Organisationerne faar fra vort Kontor til Brug for Afdelinger, der har bortkommet de med »Arbejderen« følgende Skemaer eller makuleret disse.

Paa Rykker-Skemaerne er Maaneden »in blanco« saaledes at Afdelingskassererne selv kan udfylde Pladsen med Maanedens Navn.

Det paaklagede var, at der øverst var skrevet **Oktober,** og at Spørgsmaalene 4 og 5 var besvaret med **Ingen.** Her maatte kun staa Tal.

Vi har derefter foretaget en ringe Forandring af Skemaernes trykte Tekst, saaledes at Maaneden kan betegnes med Tal f. Eks. »**10.** Maaned« for Oktober, 11. Maaned for Novbr. o. s. v. Naar dette iagttages, og der for **Ingen** skrives **0,** vil Besvarelserne fremdeles kunne fremsendes som Tryksager.

Det er lidt vanskeligt forstaa Nødvendigheden af denne — det synes os noget haardtrukne — Grænse. Men der er jo ikke andet at gøre end at efterleve Postvæsenets Afgørelse.

Det ordinære Repræsentantskabsmøde.

De samvirkende Fagforbunds ordinære Repræsentantskabsmøde vil blive afholdt den 23. April eventuelt den 24. April.

Mødet afholdes i Arbejdernes Forsamling, Enghavevej 40, København.

Repræsentantskabets Medlemmer har Ret til at stille Forslag til Dagsordenen. Disse skal være indsendt senest 8 Dage før Mødets Afholdelse.

Saafremt der er Medlemmer, som ønsker Forslag behandlet, vil det dog være heldigt at disse indsendes senest den 1. April. Repræsentantskabets Medlemmer vil da kunne blive bekendt med disse forinden Mødets Afholdelse.

REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

AFDELINGS-SKEMA

angaaende

Arbejdsløsheden i Januar Maaned 1917.

Bemærk! Naar *ingen* Arbejdsløse eller *ingen* tabte Arbejdsdage skal angives, bedes man sætte et **tydeligt 0**. Hvor intet Tal kan angives, bedes man sætte et **?**

1. Byens Navn?	
2. Organisationens Navn?	
3. Antal Medlemmer?	
4. Hvormange af Organisationens Medlemmer var arbejdsløse: I Midten af Maaneden? Ved Slutningen af Maaneden?	
5. Hvormange Arbejdsdage er der ialt gaaet tabt for Medlemmerne paa Grund af Arbejdsløshed i Maanedens Løb (Søn- og Helligdage eller lignende Fridage medregnes ikke, med mindre der i Almindelighed arbejdes 7 Dage om Ugen)?	
6. For hvormange Dage er der udbetalt Understøttelse (alle understøttede Dage)?	
7. Hvormeget er der udbetalt til Understøttelse af Arbejdsløse og Rejsende i Maanedens Løb: a) Af Arbejdsløshedskassen? b) Af Fagorganisationen?	

Formandens Navn: .....

— Adresse: .....

NB. Fagforeningerne bedes indsende dette Skema til det Forbund, hvoraf de staar som Afdeling, eller kunne staa som Afdeling, saaledes at Skemaet er Forbundet i Hænde senest d. 8. Februar 1917.

Enkeltstaaende Foreninger, i hvis Fag der ikke findes noget Forbund, bedes sende deres Skemaer direkte til De samvirkende Fagforbund, Nørrefarimagsgade 49,[1] Kbhvn. K.

Angaaende Forsendelsen bemærk:

Det udfyldte Skema kan forsendes i aaben Konvolut som Tryksag. Portoen er da 4 Øre (indenfor Københavns Postomraade 2 Øre). Men der maa da iagttages følgende:

Spørgsmaalene 3—7 maa kun besvares med Tal (*0* for *ingen*). Byens og Organisationens Navn saavel som Formandens Navn og Adresse kan derimod skrives paa sædvanlig Maade. Skrives der Tekst udover dette, maa Forsendelsen frankeres som Brev.

P. F. V.

Carl F. Madsen.

Peder Hedebol.

F.F. BORDING KØBENHAVN

AFDELINGS-SKEMA

angaaende

Arbejdsloshed i Januar Maaned 1917.

Bemærk! Naar ingen Arbejdsløse eller ingen tabte Arbejdsdage skal angives, bedes man sætte et Tvelinje 0. Hvor intet Tal kan angives, bedes man sætte et ?

1. Byens Navn	
2. Organisationens Navn	
3. Antal Medlemmer	
4. Hvormange af Organisationens Medlemmer var arbejdsløse:	
I Midten af Maaneden	
Ved Slutningen af Maaneden	
5. Hvormange Arbejdsdage mistede ialt for Medlemmerne paa Grund af Arbejdsløshed i Maaneden	
6. Hvormange Dage er der ialt Understøttelse ydet for	
7. Procentet af Medlemmer, der ialt mistede Arbejdsdage og Procentet i Maaneden	
A. Arbejdsløshedsprocent	
B. Afgangsprocent	

NB. Tegnforklaringerne bedes indsendte dette Skema til det Forbund, hvoraf de sidder som Afdeling, eller hvilke saa som Afdeling, sendes at Skemaet er forbundet i Maaned senest d. 8. Februar 1917.

Enkeltstaaende Foreninger, hvis Fag der ikke findes noget Forbund, bedes sende deres Skemaer direkte til De samvirkende Fagforbund, Arbejdsmaaneden 1917 Kbhvn K.

Angaaende Foreningsdagen Bemærk:

Del udfyldte Skema kan fremsendes i aabent Kuvert som Trykksag. Porto 2 øre for 1 ore (hvorfor Kuvertmærke 2 øre). Man der dette

Carl F. Madsen.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 32 ✻ KØBENHAVN DEN 3. FEBRUAR 1917 ✻ 13. AARGANG.

INDHOLD: Udlandet. Lønbevægelser og Konflikter (Kvindeligt Arbejderforbund. Arbejdsmændene hos Det forenede Dampskibsselskab i Faaborg og Randers. Arbejdsmænd ved Løgstør Muslingesalteri. Dansk Slagteriarbejderforbund. Sporvejsfunktionærerne i Aarhus). Arbejdsforholdene. Formandskifte. Den tekniske Undervisning. Kommunevalgene.

Udlandet.

England under Krigen.

V.

En Fangelejr.

Blandt de mange Ting, vi besaa, var ogsaa en Lejr med ca. 4000 tyske Krigsfanger. Lejren er beliggende ved en venlig lille Provinsby op ad en gammel Kaserne. Omkring Lejren er trukket Pigtraadshegn, og med Mellemrum gaar Skildvagter paa høje Træbroer.

Kommandanten førte os selv omkring og forklarede beredvilligt alt. Fangerne bor i Træbarakker, som ved murede Piller er hævet over Jordsmonnet. Stuernes Udstyrelse er i høj Grad overladt til Fangerne selv, og man opmuntrer dem til at pynte, bl. a. ved at betale Halvdelen af Prisen for Tapet, som de ønsker at anvende. Hver Stue har sin Kamin med en munter Kulild, akkurat som i ethvert andet engelsk Hjem.

I nogle Ansigter synes man endnu at finde Spor af Skyttegravenes Rædsler, ellers ser de sunde og velernærede ud. »Tal kun med dem, hvis De kan,« sagde Kommandanten. Selv forstod han ikke Tysk Jeg henvendte nogle almindelige Bemærkninger hist og her og fortalte bl. a. hvem vi var. Meget kom der imidlertid ikke ud af det. Selv her mente jeg at spore den enestaaende tyske Mandstugt. Det var, som om de ogsaa her optraadte efter et eller andet Reglement. Men høflige var de alle, og de roste Lejren og hele Behandlingen. Kommandanten fortalte da ogsaa med Stolthed, at Lejren var blevet velvilligt omtalt i tyske Blade af hjemvendte invalide Fanger, hvilken Omtale var bleven gengivet i »Times«.

Lejren har et stort, velindrettet Køkken og Bageri, hvor Fanger selv tilbereder Maden og Brødet. Der er baade Teater og Kirke, Læsestue og Skolelokaler. Ogsaa her ser man den tyske Jærnflid give sig til Kende. I Læsestuen sad vel et Par Hundrede Mand, og Skolestuerne var ogsaa fuldt optaget. Paa Skemaerne fandtes alle mulige Fag, fra engelsk Sprog til »Waarenkunde«. Tiden spildes ikke. Desuden findes en Butik, hvor alt kan købes, fra Fyldepenne til Fodbolde, og et Posthus, hvor Udleveringen af Forsendelser hjemme fra finder Sted. Kommandanten henleder Opmærksomheden paa en mægtig Kasse Beklædningsgenstande, som lige er ankommet. Den staar der, bred og stor, med sine mange tyske Mærker paa, og demonstrerer jo, bl. a., at helt galt kan det i hvert Fald ikke være med Klædeforsyningen i Tyskland.

Foruden alt det nævnte, er der i Lejren et velindrettet Hospital med Konsultationsværelser, Sygestuer og en øjensynlig fuldt moderne Operationsstue. Lægen viser det frem med Fagmandens Stolthed og præsenterer os for en tysk Kollega. Denne er en ægte Militær, strunk og stram i sin noget afrakkede Uniform. Han taler ret godt Engelsk, og der synes at herske det bedste Forhold mellem de to »Fjender«, som her mødes i Bestræbelserne for at lin-

dre menneskelig Smærte og Lidelse.

Vort Besøg i Lejren var uanmeldt. Vi valgte selv Tiden og rejste dertil muttersalene, blot med en ministeriel Skrivelse i Lommen.

En Ammunitionsfabrik.

Et Sted, hvor der for faa Maaneder siden var Mark og Mose og — ak — en dejlig stor Frugthave, ligger nu en Uendelighed af smaa Bygninger af Træ og Bølgeblik, Transportmidler, Varme- og Lysanlæg og alt Tilbehør. Jærnbaner bringer Hylstre, Granater og alt det øvrige Djævelskab til Fabriken, og Jærnbaner fører det færdige Produkt af Sted. I store Haller ligger Bjærge af det, og der nævnes svimlende Tal angaaende den ugentlige Produktion.

Det ligger emballeret i Træ og ser saa fredelig ud, som kunde det være Kasser med Centrifuger eller franske Sardiner.

Her er Adgangen mere vanskelig, skønt vi denne Gang ikke blot har en Ministerialskrivelse, men ogsaa en udsendt Embedsmand med os. Men endelig kommer vi ind og maa undergaa de Forsigtighedsforanstaltninger, som skal iagttages paa dette farlige Omraade. En skotsk Artillerioffícer og Fabrikens ledende Ingeniør overtager Førerskabet, og mens vi gaar fra Sted til Sted følger vi Processen med Fremstillingen af moderne Artilleriammunition, Shrapnells og Sprænggranater, alt saa helt anderledes end man som Ukyndig har forestillet sig det.

Førerne forklarer beredvilligt; vi faar selv Lejlighed til at løfte paa dette og hint, som kunde sprænge os alle til Kødtrævler i en Brøkdel af et Sekund.

Alle Forsigtighedsforanstaltninger er truffet baade mod Eksplosion og Forgiftning. Men alligevel er Sygestuer og Plejersker anbragt rundt om, saa hurtig Hjælp er altid ved Haanden.

Det mest overvældende Indtryk modtager vi dog paa Vejen bort fra Fabriken. Denne arbejder Dag og Nat og beskæftiger Tusinder af Kvinder i forskellige Hold, og et nyt Hold er netop paa Vej til Arbejde.

Imod os kommer denne Hærskare af Kvinder, enkeltvis og i Flokke, gamle forgræmmede Bedstemødre og skælmske Ungpiger og adstadige Koner. Vi gaar imod Strømmen, som aldrig synes at ville høre op. Ind gaar disse Kvinder til Fremstilling af Død og Fordærvelse, her som paa den anden Side af Skyttegravene! Gud i din Himmel, se ned paa Kristenfolket af alle Tungemaal. Se dit Kærligheds-Evangelium bære Frugt!

Ogsaa en

Kulmine

fik vi Lov at besøge. Vi besaa de mægtige Anlæg over Jorden og steg ned, hvor Kullene hentes, 600 Meter under Jordens Overflade. Store Maskiner pumper frisk Luft ned i Gangenes Labyrinter. Der, hvor Luften kommer ind, er der frisk som oppe i Dagen; men der, hvor Cirkulationen gaar tilbage, er Luften hed og tyk. Bjærgmanden »prøver« den med sin Lampe. Ved 2 Procent Kulgas skal Lampen reagere, og 7 Procent giver Eksplosion.

Ligeledes saa vi et

Staalværk.

Ertsen smeltes i vældige Højovne og formes i Blokke af en Mands Højde og Tykkelse. Saa hedes de igen og føres derpaa gennem Valserne. Først hvæser og hopper og sprutter de som arrigt Troldtøj, der kun modstræbende tager imod Civilisationens Velgerninger. Men lidt efter lidt gaar Modet af dem, de bliver længere og længere og tyndere og tyndere, indtil de helt villigt føjer sig efter Tængernes og Valsernes Greb og tager Form af Jærnbaneskinner, eller bliver til de skikkelige Staalstænger, som Landsbysmeden køber for saa og saa meget pr. Pund.

Peder Hedebol.

Lønbevægelser og Konflikter.

Kvindeligt Arbejderforbund har i den sidste Tid atter afsluttet en Række nye Overenskomster med forskellige Enkeltvirksomheder baade i Provinsen og i København. Vi gengiver her nogle Hovedpunkter af Overenskomsterne, blandt hvilke en Del har bragt helt nye Omraader ind under organisationsmæssig Ordning.

Aktieselskabet *Jysk Papirlager*, Aarhus. Elever under 16 Aar skal her have 8 Kr. ugentlig i de 3 første Maaneder, 9 Kr. i de næste 6 Maaneder og derefter 10 Kr. pr. Uge. Elever over 16 Aar skal have 10 Kr. de første 8 Mdr., 11 Kr. i de næste 6 Mdr. og derefter 12 Kr. ugentlig. Arbejdersker, der beskæftiges ved Maskinerne eller ved andet selvstændigt Arbejde, lønnes de første 3 Mdr. med 13 Kr. pr. Uge, i de næste 6 Mdr. med 14 Kr. og derefter med 15 Kr. pr. Uge.

Arbejdersker, som ikke i Løbet af 15 Mdr. har opnaaet selvstændigt Arbejde, lønnes med 13 Kr. pr. Uge.

Foruden de her nævnte Lønninger erholder Arbejderskerne et Dyrtidstillæg af 4 Kr. pr. Maaned, hvilket gælder til 31. Maj 1917; opsiges det ikke til den Tid, gælder det fremdeles for næste Halvaar. Betalingen for Overarbejde fastsættes til 50 og 100 pCt. i Tillæg. Arbejdersker, som har været i Virksomheden 1 Aar, faar en Uges Sommerferie med halv Løn, og Arbejdersker, som har været der i 2 Aar, faar samme Ferie med fuld Løn. Overenskomsten gælder fra 18. November 1916 til 1. April 1918 og omfatter ca. 35 Kvinder.

Firmaet *Thomas B. Thrige*, Odense. Timelønnen, der hidtil var 16 Øre, forhøjes til 18 Øre for de første 3 Maaneder, hvorefter Minimallønnen er 20 Øre pr. Time. Der oprettedes Akkordpriskurant, hvorved Akkordpriserne forhøjedes med fra 10 til 40 pCt. Endvidere bestemtes det, at øvede Arbejdersker, som beskæftiges ved Reparationsarbejde, lønnes med 35 Øre i Timen. Overenskomsten gælder fra 1. December 1916 til 1. Februar 1918 og omfatter 40 Kvinder.

Aktieselskabet *Dansk Akkumulator-Fabrik*, Odense. Timelønnen, der tidligere var 16 Øre, blev forhøjet til 18 Øre for de første 3 Maaneder, hvorefter Minimallønnen er 20 Øre pr. Time. Overenskomsten gælder fra 1. December 1916 til 1. Februar 1918.

Aktieselskabet *Lundbeck & Co.*, København. Begyndelseslønnen fastsattes til 12 Kr. pr. Uge for de første 14 Dage. Timelønnen blev 27 Øre; der oprettedes Akkordpriskurant. Overenskomsten gælder fra 1. December 1916 til 1. December 1917 og omfatter 20 Kvinder.

Aktieselskabet *Nordisk Tubefabrik*, Vejle. Timelønnen, der tidligere var 20 Øre, fastsattes til 16⅔ Øre for Dagarbejde og 20 Øre for Natarbejde for de første 2 Maaneder og for de næste 2 Maaneder til 20 Øre for Dagarbejde og 23⅓ Øre for Natarbejde, hvorefter den er 25 Øre for Dagarbejde og 30 Øre for Natarbejde. Der oprettedes Akkordprisliste og indrømmedes 4 Dages Sommerferie med halv Løn for enhver Arbejderske, som har været i Virksomheden i et halvt Aar. Overenskomsten gælder fra 8. December 1916 til 1. April 1918 og omfatter 23 Kvinder.

Ved samtlige foran nævnte Virksomheder har der ikke tidligere bestaaet nogen Overenskomst.

Endvidere har Kvindeligt Arbejderforbund faaet den gældende Overenskomst med *Det danske Petroleums-Aktieselskab* forlænget i 2 Aar til 1. Juni 1921; mod at Ugelønnen straks blev forhøjet fra 16 til 18 Kr. og Akkordpriserne med 10 pCt. Overenskomsten omfatter 39 Kvinder.

Endelig har Forbundet afsluttet ny Overenskomst med *Taxamotorkompagniet*, hvor Ugelønnen forhøjedes fra 13 til 15 Kr., medens Arbejderskerne desuden faar et Dyrtidstillæg af 1 Kr. pr. Uge og en Fridag hver 8. Dag i Stedet for som før hver 18. Dag. Overenskomsten gælder fra 1. December 1916 til 1. April 1918 og omfatter 30 Kvinder.

Tilsammen omfatter disse nye el-

ler fornyede Overenskomster saaledes omtrent 200 Medlemmer af Forbundet, og for de 124 af Medlemmerne er der indført Overenskomster for første Gang, hvorved Forholdene for disse Arbejdersker ved Forbundets Indflydelse er bragt ind i betydelig forbedret Gænge.

Arbejdsmændene hos Det forenede Dampskibsselskab i Faaborg. Efter at lokale Forhandlinger om Løn- og Arbejdsforholdene hos Det forenede Dampskibsselskabs Ekspedition i Faaborg var endt uden Resultat, blev Sagen behandlet ved et Fællesmøde 23. Januar.

Der afsluttedes her en Overenskomst, som er gældende indtil den af en af Parterne opsiges til en 1. April.

Timelønnen fastsattes til 50 Øre plus 3 Øres Dyrtidstillæg. Overarbejde indtil Kl. 10 Aften betales med 70 Øre, efter Kl. 10 Aften samt paa Søn- og Helligdage med 80 Øre pr. Time, begge Dele med et Dyrtidstillæg af 3 Øre. Der garanteres Arbejderne en Minimumsbetaling af 1 Kr. 75 Øre pr. Mand pr. Anløb.

Som Regler for Behandling af faglig Strid indføres Normen.

Overenskomsten betyder en væsentlig Forbedring for de paagældende Arbejdere, og dette gælder ganske særlig den opnaaede Minimumsbetaling af 1 Kr. 75 Øre (tidligere 1 Kr.). Anløbstiden er som Regel 2—2½ Time.

Arbejdsmændene hos Det forenede Dampskibsselskab i Randers. I November Maaned opstod der i Randers en Uoverensstemmelse mellem de derværende Arbejdsmænd og Det forenede Dampskibsselskabs Ekspedition angaaende Betalingen for en halv Time af Middagspavsen, hvori der om Vinteren bliver arbejdet for at faa Københavns-Damperen rettidig ekspederet.

Sagen har gentagende været Genstand for Korrespondance mellem de interesserede Parter, Dansk Arbejdsmandsforbund og Hovedorganisationerne. Den 16. Januar afholdtes Fællesmøde, hvor hele Anliggendet blev indgaaende drøftet. Noget endeligt Resultat naaedes ikke; Arbejdsgiverne fremsatte et Forslag, og de tilstedeværende Repræsentanter for Arbejderne i Randers erklærede, at de straks efter Hjemkomsten vilde drøfte dette med Fagforeningens Bestyrelse. Senere har Dansk Arbejdsmandsforbund meddelt, at Afdelingen slutter sig til Forslaget, hvorefter Striden afgøres ved faglig Voldgift.

Arbejdsmænd ved Løgstør Muslingesalteri. Der var opstaaet Uoverensstemmelse om Betalingsforhold ved Muslingesalteriet i Løgstør, en ny Virksomhed under Firmaet »Nordisk Fiskeeksport«. Den 18. Januar forhandledes der om Sagen paa et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen, efter at lokale Forhandlinger havde vist sig resultatløse. Nu lykkedes det at naa til Enighed om en Overenskomst.

Der fastsattes en Akkordbetaling af 22 Øre pr. Kilo udpillet Muslingkød for en nærmere betegnet, anerkendt Vare. Timelønnen fastsattes til 50 Øre. Overarbejde betales, baade i Akkord og Timeløn, med et 50 pCt. Tillæg indtil Kl. 10 Aften. Derefter bliver Tillægget paa 100 pCt., hvilket Tillæg ogsaa gælder for Søn- og Helligdagsarbejde.

Den af Hovedorganisationerne anerkendte Norm for Regler for Behandling af faglig Strid indførtes.

Dansk Slagteriarbejderforbund har i det nylig afsluttede Aar ført en omfattende Lønbevægelse over hele Landet. Dels er bestaaende Overenskomster blevet opsagte og erstattede af nye, dels er der blevet oprettet nye Regulativer med Virksomheder, hvor der ikke tidligere har været overenskomstmæssige Forhold.

Der skal her gives en Oversigt over den nu i det væsentlige tilendebragte Lønbevægelse.

Med

følgende Virksomheder

er der afsluttet Overenskomster:

ArbejdernesKødforsyning i Køben-

havn, Slagtermestrene i Aalborg, Aarhus, Vejle og Silkeborg, Konservesfabriker i København, Dankvardt, Esbjerg, Vinter, Esbjerg, Tümlers Konservesfabrik, Valby, Varde Konservesfabrik, Scania i Esbjerg, Holbæk Konservesfabrik ved Mittchel, Pølsefabrikantforeningen i København, Pølsefabrikant Korpinski i Horsens, De danke Vin- og Konservesfabriker i København, Frederikshavns Eksportslagteri og Konservesfabrik, Aalborg Pølsefabrik (Aktieselskab), Slagtermestrene Brdr. Nielsen, Roskilde og Hovedstadens Brugsforening.

Andels- og Privatslagterier, Tarmfabriker osv.

Til 31. December udløb Overenskomsterne ved 43 Andelssvineslagterier, ved Tarmvirksomheder i 46 Provinsbyer, de københavnske Tarmfabriker samt ved 16 Privatsvineslagterier til 28. Februar 1917.

Den Overenskomst, som blev afsluttet med Andelsslagterierne og som er gennemført ved de øvrige Slagterier og Virksomheder i Provinserne, skaffede de paagældende Arbejdere følgende Forbedringer:

Alle nugældende Lønninger for *mandlige* Arbejdere forhøjedes med et ugentligt Tillæg af 8 Kr., alle nugældende Lønninger for *kvindelige* Arbejdere med et ugentligt Tillæg af 5 Kr. *Overarbejdsbetalingen* for Mænd forhøjes fra 75 Øre til 1 Kr. pr. Time, og for Kvinder fra 50 til 70 Øre pr. Time. Minimallønnen for Mænd, som var 23—26 Kr., forhøjes til 28—30 Kr., og for Kvinder forhøjes Minimallønnen fra 16 Kr. til 20 Kr. pr. Uge. Timelønnen for Kvinder fastsattes til 50 Øre.

Ferien forlænges fra 3 til 4 Dage; 1. Maj og Valgdage er Fridage fra Kl. 12 Middag uden Afkortning i Lønnen.

Arbejdstiden for Mænd blev ikke forkortet, men herom skal der optages fornyede Forhandlinger i Løbet af Marts Maaned. Arbejdstiden for Kvinder blev forkortet fra 10 til 9 Timer daglig.

Endvidere erholdt de Arbejdere, som er beskæftiget ved *Ben- og Blodfabriker,* yderligere 2 Kr. pr. Uge, ligesom alle Arbejderne erholder 1 Sæt gratis Olietøj aarligt udleveret af Virksomhederne.

Arbejde om Søndagen betales med mindst for 2 Timer, ligesom ingen Arbejder maa benyttes til mere end 6 Timers Overarbejde pr. Uge.

For *Kreaturslagtning* til Eksport ydes en Tillægsbetaling udover Ugelønnen af 35 Øre pr. Time, for Kalve og Lam 10 Øre pr. Stk., for selvdøde Heste og Kreaturer 2 Kr. pr. Stk. Endelig fastsattes en Bestemmelse om, at Kvinder ikke maa benyttes til svært Arbejde, f. Eks. Transport af Tønder og større Kasser; til saadant Arbejde skal benyttes mandlige Arbejdere.

Angaaende *en Hjælpekasse* for Arbejderne under Sygdom skal der træffes nærmere Bestemmelse, men om Princippet er der Enighed mellem Parterne, hvoraf hver udreder Halvdelen af Udgifterne.

Over 2700 Medlemmer omfattes af Overenskomsterne.

Den gennemførte Lønbevægelse er af vidtrækkende Betydning for Fagets Arbejdere. Der er i Aarets Løb afsluttet Overenskomster med 126 Virksomheder, omfattende 2072 Mænd og 640 Kvinder, ialt 2712 af Forbundets Medlemmer. Den aarlige Merindtægt for de paagældende Arbejdere andrager noget over 900,000 Kroner.

Overenskomsterne er sluttede for 1 Aar.

Efter 1. Januar er afsluttet Overenskomster med følgende Virksomheder:

Kommerow i Nørre-Sundby, N. Clausen, Kolding, Carl Frederiksen & Søn, Roskilde, Konservesfabrikken i Nykøbing, Mors, og københavnske Tarmfabrikanter.

Disse Overenskomster omfatter ialt 261 mandlige og kvindelige Medlemmer.

Angaaende *Lærlingeforholdene* er der truffet en Ordning saavel med Hensyn til Lærlingenes Uddannelse som til deres Lønninger. Følgende Løn er fastsat for Lærlinge: 1. Aar

10 Kr. pr. Uge, 2. Aar 12 Kr., 3. Aar 15 Kr. og 4. Aar 18 Kr. pr. Uge.

Udenfor de her fremdragne Virksomheder, som hører til Fagets mere konstante Bedrifter, fører Forbundet stadig Agitation blandt de opdukkende Krigsvirksomheders Arbejdere, og Forhandlinger vedrørende Løn- og Arbejdsforhold.

Sporvejsfunktionærerne i Aarhus. I sidste Nr. af »Arbejderen« oplyste vi, at Forligsmanden havde stillet et Mæglingsforslag, som han forlangte Svar paa til Lørdag den 27. Januar. Til den fastsatte Tid forelaa begge Parters Svar, som gik ud paa, at Forslaget var godkendt.

Fra Sporvejsfunktionærerne var der dog stillet den Betingelse, at Overenskomsten skulde være renskrevet og underskrevet af begge Parter, forinden Arbejdet genoptoges.

I den Anledning fandt der da et nyt Møde Sted den 29. Januar mellem Repræsentanter for Hovedorganisationerne og Parterne, hvor alt blev ordnet paa behørig Maade, og Arbejdet blev saa genoptaget den 30. Januar.

Mæglingsforslaget fra Forligsmanden var saalydende:

Med de Ændringer, hvorom Parterne allerede er enedes samt med nedenstaaende Ændringer og Tilføjelser fornyes Overenskomsten af 29. December 1911 som gældende indtil den af en af Parterne opsiges med 3 Maaneders forudgaaende Varsel til Ophør en 1. April.

1. Lønninger for Vognstyrere og maanedslønnede Reserver:

1—2 Aar	Kr.	95,00
3—4 »	»	100,00
5—6 »	»	105,00
7—8 »	»	110,00
9—10 »	»	115,00
11—12 »	»	120,00
13 og følgende Aar	»	125,00

I Dyrtidstillæg gives desuden 4 Kr. ugentlig til de to første Lønklasser, 3½ Kr. ugentlig til de fire følgende samt 3 Kr. ugentlig til den sidste Lønklasse.

I Brændselshjælp gives 20 Kroner aarlig.

2. Timelønnede Reserver lønnes med 43 Øre pr. Normaltime, hvortil kommer et Dyrtidstillæg af 5 Øre og 60 Øre pr. Overtime, hvortil kommer et Dyrtidstillæg af 5 Øre.

3. Sporrensere lønnes med 28 Kr. om Ugen samt et Dyrtidstillæg af 3 Kr. pr. Uge.

4. Arbejdstiden for Vognstyrere og maanedslønnede Reserver er gennemsnitlig 55 Timer ugentlig. For timelønnede Reserver er Arbejdstiden indtil 10 Timer daglig, saaledes at Arbejdet herudover betales med Overtimebetaling.

5. Naar en Vognstyrer bliver beordret til at køre flere Ture end de planmæssige, betales han herfor med 75 Øre i Timen.

Bliver en Vognstyrer beordret til at gøre Tjeneste paa sin Fridag, betales han derfor med 60 Øre i Timen, der regnes fra det Klokkeslet, hvortil han er beordret til at give Møde.

Forligsmanden udbeder sig Parternes Svar senest Lørdag den 27. Januar Kl. 12 Middag.

(sig.) *Adolph Jensen.*

Arbejdsforholdene.

Arbejdsanvisningsdirektøren oplyser følgende vedrørende Arbejdsanvisningen i December Maaned 1916:

Den 15. December aabnedes i Charlottenlund et Arbejdsanvisningskontor for Københavns Amtsraadskreds, hvorefter der foruden Centralarbejdsanvisningskontoret i København er ialt 51 offentlige Arbejdsanvisningskontorer i Gang i Provinsen.

Sidst i November Maaned stod der ved samtlige Kontorer tilmeldt 4376 Arbejdssøgende og i Løbet af December tilmeldtes der ialt 12,705 og afmeldtes 10,464, saaledes at der ved Slutningen af Maaneden stod indtegnet 6617 arbejdssøgende Mænd og Kvinder. Der var altsaa indtegnet 2200 flere ledige ved Maanedens Slutning end ved dens Begyndelse.

I de nævnte Tal er indbefattet en Tilgang af 8510 og en Afgang af 5992 ledige anmeldte gennem de anerkendte Arbejdsløshedskasser.

Der anvistes gennem Kontorerne Plads til ialt 4489 Personer, nemlig 2976 Mænd og 1513 Kvinder. Af de anviste var 813 tilmeldte gennem Arbejdsløshedskasserne, der desuden foretog 1261 selvstændige Anvisninger, medens 3415 af deres ledigmeldte Medlemmer opnaaede Arbejde ved egen Hjælp og 503 af anden Aarsag (Militærtjeneste, Sygdom osv.) udgik af Fortegnelsen over arbejdssøgende.

Nedgangen i anviste Pladser i Sammenligning med foregaaende Maaned faldt saa godt som udelukkende paa Landbruget for Provinskontorernes Vedkommende og paa Handel og Samfærdsel i Hovedstaden. De anviste Pladser ved Landbrug talte i December Maaned kun 406 mod 1112 i November Maaned og Anvisningerne til Handel og Samfærdsel beløb sig til 1443 mod 2002 i forrige Maaned. Til Haandværk og Industri foretoges 1198 Anvisninger og til Husgerning, Vask og Rengøring m. m. 1442.

Forøgelsen af Ledigheden i *København* faldt foruden paa forskellige Grupper af Arbejdsmænd væsentligst paa Malere, Typografer og Tobaksarbejdere. Derimod var der endnu ved December Maaneds Udgang praktisk talt ingen Ledighed at spore for Murerarbejdsmændenes, Murersvendenes og Tømrer- og Snedkersvendenes Vedkommende, idet Frosten endnu ikke havde lagt Hindringer i Vejen for Fortsættelsen af paabegyndte Byggeforetagender. Medens der i disse Byggefag tilsammen kun var ca. 150 ledige ved Maanedens Slutning, var der paa samme Tid i Fjor omtrent 1200 ledige i disse Fag i København.

I *Provinsen*, hvor Byggevirksomheden om Vinteren plejer at indskrænkes tidligere og i videre Omfang end i København, forøgedes Antallet af ledige Murersvende meget stærkt i Maanedens sidste Halvdel. Den 1. December stod der saaledes ved samtlige Arbejdsanvisningskontorer i Provinsen tilmeldt 74 ledige Murersvende og den 15. December endnu kun 111, men den 29. December var Tallet steget til 556. I de andre Bygningsfag konstateredes der kun en ringere Forøgelse i Ledighed. Iøvrigt var Antallet af samtlige indtegnede Arbejdssøgere ved Provinskontorerne i Slutningen af December noget over 3000 mod 1500 ved Maanedens Begyndelse.

Bogbinderforbundet skifter Formand.

Den hidtilværende Formand for Bogbinderforbundet i Danmark, *H. Olesen*, er fra 1. Januar fratraadt denne Stilling, idet han af Københavns Amtsraad er valgt som Kontorbestyrer af Amtets nyoprettede, kommunale Arbejdsanvisningskontor i Charlottenlund. Hovedbestyrelsen har derefter konstitueret *V. Österberg* som Forbundets Formand, medens H. Olesen indtil videre varetager Kasserervirksomheden.

H. Olesen har i 14 Aar været Forretningsfører for Bogbinderforbundet, og han vil fra denne Virksomhed af alle, som kom i Berøring med ham, blive mindet som en overordentlig sympatisk og dygtig Fagforeningsmand. Vi takker ham for de mange Aars gode og loyale Samarbejde og ønsker ham Held og Lykke i hans nye Virksomhed. For Bogbinderforbundet og V. Österberg ønsker vi, at det faglige Arbejde maa fortsættes i samme gode Spor som hidtil. *Red.*

Den tekniske Undervisning.

De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg har vedtaget at indstille Formanden for Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund, Hr. *I. A. Hansen*, til i Stedet for afdøde Otto Smith at indtræde som Medlem af det i Loven om Tilsyn med den tekniske Undervisning omhandlede Skoleraad.

Kommunevalgene.

Det store Opgør.

Det har i mange Aar været anerkendt af de danske Arbejdere, at der ved Siden af vore faglige Organisationers Virksomhed for at højne de økonomiske Kaar maatte udfoldes en kommunal og politisk Virksomhed for at faa Indflydelse paa de offentlige Anliggender til Fordel for Arbejderklassen og for at Magten kunde blive flyttet fra vore Udbyttere over i Hænderne paa det organiserede, arbejdende Folk.

Et Omraade, hvor vi med stort Held har sat vore Kræfter ind, er det kommunale Liv. Ved at vælge Arbejderrepræsentanter ind i Kommunalbestyrelserne har vi opnaaet en betydelig Indflydelse baade paa Arbejdsforhold og sociale Foranstaltninger. Forskellen paa Fortid og Nutid er iøjnefaldende i alle Forhold, der er underkastet kommunal Afgørelse, og det er ganske utvivlsomt, at alt vilde henligget i Fortidens Skikkelse, om vi ikke havde valgt Socialdemokrater ind i de kommunale Raad.

Et Blik paa Kommunernes Arbejds- og Lønvilkaar, paa Behandlingen af Alderdomsunderstøttede, Enker og Syge er tilstrækkeligt til at bibringe fornøden Overbevisning om Værdien af Arbejderklassens Deltagelse i de kommunale Valg. Og betragter vi den Tid, som er forløben under den grufulde Krig, faar vi et endnu stærkere Vidnesbyrd om Værdien af en stærk socialdemokratisk Repræsentation. Mange Millioner Kroner er tilført Arbejderklassen som Dyrtidsforanstaltninger, men Tallene lærer os, at det var uhyre lidt, der ofredes, hvor Konservative og Moderate følte sig stærke; det var meget betydeligt, hvad der ofredes, hvor Socialdemokratiet havde Styrke.

Vor Magt har ikke været saa afgørende, som det havde været ønskeligt; meget er ikke gennemført fordi de saakaldte borgerlige Partier havde Magten, og navnlig ser vi Resultatet af denne Magtfordeling paa Boligomraadet. I de fleste af Landets Købstæder saavelsom i Hovedstaden og paa Frederiksberg har Grundejerne ved Hjælp af de borgerlige Partiers kommunale Repræsentanter faaet tilvejebragt den Bolignød, der skulde være Midlet til at forhøje Huslejen og dermed Grundejernes Indtægt. Socialdemokratiet har arbejdet for at faa Befolkningen forsynet med kommunale Boliger, naar Bankerne og Grundejerne holdt sig tilbage, men Antisocialisterne har forkastet vort Partis Forslag, og nu ser vi Resultatet.

Der kan ikke være Tvivl om Arbejderklassens Interesse ved de Valg, der nu forestaar. Den Udvikling, som er foregaaet, maa ikke standses; hvad godt, der er skabt, skal bevares, og de Mangler, der er til Stede, skal afhjælpes. Overklassens Magtstilling har faaet sit Knæk, men ved Valget i Marts skal Magten helt flyttes; den skal erobres af det arbejdende Folk, af Socialdemokratiet.

Dette Resultat kan naas, hvis Arbejderne selv vil det, men Muligheden kan ogsaa forspildes ved Ligegyldighed. Dette maa imidlertid ikke ske; naar Valgresultatet opgøres i Marts Maaned bør de overalt vidne om vaagen Forstaaelse, om ærlig Klasseføelse og om sund, politisk Sans hos Arbejderklassens Kvinder og Mænd.

Enhver Arbejder og Arbejderhustru maa møde ved Valget, stemme med Socialdemokratiet og dermed bidrage til Sejren og Frigørelsen.

REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 33 ❋ KØBENHAVN DEN 10. FEBRUAR 1917 ❋ 13. AARGANG.

INDHOLD: Udlandet. Lønbevægelser og Konflikter (Kvindeligt Arbejderforbund. Bogbinderne hos Michael Rasch. Elektrikerne ved Kaløvig. Hattearbejderne. Dansk Kedel- og Maskinpasserforbund. Papirposearbejderne. Dansk Skibstømrerforbund. Tekstilarbejderne paa Wittrups Tæppefabrik.) Arbejdsløsheden.

Udlandet.

England under Krigen.

VI.

Det vilde føre for vidt at beskrive alt det, vi saa under vort Ophold.

Endnu nogle faa Ting skal nævnes:

Vi overværede en Gudstjeneste i Westminster-Abbediet. Det store Lokale var fyldt til sidste Plads. De fleste andagtsøgende var naturligvis Kvinder, men der var ogsaa mange Soldater. Vi saa Sømandsforbundets prægtige nye Rekonvalescenthjem i Limpsfield, en Gave fra Rhederen Henry Radcliffe i Cardiff (Bygningen er redaktionelt omtalt og afbildet i »Soc.-Demokr.« for 3. December). Giveren er ikke Filantrop, men snarest en noget skrap Arbejdsgiver, med hvem Forbundet har taget mangen en Tørn. Og dog har han altsaa skænket sin Gave netop til Forbundet og uden noget som helst Forbehold. Ogsaa dette viser en Side ved engelsk Folkekarakter, som forbløffer os, der har med danske Arbejdsgivere at gøre.

Hjemmet er højt beliggende i det smukke Surrey. Hvis god Pleje og henrivende Naturomgivelser kan gengive syge Mennesker Sundheden, saa maa det kunne ske her.

Engelsk Søfart og Skibsbyggeri arbejder naturligvis under Højtryk. Vi havde Lejlighed til at se det baade paa Themsen, Tyne og Mersey. Paa Færgerne det sidstnævnte Sted ses usædvanlig mange militære Rekonvalescenter. Det nye Raadhus i New Brighton er, ligesom mange offentlige Bygninger omkring i England, overladt Militæret til Hospitalsbrug.

Vi besaa Dokker og en Uendelighed af kæmpemæssige Varehuse, bl. a. et Tobakslager, som siges at være Verdens største, og et Uldlager, hvor 69,000 Tons Uld i Baller laa ordnet i »Gader« til Markedet, som skulde foregaa den følgende Dag.

Livet pulserer stærkt og viser os et flittigt og energisk Folk. Som saadan har jo Englænderne været kendt gennem Aarhundreder og hævdet sig en ledende Stilling paa en lang Række Omraader. Men der er ogsaa Ting af en underlig gammeldags Karakter, Ting, der viser en mærkelig Vedhængen ved det overleverede og Ulyst til at føje sig efter Tidens og Udviklingens Krav. Jeg tænker her bl. a. paa det britiske Møntsystem. Overalt paa Fastlandet har man jo nu 100-Delingen indført, og enhver finder sig forholdsvis let tilrette fra Land til Land. Men den engelske 20-Deling af Pundet, og 12-Delingen af Shillingen, er til at fortvivle over. Hertil kommer saa yderligere i daglig Tale Florin (2 Shillings), Crown og ½ Crown (5 og 2½ Sh.) og Guinea (21 Sh.) Ofte maa man helt opgive Ævret heroverfor, hengive sig i Skæben og i Tiltro til den engelske Ærlighed (hvad man da ogsaa godt kan; naar man hjemme paa Hotellet i Ro og Mag regner efter, viser det sig altid at have sin Rigtighed, hvad enten det har drejet sig om Handel i en Butik eller om Opgørelse med en Chauffør).

Maal- og Vægtsystemet er omtrent lige saa gammeldags indviklet.

Handelshuse i Danmark eller Frankrig, som gør Forretninger med England, maa have en hel Regnskabsafdeling til Omregning af Maal og Mønt. Om man her kunde overvinde sin egen

Konservatisme og resolut springe ud i den samme Udvikling, som er foregaaet paa Fastlandet, da vilde det utvivlsomt betyde et mægtigt Plus til Englands Chancer i det fredelige Kapløb mellem Nationerne, som jo dog en Gang skal begynde paany.

Trods de vanskelige Tider befinder Arbejderbevægelsen i England sig baade talmæssigt og økonomisk og med Hensyn til social Indflydelse i stadig Fremgang.

Vi besøgte enkelte Fagforeningskontorer, bl. a. Sømandsforbundets Hovedkontor. Her er absolut intet gammeldags. De mest moderne Hjælpemidler og Systemer er taget i Brug. Paa et Øjeblik kan man finde frem alt vedrørende hvert enkelt Medlem af de ca. 80,000, som Forbundet bestaar af. Hovedparten af Medlemmerne er naturligvis Britter og Irer, men ogsaa enhver anden optages (Kinesere ene undtagne), som har Hyre i britisk Skib. Forbundet virker ikke alene som ren Fagorganisation, men understøtter sine Medlemmer i mange af Livets vanskelige Forhold og har forstaaet at drage sig de senere Aars sociale Lovgivning til Nytte saaledes, at Medlemmerne faar det fulde Udbytte af den, og samtidig styrkes Organisationen derved. Den kontormæssige Ledelse er i Hænderne paa d'Hrr Cathery og Chambers, som er opvokset sammen med Forbundet og sætter en Ære i, at alt udvikles til den højeste Grad af Fuldkommenhed.

Den faglige Hovedorganisation har under Ledelse af A. W. Appleton taget et mægtigt Opsving i de sidste 10 Aar. Centralisationsevne har jo ikke tidligere været den engelske Fagbevægelses Styrke. Den engelske Arbejder har været »Forenings-Individualist«; han vilde ofre alt for sin Fagforening, men ogsaa kun for den. Han stillede sig derimod skeptisk overfor Organisation efter de store Linier. Derfor har den organiserede Arbejderklasse som saadan tidligere lagt ringere social Indflydelse end der var Mulighed for i det demokratiske England. Denne gamle Svaghed er ingenlunde ude af Verden, men den er stærkt paa Retur. Herom vidner bl. m. a. de større Forbunds og Hovedorganisationens stærke Udvikling, en Udvikling, som næppe i tilstrækkelig høj Grad har været paaagtet i Skandinavien, hvad der vel har sin Forklaring i Englands isolerede geografiske Stilling og i Sprogforholdene.

Den kooperative Bevægelse er meget stærkt udviklet, saa stærkt, at hvert 4de Menneske i England er den tilknyttet. Vi besøgte bl. a. det kooperative Selskab i Woolwich, hvor Lederne James Hall og William Bethel viste os omkring. Begge er til Aars, men fører Forretningen med ungdommelig Kraft. Med Stolthed fortæller de om dens Udvikling fra en ringe Begyndelse til den mægtige Institution, vi besaa. Der er et stort Hovedkvarter med Butikker, Lagre, Kontorer og alt Tilbehør og en Mængde Filialer ud over hele Byen. Der er Slagteri, Konservesfabrik og anden Fabriksvirksomhed. Der er indkøbt et helt Gods (Bostal Estate) med Skov og Parkanlæg og udstrakte Byggegrunde, hvor der rejses den ene Karré efter den anden af Mønsterboliger for Arbejderne. Lejen er ikke dyr, men Huslejespørgsmaalet hænger saa nøje sammen med de specielle engelske Grund- og Skatteforhold, saa det vilde kræve et særligt Studium at komme helt til Bunds i det. En hel Husrække blev i sin Tid stillet til Raadighed for belgiske Flygtninge, som ikke blot fik Husrum, men ogsaa Føde og Klæder af Selskabet.

Vi besaa i London den derværende Afdeling af den kooperative en gros Forretning. Bl. a. findes her det største Telager. Teen hejses op i øverste Etage af det vældige Pakhus. Her blandes den og styrtes ud i mægtige Tragte, 2 Tons i hver. Gennem Rense- og Blandemaskiner naar Teen endelig ned til nogle overordentlig sindrige Maskiner, hvor — bogstavelig talt — Papir og Klister puttes ind et Sted, Teen løber af sig selv ned fra oven, og ud kommer i utrolig Hast det færdige Produkt, afvejede og pynteligt emballerede Te-

pakker. Menneskehænder har ikke berørt Varen, siden den forlod Plantagerne paa Ceylon, i Kina o. s. v. Der er ogsaa et vældigt Pakhus og Røgeri for Bacon (Flæskesider), hvoraf de fleste kommer fra Danmark. Den danske Vare bliver overordentlig rosende omtalt — og omhyggelig behandlet. Danmark er da ogsaa det Land, hvor Selskabet gør sine største Indkøb (over 4½ Mill. Pund Sterling aarlig ved en Opgørelse i 1914). Næst kom Amerika (med noget over 1¾ Mill.). Selskabet har sine egne Opkøbere i København, Odense, Aarhus og Esbjerg.

Vore Førere var her Direktørerne Opensbaw og Swyne. Den første er gammel i Kooperationens Tjeneste og elsket som en Fader af alle, han kommer i Berøring med; den anden er primus motor i Bedriften, en Kæmpe af Skikkelse og fuld af Handlekraft og Initiativ.

Paa dette Omraade bør endnu nævnes det kooperative Bogtrykkeri, London-Afdelingen af Co-operative Printing Society, som har til Huse i sin egen store Bygning nær Fleet Street. Man faar et Begreb om Forretningens Omfang, naar man hører, at dens Roll of Honour omfatter 60 Navne. Der leveres al Slags Arbejde fra Visitkort til det fineste Farvetryk, alt af bedste Udførelse, og samtidig sætter man en Ære i at byde Arbejderne Mønstervilkaar i enhver Hensende. Vi har en ganske særlig Grund til at mindes dette Sted, fordi Bogtrykkeriets jernflittige og elskværdige Direktør, A. W. Tyler, mere end nogen anden var Fører og dels personlig ofrede os meget af sin Tid, dels med stort Held virkede for at aabne de Døre for os, som vi ønskede skulde aabnes.

Af Arbejder-Politikere mødte vi en hel Række: James O'Grady, Clynes, Bowermann, J. D. Thomas, Charles Duncan, Gruppens Formand Geo. J. Wardie m. fl. Vi overværede et Møde i Underhuset, hvor bl. a. Henderson havde Ordet i en Pensionssag. En Aften var vi Partifællernes Gæster ved en Middag i Parlamentsbygningen, ligesom ogsaa andre af vore Venner betænkte de materielle Fornødenheder paa festligste Maade.

Skønt fremmede som Personer for de fleste af dem vi traf, blev vi fra først til sidst mødt med den mest udsøgte Elskværdighed og Hjertelighed tillige. Ogsaa om Myndighederne kan vi kun sige rosende Ord. Vi maatte naturligvis registreres og iagttage de andre paabudte Formaliteter, men færdedes iøvrigt i By og paa Land, hvor vi vilde, enkeltvis eller samlet, uden at mærke til nogen Art af Kontrol eller lignende.

Jeg blader gennem Papirer og Tryksager fra vor Rejse og standser ved en Indbydelse fra Henry J. May, Generalsekretær for Den internationale kooperative Alliance, som har sit Sæde i England. Navnet paa denne Organisation staar øverst paa Bladet i sirlige Linjer paa Engelsk, Tysk og Fransk, saa fredeligt, som om der aldrig havde været Fjendskab mellem disse tre store og alle saa udmærkede Folk.

Med deres tavse Sprog tolker disse Linjer den inderlige Længsel efter Fred og fornyet kulturelt Samarbejde, som lever i Arbejderklassen i alle Lande.

Maatte denne Længsel snart stilles, og maatte det lykkes at baste Krigsdæmonen for stedse.

Peder Hedebol.

Norske Arbejdere behøver ikke at arbejde sammen med Skruebrækkere.

Den norske Arbejdsret har fornylig afsagt en ret bemærkelsesværdig Dom.

Nogle Arbejdere ved Sulitjelma havde nægtet at arbejde i Støberiet sammen med Støberiformand Thomas Østensen, fordi denne havde optraadt som Skruebrækker under en tidligere Konflikt.

Sagen blev indbragt for Arbejdsretten, og i dens Dom hedder det:

Arbejdsretten er af den Opfattelse, at den almindelige Mening i vort Samfund ikke forsvarer den organiserede Arbejder, som, medens Kampen staar paa, bryder ud af Ræk-

kerne og svigter Organisationens Sag. Hans Adfærd vil blive dadlet, ikke blot af de organiserede Arbejdere, men ogsaa af andre Samfundslag, som selv har grebet Organisationstanken til Fremme for deres Interesser, og i det hele af dem, som i Organisationerne ser deres naturlige eller nødvendige Led af vor Tids Samfundsliv. Foreligger der ikke særlige undskyldende Forhold, maa man tro, at Samfundsopfattelsen vil finde det lastværdigt af en Organisationsmand, at han, før en Konflikt er endt, tager sit Arbejde op og derved gør sit til at lamme sin Forening i dens Kamp.

Som Følge heraf dømte Arbejdsretten, at Arbejderne kunde nægte at arbejde sammen med den nævnte Støberiformand.

Lønbevægelser og Konflikter.

Kvindeligt Arbejderforbund har gennemført en ny Overenskomst med Fællesforeningen af Danmarks Brugsforeningers Fabrikker i Viby. Ugelønnen blev derved forhøjet fra 12 Kr. 90 Øre til 16 Kr. og fra 15 Kr. til 18 Kr. pr. Uge.

I Dyrtidstillæg ydes der selvforsørgende gifte Kvinder 10 Kr. pr. Maaned plus 3 Kr. til hvert Barn under 14 Aar og 50 Kr. i Brændselshjælp. Der ydes Betaling for Helligdage, som indtræder i Ugens Løb. Akkordpriserne blev forhøjet med 30 pCt.

Akkordlønnede Arbejdersker erholder intet Dyrtidstillæg, men Brændselshjælp og Betaling for Helligdage.

Overenskomsten gælder fra 1. Januar 1917 til 1. Marts 1918.

Lønbevægelsen omfattede 24 Kvinder.

Forbundet har ligeledes gennemført nye Overenskomster hos følgende Trikotagefabrikanter i København: Sørensen & Westergaard, P. F. Nielsen, Chr. Halberg og Frants Nielsen.

* * *

Endvidere er afsluttet Overenskomst med A/S Dansk Akkumulator- og Elektromotorfabrik og Thomas B. Thrige i Odense samt en almindelig Overenskomst med Sammenslutningen af Arbejdsgivere i Jern- og Metalindustrien.

* * *

Med Skandinavisk-Amerikansk Petroleums-Aktieselskab er der oprettet en ny Overenskomst. Ugelønnen er hævet fra 17 Kr. 60 Øre til 21 Kr. 36 Øre, og der fastsattes Betaling for Overarbejde. Overenskomsten gælder fra 1. December 1916 til 1. Juni 1921.

Lønbevægelsen omfatter 14 Kvinder.

Bogbinderne hos Michael Rasch i København. Et Formandsspørgsmaal hos Bogbindermester Michael Rasch i St. Kannikestræde har i nogen Tid været forhandlet mellem Bogbinderforbundet og Bogbinderlavet, men uden Resultat. Anledningen har været den, at Hr. Rasch i sin Virksomhed har engageret en Svend paa Kontrakt, kaldt ham Værkfører og forbudt ham at være Medlem af Fagforeningen. Herimod har Forbundet protesteret, idet det er oplyst, at samtidig en anden Arbejder i Forretningen gjør Tjeneste som Værkfører; da hele Virksomheden kun omfatter 3 Svende og 4 Kvinder, forekommer det os vanskeligt at se Nødvendigheden af blot at beskæftige én Værkfører, og ganske uantageligt er det, at der skulde behøves to. Efter hele den Maade, hvorpaa den først omtalte Mand beskæftiges, hævdedes det da ogsaa fra Forbundets Side, at han arbejder som ganske almindelig Svend, og at hans Antagelse paa Kontrakt med Pligt til at staa uorganiseret er i Strid med Septemberforliget.

Den 30. Januar forhandledes der herom paa et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen, men heller ikke ved denne Lejlighed naaede man til Enighed, og Bogbinderforbundet har nu forbeholdt sig Ret til eventuelt at indbringe Sagen for Den faste Voldgiftsret.

Elektrikerne ved Kaløvig. Hos en

Række Installatørfirmaer, som har Arbejde ved Anlæg under ovennævnte Værk opstod der Strid om Betaling af »Kilometerpenge«, idet Principalerneved at anlægge »Bilagre« ud over Landet, hvor Arbejdet foregaar, mente at kunne unddrage sig den overenskomstmæssige Godtgørelse, som populært kaldes Kilometerpenge. Det var dog kun hos 5 af de ved nævnte Anlæg engagerede 12 Firmaer, at dette fandt Sted. Hos de øvrige 7 Firmaer var intet i Vejen.

Dette vilde Arbejderne naturligvis ikke finde sig i, da det var i Strid med alle Forudsætninger for det paagældende Punkt i Overenskomsten. Men man begik den Fejl at iværksætte en uvarslet Arbejdsstandsning paa Spørgsmaalet, og baade Forbundet og vedkommende Afdeling gjorde — saasnart de fik Sagen oplyst — alt hvad de formaaede for at faa Arbejdet genoptaget. Dette skete da ogsaa den 5. Febr.

Ved Skrivelse af 29. Jan. til De samvirkende Fagforbund havde Arbejdsgiverforeningen imidlertid ført Klage over Strejken, og paa den Foranledning afholdtes Fællesmøde ogsaa den 5. Febr.

Man enedes her om at henvise de tilstedeværende Uoverensstemmelser til Afgørelse af et i Faget overenskomstmæssigt bestaaende Nævn, som i nærværende Tilfælde eventuelt ogsaa kan fastsætte en Bod.

Hattearbejderne i København. Hattearbejderforbundet har nu afsluttet sin Lønbevægelse i Silkehattefaget i København. Minimallønnen er hævet fra 26 Kr. til 32 Kr. pr. Uge. Akkordsatserne er gennemgaaende hævet med 15—20 pCt.

Overarbejde, som tidligere blev betalt med 65 Øre er hævet til 85 Øre pr. Time og Søndagsarbejde betales med 1 Kr. i Timen.

Overenskomsten, som traadte i Kraft den 1. Februar giver 17 Medlemmer en Merindtægt af fra 4—6 Kr. om Ugen til hver.

Dansk Kedel- og Maskinpasserforbund har gennemført en Overenskomst hos A/S Den danske Margarinefabrik i Slagelse, hvorved Lønnen er hævet fra 28 Kr. til 29 Kr. 50 Øre om Ugen, desuden er der tilstaaet hver Arbejder et Dyrtidstillæg af 13 Kr. pr. Maaned. Der er gennemført Sommerferie og Betaling under Sygdom.

Med Slagelse Kommune er der opnaaet en Forbedring fra 1. April d. A. for to Mand paa Elektricitetsværket. Lønnen er nu fra 1200—1800 Kr. + 100 Kr. i Dyrtidstillæg. Fra 1. April hæves Lønnen til 1600 og 2100 Kr. + 100 Kr. i Dyrtidstillæg.

Papirposearbejderne i København. I Efteraaret 1916 begyndte Bogbinderforbundet en Agitation for at organisere Papirposearbejderne i København. Det lykkedes ogsaa at organisere Størstedelen af disse mandlige og kvindelige Arbejdere, ialt ca. 300.

Der blev derefter indledet Forhandling med Fabrikanterne om en Forbedring af Løn- og Arbejdsforholdene. Ved disse Forhandlinger opnaaedes Enighed om Arbejdstid og Akkordpriser. Men om Timelønnen kunde man ikke enes. Arbejdsgiverne vilde kun gaa med til en højeste Timeløn af 51 og 31 Øre, henholdsvis for Mænd og Kvinder. Der var ogsaa Uenighed om Lønnen for »Skærere«, idet Arbejderne krævede disse lønnet som efter Bogbinderfagets Tarif.

Parterne besluttede da at indanke Sagen for Hovedorganisationerne, og den 19. Januar afholdtes der Fællesmøde.

Ved dette naaede man til Enighed om et Overenskomstgrundlag, som senere er godkendt af Arbejdernes Generalforsamling, ligesom ogsaa Fabrikanterne har godkendt det. Overenskomstens væsentligste Punkter er derefter følgende:

Arbejdstiden er 9 Timer daglig. For Overarbejde betales et Tillæg af 40 pCt. af Timelønnen de første 3 Timer efter alm. Arbejdstid samt Kl. 8—12 paa Søn- og Helligdage. For Overarbejde ud over disse Tider betales et Tillæg af 100 pCt.

Den omstridte højeste Timeløn er for Mænd 53 og for Kvinder 34 Øre. »Skærere«, som har været 2 Aar

ved Faget betales med 56 Øre i Timen. Anvendes faguddannede Bogbindere, da lønnes disse efter den til enhver Tid gældende Bogbindertarif.

Personlige Lønninger, som ligger højere end de nye Minimallønninger, og som ikke har faaet noget Tillæg siden 1. Januar 1916 forhøjes, for timelønnede Arbejdere med 3 Øre i Timen, for ugelønnede Arbejdere med 1 Kr. 50 Øre ugl.

De her nævnte Minimallønninger gælder for Mænd paa 22 Aar og derover og for Kvinder, for saa vidt de har været 3 Mdr. ved Faget, paa 18 Aar og derover. For saavel Mænd som Kvinder fastsættes en Lønskala fra 16 Aars Alderen og til den Tid, hvor Minimallønnen træder i Kraft. Ligeledes fastsættes en Skala for Antallet af Elever.

Alle Arbejdere, som har været i samme Forretning et Aar eller derover har Ret til en Uges Sommerferie uden Løn.

Der fastsattes en gensidig Opsigelsesfrist af en Uge.

Tillidsmandssystemet indførtes. Som Regler for Behandling af faglig Strid indførtes Normen.

Ved Indførelse af nye Arbejder eller Metoder, hvorom der opstaar Uoverensstemmelser, skal der forhandles mellem Organisationerne.

Nuværende personlige højere Lønninger maa ikke forringes som Følge af Overenskomsten.

Overenskomsten gælder fra 1. Februar 1917 indtil den med 3 Maaneders Varsel skriftlig opsiges af en af Parterne til Ophør en 1. Febr., dog tidligst 1. Febr. 1921.

Denne Overenskomst betyder en meget væsentlig Forbedring af de paagældende Arbejderes Kaar.

Dansk Skibstømrerforbund har i denne Tid faaet Overenskomstforholdene ordnede hos et Firma i Marstal og i Esbjerg. Der er herved sluttet Overenskomst med Jernindustriens Sammenslutning om, at den for Aktieselskabet Helsingør Skibsværft gældende Skibstømrer-Prisliste fra 1. Februar d. A. ogsaa skal gælde for Aktieselskabet Marstals Staalskibsbyggeri.

Overenskomsten for Skibsbyggerierne i Esbjerg er forlænget til 1. Febr. 1918. Skibsbygmestrene der i Byen er indgaaet paa indtil 1. Febr. 1918 at betale de timelønnede Skibsbyggere et ordinært Dyrtidstillæg paa 11 Øre og et ekstraordinært Dyrtidstillæg paa 5 Øre pr. Time paa saavel Nybygninger som Reparationsarbejde.

Tekstilarbejderne paa Wittrups Tæppefabrik. Paa Th. Wittrups Uldvare- og Tæppefabrik, Vejle, er opstaaet en Konflikt i følgende Anledning:

En Væver, der har arbejdet paa Fabriken og er anerkendt som en særlig dygtig Arbejder, havde i længere Tid været Arbejdernes Tillidsmand paa Fabriken. For nogen Tid siden erklærede han, at han følte sin Stilling truet som Følge af sin Udøvelse af Tillidsmandshvervet og ønskede at nedlægge dette. Kort efter at han havde fratraadt sin Tillidsmandspost blev han imidlertid afskediget fra Fabriken, og da ingen antagelig Grund kunde ses hertil, maatte Arbejderne betragte Afskedigelsen som en Hævnakt fra Fabrikens Side. De nedlagde da Arbejdet den 27. Januar om Morgenen.

Over denne Standsning er der saa klaget gennem Arbejdsgiverforeningen.

Den 3. Februar afholdtes Fællesmøde om Sagen mellem Repræsentanter for Hovedorganisationerne og Parterne.

Paa dette Møde fremsatte Arbejdsgiverne et Forslag, der gik ud paa, at Arbejdet skulde genoptages Mandag den 5. Februar og Arbejderne erlægge en Bod af 10 Kr. hver.

Heroverfor erklærede Arbejdernes Repræsentanter, at Dansk Tekstilarbejderforbund forbeholder sig at kræve Spørgsmaalet om Uoverensstemmelsen angaaende Væverens Afskedigelse behandlet efter Reglerne for Behandling af faglig Strid.

Iøvrigt vilde Arbejdernes Repræpræsentanter forelægge Arbejdsgivernes Forslag for de strejkende Arbejdere, og Arbejdsgiverforeningen forbeholder sig, dersom dens Forslag ikke vedtages at indbringe Sagen for Den faste Voldgiftsret.

Arbejderne vedtog den første Del

af Arbejdsgiverforeningens Forslag om at genoptage Arbejdet, men forkastede den anden Del om en Bod af 10 Kr. til hver af de strejkende Arbejdere.

Sagen har nu taget den højst mærkelige Vending, at Fabrikanten, da Arbejderne meldte sig til Arbejdet, nægtede at lade dem begynde, med mindre de betalte den af Arbejdsgiverforeningen foreslaaede Bod. Fra at være en Strejke er Standsningen blevet til en Lockout, og det skal nu blive interessant at følge Sagens videre Forløb.

Arbejdsløsheden
i November Maaned 1916.

Nedenstaaende Oplysninger om Arbejdsløsheden i November 1916 omfatter ialt 59 Fag eller Organisationer med ca. 147,800 Arbejdere. Antallet af Arbejdsløse blandt disse var ved Maanedens Udgang ca. 4,700 eller 3,² pCt. Antallet af de i Maanedens Løb tabte Arbejdsdage er opgjort til ca. 84,300 eller 0,6 Dage pr. Medlem. Af Fag, for hvilke Oplysninger mangler, nævnes: Sejlmagere, Barberere, Forgyldere, Glarmestre, Ovnsættere, Drejere, Børstenbindere, Jern- og Metalslibere og Gartnere. Desuden er de meddelte Oplysninger ufuldstændige for Rebslagere, Brolæggere, Litografer, Kvindeligt Arbejderforbund og Dansk Arbejdsmandsforbund.

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Københ. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Tilvirkning af Næringsmidler og andre Fortæringsgst.												
Mølleriarbejdere	130	130	»	78	519	519	1	21	649	649	1	99
Bageri- og Konditr.arb.	1288	1288	130	2096	1697	1697	101	2121	2985	2985	231	4217
Sukkervarearbejdere.	563	563	5	135	182	182	1	30	745	745	6	165
Bryggeriarbejdere ...	2655	2655	3	52	1407	1407	8	222	4062	4062	11	274
Slagteriarbejdere	767	767	47	961	2738	2738	26	566	3505	3505	73	1527
Skraatobaksarbejdere	214	214	4	141	544	544	5	128	758	758	9	269
Tobaksarbejdere.....	4400	4400	82	1661	2537	2537	23	652	6937	6937	105	2313
Tekstilindustri.												
Tekstilarbejdere	1895	1895	3	55	5689	5576	28	956	7584	7571	31	1011
Rebslagere.....	24	24	»	»	227	167	»	45	251	191	»	45
Beklædningsindustri og Toiletvirksomhed.												
Skræddere.....	3385	3385	204	2420	2552	2552	113	803	5937	5937	317	3223
Handskemagere	54	54	2	33	10	10	2	14	64	64	4	47
Hattearbejdere.....	308	308	»	502	99	99	18	410	407	407	18	912
Skotøjarbejdere	2564	2564	20	561	1039	1039	3	115	3603	3603	23	676
Jordarbejdere, Bygnings- og Møbelindustri.												
Brolæggere.....	88	88	6	96	84	34	10	200	172	122	16	296
Murere.....	1980	1980	51	1182	4770	4690	181	2500	6750	6670	232	3682
Murarbejdsmænd	1000	1000	25	171	—	—	—	—	1000	1000	25	171
Hustømrere	1470	1470	»	24	3733	3714	46	930	5203	5184	46	954
Skibstømrere	292	292	4	190	438	394	»	»	730	686	4	190
Snedkere.....	3886	3886	59	1420	3816	3816	65	1319	7702	7702	124	2739
Billedskærere	118	118	»	»	62	62	»	»	180	180	»	»
Malere.....	2047	2047	423	7292	2564	2564	433	7014	4611	4611	856	14306
Sadelm.og Tapetserere	951	951	11	78	490	490	1	14	1441	1441	12	92
Stukkatører.....	90	90	6	127	7	7	»	»	97	97	6	127
Gas- og Vandarbejdere	68	68	»	»	—	—	—	—	68	68	»	»
Skorstensfejere	64	64	»	»	55	55	»	»	119	119	»	»
At overføre..	30301	30301	1085	19275	35259	34993	1065	18060	65560	65294	2150	37335

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Kbenh. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Overført...	30301	30301	1085	19275	35259	34993	1065	18060	65560	65294	2150	37335
Trævareindustri, samt Industrier i hvilke Træ indgaar som en væsentlig Bestanddel.												
Træindustriarbejdere	697	697	12	249	2418	2418	48	1084	3115	3115	60	1333
Bødkere	263	263	»	»	516	516	14	359	779	779	14	359
Karetmagere	353	353	»	17	554	554	12	327	907	907	12	344
Barnevognsarbejdere	15	15	»	»	—	—	—	—	15	15	»	»
Korkskærere	210	210	»	»	30	30	»	»	240	240	»	»
Kurvemagere	176	176	»	»	—	—	—	—	176	176	»	»
Læder- og Lædervareindustri.												
Lohgarvere	102	102	4	72	104	104	»	»	206	206	4	72
Hvidgarvere	48	48	»	»	35	35	»	14	83	83	»	14
Forarbejdning af Sten, samt Ler- og Glasvarer.												
Keramikere	896	896	6	176	—	—	—	—	896	896	6	176
Pottemagere	62	62	»	»	45	45	»	»	107	107	»	»
Stenarbejdere	155	155	3	76	318	303	3	66	473	458	6	142
Glasarbejdere	229	229	»	»	208	208	»	»	437	437	»	»
Forarbejdning af Metal og Metalgenstande, herunder Tilv. af Maskiner og Instrum.												
Guld-, Sølv-, Elektropl.	503	503	»	»	231	231	»	»	734	734	»	»
Kobbersmede	82	82	5	176	62	62	»	»	144	144	5	176
Blikkenslagere	720	720	8	64	487	487	1	40	1207	1207	9	104
Metaltrykkere	93	93	»	»	5	5	»	»	98	98	»	»
Gørtlere og Metalarbejd.	327	327	»	»	77	77	»	»	404	404	»	»
Urmagere	68	68	»	»	164	164	»	»	232	232	»	»
Instrumentmag. (chir.)	38	38	»	»	—	—	—	—	38	38	»	»
Smede og Maskinarb.	9100	9100	193	4132	6847	6847	60	1160	15947	15947	253	5292
Formere	425	425	9	374	1175	1175	37	797	1600	1600	46	1171
Elektrikere	938	938	»	»	812	812	1	26	1750	1750	1	26
Industri i litterær og kunstnerisk Retning.												
Bogbindere	1763	1763	3	176	211	211	4	96	1974	1974	7	272
Litografer	387	300	9	172	102	102	1	26	489	402	10	198
Typografer	2501	2501	28	1158	1714	1634	16	614	4215	4135	44	1772
Papirindustri.												
Papirindustriarbejdere	201	201	»	»	1109	1109	1	29	1310	1310	1	29
Dansk Arbejdsmandsf.	19000	14000	1180	19500	30000	17600	600	9500	49000	31600	1780	29000
Arbejdsm. Forbund for Gentofte og Lyngby	—	—	—	—	770	770	»	32	770	770	»	32
Lager- og Pakhusarb.	651	651	9	75	—	—	—	—	651	651	9	75
Kedel- og Maskinpass.	720	720	3	62	1026	955	9	178	1746	1675	12	240
Kellnere	864	864	76	2000	571	571	32	900	1435	1435	108	2900
Kvindel. Arbejderforb.	2900	2670	68	1295	1000	776	10	200	3900	3446	78	1495
Brødkuske	289	289	»	»	—	—	—	—	289	289	»	»
Handels- og Kontormdh	1232	1232	18	1050	4042	4042	27	705	5274	5274	45	1755
Tilsammen	76309	70992	2719	50099	89892	76836	1941	34213	166201	147828	4660	84312

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsgade 49, 1. Sal, Kbhvn. K.
Telefoner 3541 og 10541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 34 ✻ KØBENHAVN DEN 17. FEBRUAR 1917 ✻ 13. AARGANG.

INDHOLD: Udlandet. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene i Frederikssund. Barbererne i Provinsen. Huemagere og Kasketsyere. Lokomotivmændene ved Slangerup-Banen). Haandbog. Adressefortegnelse.

Udlandet.

Fagforenings-Kongres i Holland.

Efter en af Krigssituationen foraarsaget Forsinkelse, afholdt de hollandske moderne Fagforeninger deres 8. ordinære Kongres i Amsterdam i Dagene 16.—17. og 18. Oktober f. A.

Beretningen om Virksomheden omfatter Tiden fra 1. Januar 1914 til 1. Januar 1916. Medlemsantallet er fra 1. Januar 1914 til 1. Januar 1915 steget fra 84,434 til 87,611 og i det følgende Aar til 100,361, og dette Tal var, som Formanden, Kammerat Oudegest sagde i sin Aabningstale, den 1. Oktober d. A. steget til 121,478. Efter dette Resultat siger Oudegest i sin Oversigt, har han Tiltro til, at Aaret 1916 vil faa den største Stigning i Medlemsantallet siden de moderne Fagforeningers Oprettelse. Antallet paa tilsluttede Forbund var det samme ved Beretningsperiodens Begyndelse som ved dens Slutning, nemlig 35. Nye tilsluttede er Guld- og Sølvsmedene samt Karetmagerne, medens Blikkenslagere og Rørlæggere er gaaet over til Metalarbejderforbundet og Husassistenternes Forbund er ophævet.

Ogsaa i finansiel Henseende kan fremvises betydelige Fremskridt, naar man ser bort fra, at Diamantarbejderforbundet har haft vedvarende stor Arbejdsløshed og følgelig maa regne med mindre Indtægter og store Udgifter til Arbejdsløshedsunderstøttelse. Kontingent-Indtægten, som i 1913 var 1,014.444,18 Gylden er kun 854.873,10½ Gylden i 1914 og 832.386,16½ i 1915. Fradraget Diamantarbejderforbundet bliver den samlede Indtægt 525.841,63 Gylden for 1913, 605.816,20½ G. for 1914 og 633.434,26½ G. for 1915. En ikke mindre gunstig Udvikling er blevet Forbundenes Formueomstændigheder til Del. I begge Krigsaarene steg Forbundenes Fællesformue (fraset Diamantarbejderforbundet) fra 213.752 G. til 326.665,09½ G., altsaa over 100.000 G. eller ca. 53 pCt.

I den almindelige Del af Beretningen om Virksomheden omtales den i Juli 1914 stedfundne Kongres og Bevægelsens meget lovende Fremskridt som allerede dette Aars 1. Kvartal kunde opvise. De dengang knyttede Forhaabninger blev pludselig omstyrtede ved Verdenskrigens Udbrud 9 Dage senere. Vi erfarer endvidere, at det socialdemokratiske Arbejderpartis Bestyrelse den 1. August afholdt et Møde, hvortil Ledelsen for Landsorganisationen var indbudt og dér fremsatte Forslag om en fælles international Demonstration i Paris for at forhindre Krigen, men man kunde ikke tiltræde Forslaget, da Spændingen allerede paa dette Tidspunkt var saaledes, at en saadan Demonstration næppe kunde iværksættes, og i hvert Tilfælde ikke vilde være i Stand til at ændre Tingenes Gang.

Indgaaende skildres de Forholdsregler, som Landsorganisationen anbefalede ved Krigens Udbrud; saaledes f. Eks. at formindske Understøttelsessatsen efter Formuesomstændigheder og øvrige Forhold, som kunde gøres gældende. Anvisningen blev fulgt. Dersom Forbundene tillod, at de delvis beskæftigede indrømmedes formindskede Bidrag, kunde disse Forholdsregler straks igen inddrages. Nogle Fag-

foreningsorganer, der under Krigens første Indtryk og den formentlige Krigsfare for vort eget Land var udkommet i mindre Omfang, kunde efter kort Tids Forløb atter udkomme i det tidligere Format. Enkelte Fagforeninger har i Beretningsperioden været i Stand til at forhøje Kontingentet.

Foruden de Forsigtighedsforanstaltninger, der var truffet for at sikre Forbundenes Eksistens, har det samtidigt været nødvendigt at modsætte sig de af Arbejdsgiverne ofte foretagne Lønreduktioner, med det Resultat, at man atter fik de gamle Lønninger, og andre Arbejdsgivere, der havde haft den samme Hensigt, opgav deres Forehavende. Lidt efter lidt kunde Fagforeningerne, tilskyndet af den tiltagende Fordyrelse af alle Levnedsmidler, igen gaa over til Angreb.

Indtil Begyndelsen af Aaret 1916 har 16 Forbund gennemført Lønforhøjelser, deriblandt Landarbejdere og Bjergværksarbejdere. Det samlede Antal af beskæftigede Personer i de paagældende Fag angives til c. 124,500. Deraf var 33,500 organiserede i de moderne Fagforeninger. Det finansielle Udbytte af denne Lønbevægelse blev for Medlemmerne beregnet til 115,600 Gylden pr. Uge.

En større Del af Beretningen er helliget den provisoriske Arbejdsløshedsforsikring. Paa Centralisationens Foranledning blev af den daværende Landbrugsminister Treub, den allerede bestaaende stedlige Arbejdsløshedsforsikring (Genter-Systemet) udvidet til et stort Antal Kommuner. Der blev saaledes i Tiden fra 1. Septbr. 1914 til 30. April 1916 ialt udbetalt 4.113.419,40½ Gylden; deraf 2.035.229 G. af Statskassen, 156.7545,68 G. af Kommunerne og 510.643,85½ G. af Fagforeningerne. Denne »Treubs Nødordning«, som den midlertidige Udbredelse af Arbejdsløshedsforsikringen kaldes blev rigtignok ophævet 30. April 1916, da der igen indtraadte normale Forhold paa Arbejdsmarkedet, men de moderne Fagforeninger havde allerede, da de fik Kundskab om Ophævelsen, paa deres ekstraordinære Kongres i November 1915 fordret en eftertrykkelig Erstatning ved definitiv Indførelse af Arbejdsløshedsforsikring for hele Landet, samtidig med Fremsættelse af en Organisationsplan, der indeholdt Arbejdernes Krav. Man faar nu se, hvorledes Resultatet bliver.

Forberedelserne til en i store Træk anlagt Agitation for 10-Timers Maksimalarbejdsdagen blev paa Grund af Krigen fuldstændig trængt i Baggrunden. Paa samme Maade gik det Reformbestræbelserne paa Sygeforsikringsvæsenets Omraade, hvor Holland er meget daarligt stillet, fordi der endnu ikke er nogen Forsikringspligt og de private Kasser for største Delen er rene Forretningsforetagender. Det maa dog bemærkes, at disse Bestræbelser ikke førtes af Fagforeningerne alene, men af en selvstændig Komitee, som Fagforeningerne havde tilsagt Støtte. Der blev ogsaa aflagt en indgaaende Beretning om det faglige internationale Sekretariat.

Af Kongressens Forhandlinger skal her fremhæves følgende:

I sin Aabningstale henviste Oudegest til det ringe Procentantal kvindelige Medlemmer (4½ pCt.), skønt det industrielle Kvindearbejde ogsaa tiltager føleligt i Holland.

Opgaven, at vinde Arbejderskerne for Organisationen i større Mængde, vil nu blive taget alvorligt op. Ligeledes Spørgsmaalet om at drage de Unge til sig. De 3000 unge Mennesker, som Landscentralen tæller, er jo et glædeligt Resultat, men det er ikke tilstrækkeligt. Ogsaa den Bestemmelse om, at Arbejdsgivere kun maa beskæftige organiserede Arbejdere, og Arbejdere til Gengæld kun maa arbejde for Medlemmer af Arbejdsgiversammenslutninger, og som findes i nogle kollektive Overenskomster, maa underkastes en ny alvorlig Behandling, da det har vist sig ikke at være tilraadeligt vedvarende at have dette System. I Debatten om Virksomheden kom det bl. a. til en Divergens om Stillingen til de kristelige Fagforeninger. Ordføreren for Cigararbejderforbundet, hvilket sidste hovedsagelig har sine Med-

lemmer i den overvejende katolske, sydlige Del af Landet, advarede mod den tiltagende Selvtilfredshed over det naaede Medlemsantal i de moderne Fagforeninger. Man stod nemlig overfor den Kendsgerning, at det kristelige Forbund i Mellemtiden havde bragt sit Medlemsantal op til ca. 60,000. Endnu var de kristelige Forbund, særlig de katolske, rigtignok demokratiske, undertiden opførte de sig som revolutionære, men hvem der kender Katolicismens Maal ved ogsaa, at de katolske Arbejderforbund eventuelt lader sig benytte af Gejstligheden mod de moderne Fagforeninger. Denne skeptiske Opfattelse deltes ikke af andre Talere, deriblandt to fra Centralledelsen. De kristelige Fagforeningers Tilvækst er efter deres Mening udelukkende en naturlig Følge af de moderne Fagforeningers forstærkede og heldige Agitation, men skyldes tillige for en stor Del, saaledes mente Oudegest i Slutningstalen, Indførelsen af den provisoriske Arbejdsløshedsforsikring, som de kristelige Fagforeninger har forstaaet at drage Nytte af. Rigsdagsmand v. d. Tempel (tidligere Sekretær i Landsorganisationen og som stadig betragtes som raadgivende Medlem af samme), bad Optimisterne indtrængende om ikke rolig at vente til de kristelige Arbejdere ganske logisk af dem selv gik over til de moderne Fagforeninger, men at man allerede nu alvorligt maatte bestræbe sig for at vinde dem. Jo stærkere de kristelige Fagforeninger bliver, jo bedre kan de fuldstændiggøre deres Understøttelsesvæsen og derigennem knytte deres Medlemmer fastere til sig.

Ogsaa Landsorganisationens Neutralitetspolitik blev berørt af nogle Talere. Særlig bebrejdedes det Centralledelsen, at den ikke havde opfordret Forbundene til at protestere mod det i forrige Aar fremsatte Forslag om Udvidelse af Landstormen, og ligeledes havde forholdt sig afvisende overfor Tilbud om Artikler fra Kvindevalgretspropagandaen.

Denne Kritik imødegik v. d. Tempel og Oudegest i sin Slutningstale med stor Bestemthed. Der henvistes til en nødvendig Arbejdsdeling mellem Parti og Fagforeninger.

At den moderne Fagforeningsbevægelse i de 10 Aar, siden den tog Afstand fra den gamle anarkistisk-syndikalistiske Retning, har haft en saa straalende Udvikling, kan den takke sin Reservation overfor rene politiske Problemer.

Ved Landsorganisationens Oprettelse 1. Januar 1906 talte den 11 Forbund med tilsammen 18,960 Medlemmer.

Den anden Kongresdag diskuteredes der livligt om Grænsestridigheder, opstaaede ved den af Krigen foraarsagede for mange Medlemmer midlertidige Overgang fra det ene Fag til det andet. Tilsidst paalagde man en Kommission at udarbejde et Forslag, der saavidt muligt kunde tilfredsstille alle Parter. Med Undtagelse af Landarbejdernes Repræsentant, der indtrængende krævede offentlig Anvisning i Stedet for de i Landbruget endnu stærkt udbredte Tyendemarkeder, udtalte alle Talerne sig mere eller mindre reserveret om denne Sag; Rigtignok mindre af Princip end paa Grund af de Erfaringer, der hidtil var gjort ved den kommunale Arbejdsanvisning. Desuden spillede den provisoriske Arbejdsløshedsforsikrings Sammenkobling med Arbejdsanvisningen en vigtig Rolle. Den paagældende Minister havde nemlig anordnet, at ingen havdet Ret til Forsikring, henholdsvis Understøttelse af Arbejdsløshedskasserne, naar han ikke samtidig meldte sig til den kommunale Arbejdsanvisning og underkastede sig dennes Kontrol. Da dette ogsaa forlangtes af de Organiserede, der har en fælles tarifmæssig Arbejdsanvisning, og for hvem den kommunale Arbejdsanvisning ingen Betydning har, har den paagældende Ordning sat meget ondt Blod. Ogsaa Usikkerheden med Hensyn til den kommunale Arbejdsanvisnings Stilling under Strejker eller Lockouter blev draget frem her. Et Bestyrelsesmedlem samt Ordføreren betonede heroverfor, at de fleste Betænkeligheder var af praktisk Art og kunde overvindes ved, at Arbejderne stræbte

efter at opnaa Indflydelse paa den kommunale Arbejdsanvisnings Oprettelse og Forvaltning.

Forhandlingerne sluttede med en Omtale af Oudegest om det internationale Sekretariat under Krigen, og hvorunder han berørte de fornylig gjorte Forsøg paa at faa det internationale Fagforenings Bureau's Sæde væk fra Berlin, og udtalte Haabet om at ogsaa disse Forsøg maatte mislykkes.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene hos Købmændene i Frederikssund. Efter en ifjor udfoldet kraftig Agitation lykkedes det Arbejdsmændenes Fagforening i Frederikssund at organisere de Arbejdsmænd, der beskæftiges hos Købmændene i Frederikssund, dels ved Arbejde i Købmandsgaardene og dels ved Havnen. Nogle af disse havde vel ogsaa tidligere tilhørt Organisationen, men mange var uorganiserede.

Efter Agitationen rejstes en Lønbevægelse, og der afsluttedes Overenskomst med Firmaet *Hans R. Lange*, som staar udenfor Arbejdsgiverforeningen. De ovrige Købmænd havde indmeldt sig i denne, og med dem kunde Enighed ikke opnaas.

Der afsendtes derfor et 1. Strejkevarsel, og under disse Omstændigheder afholdtes et Fællesmøde den 6. Januar. Ogsaa dette endte resultatløst, og efter derom fremsat 2. Varsel iværksattes Arbejdsstandsning den 12. Januar.

Den 27. Jan. afholdtes nyt Fællesmøde med samme negative Resultat som tidligere.

Imidlertid kom der visse lokale Forhandlinger igang, som førte til, at nyt Fællesmøde afholdtes 2. Februar, og efter nogle Timers Forhandling afsluttedes her en Overenskomst, som er gældende til den med 3 Maaneders Varsel opsiges til en 1. Februar.

Ugelønnen fastsattes til 28 Kr. plus 1 Kr. i Dyrtidstillæg. Timelønnen er 48 Øre plus 2 Øres Dyrtidstillæg. Overarbejde indtil Kl. 9 Aften betales med 65 Øre pr. Time, efter Kl. 9 Aften samt paa Søn- og Helligdage med 75 Øre. Arbejdstiden er 10 Timer daglig.

Der udarbejdedes ogsaa en lille Akkordprisliste, som dels gav meget væsentlige Forhøjelser til hidtil gældende Akkorder og dels fastsatte Priser paa Arbejde, hvorom der ikke tidligere havde været Akkord. Som Regler for Behandling af faglig Strid indførtes Normen.

Arbejderne havde krævet tilbagevirkende Kraft for den nye Overenskomst fra 1. December 1916 til Strejkens Begyndelse. Her enedes man om, at Købmændene udbetaler Fagforeningen 260 Kr. til Fordeling mellem de interesserede Arbejdere. Hermed er Kravet om tilbagevirkende Kraft i Virkeligheden opfyldt helt og fuldt.

Barbererne i Provinsen. Ved et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen d. 18. Februar angaaende en Del Uoverensstemmelser mellem Barbersvendene og Mestrene i Provinsen lykkedes det ikke at naa til Enighed om de væsenligste Stridsspørgsmaal.

Man forhandlede sig til Rette om Udarbejdelsen af Regler for Behandling af faglig Strid. Anderledes, da man kom ind paa Mestrenes Forhold til Seperat-Overenskomsterne i Rudkøbing og Stubbekøbing. Mestrene har villet betragte disse Overenskomster, der under Konflikten afvigte Sommer blev indgaaet med Medlemmerne af Mestrenes Provinsforening, for ophævede, og de to Byers Mestre har søgt at faa Svendene til enkeltvis at godkende denne Opfattelse. Men fra Forbundets Side er det hævdet, at en saadan Ordning er stridende mod Overenskomsternes Indhold, da det heri forudsættes, at Forbundet skal godkende en Ophævelse, før den er gyldig.

Der opnaaedes ikke Enighed om denne Sag. Ligesaa gik det med det andet Hovedspørgsmaal. Dette drejer sig om, at Mestrene i mange Byer, efter at 7-Lukningen er traadt i Kraft, har nægtet at yde Svendene den halve ugenlige Fridag, der tilkommer dem efter Overenskomsten.

Mestrene siger, at Svendene, naar de nu faar fri Kl. 7 de fire Aftener om Ugen, ikke kan forlange den halve Fridag. Dette rent vilkaarlige Standpunkt hævdedes fra Mestrenes Side paa Fællesmødet, og man kom ingen Vegne med Forhandlingerne herom.

Begge de omtalte Spørgsmaal vil da antagelig blive indbragt for en faglig Voldgift.

Huemagere og Kasketsyere i København. Hattearbejderforbundet i Danmark har paabegyndt en Agitation for at organisere Huemagere og Kasketsyere i København. Agitationen har allerede givet godt Resultat, idet de paagældende Arbejdere i et Antal af 70 er indmeldt under Forbundets københavnske Afdeling.

Lokomotivmændene ved København-Slangerup-Banen. Gennem *Foreningen af Funktionærer ved danske Privatbaner* har Personalet ved en Række Privatbaner været i Lønbevægelse med større eller mindre Held. Under Medvirken af Regeringen er der de fleste Steder gennemført nogle »Forhandlingsregler«, som angiver Fremgangsmaaden ved Forhandling mellem Parterne. Der er bl. a. det ejendommelige ved disse Forhandlingsregler, at Lønstridigheder, om hvilke der ikke kan opnaaes Enighed, i sidste Instans skal afgøres ved Voldgift.

Blandt Landets Privatbaner indtager København—Slangerup-Banen en Særstilling derved, at den er indmeldt under Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening. Aktieselskabets ledende Personer er Mænd i fremragende Stillinger indenfor Dansk Industri og Skibsfart. Banen har altid været uvillig overfor enhver Forhandling med Personalet og navnlig med dettes Organisationer.

Her aabnedes før Jul en Lønbevægelse af Lokomotivpersonalet, organiseret i *Danske Privatbaners Lokomotivmandsforbund*. Dette Forbund er indmeldt under De samvirkende Fagforbund, men staar tillige tilsluttet Foreningen af Funktionærer ved danske Privatbaner.

Da Lønbevægelsen rejstes, fik Selskabet pludselig travlt, dog ikke med at forhandle med Lokomotivmændene. Derimod udsendtes Cirkulære til alt Banens Personale (altsaa udenom Organisationen), hvori man anmodedes om at udpege Mænd fra de forskellige Etater til at forhandle om et Dyrtidstillæg. Der udtaltes i Cirkulæret, at man forudsatte de paagældende mødte med Mandat til at træffe Aftale, og at der saa »blev Ro det kommende Aar«.

Lokomotivmændene henholdt sig til deres Organisation, medens det øvrige Personale gik med til de af Selskabet ønskede Separatforhandlinger. Ved disse aftaltes:

Et Dyrtidstillæg paa 55 Kr. hveranden Maaned.

Huslejegodtgørelse 10 Kr. hveranden Maaned.

For hvert ukonfirmeret Barn 5 Kr. hveranden Maaned.

Disse Satser førtes derefter ud i Livet for Banens hele Personale.

Lokomotivpersonalets Lønkrav kom derefter, gennem De samvirkende Fagforbund, til Forhandling ved et Fællesmøde den 3. Januar. Personalets Krav gik ud paa samme Løn og Dyrtidstillæg som er gældende i de tilsvarende Stillinger under Statsbanerne. Lønforhøjelsen vilde derefter andrage gennemsnitlig godt 200 Kr. pr. Mand, medens Dyrtidstillægget nogenlunde svarer til det ved Selskabet indførte, som foran er nævnt.

Fællesmødet førte ikke til noget Resultat, idet der fra Arbejdsgiversiden fremsattes et Forslag om de nævnte Tillæg, som jo alt var ført ud i Livet. Da andet Forslag ikke var til at opnaa, maatte naturligvis Forhandlingerne briste. Efter at Forbundet derefter havde indbyrdes overvejet Sagen og indhentet Hovedorganisationens Sanktion, varslede det paa sædvanlig Maade Strejke fra og med 1. Februar.

Under disse Omstændigheder afholdtes nyt Fællesmøde den 29. Januar; men heller ikke her kom der nogen Enighed tilveje. Arbejdsgiverne indtog nu det mærkelige Standpunkt at foreslaa Lønspørgsmaalet afgjort

af en Voldgift, hvortil hver af Parterne skulde vælge to Medlemmer, medens Formanden for Den faste Voldgiftsret skulde fungere som Formand eller udpege Formanden. Noget Lønforslag fremkom heller ikke her fra Arbejdsgiverne, skønt Arbejderne nu tilbød at modtage et Løntillæg af 200 Kr. aarlig pr. Mand, hvilket i Gennemsnit vilde være Statsbanernes Lønninger minus 5 pCt.

Efter Anmodning fra Hovedorganisationerne indkaldte Forligsmanden til Møde om Sagen den 31. Januar. Efter en meget langvarig Forhandling bragtes her Enighed tilveje paa følgende Grundlag:

Under Forbehold af Ministeriets Approbation forhøjes alle Lønsatser med 100 Kr. aarlig. Som Dyrtidstillæg gives der Kørepengene et Tillæg af 1/5 Øre pr. Kilometer for Lokomotivførere og 1/4 Øre for Fyrbødere. (Kørepengene er derefter for Førere 1.2 Øre og for Fyrbødere 0,85 Øre pr. Kilometer). I Penge bliver denne Forhøjelse for Lokomotivførerne ca. 100 Kr. aarlig pr. Mand og for Fyrbøderne noget over 100 Kr. pr. Mand. Det allerede gældende Dyrtidstillæg bibeholdes naturligvis.

Dermed var Konflikten løst, og Strejken aflystes faa Timer før den skulde være traadt i Kraft. Lokomotivpersonalet opnaaede i Penge praktisk talt det, de havde krævet, og deres nye Organisationsordning har dermed staaet sin Prøve. Forhaabentlig vil Selskabet heraf lære at stille sig lidt mere forhandlingsvenlig en anden Gang.

En af de sidste Dage i Januar gik Selskabet forøvrigt til det mærkelige Skridt gennem en Jurist, som er Medlem af dets Bestyrelse, at sende hver enkelt Mand en Skrivelse, hvori han under de højtideligste Former blev holdt ansvarlig for Strejken og truet med Erstatning osv. Men dette fik altsaa ingen Indflydelse paa Sagernes Gang.

Haandbog i Forsørgelsesvæsen.

Fattiginspektør *K. K. Steincke* paa Frederiksberg har med Støtte af Indenrigsministeriet udgivet en Haandbog i Forsørgelsesvæsen.

Hr. Steincke udgav i 1910 en mindre Bog »*Offentlig Hjælp*« og 1914 *Enkeloven* med Kommentarer.

Det foreliggende Værk er ret omfangsrigt, 446 Sider, og delt i 7 Afdelinger, hvoraf en handler om Fattigloven, en anden om Hjælpekasseloven, en tredie om Alderdomsunderstøttelsesloven, en fjerde om Børn, fødte udenfor Ægteskabet, en femte om Hustruers og Ægtebørns Retsstilling, en sjette om Understøttelse til Børn af Enker og den syvende om Værgeraadsloven.

Forfatteren aftrykker indenfor hvert Afsnit først Hovedloven, dernæst giver han en Kommentar, delt i Underafsnit, og det er en Selvfølge, at der i Kommentaren er medtaget alle Smaalove, ministerielle og andre Myndigheders Afgørelser. Desuden har Forfatteren selv løst en Del Spørgsmaal, som melder sig, og hvis Løsning nu, efter at Loven har virket saa længe, er blevet Sædvane.

Fattiginspektør Steincke har saaledes skabt et Værk, der baade giver en systematisk Fremstilling af alle de gældende Bestemmelser og ved Hjælp af den udførlige Indholdsfortegnelse er brugelig som Haandbog, hvori man hurtigt kan finde ethvert enkelt Spørgsmaals Afgørelse.

Hr. Steinckes Bog »Offenlig Hjælp« er allerede nu forældet — heldigvis — fordi den sociale Lovgivning i de forløbne 6 Aar har gennemgaaet en betydelig Udvikling. Der er siden 1910 udkommet 2 Tuberkuloselove, Blindeloven, Love om kommunal Lægehjælp og om Jordemodervæsenet, endvidere 2 nye Alimentationslove, Enkebørnsloven, en ny Hjælpekasselov, Sygekasselov og Epidemilov — foruden den særlige Dyrtidslovgivning. Samtidig er disse Loves indbyrdes Sammenhæng blevet større, saaledes at det er vanskeligt at kende alle Bestemmelserne. Rundt om i vore Sogneraad og andre Steder er der Folk, der gennem Praksis har faaet udmærket Indsigt i en enkelt Gren af Forsørgelseslovgivningen, men eftersom de enkelte Love gri-

ber mere og mere ind i hverandre, bliver det nødvendigt for Praktikerne at kende ogsaa de øvrige Grene af Forsørgelseslovgivningen, og en Haandbog er derfor uundværlig. Tilmed er en Række tvivlsomme Spørgsmaal afgjort af Ministeriet, og disse Afgørelser findes ikke trykt noget andet Sted. Hr. Steincke har taget dem med.

Den ny Haandbog er beregnet særlig paa Sogneraadene, de kommunale Udvalg, Hjælpekassebestyrelserne, Værgeraad, Embedslæger, Politimestre og kommunale Embedsmænd. Men en stor Række Privatmænd vil have lige saa megen Brug for et saadant Værk til at slaa efter i, især gælder dette de velgørende Institutioner, Fagforeningskontorer, Politikere og Redaktører, der alle ret ofte maa give Svar paa, hvorledes Loven afgør de forskellige Tilfælde.

Den foreliggende Haandbog vil være til megen Nytte i det praktiske Liv. Kommunale Repræsentanter, Jurister og Embedsmænd vil overhovedet ikke kunne undvære den, skrevet som den er i et enkelt og klart Sprog. Hr. Steincke har saa stor Erfaring i Forsørgelseslovgivningen og saa megen Sans for at sætte den i System og faa alle Huller udfyldt med Lovgivningens spredte Smaaregler, at man aldrig spørger Bogen forgæves. Ikke alene er Udarbejdelsen meget fyldig, men Forfatteren har — og disse Afsnit er helt nye — udførligt forklaret i hvert enkelt Tilfælde, *hvem* der har Forsørgelsespligt. Selv om Læseren saaledes ikke ved at slaa efter i Loven kan finde Besked paa, hvor der er Hjælp, gives denne Besked i Bogens Kommentar. Af særlig Interesse for Kommunefolk er en længere Redegørelse om, i hvilke Tilfælde og hvor den Kommune, der udbetaler Hjælp, kan faa den *refunderet*.

Det er en Selvfølge, at Blindeloven og Tuberkuloselovene faar en særlig udførlig Fremstilling. De er jo helt nye. Ligeledes er Afhandlingerne om Enkeloven og Alimentationslovene bredt anlagte og saa vidt muligt udtømmende.

Et af Bogens bedste Afsnit er en Fremstilling af Fattiglovens § 63 med dens mange Tilføjelser, hvori findes Bestemmelserne om fortsat Sygekassehjælp.

Den betydelige Haandbog henviser stadig til Domme og andre Afgørelser, saaledes at de, der har et Bibliotek ved deres Side, hvad gælder mange Kommunalfolk, hurtigt vil kunne studere Spørgsmaalene yderligere. Endvidere findes stadig Henvisninger til de faa Specialværker, der findes indenfor det behandlede Stof.

Efterhaanden som det kommunale Selvstyre bliver større og større, lægges ogsaa Lovenes Forvaltning, særlig Udførelsen af de sociale Love, mere og mere i jævne Folks Hænder. Kommunalmænd kan ikke være Specialister og maa være henvist til den Praksis, som i deres Tid og forinden har udviklet sig. Derfor bliver gode Haandbøger ganske uundværlige. Thi kun til dem kan Lægfolk — hvad for Resten lige saa meget gælder Jurister og »Fagfolk« — søge hen, naar de er i Tvivl om et eller andet, og selv ved Afgørelse af nyopdukkede Spørgsmaal kan Haandbogen være vejledende og ofte afgørende.

Enhver god Haandbog paa Forvaltningens Omraade maa derfor hilses med Glæde. Den foreliggende Haandbog i Forsørgelseslovgivningen er baade ved sin Fremstilling og sit fortrinlige Register en Mønsterhaandbog, hvortil man ikke forgæves henvender sig.

Det vilde sikkert være udmærket, om Fagorganisationerne anskaffede denne Bog som Haandbog for de Tillidsmænd, som i saa mange af Livets Forhold maa bistaa Medlemmerne med Raad og Daad.

Vi henstiller til de enkelte Forbunds Overvejelse, om ikke Bogen burde anmeldes i Fagbladet, for at de enkelte Afdelinger kan blive gjort bekendt med dens Eksistens.

Adressefortegnelse

over

Forbundene og enkeltstaaende Fagforeninger under De samvirkende Fagforbund i Danmark.

Forbund.

Arbejdsmandsforbund, Dansk. H. C. Andersensgade 14, St. K. Telef. 2140.

Kommunalt Arbejderforbund, Colbjørnsensgade 5, 1. B. Telef. Vester 2735.

Kvindeligt Arbejderforbund, Blaagaardsgade 21 [1] N. Telef. 5123.

Bageri- og Konditoriarbejderforbundet. Z. Friis, Raadmandsgade 40 [4] L. Telef. Nora 3451, Taga 104 y (Formanden) og Godth. 166 (Kassereren).

Barber-, Frisør- og Parykmagerforbund, Dansk, Nansensgade 84. Telef. 11,518.

Billedskærer- og Dekorationsbilledhuggernes Forbund. E. Otendal, Rosenvej 2 Ø. Telef. Øbro 194.

Bogbinderforbundet, Rosengaarden 12 K. Telef. Byen 4293.

Brolæggerforbund, Dansk. C. Kronow, Egegade 3 [3] N. Telef. Nora 1003 y.

Bødkerforbundet, Krystalgade 24 [2] K. Telef. Byen 2919.

Børstenbinderforbund, Dansk. A. Nielsen, Peter Fabersgade 5 [1] N.

Drejerforbundet. M. Arnsfelt, Solitudevej 5 A [2] N. Telef. Nora 1275.

Elektrikerforbund, Dansk. Griffenfeldtsgade 6 [1] N. Telef. 7918.

Forgylderforbundet. Georg Nielsen, Ørnevej 36 L.

Formerforbund, Dansk, Gl. Kongevej 6 [1] B. Telef. Byen 2125.

Forsikringsfunktionærernes Forbund. Fr. Nielsen. Toftegaards Allé 14 [3] Valby. Telef. Valby 558 x.

Gartnerforbund, Dansk, Baggesensgade 27, St. N. Telef. Nora 2720 x.

Glarmestersvendenes Forbund. Rømersgade 22 [2] K. Telef. Byen 605 x.

Glasarbejderforbund, Dansk, C. J. Olsen, Kastrup Arbejderboliger. Kastrup 153.

Guld-, Sølv- og Elektropletarbejdernes Forbund. G. Schou. Kildevældsgade 16 [1]. Telef. Strand. 293 y.

Gørtler- og Metalarbejderforbundet. C. Madsen. Gl. Kongevej 6. Telef. Byen 1002 y.

Handskemagerforbundet. Ludvig Nielsen, Birkegade 15 B [4] N.

Hattearbejderforbundet. Th. Sundby, Langøgade 10. Str. Telef. Str. 753 y.

Hvidgarverforbund, Dansk. C. Meisner, Bragesgade 14, L.

Jærn- og Metalsliberforbund, Dansk. Gl. Kongevej 6

Karetmagerforbund, Dansk. Thuresensgade 6 St. K. Telef. Byen 1904 x og Godth. 479 y.

Kedel- og Maskinpasserforbund, Dansk. Wesselsg. 7 [1] N. Telef. Taga 1172, Central 9975 (Formanden) og Valby 362 y (Sekretæren).

Keramisk Forbund. A. Flodin, Aalekistevej 246, Vanløse.

Korkskærernes- og Sortererskernes Forbund. V. Nørregaard, Mysundeg. 22 St. Telf. Roskilde 170.

Litografisk Forbund, Dansk. Johannes Jensen, Skindergade 22 [2] K.

Lohgarvernes Forbund, J. Johnsen, Sønder Allé 13, Valby. Telef. Valby 60 y.

Lokomotivmandsforbund, Danske Privatbaners. N. Th. Brix, Ny Kjærvej, Aalborg.

Malerforbundet, Rømersgade 24 [1] K. Telef. 10385.

Metaltrykkerforbund, Dansk. Oluf Olsen, Gl. Kongevej 6. B.

Mølleriarbejderforbund, Dansk. N. J. Andersen, Nørrebrogade 29 [1] N. Telef. Nora 586 x.

Papirindustriarbejderforbundet. L. P. Jensen, Holte pr. Holte St. Telef. Nærum 51.

Pottemagernes Forbund. Fr. Pietsch, Enghavevej 27 [1] B.

Rebslageriarbejderforbund, Dansk. Jacob Sørensen, Brønderslev.

Sadelmager- og Tapetsererforbund, Skand. Brolæggerstræde 11 K. Telef. Byen 206.

Skibstømrerforbund, Dansk. H. P. Rasmussen, Nyborg Landevej 18, Svendborg.

Skorstensfejersvendenes Forb. Edv. Jensen, Mathildevej 16, St. F. Telef. Godthaab 1484 x.

Skotøjsarbejderforbund, Dansk. Rømersgade 22 [2] K. Telef. Byen 607.

Skrædderforbund, Dansk. Hauserplads 14 [1]. Telef. 10518.

Slagteriarbejderforbund, Dansk Nørrebrogade 84. N. Telef. Nora 558.

Smede- og Maskinarbejderforbund, Dansk. Gl. Kongevei 6. Telef. 5121 og 8221.

Snedkerforbundet, Rømersgade 22 [4]. Telef. 4215.

Stenarbejderforbund, Dansk. Janus Ipsen, Vang pr. Hasle.

Stukkatørernes Forbund. F. W. Jensen, Holtegade 11 [1] L. Telef. Taga 557 y.

Sukkervare-Chokolade- og Biskuitarbejdernes Forbund, J. D. Becker, Guldbergsgades Forl. 101 [3]. Telf. Nora 789 y.

Tekstilarbejderforbund, Dansk. Julius Blomsgade 4 [2] L. Telef. Taga 1066

Tobaksarbejderforbundet, Rømersgade 22 [3] K. Telef. Byen 606.

Træindustriarbejderforbundet, Nørrebrog. 15 [1] N. Telef. Nora 462.

Typografforbund, Dansk. Gamle Kongevej 1 C. [1] B. Telef. 4331.

Enkeltstaaende Fagforeninger.

Barnevognsarbejdernes Fagf. J. A. Hansen, Falkoner Allé 4 [3] F.

Kurvemagernes Fagf. Aug. Pehrson, Rosagade 104.

Ovnsætternes Fagf. Robert Hemmje, Kronborggade 7 [3].

REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 35 ❋ KØBENHAVN DEN 24. FEBRUAR 1917 ❋ 13. AARGANG.

INDHOLD: Arbejdsløsheds-Statistik. Udlandet. Den nye Ulykkesforsikringslov. Lønbevægelser og Konflikter (Sporvejsfunktionærerne ved Frederiksberg og Tuborg-Klampenborg).

Arbejdsløsheds-Statistik.

Med dette Nr. følger Afdelingsskemaet for Februar 1917

Afdelingsformænd eller -kasserere, hvem Hvervet paahviler, bør sørge for, at Skemaet udfyldes og indsendes til Forbundet senest d. 8. Marts 1917.

Forretningsudvalget.

Udlandet.

International Fagforeningskonference?

Spørgsmaalet om Afholdelse af en international Fagforeningskonference er igen i Forgrunden. Som Sagen rejstes, syntes der gunstige Udsigter for virkelig at faa en saadan Konference istand og at faa alle de betydende Lande til at sende Delegerede. Tanken er at lade Konferencen afholde i Svejts.

Det vil erindres, at der fra Tid til anden har været talt om en saadan Konference og har været gjort Tilløb til en saadan. Bl. a. skal erindres om følgende:

I Juli ifjor afholdt de engelske Fagforeninger Kongres i *Leeds*. I Tilslutning hertil afholdtes den 5. Juli i samme By en Konference af Repræsentanter for Landsorganisationerne i England, Frankrig og Belgien samt for en Seperatorganisation i Italien (indgaaende omtalt i »Arbejderen« (Nr. 17, 13. Aarg.)

Det internationale Bureau i Berlin opfattede dette som et Brud paa den internationale Sammenslutning. Der var iforvejen nogen Spænding tilstede, fordi der alt tidligere under Krigen af Frankrig og England (med Tilslutning fra Amerika) var arbejdet for at faa det faglige Sekretariat henlagt til et nevtralt Land (Svejts) saa længe Krigen varede. Sekretariatet udsendte derfor Indbydelse til en Konference, som skulde finde Sted i Bern den 11. Decbr. 1916, og hvor et Opgør skulde finde Sted.

Saaledes foranlediget afholdt de tre skandinaviske Lande en Konference i Stockholm 20. og 21. Oktbr. f. A.

Man var her enig om, at en international Konference under de forhaanden værende Forhold ikke vilde gavne den gensidige Forstaaelse eller forøge Mulighederne for internationalt Samarbejde i Fremtiden. Det vedtoges derfor at søge en mundtlig Forhandling med Formanden for det internationale Bureau, *Carl Legien*, og fraraade Afholdelsen af den paatænkte Konference i Bern, subsidiært dens Henlæggelse til et skandinavisk Land, f. Eks. Norge. Spørgsmaalet om Sekretariatets Sæde vedtoges det at berøre ved samme Lejlighed.

Der afholdtes derefter en Sammenkomst i København, hvor Formændene for de tre nordiske Landsorganisationer skulde træffe Legien. Denne maatte imidlertid paa Grund af Sygdom udeblive; men Sekretariatet sendte *Wilh. Jansson* med fornøden Fuldmagt. Man enedes her om at udsætte Konferencens Afholdelse paa ubestemt Tid.

I Juledagene afholdt den franske Landsorganisation Kongres i Paris. (Danmark var indbudt og Forretningsudvalget havde udpeget Delegerede, men paa Grund af Pasvanskeligheder kom Rejsen ikke istand.) Fra Landsorganisationen i Svejts var imidlertid en Repræsentant tilstede. Denne *E. Ryser* benyt-

tede Tiden vel til Samtaler med ledende Mænd fra de franske Fagforeninger saavel som med de tilstedeværende Gæster fra andre Ententelande: I det svejtsiske Fagorgan skriver han bl. a. følgende:

Foruden at repræsentere de svejtsiske Fagforbund havde den svejtsiske Delegerede faaet den specielle Mission at konferere med de franske Kammerater om deres Stilling til Genoptagelsen af det internationale Samkvem. Dette Arbejde viede han sig fra det første Øjeblik, hvor han ankom til Paris. Sekretær Jouhaux svarede paa dette Spørgsmaal med at vise en god og særlig en klar Vilje. Hans Tankegang er følgende:

Det synes os rigtigt, at det faglige Internationale kommer sammen i den Hensigt at prøve de Krav, som Arbejderne i de paagældende Lande i Fællesskab skal stille ved Fredskonferencen og som skal danne en væsentlig Bestanddel af Fredsoverenskomsten. Naar vi skal være enige om dette Spørgsmaal, vil det være nødvendigt, at hver Landcentral sikrer sig en Repræsentation paa Fredskonferencen. Naar altsaa Svejts har taget Initiativet til Indkaldelse af en international faglig Konference bliver det en Pligt for os at give Møde. Konferencen maa efter vor Formening have endnu et Formaal, nemlig en Reorganisation af de internationale Forbindelser og følgelig ogsaa en Reorganisation af Sekretariatet. Saaledes som det er for Øjeblikket yder det intetnationale Sekretariat ikke de Tjenester, som man kunde vente. Efter vor Mening maa en Reorganisation foretages i den Aand, at det internationale Sekretariat maa have sit Sæde i et neutralt Land, da det jo kun skal have en udøvende Funktion, og da det jo skal have sine Opgaver fra en international Kommission, som samles der, hvor Sekretariatet har Sæde hvergang det viser sig nødvendigt eller naar det forlanges af de interesserede Organisationer. Da og kun da kan vi give Fagforeningsbevægelsen dens virkelige Karakter af en international Organisation. De tagne Beslutninger kunde samtidig bringes til Anvendelse i alle Lande under tilbørlig Hensyntagen til disses særlige Omstændigheder og deres Lovgivning. Om det øvrige vil vi ikke tale. Denne Generalsekretærens vidt rækkende Kjærlighed gjorde paa mig det Indtryk, at dersom de andre Landes Repræsentanter deler denne Opfattelse, vilde Svejts uden store Vanskeligheder kunde opfylde sin Mission, som dets internationale Pligter paa den ene Side og dets neutrale Stilling paa den anden paalægger det.

Opfyldt af denne Overbevisning og dette Haab har jeg under og efter Kongressen talt med mine engelske, belgiske og spanske Kolleger. Den sidste var paa Forhaand for Sagen, og tiltrods for vore forskellige Sprog havde vi ingen Besvær med at forstaa hinanden.

Hvad de engelske Kolleger angaar, tror de, om endskjønt de deler Jouhaux's Anskuelse, at Øjeblikket endnu ikke er inde for Afholdelsen af en international Fagforeningskonference. Men hvis der fra Svejts' Side skulde blive indkaldt, til en saadan, vilde de ikke undlade at forespørge deres Organisationer, der sikkert vilde beslutte sig til at sende en Repræsentation. Ogsaa Englænderne finder en Reorganisation af det internationale Sekretariat tvingende nøvendig i den af Jouhaux betegnede Aand.

Anderledes er det med Belgierne. Naar man taler med dem om internationale Spørgsmaal, skjuler de deres Ansigt, som bag et Slør, bag hvilket man læser Tvivl; de omgærder sig og de svarer kun med en vis Tilbageholdenhed. Jeg tilføjer, at da de italienske Kolleger ikke var tilstede, kunde jeg ikke faa talt med dem; men jeg har imidlertid faaet Forsikring om, at ogsaa de vil deltage i en saadan Konference. Alle er af den Mening, at fra det Øjeblik det internationale Sekretariat bliver reorganiseret og forlagt til et neutralt Land, vil ogsaa Forbindelsen atter blive optaget, og det i Leeds grundlagte Bureau vil da atter blive ophævet. De har ogsaa alle den Følelse, at det vil være til den største Fordel for hele Verdens Arbejderklasse, naar det faglige Internationale kan tage et nyt Opsving.

Biel i Januar 1917.

E. Ryser,
Svejtsisk Delegeret
ved de franske Fagforbunds Konference.

Om alt dette fik Forretningsudvalget sin første Meddelelse gennem Sekretariatet i Berlin. Ved en Rundskrivelse af 26. Januar fra Legien meddeler denne, at Landsorganisationen i Svejts har meddelt ham, at Organisationerne i Frankrig, Spanien, Italien og Belgien, forventelig ogsaa England, vil være villige til at sende Delegerede til en Fagforeningskonference, som maatte *blive indkaldt af Hovedorganisationen i Svejts og afholdt i Svejts.* Legien udtaler sit Ønske om, at Konferencen maa komme istand, idet »intet maa forsømmes, som er egnet til, atter at føre de faglige Organisationer sammen og derved virke for en videre Udbredelse af Fredstanken i Arbejdernes Kredse i de forskellige Lande«. Han er derfor rede til at give sin Tilslutning, og samme Standpunkt indtages af Generalkommissionen for Tysklands Fagforeninger, men forinden Sagen endelig afgøres, ønsker Legien at høre en Udtalelse fra hver af de tilsluttede Lande.

Der førtes en kort Tankeudveksling mellem de skandinaviske Lande, vanskeliggjort forøvrigt ved Vinterens alvorlige Trafikforhindringer, netop paa det Tidspunkt. Et helt ensartet Standpunkt kom ikke tilveje.

Fra Sverrig afsendtes følgende Svar:

Henvisende til vort tidligere indtagne Standpunkt anser vi det under de forhaanden værende Omstændigheder mindre hensigtsmæssigt nu at sammenkalde en faglig Konference, som efter vor Mening ikke bør samles, før end alle Lande sikkert kan blive repræsenteret. Skulde det imidlertid vise sig, at alle øvrige Lande tiltræder Forslaget, skal ogsaa vi deltage.

Norge har sluttet sig til Legiens Forslag, og Danmark har svaret følgende:

»Med Hensyn til den paatænkte internationale Fagforeningskonference i Svejts har vort Forretningsudvalg vedtaget, at give denne sin Tilslutning, naar Landsorganisationerne i de vigtigste krigsførende Lande har givet Tilsagn om at lade sig repræsentere.«

Herpaa staar Sagen nu. For at vurdere Mulighederne for at faa en Konference istand, maa man erindre, at kort efter Udsendelsen af Legiens Rundskrivelse skete den noksom bekendte Skærpelse af Undervandskrigen, som vel næppe gør det lettere at istandbringe en Arbejderkonference med Repræsentation fra alle Lande.

Vi havde helst betragtet alle disse Forhandlinger som værende af fortrolig Karakter indtil videre. Men Sagen er bleven omtalt i Pressen, baade i Udlandet og i Danmark og delsvis paa misvisende Maade. Derfor anser vi det nu for rigtigst at give Organisationerne disse Oplysninger.

Den nye Ulykkesforsikringslov.

Arbejderforsikringsraadet har den 20. Januar 1917 offentliggjort følgende Afgørelser vedrørende Ulykkesforsikringsloven af 6. Juli 1916. For Raadet har foreligget følgende Spørgsmaal til Afgørelse:

1. Er Branddirektører forsikringsberettigede? Et Brandforsikringsselskab har forespurgt Raadet, om det har Forsikringspligt efter Loven overfor Personer, som antages til at udføre Selskabets stedlige Forretninger (Branddirektører). Selskabet, der udelukkende tegner Brandforsikringer i Købstæderne, oplyste, at der i hver af disse ansættes en Branddirektør, som vælges af Selskabets Kontroludvalg, og som lønnes med et fast aarligt Vederlag af 250—3000 Kr. Branddirektørerne, der i Reglen vil være i Købstæderne bosatte Sagførere, Retsbetjente, Landinspektører el. lign., for hvilke Stillingen som Branddirektør er et Bierhverv, maa stille en nærmere fastsat Sikkerhed for de dem betroede Oppebørsler, og de kan afskediges med 14 Dages Varsel, medens de selv kun kan opsige deres Stilling med 6 Ugers Varsel og kun til Fratrædelse ved Udløbet af en Opkrævningstermin. Branddirektørerne er pligtige at følge Bestemmelserne i Selskabets Vedtægter og den administrerende Direktørs Forskrifter; deres Forretninger bestaar navnlig i at opkræve de Selskabet tilkommende Præmier samt lede de forefaldende Vurderinger af indtrufne Brandskader og Genstande, der ønskes forsikrede. Endvidere paahviler der dem almindelige Kontorforretninger, f. Eks. Udfærdigelse af Policer, Meddelelse af Attester o. lign.

Raadet besvarede Forespørgslen derhen, at man maatte holde for, at Selskabet har Forsikringspligt efter Loven overfor Branddirektørerne og disses Medhjælpere (ifjr. Lovens § 19, 3. Stk.) med Hensyn til Ulykker, som maatte overgaa de paagældende under deres Arbejde for Selskabet, idet de nævnte Personer for dette Arbejdes Vedkommende maatte anses for at staa i Tjenesteforhold til dette.

Denne Afgørelse, der af det paagældende Forsikringsselskab har været indanket for Indenrigsministeriet, er tiltraadt af samme.

2. Er et Brandforsikringsselskabs Vurderingsmænd forsikringsberettigede? Et Forsikringsselskab, der overtager Forsikringer mod Ildsvaade paa fast Ejendom, har forespurgt Raadet, om det har Forsikringspligt efter Loven overfor to

Personer, som indenfor hvert af Selskabets Distrikter for et Aar ad Gangen vælges til at foretage de nødvendige Vurderingsforretninger. Det oplystes, at Valget foregaar efter Indstilling af den stedlige Agent, og at der kun vælges bygningskyndige Personer, i Reglen en Murer- og en Tømrermester. Vurderingsmændene, der maa afgive en skriftlig Erklæring om, at de efter bedste Evne vil røgte det dem betroede Hverv, er ikke antagne med et bestemt Opsigelsesvarsel, men Forholdet kan ophøre naar som helst. De er ikke lønnede med fast Vederlag; men de oppebærer 3 Kr. for hver Vurderingsforretning, til hvilken de tilkaldes, med et Tillæg af 1 Kr. for hver Time, Forretningen varer udover 2 Timer.

Raadet kunde ikke anse Vurderingsmændene for staaende i Tjenesteforhold til Brandforsikringsselskabet, og Forespørgslen besvaredes derfor derhen, at der ikke kunde anses at paahvile dette nogen Forsikringspligt efter Loven overfor de nævnte Personer.

3. Er en Brugsforenings Fragtmandforsikringsberettiget? En Brugsforening har forespurgt Raadet om Forsikringsforholdet for en Fragtmand, der i Henhold til Kontrakt 2 Gange ugentlig kører Varer til Foreningen fra den nærmeste Købstad. Det oplystes, at der for Fragtkørslen ydes en fast Pris for »Butiksvarer« og for »Grovvarer«, at der ogsaa ydes Betaling for Kørsel af Varer, som returneres, men at Fragtmanden er pligtig til uden Vederlag at køre tom Emballage tilbage til Købstaden. Endvidere oplystes det, at Fragtmanden, der er Indehaver af et lille Landbrug, som han passer de Dage, hvor der ingen Fragtkørsel er til Foreningen, selv leverer Hest og Vogn til Kørslen, at han altid personlig udfører denne, samt at han er ansvarlig for, at Varerne bliver leveret i Brugsforeningen i samme ubeskadigede Stand, som de udleveres ham.

Da Raadet efter det oplyste maatte anse den omhandlede Fragtmand for at staa i Tjenesteforhold til Brugsforeningen, besvaredes Forespørgslen derhen, at der paahviler Foreningen Forsikringspligt overfor ham med Hensyn til Ulykkestilfælde, der maatte opstaa ved Fragtkørslen eller ved de Forhold, hvorunder denne foregaar.

4. Forsikringsforholdet efter Loven for ved Gaardfejning, Trappevask m. m. i en Ejendom beskæftigede Personer. En Husejer, der oplyste, at han til Gaardfejning, Trappevask m. m. i sin Ejendom har antaget en »Gaardmand«, som lader sin Hustru være sig behjælpelig med Trappevask, da han selv det meste af Dagen er optaget paa anden Maade, har forespurgt Raadet, om han har Forsikringspligt efter Loven overfor »Gaardmanden« og dennes Hustru, samt overfor en af disse antaget Rengøringskone, der besørger Trappevasken under Hustruens Sygdom. Forespørgeren tilføjede, at af de nævnte Personer oppebærer kun Manden Løn hos ham.

Da Raadet maatte anse samtlige nævnte Personer for staaende i Husejerens Tjeneste under deres Beskæftigelse ved Ejendommen, besvaredes Forespørgslen bekræftende.

5. Paahviler Forsikringspligten Fabrikanten eller Driftslederen, og omfattes sidstnævnte af Forsikringen? En Cementstensfabrik, der oplyste, at Udførelsen af det paa Fabrikken forekommende Arbejde er overdraget til en Driftsleder, der selv antager den fornødne Medhjælp, og som oppebærer en fast Pris pr. 1000 fabrikerede Sten + 5 pCt. af Fabrikkens Nettoverskud, har forespurgt Raadet, hvorledes Forsikringen vil være at tegne, herunder om Driftslederen omfattes af Forsikringen.

Raadet besvarede Forespørgslen derhen, at der — uanset den anvendte Form for Antagelse og Lønning — maatte anses at paahvile Fabrikken Forsikringspligt efter Loven over for saavel Driftslederen som de af denne antagne Arbejdere, for Driftslederens Vedkommende dog kun, saafremt hans aarlige Vederlag i Virksomheden ikke overstiger 3000 Kr.

6. Forsikringsforholdet for Brødkuske og disses Medhjælpere. En

Brødfabrik har forespurgt Raadet om Forsikringsforholdet for Fabrikkens Brødkuske og de af disse antagne og lønnede Drenge. Det oplystes, at Kuskene udelukkende lønnes med Procent af Brødsalget, samt at Fabrikken leverer dem Vogne og Staldrum, medens de selv maa anskaffe Hestene, samt fodre og passe disse.

I sin Svarskrivelse meddelte Raadet, at man uanset den anvendte Lønningsmaade maatte anse Fabrikken for at være forsikringspligtig efter Loven overfor Brødkuskene og de af disse beskæftigede Drenge.

7. Forsikringspligten overfor Vinduespudsere. En Husfader, der oplyste, at han paatænkte at træffe Aftale med en Glarmester eller en Forretning for Vinduespudsning om hver 14. Dag at sende en Mand til den af ham beboede Lejlighed for at pudse Vinderne der, har forespurgt Raadet, hvem Forsikringspligten overfor saadanne Vinduespudsere paahviler.

Raadet besvarede Forespørgslen derhen, at da de paagældende Vinduespudsere under Udførelsen af det omhandlede Arbejde staar i Tjenesteforhold til den, der udsender dem (Glarmesteren eller Forretningen), paahviler Forsikringspligten efter Loven vedkommende Person eller Forretning og ikke den, hos hvem Vinduespudsningen udføres.

8. Forsikringsforholdet for de paa Landtelefoncentraler beskæftigede unge Piger. Raadet har modtaget en Forespørgsel om, hvem der har Forsikringspligt efter Loven overfor de paa Landtelefoncentraler beskæftigede unge Piger, der ofte — foruden med Arbejdet i Centralen — er beskæftigede i Centralbestyrerens Husholdning.

Raadet besvarede Forespørgslen derhen, at de unge Piger er forsikringsberettiget efter Loven, og at Telefonselskabet er pligtig at forsikre dem mod Ulykkestilfælde, der maatte overgaa dem under deres Arbejde i Centralen, medens Centralbestyreren har Forsikringspligt overfor dem under deres Beskæftigelse i hans Husholdning med Hensyn til Ulykker, der maatte ramme dem derved. — Det tilføjes, at det herefter i hvert enkelt Tilfælde vil være at afgøre, om Erstatning for et indtraadt Ulykkestilfælde skal udredes af Telefonselskabets eller Centralbestyrerens Forsikring.

9. Medhjælp af tilfældig og ganske forbigaaende Art? En Villaejer, der ikke driver Erhvervsvirksomhed, og som alene ved Hjælp af sin Hustru og sine Børn udfører alt Arbejde i Hus og i den til Villaen hørende Have af under 1 Hektars Størrelse, har forespurgt Raadet, om han har Forsikringspligt efter Loven overfor en Mand, der hver Lørdag for en maanedlig Betaling renser Villaens Kloak, og som iøvrigt ikke udfører Arbejde for ham udover, at han lejlighedsvis yder en Haandsrækning i Husholdningen.

Raadet kunde ikke anse den nævnte Medhjælp for at være af den i Lovens § 49 omhandlede Medhjælp af tilfældig og ganske forbigaaende Art, der er undtaget fra Forsikringen, og Forespørgslen besvares derfor bekræftende.

10. Familiemedlemmer under Loven? En Husmand, der ikke benytter fremmed Medhjælp, men som alene ved Hustrus og egne Børns Hjælp bestrider Arbejdet i sin Landbrugsvirksomhed, har forespurgt Raadet, om hans Hustru og Børn omfattes af den ved Loven paabudte Forsikring for Arbejdere ved Landbrug.

Raadet besvarede Forespørgslen ved en Henvisning til Lovens § 71, hvorefter en Landbrugers Børn, men ikke hans Hustru, omfattes af Forsikringen, for saa vidt de efter Beskaffenheden og Omfanget af deres Gerning i Virksomheden maa sammenstilles med andre Arbejdere.

Raadet tilføjede, at Forsikringen ifølge § 72 foruden at gælde under Udførelse af alt Arbejde i Landbrugsvirksomheden ogsaa gælder under Udførelsen af Arbejde i Husholdningen.

Lønbevægelser og Konflikter.

Sporvejsfunktionærerne ved Frederiksberg og Tuborg—Klampenborg Sporvejsselskaber. Som det vil erindres

led Sporvejsfunktionærerne ved de to Selskaber et Nederlag i deres Kamp i 1911, fordi det i altfor høj Grad var lykkedes Selskaberne at erstatte de strejkende Funktionærer med Skruebrækkere. Siden den Tid har det været meget vanskeligt at naa til ordnede Forhold hos disse Selskaber. Skønt Forliget som sluttede Strejken giver Arbejderne Ret til at danne en Forening til Varetagelse af deres Interesser og til Forhandling med Direktørerne, har det været meget besværligt at faa Adgang til at paatale Selskabernes formentlige Brud paa Forliget og til at fremsætte Krav om Forbedringer i de bestaaende ret uheldige Løn- og Arbejdsvilkaar. For nogen Tid siden lykkedes det dog ved en Forhandling mellem Repræsentanter for Hovedorganisationerne, Frederiksberg Sporvejsselskab og Sporvejsfunktionærernes Organisation at faa gennemført nogle Forbedringer i Forholdene for Personalet derude, men da Kommunalt Arbejderforbund, hvoraf Sporvejsfunktionærerne nu er Afdeling, for nogen Tid siden søgte Forhandling med Direktør Angelo for Tuborg—Klampenborg Selskabet dels for at faa overholdt visse Bestemmelser i den til Forliget knyttede Overenskomst om Løn- og Arbejdsforhold og dels for at søge gennemført visse Forbedringer af Løn- og Arbejdsvilkaarene, stillede han sig paa det Standpunkt, at han kun vilde forhandle med Forbundets Repræsentanter, naar ogsaa Skruebrækkerne var repræsenteret ved Forhandlingerne.

Selvfølgelig kunde Forbundet ikke indlade sig paa en Forhandling af den Art og under saadanne Vilkaar, og overfor en Anmodning fra Direktøren om at lade ham forhandle med Funktionærerne uden Organisationens Medvirken, kunde Forbundet ligesaa selvfølgelig kun henvise til, at Forliget i sin Tid var indgaaet med Sporvejsfunktionærernes Organisation under Medvirkning af De samvirkende Fagforbund, hvorfor Forbundet maatte have Ret til at kræve Forhandling uden Indblanding af Uvedkommende. Hertil svarede Direktøren blot, at det for ham drejede sig om et Princip, som han ikke vilde bryde.

Ved Forbundets Henvendelse til Frederiksberg Sporvejsselskab erklærede Direktør Hammerich simpelthen, at han indtog ganske samme Standpunkt som Direktør Angelo og kun vilde bøje sig efter Ordre fra Arbejdsgiverforeningen!

De samvirkende Fagforbund foranledigede saa, at der den 6. Febr. kom et Fællesmøde i Stand i Arbejdsgiverforeningen, hvor saavel Hovedorganisationerne som Kommunalt Arbejderforbund og de direkte interesserede Parter var repræsenterede.

Det lykkedes imidlertid heller ikke her at naa til Enighed. Direktørerne fastholdt, støttet af Arbejdsgiverforeningens Repræsentanter, deres Standpunkt. Efter en kort, men heftig Diskussion forlod Arbejdernes Repræsentanter derfor Mødet. Det var nu Hensigten at klage over de to Selskaber og Arbejdsgiverforeningen for Brud paa den Ret Forliget giver Funktionærerne til gennem deres Forening at forhandle med Selskaberne. Sagen er imidlertid blevet stillet i Bero foreløbig, thi ved nogle underhaands Forhandlinger mellem Kontorchef Agerholm og De samvirkende Fagforbunds Formand er det lykkedes at bringe Direktør Angelo og Formanden for Sporvejsfunktionærernes Organisation, Fischer-Nielsen, i Forbindelse med hinanden.

I denne Forbindelse kan nu oplyses, at der ved Frederiksberg Sporveje er ansat 350 Mand, deraf staar 250 i Sporvejs- og Omnibusfunktionærernes Organisation.

I Skruebrækkerforeningen staar der ca. 100 Mand.

Ved Nordsjællands Sporveje er ansat 61 Mand, deraf staar 33 i Sporvejs- og Omnibusfunktionærernes Organisation.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F E Bording (V. Petersen:) Kbhvn.

AFDELINGS-SKEMA

angaaende

Arbejdsløsheden i Februar Maaned 1917.

Bemærk! Naar *ingen* Arbejdsløse eller *ingen* tabte Arbejdsdage skal angives, bedes man sætte et **tydeligt 0**. Hvor intet Tal kan angives, bedes man sætte et **?**

1. Byens Navn?	
2. Organisationens Navn?	
3. Antal Medlemmer?	
4. Hvormange af Organisationens Medlemmer var arbejdsløse: I Midten af Maaneden? Ved Slutningen af Maaneden?	
5. Hvormange Arbejdsdage er der ialt gaaet tabt for Medlemmerne paa Grund af Arbejdsløshed i Maanedens Løb (Søn- og Helligdage eller lignende Fridage medregnes ikke, med mindre der i Almindelighed arbejdes 7 Dage om Ugen)?	
6. For hvormange Dage er der udbetalt Understøttelse (alle understøttede Dage)?	
7. Hvormeget er der udbetalt til Understøttelse af Arbejdsløse og Rejsende i Maanedens Løb: a) Af Arbejdsløshedskassen? b) Af Fagorganisationen?	

Formandens Navn: .....

— Adresse: .....

NB. Fagforeningerne bedes indsende dette Skema til det Forbund, hvoraf de staar som Afdeling, eller kunne staa som Afdeling, saaledes at Skemaet er Forbundet i Hænde senest d. 8. Marts 1917.

Enkeltstaaende Foreninger, i hvis Fag der ikke findes noget Forbund, bedes sende deres Skemaer direkte til De samvirkende Fagforbund, Nørrefarimagsgade 49,[1] Kbhvn. K.

Angaaende Forsendelsen bemærk:

Det udfyldte Skema kan forsendes i aaben Konvolut som Tryksag, Portoen er da 4 Øre (indenfor Københavns Postomraade 2 Øre). Men der maa da iagttages følgende:

Spørgsmaalene 3—7 maa kun besvares med Tal (*0* for *ingen*). Byens og Organisationens Navn saavel som Formandens Navn og Adresse kan derimod skrives paa sædvanlig Maade. Skrives der Tekst udover dette, maa Forsendelsen frankeres som Brev.

P. F. V.

Carl F. Madsen.

Peder Hedebol.

F. E. BORDING KØBENHAVN.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 36 ❋ KØBENHAVN DEN 3. MARTS 1917 ❋ 13. AARGANG.

INDHOLD: Valg af Sekretær. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene hos Eksportørerne i Esbjerg. Havnearbejderne ved Christiansholms Fabrikker. Arbejdsmænd hos L. Lange i Svendborg. Malerne i København. Papirarbejderne i Roskilde. Sadelmagere og Tapetserere Dansk Skræderforbund. Snedkerne hos N. P. Rostrup Snedkerne hos »Dansk Træindustri«. Tekstilarbejderne. Træindustriarbejderne). Arbejdsforholdene. Ledigt Legat. Arbejdsløsheden.

Valg af Sekretær.

Den 13. Februar d. Aar har Forretningsudvalget til *Medlemmerne af Hovedbestyrelserne for de under De samvirkende Fagforbund hørende Forbund og Bestyrelserne for de enkeltstaaende Foreninger* udsendt et saalydende Cirkulære:

Efter De samvirkende Fagforbunds Sekretær Otto Smiths Død har Forretningsudvalget gentagne Gange beskæftiget sig med Spørgsmaalet om Pladsens Besættelse. I Følge Lovene skal Valget foregaa paa Generalforsamlingen, men da denne ikke afholdes før April 1919, lader det sig, af let forstaaelige Grunde, ikke gøre at udsætte Valget til den Tid. Forretningsudvalget har derfor overvejet Muligheden af, at konstituere et af dets Medlemmer som Sekretær, men har maattet opgive den Tanke, fordi de alle er knyttet til Stillinger, som lægger fuldstændig Beslag paa deres Tid.

Det har ogsaa været under Overvejelse, at lade Valget foretage paa den Maade, at Forbundenes Hovedbestyrelser og Bestyrelserne for de enkeltstaaende Foreninger fik Adgang til at bringe Medlemmer i Forslag og senere vælge blandt de saaledes foreslaaede. Da Repræsentantskabet imidlertid som bekendt skal samles til Møde i April Maaned, har Forretningsudvalget anset det for rimeligt, at Sekretærvalget finder sin Afgørelse der. For at Valget kan falde saa heldigt ud som muligt, vil det imidlertid være af Betydning, at der forinden Repræsentantskabet holder sit Møde, er bragt Medlemmer i Forslag til Sekretærposten.

I Henhold hertil tillader vi os at opfordre de ærede Hovedbestyrelser for Forbundene og Bestyrelserne for de enkeltstaaende Foreninger, til at bringe Medlemmer i Forslag, om hvem det vides at de er villige til at modtage Valg som Sekretær, og som menes at have Betingelser for at kunne bestride Pladsen. De vedkommende maa selvfølgelig være grundig kendt med Fagforeningsbevægelsen, og de maa hurtigt og let kunne sætte sig ind i de mange forskelligartede Spørgsmaal, som De samvirkende Fagforbund maa beskæftige sig med. Sekretæren maa, foruden at udføre skriftlige Arbejder, tage Del i Forhandlinger med Arbejderne og Arbejdsgiverne, skrive Indlæg i Sager til Den faste Voldgiftsret og procedere Sagerne for Voldgiftsretten. Endvidere er det nødvendigt, at have Kendskab til en Række sociale og økonomiske Spørgsmaal.

Det ligger i Sagens Natur, at en ny Sekretær ikke straks naar han tiltræder Pladsen, kan være inde i alle disse Forhold. Kendskab hertil maa erhverves gennem praktisk Arbejde, men vi har anset det for nødvendigt allerede nu at henlede Opmærksomheden paa, hvad der maa kunne kræves af Sekretærerne for De samvirkende Fagforbund, for at de, der bringes i Forslag, kan vide hvorledes Stillingen er og hvad de paatager sig.

Idet disse Ting henstilles til velvillig Overvejelse, anmodes de tilsluttede Organisationer herved — for saa vidt de ønsker at foreslaa nogen til at beklæde den ved Otto Smiths Død ledigblevne Plads som

Sekretær — da at indsende saadant Forslag til vort Kontor snarest mulig og senest 15. Marts d. A. Selve Valget blandt samtlige foreslaaede Personer vil derefter blive foretaget af det til 23. April indkaldte ordinære Repræsentantskabsmøde.

P. F. V.:

Carl F. Madsen.

Peder Hedebol.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene hos Eksportørerne i Esbjerg. Ved et Fællesmøde den 24. Februar forhandledes der om Overenskomstforholdene mellem Foreningen af Smør- og Ægeksportører samt Margarinefabrikanter i Esbjerg og Arbejdsmændenes Fagforening af 1890 i Esbjerg. Hovedorganisationerne, saavel som Dansk Arbejdsmands-Forbund var repræsenterede sammen med Parterne.

Man enedes om at forny den gældende Overenskomst, til den fra en af Siderne opsiges til Ophør en 1. Februar, men med en Del Forbedringer, af hvilke vi skal fremhæve følgende:

Ugelønnen, der hidtil var 24 Kr., bliver nu 27 Kr. 50 Øre. Samtidig blev et hidtil ydet frivilligt Dyrtidstillæg af 3 Kr. pr. Uge overenskomstmæssigt fastslaaet, saa at der herefter betales 30 Kr. 50 Øre om Ugen. Endvidere aftaltes det udenfor Overenskomsten, at der yderligere skal ydes Arbejderne et ekstraordinært Tillæg for det forløbne Aar, svarende til 1 Kr. 50 Øre ugentlig; de, der har haft Beskæftigelse hele Aaret igennem, faar saaledes et Beløb af 75 Kr. udbetalt.

Havnearbejderne ved A/S Christiansholms Fabrikker. Den 27. Januar ankom S/S Margrethe til A/S Christiansholms Fabrikker med en Ladning Kul. Da Fabrikken skulde begynde Losningen, forlangte Arbejderne et Dyrtidstillæg af 30 %, foruden 10 % som tidligere var tilstaaet dem. Da dette Krav ikke blev imødekommet, nægtede Arbejderne at lade sig paamønstre.

Efter at Dansk Arbejdsmandsforbund var gjort bekendt med Sagen og havde overtydet sig om, at Firmaet ikke blot overholdt Overenskomsten, men ogsaa betalte 10 % mere, erklærede Forbundet, at Arbejdernes Krav var stridende imod Overenskomsten og at Arbejdsstandsningen var ulovlig. Arbejdet blev derefter atter paabegyndt, efter at have ligget stille i 2 Døgn.

Arbejdsgiverforeningen paastod, at Fabrikken ved Arbejdsstandsningen havde lidt et Tab paa 3.600 Kr., og at den agtede at indbringe Klage til Den faste Voldgiftsret over Brud paa Septemberforliget og den bestaaende Overenskomst, for derigennem at skaffe Firmaet Erstatning for det lidte Tab.

Den 22. Februar fandt der imidlertid et Fællesmøde Sted, mellem Repræsentanter for Hovedorganisationerne og Parterne og der opnaaedes følgende Forlig:

»Arbejdsgivernes og Arbejdernes Repræsentanter er enige om at udtale, at det i det foreliggende Tilfælde maa betragtes som Brud paa saavel Overenskomsten som Septemberforliget, at Arbejderne nægtede at lade sig paamønstre til den overenskomstmæssige Betaling + 10 % og stillede Krav om et Dyrtidstillæg af 30 %.

Havnearbejdernes Fællesforbund paatager sig at paatale dette overfor hver enkelt af de paagældende Arbejdere.

For dette retsstridige Forhold skal de paagældende Arbejdere betale tilsammen 50 Kr. i Bøde til Kjøbenhavns Understøttelsesforening, og Havnearbejdernes Fællesforbund udlægger det nævnte Beløb, der vil være at indbetale inden denne Maaneds Udgang.

I Betragtning af, at Arbejdernes Organisationer har gjort, hvad der stod i deres Magt for at bringe ordnede Forhold tilveje saa hurtigt som mulig i dette Tilfælde, frafalder A/S Christiansholms Fabrikker Krav paa Erstatning for sit Tab, under For-

udsætning af, at Dansk Arbejdsmands-Forbund og Havnearbejdernes Fællesforbund vil gøre deres yderste for at forhindre Gentagelser i Fremtiden.«

Arbejdsmænd hos Firmaet L. Lange & Co., Svendborg. Mellem Sammenslutningen af Arbejdsgiverne i Jern- og Metalindustrien og Dansk Arbejdsmands-Forbund var der opstaaet en Uoverensstemmelse angaaende et Formandsspørmaal hos Fimaet L. Lange & Co. i Svendborg. To Arbejdsmænd var af dette Firma blevet betragtede som Arbejdsledere i Septemberforligets Forstand saaledes, at de skulde have Forpligtelse til at staa udenfor Organisationen. Dansk Arbejdsmands-Forbund protesterede herimod og hævdede, at de to Mænd ikke indtog Stillinger, der berettigede Firmaet til at betragte dem som Ledere i Septemberforligets Forstand.

Sagen kom den 21. Februar til Forhandling i et Fællesmøde, hvor ogsaa Hovedorganisationerne var repræsenterede. Her enedes man efter nogen Drøftelse om, at Sagen skulde behandles ved et Mæglingsmøde og saakaldt Timandsmøde mellem Jern-industriens Sammenslutning og Dansk Arbejdsmands-Forbund, saaledes at den, dersom Enighed ikke opnaaedes, kunde indbringes for den faste Voldgiftsret uden videre Foranstaltninger.

Det paagældende Møde mellem Parterne kom derefter straks i Stand, men det førte ikke til Enighed. Sagen vil da nu gaa til den faste Voldgiftsret.

Malerne hos Lavsmestrene i København. Indenfor Malerfaget i København var der opstaaet Uoverensstemmelse i følgende Anledning:

Fagforeningen ansaa det for at være i Fagets Interesse, at der i god Tid optoges en Forhandling om nødvendige Tilføjelser til og Ændringer i den gældende Bygnings-Prisliste, som udløber 1918. Man mente sig i saa Henseende ogsaa at være i Overensstemmelse med Udtalelser fra Forligsmanden ved Afsluttelsen af Overenskomsten i 1916.

Da man fik Lejlighed til ved et Fællesmøde at forelægge Lavsrepræsentanterne Forslag herom, stillede disse sig absolut afvisende og krævede, at Fagforeningen skulde fremsende et fuldfærdigt Forslag, som saa Lavet skulde tage Stilling til. Fagforeningen hævdede, at der naturligvis intet frugtbringende kunde komme ud af en skriftlig Forhandling om noget saa omfattende og mangeartet som en saadan Prisliste.

Denne Sag kom til Forhandling ved et Fællesmøde 7. Februar. Efter nogle Timers Forhandling enedes man her om en Mellemvej mellem de to Standpunkter. Herefter skal Fagforeningen udarbejde og tilstille Lavet et Forslag til nye Poster paa Priskuranten, hvor man mener, at dene i saa Henseende er forældet, derimod ikke Forslag til nye Priser. Derefter skal hele Priskuranten optages til mundlig Forhandling ved et Fællesudvalg.

Fagforeningen tager straks fat paa Arbejdet, men da Prislisten allerede nu omfatter ca. 2000 Poster, er Arbejdet selvsagt meget omfattende, og der vil derfor hengaa nogen Tid, inden Forslaget kan fremsendes.

Papirarbejderne paa A/S Sct. Clara Mølle i Roskilde. Fra Arbejdsgiverforeningen indløb den 12. Februar Meddelelse om, at Papirindustriarbejderforbundet havde sendt første Strejkevarsel overfor Sct. Clara Mølle i Roskilde, fordi der ikke var opnaaet Enighed om Dag- og Akkordlønningerne for de kvindelige Arbejdere paa Fabrikken, og Arbejdsgiverforeningen henstillede samtidig at der om Sagen afholdtes et Fællesmøde mellem Repræsentanter for Hovedorganisationerne og Parterne.

Sagen er nu imidlertid bragt i Orden ved Forhandling mellem Parterne. Daglønnen er fastsat til Kr. 2,60.

Der opnaaedes ligeledes Enighed om Akkorder for Sortering af gammelt Papir og om et Dyrtidstillæg af 25 Øre pr. Dag udover de aftalte Lønninger.

Skandinavisk Sadelmager- og Tapetsererforbund har købt en Ejendom paa Graabrødretorv, hvortil Forbundets Kontorer vil blive henflyttet til førstkommende Flyttedag. Forbundet betalte 700 Kr. i Leje af sine nuværende Kontorlokaler, men fik et Paalæg til Lejen af 500 Kr. aarlig, og da Forbundet nægtede at indgaa derpaa, blev det opsagt. Efter i 3 Maaneder forgæves at have jaget Byen rundt efter et andet Kontor, er Forbundet saaledes af Forholdene blevet tvunget til at købe Hus.

Dansk Skræderforbund, der i den senere Tid har forhandlet med Mesterorganisationerne om et Dyrtidstillæg, har nu fra Skræderlavet i Henhold til dets Generalforsamlingsbeslutning modtaget følgende angaaende *Dyrtidstillæg*:

a. For Akkordsvende forhøjes de overenskomstmæssige Dyrtidstillæg til 10 pCt. (var 5 pCt.), herfra dog undtaget Priskuranten for Leverancearbejde.

b. Forretninger, som hidtil ikke har betalt Dyrtidstillæg ifølge Bestemmelserne i den klassificerede Priskurant, betaler 5 pCt. Dyrtidstillæg.

c. Ugesvende, som har en Ugeløn af: i 1ste Klasse Kr. 34,50, i 2den Klasse Kr. 32,50 og i 3die Klasse Kr. 31,00, skal have 10 pCt. Dyrtidstillæg.

Ugesvende, som har en Ugeløn af: i 1ste Klasse over Kr. 34,50 indtil 36,50, i 2den Klasse over Kr. 32,50 indtil 34,50 og i 3die Klasse over Kr. 31,00 indtil 33,00, skal have 7½ pCt. Dyrtidstillæg.

Ugesvende, som har en Ugeløn af: i 1ste Klasse over Kr. 36,50, i 2den Klasse over Kr. 34,50 og i 3die Kl. over Kr. 33,00, skal have 5 pCt. Dyrtidstillæg.

Ved Ugeløn forstaas den akkorderede faste Ugeløn (Minimalløn + personlige Tillæg), men ikke Overarbejdsfortjeneste.

Disse Tillæg gælder ogsaa alle Forretninger udenfor Skræderlavet samt Medlemmer af Fabrikantforeningen for *bestilt* Arbejdes Vedkommende.

Tillægget traadte i Kraft fra den 1. Februar, og de, der ikke har faaet saadant udbetalt, skal kræve det efterbetalt.

Punkt b er de Forretninger, der rykkede op i en højere Klasse ved at 4de bortfaldt.

Til Dyrtidstillægget er der knyttet et Par Bestemmelser, hvorom der holdes et Møde i den kommende Uge.

Snedkerne hos Ligkistefirmaet N. P. Rostrup i København. Snedkerforbundet har klaget over, at ovennævnte Firma har paalagt et af dets Medlemmer at udtræde af Forbundet, under Paaberaabelse af, at han er Formand.

Da det vedkommende Medlems Arbejde er det samme, som han har udført i flere Aar, og da han efter Forbundets Mening ikke indtager en Stilling, som efter Septemberforligets Bestemmelser kvalificerer ham til at staa udenfor Organisationen, agter Forbundet at indklage Firmaet for Den faste Voldgiftsret.

Den 15. Februar afholdtes et Fællesmøde mellem Repræsentanter for Hovedorganisationerne og Parterne, men der opnaaedes ikke Enighed.

Snedkerne hos Firmaet »Dansk Træindustri«. Her sluttedes i sin Tid, medens Firmaet stod udenfor Arbejdsgiverforeningen, en Overenskomst, hvorefter bl. a. Arbejdstiden skulde være 9 Timer.

Ved Firmaets Indtræden i Snedkerlavet i 1909, blev der truffet Aftale om, at Timelønssvendene skulde have Frokostpavsen betalt, idet man ønskede formelt at overholde den hos Lavets Medlemmer gældende Arbejdstid af 9½ Time, men reelt at forblive ved den hos Firmaet gældende Arbejdstid paa 9 Timer. Denne Ordning har stadig været gældende siden.

Fra Snedkerforbundet er imidlertid indløbet Klage over, at Timelønsberegningen hos Firmaet fore-

gaar paa en Maade, som er til Skade for Svendene.

Møbelsnedkernes Lønordning er saaledes, at Timelønnen bestemmes efter Akkordgennemsnitsfortjenesten. Firmaet udregner nu Fortjenesten efter 9½ Time i Stedet for 9 Timer, som er den virkelige Arbejdstid. Derved nedsættes Fortjenesten med 3—4 Øre pr. Time.

Om denne Sag blev der den 15. Februar afholdt et Fællesmøde mellem Repræsentanter for Hovedorganisationerne og Parterne.

Det lykkedes ikke at naa til Enighed om Sagen, men derimod enedes man om at lade Spørgsmaalet afgøre af den faglige Voldgiftsret med en af Den faste Voldgiftsrets Formand udpeget Jurist som Opmand.

Tekstilarbejderforbundet og Tekstilfabrikantforeningen. Forskellige Løn- og Arbejdsspørgsmaal indenfor Tekstilindustrien var den 14. Februar til Forhandling paa et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen. Her var mødt Repræsentanter saavel for Fagets Organisationer paa begge Sider som for Hovedorganisationerne.

Et Hovedspørgsmaal var, at de fleste Tekstilfabrikanter, til Trods for, at der i Faget gælder Bestemmelser om Minimalløn, stadig holder Arbejderne nede paa denne Mindsteløn, ganske imod Bestemmelsernes Hensigt. Herover har Arbejderne beklaget sig, og de ønskede nu, at Fabrikanterne skulde vise sig mere forstaaende overfor dette Forhold; desuden ønskede de en Del Forhøjelser paa Lønningerne. Men Fabrikantforeningens Repræsentanter stillede sig afvisende, og alt, hvad de var at formaa til, var en Erklæring om, at de ikke vilde lægge Hindringer i Vejen for, at enkelte Fabrikanter gik med til Indrømmelser.

Endvidere behandlede man et andet, væsentligt Punkt, Spørgsmaalet om Dyrtidstillægget. I Følge Overenskomsten skal Fabrikanterne betale et saadant, og det hidtil ydede Tillæg er et Par Gange blevet forhøjet lidt; men nu ønskede Arbejderne, at Dyrtidstillægget yderligere skulde afpasses noget bedre efter de stadig stigende Priser paa Livsfornødenheder; dette blev dog nægtet fra Arbejdsgivernes Side.

Der var samtidig klaget fra Arbejderne over, at enkelte Fabrikanter overhovedet ikke havde betalt det tidligere forhøjede Dyrtidstillæg; hertil bemærkede Fabrikantforeningen, at nu vilde den anmode de paagældende Fabrikanter om at opfylde deres Forpligtelser.

Fremdeles havde Arbejderne ønsket Akkordpriserne noget hævede og Ugelønningerne ligeledes, men dette Krav blev ganske afvist af Arbejdsgiverne.

Mødet førte trods langvarige Forhandlinger ikke til noget positivt Resultat.

Forbundet agter nu at foretage en Aktion overfor de Fabrikanter som holder Arbejderne nede paa Minimallønnen.

Tekstilarbejderne paa Wittrups Uldvare- og Tæppefabrik ved Vejle. I »Arbejderen« Nr. 33 gjorde vi rede for en Arbejdsstandsning paa Th. Wittrups Uldvare- og Tæppefabrik og oplyste, at Arbejderne ved et Møde, hvor Forbundets Forretningsfører var tilstede, havde vedtaget at genoptage Arbejdet, men nægtet at betale den af Fabrikanterne krævede Bod, 10 Kroner til hver Arbejder, og at Fabrikanten som Følge deraf havde nægtet at modtage Arbejderne. Fabrikanten kom dog hurtig paa andre Tanker, thi allerede efter et Par Dages Betænkningstid lukkede han Fabrikken op. Denne Sag og en Sag om en Arbejdsstandsning paa Kjærs Fabrik i Aalborg, var til Behandling ved et Fællesmøde den 14. Februar. Arbejdsgiverforeningen foreslog begge Spørgsmaal afgjort af en faglig Voldgiftsret, og dette Forslag er senere tiltraadt af Forbundets Hovedbestyrelse.

Træindustriarbejderne paa Hillerød Saværk. Den 13. Februar sendte Træindustriarbejderforbundet Arbejdsgiverforeningen Meddelelse om, at det agtede at forelægge en kompetent Forsamling Forslag om at etablere

Arbejdsstandsning paa Hillerød Savværk, fordi det trods forskellige Forsøg, dels fra Arbejdernes og dels fra Forbundets Side ikke var lykkedes at faa rettet et stærkt Misforhold paa Lønomraadet.

Forbundet klager saaledes over, at Gennemsnitslønnen for Savværkets Arbejdere ved Maskinerne ligger mere end 29 Øre under Gennemsnitslønnen i København.

10,8 Øre under Fagets Gennemsnitsløn og 9 Øre under den, der bydes Arbejderne ved Maskiner paa lignende Virksomheder i Hillerød.

Arbejdsmændenes Lønninger er ligeledes altfor lave. Fabrikken kalder 12 Mand svagelige, og den aflønner derfor disse med en Gennemsnitsløn af 15 Kr. 78 Øre.

Den 20. Februar fandt der et Fællesmøde Sted mellem Repræsentanter for Hovedorganisationerne og Parterne, hvor Sagen blev diskuteret; men trods de nævnte enestaaende slette Forhold vilde Arbejdsgiverne ikke indlade sig paa at yde bedre Lønninger og Fællesmødet førte derfor ikke til noget Resultat. Deltagerne skiltes uden at aftale noget nyt Møde.

Forbundet har derfor fremsendt 2. Strejkevarsel, omfattende 60 Medlemmer paa Hillerød Savværk.

Efter at Strejkevarslet var afsendt, indløb der en Skrivelse fra Arbejdsgiverforeningen, hvori der protesteredes mod Lovligheden af Strejkevarslet.

Forbundet har svaret, at da det mener, at Varslet er fuldt lovligt, kan det intet Hensyn tage til Protesten.

Arbejdsforholdene.

Arbejdsanvisningsdirektøren oplyser følgende vedrørende den offentlige Arbejdsanvisning i Januar Maaned 1917.

Ved samtlige offentlige Arbejdsanvisningskontorer i Danmark stod der den $^{31}/_{12}$ 1916 anmeldt 6618 arbejdsledige Personer. I Løbet af Januar Maaned tilmeldtes der yderligere 19801 og afmeldtes kun 14622, hvoraf henholdsvis 14968 og 10201 var Arbejdsløshedskassemedlemmer. Antallet af indtegnede Arbejdssøgende ved Udgangen af Januar Maaned var herefter 11797. Den største Part af denne betydelige Forøgelse af Ledigheden falder paa Provinskontorerne, hvor Antallet af anmeldte ledige steg fra 3214 ved Maanedens Begyndelse til 7314 ved dens Slutning og altsaa mere end fordobledes, medens det i Hovedstaden steg med 1079, nemlig fra 3404 til 4483.

Forøgelsen af Ledigheden faldt i alt væsentlig paa Byggefagene, idet Frostens Indvirkning nu ogsaa begyndte at gøre sig gældende overfor den københavnske Byggevirksomhed. Medens Antallet af ledige Murersvende i København forøgedes fra 78 til 162, altsaa endnu kun en ringe Stigning, stod der ved Provinskontorerne ved Januar Maaneds Udgang anmeldt over 1600 ledige Murersvende. Antallet af ledige Murarbejdsmænd og Jord- og Betonarbejdere steg betydeligt baade i København og i Provinsen.

I Januar Maaned anviste de offentlige Arbejdsanvisningskontorer Plads til 4649 Personer, hvoraf 3169 Mænd og 1480 Kvinder. 1002 af de anviste var Medlemmer af anerkendte Arbejdsløshedskasser, der iøvrigt anviste Pladser til ialt 2137 af deres ledige Medlemmer, medens 5783 af disse opnaaede Arbejde ved egen Hjælp og 1179 af anden Aarsag (Sygdom, Militærtjeneste m. m.) udgik af Fortegnelsen over de arbejdssøgende.

Med Hensyn til Pladsernes Fordeling paa Erhvervsgrupperne kan nævnes, at Anvisningerne til Landbruget naturligvis spiller en ringere Rolle om Vinteren. Der anvistes dog 454 Personer Arbejde ved Landbrug i Januar Maaned, medens 1564 fik Beskæftigelse ved Haandværk og Industri, 1220 ved Handel og Transport og 1411 ved Husgerning, Vask og Rengøring m. m.

Af nye Arbejdsanvisningskontorer aabnedes der i Januar Maaned et i Roskilde og et i Struer, hvorefter det samlede Antal offentlige Arbejdsanvisningskontorer udenfor København er 53.

Ledigt Legat i Industriforeningen.

Den 28. April d. A. uddeles af Enkefru I. E. E. Olsens Legat for Haandværkslærlinge, der tilhører Haandværkerforeningen og Industriforeningen i Kjøbenhavn, 2 Portioner paa hver 100 Kroner til Haandværkslærlinge særlig af Maskin- og Byggefagene.

Legatet er bestemt for Uddannelse af Lærlinge i de to sidste Læreaar.

Blanketter til Ansøgning kan afhentes paa Industriforeningens Kontor (9—4), Vestre Boulevard 18, indtil den 1. Marts d. A.

Arbejdsløsheden

i December Maaned 1916.

Nedenstaaende Oplysninger om Arbejdsløsheden i December 1916 omfatter ialt 60 Fag eller Organisationer med ialt ca. 148,900 Arbejdere. Antallet af Arbejdsløse blandt disse var ved Maanedens Udgang ca. 8,600 eller 5,^{8} pCt. Antallet af de i Maanedens Løb tabte Arbejdsdage er opgjort til ca. 144,600 eller 1,$_{0}$ Dage pr. Medlem. Af Fag, for hvilke Oplysninger mangler, nævnes: Sejlmagere, Barberere, Forgyldere, Glarmestre, Ovnsættere, Korkskærere, Børstenbindere, og Gartnere. Desuden er de meddelte Oplysninger ufuldstændige for Rebslagere, Brolæggere, Skibstømrere i Provinserne, Dansk Arbejdsmandsforbund og Kvindeligt Arbejderforbund.

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Københ. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Tilvirkning af Næringsmidler og andre Fortæringsgst.												
Mølleriarbejdere	130	130	1	42	523	523	3	90	653	653	4	132
Bageri- og Konditr. arb.	1269	1269	191	4011	1696	1696	48	1052	2965	2965	239	5063
Sukkervarearbejdere.	545	545	20	219	173	173	13	81	718	718	33	300
Bryggeriarbejdere ...	2689	2689	3	95	1405	1405	16	250	4094	4094	19	345
Slagteriarbejdere	844	844	46	946	2536	2536	14	547	3380	3380	60	1493
Skraatobaksarbejdere	209	209	4	65	547	547	9	250	756	756	13	315
Tobaksarbejdere.....	4384	4384	93	3539	2561	2561	33	1551	6945	6945	126	5090
Tekstilindustri.												
Tekstilarbejdere	1910	1910	3	49	5815	5795	30	796	7725	7705	33	845
Rebslagere.....	24	24	»	»	240	190	9	113	264	214	9	113
Beklædningsindustri og Toiletvirksomhed.												
Skræddere.....	3747	3747	114	2830	2820	2820	142	987	6567	6567	256	3817
Handskemagere	53	53	2	62	10	10	2	62	63	63	4	124
Hattearbejdere.....	308	308	»	»	109	109	2	95	417	417	2	95
Skotøjarbejdere	2615	2615	34	764	1033	984	8	213	3648	3599	42	977
Jordarbejdere, Bygnings- og Møbelindustri.												
Brolæggere.....	87	87	24	510	84	46	30	650	171	133	54	1160
Murere.....	1992	1992	54	1754	4646	4569	961	11000	6638	6561	1015	12754
Murarbejdsmænd	985	985	31	955	—	—	—	—	985	985	31	955
Hustømrere	1471	1471	»	5	3782	3758	176	2682	5253	5229	176	2687
Skibstømrere	293	293	»	27	468	397	4	80	761	690	4	107
Snedkere	4116	4116	36	794	3834	3834	205	2750	7950	7950	241	3544
Billedskærere	118	118	»	»	63	63	»	»	181	181	»	»
Malere.....	2046	2046	643	13052	2589	2589	957	16600	4635	4635	1600	29652
Sadelm. og Tapetserere	950	950	45	411	485	485	7	114	1435	1435	52	525
Stukkatører.....	90	90	5	187	7	7	»	»	97	97	5	187
Gas- og Vandarbejdere	68	68	»	10	—	—	—	—	68	68	»	10
Skorstensfejere	64	64	»	»	55	55	»	»	119	119	»	»
At overføre..	31007	31007	1349	30327	35481	35152	2669	39963	66488	66159	4018	70290

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Københ. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Overført..	31007	31007	1349	30327	35481	35152	2669	39963	66488	66159	4018	70290
Trævareindustri, samt Industrier i hvilke Træ indgaar som en væsentlig Bestanddel.												
Træindustriarbejdere	706	706	14	393	2416	2416	236	2717	3122	3122	250	3110
Bødkere	272	272	1	8	520	520	52	493	792	792	53	501
Drejere	100	100	»	»	233	231	26	118	333	331	26	118
Karetmagere	360	360	1	27	563	563	19	373	923	923	20	400
Barnevognsarbejdere	15	15	»	»	—	—	—	—	15	15	»	»
Kurvemagere	180	180	2	6	—	—	—	—	180	180	2	6
Læder- og Lædervareindustri.												
Lohgarvere	102	102	1	28	112	112	3	66	214	214	4	94
Hvidgarvere	49	49	»	»	34	34	»	»	83	83	»	»
Forarbejdning af Sten, samt Ler- og Glasvarer.												
Keramikere	920	920	4	100	—	—	—	—	920	920	4	100
Pottemagere	62	62	1	12	44	44	»	»	106	106	1	12
Stenarbejdere	156	156	2	50	338	299	5	130	494	455	7	180
Glasarbejdere	231	231	»	»	204	204	»	»	435	435	»	»
Forarbejdning af Metal og Metalgenstande, herunder Tilv. af Maskiner og Instrum.												
Guld-, Sølv-, Elektropl.	500	500	»	»	235	235	»	»	735	735	»	»
Kobbersmede	86	86	5	130	62	62	»	»	148	148	5	130
Blikkenslagere	720	720	13	294	491	491	6	101	1211	1211	19	395
Metaltrykkere	91	91	»	»	6	6	»	»	97	97	»	»
Jern- og Metalslibere	140	140	»	»	120	120	»	»	260	260	»	»
Gørtlere og Metalarbejd.	335	335	6	31	86	86	»	»	421	421	6	31
Urmagere	70	70	»	»	164	164	2	12	234	234	2	12
Instrumentmag. (chir.)	38	38	»	»	—	—	—	—	38	38	»	»
Smede og Maskinarb.	9200	9200	209	4925	6834	6834	120	2243	16034	16034	329	7168
Formere	425	425	28	189	1175	1175	151	1540	1600	1600	179	1729
Elektrikere	967	967	11	39	780	780	10	186	1747	1747	21	225
Industri i litterær og kunstnerisk Retning.												
Bogbindere	1815	1815	3	35	209	209	3	89	2024	2024	6	124
Litografer	390	390	11	216	105	91	1	24	495	481	12	240
Typografer	2501	2501	104	1130	1696	1639	41	562	4197	4140	145	1692
Papirindustri.												
Papirindustriarbejdere	208	208	»	»	1093	1093	1	19	1301	1301	1	19
Dansk Arbejdsmandsf.	19000	13900	1650	29200	30000	17000	1472	21600	49000	30900	3122	50800
Arbejdsm. Forbund for Gentofte og Lyngby	—	—	—	—	670	670	3	44	670	670	3	44
Lager- og Pakhusarb.	652	652	2	»	—	—	—	—	652	652	2	»
Kedel- og Maskinpass.	727	727	7	167	1046	1035	28	437	1773	1762	35	604
Kellnere	896	896	96	2100	577	577	50	1100	1473	1473	146	3200
Kvindel. Arbejderforb.	2900	2690	101	2096	1000	748	11	131	3900	3438	112	2227
Brødkuske	288	288	3	20	—	—	—	—	288	288	3	20
Handels- og Kontormdh	1280	1280	14	394	4189	4189	30	717	5469	5469	44	1111
Tilsammen	77389	72079	3636	71917	90483	76779	4939	72665	167872	148858	8575	144582

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsgade 49, 1. Sal, Kbhvn. K.
Telefoner 3541 og 10541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen) Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 37 ✻ KØBENHAVN DEN 10. MARTS 1917 ✻ 13. AARGANG.

INDHOLD: Repræsentantskabsmøde. Børn og unge Menneskers Arbejde. Lønbevægelser og Konflikter (Handels- og Kontormedhjælperne hos De danske Vin- og Konservesfabrikker Træindustriarbejderne paa Hillerød Savværk). Udlandet. Meddelelser.

Det ordinære Repræsentantskabsmøde.

De samvirkende Fagforbunds ordinære Repræsentantskabsmøde vil blive afholdt den 23. April eventuelt den 24. April.

I Følge Repræsentantskabets Forretningsorden har Repræsentantskabets Medlemmer Ret til at stille Forslag til Dagsordenen.

Da de ordinære Møder skal indkaldes med 3 Ugers Varsel, med Opgivelse af Mødets Dagsorden og ledsages af en kort Forklaring af de forskellige Spørgsmaals Indhold, anmodes Medlemmer, som agter at fremsætte Forslag, om at indsende disse til De samvirkende Fagforbunds Kontor senest den *1. April.*

Børns og unge Menneskers Arbejde.

Københavns Borgerrepræsentation vedtog i Mødet den 1. Marts nedenstaaende Vedtægt for Staden København angaaende Børns og unge Menneskers Arbejde i visse nærmere bestemte Arter af Erhvervsvirksomhed udenfor Fabriksvirksomhed og dermed ligestillede Virksomheder, affattet i Henhold til Lov Nr. 143 af 29. April 1913 om Arbejde i Fabrikker m. v. samt det offentliges Tilsyn dermed.

§ 1.

I de i det følgende under 1—6 omhandlede Arter af Erhvervsvirksomhed forbydes Arbejde af Børn, der ikke er lovligt udskrevne af Skolen, medmindre Arbejdet udføres i Forældrenes selvstændige Erhvervsvirksomhed:

1. Arbejde i saadanne Erhvervsvirksomheder, der er af samme Art som de i Fabriklov af 29. April 1913 § 1 nævnte, men som ikke er inddragne under Tilsyn i Henhold til denne Lov;
2. Ombæring af Mælk for forretningsdrivende samt al Ombæring for forretningsdrivende af andre Byrder, hvis Vægt er over 8 kg. Bestemmelsen gælder, hvad enten Børnene anvendes direkte eller gennem Mellemled;
3. Tjeneste ved Beværtnings- og Gæstgiverivirksomhed, ved Billedteater-, Varieté-, Cirkus- og lignende Forestillinger, ved Keglebaner, Karusseller, Spil- og Skydeindretninger;
4. Beskæftigelse ved Flaskeskylning og Aftapning samt Rengøring af Lokaler, der benyttes i Erhvervsvirksomheder;
5. Udøvelse af Handelsvirksomhed og Indkrævning af Penge, medmindre disse er Betaling for Varer, der er udbragte af Barnet, og for hvilke Varer Kvittering medfølger;
6. Beskæftigelse ved Virksomheder, der har Budtjeneste som Erhverv (Budcentraler, Kiosker og lignende).

§ 2.

Ved Arbejde i Erhvervsvirksomheder, som ikke er nævnt under § 1, maa kun anvendes Børn over 12 Aar.

Børn, der ikke er lovligt udskrevne af Skolen, maa kun beskæftiges 4 Timer i Døgnet. I Maanederne April—September maa de kun beskæftiges i Tiden mellem Kl. 7 Morgen og 7 Aften; i Maanederne Oktober—Marts

kun i Tiden mellem Kl. 8 Morgen og 7 Aften. De maa ikke benyttes til Arbejde i den Tid, hvori de skal søge Skolen eller Konfirmationsforberedelsen, eller i de sidste 2 Timer før disse Tiders Begyndelse, og maa ikke arbejde paa Folkekirkens Helligdage.

§ 3.

Unge Mennesker af begge Køn fra Udskrivning af Skolen til 18 Aars Alderen maa ikke beskæftiges erhvervsmæssigt:

1. i de i § 1. 1. nævnte Erhvervsvirksomheder udover de i Fabriklov af 29. April 1913 § 21 fastsatte Grænser for Arbejdstidens Udstrækning eller paa Folkekirkens Helligdage;
2. ved Handels- og Kontorvirksomhed eller noget dertil hørende Arbejde udover 10 Arbejdstimer i Døgnet eller i Tiden fra Kl. 8 Aften til Kl. 6 Morgen undtagen paa Aftener før Folkekirkens Helligdage samt de sidste 7 Dage forud for Juleaften og første Søndag i Maj og November;
3. ved Virksomheder, der har Budtjeneste som Erhverv (Budcentraler, Kiosker og lignende) samt ved Beværtnings- og Gæstgivervirksomhed eller noget dertil hørende Arbejde udover 10 Arbejdstimer i Døgnet eller i Tiden fra Kl. 8 Aften til Kl. 6 Morgen. Unge Mennesker i Alderen fra 16—18 Aar maa dog beskæftiges indtil Kl. 12 Aften, forsaavidt paagældende tidligst skal paabegynde sit Arbejde Kl. 9 den næste Morgen.

I de Butikker og Lagere, som ifølge Helligdagsloven skal holdes lukkede paa Folkekirkens Helligdage, maa de unge Mennesker ikke beskæftiges paa disse Dage.

Der skal ydes unge Mennesker, hvis Arbejde begrænses ved Bestemmelserne i denne Paragraf, et fast ugentligt Fridøgn.

Arbejdstiden for de i denne Paragraf nævnte Arbejdere, der søger tekniske Skoler, andre Fagskoler eller Fortsættelsesskoler, skal lægges saaledes, at den ikke hindrer dem i at benytte saadan Undervisning i den for de paagældende Skoler almindelige Undervisningstid, naar denne falder efter Kl. 6 Eftermiddag.

§ 4.

Forinden nogen Arbejdsgiver antager en Person under 18 Aar til Arbejde, for hvilket der i denne Vedtægt er fastsat Indskrænkninger, skal han forvisse sig om sammes Alder, der i dette Øjemed oplyses ved en Fødselsattest. Arbejdsgiveren skal derhos ved en efter hans Begæring af en autoriseret Læge foretagen Undersøgelse senest 4 Uger efter Antagelsen, forsaavidt vedkommende forbliver hos Arbejdsgiveren, sikre sig Bevis for, at den paagældendes legemlige Udvikling eller Helbredstilstand ikke skønnes at være til Hinder for, at han anvendes til det Arbejde, som han skal udføre.

Betalingen for Undersøgelsen og Udstedelsen af Lægeattest udredes af Arbejdsgiveren. For den første Udstedelse af Fødselsattest til Forevisning ved den heromhandlede Lejlighed gives ingen Betaling.

For skolepligtige Børns Vedkommende skal Arbejdsgiveren endvidere fra Skolen sikre sig skriftlig Oplysning om Barnets Skoletid.

De i nærværende Paragraf omhandlede, af Lægen og Skolen udstedte Attester skal opbevares af Arbejdsgiveren, saalænge han beskæftiger de paagældende.

§ 5.

Overtrædelse af denne Vedtægts Bestemmelser straffes med Bøder i Henhold til Bestemmelserne i Fabriklov af 29. April 1913.

Denne Vedtægt træder i Stedet for den i Henhold til Lov Nr. 71 af 11. April 1901 godkendte Vedtægt af 23. Maj 1903.

Forbudet mod Børns Ombæring af Mælk træder først i Kraft 1 Maaned, efterat Vedtægten iøvrigt er traadt i Kraft.

Lønbevægelser og Konflikter.

Handels- og Kontormedhjælperne hos A/S De danske Vin- og Konservesfa-

brikker. Hos Firmaet De danske Vin- og Konservesfabrikker var det lykkedes Handels- og Kontormedhjælper Forbundet at afslutte en Overenskomst angaaende Løn- og Arbejdsforhold for de derværende Medlemmer.

Som bekendt er det endnu ret ualmindeligt at saadanne Overenskomster afsluttes for Handels- og Kontormedhjælpere. Muligen har dette været Grunden til, at Firmaet ad en Omvej søgte at løse sig derfra. Man begyndte nemlig at afskedige de paagældende Ekspedienter. Forbundet optog dette som en Konflikt og aabnede en offentlig Kampagne i Overensstemmelse hermed. Sagen kom derved til at berøre to andre Organisationer, nemlig Slagteriarbejderforbundet, der har det store Flertal af Firmaets Arbejdere som Medlemmer, og Lager- og Pakhusarbejdernes Fagforening under Dansk Arbejdsmandsforbund, blandt hvis Medlemmer hos andre Firmaer, der findes Folk i Stillinger, som svarer til de her omhandlede. Begge disse Organisationer gjorde fælles Sag med Handels- og Kontormedhjælperforbundet i dets Konflikt med Konservesfabrikkerne, idet de fraraadede deres Medlemmer at søge nogen af de ledigblevne Pladser. Der kom heller ikke derfra nogen til disse, medens det derimod senere lykkedes at faa nogle Folk fra Fabrikkernes Kontorer til at optræde som Skruebrækkere.

Arbejdsgiverforeningen paastod nu, at Firmaet ikke havde rejst nogen Konflikt, men kun paa almindelig Vis foretaget nogle Afskedigelser, samt at de to nævnte Organisationer gjorde Brud paa Septemberforliget ved at støtte en udenfor De samvirkende Fagforbund staaende Organisation. Der blev aftalt et Fællesmøde til 31. Januar, og Handels- og Kontormedhjælper Forbundet anmodede De samvirkende Fagforbund om at sende en Repræsentant til dette Møde. Efter at have konfereret Sagen med Arbejdsmandsforbundet og Slagteriarbejderforbundet, gik man ind paa at deltage i Forhandlingerne.

Mødet endte imidlertid uden noget positivt Resultat. Med Udgangen af Januar udløb Opsigelsesfristen for de sidste af Forbundets Medlemmer, Firmaet erklæredes blokeret, og der var saaledes etableret aaben Konflikt. Arbejdsgiverforeningen truede De samvirkende Fagforbund med Klage hos Den faste Voldgiftsret for Brud paa Septemberforliget osv., hvortil der dog ikke blev taget noget Hensyn.

Den 13. Febr. afholdtes nyt Fællesmøde, hvor alle de interesserede Parter var repræsenteret. Der afsluttedes her følgende Forlig:

Fabrikken genantager de 10 Mand. Der nedsættes en Voldgiftsret paa 2 Medlemmer fra hver Side samt en Opmand, der — saafremt Parterne ikke kan enes om Valget udpeges af den faste Voldgiftsrets Formand, til Afgørelse af de foreliggende Retsspørgsmaal og eventuelle Erstatningskrav.

Som Voldgiftsmænd valgte Arbejderne Em. Svendsen og Jens Johansen, Arbejdsgiverne Sophus Agerholm og Aage Hassel. Som Opmand udpegedes Overretsassessor Axel Rasmussen.

Retten kom ikke til at afsige nogen Kendelse, idet man ved første Retsmøde enedes om følgende:

»Sagen udsættes, for at der kan ske Forhandling om endelig Afslutning af en Overenskomst om Arbejdsforholdene paa forannævnte Fabrikker, for hvilke Forhandlingers Afslutning i en Overenskomst det maa antages at blive en Forudsætning, at Centralorganisationen tiltræder Septemberforliget. Indtil Afslutningen af disse Forhandlinger vil Fabrikkerne beholde de nu i Arbejde værende 10 Ekspedienter i det Omfang, der er Arbejde for dem og saaledes, at de kun kan afskediges med 14 Dages Varsel til et hvilketsomhelst Tidspunkt, og saaledes at eventuelt ledige Pladser ved Ekspeditionen, hvilke ikke maa besættes med Arbejdsmænd, tilbydes dem, der eventuelt maatte blive afskediget. Lønning og Arbejdstid er den nugældende«.

Træindustriarbejderne paa Hillerød Savværk. I Januar henvendte flere af

Træindustriarbejderforbundets Medlemmer sig til Ledelsen af Hillerød Savværk om højere Timelønninger, uden at deres Ønske i nogen Maade blev imødekommet.

Sagen overgaves saa til Forbundet og der paafulgte den for saadanne Tilfælde sædvanlige Mægling og Forhandling. Her konstateredes det, at Savværket, for at undgaa at betale Hillerød Kommunes Pris for Lys, hele Vinteren kun havde ladet arbejde højest 8½ Time daglig, at Lønningerne for saavel Maskinpassere som Arbejdsmænd var uforholdsmæssigt lave sammenlignet med tilsvarende Arbejdspladser i det øvrige Land og i Hillerød By, og endelig, at Fabrikken havde ikke færre end 12 Arbejdsmænd af 34, som den kaldte »svagelige«, og at Gennemsnitsfortjenesten for Arbejdsmændene derfor endog laa under Fagets Minimaltimeløn. Der blev ved den omtalte Forhandling budt en Øre pr. Time pr. Mand, hvad man fandt utilfredsstillende, og under 13. Febr. fremsendtes 1. Strejkevarsel. Paa Foranledning af Hovedorganisationerne afholdtes Fællesmøde om Sagen den 20. Febr. Mødet endte imidlertid uden positivt Resultat, og samme Dag protesterede Arbejdsgiverforeningen overfor Forbundet skriftligt mod Varslets Lovlighed, hvortil Forbundet 24. Febr. svarede, at denne Protest ikke kunne tages tilfølge.

Allerede 20. Febr. havde Forbundet fremsendt 2. Varsel, ifølge hvilket Arbejdet skulde standses Fredag den 2. Marts. Den 26. Febr. fremsendte Arbejdsgiverforeningen 1. Boykottingvarsel overfor samtlige Fabrikkens Arbejdere.

Underhaanden blev man imidlertid enig om at forsøge endnu en Forhandling, for om muligt at tilvejebringe en fredelig Ordning, og der afholdtes derfor et nyt Fællesmøde 1. Marts.

Det lykkedes her at komme til Enighed om en Ordning, som i Korthed er følgende:

Af de omtalte 12 »ældre og mindre arbejdsdygtige« faar de 3 Lønnen hævet til den gældende Minimalløn. Til Fordeling mellem de øvrige Arbejdere (med Undtagelse af 9. Akkordarbejdere) giver Fabrikken et reelt Løntillæg af 1 Kr. 20 Øre pr. Time. Denne Aftale faar tilbagevirkende Kraft til 2. Febr. Den kunstige Forkortelse af Arbejdstiden ophører fra 2. Marts.

Udlandet.

De tyske Fagforeninger i Krigsaaret 1915.

Krigens frygtelige Saar og Organisationernes utrættelige Stræben efter at læge dem og hævde sig selv.

I Correspondenzblatt«, Organet for de tyske Arbejderes Landsorganisation, indeholdes en kort Beretning om de tyske Fagforeningers Forhold og Virksomhed i 1915. Vi gengiver her Hovedindholdet af denne Beretning, navnlig for den almindelige Oversigts Vedkommende, i hvilken mange Oplysninger af Interesse gives.

Ogsaa i det andet Krigsaar hedder det i Indledningen — har Fagforeningerne holdt ud og været i Stand til at løse sine Opgaver. Indkaldelserne til Fronten har unægtelig øvet en lammende Indflydelse paa Fagforeningernes Virksomhed; Medlemstallet er sunket næsten til en Trediedel af, hvad det var ved Krigens Udbrud. Stort er Maalet af Kræfter, som er gaaet tabt for Fagforeningerne. Mangelen paa Funktionærer og Tillidsmænd er blevet yderst følelig.

Strejker og Lock-outer er under Krigen kun forekommet i enkeltstaaende Tilfælde; Arbejdet for Organiseringen og Ledelsen af faglige Kampe har været af ringere Omfang end i Fredstid.

Nye Opgaver.

Men Krigen har stillet Fagforeningerne en Række andre Opgaver.

De uundgaaelige Følger, som det blodige Krigsopgør maatte føre med sig, skulde lindres for Arbejderne. Tysklands Udespærring fra Verdensmarkedet bragte Prisstigningen, ganske særlig paa Næringsmidlerne.

Lønstigninger maatte derfor skaffes. Men da Strejker kun i yderst Fald kunde komme til Udførelse, maatte Forhandlingsvejen følges i videste Omfang.

I adskillige Tilfælde har Militærmyndighederne maattet medvirke til at opnaa en Udjævning mellem Levefodens Fordyrelse og Lønningerne, hvor Arbejdsgiverne viste sig mindre imødekommende. Nogle Generalkommandoer har anbefalet Oprettelsen af Mæglingskommissioner af lignende Art som Metalindustriens i Berlin. I mange Industrier, som arbejder for Hæren, kunde der opnaas Lønforbedringer, som i det mindste nogenlunde afpassedes efter Dyrtidsforholdene. I Industrier, hvor Produktionen har maattet begrænses, fordi der mangler Raastof, er Lønningerne, som hidtil, ringe. Fagforeningerne har for saadanne Industriers Vedkommende truffet Foranstaltninger til, at Arbejderne kan faa Understøttelse af offentlige Midler; selv om disse Understøttelser ikke strækker til, saa værner de dog mod den alleryderste Nød. Fagforenings-Funktionærernes Virksomhed paa dette Omraade har været overordentlig omfattende, uden at den dog lader sig paavise ad talmæssig Vej. Ligesaalidt har det været muligt endog blot tilnærmelsesvis at give et Billede af Lønhøjden under Krigen eller Lønningernes Forhold til Husholdningsudgifterne. En saadan Statistik vilde blive meget indviklet, og Mangelen paa Arbejdskraft til dens Udførelse har desuden hindret den. De faa forhaandenværende Kræfter har fuldstændig maattet tages i Brug ved Lønreguleringerne og de nye Fagforeningsmæssige Opgaver, som Krigen har fremkaldt.

Til disse nye Opgaver har hørt

Forsorgen for de Krigsindkaldtes Familier og for Invaliderne.

Tilbagegangen i Fagforeningernes Medlemsantal har forringet de Indtægter, som Organisationerne ved deres Bidrag tilvejebragte til Opretholdelsen af Arbejdersekretariaterne og Oplysningsvirksomheden. Af disse Indtægter kan de paagældende Institutioner ikke mere opretholdes. Gentagende har Arbejderne trods Krigsnøden erklæret sig beredt til at forhøje Bidragene til Institutionerne, men dog har disse Tilskud maattet holdes indenfor beskedne Grænser og de strækker de fleste Steder ikke til. Da navnlig Retsvejledningen har maattet sikres den Krigsindkaldtes Familie, og da Fagforeningsmedlemmerne ved Fronten har Krav paa at vide deres Familier sikrede, har Landsorganisationen erklæret sig beredt til at stille Midlerne til Raadighed for Opretholdelsen af Retshjælpen.

Forsorgen for Invaliderne lægger ligeledes stærkt Beslag paa Fagforeningsfunktionærernes Arbejdskraft. Fagforeningernes Deltagelse i Kølner-Kongressen angaaende Krigsinvalidehjælpen og Fagforeningernes særlige Møder om denne Sag har vist, at Organisationerne tager dette Omraade af deres nye Arbejde meget alvorligt. De føler det som en Pligt at sørge for, at Kammeraterne, der i Krigen har lidt Skade paa deres Arbejdsevne, bevares for den Skæbne alene at skulle leve af den Pension, der tilstaas dem. Invalideforsorgen er blevet et Lønspørgsmaal for Fagforeningerne. Af største Vigtighed er det især, at Fagforeningerne sørger for, at Arbejdsgiverne efter Krigen ikke bliver i Stand til at udnytte Invaliderne ved at forringe deres Løn gennem Fradrag af den tilstaaede Pension. Herimod har der allerede nu maattet træffes Forholdsregler. Desværre maa det beklages, at ikke alle ansvarlige Myndigheder viser tilstrækkelig Imødekommenhed overfor Bestræbelserne for Invalideforsorgsorganiseringen, og Fagforeningernes Arbejde er dermed blevet yderligere forøget.

Arbejdsanvisning og Arbejdsløshed.

Paa endnu et Par andre Omraader har Fagforeningerne faaet et ekstraordinært Arbejde, saaledes med Udformning af en til Forholdene passende Arbejdsanvisning og af den offentlige Arbejdsløsheds-Forsorg. Rigsledelsen har afslaaet, saa længe Krigen varer, at ordne disse

to Spørgsmaal ved Rigslovgivning; men vil overlade Ordningen til Forbundsstaterne og Kommunerne; tildels findes der Forordninger, som lægger den endelige Afgørelse i Kommunernes Haand, men indenfor Kommunerne viser der sig ofte en saa ringe Forstaaelse af Sagens Vigtighed, at Fagforeningerne nødvendigvis stadig paany maa fremsætte Andragender og Forslag.

Dersom imidlertid de to Spørgsmaal ikke opnaar en fyldestgørende Ordning, vil der efter Krigen opstaa store Vanskeligheder. De fra Slagmarkerne tilbagevendende Arbejdermasser vil kun kunne opnaa Beskæftigelse meget langsomt og gennem et til de mindste Enkeltheder ordnet Anvisningssystem. Fagforeningerne forlanger da, at de gamle Pladser skal staa aabne for de hjemvendende Krigsdeltagere, men Spørgsmaalet er, om Arbejdsgiverne er villige til noget saadant, og om Ordningen er mulig i alle Tilfælde. Mange af Soldaterne vil efter de udstaaede Lidelser og Strabadser næppe være i Stand til straks at optage Virksomheden i deres Fag. Saa er det Arbejdsløshedsunderstøttelsen maa ydes. Denne Understøttelse og Arbejdsanvisningen staar i den nøjeste Sammenhæng, og de offentlige Myndigheder — slutter Correspondenzblatt — i Riget, Forbundsstaterne og Kommunerne bør i Tide vise større Forstaaelse af de faglige Organisationers Krav.

Til Beretningen knytter sig en Række Tabeller over forskellige af de omtalte Forhold. En af disse Tabeller giver i faa Tal et slaaende Billede af de Saar, som Krigen har tilføjet Fagorganisationerne. Disse omfattede før Krigens Udbrud, ved Opgørelsen den 30. Juni 1914, indenfor Landsorganisationen — Tyendet og Landarbejderne fraregnet — 2,482,046 Medlemmer, medens Aaret 1915 sluttede med et Medlemstal paa 982,863 eller omtrent kun en Trediedel af Antallet før Krigen.

Denne Afgang skyldes dog ikke alene den direkte Indkaldelse til Fronterne, men ogsaa for en Del Omstændigheder som disse, at Brancheorganisationer i Grænseegnene helt er udgaaede, at mange indkaldte Folk ikke har naaet at melde Afgang og derfor har maattet slettes for Gæld, mens de laa ved Hæren og navnlig ogsaa, at saa mange Tillidsmænd er mistede, hvorved Arbejdet for at holde Medlemmerne samlede og for ny Tilgang er blevet stærkt lammet. Der var før Krigen ialt 2867 Funktionærer og Tillidsmænd, nu er der kun 1477 tilbage. Disse er, som oplyst tilmed overbebyrdede med ny Opgaver.

— Man maa ved at erfare om disse Tilstande i de tyske Organisationsrækker — og her staar det maaske endda bedre til paa dette Omraade end i de andre krigsførende Lande — fyldes af den varmeste Medfølelse med vore udenlandske Parti- og Fagfæller, men samtidig ogsaa med dyb Beundring for den faste Udholdenhed og det utrættelige Arbejde, de har ydet og stadig yder for at staa rustede til organisatorisk Genfødelse efter Krigen.

Meddelelser fra Kassereren.

Administrationskontingentet.

Organisationernes Opmærksomhed henledes paa, at Administrationskontingentet i Henhold til Lovens § 18 skal indbetales for første Halvaar inden Udgangen af næste Maaned (April).

Den faste Voldgiftsrets Kendelser for Aaret 1916 vil foreligge i den kommende Uge. Prisen er som sædvanlig 1 Kr. 50 Øre.

Organisationerne kan endnu sikre sig de tidligere Aars Kendelser ved Henvendelse til Kassererkontoret.

E. Svendsen,
Kasserer.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F E. Bording (V. Petersen.) Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 38 ❋ KØBENHAVN DEN 17. MARTS 1917 ❋ 13. AARGANG.

INDHOLD: Lærlingeanvisning. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmænd hos Smør- og Ægeksportører i Esbjerg. Dansk Glasarbejderforbund). De samvirkende Fagforbunds Medlemsantal. Udlandet. Verdenskrigen. Den ny Forsikringslov.

Lærlingeanvisning.

I længere Tid har Tilsynsraadet for Centralarbejdsanvisningskontoret beskæftiget sig med Tanken om, at etablere en Afdeling for Lærlingeanvisning, og det er nu besluttet at skride til en saadan, foreløbig i København, men det er Hensigten ogsaa at udvide den til Provinserne.

Tilsynsraadet har skaffet sig Underretning om Forholdene for Lærlingene i en Række Fag, og disse Oplysninger er samlet i et lille Hefte. Det viser, at Lærlingelønningerne i næsten alle Fag er urimelig smaa; det er de samme Lønninger, som har været gældende de sidste 20—30 Aar, og det forklarer i nogen Grad den Tendens, der er hos mange Forældre til hellere at lade deres Sønner tage Pladser som Fabriksdrenge og Bude, hvor Fortjenesten for de unge er betydelig større end ved at anbringe disse i en ordentlig Lære.

For mulig at hidføre en Forbedring af Løn- og Arbejdsvilkaarene for Lærlingene, har Arbejdsgivernes Repræsentanter i Tilsynsraadet rettet en Opfordring til Arbejdsgiverorganisationerne om at hidføre en Forbedring, og hertil har man stillet sig meget forstaaende, ligesom man ogsaa har stillet sig meget forstaaende angaaende selve Lærlingeanvisningen.

Denne vil forøvrigt foregaa med Bistand fra Skolerne. Det gælder jo i høj Grad om at faa Lærlingen anbragt i et Fag, hvor hans Evner og Anlæg gør det sandsynligt, at han vil kunne skabe sig en Stilling, der kan byde ham en nogenlunde sikker Eksistens i Fremtiden. Og hvem kender vel Drengenes Egenskaber bedre end Lærerne? Disses Opgave skal da være at vejlede Drengene med Hensyn til, hvad de bør lære, om Lærlingeforholdene i de forskellige Fag, hvilke Muligheder der er i økonomisk Henseende og hvilke Udsigter der er til at skabe sig selvstændige Stillinger.

Til Vejledning for Lærere, Forældre og Børn har Tilsynsraadet ladet udarbejde et lille Hefte med Oplysninger om Lærlingeforholdene i forskellige Haandværks- og Industrifag i København.

Dette Hefte er i stort Antal blevet tilsendt Skolerne og derigennem omdelt til alle Drenge, som skal konfirmeres i dette Foraar.

Heftet indledes med følgende Bemærkninger:

Det Tidspunkt, da Børnene skal udskrives af Skolen, giver ret naturligt enhver Fader og Moder Anledning til alvorlige og ofte meget vanskelige Overvejelser. Det gælder nemlig nu om at afgøre det overordentlig vigtige Spørgsmaal: Hvilken Livsstilling skal den Unge vælge?

For enhver, der har set og forstaaet det uheldige i, at et ungt Menneske en eller flere Gange forlader en Lære for at søge ind i en anden, er Valget af Virksomhed allerede af den Grund særdeles betydningsfuldt. Men at finde den rette Livsstilling for den Unge betyder langt mere; det gælder jo om at lægge Grundvolden for hele hans Fremtid, saa han kommer »paa sin rette Hylde« i et Fag, hvori han kan udfolde sig som et dygtigt Menneske, blive en nyttig Samfundsborger, der er i Stand til at skabe sig

selv en lykkelig Eksistens. Valget har derfor saavel for den enkelte som ogsaa for Samfundet den største Betydning.

Der er for Tiden en Fristelse, der ved Konfirmationsalderen melder sig baade for Børn og Forældre — ja maaske allerede har mødt dem tidligere, hvis Børnene har haft »Bypladser« — nemlig den forholdsvis høje Betaling, der gives Bydrenge o. lign. i Modsætning til Haandværkerlærlinge. Denne Fristelse kan være stor for mange Hjem. Men her gælder det om at tænke paa de Unges Fremtid.

Bydrengen, »Ekspressen«, eller hvad han nu kaldes, udnyttes af de paagældende Forretninger i sine første Ungdomsaar; inden han endnu har naaet den modnere Alder, maa han vige Pladsen for andre Unge, og selv staar han da uden nogensomhelst Uddannelse, uden Opøvelse i Arbejde, ofte vel ovenikøbet demoraliseret af Gadelivet. Han har spildt de Aar, hvori han skulde lære noget for Livet og vil som Regel være henvist til at forøge de ikke faguddannede Arbejderes store Hær med ringe Udsigt til at skabe sig en betryggende Stilling senere i Livet.

Haandværkerlærlingen derimod, som har maattet nøjes med det forholdsvis ringe Vederlag i Læreaarene, staar ganske anderledes godt udrustet; i 18—20 Aars Alderen har han lært et Fag, der hjemme og ude kan byde ham en mere sikker Eksistens. Han er blevet et aktivt, producerende Medlem af Samfundet, og hvis han gør Brug af sine Evner og sin Uddannelse, kan hans Fag i mange Tilfælde føre ham ind i ledende eller selvstændige Livsstillinger.

Tilsynsraadet for Centralarbejdsanvisningskontoret ønsker, at Forældre og Værger vil lægge sig disse Betragtninger alvorligt paa Sinde. Altfor mange har i de sidste Aartier givet efter for Bydrengepladsernes Fristelse, saa det er bleven en Samfundssag her i Landet som andet Steds at komme bort herfra. Til alle dem, hvis Børn ikke har lagt saa specielle Evner for Dagen i Retning af bestemte Livsstillinger, saa Valget allerede derigennem er afgjort, retter Tilsynsraadet den indtrængende Opfordring: Sæt Deres Børn i en god Haandværkslære.

En yderligere Opfordring til Forældrene om at se bort fra de Betænkeligheder, der kan være forbundet med at skulle undvære den større Fortjeneste, de muligvis kunde faa ved at lade Børnene faa Pladser som Bydrenge, og at paatage sig de Byrder, der maatte følge af at sætte dem i Lære, ligger ogsaa deri, at Haandværkslærlingenes Løn nu synes at være i Opgang, ligesom der formentlig i en nær Fremtid kan ventes gennemført en ny Lærlingelov, der i højere Grad tager Sigte paa at sikre Lærlingene en god Uddannelse.

Tilsynsraadet for Centralarbejdsanvisningskontoret har vedtaget gennem Oprettelse af en særlig Lærlingeanvisning at bidrage til i størst mulig Udstrækning at faa unge Mennesker anbragt paa virkelig gode Læresteder, og man forventer, at Forældre og Værger vil indsende Anmodning om Anvisning af saadanne til deres Børn.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmænd hos Smør- og Ægeksportører i Esbjerg. Den 24. Februar fandt der et Møde Sted mellem Repræsentanter for de to Hovedorganisationer og Parterne angaaende nogle Uoverensstemmelser mellem Arbejdsmændene og Smør- og Ægeksportører i Esbjerg.

Der opnaaedes Enighed om følgende:

Overenskomsten af 10. April 1912 mellem Foreningen af Smør- og Ægeksportører og Margarinefabrikanter i Esbjerg og Arbejdsmændenes Fagforening af 1890 fornyes saaledes, at den fremdeles bliver gældende indtil den fra en af Parterne Side opsiges til Ophør en 1. Februar.

Forlængelsen finder Sted paa følgende Vilkaar:

§ 2 første Stykke i Overenskomst

af 10. April 1912 affattes saaledes: Ugelønnen er fra 1. Marts 1917 27 Kr. 50 Øre.

Som Dyrtidshjælp udbetales 12½ Kr. pr. Maaned, der efter Aftale kan udbetales med 3 Kr. pr. Uge. For Dele af en Maaned eller en Uge ydes Dyrtidstillæg med et forholdsmæssigt Beløb.

Dansk Glasarbejderforbund. Efter at der i længere Tid forgæves har været forhandlet om en ny Overenskomst for Facetsliberne, fandt Fællesmøder Sted den 1. og 3. Marts mellem Repræsentanter for de to Hovedorganisationer og Parterne, og her lykkedes det at naa til Enighed om Løn- og Arbejdsvilkaarene for Fagets Udøvere.

En Række Forhøjelser er dermed indførte:

Minimallønnen for faglærte Glasslibere fastsættes til 54 Øre pr. Time plus 1 Øre i Dyrtidstillæg for det første Aar efter endt Læretid, til 59 Øre plus 2 Øre for det andet Aar og derefter til 68 Øre plus 2 Øre. Paa de tre Satser er Forhøjelserne henholdsvis 10, 9 og 14 Øre pr. Time.

Personlige Lønninger paa 37 Kr. ugentlig og derover forhøjedes til 40 Kr. plus 2 Kr. i Dyrtidstillæg.

For Valse- og Automatslibere opnaaedes tilsvarende Forhøjelser af Minimallønnen som for de faglærte Slibere, og navnlig fastsattes Lønningerne her saaledes, at de efter visse Aars Forløb naar ind paa de samme Satser, som gælder for de faglærte.

Iøvrigt indeholder Overenskomsten en Del forbedrede almindelige Bestemmelser og Satser for Overarbejde m. v. Overenskomsten kan af Parterne opsiges med 3 Maaneders Varsel til Ophør en første Marts.

De samvirkende Fagforbunds Medlemsantal.

Den Fremgang i Medlemsantal, som De samvirkende Fagforbund har haft i det sidste Aar, er nu — med det forestaaende Repræsentantskabsmøde for Øje — gjort endelig op.

Det viser sig da at to Forbund, Danske Privatbaners Lokomotivmands-Forbund og Dansk Barber-, Frisør- og Parykmager-Forbund, er blevet optaget i De samvirkende Fagforbund, og at Afdelingerne under Landsorganisationen fra Udgangen af 1915 til Udgangen af 1916 er forøgede fra 1318 til 1468, altsaa med 150 nye Afdelinger i dette ene Aar.

Det samlede Medlemstal, der i 1915 sluttede med 131,889, var ved Udgangen af 1916 naaet op til 150,522. Aaret 1916 bragte altsaa en Fremgang paa over 18,600 nye Medlemmer; det er den største Tilvækst, De samvirkende Fagforbund endnu nogensinde har haft i Løbet af et enkelt Aar.

De mandlige Medlemmers Antal er vokset fra 112,495 til 127,695, de kvindeliges fra 19,394 til 22,827.

Alt i alt et stolt Resultat af den stadig stigende Forstaaelse, hvormed de danske Arbejdere omfatter Betydningen af enigt og stærkt Sammenhold over hele Linjen.

Udlandet.

Den svenske Fagforeningsbevægelse i 1916.

Ved Krigens Udbrud sluttedes en Slags Vaabenhvile paa det svenske Arbejdsmarked, og den opretholdtes i det væsentligste i det første Krigsaar, men efterhaanden som Industrien blev i Stand til at udnytte de gode Konjunkturer, som ret snart viste sig, og efter at Levnesmiddelpriserne for Alvor begyndte at gaa i Vejret, begyndte Fagorganisationerne i stadig større Udstrækning at iværksætte Lønbevægelser. Det sidst forløbne Aar er ogsaa blevet kendetegnet af Livlighed paa dette Omraade.

Den svenske Landsorganisations Formand, Herman Lindqvist, har i et Overblik over Forholdene i 1916 udtalt, at dette Aar maatte betegnes som ret godt for de svenske Arbejdere. De har i stort Maal været fri for Arbejdsløshedens Ønder. Indenfor en Del af de større Industrier, særlig indenfor Jernindustrien, har Arbejdstilgangen endog været saa

stor, at man i stor Udstrækning har maattet tage sin Tilflugt til Overarbejde, hvorved Arbejdernes Fortjeneste er bleven stærkt forøget. Dette har imidlertid ikke friet Arbejderne fra de økonomiske Vanskeligheder, som Dyrtiden er Skyld i. Arbejderne har været nødt til saa vidt muligt at udjævne disse Vanskeligheder ved at iværksætte Lønbevægelser ikke alene i de Tilfælde, hvor Overenskomsterne udløb, men ogsaa der, hvor Overenskomsterne stadig gjaldt. Der er herved gennemført ret væsentlige Lønforbedringer f. Eks. indenfor Jernindustrien og Savværksindustrien, ligesom ogsaa i en Del Haandværksfag.

Af de mere omfattende Lønbevægelser i Løbet af Aaret var den i Bygningsindustrien, og her lykkedes det Fagorganisationerne at skaffe deres Medlemmer en Lønforhøjelse, som tilsammen nok overstiger Millionen. En anden betydningsfuld Lønbevægelse fandt Sted indenfor Skotøjsindustrien, hvor Arbejderne ligeledes har al Anledning til at være tilfredse med, hvad de opnaaede.

Ligesom i de nærmest foregaaende Aar er Fagorganisationernes Medlemstal øget ret betydeligt i 1916. For Oktober, den sidste Maaned, for hvilken der endnu foreligger Opgivelse, rapporteredes til Landsorganisationen 134,278 Medlemmer, hvilket er en Fremgang fra Oktober 1915 af 26,649 Medlemmer.

Verdenskrigen.

Stemninger fra Skyttegraven.

Da Krigen udbrød var der mange af de herboende Udlændinge, som forlod Landet for at stille sig under Fanerne i deres Fødeland. Fra mange af de bortdragne har man talrige Beviser for et oprigtigt og trofast Venskab for deres gamle Venner og Arbejdskammerater, og gennem deres Breve lyser Længslen efter Fred.

Nedenstaaende gengiver vi et Brudstykke af et Brev, som en af de bortdragne, der har gjort hele Felttoget med, har sendt til en tidligere Medarbejder.

— Kan De tænke Dem, at man i Krigen og stadig omgivet af Krigens Rædsler dog somme Tider kan henfalde i noget, der almindeligvis kaldes »Stemning«. Det kan De maaske vanskelig forstaa, men alligevel er det saaledes. Hør engang: En Aften i Skyttegravene, 6—7 og endnu flere Meter under Jorden, rigtignok en Aften som alle de andre, man i over 2½ Aar har oplevet — men alligevel saa ganske anderledes. Alt sover med Undtagelse af Vagtposterne, som med langsomme Skridt bevæger sig gennem Graven og dette er næsten den eneste Lyd man hører. Bleg skuer Maanen gennem sorte vandrende Skyer og med korte Mellemrum oplyser Raketterne Landskabet, hvor hver Tomme taler om Kamp, Blod og Død og hvor Tusinder af Granater har fremkaldt et Kaos, som minder om Dagene før Verdens Skabelse, saadan tænker jeg det maa have set ud den Gang. Men — dengang havde Kampene ikke raset Dag ud og Dag ind. — Dengang var det kun Elementerne som kæmpede mod Elementerne, men nu er det Mennesker mod Mennesker, alle vilde Instinkter er løsslupne, og De aner jo ikke hvor skrækkelig tilintetgørende disse Instinkter bliver, naar det gælder om at kæmpe for Livet og naar Menneskebestierne har lugtet Blod. Viseren peger paa Midnat, ellers kaldet Spøgelsestimen, men for os er det en Time af Ro og Fred, næsten den eneste paa hele Dagen, hvor Kanonerne ikke tordner, Haandgranaterne og Minerne ikke flyver frem og tilbage, og hvor Maskin- og Geværilden er lidt svagere end ellers. Og i denne Time har man Tid til at drømme med aabne Øjne og hvor Tankerne begiver sig paa Vandring med Skyerne og Vinden til Hjemmet, hvor Forældre og Søskende lever i en stadig Sorg og Angst, men ogsaa til de Steder, hvor man véd at gamle kære Venner af og til sender én en Tanke, og gamle halvglemte Dage og Begivenheder fremstiger af Erindringen og idag forekommer alt at have været saa skønt, Dødens stadige Nærhed har udvisket alt, hvad tidligere forekom én trist og kedeligt — nu først ved man at Livet er saa

dejligt; — men denne Visdom kommer maaske for sent. Og da spørger man sig selv: — Vil jeg nogensinde oftere faa disse kære Slægtninge, Venner og Bekendte at se? Og Svaret lyder stadig og stadig kun: Where is live, there is hope. Men naar vi en Dag vender tilbage, kommer ud af Had og Ondskab, Mord og Kamp, hvor vil Livet forekomme os at være dejligt, og i Slægtningenes og Vennernes Kreds glemmes de mange triste og farefulde Timer derude i Fjendens Land. Men endnu er alt dette kun en Drøm - og ingen ved hvornaar den virkeliggøres, ak hvor fjernt ligger endnu denne Tid. Where is live, there is hope, og endnu lever man og til at opretholde Haabet bidrager ikke mindst en Hilsen fra Hjemmet og kære Venner. Jeg vilde ønske De engang kunde være tilstede, naar Posten kommer, og se hvor begærlig enhver griber efter sin Del. Der kunde De gøre interessante Fysiognomistudier. Jeg har før skrevet Menneskebestier, nej det passer alligevel ikke. Røber ikke alle disse Ansigter alle blide Følelser, som man tilskriver et Menneskehjærte, Glæde og Vemod, Fryd og Smerte. De stadig aarvaagne urolige Øjne er pludselig bleven saa rolige og blide og ofte blinker en Taare deri, og den ellers fast sammenbidte Mund aabner sig til et lille Smil. Ja, De kan tro, saadan et lille Brev kan gøre Vidundere. Nu kan De maaske ogsaa forstaa, hvor glad jeg er blevet for Deres kære Brev, og jeg takker Dem tusinde Gange for samme. Hvor var det rart at høre saa meget og saa godt nyt fra Dem og alle jeg kender. — — — — — — — — —

Den nye Forsikringslov.

Arbejderforsikringsraadet har den 5. Februar 1917 offentliggjort følgende angaaende *Forsikringsforholdet efter Ulykkesforsikringsloven af 6. Juli 1916 for Forsikringsagenter.*

I Anledning af at der til Raadet er indgaaet flere Forespørgsler om Forsikringsforholdet efter Ulykkesforsikringsloven af 6. Juli 1916 for Forsikringsagenter, skal man paa nærværende Tidspunkt til Vejledning med Hensyn til Spørgsmaalet om Lovens Anvendelse paa disse Personer udtale følgende:

Den Omstændighed, at en Person (eller Virksomhed) overdrager en anden et Forsikringsagentur, d. v. s. mod en vis Godtgørelse at tegne Forsikringer for sig, medfører ikke noget Tjenesteforhold i Lovens Forstand, saaledes at den ene maa betragtes som Arbejdsgiver for den anden, medmindre der til den mellem Parterne trufne Aftale knytter sig Bestemmelser, der giver Overdrageren en vis Bestemmelsesret over Agentens Arbejdskraft og Arbejde.

En Person, der paatager sig at være Agent for et Forsikringsselskab, uden at der til den trufne Aftale knytter sig andre Vilkaar, end at Agenten er berettiget til hos Selskabet at oppebære en vis Provision eller et vist Honorar for Tegning af Forsikringer, bliver saaledes ikke derved Arbejder eller Funktionær i Selskabets Tjeneste.

2. Et Forsikringsselskab, der driver Forsikringsvirksomhed af forskellig Art, har forespurgt Raadet, om der paahviler det Forsikringspligt overfor dets Hovedagenter. I Forespørgslen oplystes det, at en Hovedagent, der ansættes af Selskabets Direktion ved en skriftlig Beskikkelse, forestaar Selskabets Filial for det Distrikt, for hvilket han ansættes. Han kan til enhver Tid afskediges af Direktionen; selv kan han kun opsige sin Stilling med en Maaneds Varsel. Han skal paa enhver Maade fremme Selskabets Tarv; særlig skal han virke for, at der tilføres Selskabet nye Forsikringer, endvidere skal han indkassere de Præmiekvitteringer, der bliver ham tilstillede fra Hovedkontoret, samt assistere ved Reguleringen af de i hans Distrikt forekommende Skader. I sin Virksomhed skal han holde sig sin Instruks, Selskabets Planer, Tariffer og andre Reglementer strengt efterrettelig. Han forsynes af Selskabet med de nødvendige Tryksager, ogsaa til Brug ved Korrespondance. Hans Forretningsforbindelse med Selskabet er hans øvrige Forretninger uvedkommende. Selskabets Kasse-

beholdning opbevares særskilt. Han er pligtig til at lade sine Bøger og Kassebeholdning revidere af den af Selskabet udsendte Befuldmægtigede. For sit Hverv modtager Hovedagenten en Provision af Præmien samt en Inkassoprovision.

Raadet besvarede Forespørgslen derhen, at der maatte anses at paahvile Selskabet Forsikringspligt overfor de paagældende Personer.

Medhjælpere hos Agenter. Saafremt en Agent maa anses for at være Funktionær i en Forsikringsvirksomheds Tjeneste, bliver denne Virksomhed forsikringspligtig overfor de af ham til Udførelsen af det ham overdragne Hverv benyttede Medhjælpere (Arbejdere, Funktionærer o. s. v.), medmindre han selv har sine Medhjælpere forsikrede, jfr. Lovens § 19, 3. Stk.

Saafremt Agenten maa betragtes som en selvstændig erhvervsdrivende Person, hvis Forhold til den eller de Forsikringsvirksomheder, han staar i Forbindelse med, ikke kan betragtes som et Tjenesteforhold, vil Forsikringspligten overfor de af ham benyttede Medhjælpere paahvile ham.

Lønforhold. Saafremt en Agent maa betragtes som staaende i Tjenesteforhold til en Arbejdsgiver, vil han være forsikringsberettiget uanset Lønningsmaaden (Provision, Honorar), forsaavidt hans aarlige Vederlag i den paagældende Virksomhed ikke overstiger 3000 Kr., jfr. Lovens § 50.

Med Hensyn til hvilken Bestemmelsesret over Agentens Arbejdskraft og Arbejde, der ordentligvis i det mindste maa kræves til Stede, for at man kan anerkende et Tjenesteforhold i Lovens Forstand, skal anføres, at Overdrageren maa have Ret til at kræve Agentens Arbejdskraft stillet til Raadighed til Udførelsen af forefaldende Arbejde i al Almindelighed eller af visse bestemte Arbejder og maa kunne give Anordninger om selve Udførelsen af Arbejdet, som Agenten er pligtig at efterkomme.

En Person, som for et Forsikringsselskab paatager sig at være Agent, saaledes at hans Arbejdskraft undergives Selskabets Raadighed, og saaledes at han ved Udførelsen af Hvervet er undergivet Selskabets Anordninger og Tilsyn, vil i Medfør af det anførte i Reglen være at betragte som Funktionær i Selskabets Tjeneste.

Et Tjenesteforhold er i Overensstemmelse hermed bleven anset at være til Stede i et Tilfælde, der har foreligget til Raadets Afgørelse (se »Arbejderen« 13. Aargang Nr. 35 Side 257).

1. Et Ulykkesforsikringsselskab har forespurgt, om der paahviler det Forsikringspligt overfor dets Inspektører. Inspektørens Virksomhed bestaar efter de meddelte Oplysninger dels i at lede de ham af Selskabet undergivne Agenters Arbejde for Tegning af Forsikringer til Selskabet indenfor det Distrikt, Selskabet til enhver Tid maatte anvise ham, dels i personlig at deltage i Tegningsarbejdet, samt i at udføre de Hverv, Selskabet iøvrigt maatte paalægge ham. Inspektøren sorterer direkte under Selskabets Hovedkontor hvis Instrukser og Anmodninger vedrørende hans Rejser og Arbejdet for Selskabet han til enhver Tid er pligtig til nøje at efterkomme. Han skal ligeledes holde sig Selskabets Tariffer, Vedtægter og Forsikringsbestemmelser strengt efterretlig samt iøvrigt paa enhver Maade varetage Selskabets Tarv og Interesser. Han skal umiddelbart efter hver Uges Udløb tilstille Selskabet en udførlig skriftlig Indberetning om Arbejdet paa hver enkelt Dag i den forløbne Uge. Selskabets Kasse, Bøger, Tryksager og andet Materiale skal opbevares særskilt, og til enhver Tid, naar det forlanges, tilbageleveres Selskabet eller udleveres til Revision. Inspektøren oppebærer som Løn en Provision af tegnede Forsikringer.

Forespørgslen besvaredes derhen, at der maatte anses at paahvile Selskabet Forsikringspligt overfor de paagældende Personer.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F E. Bording (V. Petersen.) Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 39 ❋ KØBENHAVN DEN 24. MARTS 1917 ❋ 13. AARGANG.

INDHOLD: Krigssituationen. Lønbevægelser og Konflikter (Hvidgarverne paa Nordisk Lædervarefabrik. Kvinderne paa Smør- og Ægpakkerierne og Margarinefabrikerne i Esbjerg. Tekstilarbejderne paa Bechs Klædefabrik i Hjørring). Den faste Voldgiftsret.

Krigssituationen
og
Arbejdsforholdene.

Krigssituationens Indvirkning paa de danske Arbejdsforhold har i den senere Tid givet Anledning til særlige Forhandlinger mellem de to Hovedorganisationer og har ogsaa beskæftiget Offentligheden. I Slutningen af denne Artikel gengiver vi de Dokumenter, som i denne Sag foreløbig har størst Interesse, nemlig en Skrivelse af 3. Marts fra Arbejdsgiverforeningen til De samvirkende Fagforbund, et Cirkulære fra samme Kilde til samtlige Arbejdsgiver-Organisationer og Enkeltvirksomheder (offentliggjort i »Arbejdsgiveren« af 7. Marts) og endelig De samvirkende Fagforbunds Svarskrivelse af 16. Marts. Den 14. Marts var der afholdt et Fællesmøde af de to Hovedorganisationers Forretningsudvalg.

I denne Sag mindes man uvilkaarligt en lignende Forhandling i Krigens allerførste Tid, nemlig i August 1914. Den Gang befrygtedes en stor Arbejdsløshed som Følge af Krigens Forstyrrelser i vore Tilførsler af Kul og Raavarer, og Arbejdsgiverforeningen indtog et forholdsvis meget forstaaende Standpunkt overfor Arbejdsspørgsmaalet, idet man anbefalede Arbejdsgiverne, »*under de nuværende alvorlige og vanskelige Forhold at tilrettelægge Virksomhedernes Drift med den Opgave for Øje, at holde det størst mulige Antal Arbejdere og Funktionærer længst muligt beskæftiget, selv om dette kun kunde gennemføres med Ofre fra Virksomhedernes Side.*« De samvirkende Fagforbund anbefalede derfor ogsaa de tilsluttede Arbejderorganisationer ved eventuel Forhandling, at stille sig imødekommende overfor Ønsker om Suspension af gældende Opsigelsesbestemmelser, saa længe saadanne Ønsker maatte være begrundet i de af Krigen skabte særlige Forhold.

Krigens Virkninger blev imidlertid anderledes end i Avgust 1914 befrygtet. Tiden siden da er gaaet under Højkunjunktur og med ringe Arbejdsløshed. Den af Tyskland proklamerede hensynsløse Undervandskrig og hvad dermed staar i Forbindelse har jo imidlertid skabt nye Vanskeligheder, som allerede har kunnet mærkes i visse Industrier, og det er jo muligt, at Forholdene paa det danske Arbejdsmarked vil yderligere forværres, saa en Forhandling mellem Hovedorganisationerne om Stillingen i al Almindelighed meget vel kan begrundes. Der er derfor intet mærkeligt i, at Arbejdsgiverforeningen inviterer til en saadan.

Derimod maa det i høj Grad bebrejdes — og blev ved Fællesmødet stærkt fremhævet — at Arbejdsgiverforeningen i dette Tilfælde forud har taget Standpunkt, og ved sit Cirkulære har paalagt »*hver enkelt Arbejdsgiver, under ingen Omstændigheder at indlade sig paa — omend kun for sin egen Virksomheds Vedkommende — at yde et almindeligt, efter bestemte Regler udmaalt Vederlag, for den Tid, i hvilken der ikke er arbejdet.*« Tidligere i Cirkulæret hedder det: . . . »Overalt, hvor Driftsindskrænkninger finder Sted gennem en midlertidig Nedsættelse af den normale Arbejdstid, maa det hævdes som en Hovedregel, at Ar-

bejdsgiverne *kun kan indlade sig paa at betale Vederlag for den Tid, i hvilken der virkelig arbejdes.*« (Udh. af Arbejdsgiverforeningen).

Paabud, som disse, er ikke egnede til at stemme Arbejderne forsonligt. De fleste Arbejdsgivere har tjent ekstraordinært godt under Krigen, og mange har tjent ganske urimelige Beløb, medens Arbejderne har været trykket haardt af Dyrtiden. Nu, hvor der kan blive Tale om Dyrtidsindskrænkninger, ser det slet ikke godt ud — for at bruge et mildt Udtryk — at Arbejdsgivernes Hovedorganisation iler med at indskærpe Driftsherrerne den foran nævnte »Hovedregel«. Naar der i Cirkulæret tales om »ved en saadan Erstatning for Arbejdsløshed at baandlægge Grupper af Arbejdere og unddrage dem fra den almindelige Efterspørgsel efter Arbejdskraft«, da savner dette endog almindelig fornuftig Mening. Det Arbejdsgiverne i de givne Tilfælde ønsker, er en Indskrænkning af Arbejdstiden, f. Eks. med nogle Timer daglig. Men en Tekstilarbejder kan dog fornuftigvis ikke staa paa Fabrikken om Formiddagen i en eller anden Købstad eller i København og faa Eftermiddagen besat f. Eks. med Høstarbejde eller Tørveskær. Man forsøgte mundtlig at give en mindre urimelig Forklaring paa dette Punkt, men det som skrevet staar, er nu engang udsendt i Cirkulæret.

Det var sikkert en Fejl, at udsende dette Cirkulære, og det var en ny Fejl, at Arbejdsgiverforeningen lod det blive offentlig bekendt. Bl. a. har man derved opskræmt Befolkningen. Stillingen er ganske sikkert ret alvorlig; men nogen Fare for en Katastrofe er dog for Øjeblikket ikke tilstede.

De samvirkende Fagforbunds Stilling til de her berørte Spørgsmaal er foreløbig fremsat i Skrivelsen af 16. Marts, hvori bl. a. hævdes Nødvendigheden af Forhandling med de paagældende Fagorganisationer i Tilfælde, hvor Indskrænkning af Arbejdstiden bliver nødvendig, og at der ydes Arbejderne Støtte i Tilfælde af, at de bliver helt eller delvis arbejdsløse, og at denne Støtte ydes dem, enten af Arbejdsgiverne eller af det Offentlige, fordi de umulig selv kan bære Tabet af deres Arbejdsfortjeneste.

Vi henviser iøvrigt til de nævnte Skrivelser i Sagen, som efterfølgende er aftrykt.

Arbejdsgiverforeningens Skrivelse af 3. Marts til De samvirkende Fagforbund er saalydende:

Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund i Danmark.

Kort efter Krigens Udbrud fremkom der fra Industriraadet en Opfordring til Industrien om under de daværende alvorlige og vanskelige Forhold at tilrettelægge Virksomhedernes Drift med den Opgave for Øje at holde det størst mulige Antal Arbejdere og Funktionærer længst muligt beskæftiget, og Arbejdsgiverforeningen tiltraadte Henstillingen og opfordrede alle sine Medlemmer til at tage det størst mulige Hensyn dertil. Opfordringen blev i vidt Omfang taget til Følge, i adskillige Tilfælde ved Indskrænkning af Arbejdstiden, og fra Arbejdernes Side stillede man sig ganske naturligt forstaaende overfor Tanken, bl. a. ved at man i en Række Fag gik med til at suspendere Opsigelsesfristerne. Forholdene udviklede sig imidlertid forholdsvis hurtigt paa en anden Maade, end man havde tænkt sig. Efter nogen Tids Forløb viste det sig, at det trods Krigen var muligt at faa de fornødne Materialier tilført Landet, saaledes at Industrien kunde fortsætte sin Virksomhed uforstyrret, for adskillige Industriers Vedkommende endda med forøget Arbejdskraft.

I den allersidste Tid har Forholdene imidlertid i væsentlig Grad forværret sig. Krigens seneste Udvikling har medført, at man staar overfor den Mulighed som meget nærliggende, at Industrien paa Grund af Mangel paa Raamaterialier og Kul i stort og stedse stigende Omfang vil blive stillet overfor Nødvendigheden af Driftsindskrænkning eller fuldkommen Driftsstandsning. Saavel for sin egen Skyld som ogsaa af Hensyn til Arbejderne nærer de for-

skellige Industrigrene Ønske om at holde Virksomheden gaaende i saa stor Udstrækning som muligt og saa længe som muligt, men i mange Tilfælde vil dette kun kunne lade sig gøre ved en Indskrænkning af Arbejdstiden. I adskillige Overenskomster har Industrien Hjemmel for at kunne indskrænke Arbejdstiden uden Aftale med Arbejderne, men i andre Fag findes en saadan Hjemmel ikke, og Industrien er derfor henvist til at forhandle med Arbejderorganisationerne derom. Man skulde tro, at disse i egen Interesse vilde stille sig ligesaa forstaaende overfor den nuværende Situation som overfor den ved Krigens Begyndelse foreliggende, men til vor Beklagelse har dette vist sig ikke at være Tilfældet. I Tekstilindustrien, der allerstærkest har følt Trykket af de nuværende Forhold, som endog har medført, at flere Virksomheder har maattet skride til fuldstændig Driftsstandsning, har man for andre Virksomheders Vedkommende søgt at holde Arbejdet i Gang ved at indskrænke Arbejdstiden, men herimod har Arbejderne protesteret og har derved hindret en rimelig Ordning under de nuværende vanskelige Forhold.

Da det forekommer os at være ikke alene i Arbejdsgivernes men ogsaa i Arbejdernes, ja i hele Samfundets velforstaaede Interesse, at man fra alle Sider bidrager sit til at mildne Følgerne af den uheldige Stilling, Landet befinder sig i, henstiller vi til det ærede Forretningsudvalg, at der snarest belejligt afholdes et Møde mellem Repræsentanter for de 2 Hovedorganisationers Forretningsudvalg for at drøfte den foreliggende Situation og mulig derved naa til en til begge Sider tilfredsstillende Ordning. Vi tilføjer, at vi anbefaler, at en saadan Forhandling finder Sted snarest, og bemærker, at vi er villige til at træffe Aftale om Afholdelsen af et saadant Møde med kort Varsel.

P. F. V.

S. C. HAUBERG

Sophus Agerholm.

Cirkulæret

til samtlige Organisationer og Enkeltvirksomheder var saalydende:

Den Udvikling, som Verdenskrigen og da navnlig Krigen til Søs har taget i Løbet af Februar Maaned, har skabt de største Vanskeligheder for store Dele af dansk Industri. Det nytter ikke at regne med, at disse Vanskeligheder er forbigaaende. Alle Foranstaltninger fra de offentlige Myndigheder og fra de ledende Personer indenfor Industri og Haandværk peger tværtimod paa, at Arbejdsgiverne bør forberede sig paa en fortsat Nedgang i Forsyningen med Raamaterialer og Brændsel.

Den umiddelbare Følge heraf vil blive Indskrænkning eller fuldstændig Standsning af de fleste Industrifag og muligvis en Del Haandværksfag. De første Eksempler har allerede vist sig i forskellige Industrier, og saafremt der ikke indtræder en hurtig og stærk Forøgelse af Tilførslerne, er det udenfor al Tvivl, at store Omraader af Erhvervslivet i den nærmeste Tid maa standse helt eller delvis. I det foreliggende Tilfælde af Driftsindskrænkninger har det vist sig, at Arbejderne har gjort Forsøg paa at bevæge Arbejdsgiverne til at bære Følgerne af den stigende Arbejdsløshed, og dette foranlediger Arbejdsgiverforeningen til at rette en alvorlig Advarsel til samtlige Medlemmer.

Der har ud fra organisatoriske Synspunkter ikke været Anledning for Arbejdsgiverforeningen til at bremse den afgjorte Tilbøjelighed hos de allerfleste Arbejdsgivere til at mildne Følgerne for Arbejderne af den herskende Dyrtid. Arbejdsforholdene har heldigvis i lang Tid formet sig saaledes, at Arbejdsgiverne har haft Evne til at gøre dette; Arbejderne har i samme Tidsrum haft tilfredsstillende Adgang til at skaffe sig lønnende Beskæftigelse, og Arbejdsløshedsprocenten har holdt sig paa et Minimum. Men den faglige Situation, som vi nu staar overfor, og som i mangt og meget minder om Forholdene i Efteraaret 1914, kan ikke sammenlignes med Dyrtiden, og Arbejdsgiverforeningen maa

derfor indtrængende advare Arbejdsgiverne imod at stille sig paa samme Maade overfor en mulig kommende Arbejdsløshed som overfor den herskende Dyrtid.

I Lighed med, hvad der fandt Sted i Efteraaret 1914, kan Arbejdsgiverforeningen anbefale alle Medlemmer, som et første Middel ved nødvendige Driftsindskrænkninger at fordele det forhaandenværende Arbejde paa det størst mulige Antal Personer, saaledes at endelig Afskedigelse kun benyttes i Nødstilfælde. En Del af de løbende Overenskomster berettiger Arbejdsgiverne til ensidig at indskrænke Arbejdstiden i Tilfælde af Arbejdsmangel, men hvor en saadan Ret ikke er til Stede, maa vi anmode Organisationerne og Enkeltvirksomhederne om i hvert givet Tilfælde at optage Forhandlinger med Arbejderorganisationerne for at opnaa Enighed om den fornødne Indskrænkning af den normale Arbejdstid. Det maa desværre forventes, at Arbejderne, som i den sidste Tid ofte har vist en paafaldende Mangel paa Forstaaelse af, hvor alvorlig Situationen er, tit vil vise sig vrangvillige med Hensyn til de nødvendige Aftaler om Indskrænkning i Arbejdstiden. I saa Fald har Arbejdsgiverne ikke nogen anden Udvej end at lade Arbejderne tage Ansvaret for, at Afskedigelser i fornødent Omfang træder i Stedet for Nedsættelse af Arbejdstiden.

Men overalt, hvor Driftsindskrænkningen finder Sted gennem en midlertidig Nedsættelse af den normale Arbejdstid, maa det hævdes som en Hovedregel, at Arbejdsgiverne kun kan indlade sig paa at betale Vederlag for den Tid, i hvilken der virkelig arbejdes. Hel eller delvis Betaling for de Timer eller Dage, som rammes af Driftsindskrænkningen, vil svække Arbejdernes Tilbøjelighed til at anvende deres Arbejdskraft paa andre Omraader, hvor der maatte være Brug for forøget Arbejdsstyrke, og vil derigennem tilsløre det rigtige Forhold mellem Tilbud og Efterspørgsel efter Arbejdskraft. Medens talrige Fag vil staa overfor Nødvendigheden af at indskrænke Driften, vil det mildere Vejr, som nu kan ventes, muligvis kunne give Beskæftigelse til mange Arbejdere i Byggefagene, ved Jordarbejder, i Landbruget og ved den vigtige Fremskaffelse af Landets egne Brændselsmaterialer. Arbejdsgiverforeningen anerkender ingen Pligt for Arbejdsgiverne til at yde Erstatning for en Arbejdsløshed som i høj Grad ogsaa truer Arbejdsgiverne, og som de ikke har nogen Magt til at hindre eller indskrænke, men vi anerkender heller ikke nogen Ret for vore Arbejdsgivere til ved en saadan Erstatning for Arbejdsløshed at baandlægge Grupper af Arbejdere og unddrage dem fra den almindelige Efterspørgsel efter Arbejdskraft. De Midler, der skal raade Bod paa en mulig stærkt stigende Arbejdsløshed, maa tilvejebringes af de offentlige Myndigheder, delvis ogsaa af Arbejdernes egne Organisationer, og det maa vel erindres, at en Organisering af disse Midler forlængst har fundet Sted gennem Arbejdsløshedskasser og Hjælpekasser.

Maa det saaledes siges, at Betaling af et Vederlag til Arbejderne for Tid, der ikke er præsteret, i social Hensende er uforsvarlig, maa Arbejdsgiverforeningen tillige understrege, at en saadan Fremgangsmaade i organisatorisk og faglig Henseende vilde være i endnu højere Grad betænkelig, fordi den meget let hos Arbejderne vilde fremkalde en Forestilling om, at Arbejdsgiverne havde en Pligt til at give Erstatning i Tilfælde af Arbejdsløshed. Dette har Arbejdsgiverne hidtil aldrig anerkendt. En Gennemførelse deraf under de nuværende Forhold vilde blive ødelæggende for Arbejdsgiverne, hvis Arbejdsløsheden blot i nogen Grad bredte sig, og den vilde tillige indeholde den største Fare for Tiden efter Krigen, idet Arbejderne og deres Organisationer da sikkert vilde opstille dette Princip som et Krav og som allerede knæsat gennem Arbejdsgivernes positive Foranstaltninger.

I Henhold til disse Betragtninger maa Arbejdsgiverforeningen paalægge

samtlige Organisationer og Enkeltvirksomheder at undlade en hvilkensomhelst organisatorisk Foranstaltning, der inderholder Vederlag eller Skadesløsholdelse til Arbejderne for Driftsindskrænkninger. Men vi maa ogsaa paalægge hver enkelt Arbejdsgiver under ingen Omstændigheder at indlade sig paa — omend kun for 'sin egen Virksomheds Vedkommende — at yde et almindeligt, efter bestemte Regler udmaalt Vederlag for den Tid, i hvilken der ikke er arbejdet. Enhver saadan Foranstaltning vil øjeblikkelig blive overført fra den paagældende Arbejdsgiver til hans Fagfæller eller til andre Virksomheder med Paaberaabelse fra Arbejderne om, at den samme Imødekommen bør vises.

Arbejdsgiverforeningen maa endvidere for en Fuldstændigheds Skyld paalægge samtlige Organisationer og Enkeltvirksomheder og samtlige enkelte Medlemmer, at de heller ikke ved Forhaandstilsagn eller Løfter stiller en saadan almindelig, efter bestemte Regler udmaalt Erstatning for Arbejdsløshed i Udsigt. Selvfølgelig vil Arbejdsgiverforeningen ikke modsætte sig, at den enkelte Arbejdsgiver overfor en Arbejder, som staar ham særlig nær, og som har vist, at han føler sig knyttet til den paagældende Bedrift, søger at hjælpe paa og mildne Følgen af en alvorlig Arbejdsløshed overfor Arbejderens Husstand, men herfra og til en regelmæssig ordnet Skadesløsholdelse, hvad enten den er fastslaaet gennem et sligt Tilsagn fra Arbejdsgiverens Side eller en bindende Aftale, er der et meget langt Spring. Og selv i saadanne Tilfælde, hvor en Arbejdsgiver eller en Gruppe af Arbejdsgivere indlader sig paa den nævnte tilladelige Fremgangsmaade, maa Arbejdsgiverforeningen kræve, at Arbejdsgiveren, før han giver nogetsomhelst Tilsagn fra sig om en saadan Ordning, indberetter sit Ønske til sin Organisation og ikke fører Ordningen ud i Livet, før han har faaet Organisationens og denne igen Arbejdsgiverforeningens Billigelse deraf. F. F. V.

S. C. HAUBERG

Sophus Agerholm.

De samvirkende Fagforbunds Skrivelse af 16. Marts til

Forretningsudvalget for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening

var saalydende:

I Besvarelsen af det ærede Forretningsudvalgs Skrivelse af 3. ds. og i Henhold til Aftale paa Fællesmødet den 14. ds., tillader vi os at meddele følgende:

Vi kan meget vel tænke os, at Arbejderne, naar de har Valget imellem enten at blive fuldstændig arbejdsløse eller at arbejde paa indskrænket Arbejdstid og blive i Arbejde, da vælger det sidste. Men hvad enten Arbejderne afskediges eller faar Arbejdstiden indskrænket, vil de lide et Tab i Indtægterne, som de ikke vil være i Stand til at bære; thi den Løn, som Arbejderne for Tiden oppebærer, kan jo ikke engang strække til de nødvendigste Fornødenheder, og det Offentlige maa derfor allerede nu træde hjælpende til paa mange Maader.

Saafremt Arbejderne helt afskediges, kan de, som bekendt, understøttes af deres Arbejdsløshedskasser, men denne Understøttelse er jo langt fra tilstrækkelig stor til at opretholde Hjemmene. For de Medlemmer, for hvem Arbejdstiden indskrænkes, er der for Tiden ingen Mulighed for at modtage Hjælp af Arbejdsløshedskasserne, og de vil derfor lide et Tab i Forhold til det Antal Timer, hvormed Arbejdstiden indskrænkes.

Efter de Oplysninger, der er givet om visse Selskabers Udbytte, forekommer det os rimeligt, at de yder Erstatning til de af deres Arbejdere, der lider Tab ved Arbejdstidens Indskrænkning.

For andre Virksomheders Vedkommende skal vi erkende, at Forholdet kan stille sig saaledes, at de ikke er i Stand til at yde Erstatning, men i saadanne Tilfælde mener vi, at det Offentlige maa træde til og yde Arbejderne den Hjælp, som er nødvendig for, at de under de vanskelige Forhold kan opretholde Hjemmene.

Vi tillader os derfor at foreslaa det ærede Forretningsudvalg, at der sker en samlet Henvendelse til Re-

geringen fra Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening og De samvirkende Fagforbund om, at der ydes saadanne Arbejdere, der arbejder paa indskrænket Arbejdstid, og Arbejdere, som gøres fuldstændig arbejdsløse, en passende Understøttelse af det Offentlige, i de Tilfælde hvor Arbejdsgiveren ikke selv mener at kunne understøtte saadanne Arbejdere.

Da disse Spørgsmaal, som vi her har berørt, efter Aftale nærmere skal behandles i det mindre Fællesudvalg, tillader vi os at pege paa det ønskelige i, at der til Udvalgets første Møde, fra Arbejdsgiverforeningen kunde foreligge Oplysninger om, i hvilke Fag en Indskrænkning af Arbejdstiden paatænkes, og hvilke Industrier, der har Vanskeligheder med at fremskaffe Brændsels- og Raamaterialer. Endvidere tillader vi os at gøre opmærksom paa, at vi anser det for en Nødvendighed, hvor der bliver Tale om en Indskrænkning af Arbejdstiden, at der da optages en Forhandling herom med Bestyrelserne for de vedkommende Fags Organisationer.

Forventende Meddelelse om hvornaar Underudvalget kan træde sammen tegner

P. F. V.

CARL F. MADSEN

Peder Hedebol.

Lønbevægelser og Konflikter.

Hvidgarverne paa Nordisk Læderfabrik. Dansk Hvidgarverforbund har med A/S Nordisk Læderfabrik afsluttet en ny Overenskomst, hvorved Akkordpriserne forhøjes med 5—15 pCt. Timelønnen er forhøjet fra 48—50 Øre til 51—52 Øre plus et ugl. Dyrtidstillæg af 1 Kr. 50 Øre pr. Mand. Timelønnede Arbejdere faar desuden en vis Godtgørelse af hver 100 Skind, som forarbejdes, hvilket giver et ganske godt Tillæg til Timelønnen.

Overenskomsten kan tidligst opsiges til 15. April 1918.

Kvinderne paa Smør- og Ægpakkerierne og Margarinefabrikerne i Esbjerg. Med Foreningen af Smør- og Ægeksportører samt Margarinefabrikanter i Esbjerg har Kvindeligt Arbejderforbund afsluttet en ny Overenskomst.

Ugelønningerne blev derved forhøjede fra 12 Kr. 25 Øre til 14 Kr., fra 13 Kr. 25 Øre til 15 Kr. 50 Øre og fra 14 Kr. 25 Øre til 17 Kr. 50 Øre. Desuden skal Arbejderskerne have 60 Kr. aarlig i Dyrtidstillæg, som udbetales med 1 Kr. 15 Øre pr. Uge.

Daglønnen for løst antagne Arbejdersker blev forhøjet fra 2 Kr. 75 Øre til 3 Kr. 50 Øre.

Der beskæftiges under den paagældende Eksportørforening 25 kvindelige Arbejdere, som alle ved denne Overenskomst har opnaaet et Løntillæg af 4 Kr. 40 Øre pr. Uge, idet de alle arbejder paa den højeste Ugeløn.

Overenskomsten gælder fra 1ste Marts d. A. til 1. Marts 1918.

Tekstilarbejderne paa Bechs Klædefabrik i Hjørring. Tekstilarbejderforbundet havde opsagt den paa Bechs Klædefabrik i Hjørring gældende lokale Overenskomst og Priskurant til Ophør 1. Marts i Aar. Fabrikkens Indehaver havde hidtil staaet udenfor Fabrikantforeningen, men indtraadte nu i denne. Forhandlingerne om ny Overenskomst blev derefter ført mellem Forbundet og Industrifagenes Sammenslutning.

Det lykkedes imidlertid ikke at komme til Enighed, og Forbundet varslede derefter paa lovlig Maade Strejke overfor Bechs Klædefabrik. Efter Varslet skulde Strejken være traadt i Kraft den 16. Marts.

Under disse Omstændigheder kom Sagen til Forhandling under Hovedorganisationernes Medvirken. Fællesmøde fandt Sted den 15. Marts.

Det lykkedes her at opnaa Enighed om en ny Overenskomst med meget væsenlige Forbedringer for de paagældende Arbejdere saavel for akkord- som timelønnedes Vedkommende. For visse mandlige Arbejdere andrager Fremgangen ca. 1 Kr. daglig, for andre, og for Kvinderne

noget mindre. Forbedringerne bestaar bl. a. i et Dyrtidstillæg, som er gennemført udenfor Overenskomsten, og som Fabrikantforeningen hævder er aldeles frivilligt. De nye Satser faar tilbagevirkende Kraft fra 1. Marts, og Overenskomsten er iøvrigt løbende sammen med Tekstilfagets Hovedoverenskomst.

Den faste Voldgiftsret.

Tømrerfagets Overenskomst af 1916 (Sag Nr. 187).

Den 17. April 1916 fremsatte Forligsmanden et Mæglingsforslag overfor Dansk Tømrer-Forbund og Centralforeningerne af Murer- og Tømrermestre i Jylland og Østifterne, hvilket Forslag i Løbet af de følgende Dage blev tiltraadt af begge Parter. I Tilslutning dertil udarbejdedes der en Overenskomst mellem Parterne om »Arbejdstid, Betaling og andre indbyrdes Forhold«, hvilken vedtoges i Aarhus den 27. Juni 1916 og foreligger trykt. I Forligets Punkt 9 og Overenskomstens Punkt 8 er det bestemt, at »i de Byer, hvor der i Murerfaget er tvungen Akkord«, forhøjes Timelønnen med 5 Øre for alt Tømrerarbejde, der ikke udføres i Akkord.

Medens der mellem Parterne er Enighed om, at denne Bestemmelse finder Anvendelse for Aarhus, Aalborg, Nørresundby, Randers og Esbjerg, er der Uenighed om, hvorvidt den tillige gælder for andre Steder, og Tømrer-Forbundet har under nærværende Sag begæret Den faste Voldgiftsrets Kendelse for, at Bestemmelsen tillige maa finde Anvendelse for Forbundets Afdelinger i 1) Frederikssund, 2) Glostrup, 3) Hjørring, 4) Holbæk, 5) Københavns Amts 2. Afdeling (Taastrup, Hedehusene), 6) Københavns Amts 3. Afdeling (Ballerup, Maaløv), 7) Middelfart, 8) Roskilde og 9) Vordingborg, medens Arbejdsgiverforeningen har bestridt, at der noget af disse Steder gælder tvungen Akkord i Murerfaget, selv om det faktisk i kortere eller længere Tid og i større eller mindre Omfang har været Skik at give nyt Murerarbejde i Akkord disse Steder.

Retten maa for saa vidt give Arbejdsgiverforeningen Medhold, som der ved »tvungen Akkord« ikke kan forstaas selve dette, at nyt Arbejde i et vist kortere eller længere Tidsrum faktisk har været givet i Akkord. Ordene maa sigte til, at der paahviler Mesterorganisationernes Medlemmer som saadanne en retlig Pligt til at give nyt Arbejde i Akkord, saaledes at der vilde foreligge et Retsbrud — medførende Bod, Erstatningspligt eller andre Retsbrudsfølger — hvis disse Mestre nægtede at give Akkord paa nyt Arbejde og forlangte det udført i Timeløn. Grundlaget for en saadan Retspligt maa være en Forstaaelse mellem Parterne, der har givet sig tilstrækkelig klart og bevisligt Udtryk, hvad enten det nu er gennem en formelig Overenskomst eller gennem en Sædvane, der paa en eller anden Maade fra Mesterorganisationernes Side er anerkendt som bindende for dem.

Tømrerforbundet har til Støtte for sin Paastand fremlagt en Række Erklæringer angaaende Forholdene de forskellige ovennævnte Steder, medens der fra Arbejdsgiverforeningens Side er fremskaffet en Del Mod-Erklæringer.

Paa Grundlag af det saaledes foreliggende Materiale maa Retten statuere, at der i Hjørring og Middelfart, men ikke de øvrige omstridte Steder tilkommer Tømrerne det i Overenskomstens Punkt 8 omtalte 5 Øres Tillæg.

For Hjørrings Vedkommende er nemlig fremlagt dels en udateret Overenskomst mellem Murersvendene og Murermestrene i Hjørring, der hjemler tvungen Akkord ved Nybygninger og lyder paa at skulle træde i Kraft den 1. April 1913, dels en Beretning om et Fællesudvalgs-Møde den 16. Maj 1916, hvor det hedder, at »Udvalget enedes om, at den lokale Overenskomst mellem Murermestrene og Murersvendenes Fagforening i Hjørring af 31. Marts 1913 er ude af Kraft, dog bibeholdes Akkord i samme Omfang som hidtil« — hvilken Vedtagelse ikke ses at kunne forstaas paa anden Maade end at tvungen Akkord bi-

beholdes som i Overenskomsten hjemlet.

For Middelfarts Vedkommende er fremlagt en Middelfart den 26. Januar 1907 dateret Overenskomst mellem 6 Murermestre og Murersvendenes lokale Forening i Middelfart, i hvis § 11 det hedder, at »Mur- og Pudsearbejde paa alle nye Bygninger udføres i Akkord efter Østifternes Priskurant«. Endvidere er det fra Tømrerforbundets Side uimodsagt anført, at denne Overenskomst er underskrevet af samtlige Byens Murermestre og indgaaet paa et Tidspunkt, da Murermestrene ikke stod i Centralforeningen. Da der nu intet er oplyst, der kunde give Grund til at antage, at denne Overenskomst skulde være faldet bort ved Mestrenes Indmeldelse i Centralforeningen, eller at den er lovlig opsagt, maa Retten i nærværende Sag gaa ud fra, at den bestaar endnu.

Hvad derimod de øvrige Steder angaar, med Hensyn til hvilke der er Uenighed, er der ikke fra Tømrerforbundets Side oplyst noget, der viser, at der paahviler Murermestrene en retlig Pligt til at give Nybygnings-Arbejde i Akkord.

Under nærværende Sag har Tømrerforbundet endvidere ønsket Voldgiftsrettens Afgørelse af et andet Punkt, hvorom der er Uenighed mellem Parterne, nemlig hvorvidt der ved Forligsmandens af Parterne tiltraadte Forslag af 17. April 1916 og Overenskomsten af 27. Juni 1916 er indrømmet Svendene Ret til at faa det til Timelønnen lagte Dyrtidstillæg udbetalt ogsaa ved den Timeløns-Udbetaling, der finder Sted som à Conto-Udbetaling paa Akkord, og det saaledes, at Dyrtidstillægget ikke senere kan fradrages ved Akkordens Opgørelse. Forbundet har til Støtte herfor i første Række henvist til Overenskomstens Punkt 21, hvor det hedder: »Ved Opgørelse af Akkordarbejder fradrages kun den almindelige Timebetaling (Timebetalingen for normal Arbejdstid) og Lærlingenes Løn, men ikke det Tillæg, der betales for Over-, Søn-, Helligdags- og Natarbejde m. m., om saadant har fundet Sted«.

Arbejdsgiverforeningen har heroverfor gjort gældende, at Bogstaverne »m. m.« her kun sigter til Bolværksarbejde, Værktøjsgodtgørelse og lign., men ikke til Dyrtidstillæg, idet det ved Forligets Indgaaelse netop kun var Meningen at give »Dyrtidstillæg« til Timelønnen, men ikke til det bedre betalte Akkordarbejde, hvorfor da ogsaa Punkt 10 i Forliget kun taler om et almindeligt 10 pCt.s Tillæg til Prisfortegnelsen, indtil denne (der erkendtes at være forældet) var bleven revideret, men ikke om noget Dyrtidstillæg ved Akkordarbejde.

Da dette Spørgsmaal direkte drejer sig om Forligets Forstaaelse, og da det i Slutningen af Forliget er bestemt, at »Uoverensstemmelser angaaende Forstaaelsen af ovenstaaende afgøres af et Udvalg, bestaaende af to Repræsentanter for hver af Parterne og med Forligsmanden som Opmand«, findes Spørgsmaalet at burde henvises til Afgørelse af dette Nævn.

Efter nærværende Sags Beskaffenhed og Udfald vil dens Omkostninger være at paalægge Parterne med Halvdelen hver.

Kendelse.

Det i ovennævnte Overenskomst af 27. Juni 1916 Punkt 8 omtalte 5 Øres Tillæg tilkommer Tømrer-Forbundets Medlemmer i Hjørring og Middelfart, men ikke i Frederikssund, Glostrup, Holbæk, Københavns Amts 2. og 3. Afdeling, Roskilde eller Vordingborg.

Spørgsmaalet om Dyrtidstillæg ved Akkordarbejde henvises til Afgørelse af det i Slutningen af ovennævnte Forlig af April 1916 omtalte Nævn.

Nærværende Sags Omkostninger betales med 100 Kr. af Dansk Tømrer-Forbund og med 100 Kr. af Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening paa Centralforeningerne af Murer- og Tømrermestre i Jylland og Østifternes Vegne.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F E Bording (V. Petersen.) Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 40 ✻ KØBENHAVN DEN 31. MARTS 1917 ✻ 13. AARGANG.

INDHOLD: Arbejdsløsheds-Statistik. Den nye Ulykkesforsikringslov. Arbejderforsikrings-Raadet. Majdemonstrationen. Lønbevægelser og Konflikter (En Formandssag i Svendborg. Snedkerne ved Thune-Lejren. Tekstilarbejderne paa Silkeborg Dampfarveri). Socialdemokratisk Ungdomsforbund.

Arbejdsløsheds-Statistik.

Med dette Nr. følger Afdelingsskemaet for Marts 1917.

Afdelingsformænd eller -kassérere, hvem Hvervet paahviler, bør sørge for, at Skemaet udfyldes og indsendes til Forbundet senest d. 8. April 1917.

Forretningsudvalget.

Den nye Ulykkesforsikringslov.

Arbejderforsikringsraadet har den 27. Marts 1917 offentliggjort følgende om:

Forsikringsforholdet efter Ulykkesforsikringsloven af 6. Juli 1916 for Bestyrelsesmedlemmer, Tillidsmænd og lign. i Foreninger og Selskaber.

I Anledning af, at der til Raadet er indgaaet flere Forespørgsler om, hvorvidt der paahviler Foreninger og Selskaber Forsikringspligt efter Lov Nr. 205 af 6. Juli 1916 om Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde overfor Medlemmer af deres paa Generalforsamling valgte Bestyrelse, Tillidsmænd o. lign., skal man paa nærværende Tidspunkt til Vejledning med Hensyn til Spørgsmaalet om Lovens Anvendelse paa disse Personer udtale følgende:

1. Et Medlem af en Forenings eller et Selskabs Bestyrelse vil, forsaavidt han ikke udfører andre Funktioner end saadanne, der efter deres Natur er uadskillelig forbunden med eller dog sædvanlig er knyttet til Hvervet som Bestyrelsesmedlem for en Forening eller et Selskab, ikke kunne anses for at være antaget til Arbejde for Foreningen eller Selskabet og har derfor ikke som saadan Ret til Forsikring efter ovennævnte Lov, jfr. § 50. Som Eksempler paa saadanne Funktioner, hvis Udøvelse ikke medfører Ret til Forsikring, skal nævnes, at den paagældende deltager i Bestyrelsesmøder og i det hele i Ledelsen af Foreningens eller Selskabets Anliggender, fører Protokol over Bestyrelsens Forhandlinger, har Indseende med, at Bestyrelsens Beslutninger bringes til Udførelse, fører Tilsyn med Foreningens eller Selskabets Virksomhed og træffer Foranstaltninger til Fremme af Foreningens eller Selskabets Formaal.

2. Hvor det ved Beslutning paa Generalforsamling eller i Bestyrelsen overdrages et Bestyrelsesmedlem eller en Tillidsmand at udføre Arbejde af uvæsentligt Omfang udover de under 1 nævnte, vil der ordentligvis ej heller være Tale om et Tjenesteforhold mellem det paagældende Bestyrelsesmedlem og Foreningen eller Selskabet. Mindre Foreninger, der driver sociale, filantropiske eller selskabelige Formaal, vil som Følge heraf i Reglen ikke være forsikringspligtige overfor Bestyrelsens Medlemmer ved disses Udførelse af det med Foreningens Virksomhed følgende Arbejde.

3. Saafremt der overdrages et Bestyrelsesmedlem eller en Tillidsmand et Arbejde, der har et saadant Omfang og er af en saadan Beskaffenhed, at den paagældende under Udførelsen af samme maa sammenstilles med en Arbejder eller Funktionær i Foreningens eller Selskabets Tjeneste, vil der derimod efter Raadets Formening ordentligvis foreligge et Tjenesteforhold i Lovens For-

stand og dermed Forsikringspligt. Dette Forhold vil navnlig have Betydning for større Foreninger eller Selskaber, eller Foreninger og Selskaber af erhvervsmæssig Karakter.

Afgørelsen af, hvorvidt et Forhold falder ind under det under 2 eller 3 nævnte, maa træffes efter de i det enkelte Tilfælde foreliggende særlige Forhold; hvor Tvivl er tilstede hos en Forenings eller et Selskabs Bestyrelse, vil det være rigtigst at forelægge Spørgsmaalet for Raadet til Afgørelse, og, indtil saadan foreligger, at tegne Forsikring for saadanne Bestyrelsesmedlemmer, med Hensyn til hvilke Tvivl er tilstede.

I Overensstemmelse med ovenstaaende Betragtninger har Raadet truffet nedenstaaende Afgørelser i de forelagte Sager:

A. Statens Sygekasseinspektorat har forespurgt Raadet, om de anerkendte Sygekasser har Forsikringspligt efter Loven overfor deres Funktionærer og Tillidsmænd.

Med Hensyn til Sygekassernes Administration oplyste Inspektoratet følgende:

a) De store Hovedstadskasser og de største Provinsbykasser administreres ordentligvis ved Hjælp af fuldt lønnede Funktionærer, der er ansat efter Kontrakt med Krav paa 3 Maaneders Opsigelse.

b) De øvrige Hovedstads- og Provinsbykasser samt i Reglen de største Landkasser administreres ved Hjælp af delvis lønnede Funktionærer, der vælges af Generalforsamlingerne, og som intet Opsigelsesvarsel kan kræve. Funktionærerne (Formænd, Forretningsførere eller Kasserere, Bude og Sygekontrollører) bebeskæftiges en større eller mindre Del af Dagen eller Ugen for en Løn, der varierer efter Arbejdets Omfang.

c) Det overvejende Antal Landkasser, hvis gennemsnitlige Medlemsantal er c. 400, administreres ved Hjælp af Tillidsmænd (Formænd, Kasserere og Kredsformænd, der gerne tillige er Inkassatorer for Kassen), som vælges af Generalforsamlingerne, og som intet Opsigelsesvarsel kan kræve. Tillidsmændene kan ofte være lønnede med Beløb, der svinger mellem 20 og 50 Øre aarligt pr. Medlem. Udover at deres Hjem er tilgængeligt for Kassens Medlemmer angaaende Sygemeldinger, Overflytning, Indmeldelse o. lign., lægger det dem paahvilende Arbejde i Reglen kun Beslag paa deres Fritid. I visse Tidsrum maa de dog forsømme deres eget Arbejde for at deltage i nødvendige Møder, udarbejde skriftlige Indberetninger til Inspektoratet, indkræve Kontingent m. m.

Raadet besvarede Forespørgslen derhen, at der vil paahvile Sygekasserne Forsikringspligt overfor de under a) nævnte Funktionærer, samt at Kasserne ordentligvis vil have en tilsvarende Pligt overfor de under b) og c) nævnte Funktionærer og Tillidsmænd med Hensyn til det Arbejde, disse udfører udover det Arbejde, der paahviler dem som Deltagere i Ledelsen af Kassens Anliggender.

B. Raadet har modtaget en Forespørgsel, om et Fagforbund har Forsikringspligt efter Loven overfor nedennævnte Personer:

a) Forbundets Formand, der besørger den daglige Ledelse af Forbundets Virksomhed, og som redigerer Fagbladet. Over Forbundets Virksomhed udarbejder han til hver Kongres en detailleret Oversigt, der trykkes og omdeles til Afdelingerne inden Kongressen.

b) Hovedkassereren, der fører Forbundets Regnskaber.

c) Sekretæren, der bistaar Formanden og Hovedkassereren i deres daglige Forretninger.

Saavel Formanden, Hovedkassereren som Sekretæren lønnes med et nærmere fastsat Vederlag.

Forespørgslen besvaredes derhen, at der paahviler Fagforbundet Forsikringspligt overfor de omhandlede Personer med Hensyn til Ulykkes-

tilfælde, der maatte ramme de paagældende under Udførelsen af de angivne Arbejder, jfr. dog § 50.

C. Raadet har modtaget en Forespørgsel, om der paahviler en politisk Forening Forsikringspligt efter Loven overfor nedennævnte Personer:

a) Formanden, hvem det paahviler at skaffe Talere til offentlige Møder og udføre anden hermed forbundet Arbejde, at indvarsle til Bestyrelses- og Medlemsmøder, samt efter bedste Evne at arbejde for almindelig Fremme af Foreningens Formaal. Han oppebærer herfor en aarlig Løn af 120 Kr., hvorhos der ydes ham et aarligt Vederlag af 100 Kr. for hans Arbejde ved Udlevering til Medlemmerne af Rabatkuponer til Teatre etc. Udleveringen af Kuponerne foregaar fra Formandens Hjem, hvor han er pligtig at være til Stede 2 Timer daglig.

b) Kassereren, der fører Regnskabet, Medlemsbøger m. v., hvilket Arbejde tager det meste af hans Fritid. Han er derhos forpligtet til nogle Aftener i hvert Kvartal at være til Stede i et Foreningslokale, for at Medlemmerne dér kan indbetale ham Indskud fra nye Medlemmer o. s. v. Kassereren lønnes med 5 pCt. af Medlemsbidraget, der andrager ca. 6000 Kr. aarligt.

c) Sekretæren, der fører Forhandlingsprotokol ved Bestyrelses- og Medlemsmøder, og som herfor oppebærer et aarligt Vederlag af 25 Kr.

d) 4 Bude, der er Medlemmer af Foreningen, og som de første Søndage i hvert Kvartal og iøvrigt, naar de i deres Fritid finder Anledning til det, opkræver Kontingent hos Medlemmerne. Budene lønnes med en nærmere fastsat Procentdel af det opkrævede Beløb.

Forespørgslen besvaredes derhen, at der maa anses at paahvile Foreningen Forsikringspligt overfor Kassereren og Budene. Derimod antages der ikke at paahvile Foreningen Forsikringspligt overfor Formanden og Sekretæren under Udførelsen af de dem paahvilende Hverv.

Arbejderforsikrings-Raadet.

Ifølge Ulykkesforsikringsloven (Lov af 6. Juli 1916) oprettes et Arbejderforsikringsraad, bestaaende af 4 Afdelinger, hvoriblandt en Industri- og en Søfartsafdeling. I hver af disse Afdelinger skal sidde 2 Arbejdere, hørende til de paagældende Virksomhedsomraader. Efter Indstilling af De samvirkende Fagforbund udnævnes disse af Indenrigsministeriet, ligesom der til hver Afdeling udnævnes 2 Suppleanter paa samme Maade.

Til hver af Pladserne skal indstilles 3 Personer, mellem hvilke saa Ministeriet foretager sit Valg.

Under 17. Februar opfordrede Ministeriet De samvirkende Fagforbund til i Henhold til Loven at foretage disse Indstillinger. Dette er siden sket, for Industriafdelingens Vedkommende efter en Afstemning blandt Repræsentantskabets Medlemmer, for Søfartsafdelingens Vedkommende efter Forhandling med de faglige Organisationer for Søens Arbejdere, som jo ikke tilhører De samvirkende Fagforbund.

Til Industriafdelingen er, som Medlemmer og Suppleanter i Henhold til Afstemningens Resultat, indstillet følgende:

Smed *A. Johansen*, København.
Bødker *E. Svendsen*, do.
Murer *H. A. Lundberg*, do.
Snedker *Martin Petersen*, do.
Væver *I. P. J. Arnskov*, do.
Arbejdsmand *C. Drejer*, do.
Former *Ludv. Christensen*, do.
Arbejdsmand *Sophus Mortensen*, do.
Typograf *Jul. Schrøder*, do.
Møller *A. Bengtson*, do.
Arbejdsmand *Vald. Petersen*, Aarhus.
Snedker *Rasmus Andersen*, Odense.

Til Søfartsafdelingen er foreslaaet som

Medlemmer:
Styrmand *Chr. Christensen*, København.
Matros *Poul Hansen*, do.
Søfyrbøder *Hjl. Jacobsen*, do.
do. *Chr. Jæpelt*, do.
Maskinm. *Oscar Mortensen*, do.
Hovmester *C. Onsager*, do.

Suppleanter:
Styrmand *N. Breinhoff*, do.
Matros *P. Hansen*, do.
Maskinm. *V. Kjærulff*, do.
Søfyrbøder *M. Nielsen*, do.
Matros *N. Nielsen*, do.
Hovmester *K. Splied*, do.

Majdemonstrationen.

Den 26. Marts er nedenstaaende Cirkulære udsendt til samtlige Fagorganisationer i Danmark:

De samvirkende Fagforbund opfordrer herved alle faglige og politiske Organisationer i Danmark til

den 1. Maj 1917

at foranstalte en Demonstration i Lighed med tidligere Aar.

Siden 1890 har Majdemonstrationerne fundet Sted overalt, hvor Arbejderbevægelsen bestaar. Der er *demonstreret for* en lovfæstet Maksimalarbejdsdag paa 8 Timer og for Arbejdernes almindelige Klassekrav og kulturelle Krav og for Verdensfred.

Der er *demonstreret imod* de herskende Klassers Politik nationalt og internationalt, mod det vilde kapitalistiske Kapløb, mod national Undertrykkelse, mod det hemmelige Diplomati, mod Kaprustningerne. I Tilslutning til Udtalelserne fra de internationale socialistiske Kongresser er det ved vore Majdemonstrationer paapeget, at denne Politik nødvendigvis vilde hidføre en Katastrofe, om den ikke ændredes i Tide. Vi har krævet Begrænsning af Rustningerne med fuldstændig Afrustning som Maal, Aabenhed og fuld parlamentarisk Ansvar i udenrigspolitiske Anliggender, fuld national Frihed og Selvbestemmelsesret for alle Folkeslag, økonomisk og kulturelt Samvirke mellem Landene til fælles Gavn.

Verdenskrigen har grusomt bekræftet vor Opfattelse om det hidtilværende Systems Fordærvelse og understreget Nødvendigheden af vore Krav.

Men de seneste Begivenheder i Rusland viser ogsaa Livskraften i Proletariatets Ideer og verdensomspændende Bestræbelser. Midt under den frygtelige Krig afrystes Enevældets Aag og der indføres frie Institutioner i dets Sted. Inden længe vil maaske Branden have bredt si . Inden længe vil maaske ogsaa Reaktionens forbryderiske Styre i andre Lande blive væltet omkuld og Freden blive sluttet mellem frie europæiske Folk.

Under disse Forhold paahviler der Arbejderbevægelsen i de nevtrale Lande en hellig Pligt til at bevare enhver god Tradition og at fremholde Proletariatets gamle Krav, indtil den Tid kommer, hvor den internationale Arbejderbevægelse paany kan samles i sin fælles Kamp for økonomisk Frigørelse, for Menneskelighed og Kultur.

I Overensstemmelse hermed opfordrer vi alle Arbejderorganisationer i de forskellige Byer til at foranstalte Demonstrationer

Tirsdag den 1. Maj.

Fagforeningerne opfordres til, i Forbindelse med de socialdemokratiske Partiforeninger og gennem Arbejdernes lokale Fællesorganisationer at foretage de fornødne Forberedelser, særlig med Hensyn til **Procession gennem Gaderne, hvortil Politiets Tilladelse skal indhentes.**

Fællesorganisationerne anmodes om fortrinsvis at drage stedlige Kræfter frem som Talere ved Majdemonstrationen. Der vil senere blive tilsendt Fællesorganisationerne Bestillingsseddel samt Prøveeksemplar af Festsang og Sange, som vil kunne faas til Anskaffelsesprisen hos De samvirkende Fagforbunds *Kasserer, E. Svendsen*, Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K.

Lønbevægelser og Konflikter.

En Formandssag hos Firmaet L. Lange & Co., Svendborg. Hos nævnte Firma opstod for nogen Tid siden en Formandssag, som i flere Henseender er god at faa Forstand af, og som vi haaber navnlig Arbejdsgiverne — som jo mange Steder har en Tilbøjelighed til at etablere »Formandsstillinger« — vil skrive sig bag Øre. Sagen forebragtes De samvirkende Fagforbund ved Skrivelse af 30. Januar.

Det drejede sig om to Arbejdsmænd, Niels Clausen og P. Jeppesen, hvem Firmaet forbød at være Medlem af Fagforeningen. Forbudet fastholdtes overfor Afdelingens Repræsentanter, da disse henvendte sig til Firmaet om Sagen. Forbundet henvendte sig derpaa til Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning og opfordrede denne til at paalægge Firmaet at tilbagetage sit Forbud. Men Sammenslutningen hævdede, at Klagen var uberettiget og tilføjede, at forsaavidt den fastholdtes, forventede man den gjort til Genstand for Forhandling i Henhold til de gældende Mæglings- og Voldgiftsregler.

Men da det drejede sig om et Brud paa Septemberforliget, ansaa Forbundet alt dette for ufornødent Omsvøb og krævede Sagen indbragt for Den faste Voldgiftsret med det sædvanlige forudgaaende Forhandlingsmøde. Arbejdsgiverforeningen stillede sig imidlertid paa »Sammenslutningen«s Standpunkt; men efter yderligere Skriveri frem og tilbage kom der dog et Fællesmøde istand.

Her fastholdt Arbejdsgiverne deres Krav om faglig Mægling og Timandsmøde, og — for ikke at faa selve Sagen druknet i formelle Stridigheder indgik Forbundet herpaa, idet man dog tog alle nødvendige Forbehold overfor eventuelle lignende Tilfælde i Fremtiden.

De saaledes foranledigede nye Forhandlinger bragte dog ikke Enighed tilveje, og under 8. Marts indbragtes Sagen af De samvirkende Fagforbund for Den faste Voldgiftsret.

Men den 14. Marts modtog De samvirkende Fagforbund en Skrivelse fra Arbejdsgiverforeningen, hvori meddeles, at Sagen er »yderligere bleven drøftet mellem Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning og A/S L. Lange & Co.«, og at Firmaet *har erklæret sig villigt til at frafalde Forbudet mod, at de to Mænd tilhører nogen Fagforening.*

Hermed havde Forbundets Standpunkt sejret fuldtud, og Klagen bortfaldt derfor af sig selv. Men man kan ikke andet end undre sig over, al de mange kloge Mænd i Arbejdsgiverforeningen og Jærnindustriens Sammenslutning ikke har kunnet komme til det Resultat noget før. Sagen, der har verseret nogle Maaneder, har været Genstand for omstændelig og vidtløftig Skriveri frem og tilbage mellem alle forskellige Instanser, der er afholdt Mæglingsmøder og Fællesmøder med dertil hørende Rejseudgifter — og Besvær. Senest er Den faste Voldgiftsret ulejliget. Og saa ender man alligevel med i sidste Øjeblik at bøje sig for Forbundets Krav.

Det hænder ikke sjældent, at Arbejdsgiverne og deres Presse taler om »manglende Fasthed« indenfor Arbejdernes Organisationer. Forløbet af denne Sag tyder paa, at Arbejdsgiverne selv trænger til noget mere organisatorisk Fasthed.

Eller — er alligevel de mange kloge Mænd i Arbejdsgivernes Organisationer ikke slet saa kloge, som de gerne vil have os til at tro?

Snedkerne ved Thune-Lejren. Fra Arbejdsgiverforeningen indløb under 6. Marts Klage over, at Bygningssnedkerne havde iværksat Strejke overfor et bestemt Stykke Arbejde i Baraklejren ved Thune-Stillingen, og der truedes med Klage over det skete til Den faste Voldgiftsret.

Den 12. Marts fandt der i Anledning af denne alvorlige Begivenhed et Fællesmøde Sted mellem Repræsentanter for de to Hovedorganisationer og Parterne, og her kom man

til det overraskende Resultat, at der slet ikke var Tale om nogen Strejke, men derimod havde der været en Uoverensstemmelse om Betalingen for Beslaaning af Vinduesrammer. Efter Svendenes Mening var Betalingen altfor lav, og da Mesteren nægtede at yde mere, tilbød Svendene at lade Sagen afgøre af den faglige Voldgiftsret, men dette nægtede Mesteren at gaa med til. Da nu de omstridte Rammer skulde opsættes, nægtede Svendene at gøre dette, saalænge der ikke var Enighed om Beslaaningen. Om nogen Standsning af Arbejdet kan der slet ikke være Tale, allerede af den Grund, at Værkføreren og Formanden paa Værkstedet tog ud og satte Luftlemmene op og Svendene udførte det øvrige Arbejde, uanfægtet af dette Spørgsmaal.

Mestrene ønskede ved Fællesmødet, at Svendene skulde erkende, at der forelaa en Arbejdsstandsning. Blot de vilde gøre dette, vilde Mestrene allernaadigst lade Sagen falde. Men det vilde Svendene af let forstaaelige Grunde ikke, og Mødet endte derfor uden Resultat.

Tekstilarbejderne paa Silkeborg Dampfarveri og kemiske Tøjrensningsanstalt. Under 20. Marts meddelte Arbejdsgiverforeningen, at den d. 9. s. M. havde optaget ovennævnte Virksomhed og protesterede imod, at Arbejdet nu af Tekstilarbejderforbundet var bleven standset uden Varsel, efter at nogle lokale Overenskomstforhandlinger var endt uden Resultat. Man bestred Strejkens Lovlighed, krævede Arbejdet genoptaget og erklærede sig iøvrigt beredt til Forhandling.

Sagen blev paa sædvanlig Maade forebragt Forbundet, Arbejdet blev ikke genoptaget; men det kom til Forhandling ved et Fællesmøde 27. Marts.

Her lykkedes det at komme til Enighed om en Overenskomst baseret paa Ugelønning. For Farvere og Rensere fastsattes denne til 24 Kr., efter 6 Mdr. 27 Kr. og efter 12 Maaneder 31 Kr. samt 1 Kr. i Dyrtidstillæg til alle Satser.

Kvindelige Arbejdere lønnes saaledes: Mellem 16 og 18 Aar ved Antagelsen 11 Kr., efter 3 Mdr. 12½ Kr., efter 6 Mdr. 14 Kr. Over 18 Aar henholdsvis 12½, 14 og 16 Kr. med 1 Kr. i Dyrtidstillæg til alle Satser. Overarbejde betales med et Tillæg af 33⅓ pCt. indtil Kl. 8 Aften, derefter samt paa Søn- og Helligdage med 75 pCt. Paa ekstra Helligdage i Sæsonen (Skærtorsdag, Langfredag, St. Bededag og Kr. Himmelfartsdag) betales dog foruden Ugelønnen kun Helligdagstillægget.

Arbejdstiden fastsattes til 57 Timer ugentlig. Et Lærlingeforhold ordnedes paa tilfredsstillende Maade. Normen indførtes. Overenskomsten gælder til den med 3 Mdr.s Varsel opsiges til en 1. April.

Der havde ikke tidligere været Overenskomst med Firmaet, Arbejdstiden havde været 60 Timer ugentlig og Forholdene havde iøvrigt været ganske uordnede. Overarbejdstillæg kendtes saaledes ikke. Lønningsmaaden havde hidtil været Timeløn.

Ved Overenskomsten er den almindelige ugentlige Fortjeneste for Firmaets eneste voksne mandlige Arbejder forhøjet med 3 Kr. og for de kvindelige Arbejdere med 3 Kr. 80 Øre.

Socialdemokratisk Ungdomsforbund

afholder Kongres 5. og 6. April i Aalborg og har indbudt De samvirkende Fagforbund til at lade sig repræsentere. Forretningsudvalget har modtaget Indbydelsen og valgt Kasserer *E. Svendsen* som sin Repræsentant.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F E. Bording (V. Petersen.) Kbhvn.

AFDELINGS-SKEMA

angaaende

Arbejdsløsheden i Marts Maaned 1917.

Bemærk! Naar *ingen* Arbejdsløse eller *ingen* tabte Arbejdsdage skal angives, bedes man sætte et **tydeligt 0**. Hvor intet Tal kan angives, bedes man sætte et **?**

1. Byens Navn?	
2. Organisationens Navn?	
3. Antal Medlemmer?	
4. Hvormange af Organisationens Medlemmer var arbejdsløse: I Midten af Maaneden? Ved Slutningen af Maaneden?	
5. Hvormange Arbejdsdage er der ialt gaaet tabt for Medlemmerne paa Grund af Arbejdsløshed i Maanedens Løb (Søn- og Helligdage eller lignende Fridage medregnes ikke, med mindre der i Almindelighed arbejdes 7 Dage om Ugen)?	
6. For hvormange Dage er der udbetalt Understøttelse (alle understøttede Dage)?	
7. Hvormeget er der udbetalt til Understøttelse af Arbejdsløse og Rejsende i Maanedens Løb: a) Af Arbejdsløshedskassen? b) Af Fagorganisationen?	

Formandens Navn: .....

— Adresse: .....

NB. Fagforeningerne bedes indsende dette Skema til det Forbund, hvoraf de staar som Afdeling, eller kunne staa som Afdeling, saaledes at Skemaet er Forbundet i Hænde senest d. 8. April 1917.

Enkeltstaaende Foreninger, i hvis Fag der ikke findes noget Forbund, bedes sende deres Skemaer direkte til De samvirkende Fagforbund, Nørrefarimagsgade 49,[1] Kbhvn. K.

Angaaende Forsendelsen bemærk:

Det udfyldte Skema kan forsendes i aaben Konvolut som Tryksag, Portoen er da 4 Øre (indenfor Københavns Postomraade 2 Øre). Men der maa da iagttages følgende:

Spørgsmaalene 3—7 maa kun besvares med Tal (*0* for *ingen*). Byens og Organisationens Navn saavel som Formandens Navn og Adresse kan derimod skrives paa sædvanlig Maade. Skrives der Tekst udover dette, maa Forsendelsen frankeres som Brev.

P. F. V.

Carl F. Madsen.

Peder Hedebol.

F.E.BORDING KØBENHAVN.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 41 ✻ KØBENHAVN DEN 7. APRIL 1917 ✻ 13. AARGANG.

INDHOLD: Ulykkesforsikringsloven. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmænd ved Odense Havn. Bagerne i Jylland. Skotøjsarbejderne i København Glarmestersvendene i Jylland). Den faste Volgiftsret.

Ulykkesforsikringsloven.

Organisationernes Forsikringspligt.

I forrige Nummer af »Arbejderen« var gengivet et Cirkulære fra Arbejderforsikringsraadet vedrørende Bestyrelsesmedlemmer og Funktionærers Forsikringsforhold efter den nye Ulykkesforsikringslov. Af Cirkulæret fremgik, at Bestyrelsesmedlemmers Virsomhed kun vil henhøre under Loven i Tilfælde af, at der tildeles dem direkte Funktionærhverv, og som Eksempel var anført et Fagforbund, hvis 3 fast ansatte Tillidsmænd — Formand, Hovedkasserer og Sekretær (saavel som det øvrige Kontorpersonale og eventuel anden Medhjælp) — skulde være forsikrede mod Ulykkestilfælde.

Derimod var der ingen Afgørelse af, hvorvidt Fagforeningskasserere — Afdelings- og eventuelt Værkstedskasserere skulde holdes forsikrede, men der fandtes i Cirkulæret en anden Afgørelse, omhandlende en Vælgerforening, og denne Afgørelse gik ud paa, at Kassereren og Inkassatørerne skulde forsikres, medens Formanden og Sekretæren (Protokolfører) ikke kunde anses for hørende under Loven.

En Fagforeningskasserer maa i Almindelighed være ligestillet med den omhandlede Vælgerforeningskasserer, ligesom Inkassatorer i en Fagforening paa samme Maade maa ligestilles med Vælgerforeningens Inkassatorer, i hvert Fald, hvis Inkassationen sker i Medlemmernes Hjem eller dog paa flere Steder for samme Inkassator. Hvor Inkassationen foregaar paa Værksted, umiddelbart efter Arbejdets Ophør eller i en Arbejdspause eller lejlighedsvis maaske under selve Arbejdet, er Fagforeningens (eller Værkstedsklubbens) Forsikringspligt mere tvivlsom, men dog ikke udelukket.

Det kan næppe omtvistes, at Forsikringspligten paahviler den Organisation — Hovedforbund, Afdeling eller Klub — der har valgt eller ansat den omhandlede Tillidsmand eller Funktionær, og Følgen deraf bliver derfor, at alle Forbundsafdelinger bør tegne Forsikring, hvis ikke en mere fælles Ordning kan naaes. En saadan enkeltvis Forsikring vil mindst koste 2 a 3 Kr. pr. Person i aarlig Præmie, alt efter Bestillingens Omfang, men muligvis vil denne Forsikringspligt let undgaa en hel Del Afdelingers Opmærksomhed, saaledes at et eventuelt Ulykkestilfælde vil ramme Afdelingen med hele Erstatningsansvaret.

Et af de større Fagforbund har derfor valgt den Udvej at tegne Forsikring omfattende hele det Ansvar, der efter Loven kan komme til at paahvile saavel Forbundet som dets Afdelinger og Underafdelinger (Værkstedsklubber).

Der fandtes indenfor Forbundets Omraade: 12 fuldtbeskæftigede Tillidsmænd og Funktionærer, af hvilke nogle af Forbundet oppebar de 3000 Kroner i aarlig Løn, der er Lovens Maksimumsgrænse for »tilsynshavende, Kontorpersonale og lign.«, 65 delvis beskæftigede Afdelingskasserere og 350 Klubkasserere.

For den ene af de 12 førstnævnte (Formanden), der rejser meget, tegnedes en Rejseforsikring paa 9 Kr. aarlig, medens de andre 11 regnedes for Kontorarbejdere med 3 Kr. aarlig Præmie.

De 65 Afdelingskasserere ansloges

til en gennemsnitlig Arbejdstid af 300 Timer aarlig og beregnedes derefter til en Præmie for 6½ Person og for de 350 Klubkasserere regnedes med gennemsnitlig ca. 50 Timers aarligt Arbejde eller ligeledes til en Præmie for 6½ Person.

Ved at tegne en saadan enkelt samlet (upersonlig) Forsikring er der opnaaet for en Præmie beregnet efter 13 Personer (à 6 Kroner) at holde 415 Personer forsikrede, hvilket enkeltvis ellers vilde have andraget over 8000 Kroner.

For de 350 Klubkassereres Vedkommende er Forsikringen — der kun gælder 1 Aar — tegnet saaledes, at den ophæves, hvis Arbejderforsikringsraadet afgør, at deres Virksomhed ligger udenfor Lovens Rammer.

For de fuldt beskæftigede Tillidsmænds og Funktionærers Vedkommende, hvis Virksomhed fører dem ind paa Felter udenfor Organisationens Omraade og saaledes, at deres Virksomhed indenfor og udenfor dette vanskelig kan skilles, er der tegnet en særlig Forsikring, omfattende Ulykkestilfælde udenfor Loven, men saavel denne som de lovpligtige Forsikringer omhandler kun Ydelser — Dagpenge og Erstatninger — i det Omfang, som er angivet i Loven (altsaa ikke Dagpenge i de første 13 Uger og ikke højere Dagpenge eller større Invaliditetserstatninger end de lovmæssige).

Det henstilles iil Overvejelse, hvorvidt andre Organisationer vil følge den her angivne Fremgangsmaade, idet bemærkes, at Forpligtelsen til at tegne Forsikring allerede er indtraadt den 1. April d. A.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmænd ved Odense Havn. Den 17. Marts paabegyndtes en Forhandling mellem Repræsentanter for Hovedorganisationerne og Parterne om en ny Overenskomst for Havnearbejderne i Odense. Disse Forhandlinger strakte sig over flere Dage til sent paa Aftenen. Der skulde nemlig udarbejdes en fuldstændig ny Akkordprisliste med en Masse Punkter, og der skulde ligeledes skaffes Enighed om Indholdet af de almindelige Bestemmelser.

Det lykkedes dog, trods alt, at overvinde Vanskelighederne og at naa til Enighed om et Forslag til Overenskomst om Løn og Arbejdsvilkaar, som gav Arbejderne væsentlige Fordele. Forslaget er senere godkendt af Arbejderne ved Odense Havn og Overenskomsten er derefter traadt i Kraft.

Bagerne i Jylland. Den 15. Maj 1912 blev der afsluttet en Overenskomst mellem Bageri- og Konditoriarbejdernes Forbund i Danmark og Nørrejysk Bagerforening. Løningerne, som den Gang fastsattes, var kun smaa. For Bagersvende i Brødfabrikker blev Mindstelønnen 23 Kr. og for Første- og Enesvende 25 Kr. Arbejdstiden er 63 Timer om Ugen.

I Fintbrødsbagerier og blandet Drift m. m. blev Lønnen sat til 19 Kr. det første Aar efter udstaaet Læretid, 20 Kr. det andet Aar og derefter 22 Kr.

Arbejdstiden er 66 Timer om Ugen.

Man vil forstaa, at disse Lønninger nu er i høj Grad forældede og urimelige. Bagerforbundet har derfor opsagt Overenskomsten til Ophør 11. April i Aar og forlangt klækkelige Lønforhøjelser. Der ønskes en Mindsteløn af 28 Kr. ugentlig indenfor begge Brancher. Den lange Arbejdstid forlanges nedsat til 54 Timer som i København. Desuden er der stillet Krav om forskellige andre Forbedringer.

Ved et Fællesmøde den 27. Marts naaede man ikke til Enighed. Arbejdsgiverne krævede endog, at Svendene skulde frafalde Kravet om Arbejdstidsforkortelsen og helst ogsaa de øvrige Forlangender; saa først kunde der efter deres Mening blive Tale om en Forhandling om et eventuelt mindre Tillæg til Lønnen. Det vil være let at indse, at Svendene ikke kunde gaa ind paa denne Tankegang, og Forhandlingerne maatte derfor afsluttes uden Resultat.

Forbundet har nu varslet Arbejdsstandsning fra den 12. April.

Lønbevægelsen omfatter noget over 500 Medlemmer.

Glarmestersvendene i Jylland. Overenskomsten mellem Glarmestersvendenes Forbund og Glarmesterlavets anden Afdeling (Jylland) udløb den 1. April.

Der har været ført Forhandling om en ny Overenskomst, først i Aarhus og senere i Arbejdsgiverforeningen; her standsede Forhandlingerne paa Grund af Mestrenes Holdning overfor Kravet om Timelønnens Forhøjelse. Denne har i Jylland været fra 38 til 45 Øre foruden et Dyrtidstillæg af 12 a 16 Kr. om Maaneden; dette Dyrtidstillæg er dog ikke af stor Betydning, da det staar enhver Mester frit for, om han vil yde det. Med andre Ord har Svendene i Jylland en Ugeløn af 25—28 Kr.

Man vil heraf kunne forstaa, hvor nødvendigt det maatte være nu at forlange en Forhøjelse, som kunde bringe Timelønen op paa lignende Højde som i andre Fag, og som svarer til Tidernes Forhold. Men fra Lavets Side tilbød man at give et Tillæg af 3 Øre pr. Time, og dermed skulde saa den Sag være færdig.

Den 1. April nedlagdes Arbejdet hos Medlemmerne af Glarmesterlaugets anden Afdeling: Jylland, men den 2. April blev der holdt et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen, hvor foruden Hovedorganisationerne, Laugets Afdeling og Glarmestersvendenes Forbund var repræsenteret. Her lykkedes det at naa til Enighed om Forlængelse af Overenskomsten til 1. Februar 1918 imod Indførelse af en Del Forhøjelser og Forbedringer.

Der var det ejendommelige ved den gamle Overenskomst, at der var fastsat baade en Minimalløn og en Maksimalløn. Den laveste Løn var 38 Øre og den højeste 45 Øre. Der er nu her sket den Forbedring, at Lønnen det første Aar efter Læretiden er 45 Øre og derefter 51 Øre pr. Time.

Søn- og Helligdagsarbejdet fra Kl. 6 Morgen til Kl. 12 Middag, der hidtil betaltes med 65 Øre pr. Time, skal nu betales med 50 pCt. Tillæg til Timelønnen, og i Tiden efter Kl. 12 med 100 pCt. Tillæg i Stedet for 1 Kr. Timen.

For det saakaldte Hjælpearbejde forhøjedes Timebetalingen fra 50 Øre til 55 Øre, og ledige Svendes Hjælp ved Indsætning af Spejlglasruder betales fremtidig med 1 Kr. pr. Time i Stedet for 85 Øre.

Der ydes Svendene et Dyrtidstillæg af 12 Kr. pr. Maaned for ugifte og 16 Kr. for gifte, men saaledes, at hvis en Svend ikke har været i Arbejde en hel Maaned, afregnes Dyrtidstillægget i Forhold til det Antal Dage, i hvilke han har været i Arbejde.

Som Regel for Behandling af faglig Strid indførtes den af Hovedorganisationerne vedtagne Norm. Til 1. Februar 1918 kan Overenskomsten opsiges med 3 Maaneders Varsel eller derefter med samme Varsel til en senere 1. Februar.

Strejken hæves straks og Arbejdet genoptages snarest og senest Lørdag den 7. April.

Skotøjsarbejderne paa de mek. Fodtøjs Reparationsværksteder i København. Der har i nogen Tid været rejst et Lønspørgsmaal ved de mekaniske Fodtøjs-Reparationsværksteder i København. Den hidtil gældende Overenskomst er opsagt til Ophør 1. April, og der har været ført Forhandlinger mellem Parterne, men uden Resultat.

Forholdene indenfor denne Branche er af en egen Art. Det drejer sig mest om mindre Værksteder med 3—4 Svende, og Reparationernes Beskaffenhed er meget forskelligartet, ligesom Arbejdet fremkommer med stor Uregelmæssighed. Paa Grund heraf gik man for en halv Snes Aar tilbage bort fra Akkordsystemet, og der er siden blevet arbejdet paa fast Ugeløn.

Denne Ugeløn er det, Svendene har forlangt forhøjet, men ved Forhandlingerne med Mestrene erklærede disse, at de nu vilde bort fra den faste Ugelønning og tilbage til Akkordsystemet, hvorfor de havde udarbejdet et Forslag til Akkordlønning. Men denne Forandring vilde som sagt være højst uheldig for Svendene, og disse protesterede imod den og fastholdt deres Forlangende om, at Ugelønningen skulde vedblive at gælde.

Den 23. Marts, da Sagen naaede frem til Fællesmøde, hvor ogsaa Hovedorganisationerne var repræsenterede, diskuterede man væsentligst, hvorvidt det vilde være gørligt at indføre Akkord, men Svendene fastholdt deres Standpunkt og krævede den nuværende Lønningsmaade opretholdt, fordi kun den er forenelig med Arbejdets Art. Mestrene blev desuagtet ved deres, og Deltagerne i Mødet skiltes uden at Resultat var opnaaet.

Konflikten omfatter ca. 80 Svende.

Den faste Voldgiftsret.

Ligkistesnedkerne hos Firmaet N. P. Rostrup.

Sag Nr. 188.

Den faste Voldgiftsrets Kendelse af 28. Marts 1917 i Sag Nr. 188: De samvirkende Fagforbund mod Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening paa Snedkerlavets Afdeling for Ligkistesnedkere og Firmaet N. P. Rostrups Vegne.

Firmaet N. P. Rostrup, der i mange Aar har drevet Ligkistefabrikation, blev efter Indehaverens Død d. 7. Januar 1911 overtaget af dennes Søn, Aage Rostrup, der er teologisk Kandidat og ikke tidligere havde haft med Forretningen at gøre.

Paa Firmaets Værksted har der i de senere Aar været beskæftiget ca. 4 Snedkersvende, og de samme Svende har ofte arbejdet dér i en Aarrække. Den 14. December 1916 blev der mellem Firmaet og den ene af Svendene, P. A. Petersen, som havde arbejdet paa Værkstedet siden Januar 1909, oprettet en Kontrakt, hvorefter Petersen fra den følgende Dag tiltraadte Stillingen som Formand hos Firmaet: Som saadan skulde han overtage «Ledelsen paa Firmaets Værksted som Mesterens Stedfortræder og Tillidsmand. Han sørger for Indkøb af Træ hos Tømmerhandlerne, skærer Træet til og limer det til Brug for Svendene, udbetaler Pengene paa Lønningsdagen, antager og afskediger Svende m. m. ligesom han er pligtig til at deltage i Ekspeditionen i Butikken, alt med Ansvar overfor Mesteren.«

Forsaavidt hans øvrige Arbejde tillod det, skulde han dog selv arbejde med paa Værkstedet, men ikke deltage i Akkorder. Hans Løn blev sat til 2600 Kr. aarlig + 1/4 pCt. af Forretningens aarlige Omsætning, og Opsigelsesvarslet blev for begge Parter sat til 3 Maaneder. Endelig hedder det i Kontrakten: »Som Mesterens Tillidsmand overfor Svendene er Formanden ikke Medlem af Fagforeningen.«

De samvirkende Fagforbund har nu gjort gældende, at Petersens Stilling paa Værkstedet i Virkeligheden ikke er undergaaet nogen Forandring af Betydning, og at hans Formands-Stilling saaledes kun er en Titel og den trufne Ordning altsaa i Strid med Septemberforligets Punkt 5. De har derfor paastaaet Firmaets Forbud mod, at Petersen er Medlem af Fagforeningen kendt ulovligt, og de Indklagede paalagt Sagens Omkostninger.

De Indklagede har hævdet, at Petersen er Formand ikke blot af Navn, men ogsaa af Gavn, idet han i Virkeligheden er Firmaets Tillidsmand og Arbejdets Leder. De har derfor paastaaet sig frifundet og Sagens Omkostninger paalagt Klagerne.

Retten maa nu vel mene, at der under almindelige Forhold ikke paa et Værksted, der beskæftiger saa faa Arbejdere, som her er Tale om, kan antages at være Trang til en Formand i Septemberforligets Forstand som Arbejdets Leder ved Siden af Forretningens Indehaver. Videre maa det fremhæves, at naar man, som her, ændrer et i aarevis bestaaende Forhold ved at gøre en af Virksomhedens Svende til Formand, maa det være vedkommende Firmas Sag at oplyse tvingende Grunde for en saadan Forandring. Retten finder imidlertid, at der under Sagens Forhandling for Retten, under hvilken saavel Forretningens Indehaver som P. A. Petersen og to af Firmaets Svende har afgivet Forklaring, er tilvejebragt fyldestgørende Bevis i saa Henseende. Det maa efter de om denne Forretning oplyste ganske særlige Forhold — herunder navnlig, at Indehaveren savner de nødvendige faglige Forudsætninger

— erkendes, at det efterhaanden havde vist sig ganske nødvendigt for Forretningen at have en fagkyndig Mand som Leder af Arbejdet, og at Petersen for Tiden i Virkeligheden indtager Stillingen som saadan. Han vil derfor være at anerkende som Formand i Septemberforligets Forstand og de Indklagede vil saaledes være at frifinde, hvorhos Sagens Omkostninger vil være at paalægge Klagerne efter Omstændighederne med 100 Kr.

Kendelse.

De Indklagede, Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening paa Snedkerlavets Afdeling for Ligkistesnedkere og Firmaet N. P. Rostrups Vegne, bør for Tiltale af Klagerne, De samvirkende Fagforbund, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Klagerne med 100 Kr.

Arbejdsløsheden
i Januar Maaned 1917.

Nedenstaaende Oplysninger om Arbejdsløsheden i Januar 1917 omfatter ialt 63 Fag eller Organisationer med ialt ca. 151,500 Arbejdere. Antallet af Arbejdsløse blandt disse var ved Maanedens Udgang ca. 14,200 eller 9,4 pCt. Antallet af de i Maanedens Løb tabte Arbejdsdage er opgjort til ca. 254,400 eller 1,7 Dage pr. Medlem. Af Fag, for hvilke Oplysninger mangler, nævnes: Forgyldere, Glarmestre, Børstenbindere, Jern- og Metalslibere. Desuden er de meddelte Oplysninger ufuldstændige for Skibstømrere, Arbejdsm. og Kvindel. Arbejderforb.

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Københ. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Tilvirkning af Næringsmidler og andre Fortæringsgst.												
Mølleriarbejdere	133	133	»	»	525	525	10	288	658	658	10	288
Bageri- og Konditr. arb.	1269	1269	141	2733	1696	1696	98	2099	2965	2965	239	4832
Sukkervarearbejdere	532	532	22	341	174	174	7	314	706	706	29	655
Bryggeriarbejdere	2650	2650	2	24	1422	1422	19	361	4072	4072	21	385
Slagteriarbejdere	833	833	72	1425	2748	2748	57	567	3581	3581	129	1992
Skraatobaksarbejdere	208	208	3	88	539	539	15	541	747	747	18	629
Tobaksarbejdere	4384	4384	69	1779	2582	2582	27	735	6966	6966	96	2514
Tekstilindustri.												
Tekstilarbejdere	1877	1877	»	24	5835	5835	46	1091	7712	7712	46	1115
Sejlmagere	26	26	»	24	—	—	—	—	26	26	»	24
Rebslagere	24	24	»	»	250	250	4	166	274	274	4	166
Beklædningsindustri og Toiletvirksomhed.												
Skræddere	3747	3747	141	1550	2820	2820	174	1320	6567	6567	315	2870
Handskemagere	53	53	4	121	10	10	2	62	63	63	6	183
Hattearbejdere	395	395	»	»	115	115	4	110	510	510	4	110
Skotøjarbejdere	2647	2647	19	592	1027	1001	23	775	3674	3648	42	1367
Barberere	590	590	32	570	475	475	34	707	1065	1065	66	1277
Jordarbejdere, Bygnings- og Møbelindustri.												
Brolæggere	87	87	48	1044	84	68	56	1420	171	155	104	2464
Murere	2005	2005	626	9660	4810	4810	3038	45000	6815	6815	3664	54660
Murarbejdsmænd	1040	1040	270	3071	—	—	—	—	1040	1040	270	3071
Hustømrere	1481	1481	44	461	3853	3834	391	7218	5334	5315	435	7679
Skibstømrere	295	295	»	»	491	467	»	»	786	762	»	»
Snedkere	4119	4119	43	1129	3858	3858	134	3901	7977	7977	177	5030
Billedskærere	116	116	»	»	64	64	»	»	180	180	»	»
Malere	1997	1997	702	18784	2627	2627	1195	27500	4624	4624	1897	46284
Sadelm. og Tapetserere	955	955	72	1791	502	502	19	425	1457	1457	91	2216
Stukkatører	90	90	7	133	7	7	»	»	97	97	7	133
Gas- og Vandarbejdere	67	67	2	20	—	—	—	—	67	67	2	20
Skorstensfejere	64	64	»	»	44	44	»	»	108	108	»	»
Ovnsættere	12	12	2	150	—	—	—	—	12	12	2	150
At overføre	31696	31696	2321	45514	36558	36473	5353	94600	68254	68169	7674	140114

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Københ. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Overført...	31696	31696	2321	45514	36558	36473	5353	94600	68254	68169	7674	140114
Trævareindustri, samt Industrier i hvilke Træ indgaar som en væsentlig Bestanddel.												
Træindustriarbejdere	717	717	15	318	2361	2361	90	2733	3078	3078	105	3051
Bødkere	272	272	5	43	518	518	51	1252	790	790	56	1295
Drejere	110	110	»	»	241	241	2	246	351	351	2	246
Karetmagere	366	366	»	16	571	571	11	323	937	937	11	339
Barnevognsarbejdere	15	15	»	»	—	—	—	—	15	15	»	»
Korkskærere	220	220	»	600	30	30	»	»	250	250	»	600
Kurvemagere	180	180	16	239	—	—	—	—	180	180	16	239
Læder- og Lædervareindustri.												
Lohgarvere	102	102	1	27	115	115	1	12	217	217	2	39
Hvidgarvere	47	47	»	15	36	36	»	9	83	83	»	24
Forarbejdning af Sten, samt Ler- og Glasvarer.												
Keramikere	929	929	4	140	—	—	—	—	929	929	4	140
Pottemagere	58	58	»	»	46	46	2	12	104	104	2	12
Stenarbejdere	161	161	10	132	340	340	6	168	501	501	16	300
Glasarbejdere	231	231	»	»	207	207	»	»	438	438	»	»
Forarbejdning af Metal og Metalgenstande, herunder Tilv. af Maskiner og Instrum.												
Guld-, Sølv-, Elektropl.	510	510	»	»	235	235	»	»	745	745	»	»
Kobbersmede	90	90	9	188	61	61	1	10	151	151	10	198
Blikkenslagere	791	791	47	682	473	473	18	328	1264	1264	65	1010
Metaltrykkere	96	96	2	21	7	7	»	»	103	103	2	21
Gørtlere og Metalarbejd.	336	336	2	61	75	75	»	»	411	411	2	61
Urmagere	70	70	»	»	161	161	2	40	231	231	2	40
Instrumentmag. (chir.)	36	36	»	»	—	—	—	—	36	36	»	»
Smede og Maskinarb.	9300	9300	196	5395	6841	6841	117	2365	16141	16141	313	7760
Formere	425	425	19	592	1175	1175	45	1818	1600	1600	64	2410
Elektrikere	994	994	30	354	806	806	9	210	1800	1800	39	564
Industri i litterær og kunstnerisk Retning.												
Bogbindere	1855	1855	4	127	218	218	4	113	2073	2073	8	240
Litografer	392	392	11	195	104	104	1	27	496	496	12	222
Typografer	2501	2501	»	»	1694	1616	24	657	4195	4117	24	657
Papirindustri.												
Papirindustriarbejdere	214	214	»	»	1113	1113	3	59	1327	1327	3	59
Dansk Arbejdsmandsf.	19000	13500	2080	35200	30000	17300	3020	48500	49000	30800	5100	83700
Arbejdsm. Forbund for Gentofte og Lyngby	—	—	—	—	760	760	189	1998	760	760	189	1998
Lager- og Pakhusarb.	672	672	19	229	—	—	—	—	672	672	19	229
Kedel- og Maskinpass.	737	737	13	142	1057	1031	34	632	1794	1768	47	774
Kellnere	903	903	106	2300	592	592	44	1100	1495	1495	150	3400
Kvindel. Arbejderforb.	2900	2690	169	2910	1100	737	15	250	4000	3427	184	3160
Brødkuske	291	291	1	22	—	—	—	—	291	291	1	22
Handels- og Kontormdh	1373	1373	20	587	4344	4344	35	882	5717	5717	55	1469
Tilsammen	78590	72880	5100	96049	91839	78587	9077	158344	170429	151467	14177	254393

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsgade 49, 1. Sal. Kbhvn. K.
Telefoner 3541 og 10541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 42 ✻ KØBENHAVN DEN 14. APRIL 1917 ✻ 13. AARGANG.

INDHOLD: Den nye Ulykkesforsikringslov. Andragende. Krav om Repræsentation. Lønbevægelser og Konflikter (Kvinderne hos Emil Møller, Horsens. Murarbejdsmændene i Odense og Holeby. Mølleriarbejderne. Skorstensfejerne paa Frederiksberg. Stukkatørerne hos Arkitekt Garde). Samling. Meddelelser.

Den nye Ulykkesforsikringslov.

Forsikringsforholdet efter Ulykkesforsikringsloven af 6. Juli 1916 for Hjemmearbejdere.

I Anledning af, at der til Raadet er indgaaet flere Forespørgsler om Forsikringsforholdet efter Ulykkesforsikringsloven af 6. Juli 1916 for Hjemmearbejdere, har det udsendt følgende Vejledning med Hensyn til Spørgsmaalet om Lovens Anvendelse paa disse Personer.

Efter Lovens § 49 er Hjemmearbejdere (d. v. s. Personer, der arbejder for en Arbejdsgiver i deres Hjem eller i alt Fald i et Lokale, der ikke er stillet til Raadighed af Arbejdsgiveren) lige saa vel som andre Arbejdere omfattede af Forsikringen.

Enhver Hjemmearbejder er forsikret mod Ulykkestilfælde, der skyldes Beskæftigelsen for en Arbejdsgiver eller de Forhold, hvorunder denne Beskæftigelse foregaar, og Udredningen af Erstatning kommer til at paahvile det Forikringsselskab, hvori den Arbejdsgiver har forsikret, under Beskæftigelse for hvem Ulykkestilfældet er indtruffet.

De af en Hjemmearbejder benyttede Medhjælpere i Arbejdet for Arbejdsgiveren (Hustru, Børn eller andre dertil antagne) vil ordentligvis ligeledes falde ind under Arbejdsgiverens Forsikring, i alt Fald hvor han maa regne med, at saadan Hjælp benyttes, eller hvor det er Sædvane, at den benyttes.

At en hjemmearbejdende Person beskæftiges af flere Arbejdsgivere, berøver ham ikke Karakteren af Hjemmearbejder, og det bliver ved hvert indtrædende Ulykkestilfælde at afgøre, i hvis Tjeneste han er kommet til Skade.

En i Hjemmet arbejdende Person er derimod ikke forsikret efter Loven mod Ulykkestilfælde, der ikke skyldes hans Beskæftigelse for en Arbejdsgiver eller de Forhold, hvorunder denne foregaar. Ulykkestilfælde ved Beskæftigelse, som udføres af vedkommende som selvstændig erhversdrivende Person, falder saaledes udenfor Forsikringen.

Saafremt en Hjemmearbejder foruden at paatage sig Arbejde for andre tillige driver selvstændig Erhvervsvirksomhed, paahviler der ham som Arbejdsgiver Forsikringspligt overfor den herved benyttede Medhjælp. Ligesaa paahviler der en Hjemmearbejder Forsikringspligt overfor den Medhjælp, han benytter i sin Husholdning eller ved personlig Tjenestegerning; jfr. Lovens § 49 og § 50.

Der er intet til Hinder for, at een og samme Person meget vel snart kan være at anse for Arbejder, snart for selvstændig (en Skræddersvend syr snart som Arbejder for et Stormagasin, snart som selvstændig Person for en Kundekres).

Afgørelsen af, om en i Hjemmet arbejdende Person arbejder i en andens Tjeneste eller som selvstændig, maa træffes efter de i det enkelte Tilfælde foreliggende særlige Forhold; paa Forhaand kan der kun gives vejledende Oplysninger om de Momenter, der ved Afgørelsen vil komme til at spille en Rolle i den ene eller anden Retning.

1) Tidsløn (Uge-, Dag- eller Timebetaling) vil være et meget stærkt Ar-

gument for, at vedkommende er Arbejder og ikke selvstændig.

2) Udførelsen af Arbejde direkte for Forbrugere, for en større eller mindre Kundekreds, ikke for en Erhvervsvirksomhed, vil i Almindelighed tale for, at vedkommende maa betragtes som selvstændig og ikke som Arbejder. (En Syerske, der syr Kjoler i sit Hjem for Kunder, er ordentligvis selvstændig, en Syerske, der syr for et Magasin, derimod Arbejder). Det vil ikke gøre den selvstændige til Arbejder, at Materialet leveres af vedkommende Kunde.

3) Udførelsen af Arbejde for erhvervsdrivende (Haandværkere, Industridrivende, Handlende) vil i Almindelighed tale for, at den hjemmearbejdende Person maa betragtes som Arbejder i den erhvervsdrivendes Tjeneste. Dette vil i særlig Grad være Tilfældet ved Beskæftigelse for Erhverv, hvor Hjemmearbejde er et sædvanligt Led i Arbejdet ved Produkternes Færdiggørelse, saasom Herre- og Dameskrædderforretninger, Trikotagetilvirkning, Cigar- og Tobaksfabrikker, Tilvirkning af Dame- og Børnelingeri, Skomagerforretninger, Skotøjsfabrikker, Handskefabrikker, Tilvirkning af Herreunderbeklædning, Naale- og Hægtefabrikker, Tilvirkning af Kasketter, Broderiforretninger, Væverier, Ildtænderfabrikker, Elektropletvarefabrikker, Bundtmagerforretninger, Vatfabrikker m. fl.

Der vil dog selv i saa Tilfælde ordentligvis ikke være Tale om et Tjenesteforhold, naar den hjemmearbejdende Person selv skal anskaffe Raastofferne eller den væsentligste Del af disse.

Det vil ligeledes tale mod Tilstedeværelsen af et Tjenesteforhold, naar den hjemmearbejde Persons Betaling væsentlig overskrider den vanlige Arbejdsløn, naar han selv stiller Maskiner og Redskaber til Raadighed i væsentlig større Omfang end sædvanligt for en Arbejder, naar han vanligt selv beskæftiger et større Antal Arbejdere, og naar han i Almindelighed driver selvstændig Forretning (for en Kundekreds), ja maaske endog har aaben Butik.

Det vil fremdeles tale mod Tilstedeværelsen af et Tjenesteforhold, naar der ikke fra den paagældende Virksomhed regnes med Aflevering af det færdige Arbejde indenfor et Tidsrum, der ialtfald nogenlunde svarer til den Tid, hvori Arbejdet normalt bliver udført, men hvor Tidspunktet for Afleveringen ganske er betinget af den hjemmearbejdendes personlige Forhold. (En Dame, der ved en eller anden Lejlighed f. Eks. paatager sig at brodere en Lysedug for et Broderimagasin, saaledes at det ganske kommer an paa hende, naar Afleveringen af det færdige Arbejde skal finde Sted, vil saaledes ikke kunne anses for at staa i Tjenesteforhold til Forretningen).

Efter det ovenfor anførte vil de saakaldte Andenhaandsværksteders Arbejdere — saavel Direktøren eller Direktricen som de af dem antagne — være at betragte som Arbejdere i de Virksomheders Tjeneste, for hvem de arbejder, medmindre Værkstedet ved tillige at sy for Kunder i stort Omfang, f. Eks. fra Butik, i væsentlig Grad har mistet Karakteren af at være Værksted for de paagældende Virksomheder. Direktørerne og Direktriserne vil dog kun komme ind under Forsikringen, saafremt deres aarlige Vederlag for Arbejde for vedkommende Virksomhed ikke overstiger 3000 Kr.

I Overensstemmelse med ovenstaaende Betragtninger har Raadet truffet følgende Afgørelse i en det forelagt Sag angaaende Spørgsmaalet, hvorvidt de ved Hjemmearbejde for en Handskefabrik beskæftigede Personer er forsikringsberettigede efter Loven.

Det oplystes, at de paagældende Personer (Tilskærere, Syersker, Pressere, Handskedentere m. m.) ofte paatager sig Arbejde fra flere Fabrikker paa samme Tid, samt at flere af dem overtager Arbejdet for at skaffe sig en Ekstrafortjeneste (f. Eks. Hustruer, der kun har en Del af Dagen optaget af Husgerning). Arbejdet udføres paa Akkord saa-

ledes, at der betales et vist Beløb for hvert Par (eller Dusin) Handsker, der forarbejdes. Beløbet varierer efter Kvalitet og Udstyrelse. Fabrikken udleverer Skindet til Tilskærerne, og Syerskerne maa paa Fabrikken købe det Sygarn, de skal benytte til Syningen af de tilskaarne Handsker, de faar udleveret. Spørgsmaalet om Anskaffelse af Symaskiner og Værktøj er ordnet saaledes, at det paahviler de paagældende selv at anskaffe sig, hvad de behøver.

Da Raadet efter det oplyste maatte anse de omhandlede Personer for at staa i Tjenesteforhold til Handskefabrikken, besvaredes Forespørgslen derhen, at der paahviler Fabrikken Forsikringspligt overfor dem med Hensyn til de Ulykker, der maatte indtræffe under deres Arbejde for Fabrikken.

Andragende til Indenrigsministeren om Hjælp til arbejdsløse.

Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund har den 4. April afsendt følgende Skrivelse:

Til *Indenrigsministeren!*

Efter at De samvirkende Fagforbund nu har modtaget en Række Klager fra Organisationer, hvis Medlemmer er drevet ud i hel eller delvis Arbejdsløshed, tillader vi os herved paa Organisationernes Vegne at anmode Ministeren om Opmærksomhed overfor denne vigtige Sag.

Blokade-Situationen har direkte medført Arbejdsløshed for en Mængde Arbejdere, saaledes for: Søfolk og Havnearbejdere og indirekte af samme Aarsag en Mængde Kuske, Toldbodarbejdere og Arbejdsmænd. Dernæst har Regeringsforanstaltninger berøvet forskellige andre Arbejdergrupper Adgangen til Erhverv, saaledes: Brænderiarbejdere, Kellnere, Restavrationsarbejdere o. fl.

Hertil kommer nu endvidere, at Tilførslerne af Brændsel og Raastoffer til industrielt Brug i de sidste Maaneder har været utilstrækkelige til Opretholdelse af fuld Drift i alle Virksomheder, og følelige Indskrænkninger i Arbejdstiden er derfor foretaget, ligesom Arbejderantallet er indskrænket i flere Bedrifter. Vi nævner specielt Tekstilindustrien, som allerede har over 1000 Arbejdere uden Beskæftigelse, og der er Udsigt til, at den største Del af Faget i den nærmeste Fremtid vil blive ramt helt eller delvis af Arbejdsløshed, idet Spinderierne ikke har kunnet skaffe fornøden Bomuld.

Saadanne Standsninger vil imidlertid blive skæbnesvangre for Fagenes Udøvere. Arbejdsløshedskasserne i forskellige Fag vil ikke være i Stand til at yde Understøttelse i lang Tid og maa derfor indstille Virksomheden, hvis der ikke bringes Hjælp fra Staten. Det er imidlertid ikke blot denne Vanskelighed for Arbejdsløshedskasserne under ekstraordinært omfattende Arbejdsløshed, vi ønsker at paapege, men ogsaa Medlemmernes Stilling er uhyre vanskelig under de herskende Forhold, selv om Arbejdsløshedsunderstøttelse udbetales. Alle Fornødenheder: Føde, Klæder, Husly, er steget i Pris til en uanet Højde, og Arbejderhjemmene maa under disse Forhold imødese Katastrofen, hvis der ikke snarest ydes ekstraordinær Hjælp.

For de helt arbejdsløse, der har mistet Beskæftigelsen af en af de nævnte Grunde, mener vi, at der foruden Arbejdsløshedsunderstøttelsen maa stilles Midler til Raadighed fra Staten, saaledes at de opnaar saa store Dagpenge, at det er muligt for dem at skaffe sig Livsfornødenheder trods den herskende Dyrtid, thi vi maa anse det for en Samfundspligt at sikre Livsopholdet for dem, der berøves Adgangen til Erhverv uden egen Skyld.

Det kan imidlertid ventes, at andre Arbejdere vil blive ramte paa den Maade, at Arbejdstiden — hvad der allerede er begyndt — indskrænkes saaledes, at Arbejdsfortjenesten reduceres til Halvdelen eller en anden Brøkdel af den sædvanlige, og vi formener, at disse — under de

nuværende Forhold — ligeledes maa sikres en Understøttelse, der dog delvis kan opveje dette Tab.

Hvorvidt Staten paa Grund af de ekstraordinære Forhold vil aabne Adgang til Erstatning udenom Arbejdstøshedskasserne eller igennem disse, maa vi henstille til Ministerens Overvejelse og Regeringens Afgørelse; men forsaavidt Arbejdsløshedskasserne skal paalægges den nævnte Opgave, tillader vi os at udtale, at disse da paa virksom Maade maa udrustes med Midler. Forskellige Dispensationer fra den gældende Lov vil være fornødne for at kunne yde Hjælp i de foreliggende Tilfælde, og et betydelig forøget Statstilskud vil ogsaa være paakrævet.

I Løbet af faa Dage iværksætter vi en ekstraordinær Undersøgelse angaaende Arbejdsløsheden og skal, naar Resultatet foreligger, give Ministeren Underretning herom; men vi mener, at Forholdene allerede har bragt saa store Vanskeligheder for Arbejderne, at der snarest maa skabes fornødne Regler for Ydelsen af Hjælp.

København, den 4. April 1917.

Ærbødigst
Forretningsudvalget for
De samvirkende Fagforbund i Danmark.
CARL F. MADSEN

Krav om Repræsentation ved Behandling af Spørgsmaal, som berører Erhvervsforholdene.

De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg har den 4. April tilstillet Konsejlspræsidenten og Indenrigsministeren en saalydende Henvendelse:

Hr. Konsejlspræsident
(Indenrigsminister)

Paa de samvirkende Fagforbunds Vegne tillader vi os herved at fremføre en Besværing og en Anmodning.

Som Følge af de under Krigen opstaaede Forhold er der i forskellig Anledning truffet Foranstaltninger af de saakaldte Erhvervsorganisationer, d. v. s. Arbejdsgiverforeninger i Industrien og Landbruget samt Grossererssocietetet. Saa længe Foranstaltningerne alene havde Karakteren af Handels-Aftaler o. l. har vi til Nød kunnet forsone os med Udelukkelsen af Arbejderorganisationerne, men efterat ogsaa andre Omraader drages ind under de saakaldte Erhvervsorganisationer, maa vi tillade os at fremhæve, at Arbejderne ogsaa tilhører Erhvervene og at de har lige saa berettigede Interesser at varetage som Arbejdsgiverne. Vi nævner eksempelvis, at den saakaldte Brød-Rationering er iværksat med Arbejdsgiverne som Raadgivere alene, medens det utvivlsomt havde været baade rimeligt og formaalstjenligt ogsaa at modtage praktiske Oplysninger af Arbejder-Repræsentanter.

Da vi ikke har Grund til at tro, at Ministeriet med Forsæt vil fremkalde Misfornøjelse hos Arbejderne, har vi fremsat nærværende, idet vi anmoder om, der fremtidig maa blive tilkaldt Repræsentanter for Arbejderorganisationerne, naar Forhold, der berører Erhvervsforholdene, skal behandles, og vi er selvfølgelig villige til at yde Assistance ved Fremskaffelsen af Repræsentation forsaavidt man maatte ønske vor Medvirkning.

København, den 4. April 1917.

Ærbødigst
Forretningsudvalget for
De samvirkende Fagforbund i Danmark.
CARL F. MADSEN

Lønbevægelser og Konflikter.

Kvinderne hos Emil Møller, Horsens. Kvindeligt Arbejderforbund havde opsagt sin Overenskomst og tilhørende Priskurant med Emil Møllers Telefonfabrik i Horsens til Ophør 1. April. Lokale Forhandlinger førte ikke til Enighed, hvorfor Sagen kom til Behandling ved et Fællesmøde 31. Marts.

Her afsluttedes en ny Overenskomst. Timelønnen havde hidtil været 22 Øre det første Aar, derefter ½ Aar 24 Øre, atter ½ Aar 26 Øre, for saa at stige til 28 Øre. Den fast-

sattes nu saaledes: For Nybegyndere 22 Øre, efter en Maaneds Forløb 24 Øre, efter 6 Maaneder 26 Øre, efter 12 Maaneder 28 Øre, og efter 1½ Aar 30 Øre. Højeste Lønsats forhøjedes altsaa med 2 Øre og naas efter 1½ Aars Forløb, mod tidligere 2 Aar. Begyndelseslønnen gjælder nu kun en Maaned, mod tidligere et Aar.

Overarbejdstillægget fastsættes uforandret til 50 og 100 pCt.; men højeste Tillæg træder i Kraft Kl. 9 Aften mod tidligere Kl. 10.

Der indføres en gensidig Opsigelsesfrist af 8 Dage, saasnart en Kvinde har været ½ Aar paa Fabrikken.

Akkorderne henvises til lokal Forhandling. Opnaas Enighed ikke, genindbringes Sagen for Hovedorganisationerne.

Overenskomsten er gældende, indtil den med 3 Maaneders Varsel opsiges til Ophør en 1. April.

Murarbejdsmændene i Odense og Holeby. Priskuranten for Murarbejdsmændene i Odense var af Arbejderne bleven opsagt til Ophør 1. Februar. Lokale Forhandlinger havde ført til Enighed paa en Række Punkter, men nogle stod dog endnu tilbage. Fra Holeby paa Lolland forelaa en lignende Sag. Begge Dele skulde forhandles ved et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen den 24. Marts. Ved en Fejltagelse fra Mestrene i Holeby var disse imidlertid ikke bleven repræsenteret ved Mødet.

Angaaende Odense blev der opnaaet Enighed om en ny Priskurant, som skal gælde indtil 1. Febr. 1918. Der opnaaedes herved en Række meget betydelige Prisforhøjelser (indtil 40 pCt.) og nogle nye Bestemmelser indførtes til Gavn for Arbejderne. Til samtlige Poster gives desuden et Dyrtidstillæg af 10 pCt. Angaaende Tidspunktet for den nye Overenskomsts Ikrafttræden kunde Enighed ikke opnaas. Hovedorganisationernes Repræsentanter foreslog Ikrafttræden 1. April, og Parterne lovede at forelægge dette for deres respektive Generalforsamlinger. Paa disse er ifølge senere Meddelelse Forslaget vedtaget.

Timeløn og Alm. Bestemmelser berøres ikke af denne Sag, da de henhører under Normaloverenskomsten for hele Landet.

Sagen fra Holeby henvistes efter Omstændighederne til fornyet lokal Forhandling.

Mølleriarbejderne paa forskellige Provinsmøller. I December opsagde Mølleriarbejderforbundet, efter indhentet Sanktion, de gældende Overenskomster med en Række Møller i Provinserne. Den 19. Marts forhandledes lokalt ved et Møde i Odense. Sagen angik: Aarhus Dampmølle, Bygholm Mølle i Horsens, Munke Mølle og Viktoria Mølle i Odense, Svendborg Dampmølle, Oxenbjerg Mølle og Havregrynsmøllen i Svendborg samt Sorø Dampmølle. Enighed opnaaedes ikke, hvorfor Sagen, efter Forbundets Indstilling, kom til Forhandling ved et Fællesmøde 26. Marts.

De paagældende Virksomheder var i den forløbne Overenskomstperiode indmeldt i Danske Handelsmøllers Arbejdsgiverforening. Ved Mødet afgav Arbejdsgiverne Tilsagn om, at denne Forening vil anbefale sine Medlemmer at give de under Overenskomsten af 1916 indbefattede Arbejdere et Dyrtidstillæg af 10 Kr. pr. Maaned, hvilken Indrømmelse kan opsiges med en Maaneds Varsel, dog ikke før til 1. Januar 1918.

Iøvrigt enedes man om, at enhver Handelsmølle, som indtræder i nævnte Forening, kommer til at omfattes af denne Overenskomst, hvis dens Overenskomstforhold ikke træder hindrende ivejen derfor.

Forbundets Repræsentanter indgik Overenskomsten under Forbehold af Organisationens Godkendelse. Afdelingerne i Odense og Slagelse forkastede imidlertid Overenskomsten. Men da Forbundet kort efter afholdt Kongres, kom Sagen til Behandling der, og Overenskomsten godkendtes af denne.

Skorstensfejerne paa Frederiksberg. Efter at forskellige Forsøg paa at naa til Enighed med Skorstensfejermestrene paa Frederiksberg var bristede, nedlagde Svendene Arbejdet den 20. Marts i et Antal af 8.

Den 22. Marts fandt der et Fællesmøde Sted mellem Repræsentanter for Hovedorganisationen og Parterne for at søge at naa til Enighed om Løn og Arbejdsvilkaar, men det lykkedes heller ikke her at komme til Forstaaelse.

Den 2. April fandt der atter et Fællesmøde Sted, og her enedes man om et Forslag, som skulde forelægges de respektive Organisationer til Godkendelse.

Svendene forkastede imidlertid Forslaget.

Ved et Møde den 11. April mellem Repræsentanter for Skorstensfejersvendenes Fagforbund og Skorstensfejermesterforeningen paa Frederiksberg lykkedes det at komme til Enighed om en Overenskomst i Lighed med den, der er gældende for Faget i København.

Strejken er derefter hævet.

Stukkatørerne hos Arkitekt Garde i København. I Slutningen af Januar Maaned modtog De samvirkende Fagforbund Klage fra Stukkatørernes Forbund om, at Formanden for den faglige Voldgiftsret havde nægtet at lade en Uoverensstemmelse om Betalingen for et for Arkitekt Garde udført Arbejde afgøre af Retten.

En Henvendelse om Sagen til Arbejdsgiverforeningen havde fundet Sted, hvorefter Retten traadte i Virksomhed, og den har senere afsagt en Kendelse, der gav Arbejderne fuldstændig Medhold.

Samling.

Bundtmagerne optages i Hattearbejderforbundet. Vi meddelte for nogen Tid siden, at Hattearbejderforbundet med stort Held havde ført en Agitation for Organiseringen af Huesyerne i København.

Allerede nu har det nævnte Forbund vundet mere nyt Land, idet de organiserede Bundtmagere i København er indtraadt som Afdeling i Hattearbejderforbundet og Hattearbejdernes Arbejdsløshedskasse. Forhandlingerne har været ført i Løbet af det sidste Aarstid og fandt deres Afslutning ved et Møde den 12. Marts, hvori efter Indbydelse deltog en Repræsentant for De samvirkende Fagforbund. Der er ved Sammenslutningen taget klogt Hensyn til alle Enkeltheder ved Sagen, bl. a. til de to Branchers internationale Forbindelser.

Bundtmagernes Organisation er ingenlunde af ny Dato; men den har altid staaet udenfor De samvirkende Fagforbund. Den spænder, som sagt, kun over København og tæller ca. 100 Medlemmer, der altsaa danner den øjeblikkelige Tilvækst til Hattearbejderforbundet. Men der er vel ved Sammenslutningen tillige skabt en Basis for Organiseringen af Københavns ca. 250 uorganiserede Bundtmagersyere og de ca. 200 uorganiserede Bundtmagere og Syersker, som findes i Provinsen.

Vi benytter Lejligheden til at byde Bundtmagerne et hjærteligt Velkommen i Danmarks faglige Hovedorganisation, og til at ønske det energiske Hattearbejderforbund til Lykke med det opnaaede Resultat og Held i dets fortsatte Organisationsbestræbelser.

Meddelelser fra Kassereren.

Administrationskontingentet.

Organisationernes Opmærksomhed henledes paa, at Administrationskontingentet i Henhold til Lovens § 18 skal indbetales for første Halvaar inden Udgangen af April Maaned.

Den faste Voldgiftsrets Kendelser for Aaret 1916, udgivne ved Rettens Foranstaltning af E. Steincke, Rettens Sekretær, er nu udkommet. Prisen er som sædvanlig 1 Kr. 50 Øre.

Organisationerne kan endnu sikre sig de tidligere Aars Kendelser ved Henvendelse til Kassererkontoret.

E. Svendsen,
Kassерær.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F E. Bording (V. Petersen.) Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 43 ❋ KØBENHAVN DEN 21. APRIL 1917 ❋ 13. AARGANG.

INDHOLD: Udlandet. Kongresser. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmænd hos Vilh. Hansen. Kularbejderne hos A. Jacobsen. Arbejdsmænd paa Dansk Haarvaskeri. Løsarbejdere hos Købmænd i Rønne. Arbejdsmændene paa A/S Kolindsund. Bagerne i Jylland. Sadelmagerne hos Danielsen & Co. Ind- og Udmeldelser.

Udlandet.

Revolutionen i Rusland.

At en Konflikt af saa mægtigt Omfang som Verdenskrigen ikke vilde forløbe uden betydelige *sociale* Omvæltninger og Nydannelser, var kun, hvad man kunde vente. Men hvilke vilde de blive, hvor vilde de udspille sig, hvordan vilde de forløbe? Paa disse og lignende Spørgsmaal kunde ingen paa Forhaand give Svar.

Nu er Svaret kommen, i hvert Fald hvad Begyndelsen angaar, forbløffende brat og med ufattelig Storhed. Zarismen er ikke mere. Den Skygge, som har hvilet over al evropæisk Frihedsbestræbelse i mere end 100 Aar, er vejret bort. Der er i Rusland, midt under Krigen, gennemført almindelig Amnesti, Pressefrihed, Foreningsret, Strejkeret. Folkets fulde Selvstyre i Stat og Kommune er sikret.

Militære og Chauvinister har kaldt disse sidste tre Aar »den store Tid«. For Arbejderklassen i alle Lande vil disse Aar snarere mindes som »den mørke Tid«. Den russiske Revolution, og det Held som har fulgt den, tyder imidlertid paa, at en ny Periode er ved at indledes. Skal denne Verdenskrig, som begyndtes af Monarki og Pengevælde, under Imperialismen og i det hemmelige Diplomatis Løngange, blive afsluttet ved fri Forhandling for aabent Tæppe af frie evropæiske Folk? Det er det store Spørgsmaal i disse Dage.

Ingen kan give Svaret endnu; allermindst maaske i det lille Danmark. Endnu har Vaabnene Ordet. Endnu er den hensynsløse Militærmagt Trumf. Det, den erklærer nødvendigt, det sker, og overfor den er navnlig det lille Danmark et Fnug, et Intet. Tiden er ikke nu for os Danske at give Anvisninger og Raad eller rejse Krav, ikke til at buldre frem med vor uforgribelige Mening og give de kæmpende Magter Dadel eller Ros efter den. Saadant vilde intet nytte og kun bringe os selv i Fare.

Men een Gang — og maaske snart — vil selv Verdenskrigens Kæmpekonflikt være endt, eet Skud vil blive det sidste ud over Pigtraadshegnene, een Gang vil Kammerater fra de krigsførende Lande være rede til at mødes til fri Forhandling uden ethvert uvedkommende Forbehold. Og da vil selv det lille Danmarks Stemme blive hørt, om vi til den Tid har noget paa Hjerte.

Det vilde naturligvis føre for vidt, her at forsøge en Beskrivelse af den russiske Revolution. Derimod vil det sikkert være betimeligt at aftrykke nogle af de Dokumenter og Publikationer, som har set Lyset i disse Dage, og som sikkert vil faa verdenshistorisk Interesse.

Følgende er et Manifest fra den nye provisoriske Regering i Rusland, udsendt Mandag den 19. Marts:

Borgere!

Det store Værk er fuldført ved Bevægelsens Kraft. Det russiske Folk omstyrtede det gamle Regime, og et nyt Rusland er født. Dette Statskup afslutter mange Aars Kamp.

Under Trykket af de nationale Kræfter, der var kaldt til Live, lovede Proklamationen af 17. Oktober 1905 Rusland konstitutionelle Friheder, der imidlertid ikke blev bragt til Udførelse. Den første Duma, der fremførte Nationens Ønsker, blev opløst, den anden Duma fik samme Skæbne,

og Regeringen, der forgæves søgte at knuse den nationale Villie, besluttede ved Proklamationen af 3. Juni 1907 at berøve Folket en Del af de lovgivende Rettigheder, der var lovet det.

Igennem de paafølgende 10 Aar fratog Regeringen lidt efter lidt Folket alle de Rettigheder, som det havde skaffet sig. Landet blev paany kastet ned i en Afgrund af egenmægtig, vilkaarlig, administrativ Magt. Alle Forsøg paa at skaffe Fornuften Gehør hos Magten var forgæves, og den store Verdenskamp, i hvilken vort Fædreland blev indviklet, fandt dette stillet overfor moralsk Forfald, Regeringen ikke enig med Befolkningen, Magten ligegyldig for Fædrelandets Skæbne og delagtig i de værste Laster. De heltemodige Anstrengelser, der udførtes af Hæren, der bukkede under for det grusomme Tryk af indre Desorganisation, og Henvendelserne fra Nationens Repræsentanter, der sluttede sig sammen, stillet overfor den nationale Fare, var ude af Stand til at føre den tidligere Kejser og hans Regering frem ad en Vej, der prægedes af Enighed med Folket.

Derfor, da Rusland ved sine Magthaveres ulovlige og uheldbringende Handlinger blev stillet overfor ny store Ulykker, maatte Befolkningen selv tage Magten i sin Haand. Den revolutionære Bevægelses Kraft, Enigheden i Befolkningen, der var fuldt klar over Øjeblikkets Alvor og Dumaens faste Villie frembragte den provisoriske Regering, der anser det for sin hellige Pligt at opfylde Nationens Ønske og føre Landet frem ad en fri Civilorganisations straalende Vej.

Regeringen tror, at den høje patriotiske Følelse, som Befolkningen lagde for Dagen i Kampen mod det gamle Regime, ogsaa vil opflamme vore tapre Soldater paa Slagmarken. Paa sin Side vil Regeringen gøre sit mest mulige for at sikre Hæren alt, der er nødvendigt for at føre Krigen igennem til en sejrrig Afslutning.

Regeringen vil tro overholde alle Alliancer, der knytter os til andre Magter.

Alt medens den tager de Forholdsregler, der er uundgaaelige af Hensyn til Landets Forsvar mod den ydre Fjende, vil Regeringen betragte det som sin første Pligt, at give Folket alle Lettelser til at udtrykke sin Villie angaaende den politiske Ledelse og vil snarest muligt sammenkalde en konstituerende Forsamling paa Basis af almindelig Stemmeret, medens den samtidig sikrer Fædrelandets tapre Forsvarere deres Deltagelse i de parlamentariske Valg. Den konstituerende Forsamling vil ligeledes forkynde Grundlove, der tilsikrer Landet urokkelige Rettigheder til Lighed og Frihed.

Klar over hele Vægten af den politiske Undertrykkelse, der har tynget paa Landet og hindret Folkets frie Skaberkræfter i et Aar med de sværeste Prøvelser for Folket, anser den provisoriske Regering det for nødvendigt endnu før Indkaldelsen af den konstituerende Forsamling, øjeblikkelig at give Landet faste Principer, der sikrer politisk Frihed og Lighed, for derved at lette alle Borgere frit at udfolde deres aandelige Kræfter i det skabende Arbejde til Landets Gavn.

Regeringen vil endvidere drage Omsorg for at udarbejde Grundsætninger, der sikrer alle Borgere Deltagelse i de kommunale Valg, der vil blive foretagne paa Grundlag af den almindelige Valgret.

I den nationale Frigørelses Øjeblik mindes hele Landet med ærefrygtig Taknemlighed dem, der i Kampen for deres politiske og religiøse Ideer faldt som Ofre for den gamle Regeringsmagts Hævn, og den provisoriske Regering vil med Glæde lade vende tilbage fra Landflygtighed og Fængsel alle de, der har lidt for Landets Vel. Idet den opfylder disse Problemer, tror den provisoriske Regering, at den udfører Nationens Villie, og at hele Folket vil understøtte den i dens Arbejde for at sikre Ruslands Lykke.

Kongresser.

Dansk Mølleriarbejder-Forbund

har afholdt Kongres i København den 5. og 6. April. Der var mødt 22 Repræsentanter for 18 Afdelinger samt 9 Hovedbestyrelsesmedlemmer. De Delegerede repræsenterede c. 600 Medlemmer.

Beretning. Forretningsfører N. J. Andersen aflagde Beretning om Forbundets Virksomhed i de Aar, der er forløbet siden den sidst afholdte Kongres. I den Periode har Forbundet haft en Tilgang af 100 Medlemmer. Dette Tal burde dog have været langt større, idet der endnu er Steder, hvor Organisationstanken ligger brak.

Paa Grund af, at en Del af Lønoverenskomsterne udløb saa sent som i 1916, havde man endnu ikke kunnet naa at blive færdig med de nye Overenskomster. Ikke desto mindre var der dog udrettet en Del til Gavn for adskillige af Medlemmerne. I denne Forbindelse nævnte han særlig Aarhus, hvor der var udfoldet stor Virksomhed.

I 1916 optoges de store Forhandlinger, der endte i Arbejdsgiverforeningen og hos Forligsmanden. Det var lykkedes at faa Lønnen sat op til 28 Kr.

Forretningsføreren nævnte en Række Byer, hvor der havde været

ført Forhandlinger med Mølleejerne. Paa Slotsmøllen i Nyborg havde en Flok uorganiserede Møllere taget Arbejde, og da Ejeren havde udmeldt sig af Arbejdsgiverforeningen, nedsatte han straks Lønnen for disse Folk.

Med Mariager og Aalborg Cementmøller samt paa Møllerne i Helsingør og Lyngby havde man ført Forhandlinger, der alle bragte Forbedringer. Det samme var Tilfældet med de Forhandlinger, der havde været ført med Mølleejerne paa Lolland-Falster, Esbjerg, Aalborg Dampmølle, Horsens med flere Steder. Paa Københavns Brødfabrikker er Lønnen nu 31 Kr. med 10 Timers Arbejdstid. Paa Arbejdernes Fællesbageri er Lønnen imidlertid 34 Kr., medens Arbejdstiden her kun er 8 Timer.

Vi har nu — sagde Forretningsføreren — Møllerne paa Fyn tilbage, foruden en Del andre Møllere i forskellige Dele af Landet, som alle staar udenfor Arbejdsgiverforeningen.

Overenskomsterne, der alle er afsluttede i 1916, udløber i 1918. For de flestes Vedkommende er Lønnen fastsat til 28 Kr. ugentlig samt et Dyrtidstillæg af 10 Kr. pr. Maaned.

Beretningen blev enstemmig godkendt.

Forskellige Forslag. Fra Hillerød Afdeling forelaa et Forslag angaaende de unge Mennesker, der udlæres uden at være i Besiddelse af den nødvendige Faguddannelse.

Samme Afdeling havde stillet Forslag om, at de unge Mennesker ved Læretidens Udløb straks skal indmeldes i Forbundet.

Efter en kort Debat vedtoges det at henvise disse to Forslag til Forretningsudvalget.

Fra Esbjerg Afdeling forelaa Forslag om at yde et Ekstrakontingent til Betaling af en gammel Gæld til De samv. Fagforbund.

Det vedtoges at lade Administrationskassen betale Gælden i Løbet af 2 Aar.

De samvirkende Fagforbund. Fra den samme Afdeling forelaa et Forslag om Udmeldelse af De samv. Fagforbund.

Der førtes en Del Diskussion om Forslaget. Kun to Talere anbefalede Udmeldelsen, medens alle de øvrige Talere meget indtrængende fraraadede Kongressen at foretage et saadant Skridt.

Fra Lolland-Falsters Afdelinger var der imidlertid sendt Mølleriarbejdernes Forbund en Opsigelse, der gik ud paa, at Afdelingerne i den nævnte Landsdel vilde udtræde af Forbundet. Da den Delegerede fra Lolland-Falster lovede, at Afdelingerne vilde blive staaende indenfor Forbundet, hvis der blandt Medlemmerne blev foretaget Urafstemning om Forholdet til De samv. Fagforbund, vedtog Kongressen, at der inden 15. Juni skal være foretaget en saadan Afstemning.

Dernæst diskuteredes de indre organisatoriske Forhold. Det vedtoges bl. a., at Arbejdsmænd, der indtager faste Pladser i Møllepakhusene, skal staa som Medlemmer af Mølleriarbejdernes Forbund.

Kongressen vedtog at fastsætte Strejkeunderstøttelsen til 15 Kr. pr. Uge og 1 Kr. pr. Barn.

Næste Kongres. Det vedtoges at lade afholde næste Kongres i København i 1919.

Valg af Tillidsmænd. Under Akklamation valgtes Forretningsfører N. J. Andersen til paany at være Forbundets Leder i de kommende 3 Aar.

Arbejdsløshedskassens Delegeretmøde. 7. April holdt Mølleriarbejdernes Arbejdsløshedskasse Delegeretmøde. Forretningsf. Bengtson aflagde Beretning om Virksomheden i de forløbne 3 Aar. Han omtalte udførligt Krisefondet, der er oprettet, eller som det nu hedder: »Fond til fortsat Hjælp«. Det var nødvendigt, at Formænd og Kasserere nøjagtigt udfyldte og indsendte de Skemaer, der tilsendes dem. Bengtson omtalte derpaa meget udførligt alt, hvad der vedrørte Arbejdsløshedskassen, og dvælede særlig ved den Situation, som Krigen havde skabt. Københavns Kommune var straks traadt til med Udbetaling af Dyrtidshjælp. Arbejdsløsheden havde ikke været særlig stor i Krigsperioden. Ved Ur-

afstemning var det blevet vedtaget at udbetale forhøjet Understøttelse.

Kassens finansielle Stilling var god.

Beretningen blev enstemmig godkendt.

Til Forretningsfører genvalgtes Bengtson med Akklamation. Den afgaaende Bestyrelse genvalgtes ligeledes med Akklamation.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmænd hos A/S. Vilh. Hansen & Co., København. Mellem A/S Vilh. Hansen & Co. og Dansk Arbejdsmandsforbund afsluttedes i December en Overenskomst, der fastsatte en Ugeløn paa 32 Kr. for de derværende Arbejdsmænd.

Siden opstod der Vanskeligheder, fordi Firmaet fortolkede Overenskomsten saaledes, at den kun skulde gælde for de faste Arbejdere. Trods langvarige Forhandlinger var det ikke muligt at naa til Enighed med Firmaet, skønt Forbundet ikke stillede sig uvillig til Tanken om Dagløn for de løse Arbejdere, men blot krævede denne ansat til en passende Højde.

Sagen kom til Forhandling ved et Fællesmøde den 3. April. Det lykkedes her at naa til Enighed om et Supplement til Overenskomsten af December. Daglønnen for løse Arbejdsmænd fastsættes til 5 Kr. 75 Øre og saaledes, at der ikke afregnes for mindre end en hel Dag. Denne Dagløn træder i Kraft straks. For den mellemliggende Tid betales der de Løsarbejdere, som har været beskæftiget hos Firmaet, et Beløb, som svarer til Differencen mellem en Ugeløn af 32 Kr. og det, hver enkelt Mand har faaet udbetalt.

Kularbejderne hos Entreprenør A. Jacobsen, København. Den 28. Februar 1912 oprettedes en Overenskomst mellem Kularbejdernes Fagforening og Entreprenør A. Jacobsen i København, som har Entreprise paa Det forenede Dampskibsselskabs Kularbejde (Losning, Indgivning af Bunkers osv.). Siden da er Kularbejdernes Fagforening tilligemed de øvrige Havnearbejder-Fagforeninger i København sluttet sammen til »Havnearbejdernes Fællesforbund« under Dansk Arbejdsmandsforbund.

Fagforeningen opsagde Overenskomsten til Ophør 15. Februar iaar. Sagen var derefter Genstand for Forhandling ved en Række Møder, afvekslende lokalt og under Hovedorganisationernes Medvirken. Et afsluttende Fællesmøde den 28. Marts endte resultatløst, hvorfor der af Forbundet afsendtes 1. Strejkevarsel.

Under disse Omstændigheder kom det til Forhandling ved et nyt Fællesmøde den 3. April. Her lykkedes det endelig at naa til Enighed om en ny Overenskomst, trods de mange Uoverensstemmelser som forelaa saavel af praktisk som af principiel Natur.

Striden havde bl. a. staaet om Antallet af Maalere. Arbejderne krævede 4, Arbejdsgiverne 3 som hidtil. Man enedes om 4 Maalere ved skotske Kul, ellers 3.

Der fastsattes en Mindstebetaling af 4 Kr. pr. Mand, hvor Elevator o. l. har indgivet Kul til Bunkers, og disse skal efterfyldes ved Haandkraft.

Spørgsmaalet om Ventepenge afgjordes paa en for Arbejderne antagelig Maade.

Arbejdstiden havde Arbejdsgiverne krævet fastsat som i Københavns Toldhavn. Den blev fastsat til Kl. 6—5 om Sommeren og om Vinteren Kl. 7—5.

Spørgsmaalet om de enkelte Punkters Regulering saavel som Beregningsspørgsmaalet for den Tid, som var forløbet siden den gamle Overenskomsts Udløb overlodes Parterne til lokal Forhandling, og denne er nu afsluttet.

Overenskomsten gælder, indtil den af en af Parterne opsiges til Ophør en 1. Februar.

Arbejdsmænd paa Dansk Haarvaskeri, Brabrand. Med Dansk Haarvaskeri i Brabrand var der i 1915 af den lokale Afdeling af Dansk Arbejdsmandsforbund afsluttet en Overenskomst, der nu var bleven opsagt.

Lokale Forhandlinger havde ikke ført til Enighed, hvorfor Sagen kom til Behandling ved et Fællesmøde 10. April.

Under Forbehold af Fagforeningens Godkendelse forlængedes den hidtilværende Overenskomst til 1. April 1918 mod at Timelønnen forhøjes til 50 Øre plus 2 Øres Dyrtidstillæg. Ifølge den gamle Overenskomst var Timelønnen 40 Øre.

Arbejdsmændene paa A/S Kolindsund. Mellem Aktieselskabet »Kolindsund«, der driver industrielt Landbrug paa det udtørrede Kolindsund, og Dansk Arbejdsmands-Forbund er der opstaaet en alvorlig Konflikt som Følge af Selskabets yderst haarde og udæskende Optræden overfor Arbejderne under en Lønbevægelse.

Sagen forholder sig nærmere saaledes:

Kolindsund-Afdelingen under Dansk Arbejdsmands-Forbund opsagde den gældende Overenskomst til Udløb 1. Januar 1917 og søgte Forhandling med Selskabet om en ny. Hverken lokale Forhandlinger eller andre, ved hvilke Dansk Arbejdsmands-Forbund medvirkede, nyttede imidlertid, og Resultatet blev blot, at Selskabet etablerede Lock-out af Arbejderne, hvorpaa det nu oven i Købet vil jage Arbejderne ud af deres Lejligheder i Henhold til Bestemmelser i Lejekontrakterne, hvorefter Lejligheden skal fraflyttes, naar »Arbejdsforholdet ophører«. Med en saadan Bestemmelse sigtes der naturligvis ikke til en almindelig Udsmidning fra Arbejdspladsen, og dette Spørgsmaal maa afgøres juridisk, i hvilken Henseende Organisationerne har truffet de fornødne Forholdsregler.

Overfor den iværksatte Lock-out er der dernæst truffet særlige Blokadeforanstaltninger, idet De samvirkende Fagforbund den 18. ds. har sendt Arbejdsgiverforeningen et Varsel om en almindelig Blokade af Selskabet i Overensstemmelse med Reglerne om Varsel af Sympatikonflikter.

Da Selskabet afsætter en Mængde Varer (Hø, Halm og andre Landbrugsproduktur), som læsses og forsendes fra de omliggende Jernbanestationer Kolind, Trustrup eller Grenaa, og da adskillige af Varemodtagerne er Medlemmer af Arbejdsgiverforeningen, har et saadant Skridt været nødvendigt som Modforholdsregel mod Selskabets haardhændede Optræden.

Det givne Varsel er saalydende:

Anbefalet.

Forretningsudvalget
for Dansk Arbejdsgiver- og
Mesterforening
her.

Fra Dansk Arbejdsmands Forbund har vi under 17. ds. modtaget en Skrivelse, hvoraf det fremgaar, at der forgæves har været ført Forhandlinger med A/S Kolindsund angaaende ny Overenskomst om Løn- og Arbejdsvilkaar. Aktieselskabet har derefter etableret Lock-out overfor Forbundets Medlemmer og vil nu ovenikøbet forsøge at faa dem udsatte af deres Lejligheder.

Forbundet ønsker derfor at blokere dette Firmas Varer (Hø, Halm og andre Landbrugsprodukter) allevegne, og da det kan tænkes, at adskillige af Varemodtagerne er Medlemmer af Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening, skal vi ved nærværende meddele, at vi agter at forelægge en kompetent Forsamling Forslag om, at der fra Torsdag den 3. Maj d. A. iværksættes en almindelig Blokade mod A/S Kolindsund, saaledes at intet Medlem af De samvirkende Fagforbund maa udføre Arbejde eller beskæftige sig med Varer, der stammer fra A/S Kolindsund.

P. F. V.
CARL F. MADSEN

Peder Hedebol.

Løsarbejdere hos Købmænd i Rønne. Den 29. Marts afholdtes Fællesmøde i Anledning af, at lokale Overenskomstforhandlinger for de løse Lager- og Pakhusarbejdere i Rønne var endt uden Resultat. Det lykke-

des heller ikke ved Fællesmødet at naa til Enighed, og ny Forhandling aftaltes ikke. Sagen drejede sig nærmest kun om Timeløn, og Tilbud og Krav var meget langt fra hinanden.

Bagerne i Jylland. Ved Fællesmødet i Arbejdsgiverforeningen Onsdag den 11. April lykkedes det at naa til Overenskomst mellem Bageri- og Konditoriarbejdernes Forbund og samtlige Bagerier og Brødfabrikker under Nørrejysk Bagerforening. Den varslede Strejke blev derved afværget.

Den nye Overenskomst bringer de interesserede Medlemmer af Forbundet en Række Forhøjelser og Forbedringer, hvoraf vi skal nævne følgende:

I Brødfabrikkerne skal Ugelønnen for Bagersvende fremtidig være mindst 26 Kr. i Stedet for som hidtil 23 Kr. Første- og Enesvende, der før havde 25 Kr., skal nu have 28 Kr. ugentlig. For Aarhus og Omegn gælder 27 og 29 Kr. Endvidere er det bestemt, at Frinats-, Hjælpe- og Sygearbejde skal betales med 4 Kr. 75 Øre pr. Nat. For Svende, der arbejder som Enesvende (uden at Mesteren arbejder med) eller som Førstesvende, er Lønnen 5 Kr. 25 Øre pr. Nat. Saafremt en Svend vikarierer udover 5 Nætter, betales han efter Regulativets Ugelønssatser.

Arbejdstiden, der hidtil var 63 Timer, fordelt paa 6 Dage, med 1 Times Spise- og Hviletid, skal nu være højst 60 Timer, fordelt paa samme Maade, for Aarhus og Omegn dog kun 59 Timer.

Overarbejde, der før betaltes med 60 Øre pr. Time, skal nu betales med 70 Øre.

I Fintbrødsbagerierne og ved blandet Drift, Landbagerier og Møller med Brødfabrik gælder følgende:

Ugelønnen for Bager- og Konditorsvende det første Aar efter Læretiden forhøjes fra 19 Kr. til 22 Kr., det andet Aar og derefter fra 20 og 22 Kr. til 25 Kr. Hvor der arbejder to eller flere Svende, er Lønnen for Førstesvenden mindst 27 Kr. (hidtil var den 24 Kr.) Samme Løn gælder for Enesvende. De samme Bestemmelser som i Brødfabrikkerne gælder for Frinats-, Hjælpe- og Sygearbejde. Nuværende personlige højere Lønninger bibeholdes.

Arbejdstiden maa i en Uge ikke overstige 63 Timer (hidtil 66) fordelt paa 6 Dage eller Nætter, deri iberegnet mindst 1 Time daglig til Spise- og Hviletid.

Overarbejde, der hidtil betaltes med 50 Øre pr. Time, skal nu betales med 70 Øre.

Samtlige Arbejdere, saavel i Rugbrødsfabrikkerne som i Fintbrødsbagerierne og de øvrige Virksomheder, skal desuden have et Dyrtidstillæg af 3 Kr. pr. Uge.

Det nye Regulativ, der træder i Kraft den 15. ds., gælder, til det fra en af Siderne opsiges med 3 Maaneders Varsel til en 1. April.

Sadelmagerne hos Danielsen & Co., København. Mellem Skandinavisk Sadelmager og Tapetsererforbund og Rejsetøjsfirmaet *Danielsen & Co.*, København, var der ført Forhandling om en ny Overenskomst; men man stødte paa enkelte Punkter paa principiel Modstand fra Arbejdsgiverforeningens Side. I den Anledning afholdtes et Fællesmøde den 4. April.

Efter en kort Forhandling indgik Arbejderne her paa at tage nogle enkelte Ting ud af den skrevne Overenskomst, mod at der mundtlig gaves Tilsagn om, at de paagældende Goder alligevel vil blive dem ydet. Dette gælder saaledes Bestemmelsen om Sommerferie. Minimallønnen fastsattes til 63 Øre plus 2 Øres Dyrtidstillæg pr. Time.

Ind- og Udmeldelser.

Pottemagernes Forbund har ved Urafstemning vedtaget at slutte sig til Keramisk Forbund. Medlemstallet i dette sidste bliver derved 1047.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F E. Bording (V. Petersen.) Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 44 ❋ KØBENHAVN DEN 28. APRIL 1917 ❋ 13. AARGANG.

INDHOLD: Arbejdsløsheds-Statistik. De samvirkende Fagforbunds ordinære Repræsentantskabsmøde.

Arbejdsløsheds-Statistik.

Med dette Nr. følger Afdelingsskemaet for April 1917.

Afdelingsformænd eller -kasserere, hvem Hvervet paahviler, bør sørge for, at Skemaet udfyldes og indsendes til Forbundet senest d. 8. Maj 1917.

Forretningsudvalget.

De samvirkende Fagforbunds ordinære Repræsentantskabsmøde

23. og 24. April 1917.

I.

Mandag den 23. April Kl. 10 Form. aabnedes De samvirkende Fagforbunds ordinære Repræsentantskabsmøde i Forsamlingsbygningen paa Enghavevej i København. Med Forretningsudvalget havde 186 Repræsentanter givet Møde.

Dagsorden:

1. Beretning om Virksomheden.
2. Regnskabet.
3. Landarbejderforbundet:
   a. Spørgsmaal om Forbundets Optagelse.
   b. Forslag om fortsat Støtte til Udgivelse af Landarbejderbladet.
   c. Forslag om Støtte til Agitation.
4. Bemyndigelse for Forretningsudvalget til at kvittere for en af Brolægger- og Harthuggernes Byggefond til De samvirkende Fagforbund udstedt Panteobligation.
5. Valg af Sekretær.

Formanden, Carl F. Madsen, aabnede Mødet med nogle smukke Mindeord om afdøde Næstformand og Sekretær Otto Smith. Han fremhævede Smiths mange gode Egenskaber, hans personlige Elskværdighed og store Evner og hans utrætteligt interesserede Dygtighed. Vi har mistet en betydelig Mand, som vi vil savne paa talrige Omraader. Forsamlingen rejste sig.

Formanden konstaterede derpaa, at Mødet var lovligt indvarslet. Til Dirigenter valgtes Vilh. Nygaard og J. A. Hansen og til at fungere som Mødets Sekretærer sammen med Peder Hedebol valgtes Anthon Andersen og Alfr. Christiansen.

J. A. Hansen overtog Dirigenthvervet og gav straks Ordet til Formanden, som aflagde

Beretningen. Efter et Par indledende Bemærkninger om nogle enkelte Ændringer i den Maade, hvorpaa den trykte Beretning er blevet udformet og under Henvisning til den mundtlige Beretnings Karakter som et kortere orienterende Overblik over Virksomheden og Aarets Forhold, udtalte Formanden bl. a. følgende:

Sammenslutningens Vækst. De samvirkende Fagforbund bestaar af 52 Forbund med 1465 Afdelinger og 3 enkeltstaaende Fagforeninger. I Aarets Løb har Sporvejs- og Omnibusfunktionærerne sluttet sig sammen med Kommunalt Arbejderforbund; Bundtmagernes Forbund er optaget i Hattearbejderforbundet, Danske Privatbaners Lokomotivmands Forbund og Dansk Barber-, Frisør- og Parykmagerforbund er optaget i De samvirkende Fagforbund.

Antallet af Afdelinger indenfor Forbundene er ialt 1465 imod 1318 i det foregaaende Aar, altsaa en Forøgelse af 147 Afdelinger. Medlemsantallet var ved Slutningen af Aaret

1915 ialt 131,889. Den 31. December 1916 var Antallet steget til 150,522. Fremgangen i Aarets Løb er saaledes 18,633 Medlemmer. Af Medlemsantallet er 127,695 mandlige og 22,827 kvindelige. De mandlige Medlemmers Antal er altsaa forøget med 15,200, de kvindelige med 3,433.

Understøttelser i Ind- og Udland. De samv. Fagforbund har ydet Dansk Skræderforbund 2000 Kr. til Agitation, og Skræderforbundet har derefter antaget en særlig kvindelig Agitator.

De samv. Fagforbund har i Strejkeunderstøttelser til 5 Organisationer ydet ialt 53,724 Kr.

Der er endvidere ydet 50,000 Kr. til Storkonflikten i Norge, der etableredes som Protest mod Loven om tvungen Voldgift. Til Hjælp for Negerbevægelsen paa St. Croix er der ydet 1000 Kr. Til Arbejder-Højskolen i Esbjerg er bevilget et Tilskud af 1000 Kr. til den nye Bygning. Til fortsat Støtte for Landarbejderbladets Udgivelse er der bevilget nye Bidrag.

Paalignede Strejkebidrag. Der er i Aaret 1916 paalignet Organisationerne 4 Strejkebidrag à 25 Øre for Heltbetalende.

Ledelsens Virksomhed. Forretningsudvalget har afholdt 35 Møder og været repræsenteret ved 247 Møder, dels i Arbejdsgiverforeningen, dels hos Forligsmanden.

Endvidere har Forretningsudvalget været repræsenteret ved 7 Kongresser her i Landet.

Formanden gav Oplysninger om J. A. Hansens, Sigv. Olsens og Carl F. Madsens Rejse til Tyskland og Belgien sammen med Repræsentanter fra Sverig og Norge, om Rejsens Formaal og Forløb og Pressens Omtale af den. Ligeledes om Peder Hedebols og Alfr. Christiansens Rejse til England og om de forgæves Bestræbelser for ogsaa at faa Lejlighed til at sende Repræsentanter til Frankrig efter Indbydelse fra derværende Fag- og Partifæller.

Skandinaviske og internationale Konferencer. I Anledning af Storkonflikten i Norge blev der holdt en skandinavisk Konference i Kristiania, hvorom Formanden gav kortfattede Meddelelser, ligesom om den norske Landsorganisations Kongres.

Den skandinaviske Arbejderkomite havde været samlet i Stockholm og i København, hvor Spørgsmaalet om Afholdelsen af en faglig, international Konference i Svejts var blevet behandlet. Fremdeles var der ført Forhandlinger med Jansson fra Berlin som Repræsentant for de tyske Fagkrese. Tanken om den paagældende Konference mentes ikke paa det daværende Tidspunkt at kunne anbefales. Formanden meddelte endnu nogle Oplysninger angaaende Landsorganisationens Holdning i Frankrig og omtalte kort den skærpede Krig og de deraf fulgte Tilstande.

Ogsaa det internationale socialistiske Bureaus Møde i Haag, hvor Carl F. Madsen havde været forhindret i at deltage, men hvor Stauning havde været med, berørte Formanden i hele denne Forbindelse.

Indbydelse til Lykønskningskur hos Kongen. I Anledning af Kronprins Frederiks Indtræden i Myndighedsalderen havde der foreligget Indbydelse til Lykønskningskur hos Kongen, til Formanden og et Medlem af Forretningsudvalget.

Det vedtoges ikke at modtage Indbydelsen, hvilket blev meddelt under den Form, at De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg ansaa sig repræsenteret ved Socialdemokratiets Repræsentanter i Regering, Rigsdag og i Kommunalbestyrelsen.

Legater. De samvirkende Fagforbund er blevet betænkt med et Legat paa *1000 Kr.* efter afdøde Vexelmægler Carl Frederik Vilhelm Johansen af København.

Fængselsarbejdet. De samvirkende Fagforbund havde indsendt Andragende til Justitsministeriet om at faa indført visse Reformer med Hensyn til Arbejdsordningen ved Fængselsarbejdet, og man havde bl. a. anmodet om, at der maatte blive nedsat et Tilsynsraad, der kunde sørge for, at disse Forhold faldt i en be-

dre Gænge end hidtil, da der var indgaaet adskillige Klager fra nogle Fagorganisationer. Ministeriet havde imidlertid ikke ment at kunne imødekomme Andragendet Denne Sag vilde dog ikke dermed blive betragtet som afsluttet.

Den faste Voldgiftsret. I 1916 havde Den faste Voldgiftsret beskæftiget sig med 23 Sager, hvoraf 11 afgjordes ved Kendelse, medens der opnaaedes Forlig i 6 og 6 Sager bortfaldt.

I Bod har Arbejderne udredet 1000 Kr., og i Sagsomkostninger 900 Kr., medens Arbejdsgiverne har betalt 300 Kr. i Bod og 650 Kr. i Sagsomkostninger. De faldne Kendelser har ikke været af principiel Betydning.

Lønbevægelser. Idet Formanden gik over til at omtale Lønbevægelsen og Konflikterne, henviste han i nogle faa indledende Bemærkninger til sin Redegørelse i Fjor angaaende den store Kampagne i Foraaret 1916 og til den foreliggende trykte Beretning, for saa vidt angaar Kampagnens Forløb indtil Generalforsamlingen i April i Fjor. Derpaa fortsatte han med et kort Overblik over den følgende Tid:

I Slutningen af April 1916 forelaa der en stor Situation, idet Arbejdsgiverforeningen havde varslet Lock-out overfor Dansk Arbejdsmands Forbund, som Følge af Konflikten i Byggefagene og Jord- og Betonfaget. Ved Forhandlinger lykkedes det dog at naa til Enighed, og i de første Dage af Maj var Grundlaget for alle Lock-out-Trusler borte.

I Løbet af Maj Maaned havde der imidlertid atter ophobet sig en Mængde uløste Sager. Dansk Arbejdsmands Forbund bebudede Arbejdsstandsninger fra den 30. Maj ved en Del Havne- og Transportvirksomheder, nogle Købmandsvirksomheder og enkelte industrielle Foretagender, bl. a. Sukkervarefabrikkerne og Svovlsyrefabrikkerne. Sagerne blev dog ogsaa denne Gang efterhaanden bragt i Orden ved Forhandlinger, og kun enkelte mindre Strejker iværksattes. Med Afslutningen af disse Konflikter var saa godt som alle de særlig alvorlige Sager fra Lønbevægelsen i Foraaret 1916 overstaaede.

Siden da har der dog været ført mange Forhandlinger om nye Overenskomster, og det er i alle Tilfælde lykkedes at opnaa væsentlige Forbedringer af Løn- og Arbejdsforholdene.

Den overstaaede Lønbevægelse i det hele har givet et Lønfremskridt, som hidtil mangler Sidestykke; men Dyrtiden har ogsaa stadig gjort anseelige Krav nødvendige.

I den seneste Tid har der været Udsigt til en større Arbejdsstandsning hos Bagerne i Jylland, men Sagen blev dog ordnet ved Forhandling og med et heldigt Resultat. Glarmestrene i Jylland har været i en kortvarig Strejke; ogsaa den sluttede med et gunstigt Resultat. Skotøjarbejderne er for Tiden i Kamp med Indehaverne af de mekaniske Fodtøjsreparationsværksteder i København, og Elektrikerne har etableret Strejke paa Christiansborg. Der er desuden naturligvis stadig en Del løbende Sager, som kræver deres Afgørelse.

Endvidere berørte Formanden de særlige Sympatikonflikter, som har været oppe, saaledes Strejken hos Snedkerfirmaet Østergaard & Thaarsthi i Randers, hos Stenhuggerfirmaet Sode & Sonne i Nexø og den for Tiden indledede Konflikt med Aktieselskabet Kolindsund, hvor ligesom i de tidligere Tilfælde almindelig Blokade af alle Selskabets Produkter er blevet varslet, omfattende alle Medlemmer af De samvirkende Fagforbund.

Sin Omtale af Lønbevægelsens Forhold afsluttede Formanden med følgende lille talmæssige Oversigt:

I April i Fjor, da Generalforsamlingen blev afholdt, var der gennemført nye Overenskomster for ca. 73,366 Medlemmer. Siden da har som bemærket Organisationerne fortsat deres Lønbevægelser, og 51 Forbund og enkeltstaaende Fagforeninger under De samv. Fagforbund har i Aarets Løb afsluttet 646 Overenskomster, omfattende ca. 105,700

Medlemmer. Der er opnaaet Forbedringer i Form af Tillæg til Minimallønningerne og Tillæg til personlige Lønninger og Dyrtidshjælp. Kravene om Arbejdstidens Forkortelse har vel været stillet noget i Baggrunden, fordi der har været Mangel paa Arbejdskraft, og fordi Dyrtiden først og fremmest gjorde Forhøjelser af Lønnen nødvendige; desuagtet er der dog 1600 Medlemmer, som har faaet Arbejdstiden forkortet. I 1918 udløber 399 Overenskomster, omfattende 87,723 Medlemmer, et Tal, som er stærkt forøget ved de i 1917 afsluttede Overenskomster.

Der har næsten under hele Krigen været meget at gøre paa alle Erhvervsomraader, men de seneste Tiders Begivenheder har hidført en meget væsentlig Forandring heri. Med den skærpede Undervandskrig og de Allieredes Afspærring er Landet bragt i en meget vanskelig Stilling. Det bliver stadig sværere at faa de nødvendige Tilførsler udefra. Raastofferne og da navnlig Kul er samtidig steget frygteligt i Pris, og mange herhjemme har i denne Vinter lidt baade under Kulde og Sult som Følge af disse Forhold.

Manglen paa Kul og Raastoffer har nu allerede medført, at en Del Virksomheder har standset helt eller delvis, og en betydelig Del Arbejdere er derved blevet arbejdsløse.

Bolignøden har samtidig været en haard Plage for mange Mennesker.

Under disse vanskelige Forhold har Forretningsudvalget andraget Indenrigsministeren om Bevilling af Statsmidler til at imødegaa de kritiske Tilstande, der truer Arbejderbefolkningen.

Arbejdsgiverforeningen inviterede for nogen Tid siden til en Forhandling om Arbejdstidens Indskrænkning og andre hermed i Forbindelse staaende Ting. Forhandlingerne fortsattes senere i et snævrere Udvalg, uden at nogen Enighed blev opnaaet.

Krigen fortsætter fremdeles sin vanvittige Heksedans, nu næsten hele Verden over. Som vilde Bestier ødelægger Menneskene hverandre og mange af de Produkter og øvrige Værdier, der er nødvendige for Samfundene. Den sidste Del af Krigen former sig som den frygteligste, og ingen kan i dette Øjeblik sige, hvor det hele bærer hen; men der er Tegn til, at Befolkningerne er ved at vaagne. Rusland har afryset Zarismens Aag og Folket tørster efter Fred; og maaske vil snart andre Folk følge Eksemplet. Lad os haabe, at Krigen snart maa slutte og Freden og Friheden blive Folkets Eje.

Efter Beretningens Aflæggelse udspandt der sig en *Diskussion* om denne.

Elektriker *Vald. Jensen* mener det er forstaaeligt, at der bliver Misfornøjelse nu under Dyrtiden. De københavnske Byggefag har henvendt sig til Arbejdsgiverne om Dyrtidstillæg og vil sætte al Kraft ind paa at faa dette gennemført. De samvirkende Fagforbund burde gøre noget lignende. Der har ogsaa været Tilløb til at misbruge Arbejdsløshedskasserne. De valgte Tillidsmænd burde ikke paatage sig Hverv f. Eks. som Borgerrepræsentanter. Deres fulde Tid behøves til de faglige Forhandlinger. Alle Overenskomster bør forhandles paa een Gang.

Møller *Andersen* glæder sig over De samvirkende Fagorbunds fortsatte Vækst. Taleren gaar ind paa en længere Omtale af sit Fags Forhandlinger og Grunden til, at Mølleriarbejdernes Kongres har drøftet Udmeldelse af De samvirkende Fagforbund. Indre Aarsager gjorde, at vi maatte lade Sagen gaa til Urafstemning. Der bliver sikkert Flertal for at blive indenfor.

Træindustriarbejder *V. S. Petersen* omtaler de Spørgeskemaer, som gennem Forretningsudvalget modtages fra Statistisk Departement efter Konflikters Afslutning. Der er Tilfælde hvor de kommer meget sent frem, i andre Tilfælde kommer de slet ikke. Taleren henstiller, at Forretningsudvalget forhandler med Departementet om en mere planmæssig Behandling af denne Sag.

Arbejdsmand *Axel Olsen* omtaler De samv. Fagforbunds Virksomhed og udtaler Ønske om, at man fremtidigt

oftere samles Fagene imellem for at lægge sine Planer forud for forestaaende Kampagner. De i 1916 afsluttede Overenskomster vilde have været gode, dersom vi havde levet under normale Forhold; men nu er de ganske utilfredsstillende. Taleren minder i saa Henseende om det ekstraordinære Repræsentantskabsmøde i Efteraaret 1915. Det var en Fejl at der ikke dér blev taget Beslutning om nøjere Samarbejde. Organisationerne under De samv. Fagforbund har for stor Ret og Myndighed til selvstændigt at afslutte Overenskomster. De samvirkende Fagforbund bør udfolde mere Initiativ, derved vil man kunne modarbejde meget af den Misfornøjelse, som faktisk er tilstede ude i Organisationerne. Et Flertal af Arbejdsmændenes Repræsentanter er stemt for, at der i Fremtiden holdes Møder til Forhaandsdrøftelser overfor store Situationer. Man har drøftet Muligheden af at komme ind paa en Lønningsmaade, hvor Lønnen stiger og falder med Priserne paa Livsfornødenheder. Taleren stiller et Forslag i Overensstemmelse med sine Udtalelser, navnlig, at der afholdes et ekstraordinært Repræsentantskabsmøde i Eftersommeren eller Efteraaret. Forslaget fremkommer paa Dansk Arbejdsmandsforbunds Vegne.

Slagter *Hartmann* oplyser, at ogsaa til Slagteriarbejderforbundets Kongres foreligger Forslag om Udmeldelse. Det bliver dog næppe vedtaget. Taleren berører Bagerkonflikten i Jylland og i den Forbindelse Lønsagerne i sit eget Fag i det forløbne Aar. Vi har set saaledes paa det, at man maatte sætte Kravet om Arbejdstidsforkortelse mere i Baggrunden under Hensyn til den almindelige Situation. Dog lykkedes det os at faa Arbejdstiden forkortet for kvindelige Arbejdere. Angaaende de i 1916 afsluttede Overenskomster kan man ikke besvære sig over de ekstraordinære Tider, hvori vi lever; thi Tiderne var jo ekstraordinære allerede da Overenskomsterne afsluttedes. Fagene bør interessere sig for Lærlingenes Lønforhold; det har f. Eks. Typograferne forsømt.

E. Svendsen henpeger paa Lovenes § 29. I Henhold til denne kan Dansk Arbejdsmandsforbunds Repræsentanter selv kræve Repræsentantskabsmøde afholdt. Iøvrigt er det kun naturligt, at der forud for 1918 afholdes et ekstraordinært Møde, ligesom det skete forud for 1916.

Skal Repræsentantskabet foreskrive de enkelte Forbund de snævre Regler, som Axel Olsen synes at ønske, da maa Lovene først forandres, og Axel Olsen burde da have stillet Forslag i saa Henseende til den ifjor afholdte Generalforsamling. Den Enhed i Krav, som Axel Olsen taler om, kan ikke tilvejebringes indenfor Dansk Arbejdsmandsforbund, og da endnu mindre Fagene imellem.

Byggefagenes Samarbejde bliver vel nu af samme Karakter som i 1916 og 1911. Den glidende Lønskala maa vi vogte os for.

Elektriker *Vald. Jensen* stiller et Forslag om Henvendelse til Arbejdsgiverne om Dyrtidstillæg i Overensstemmelse med Prisstigningen.

Axel Olsen: I 1916 etableredes et Samarbejde indenfor Byggefagene, et Samarbejde, som gav gode Resultater. Efter Svendsens Udtalelser vil Taleren gaa ud fra, at der vil blive afholdt et ekstraordinært Møde i Efteraaret, og vort Forslag er altsaa egentlig overflødigt.

E. Svendsen vil ikke med sin Udtalelse have bundet Forretningsudvalget; men Dansk Arbejdsmands Forbunds Repræsentanter er talrige nok til selv at kræve et ekstraordinært Møde afholdt.

Formanden: Der er ingen Ulykke i, at vedtage Axel Olsens Forslag. Det gaar kun ud paa det samme, som fandt Sted i 1915.

Barber *H. M. Christensen* kritiserede nogle af de afsluttede Overenskomster. Udtalte sin Tilslutning til Bestræbelserne for at forhøje Lærlingenes Løn.

J. P. Jønsson krævede, at Arbejderorganisationerne fik Indflydelse

paa Valget af Medlemmer til de Udvalg, som havde med Tilførsler af Raastoffer fra Udlandet at gøre.

Lyngsie udtalte sin Tilfredshed med, at Arbejderorganisationerne nu var naaet saa vidt, at de blev regnet med i den Grad, at Indbydelse fra Kongen havde foreligget, da han fejrede sin Søns Indtrædelse i Myndighedsalderen. Omtalte Dansk Arbejdsmands Forbunds Stilling til Udmeldelse af De samvirkende Fagforbund. Hvad der trykker os er De samvirkende Fagforbunds Stilling til Divergenser med andre Fag.

Var enig med Formanden i, at Forhandlinger, hvor Prislistespørgsmaal inddroges ved Fællesmøderne, maatte tage meget af Forretningsudvalgets Tid. Vi maa kræve af Arbejdsgiverforeningen, at de lokale Priskuranter blev behandlet lokalt.

Omtalte Sympatistrejken overfor Arbejde, udført af Firmaet Østergaard & Thaarsthi i Randers, hvor Dansk Arbejdsmands Forbund var ikendt en Bøde af 400 Kr. Fællesorganisationen havde paataget sig Ansvaret, men havde intet betalt.

Formanden replicerede til forskellige Talere, Vald. Jensens Resolution kan ikke vedtages i den Form, hvori den foreligger. Imødegik Vald. Jensens Kritik af, at De samvirkende Fagforbunds Formand og Sekretær er Borgerrepræsentanter.

Erklærede overfor Axel Olsen, at Repræsentantskabet bliver indkaldt til Møde, naar der virkelig foreligger Grund hertil. Imødegik Aksel Olsens Udtalelser om de i 1916 afsluttede Overenskomster. De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg har taget Initiativet til mangfoldige Forhold, der havde Betydning for Arbejderne. Erfaringerne viste, at Organisationerne førte deres Forhandlinger paa den Maade, der passede dem bedst, uanset de Vejledninger, der blev givet af De samvirkende Fagforbund.

Sluttede sig til Vald. Hartmanns Kritik af Bagernes fornylig afsluttede Overenskomt. De laveste Lønninger var hævet med 6 Kr. ugentlig. Det mindste Løntillæg var 3 Kr. Arbejdstiden er nedsat med 3 Timer pr. Uge. Det var Formandens Tro, at De samvirkende Fagforbund vilde blive repræsenteret i de af Jønsson omtalte Udvalg.

V. S. Petersen var ikke tilfreds med Formandens Besvarelse af hans Kritik vedrørende Strejkeskemaerne.

Snedker *Madsen*, Randers, udtalte, at Fællesorganisationen i Randers havde villet betale den af Lyngsie omtalte Bøde.

Elektriker *Vald. Jensen* omtalte igen den af ham stillede Resolution. Var ikke enig med Formanden i hans Betragtninger med Hensyn til at være Medlem af Borgerpræsentationen.

Arnold Nielsen imødegik Axel Olsens Udtalelser angaaende de i 1916 afsluttede Overenskomster. De indenfor Jærnindustrien afsluttede Overenskomster gav Rum for at forhøje Lønningerne under Overenskomstperioden, og Lønningerne er steget betydeligt i de sidste Par Aar.

E. Svendsen formente, at Vald. Jensens Resolution stammede fra de udenfor De samvirkende Fagforbund staaende Byggefag. Vi skal ikke kræve af Arbejdsgiverforeningen, at Lønningerne skal stige under Dyrtid, dette kan medføre, at vi ogsaa kommer til at gaa den modsatte Vej. Vi skal protestere mod Arbejdsgiverforeningens Cirkulære om Dyrtidshjælp og paa alle Maader søge at mildne Dyrtidens Følger.

Th. Stauning bemærkede i Anledning af en fra Fællesorganisationen i Odense fremsendt Protest mod, at han paa De samvirkende Fagforbunds Vegne havde lykønsket Kronprinsen ved dennes Indtrædelse i Myndighedsalderen, at Protesten hvilede paa et fejlagtigt Grundlag. Redegjorde for hele denne Sags Forløb, der paa ingen Maade berettigede til Protestens Fremkomst.

(Fortsættes).

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F E Bording (V. Petersen.) Kbhvn.

AFDELINGS-SKEMA

angaaende

Arbejdsløsheden i April Maaned 1917.

Bemærk! Naar *ingen* Arbejdsløse eller *ingen* tabte Arbejdsdage skal angives, bedes man sætte et **tydeligt 0**. Hvor intet Tal kan angives, bedes man sætte et **?**

1. Byens Navn?	
2. Organisationens Navn?	
3. Antal Medlemmer?	
4. Hvormange af Organisationens Medlemmer var arbejdsløse: I Midten af Maaneden? Ved Slutningen af Maaneden?	
5. Hvormange Arbejdsdage er der ialt gaaet tabt for Medlemmerne paa Grund af Arbejdsløshed i Maanedens Løb (Søn- og Helligdage eller lignende Fridage medregnes ikke, med mindre der i Almindelighed arbejdes 7 Dage om Ugen)?	
6. For hvormange Dage er der udbetalt Understøttelse (alle understøttede Dage)?	
7. Hvormeget er der udbetalt til Understøttelse af Arbejdsløse og Rejsende i Maanedens Løb: a) Af Arbejdsløshedskassen? b) Af Fagorganisationen?	

Formandens Navn: .....

— Adresse: .....

NB. Fagforeningerne bedes indsende dette Skema til det Forbund, hvoraf de staar som Afdeling, eller kunne staa som Afdeling, saaledes at Skemaet er Forbundet i Hænde senest d. 8. Maj 1917.

Enkeltstaaende Foreninger, i hvis Fag der ikke findes noget Forbund, bedes sende deres Skemaer direkte til De samvirkende Fagforbund, Nørrefarimagsgade 49,[1] Kbhvn. K.

Angaaende Forsendelsen bemærk:

Det udfyldte Skema kan forsendes i aaben Konvolut som Tryksag, Portoen er da 4 Øre (indenfor Københavns Postomraade 2 Øre). Men der maa da iagttages følgende:

Spørgsmaalene 3—7 maa kun besvares med Tal (*0* for *ingen*). Byens og Organisationens Navn saavel som Formandens Navn og Adresse kan derimod skrives paa sædvanlig Maade. Skrives der Tekst udover dette, maa Forsendelsen frankeres som Brev.

P. F. V.

Carl F. Madsen.

Peder Hedebol.

F.E. BORDING KØBENHAVN

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 45 ❋ KØBENHAVN DEN 4. MAJ 1917 ❋ 13. AARGANG.

INDHOLD: De samvirkende Fagforbunds ordinære Repræsentantskabsmøde. Kongresser. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmænd hos Saabye & Lerche. Arbejdsmænd paa Bornholms Kaolinslemmeri. Stenhuggerne i København).

De samvirkende Fagforbunds ordinære Repræsentantskabsmøde

23. og 24. April 1917.

II.

Vald. Jensen bestred Svendsens Paastand om, at den af ham stillede Resolution udelukkende stammede fra Organisationer udenfor De samvirkende Fagforbund.

E. Svendsen imødegik Vald. Jensen.

Barber *L. C. Eskelund* udtalte sin Tilslutning til Svendsens Udtalelse vedrørende Vald. Jensens Resolution. Det var nødvendigt at beskæftige sig mere med Lærlingeforholdene.

Vald. Hartmann henstillede til Forretningsudvalget, at det ikke traf Aftale med Arbejdsgiverforeningen om en bestemt Indskrænkning af Arbejdstiden; men at de enkelte Organisationer blev stillet frit.

Axel Olsen imødegik E. Svendsens Kritik af Vald. Jensens Resolution. Forslaget har sin Rod i den almindelige Nødstilstand. Det er naturligt, at et saadant Forslag stilles.

Formanden oplæste en af Forretningsudvalget udarbejdet Resolution saalydende:

Resolution ang. Dyrtidsaktionen.

I Betragtning af den stadig øgede Dyrtid maa det paatales og beklages, at Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening ved et Cirkulære i Marts Maaned har forbudt sine Medlemmer at give Arbejderne Dyrtidstillæg uden at dette i hvert enkelt Tilfælde er sanktioneret af Arbejdsgiverforeningen. Et Paalæg som dette er stridende imod al hidtidig Sædvane og i hvert Fald stridende mod Forudsætningerne for en Række Overenskomster.

Det paalægges Forretningsudvalget fortsat at være opmærksom paa Dyrtidsspørgsmaalet og — under Henvisning til foranstaaende — at rette Henvendelse til Regeringen og Rigsdag med Krav om videregaaende Foranstaltninger end hidtil til Afhjælpning af den Nødstilstand som Dyrtiden paafører Arbejderhjemmene.

Endvidere betragtes det som en Selvfølge, at Forretningsudvalget, hvor dette paakræves, er Forbundene behjælpelig ved Forhandling med Arbejdsgiverforeningen om Dyrtidstillæg.

Formanden motiverede Resolutionen og anbefalede denne til Vedtagelse.

E. Svendsen udtalte, at den Vej, som Forretningsudvalgets Resolution anviste, var den rette, i Modsætning til Vald. Jensens Forslag. Omtalte de Forhandlinger, der var ført med Arbejdsgiverforeningen angaaende Arbejdstidens Indskrænkning. Vi har fulgt den Vej, som Hartmann ønsker.

Lyngsie ønskede Oplysninger om, hvilke Foranstaltninger der var truffet for at Arbejderne blev repræsenteret i de Udvalg, der beskæftigede sig med Varetilførsler.

Formanden meddelte, at han havde begrundet Haab om, at De samvirkende Fagforbunds Anmodning til Regeringen vilde blive imødekommet. Anbefalede at Repræsentantskabet sluttede sig til Forretningsudvalgets Arbejde i denne Sag.

Forsamlingen gav sin Tilslutning hertil.

Den af Forretningsudvalget stillede Resolution *vedtoges*.

Vald. Jensens Resolution var dermed bortfaldet.

Den af Axel Olsen stillede

Resolution

om den kommende Lønkampagne lød saaledes:

Repræsentantskabet vedtager, at der til nærmere Drøftelse af faglige Spørgsmaal, der for Arbejderne maatte faa Interesse i den kommende Lønsituation i 1918, indkaldes et ekstra Repræsentantskabsmøde en Gang i Eftersommeren eller Efteraaret, naar Tidspunktet dertil af Forretningsudvalget anses belejligt.

Ogsaa denne Resolution vedtoges enstemmigt, hvorpaa Beretningen enstemmigt godkendtes.

Dagsordenens Punkt 2.

Dirigent: *Vilh. Nygaard.*

Det fremlagte Aarsregnskab godkendtes.

Dagsordenens Punkt 3.

Formanden gav en Fremstilling af de Bestræbelser der havde været fremme for at organisere Landarbejderne.

Da man for nogle Aar siden kom sammen med Landarbejdernes Tillidsmænd, viste det sig at Organisationen var af en meget løs Beskaffenhed.

Der er fra De samvirkende Fagforbund og Socialdemokratisk Forbund ydet Støtte til Landarbejderforbundets Medlemsblad, ligesom der er ydet Støtte til Agitationen.

Ved den Kongres som Landarbejderforbundet nylig har afholdt, viste det sig, at den ydede Støtte har baaret god Frugt, idet Forbundet nu omfatter 70 Afdelinger med ca. 1700 Medlemmer.

Der har været ført Forhandlinger om Forbundets Optagelse i Dansk Arbejdsmands Forbund. Man var af forskellige Grunde kommet til det Resultat, at Landarbejderforbundet burde fortsætte sin Virksomhed som hidtil og søge Optagelse direkte under De samvirkende Fagforbund.

Ved den nylig afholdte Kongres er det vedtaget at søge Optagelse under De samvirkende Fagforbund paa nærmere fastsatte Vilkaar.

Økonomisk betyder Optagelsen meget lidt for De samvirkende Fagforbund, men for Landarbejderforbundet er Optagelsen af stor moralsk Betydning.

Vi har hidtil ydet Tilskud til Forbundets Blad, og Optagelsen betyder naturligvis at vi fortsat maa yde denne Støtte.

Anbefalede at Landarbejderforbundet optoges som halvtbetalende, uden Pligt til at yde Strejkebidrag og uden Ret til at modtage saadanne.

Lyngsie udtaler, at en yderligere Agitation blandt Landarbejderne vil betyde en yderligere Tilknytning til Arbejderpartiet, baade fagligt og politisk. Der er ingen Organisation, der i højere Grad er interesseret i denne Udvikling, end Dansk Arbejdsmands Forbund, der til enhver Tid har staaet aaben for disse Arbejdere.

Omtalte udførligt de Tilbud, der af Dansk Arbejdsmands Forbund var givet Landarbejderforbundet til Agitatation o. s. v. Naar Landarbejderforbundet i Tilslutning til Socialdemokratisk Forbund og De samvirkende Fagforbund nu formener, at de ikke bør modtage Dansk Arbejdsmands Forbunds Tilbud, rejser det Spørgsmaal sig, om Arbejdsmandsforbundet bør fortsætte sine Bestræbelser for at organisere Daglejerne paa Landet.

Vi vil ikke modsætte os Landarbejderforbundets Optagelse i De samvirkende Fagforbund, men vi maa kræve, at der ved De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg tilvejebringes Enighed med Dansk Arbejdsmands Forbund om Grænseforhold og Arbejdsomraade m. m.

Th. Stauning. Naar Landarbejderforbundet er kommet i Berøring med den politiske Del af Partiet, har dette sin Aarsag i de særlige Forhold hvorunder Landarbejderne lever. Vi kan ikke komme synderligt videre med Organiseringen i Byerne, og vi maa have Tilknytning til Landarbejderne, hvor Organisationsmulighederne er store, og vi maa lede denne ind paa den rette Vej. Tale-

ren underkendte paa ingen Maade det Tilbud som Dansk Arbejdsmands Forbund havde givet, men maatte hævde, at den Form, som Landarbejderforbundet havde valgt, under de givne Forhold var den rette.

Glædede sig over Lyngsies Udtalelser og kunde ganske billige de Forudsætninger for Optagelsen, som Lyngsie havde krævet.

Anbefalede Optagelsen.

Formanden udtalte at kunne tiltræde de af Lyngsie stillede Betingelser, og citerede en Skrivelse som i saa Henseende var tilstillet Landarbejderforbundet.

Hermed sluttede første Dags Forhandlinger.

Tirsdag d. 24. April Kl. 10 Form. fortsattes det ordinære Repræsentantskabsmøde.

Vilh. Nygaard dirigerede.

Diskussionen om Landarbejderforbundets Optagelse i De samvirkende Fagforbund fortsattes.

Arbejdsmand *Schrøder* udtalte, at det ikke var mere Politik Landarbejderne i første Række trængte til, men først og fremmest mere Brød, det var økonomisk Støtte Landarbejderforbundet trængte til, og her havde Dansk Arbejdsmands Forbund rakt Haanden ud og tilbudt meget favorable Vilkaar. Landarbejderforbundets direkte Optagelse i De samvirkende Fagforbund vilde skade Arbejdsmændenes Agitation og Interesser ude paa Landet; mente iøvrigt, at Optagelsen var i Strid med De samvirkende Fagforbunds Love, og kunde iøvrigt ikke se, at der var Grund til at optage Tyendets Organisation paa lempeligere Vilkaar end andre Arbejderorganisationer, da de økonomisk set var bedre stillet end de øvrige Arbejdere ude paa Landet.

Personligt var han imod Optagelsen, men vilde dog slutte sig til Lyngsies Forslag til Grundlag for Optagelsen.

Slagter *Hartmann* mente, at Grænsespørgsmaalet Landarbejderne og Arbejdsmændene imellem maatte ordnes forinden Optagelsen, da det ellers maa befrygtes at Enighed mellem Parterne senere vanskeligt opnaaes.

Sekretær *Hedebol* protesterede mod flere af Schrøders Udtalelser. Kunde ikke tro at det var rigtigt, at Landarbejderforbundet, vedrørende Arbejdet i Frijsenborg Skove, skulde have tilbudt Forhandling paa et ringere Grundlag end Dansk Arbejdsmandsforbund, idet Organiseringen af Skovarbejderne ham bekendt var helt og fuldt overladt til Dansk Arbejdsmands Forbund.

Maskinpasser *Larsen* mener, at den naturlige og bedste Ordning var, at Landarbejderforbundet staar i De samvirkende Fagforbund men gennem deres Tilknytning til Dansk Arbejdsmands Forbund, hvor deres rette Plads er.

Lyngsie havde haabet, at vi kunde faa denne Sag løst uden at nogens berettigede Interesser blev traadt alt for nær, men Diskussionen syntes at tendere hen imod at der optaarnedes Vanskeligheder

Sagen har stor politisk Betydning, men det gælder om, at den Ordning angaaende Fastsættelsen af Grænserne, der skal træffes, maa være en saadan at ikke bestaaende Organisationers Interesser ødelægges, men det maa kunne ordnes paa tilfredsstillende Maade, og foreslog følgende Resolution:

»Forretningsudvalget bemyndiges til at optage Landarbejderforbundet paa Betingelse af, at der — ved De samvirkende Fagforbunds Foranstaltning — tilvejebringes Enighed mellem Dansk Arbejdsmands Forbund og Landarbejderforbundet om Grænseforhold, Arbejdsomraade og Overflytningsforhold.«

Arbejdsmand *Hans Nielsen* fraraadede bestemt at optage Landarbejderforbundet paa de foreslaaede Betingelser. Arbejdsmændene kunde udmærket varetage Landarbejdernes Forhold, helt ned til Tyendet, og hævdede, at en Arbejderorganisation uden Midler til økonomisk Kamp var en Uting.

Formanden replicerede til de forskellige Talere og erindrede om, at Landarbejderbevægelsen ikke var ny men mindst 10 Aar gammel; men

tidligere har baade Arbejdsmandsforbundet og De samvirkende Fagforbunds Bestræbelser for at organisere Landarbejderne ikke frugtet stort, medens der nu sikkert er skabt et Grundlag for, at Tyendet kan organisere sig selv.

Landarbejderforbundet havde paa sin Kongres i Paasken forkastet det af Arbejdsmændene stillede Forslag om Sammenslutning, og derfor bør man ikke udskyde Ordningen af Landarbejderforbundets Stilling. Anbefalede den af Lyngsie stillede Resolution.

Stauning. Det gælder først og fremmest at Tyendeforbundet organiseres politisk, til Kamp mod Tyendelov og andre Særstillinger, der bydes Tyendet, og for at faa Indflydelse paa Valg til de Sogneraad, hvor vi endnu ikke har Repræsentanter, saa vil der skabes Basis for deres økonomiske Rejsning.

Den af Lyngsie stillede Resolution vedtoges enstemmig.

Det vedtoges fortsat at yde Støtte til Landarbejderbladet.

Det vedtoges, at De samv. Fagforbund, sammen med Socialdemokratisk Forbund skal yde Støtte til Landarbejderforbundets Agitation.

Dagsordenens Punkt 4.

Under dette Punkt vedtoges følgende:

»Repræsentantskabet bemyndiger Forretningsudvalget til at kvittere den af Brolægger- og Harthuggernes Byggefond til De samvirkende Fagforbund den 20. September 1911 udstedte, den 25. s. M. tinglæste Panteobligation, hvorved er givet Pant for 5000 Kr. i Ejendommen Matr. Nr. 1456 i Udenbyes Klædebo Kvarter i København, med den Virkning, at nævnte Panteobligation kan aflyses inden Retten og udslettes af Pantebøgerne.«

Dagsordenens Punkt 5.

Formanden redegjorde for, hvad der var sket vedrørende Valg af en Sekretær i Stedet for Otto Smith, og oplyste, at der fra Dansk Arbejdsmands Forbund var foreslaaet Sekretær Chr. Sørensen, medens fra Billedskærer- og Dekorationsbilledhuggerforbundet var foreslaaet Forretningsfører Ejnar Otendal.

Lyngsie anbefalede at vælge den af Dansk Arbejdsmands Forbund foreslaaede Kandidat, som de i alle Maader var overbevist om vilde blive De samvirkende Fagforbund en udmærket Sekretær.

Viggo Christensen anbefalede at vælge Anthon Andersen og motiverede, hvorfor han vilde foretrække ham fremfor de andre foreslaaede Kandidater, idet han gennem sit Sæde i Forretningsudvalget var mest kendt med det Arbejde, der skal udføres.

Elektriker *Vald. Jensen* kunde støtte Viggo Christensens Forslag om at vælge Anthon Andersen.

Barber *Christensen* anbefalede at vælge Barber Eskelund, som en til denne Plads særlig egnet Mand, der havde udført et stort Arbejde inden for Barberfaget.

Snedker *Martin Petersen* anbefalede at vælge Ejnar Otendal, som han havde lært at kende som en udmærket Fagforeningsleder, der vil arbejde sig frem til at blive en særdeles brugbar Sekretær.

Fischer Nielsen anbefalede at vælge Anthon Andersen.

Sofus Mortensen havde intet mod Anth. Andersens Person, men mente, der var Brug for hans Arbejdskraft andre Steder og kunde derfor ikke anbefale ham, men maatte varmt anbefale at vælge Chr. Sørensen, som han havde lært at kende som en ualmindelig brugbar Mand.

Axel Olsen anbefalede ligeledes at vælge Chr. Sørensen.

E. Svendsen maatte tage Afstand fra Tanken om Forbud mod, at den, der vælges, tog mod offentlige Tillidshverv, anbefalede at vælge Anth. Andersen.

Dirigenten foreslog, at den, der vælges til Sekretær, skal have absolut Majoritet.

Dette vedtoges.

Ved Afstemningen faldt der følgende Antal Stemmer paa de forskellige Kandidater.

Der var afgivet 183 Stemmer, deraf 2 blanke.

Anthon Andersen . . 84 St.
Barber Eskelund . . 3 »
Ejnar Otendal . . . . . 13 »
Chr. Sørensen . . . . . 81 »

Der blev derefter foretaget Omvalg mellem Anth. Andersen og Chr. Sørensen, ved dette faldt:

92 St. paa Anth. Andersen.
86 » » Chr. Sørensen.

Anth. Andersen var derefter valgt og takkede for Valget.

Dermed var Dagsordene udtømt, og Dirigenten sluttede Repræsentantskabsmødet.

Rettelse.

I Referatet af Repræsentantskabsmødet i »Arbejderen« Nr. 44, staar under Formandens Tilsvar til forskellige Talere (Side 318, sidste Stk. venstre Spalte):

»Sluttede sig til Vald. Hartmanns Kritik af Bagernes fornylig afsluttede Overenskomst«

Der skulde have staaet:

»Sluttede sig til Vald. Hartmanns Kritik af Lærlingelønningerne. Imødegik H. M. Christensens Kritik af Bagernes fornylig afsluttede Overenskomst« — — —.

Kongresser.

Landarbejderforbundet.

Skærtorsdag og Langfredag, 5. og 6. April, afholdt Landarbejderforbundet Kongres i Roskilde i Etablissementet »Fjordvilla«. Det var langt den største Kongres af Landarbejdere, som nogensinde har været samlet i Danmark. Foruden Hovedbestyrelsen var mødt 75 Repræsentanter fra Afdelinger i Landets forskelligste Egne. Desuden var en Række Gæster tilstede, saaledes fra De samvirkende Fagforbund *Carl F. Madsen*, Dansk Arbejdsmandsforbund *Jens Larsen*, Husassistenternes Forbund, Frk. *Marie Christensen*, Fællesorganisationen i Roskilde Typograf *E. Borrild*, og den socialdemokratiske Provinspresse, Red. *Oscar Jørgensen*. Fællesorganisationen viste sig paa mange Maader opmærksom mod Gæsterne fra Landet, og Arbejdsmændenes Fagforening aabnede Kongressen med Afsyngelsen af en Række smukke Arbejdersange.

Formanden, *Oscar Levinsen*, aflagde

Beretning

for det sidste Aars Virksomhed. Agitationen er drevet med Kraft, idet man dog mere har bestræbt sig for at fæstne og bevare Afdelingerne end just at oprette nye. Der er ialt afholdt 268 Møder, deraf 168 paa Sjælland, 22 paa Fyen og 78 i Jylland. Der er oprettet 2 nye Kredsorganisationer og afholdt 7 Kredsstævner.

Afdelingerne har i mange Tilfælde deltaget i Sogneraadsvalgene, enten i Forbindelse med den stedlige socialdemokratiske Forening, eller alene, hvor en saadan Forening ikke findes. Der er mange Steder opnaaet gode Resultater og nogle Steder har man været med at erobre Flertallet.

Men naturligvis har Lønbevægelsen været Forbundets Hovedopgave. Der er ført 34 Lønsager i 18 Afdelinger og skaffet 801 Arbejdere en Lønforhøjelse paa 112,000 Kr. aarlig. Størrelsen af Lønforhøjelserne fordeler sig saaledes:

			Ialt for samtl. Arbejdere
4 Arbejdere har hver faaet en aarlig	Lønforhøjelse paa	Kr. 45	Kr. 180
25	do.	do. 50	1250
13	do.	do. 60	780
28	do.	do. 75	2100
74	do.	do. 80	5920
14	do.	do. 85	1190
31	do.	do. 90	2710
66	do.	do. 100	6600
110	do.	do. 120	13200
108	do.	do. 150	16200
10	do.	do. 160	1600
222	do.	do. 180	39960
60	do.	do. 200	12000
36	do.	do. 225	8100
801 Arbejdere har saaledes ialt opnaaet i aarlig Lønforhøjelse			111790

Paa Initiativ af Ledelsen er der endvidere ude i Afdelingerne paabegyndt en Bevægelse for at faa Karlekamrene forbedret. Endvidere har man deltaget i Bestræbelserne for at opnaa en god Betaling for Roearbejdet og for at skaffe danske Ar-

bejdere til dette Arbejde. Forbundets Næstformand, *Marius Olsen*, har Sæde i en om denne Sag nedsat Regeringskommission.

Samarbejdet med De samvirkende Fagforbund og Socialdemokratisk Forbund er fortsat paa det for 2 Aar siden skabte Grundlag og har været Forbundet en overordentlig værdifuld Hjælp.

Under Beretningen vedtoges følgende Resolution:

Landarbejdere og Skovarbejdere, samlede til Kongres i Roskilde 5. og 6. April, udtaler deres Sympati for det af Regjeringen i Rigsdagen forelagte Forslag om en Forøgelse af Skovhugsten i Landets Skove for at sikre Befolkningens Forsyning med Brændsel.

Kongressen henstiller dog til Regeringen, at der til Skovarbejde fortrinsvis kun anvendes Folk, som tidligere har været beskæftiget ved dette Arbejde, da det er en Beskæftigelse, der er forbundet med en betydelig Risiko for Arbejderne og som kræver baade Kendskab og Øvelse for at kunne opnaa en ordentlig Fortjeneste. At antage Folk til Skovarbejde, der er ukendt eller uvant hermed, vil have til Følge, at Omkostningerne ved Fremstillingen af Brændet bliver uforholdsmæssigt store, uden at Arbejderne dog opnaar en Fortjeneste, som sætter dem i Stand til at ernære sig og Familien. Vi skal i denne Forbindelse henlede Opmærksomheden paa, at alene Anskaffelsen af det nødvendige Værktøj vil beløbe sig til mindst 30 Kr. pr. Mand. Man vil anse det for rimeligt, at Staten udreder det nødvendige Beløb hertil for saadanne Folk, der ikke er forsynet hermed, da det vilde være uoverkommeligt for Arbejderne at udlægge dette Beløb til Værktøj for en eventuel kortere Skovningsperiode, ligesom man maa kræve, at der ydes en passende Godtgørelse for Vedligeholdelse af Værktøjet.

Endvidere henstilles, at der maatte blive aabnet Adgang for Skovarbejderne gennem deres Organisation til at blive repræsenteret blandt dem, der skal fastsætte Priserne paa Skovarbejdet, saaledes, at der kan opnaas samme Fortjeneste ved dette som ved andet velbetalt Sommerarbejde.

Beretningen blev derefter enstemmig godkendt.

Regnskabet blev ligeledes enstemmig godkendt. Det balancerede med Kr. 5937.97 Øre.

Fra Dansk Arbejdsmandsforbund forelaa et Forslag om

Indmeldelse i Dansk Arbejdsmandsforbund.

Dette Forslag fremkaldte stærk Diskussion. Ikke færre end 30 Talere havde Ordet, bl. a. *Jens Larsen* for at anbefale Forslaget, og *Carl F. Madsen* for at erklære, at han vilde se med lige saa stor Sympathi paa Landarbejderbevægelsen, om Forslaget blev vedtaget, som man havde gjort hidtil. Sluttelig vedtoges følgende af Forbundsledelsen foreslaaede Resolution med alle Stemmer mod 6:

Landarbejderforbundets Kongres anerkender og sympatiserer med det Forslag, Dansk Arbejdsmandsforbund har stillet til en eventuel Sammenslutning mellem Dansk Arbejdsmandsforbund og Landarbejderforbundet, men Kongressen mener ikke for Tiden at turde tiltræde en saadan Sammenslutning, idet man befrygter, at det i for høj en Grad vil vanskeliggøre Arbejdet med at samle Landarbejderne, saavel Daglejere, Tyende som Kvinderne indenfor Organisationens Rammer, men Kongressen paalægger Hovedbestyrelsen at forhandle med Dansk Arbejdsmandsforbund om Regler for Samarbejde i Fremtiden, herunder Grænseforhold, Agitation og Lønbevægelsen. Endvidere paalægger den Hovedbestyrelsen at forhandle med Dansk Arbejdsmandsforbund om Overflytningsregler mellem Dansk Arbejdsmandsforbund og Landarbejderforbundet.

Derefter behandledes et Forslag om

Indmeldelse i De samvirkende Fagforbund.

Med Ledelsen var der forhandlet om Optagelse som halvtbetalende Medlemmer og uden Pligt til at betale, eller Ret til at kræve Strejkebidrag. Dersom Forslaget vedtages her, vil det siden komme til Behandling paa De samvirkende Fagforbunds Repræsentantskabsmøde d. 23. April. Efter en kort Diskussion vedtoges Forslaget enstemmigt.

Oprettelsen af en statsanerkendt Arbejdsløshedskasse.

Ledelsen havde nøje drøftet dette Spørgsmaal og ligeledes forhandlet med Arbejdsløshedsinspektoratet. Forslag til Love var tilstillet de Delegerede. Efter en grundig Generaldebat vedtoges det med alle Stemmer mod 4 og med stor Begejstring, at oprette en saadan Kasse. Lovforslaget blev derefter gennemgaaet og vedtaget.

Derefter foretoges nogle

Ændringer af Forbundslovene.

Bl. a. oprettedes et Kongresfond, hvoraf fremtidig de Delegeredes Rejseudgifter skal afholdes. Hidtil har de fjerne Afdelinger haft ondt ved at sende Delegation paa Grund af de store Omkostninger.

Disse Forslag kræver naturligvis forøgede Ydelser fra Medlemmerne. Medens Medlemskontingentet, alt indbefattet, hidtil har været højst 50 Øre mdl., bliver det nu mindst 100 Øre mdl. Lovændringer og Arbejdsløshedskasse træder i Kraft 1. Juli d. A.

Tyendelovens Afskaffelse.

Folkethingsmand, Redaktør *Andreasen*, Næstved, der efter Indbydelse var kommen til Stede, fik nu Ordet for at redegøre for det Arbejde, et Udvalg, nedsat af den socialdemokratiske Rigsdagsgruppe, havde udført for at planlægge Arbejdet for at faa Tyendeloven af 1854 afskaffet. Andreasen gennemgik et udarbejdet Forslag, der skal afløse den nugældende Lov.

Foredraget hilstes med stor Begejstring.

Paa Forslag af *Oscar Levinsen* vedtoges følgende Resolution med Akklamation:

Kongressen udtaler sin Tilslutning til Hovedtrækkene i det foreliggende Forslag til Lov om Børn og unge Menneskers Arbejde i privat Tjenesteforhold og opfordrer den socialdemokratiske Rigsdagsgruppe til at søge Forslaget vedtaget.

Redaktør *Marius Olsen* indledede om

Roearbejderspørgsmaalet,

og man enedes om at paalægge Hovedledelsen og Afdelingerne at arbejde videre paa at erobre Roearbejdet for de danske Arbejdere, samt at Landarbejderforeningerne overalt, hvor det er muligt, skal søge at organisere dette Arbejde, saaledes, at Arbejder og Arbejdsgiver let kan finde hinanden.

Ligeledes indledede *Marius Olsen* om

Jordspørgsmaalet.

Kongressen vedtog at bibeholde vort Program som det lyder angaaende dette Spørgsmaal.

Lønspørgsmaalet og Dyrtiden.

Sekretær *Peder Hedebol* holdt et Foredrag om disse Spørgsmaal. Foredraget blev modtaget med Bifald.

I Tilslutning til Foredraget stillede Taleren følgende Resolution, som enstemmig vedtoges:

Kongressen opfordrer Afdelingerne til i størst mulig Udstrækning — hvor dette ikke alt er sket — at arbejde for en Forhøjelse af Lønnen for de gifte Landarbejdere.

Ligeledes opfordres Afdelingerne til at lægge al mulig Kraft ind i Virksomheden for en Forbedring af Karlekamrene.

Kongressen tilsiger Afdelingerne Forbundets mest virksomme Støtte i disse Bestræbelser.

Valg af Ledelse.

Som Forretningsfører genvalgtes Oscar Levinsen med Akklamation.

Ligeledes genvalgtes alle de afgaaende Hovedbestyrelsesmedlemmer med Akklamation. Disse er Redaktør og Næstformand Marius Olsen, Fredensborg, Sekretær Sofus Westergaard, Aarhus, Axel Hansen, Ballerup, Lorentz Petersen, Ubberup, Frants Nielsen, Glumsø, Anton Hansen, Falster, samt nyvalgt Niels Rasmussen, Gl. Rye.

Som Suppleanter valgtes Th. Hansen, Kvistgaard, Chr. Næsborg, Gylling, Fr. Hansen, St. Merløse, og Carl Westergaard, Odense.

Til Revisorer genvalgtes: J. Zangenberg, Hillerød, og nyvalgtes Niels Hansen, Slangerup.

Revisorsuppleant blev L. P. Nielsen, København.

Næste Kongres, der skal holdes om 2 Aar, skal afholdes, hvor Hovedbestyrelsen finder det mest praktisk.

Efter Kongressen afholdtes

Arbejdsløshedskassens Delegeretmøde

for at vælge Ledelse. Man valgte de samme, som var valgt til Forbundets ledende Stillinger.

Afslutning.

Hermed var man igennem det store Arbejdsstof, som havde foreligget. Formanden og Gæsterne havde Ordet for afsluttende Taler, hvorefter enhver drog til sit.

Landarbejderne har afholdt, ikke blot en *stor* Kongres, men ogsaa en *god* Kongres, som med megen Grundighed behandlede de foreliggende store og vigtige Spørgsmaal, og som afgjorde dem med en endog meget usædvanlig Enstemmighed, der baader godt for Landarbejdernes organisatoriske Fremtid.

Fra Kongressen afsendtes følgende telegrafiske Hilsen til Arbejderminister *Th.Stauning*:

»Landarbejderforbundets Kongres i Roskilde sender Danmarks første Arbejderminister en Hilsen og Tak for Virksomheden til Gavn for Underklassen. En særlig Tak for den Interesse og Velvillie, De altid har vist Landarbejderne og disses Organisation!«

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmænd hos Saabye & Lerche ved Rødby Havn. Mellem Dansk Arbejdsmands Forbund og Entreprenørfirmaet Saabye & Lerche var der opstaaet Konflikt vedrørende Betalingen for Arbejde i Rødby. Firmaet vilde betale efter en Overenskomst, som er oprettet med »Det lollandske Arbejdsmandsforbund«, men dette staar udenfor Dansk Arbejdsmands Forbund, som ikke kunde godkende de paagældende Priser.

Paa et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen d. 27. April enedes man om følgende Ordning:

Dansk Arbejdsmands Forbund tiltræder Overenskomsten af 10. Aug. 1916 med Tillæg af 7. Oktbr. s. A. mellem Entreprenørforeningen og det lollandske Arbejdsmandsforbund, dog saaledes, at Overenskomsten kan opsiges med 3 Maaneders Varsel til 1. Februar 1918, og at der betales et yderligere Dyrtidstillæg af 4 Kr. pr. Uge med forholdsvis Afdrag for hver ikke præsteret Arbejdsdag.

Den varslede Strejke er dermed afværget.

Arbejdsmænd paa Bornholms Kaolinslemmeri. Fra Arbejdsgiverforeningen modtog vi den 10. April en Skrivelse, hvori gjordes opmærksom paa, at der var opstaaet Uenighed mellem ovennævnte Firma og Arbejderne om Akkordsatserne. I den Anledning fandt der et Fællesmøde Sted den 14. April mellem Repræsentanter for Hovedorganisationerne og Parterne, og her lykkedes det at naa til Enighed, saaledes at en Række Akkordsatser fik et betydeligt Tillæg.

Der opnaaedes ogsaa Enighed om, at Firmaet, der nu staar som Medlem af Foreningen for Kaolin-, Kalk- og Teglværksindustrien paa Bornholm, kommer ind under den mellem Foreningen og Dansk Arbejdsmandsforbund bestaaende Overenskomst.

Stenhuggerne i København. I Stenhuggerfaget i København har Arbejderne søgt at opnaa en højere Timeløn end den, der staar opført i Overenskomsten. Herover beklagede Arbejdsgiverne sig, idet de hævdede, at en saadan Aktion var stridende mod den gældende Overenskomst. Arbejderne anførte imidlertid heroverfor, at det var de enkelte Arbejdere, der havde sat denne Sag i Scene, idet hverken Fagforeningen eller Forbundet havde haft dermed at gøre.

Imidlertid førte Sagen til, at der den 25. April blev holdt et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen. Her rejstes da Spørgsmaalet om et Dyrtidstillæg. Mestrene havde visse Indvendinger, men heroverfor stillede Svendene sig saaledes, at Betænkelighederne fra Mestrenes Side ophævedes, og de lovede at ville forelægge Mestrene et af Svendene stillet Forslag, som er saalydende:

Det er en Forudsætning, at Timelønnen paa de forskellige Værksteder opretholdes overfor hver enkelt Mand med de Lønninger, som gives nu, og der stilles ikke Krav om yderligere Tillæg til Timelønnen, saalænge Forhandlingerne angaaende det eventuelle Dyrtidstillæg bliver førte.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F E. Bording (V. Petersen. Kbhvn.)

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 46 ✻ KØBENHAVN DEN 12 MAJ 1917 ✻ 13. AARGANG.

INDHOLD: Krigssituationen. Den faste Voldgiftsret. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene ved Kolding Havn. Blokaden mod A/S Kolindsund. Elektrikerne paa Kristiansborg. Elektrikerne i Nykjøbing paa Falster. Metaltrykkerne paa Carl Lunds Fabrikker. Skotøjarbejderne hos Silber & Müller). Arbejdernes Repræsentation. Ulykkesforsikringsloven. Tilsynsraadet. Arbejdsløsheden.

Krigssituationen og Arbejdsforholdene.

I Arbejderen Nr. 39 gjorde vi udførlig Rede for Forhandlinger mellem Forretningsudvalgene for Arbejdsgiverforeningen og De samvirkende Fagforbund i Anledning af et af Arbejdsgiverforeningen rejst Spørgsmaal om Arbejdstidens Indskrænkning i visse Fag. Disse Forhandlinger skulde fortsættes i et snævrere Udvalg, og dette traadte da ogsaa sammen den 30. Marts. Forinden Mødet blev afholdt, var Arbejdsgiverforeningen anmodet om at skaffe oplyst, i hvilke Fag en Indskrænkning af Arbejdstiden paatænktes og hvilke Virksomheder, der havde Vanskeligheder ved at fremskaffe Brændsels- og Raamaterialier. Der forelaa imidlertid ingen af de ønskede Oplysninger. Aarsagen til hele Postyret synes at være en Henvendelse fra Tekstilfabrikantforeningen om at faa Ret til at standse deres Fabrikker nogle Dage om Ugen og Fritagetse for at betale deres ugelønnede Arbejdere fuld Ugeløn. Denne Ordning havde Tekstilarbejderforbundet sagt Nej til, og uden Forbundets Tilslutning kunde der ganske naturligt ikke gives Tekstilfabrikanterne en saadan Ret.

Under Forhandlingerne var Spørgsmaalet om Arbejdernes vanskelige økonomiske Stilling under den nuværende Situation stærkt fremme, og det henstilledes til Arbejdsgiverne at drage Omsorg for, at der blev tilstaaet Arbejderne Erstatning for Tab af Arbejdsfortjeneste som Følge af en eventuel Indskrænkning af Arbejdstiden, og at der skete en samlet Henvendelse til Regeringen om Midler til at imødegaa den truende Arbejdsløshed. Som det var at vente, vandt den Tanke ingen som helst Forstaaelse hos Arbejdsgiverne. Ganske vist havde Arbejdsgiverforeningens Formand, Hr. Hauberg, paa det foregaaende Møde udtalt, at han meget vel kunde tænke sig Muligheden af en samlet Henvendelse til Regeringen, men det maatte forstaas saaledes, at der først skulde foreligge en Katastrofe. Det vil formentlig sige, at der skal foreligge en Situation saa ondartet, at Arbejderne er ved at dø af Sult, forinden Tidspunktet for en Henvendelse fra Arbejdsgiverforeningens Side til Regeringen om Hjælp til Arbejderne var til Stede.

Udvalget sluttede derefter sit Møde, uden at der var opnaaet Enighed om noget som helst, og der er ingen Udsigt til, at det oftere træder sammen til Møde om disse Spørgsmaal.

I den foreliggende Situation vedtog Forretningsudvalget at lade De samvirkende Fagforbund indsende et Andragende til Indenrigsministeren om Hjælp til de mange, som allerede er ramt af Arbejdsløshed og som eventuelt vil blive ramt deraf. Andragendet har været optaget i Arbejderen for den 14. April.

Den faste Voldgiftsret.

Bogbinderne hos Michael Rasch i København.

Sag Nr. 190.

Udskrift af den faste Voldgiftsrets

Kendelse af 17. April 1917 i Sag Nr. 190: De samvirkende Fagforbund mod Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening paa Bogbinderlavets og Bogbindermester Michael Rach's Vegne.

Bogbindermester Michael Rasch driver Papirhandel St. Kannikestræde Nr. 14 og har i umiddelbar Nærhed deraf Bogbinderværksted Krystalgade Nr. 15. Paa dette sidste har der i det sidste Aarstid været beskæftiget fra 5 til 8 Svende og fra 3—8 kvindelige Arbejdere. I Slutningen af Marts 1914 maatte Rasch paa Grund af Sygdom, der varede til godt ind i 1915, opgive Ledelsen af sin Forretning og maatte derfor træffe Foranstaltninger til dennes Ledelse saavel udadtil som i Forholdet til Arbejderne. Han oprettede da to Kontrakter af 18. Marts 1914, den ene med den da ca. 31 Aar gamle Bogbindersvend Aage Jensen, der alt i nogen Tid faktisk havde fungeret som hans Værkfører, den anden med den da ca. 22 Aar gamle Bogbindersvend P. Molnit.

I Jensens Kontrakt hedder det, at Jensen er antaget som Repræsentant i den af Rasch drevne Forretning. Jensen »forpligter sig til at stille sin fulde Arbejdskraft i Forretningens Tjeneste, og at varetage Forretningens Interesser paa alle under Branchen hørende Omraader og paa saa god en Maade, det overhovedet er ham mulig. Om de enkelte Aage Jensen paahvilende Pligter bemærkes, at han under mit Fravær og Sygdom daglig besøger Kunderne, hvor saadant forlanges, og under min Tilstedeværen efter mine Ordrer, og i det hele varetager Orden og Akkuratesse i Forretningen.« Vederlaget er i Kontrakten sat til 130 Kr. maanedlig og Opsigelsesvarslet til 6 Uger.

Ved Molnits Kontrakt blev denne antaget som Værkfører i det af Rasch drevne Bogbinderi. Videre hedder det i Kontrakten:

»P. Molnit forpligter sig til at stille sin fulde Arbejdskraft i Forretningens Tjeneste, og at varetage Forretningens Interesse paa alle under Branchen hørende Omraader og paa saa god en Maade, det overhovedet er ham muligt.

Om de enkelte P. Molnit paahvilende Pligter bemærkes, at han overtager den fagmæssige Ledelse af Arbejdet paa Værkstederne efter indhentede Instruktioner fra mig, at han paatager sig Ansvaret for de ham til Bearbejdelse overleverede Materialier, at undervise de paa Værkstedet ansatte, derunder Lærlinge, i Brug af de forhaandenværende Maskiner, idet saavidt muligt samtlige paa Værkstedet ansatte Personer skal kende samtlige Maskiner, at paase Arbejdstidens Overholdelse, dens Begyndelse og dens Ophør, for Tiden henholdsvis 7½ og 6, at indberette til mig, hvad han erfarer om Opsigelser, Pladssøgende og anden Uro af enhver Art blandt Arbejderne, og i det hele paa bedste Maade repræsentere mig i min Fraværelse overfor det ham underlagte Personale.«

Vederlaget var i Kontrakten sat til 28 Kr. 50 Øre pr. Uge, men er senere forhøjet. Opsigelsesvarslet er 6 Uger.

I begge Kontrakters Post II hedder det, at det ikke skal være den paagældende tilladt at være Medlem af nogen Fagforening.

Det synes at have været Meningen med Jensens Kontrakt, at Jensen skulde virke som en Slags Agent for Forretningen, men tillige, da denne Virksomhed langt fra vilde lægge Beslag paa hans hele Tid, og da han selv ønskede at blive i Øvelsen som Bogbinder, skulde arbejde paa Værkstedet som Bogbindersvend. Der er imidlertid ikke Grund for Retten til at komme nærmere ind paa den saaledes formentlig tilsigtede noget ejendommelige Ordning, da Forholdet faktisk blev dette, at Molnit gentagne Gange i lange Perioder har været indkaldt til Sikringsstyrken, og Jensen i hvert Fald i disse Perioder har fungeret som en Slags Værkfører. Klagerne har da ogsaa — under Fremhævelse af, at de særlig under Hensyn til Rasch's Helbredstilstand i alt Fald ikke for Tiden har villet protestere mod, at Jensen som Værkfører hold-

tes udenfor Fagforeningen — rettet deres Klage mod den med Molnit trufne Ordning. Klagerne kan ikke erkende, at der i en forholdsvis saa lille Virksomhed som Rasch's Bogbinderi, hvor tilmed Rasch selv i nogen Grad medvirker ved Tilsynet, skulde være Trang til hele to Værkførere af en saadan Art, at de i Medfør af Septemberforligets Post 5 kan holdes udenfor Fagforeningen.

De Indklagede har fremhævet forskellige Omstændigheder, der som særlige for den af Rasch drevne Forretning skulde berettige til den af ham trufne Ordning, derunder, at der med Rasch's Bogbindervirksomhed er forbundet meget Udearbejde hos offentlige Institutioner, hvortil kræves en særlig betroet Mand, samt at der, naar Rasch selv er beskæftiget paa Kontoret, og Jensen er ude i Byen som Repræsentant, ikke paa selve Værkstedet er nogen Leder og Tilsynsførende.

Retten maa imidlertid give Klagerne Medhold i, at, henset til Bogbinderfagets Art og det indenfor Faget sædvanlige, giver Intet af det af de Indklagede anførte tilstrækkelig Grund til at anse Molnit som Formand i Septemberforligts Forstand. Det til ham stillede Krav om ikke at være Medlem af Fagforeningen er derfor ubeføjet.

Sagens Omkostninger findes de Indklagede at burde betale, efter Omstændighederne med 100 Kr.

Kendelse:

Bogbinder P. Molnit kan ikke anses som Formand i Septemberforligets Forstand.

Sagens Omkostninger betaler de Indklagede, Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening paa Bogbinderlavets og Bogbindermester Michael Rasch's Vegne, med 100 Kr.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene ved Kolding Havn. Den ved Kolding Havn gældende Overenskomst var af Fagforeningen bleven opsagt til 1. April iaar. De paagældende Arbejdsgivere havde hidtil staaet udenfor Arbejdsgiverforeningen, men var nu indtraadt i denne. Da lokale Forhandlinger ikke bragte en ny Overenskomst tilveje, blev Sagen derfor behandlet ved et Fællesmøde. Dette afholdtes den 16. April og fortsattes den 17. og 18., efter at Dansk Arbejdsmandsforbund den 2. April havde afsendt 1. Strejkevarsel. Det lykkedes ikke ved Forhandlingerne at komme over alle Uoverensstemmelser, og Forbundet varslede dertor den 19. April Strejke fra 26. s. M.

Under disse Omstændigheder afholdtes nyt Fællesmøde den 26. April. Det lykkedes her at naa til et Overenskomstforslag, som de lokale Repræsentanter erklærede at ville anbefale deres Kammerater. Man enedes om at udsætte Strejkens Iværksættelse til 7. Maj. I Mellemtiden godkendtes Overenskomsten og Strejken aflystes.

Ved den nye Overenskomst opnaaedes nogle Akkordforbedringer, hvoraf nogle er ret væsentlige. De ved Kolding Havn gældende Priser var i Forvejen forholdsvis gode. Et Dyrtidstillæg paa 10 pCt. til alle Akkordsatser bibeholdtes, og der gives yderligere et Krigstillæg paa 6⅔ pCt. (hvorved altsaa samtlige Priser forhøjes med 1/6). Spørgsmaal om Ventepenge o. a. specielle Forhold ordnedes paa en for Arbejderne antagelig Maade.

Hvor der ikke er fastsat en højere Timeløn (for flere særlige Arbejder er dette Tilfældet) er Timelønnen for Losnings- og Lastningsarbejde samt alt Plads- og Pakhusarbejde ved Havnen eller til Ladningsmodtagernes Pladser og Pakhuse i Byen i Forbindelse med Losning: 51 Øre. Til denne gives et Dyrtidstillæg af 3 Øre og et Krigstillæg af 5 Øre. Krigstillægene bortfalder 10 Maaneder efter Krigens Ophør.

Normen indførtes.

Den nye Overenskomst er gældende indtil den af en af Parterne opsiges med 3 Mdr.s Varsel til Ophør en 1. April.

Blokaden mod A/S Kolindsund. I Ar-

bejderen Nr. 43 har vi omtalt en Strid, som var opstaaet mellem Direktøren for A/S Kolindsund og Dansk Arbejdsmandsforbund angaaende Løn- og Arbejdsvilkaarene. Denne Strid var resulteret i, at Selskabet havde foretaget Lock-out mod Arbejderne og vilde jage Arbejderne ud af deres Lejligheder, og som Svar herpaa havde De samvirkende Fagforbund varslet almindelig Blokade overfor Selskabet.

Fra Dansk Kedel- og Maskinpasserforbund, som har 6 Medlemmer beskæftiget hos Selskabet, har vi modtaget Meddelelse om, at det ogsaa forgæves har søgt Forhandling med Firmaet om en ny Overenskomst. Som Følge deraf blev der under 20. April sendt Selskabets Inspektør Buch Meddelelse om, at Kedelpasserne vilde nedlægge Arbejdet den 1. Maj, o: at der fra den 3. Maj vilde blive iværksat en almindelig Blokade mod Selskabets Varer: Hø, Halm og andre Landbrugsprodukter, for saa vidt der ikke forinden var truffet en for Arbejderne tilfredsstillende Ordning af deres Løn- og Arbejdsvilkaar.

Den 26. April blev der sendt Arbejdsgiverforeningen andet Varsel angaaende Sympatiblokaden.

Truslen om den udvidede Konflikt medførte hurtig, at der kom nye Forhandlinger i Stand; thi allerede den 28. April var Repræsentanterne for de interesserede Parter samlede til Møde.

Forhandlingerne fandt Sted i Kolindsund, men førte ikke til Enighed. Dog aftaltes et nyt Forhandlingsmøde til 3. Maj i København, og den varslede Blokade blev derfor udsat fra 3. til 5. Maj.

Paa dette Møde var der Repræsentanter tilstede for de interesserede Arbejdere, for de to interesserede Forbund og for De samvirkende Fagforbund. Det lykkedes her at naa til Enighed om en ny Overenskomst, som byder Arbejderne meget betydelige Fordele.

Arbejdsmændenes Løn havde hidtil været 3 Kr. daglig i 7 Mdr. og 2 Kr. 50 Øre i 5 Mdr. Den fastsattes nu til 3 Kr. 75 Øre i 4 Mdr., 3 Kr. 25 Øre i 3 Mdr. og 2 Kr. 50 Øre i 5 Mdr. Desuden gives der Arbejderne frit Hus med Have (hidtil betalt med 60 Kr. aarlig). I Tilfælde en Arbejder forlader Arbejdet, skal han dog først fraflytte Huset en Maaned senere, og i Tilfælde en Arbejder opsiges af Selskabet først 3 Mdr. senere.

Kedel- og Maskinpassernes Lønninger blev ligeledes væsentlig forhøjet.

Endelig skal Arbejderne erholde 5 % af Selskabets Nettooverskud, dog mindst 50 Kr. aarlig til hver Mand. Beløbet udbetales ved hvert Regnskabsaars Slutning og gaar forud for Udbytteudbetaling til Aktionærer.

Overenskomsten er gældende, indtil den med 3 Mdr.s forudgaaende Varsel opsiges af en af Parterne til en 1. April, dog tidligst til 1. April 1919. Selskabet kan dog kræve Overenskomsten forlænget til 1. April 1921 mod at forhøje alle Lønsatser med 10 %. Hvis denne Ret benyttes, skal dette meddeles Fagforeningen inden 1. Decbr. 1918.

Arbejdet genoptoges 8. Maj.

Efter at Forlig saaledes var opnaaet, aflyste De samvirkende Fagforbund ved Skrivelser af 5. Maj den varslede Boykotting af Selskabets Produkter.

Elektrikerne paa Kristiansborg. Den 13. April afholdtes Fællesmøde angaaende de ved Installation paa Kristiansborg Slot beskæftigede Elektrikere (Firmaerne *Alb. I. C. Berg* og *Siemens & Schuckert)*.

Paa Grund af Bygningens særlige Karakter og deraf følgende særlige Vanskeligheder ved Arbejdets Udførelse var der opstaaet Konflikt om Betalingen. Arbejderne krævede en højere Udbetaling og en garanteret passende Timefortjeneste. Der naaedes ikke Enighed, hverken ved lokale Forhandlinger eller ved Timandsmøde. Forbundet havde derfor varslet Strejke til 14. April. Heller ikke Fællesmødet bragte Enighed tilveje, hvorfor Strejken traadte i Kraft i Henhold til Varslet.

Arbejdsgiverforeningen har siden varslet Boycotting overfor de paagældende Arbejdere fra 7. Maj.

Elektrikerne i Nykøbing paa Falster. I Januar Maaned rejste Elektrikerforbundet Lønkrav overfor Firmaerne *J. B. B. Obelitz* og *Anton Melgaard* i Nykøbing paa Falster. Sagen var rejst i Fortsættelse af tidligere Lønforhandlinger med Installatørforeningen og visse fra denne givne Tilsagn. Der afholdtes lokalt Mæglingsmøde 22. Januar, og Timandsmøde i København 23. Marts, uden at Enighed opnaaedes. Forbundet varslede derefter Strejke overfor de to Firmaer fra 18. April.

Den 14. April afholdtes et Fællesmøde om Sagen, men ogsaa dette endte resultatløst.

Arbejdsgiverforeningen har derefter varslet Boycotting overfor de paagældende Arbejdere fra 18. Maj.

Metaltrykkerne paa A/S Carl Lunds Fabrikker. Mellem A/S Carl Lunds Fabrikker og Dansk Metaltrykkerforbund er der afsluttet en ny Overenskomst om Løn- og Arbejdsvilkaar. Timelønnen, som tidligere var 50 Øre, er hævet til 62 Øre. Akkordsatserne er hævet med 5 pCt. Arbejdstiden er fastsat til $9^1/_2$ Time daglig. Overenskomsten er indgaaet til 1. Marts 1918.

Skotøjarbejderne hos Firmaet Silber & Müller. Hos det københavnske Skotøjsfirma Silber & Müller var der opstaaet en haardnakket Uoverensstemmelse af en ret usædvanlig Karakter. Firmaet benyttede en udenlandsk Formand ved Navn Dombrowski. Denne Mand har gennem længere Tid ved sin Optræden bragt Arbejderne paa Fabriken til Forbitrelse, og en Dag fornylig, da han paany havde været paa Krigsstien, sendte Arbejderne en Deputation til Fabrikanten med Anmodning om hans Fjærnelse. Fabrikanten henstillede til Arbejderne at holde et Møde om Sagen, idet han dog erklærede ikke at ville afskedige Formanden. Arbejderne tog sig paa dette Grundlag fri om Eftermiddagen for at holde Mødet. Næste Morgen, da Arbejderne stod rede paa Fabriken til at paabegynde Arbejdet, lod de forespørge hos Dombrowski, om han saa gik. Svaret lød, at de, der ikke vilde arbejde under ham, kunde »skruppe af med det samme«. Saa tog Arbejderne ham ganske lempeligt ved Vingebenet og bar ham ned i Gaarden, hvor de anbragte ham paa et ikke særligt fint Sted.

Fabrikant Silber, som snart efter kom til Stede, optraadte nu ganske ubehersket og paabød alle Arbejderne at gaa deres Vej; trods deres Protester maatte de forlade Arbejdet.

Det mærkeligste ved denne Affære var endda, at Arbejdsgiverforeningen har ført Klage over, at Arbejderne uberettiget har nedlagt Arbejdet — skønt Silber den første Dag selv opfordrede Arbejderne til at holde Møde og den næste smed dem alle paa Porten! Klagen blev imidlertid Anledningen til et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen. Her erkendtes det naturligvis fra Arbejdernes Side, at den ejendommelige Demonstration, der var foretaget mod Dombrowski, ikke svarede til, hvad der var sædvanligt blandt danske Arbejdere, men det kunde paa den anden Side meget stærkt fremhæves, at Formandens Optræden i sin Ondartethed i endnu højere Grad var ualmindelig under vanskelige Forhold.

Det blev iøvrigt fra Skotøjarbejderforbundets Repræsentanters Side tilbudt, at de vilde virke for, at Arbejderne genoptog Arbejdet, naar vedkommende Formand blev suspenderet og forflyttet til en anden Afdeling i Fabriken som Tilskærer. Endvidere tilbød Arbejdernes Repræsentanter, at de desuden enten vilde afgive en Erklæring om, at Arbejbejderne ikke burde have bragt Formanden ned paa et saa utiltalende Sted som det, hvorpaa de afleverede ham hin Dag, eller at de, efter at Formanden var suspenderet, vilde lade Sagen prøve efter Reglerne for Behandling af faglig Strid, altsaa eventuelt ved Mægling eller Voldgift.

Disse Tibud blev afvist fra Arbejdsgivernes Side, hvor man simpelthen forlangte, at Arbejderne skulde genoptage Arbejdet uden Betingelser, hvilket bl. a. vil sige, at

Formanden skulde beholde sin Stilling.

Dette urimelige Krav kunde Arbejderne ikke indgaa paa, og Mødet endte derfor uden Resultat.

Fabrikant Silber gik nu hjem og skrev til sine Arbejdere om at møde paa Arbejde næste Dag, og en Del mødte da ogsaa. Fabrikanten gav nu den Forklaring, at Striden var bilagt og Arbejderne kunde godt begynde igen, men han ønskede blot en Erklæring om, at man ikke var afskediget og at de ikke havde noget mod Fabrikanten eller mod Dombrowski. Der var ogsaa nogle, der gik paa den og underskrev, bl. a. en Russer, som ikke anede, hvad han skrev under paa.

Det var et dumt Forsøg paa at skaffe sig et Vaaben mod Arbejderne for at bringe sig selv ud af den ubehagelige Stilling, som han ved sin Adfærd var bragt i. Efter at han havde faaet de omtalte Erklæringer, lod han Arbejdsgiverforeningen indbringe Klage til Den faste Voldgiftsret. Det fik han nu ingen Fornøjelse af; thi han maatte nu ved et forberedende Møde den 27. April indgaa paa det Forlig, som var ham tilbudt ved Mødet i Arbejdsgiverforeningen.

Sagen afsluttedes efter en Del Forhandling her med følgende Forlig efter Forslag af den fungerende Retsformand, Dr. jur. E. Tybjerg:

1. Forbundet erkender, at den af Arbejderne overfor Dombrowski d. 3. April d. A. udviste Adfærd har været ganske utilladelig.

2. Parterne er enige om, at Spørgsmaalet om, hvorvidt Dombrowski som Formand hos Silber & Müller har vist en urigtig Optræden over for Arbejderne, afgøres af Fagets Voldgiftsret. Det er en Selvfølge, at begge Parter loyalt vil tage Følgerne af den faglige Voldgiftsrets Afgørelse.

3. Saa længe Sagen staar for den faglige Voldgiftsret, beskæftiges Dombrowski udelukkende ved Tilskærer- og Naadlerarbejde, medens de øvrige Formandsfunktioner udføres af Formand Andersen eller en anden.

Parterne enedes senere om ikke at forelægge det ovenfor nævnte Spørgsmaal for Fagets Voldgiftsret.

Arbejdernes Repræsentation ved Erhvervsspørgsmaal.

Det vil erindres, at De samvirkende Fagforbund har beklaget sig til Konsejlspræsident *Zahle* og til Indenrigsministeriet over, at Arbejderne hidtil er blevet i for ringe Grad repræsenterede ved Lejligheder, hvor der forhandledes om Erhvervsforhold og om de forefaldende Reguleringsbestræbelser.

Dette har givet Anledning til en Konference den 5. Maj mellem Prisreguleringskommissionens Formand, Overformynder *Friis* og Formanden for De samvirkende Fagforbund *Carl F. Madsen*.

Ved denne Lejlighed besvarede Carl F. Madsen en Del Forespørgsler Sagen vedrørende, og Kommissionsformanden afgav derpaa Løfte om, at der for Fremtiden vilde blive taget alt muligt Hensyn til de ved Henvendelsen fremdragne Forhold.

Ulykkesforsikringsloven.

Fastsættelsen af Værdi af Kost og Logi for Arbejdere, der har Ophold hos Arbejdsgiveren.

Indenrigsministeriet har den 4. April 1917 udfærdiget følgende Bekendtgørelse:

»I Henhold til Bestemmelsen i § 41, 2det Stykke, i Lov Nr. 205 af 6. Juli 1916 om Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde har Indenrigsministeriet fastsat Værdien af Kost og Logi for Arbejdere (Tyende, Lærlinge m. v.), der har Ophold hos Arbejdsgiveren, til følgende Beløb:

I København og Frederiksberg	650	Kr. aarl.
I Købstæderne	600	» »
Paa Landet	500	» »

Disse Beløb vil i Tiden fra 1. April d. A. til 31. December 1919 være at lægge til Grund ved Beregning af de paagældende Arbejderes samlede Aarsfortjeneste ved Fastsættelsen af de i Loven omhandlede Dagpengeydelser og Erstatningssummer.«

Tilsynsraadet for Centralarbejdsanvisningskontoret.

Funktionstiden for de valgte Medlemmer af Tilsynsraadet for Centralarbejdsanvisningskontoret i København udløb 31. Marts (§ 3, 6. Stk. i Lov om Arbejdsanvisning af 29. April 1913). Af Raadets Medlemmer vælges 4, nemlig 2 Arbejdere og 2 Arbejdsgivere, efter Indstilling af henholdsvis De samvirkende Fagforbund og Arbejdsgiverforeningen.

De samvirkende Fagforbund har for Arbejdernes Vedkommende genvalgt de hidtilværende Medlemmer *Carl F. Madsen* og *Arnold Nielsen*.

Arbejdsløsheden
i Februar Maaned 1917.

Nedenstaaende Oplysninger om Arbejdsløsheden i Februar 1917 omfatter ialt 58 Fag eller Organisationer med ialt ca. 152,000 Arbejdere. Antallet af Arbejdsløse blandt disse var ved Maanedens Udgang ca. 16,700 eller 10,0 pCt. Antallet af de i Maanedens Løb tabte Arbejdsdage er opgjort til ca. 344,300 eller 2,3 Dage pr. Medlem. Af Fag, for hvilke Oplysninger mangler, nævnes: Sejlmagere, Forgyldere, Glarmestre, Skortensfejere, Børstenbindere, Kobbersmede, Jern- og Metalslibere. Desuden er de meddelte Oplysninger ufuldstændige for Brolæggere, Dansk Arbejdsmandsforb. og Kvindeligt Arbejderforbund.

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Københ. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Tilvirkning af Næringsmidler og andre Fortæringsgst.												
Mølleriarbejdere	129	129	2	49	525	525	14	342	654	654	16	391
Bageri-og Konditr.arb.	1273	1273	191	3560	1640	1640	104	2398	2913	2913	295	5958
Sukkervarearbejdere.	542	542	32	522	180	180	4	116	722	722	36	638
Bryggeriarbejdere ...	2675	2675	50	742	1609	1609	27	454	4284	4284	77	1196
Slagteriarbejdere	705	705	79	1500	2504	2504	39	731	3209	3209	118	2231
Skraatobaksarbejdere	203	203	2	61	552	552	10	240	755	755	12	301
Tobaksarbejdere.....	4384	4384	59	1525	2644	2644	20	895	7028	7028	79	2420
Tekstilindustri.												
Tekstilarbejdere	1908	1908	7	61	5858	5858	218	2207	7766	7766	225	2268
Rebslagere.....	32	32	»	»	248	248	4	69	280	280	4	69
Beklædningsindustri og Toiletvirksomhed.												
Skræddere.....	3747	3747	70	450	2820	2820	186	1320	6567	6567	256	1770
Handskemagere	53	53	4	112	11	11	2	50	64	64	6	162
Hattearbejdere.....	427	427	2	52	119	119	3	72	546	546	5	124
Skotøjarbejdere	2604	2604	32	785	1047	1016	37	1040	3651	3620	69	1825
Barberere	590	590	35	677	475	475	41	809	1065	1065	76	1486
Jordarbejdere, Bygnings- og Møbelindustri.												
Brolæggere.....	87	87	40	1000	84	62	50	1200	171	149	90	2200
Murere.....	2014	2014	711	19830	4720	4720	2809	70000	6734	6734	3520	89830
Murarbejdsmænd	1040	1040	217	8221	—	—	—	—	1040	1040	217	8221
Hustømrere	1487	1487	120	1957	3874	3855	432	10302	5361	5342	552	12259
Skibstømrere	288	288	25	83	504	488	5	116	792	776	30	199
Snedkere	4120	4120	88	3348	3900	3900	140	3589	8020	8020	228	6937
Billedskærere	115	115	»	»	64	64	»	»	179	179	»	»
Malere.....	2052	2052	760	19182	2575	2575	1029	25000	4627	4627	1789	44182
Sadelm. og Tapetserere	965	965	121	2779	514	514	17	476	1479	1479	138	3255
Stukkatører.....	90	90	8	240	7	7	»	»	97	97	8	240
At overføre..	31530	31530	2655	66736	36474	36386	5191	121426	68004	67916	7846	188162

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Københ. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Overført...	31530	31530	2655	66736	36474	36386	5191	121426	68004	67916	7846	188162
Trævareindustri, samt Industrier i hvilke Træ indgaar som en væsentlig Bestanddel.												
Træindustriarbejdere .	722	722	14	318	2528	2528	80	2091	3250	3250	94	2409
Bødkere	272	272	2	83	517	517	87	1789	789	789	89	1872
Drejere	109	109	»	»	240	240	5	84	349	349	5	84
Karetmagere	360	360	»	4	568	568	13	354	928	928	13	358
Barnevognsarbejdere .	15	15	»	»	—	—	—	—	15	15	»	»
Korkskærere	220	220	»	»	30	30	»	»	250	250	»	»
Kurvemagere	168	168	13	341	—	—	—	—	168	168	13	341
Læder- og Lædervareindustri.												
Lohgarvere.....	102	102	2	56	112	112	1	17	214	214	3	73
Hvidgarvere.....	48	48	»	»	39	39	»	»	87	87	»	»
Forarbejdning af Sten, samt Ler- og Glasvarer.												
Keramikere.....	954	954	3	140	—	—	—	—	954	954	3	140
Pottemagere.....	58	58	»	»	46	46	»	»	104	104	»	»
Stenarbejdere	161	161	10	150	340	340	17	195	501	501	27	345
Glasarbejdere.....	228	228	10	194	207	207	»	»	435	435	10	194
Forarbejdning af Metal og Metalgenstande, herunder Tilv. af Maskiner og Instrum.												
Guld-, Sølv-, Elektropl.	528	528	1	11	229	229	1	4	757	757	2	15
Blikkenslagere.....	791	791	41	990	474	474	9	309	1265	1265	50	1299
Metaltrykkere	95	95	3	94	7	7	»	»	102	102	3	94
Gørtlere og Metalarbejd.	342	342	2	102	74	74	»	»	416	416	2	102
Urmagere	70	70	»	»	172	172	1	34	242	242	1	34
Instrumentmag. (chir.).	36	36	»	»	—	—	—	—	36	36	»	»
Smede og Maskinarb..	9400	9400	375	6546	6903	6903	135	2702	16303	16303	570	9248
Formere.....	425	425	50	648	1175	1175	54	1235	1600	1600	104	1883
Elektrikere	995	995	94	1572	772	772	28	518	1767	1767	122	2090
Industri i litterær og kunstnerisk Retning.												
Bogbindere	1905	1905	15	290	207	207	5	96	2112	2112	20	386
Litografer	398	398	13	301	108	108	3	45	506	506	16	346
Typografer	2501	2501	105	2242	1694	1563	30	622	4195	4064	135	2864
Papirindustri.												
Papirindustriarbejdere	221	221	»	»	1114	1114	3	62	1335	1335	3	62
Dansk Arbejdsmandsf.	19000	14000	3200	45000	30000	17400	3550	67000	49000	31400	6750	112000
Arbejdsm. Forbund for Gentofte og Lyngby	—	—	—	—	759	759	156	4861	759	759	156	4861
Lager- og Pakhusarb..	649	649	27	304	—	—	—	—	649	649	27	304
Kedel- og Maskinpass.	745	745	6	104	1066	1066	42	1023	1811	1811	48	1127
Kellnere.....	903	903	249	5000	588	588	70	1500	1491	1491	319	6500
Kvindel. Arbejderforb..	2900	2690	267	4953	1160	734	19	384	4000	3424	286	5337
Brødkuske	292	292	1	34	—	—	—	—	292	292	1	34
Handels- og Kontormdh	1352	1352	29	757	4358	4358	41	966	5710	5710	70	1723
Tilsammen.	78495	73285	7187	136970	91901	78716	9541	207317	170396	152001	16728	344287

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsgade 49, 1. Sal, Kbhvn. K.
Telefoner 3541 og 10541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 47 ✻ KØBENHAVN DEN 19. MAJ 1917 ✻ 13. AARGANG.

INDHOLD: Udlandet. Kongresser. Arbejdsforholdene. Lønbevægelser og Konflikter (Havnearbejderne hos Franck & Tobiesen. Arbejdsmændene hos Trælastimportørerne. Arbejdsmændene hos De danske Imprægneringsanstalter. Sadelmagere og Tapetserere i Aalborg, Horsens, Svendborg og Slagelse. Skibstømrerne i Korsør, Aarhus, Nakskov og Bandholm).

Udlandet.

Revolutionen i Rusland og Bevægelsen i andre Lande.

(Fortsat fra Nr. 43.)

Samme Dag som Proklamationen fra den nye russiske Regering den 19. Marts fremkom i »Vorwärtz« en bemærkelsesværdig Artikel af Føreren for det tyske Socialdemokrati, *Philipp Scheidemann*. Artiklen havde følgende Ordlyd:

Vi er omgivne af Fjender! Der behøves ingen lang Diskussion om det Spørgsmaal, hvorfor næsten den hele Verden staar med deres Sympati hos vore Fjender. Svaret er let givet. Hele Verden ser hos vore Fjender kun det mere eller mindre udviklede og udslaggivende Demokrati, men hos os kun — Prøjsen.

Vi har altid — om end med nogen Hjertebanken — henvist til Rusland, som staar i vore Fjenders Lejr, endskønt det havde den mest forældede af alle Regeringsformer: Absolutismen.

Zarismen er imidlertid afskediget; thi Ruslands nye Landsfader kan kun sætte Kronen paa sit Hoved, hvis Folkerepræsentationen er indforstaaet dermed. Men den russiske Folkerepræsentation skal vælges paa Grundlag af den almindelige, lige, direkte og hemmelige Valgret.

Rusland gjorde i en Haandevending rent Bord, fejede med kraftige Strøg Zarismen ud og vil nu — hvis ikke Republiken bliver Enden — sætte en Fyrste, som hylder Demokratiet, paa Tronen. — Rusland skal fra nu af have en konstitutionel Monark ligesom Englænderne. I Rusland vil da ogsaa det hos os hidtil kun teoretisk behandlede Spørgsmaal, om Monarkiet eller Republiken er den bedste Statsform, i en overskuelig Fremtid sandsynligvis slet ikke komme til at spille nogen Rolle.

I det asiatiske »Rige i Midten« (Kina) stritted Mandarinerne af al Kraft imod enhver Reform. De vilde en absolut Kejser, saa længe han udførte deres Vilje. Dermed undergravede de Monarkiet og lagde Fundamentet for Republiken. Men i det europæiske »Rige i Midten« (Tyskland) søger lignende Aander at rejse kinesiske Mure og at hindre enhver Reform.

Klokken viser 5 Minuter i 12! Men Mandarinerne bilder sig ind, at de kan standse Tiden, naar de stiller Viseren tilbage paa 11. — Til Rigskansleren vil jeg sige et Ord. Mange, som havde staaet ham fjernt og fjendtligt, lærte i den haarde Krigstid at agte ham som en retlinjet og ærlig Mand. Han har under Krigens Forløb holdt mange gode Taler, fornylig i Landdagen en virkelig frisk, klog Tale, i hvilken han har stillet meget i sikker Udsigt for Fremtiden. Men hvorfor gyser han tilbage for det, som allerede nu er en ubetinget Nødvendighed? Vil han leve videre i Historien som den evigt Tøvende?

Hr. von Bethmann-Hollweg vil først begynde Prøjser-Kursen efter Krigen. For Tiden efter Krigen var ogsaa allehaande Reformer bleven stillet i Udsigt for Rusland. Men Krigen varede Russerne for længe, og jo haardere Sulten pinte dem, desto utaaleligere forekom Udsættelsen dem. De sagde vel til sig selv: Om der end ikke endnu kan skaffes Brød og Kartofler til os alle, hvad hindrer os da i, i det mindste at give alle lige Ret?

Og saaledes kom da den 11. Marts og Zarens Afsked, og saaledes sejrede Demokratiet.

Hvorfor udsætte til i Morgen, hvad der absolut er nødvendigt og allerede for mange Aar siden af Kongen selv er blevet betegnet som en af de mest paatrængende Statsopgaver, naar det allerede kan ske i Dag?

Man siger, at Vanskeligheder vil være at overvinde. Javel, der ligger Halmstraa i Vejen, og en Sytraad er spændt over Prins Albrechts Strasse. (Den Gade, hvori den prøjsiske Landdags Bygning ligger). Men hvilke Vanskeligheder maa Folket nu overvinde! Millioner ser Dag efter Dag modigt Døden i Møde for et nyt Fædreland med lige Rettigheder. Og Millioner og atter Millioner taaler i Hjemmene de største Afsavn — de vil stadig mere højlydt spørge: For hvad?

Hatten af for et Folk, der, som det tyske og det prøjsiske, har ydet saa uhørt i denne Krig og som fremdeles vil vedblive dermed. Kansleren har i festlige Taler hyldet den tyske Folkerepræsentation for hele Verden. Alle er der paalagt samme

Pligt. Skal ogsaa kun for blot en eneste Dag efter Krigen Rettighederne blive tilmaalt efter ulige Maalestok? Det er en næsten utaalelig Tanke, at de, som hver Dag har gjort Forretninger og som Nat efter Nat har sovet i lune Senge, efter Krigen skal have det merdobbelte af de politiske Rettigheder, fremfor de Tapre, som vender hjem fra Trommeilden.

Det er nu Tiden til energisk Handling. De Vanskeligheder, som kan opstaa, hvis Regeringen nu kræver Rigsdagsvalgretten gennemført i Prøjsen, er lette som en Fjer i Sammenligning med de Vanskeligheder, som kan opstaa, hvis et saadant Forslag ikke indbringes. De Parlamentarikere og de Partier, som nu vovede at sige Nej i Landdagen, hvis Regeringen energisk krævede den lige Valgret, vilde i en Haandevending blive afskedigede. Man maa altsaa kun alvorligt ville og ville nu.

I det prøjsiske Deputeretkammer kan Reformen hurtigt gennemføres.

Er nogen bange for Herrehuset i en Tid, da vi staar i Kamp paa Liv og Død med næsten hele Verden.

Tiden er alvorlig og den lige prøjsiske Valgret er moden. Rigskansleren burde ikke tøve en Dag længere. Det prøjsiske Folk og de andre tyske Forbundsstater vil som en Mand staa paa hans Side, hvis han handler kraftigt.

Endvidere samleds den 19. Marts de ret talrige russiske og polske Socialdemokrater, som har Ophold i København, og vedtog og offentliggjorde følgende Resolution:

Under Tryk fra det oprørske Folk er Zarismen, mod hvilken flere Generationer af russiske revolutionære Socialister har kæmpet, falden. Men foruden de nationalpolitiske Befrielsesopgaver opstaar der i Sammenhæng med Verdenskonflikten for os revolutionære Socialister en Række overordentligt vanskelige internationalsocialistiske Opgaver. Den russiske Forfatnings Demokratisering, der kan ske under Indflydelse af Arbejderklassen, vil give de socialistiske Masser i Rusland, der ikke er interesserede i Erobringer og Undertrykkelse af fremmede Folk, Mulighed for at blive en vigtig Faktor til Opnaaelsen af en Fred, der er dikteret af de suveræne Folks Vilje, en Fred uden Erobringer og Krigserstatninger, en Fred, der skal befri alle Europas Nationaliteter fra enhver Underkuelse og Fornedrelse. Vi har det Haab, at Ruslands revolutionære Bevægelse vil være Signalet til en energisk revolutionær Kamp i alle Lande, først og fremmest i de Lande, der er indviklet i Verdenskrigen, og vil føre Verdens-Socialdemokratiet ind paa Vejen til Kampen for sine endelige Idealer — for Socialismen.

Grupper i København:

Russisk social-demokratisk Arbejderparti.
Socialistisk-revolutionært Parti.
Polens og Lithauens Socialdemokrati (Sarzondowzy).
Polens og Lithauens Socialdemokrati (Krajewoje Uprawlenije).
Polsk socialistisk Parti (Lewiz).
Bund.

(En lignende Resolution vedtoges rettet til det internationale Proletariat.)

*

Vi, den polske socialdemokratiske Gruppe i København, erklærer herved, idet vi anerkender de i Fællesforsamlingens Resolution udtrykte Principer:

Blodets Baand, der i en lang Aarrække har forbundet os i Fælleskampen for den fulde Befrielse fra Ufrihedens og Udbytningens Lænker, har ikke et Øjeblik været svækket af det nuværende Slagteri og Nationalismens Tøjlesløshed.

Over en Række Bajonetter rækker det polske Proletariat sin Broderhaand til det russiske Folk, løftende det gamle revolutionære Internationales mægtige Banner med Løsningen »Krig mod Krigen«, for Styrtning af Kapitalismen og Tilintetgørelse af Underkuelse overalt og i enhver Form.

Idet vi forbinder vort Folks Befrielse med Kampen for Tilintetgørelsen af det nuværende imperialistiske Grundlag, protesterer vi med al Energi mod den nationalistiske Klikes Bestræbelser for at trække det polske Folk ind i Krigens Slagteri med Sanktion fra Polens socialpatriotiske Overløbere, efter de os paatrængte Regeringers Vilje eller for illusorisk Selvstændighed, idet det nye Kongerige, der skal oprettes, i Virkeligheden vil blive en imperialistisk Koloni med et ydre Skin af Uafhængighed.

De polske Socialdemokrater.

Den 23. Marts udsendtes fra samme Kilde i følgende Tekst et

Aabent Brev
til Tysklands Arbejderstand.

Den russiske Revolution har fuldstændig forandret den internationale politiske Situation. Den russiske Zarisme, det kulturelle Europas største Fjende er skaffet ud af Verden, og hele det russiske Folk kan nu bestemme Ruslands Udenrigspolitik.

Vi er meget oprørte over i mange indflydelsesrige Organer i Tysklands borgerlige Presse at finde Raadslagninger angaaende Undertrykkelse ved Krigsmidler af vor Revolution, ved hvilken Lejlighed nogle konservative Organer ganske aabenlyst udtrykker Ønsket om at arbejde for Genindførelsen af det gamle Regime i Rusland. Til vor store Beklagelse finder vi i den tyske Arbejderpresse saa godt som ingen Protest imod saadanne Planer.

I Betragtning af disse Kendsgerninger føler vi russiske Socialister, som for Øjeblikket opholder os i København, men i

den nærmeste Fremtid begiver os til Rusland for at deltage i den sociale Kamp der, os berettigede til i fuld Enighed med den samlede russiske Socialisme at erklære følgende:

Vi ønsker Fred straks. Vi ønsker en fælles Fredsslutning uden Erobringer og Krigsskadeerstatninger, og vi vil kæmpe herfor af al Magt. Men ethvert Forsøg fra den tyske Krigsledelses og de imperialistiske Lags Side paa ved Krigsmidler at forhindre vor Revolutions Udvikling, at yde det gamle Regime Tjenester og berøve Rusland dets blodig købte Frihed, vil støde paa den skarpeste og bestemteste Modstand fra den russiske Arbejderstands Side. Vi har fuld Ret til at forlange af de tyske Arbejdere uden Hensyn til Retning og Fraktion, at de med de skarpeste Ord og energisk Handling gør en brat Ende paa disse reaktionære Bestræbelser.

I Navn af de russiske socialistiske Grupper i København:

S. Dalin. A. Gordon. B. Kamkow. V. Peraistsch. A. Surabov. J. Suritz. V. Rosanov. J. Wilatzer.

Kongresser.

Socialdemokratisk Ungdomsforbund.

Skærtorsdag og Langfredag, den 5. og 6. April, afholdt socialdemokratisk Ungdomsforbund Kongres i Aalborg. Foruden Delegerede og Hovedbestyrelse var en Række Gæster tilstede, bl. a. *E. Svendsen* fra De samvirkende Fagforbund og *Th. Stauning* fra det socialdemokratiske Parti.

Beretning aflagdes af Formanden, *Ernst Christiansen*, og Regnskabet fremlagdes af Kassereren, *Sigv. Hellberg*. Begge Dele godkendtes.

Forholdet mellem *Partiet* og *Ungdomsbevægelsen* blev drøftet, og en af Hovedbestyrelsen anbefalet Resolution vedtaget.

Om *Militærspørgsmaalet* vedtoges følgende Resolution:

»Idet Kongressen Ord til andet gentager Odenseresolutionen 1915 angaaende Kampen mod Militarismen, nedlægger den en kraftig Protest mod Sikringsstyrkens fortsatte Indkaldelse og mod de Overgreb, som — i Overensstemmelse med hele Militarismens Væsen — øves overfor de Mænd, yngre som ældre, der i Forvejen maa lide haardt nok under de mange Indkaldelser. Kongressen paalægger Forbundets Ledelse saavel som Afdelingerne stærkt at benytte alle militære Overgreb i den antimilitaristiske Agitation.

Idet Kongressen udtaler sin fulde Anerkendelse af det Arbejde, der hidtil er gjort for at holde Danmark udenfor Krigen, fastslaar den atter sin bestemte Modstand mod ethvert Neutralitetsforsvar og forventer, at den socialdemokratiske Rigsdagsgruppe i givet Tilfælde af al Kraft vil gøre sin Indflydelse gældende i denne Retning.

I Erkendelse af, at alt, hvad der direkte eller indirekte støtter Militarismen og dens Magtstilling i Samfundet, bør bekæmpes af al Kraft, opfordrer Kongressen den socialdemokratiske Rigsdagsgruppe til at virke for, at det nu gældende Forhold, hvorved Aftjenelsen af Værnepligten har Betydning ved Ansættelse i Statens Tjeneste, ophører at eksistere.

Om *Kirkespørgsmaalet* vedtoges følgende Resolution:

Den socialdemokratiske Ungdom anser det for utilbørligt og kulturstridigt,

at det Offentlige øver Indflydelse i Trosanliggender,

at en bestemt Trosretning fastslaas som »Folkekirke« eller »Statskirke«,

at Præster er Statsembedsmænd og er overdraget Udøvelsen af rent borgerlige Forretninger som Vielse, Navnegivning og Begravelse og

at den opvoksende Ungdom gennem Folkeskolen opdrages i og indpodes en bestemt Trosbekendelse.

Ud fra disse Anskuelser og hævdende Socialdemokratiets Standpunkt

»Religion en Privatsag«

kræver den socialdemokratiske Ungdom Kirken løst fra Staten med Indragelse under Statskassen af al Kirkeformue samt Religionsundervisningen i Skolen ophævet og erstattet af Belæring om almindelige Moralbegreber.

Idet den socialdemokratiske Ungdom i Statskirken kun ser en Hæmmer af frit og sundt Tankeliv og reaktionærtvirkende som den altid har været, en væsentlig Hindring for Arbejderklassens økonomiske Frigørelse, udtaler den sig paa det bestemteste mod enhver Foranstaltning, som kan støtte Kirkens Position i Befolkningen og anser navnlig Deltagelse i Menighedsraadsvalg og andre kirkelige Valg for en saadan Støtte.

Tværtimod opfordrer den socialdemokratiske Ungdom til afgjort og direkte Kamp mod Statskirken, og da utvivlsomt store Dele af Befolkningen kun af Vane og Sløvhed forbliver staaende i Folkekirken og en saadan Forbliven bl. a. umuliggør borgerlig Vielse — udtaler den socialdemokratiske Ungdom sig for personlig Udtrædelse af Statskirken i Forvisning om, at en Masseudmeldelse vil være et virksomt Middel i Kampen mod Statskirken og den officielle Tro og for Frisind og religiøs Tolerance.«

Under Drøftelsen af *den ny Grundlov* vedtoges en Resolution af følgende Ordlyd:

Den socialdemokratiske Ungdom udtaler sin dybeste Harme over de politiske Vilkaar, der bydes Ungdommen under den ny Grundlov. Den Ungdom, der navnlig i den under Krigen forløbne Tid har maattet bringe større Ofre end nogen anden Del af Samfundets Medlemmer, har et uafviseligt Krav paa at være medbestemmende om Samfundets Anliggender. Særlig gælder dette, naar der — efter Krigen — skal træffes Afgørelse angaaende Militarismen. Kongressen paalægger derfor Forbundsledelsen saavel som Afdelingerne med forøget Kraft at rejse Kravet om Valgretsalderens Nedsættelse til 21 Aar, — navnlig bør der ved det kommende Valg overalt rettes Forespørgsel til Folkethingskandidaterne, hvorvidt de vil gaa med til i den første Samling at rejse Kravet om Ungdommens Ligestilling med Samfundets øvrige Medlemmer.

Om *Oplysningsarbejdet* vedtoges følgende:

I Erkendelse af, at Ungdomsbevægelsens Hovedopgave er at skabe en oplyst og selvtænkende Ungdom, udtaler Kongressen, at Forbundets skriftlige Oplysningsarbejde (Forlagsvirksomheden) bør søges fremmet af al Magt, eventuelt gennem Samarbejde med Boghandelen »Fremad« og Broderforbundene i Norge og Sverig.

Endvidere paalægger Kongressen Forbundets Ledelse at udforme Tanken om Læsekredse eller Studiecirkler indenfor Afdelingerne, ligesom Planerne til disse bør udarbejdes og Materialet anvises af Forbundet.

Afdelingerne opfordres til først og fremmest at give Medlemsmøderne en oplysende og belærende Karakter, og hvor det skønnes hensigtsmæssigt at danne Diskussionsklubber blandt Afdelingens Medlemmer.

Fra flere Afdelinger forelaa Forslag om, at *Afholdssagen* optoges paa Programmet. Forslag herom blev dog forkastet, hvorefter følgende Resolution vedtoges:

»Ad Oplysningens og det sociale Fremskridts Vej kan man bedst komme Drikkeriet til Livs, og Oplysning om Alkoholens Skadelighed bør være en af de Opgaver, som vore Afdelinger har deres Opmærksomhed henvendt paa.«

Nedenstaaende vedtoges om *Lærlingespørgsmaalet*, dels vedrørende Organisationsspørgsmaalet og dels angaaende Lærlingelovens Revision:

Staaende overfor de nuværende Lærlingeforholds uholdbare Tilstande, hvor Uddannelsen er overladt den private Kapital, erkender Kongressen Nødvendigheden af Lærlinges Organisation og udtaler som sin Opfattelse, at denne bør ske i Tilslutning til de bestaaende Fagorganisationer, saaledes at disse gennem særlige Afdelinger aabner Lærlingene Adgang til Organisationen straks fra Læretidens Begyndelse.

Kongressen retter derfor en energisk Opfordring til Danmarks Fagforbund og Fagforeninger om at tage denne Tanke op til Drøftelse og Beslutning, og tilsiger Socialdemokratisk Ungdomsforbunds Støtte til Gennemførelse af Beslutninger i nævnte Retning.

Indtil saadant sker, udtaler Kongressen dog, at den socialdemokratiske Ungdomsbevægelse bør søge Samarbejde med de nu bestaaende Lærlingeorganisationer, for derved at fremme Kampen for en Forbedring af Lærlingeforholdene.

Samarbejdet kan foregaa saavel mellem Afdelingerne af begge Forbund. Ved det lokale Samarbejde bør det tilstræbes, at Organisationerne (eller disses lokale Sammenslutninger) gensidig repræsenteres i hinandens Bestyrelse.

En Forudsætning for Samarbejdet er, at Lærlingebevægelsen kun deltager i almindeligt politisk Oplysnings- og Agitationsvirksomhed i Forbindelse med den socialdemokratiske Ungdomsbevægelse, og at denne kun foretager Lærlingeagitationer efter at have søgt Samarbejde med Lærlingebevægelsen.

Lærlingenes Uddannelsestid maa i intet Tilfælde overstige 3 Aar. Der skabes Garantier, som tilsikrer Lærlingene en virkelig Uddannelse i denne Tid.

Fastsættelse af en Minimalløn, der fuldt ud svarer til Lærlingens Underhold.

Arbejdstiden maa ikke overstige 8 Timer, deri indbefattet saavel teknisk som almindelig Fortsættelsesundervisning. Al Undervisning foregaar i Dagtimer.

Ophævelse af Læremesterens Ret til at øve Hustugt. — Lærlingenes Foreningsret anerkendes.

Offentligt, effektivt Tilsyn med Overholdelse af Lærlingeloven.

En Revision af Loven, hvorved disse Krav forfuskes, bør bekæmpes paa det skarpeste, og Kongressen paalægger i saa Fald saavel Forbundet som dets Afdelinger at rejse en energisk Kamp herimod.

Angaaende den *fremtidige Virksomhed* forelaa forskellige Forslag, bl. a. om Ansættelse af en fastlønnet Forretningsfører og om, at »Fremad« ikke mere skal være obligatorisk Medlemsblad, men Abonnementsorgan. Det vedtoges at ansætte en Forretningsfører; men at Bladet skal være Medlemsblad som hidtil.

Til Forretningsfører valgtes *Ernst Christiansen* og til Redaktør *Sigv. Hellberg*. Foruden disse indvalgtes i

Forretningsudvalget: *Oscar Hansen, Jul. Hansen, Johs. Ervig, Poul Nielsen*, alle af København.

Næste Kongres afholdes om to Aar i Slagelse.

Arbejdsforholdene.

Arbejdsanvisningsdirektøren oplyser følgende vedrørende den offentlige Arbejdsanvisning i Danmark i Marts Maaned 1917.

Ved samtlige offentlige Arbejdsanvisningskontorer i Danmark stod der ved Overgangen fra Februar til Marts Maaned tilmeldt ialt 14,805 arbejdsledige Personer. Der tilmeldtes i Løbet af Marts Maaned yderligere 22,675 og afmeldtes 23,321, hvoraf henholdsvis 16,383 og 16,331 var Medlemmer af en Arbejdsløshedskasse. Antallet af indtegnede arbejdssøgende Personer udgjorde herefter ved Marts Maaneds Udgang 14,159, altsaa noget færre end ved Maanedens Begyndelse.

Den særlige Vinterarbejdsløshed plejer at gøre sig tidligere gældende i Provinsen end i Hovedstaden og omvendt formindskes den som oftest hurtigere i København end ude i Landet. Dette har ogsaa bekræftet sig i Aar. Den ovennævnte Nedgang i Antallet af Arbejdsløse faldt saaledes udelukkende paa København. Blandt de Fag i Hovedstaden, hvor Nedgangen sporedes stærkest, kan nævnes Bageri- og Konditoriarbejderne, der havde 139 ledige ved Maanedens Udgang mod 175 ved dens Begyndelse, Kelnerne med 62 mod 126, Malersvendene med 614 mod 758, Murersvendene med 147 mod 233 og Snedkersvendene med 163 mod 190. Omvendt var der Stigning i Antallet af Ledige i nogle Fag, hvoriblandt kan fremhæves Metalindustriens Arbejdere. Arbejdsløsheden i Tekstilindustrien begyndte at gøre sig gældende. I Hovedstaden voksede Antallet af ledige Tekstilarbejdere fra en halv Snes Stykker til over halvandet Hundrede og i Provinsen var der ved Maanedens Udgang omtrent 500 ledige, mest Kvinder, hvoraf alene i Vejle over 400.

Antallet af Anvisninger foretagne af de offentlige Arbejdsanvisningskontorer var forholdsvis højt, idet der anvistes 7,551 Personer Beskæftigelse, medens der ellers i Løbet af Vinteren kun er blevet anvist mellem 4 og 5 Tusinde Pladser om Maaneden. Forøgelsen faldt udelukkende paa nogle faa Provinskontorer, særlig Kontorerne i Aarhus og Aalborg, hvor Anvisningen til det kommunale Snekastningsarbejde var overladt til det offentlige Anvisningskontor, medens noget tilsvarende ikke fandt Sted i Hovedstaden. I Aarhus foretoges der alene til Snekastning 2,392 Anvisninger og i Aalborg 1,026.

De anerkendte Arbejdsløshedskasser, med hvilke den offentlige Arbejdsanvisning staar i Rapport, anviste Arbejde til 2,415 af deres ledige Medlemmer, medens de offentlige Arbejdsanvisningskontorer anviste Beskæftigelse til 2,180 af disse og 10,375 opnaaede Arbejde ved egen Hjælp og 1,361 af anden Aarsag, Sygdom, Bortrejse m. m. udgik af Fortegnelserne over ledige Arbejdsløshedskassemedlemmer.

Lønbevægelser og Konflikter.

Havnearbejderne hos Franck & Tobiesen, København. Lokale Forhandlinger, som i nogen Tid var ført mellem Havnearbejdernes Fællesforbund og Firmaet Franck & Tobiesen angaaende en ny Overenskomst, førte ikke til Enighed paa alle Punkter. Sagen kom derfor til Behandling under Hovedorganisationernes Medvirken ved et Fællesmøde den 19. April.

Der opnaaedes her Enighed om et Overenskomstforslag, som senere er tiltraadt af Fagforeningen og derefter den 26. April underskrevet af de forhandlende Parter.

Firmaet er Repræsentant for finske og svenske Rederier, og dets meste Arbejde foregaar i Frihavnen. Ved Overenskomsten er der fastsat højere Priser end Tilfældet er for lignende Arbejder ved Frihavnsselskabet, fordi der hos Franck & Tobiesen ikke

anvendes Kraner. Hvor der for Firmaet arbejdes udenfor Frihavnen, skal der betales efter den i Københavns Toldhavn gældende Overenskomst. Desuden er der fastsat ekstra Betaling for at give Møde udenfor normal Arbejdstid m. m.

Arbejdsmændene hos Trælastimportørerne i Aalborg. Den mellem de ovennævte Parter gældende Overenskomst udløb den 1. April. Da der ikke ved førte Forhandlinger naaedes til Enighed om en ny, fremsendte Dansk Arbejdsmandsforbund den 13. April et 1. Strejkevarsel.

Den 4. April afholdtes et Fællesmøde om Sagen. Man naaede dog heller ikke her til Enighed, men maatte henvise Sagen til fornyet lokal Forhandling.

Arbejdsmændene hos A/S De danske Imprægneringsanstalter i Vordingborg. Den mellem de ovennævnte Parter gældende Overenskomst udløb den 1. Januar d. A. og det lykkedes ikke ved lokal Forhandling at komme til Enighed om en ny. Arbejdet blev derfor nedlagt 9. Februar. Sagen forhandledes derefter ved et Fællesmøde 30. April, hvor der afsluttedes en ny Overenskomst, som er gældende til den af en af Parterne med 3 Mdr.s Varsel opsiges til en 1. Februar.

Ved den nye Overenskomst er opnaaet forskellige meget betydelige Akkordforbedringer, og Timelønnen er hævet fra 35 til 44 Øre, i Syrehuset dog 55 Øre.

Sadelmagere og Tapetserere i Aalborg, Horsens, Svendborg og Slagelse. Skandinavisk Sadelmager- og Tapetsererforbund havde opsagt de i ovennævnte Byer gældende Overenskomster og indledet Forhandling med Mestrene. Det lykkedes ved lokal Forhandling at afslutte nye Overenskomster i Svendborg og Slagelse, men ikke i de to jyske Byer.

Angaaende disse forhandlede man derefter ved et Fællesmøde 4. April, hvor der opnaaedes Enighed om, at det almindelige Regulativ af 23. Februar 1916 tiltrædes. Minimallønnen fastsattes i Aalborg til 48 Øre pr. Time det første Aar efter endt Læretid, det andet Aar til 50 Øre og derefter 55 Øre. For Horsens fastsattes de samme Timelønninger, dog saaledes, at henholdsvis 3, 3 og 5 Øre er Dyrtidstillæg.

Angaaende Akkorderne gives i Aalborg 5 pCt. Tillæg til den hidtil gældende lokale Priskurant. I Horsens tiltrædes de til enhver Tid i København gældende Priskuranter med et Fradrag af 10 pCt.

Skibstømrerne i Korsør, Aarhus, Nakskov og Bandholm. Skibstømrerforbundet har fornylig gennemført nye Overenskomster i de ovennævte Byer.

I Korsør og Aarhus er gennemført en garanteret Udbetaling i Akkord af 80 Øre i Timen.

I Nakskov var Timelønnen 51 Øre. Den er ved den nye Overenskomst forhøjet med et Dyrtidstillæg af 14 Øre plus 2 Øre i Værktøjspenge. Desuden betales 5 Øre pr. Time i Smudspenge ved Reparationsarbejde. Priskuranten er forhøjet med ca. 20 pCt. Overenskomsten træder i Kraft 1. Marts 1917 (tilbagevirkende Kraft) og kan opsiges til en 1. Marts, dog tidligst 1. Marts 1920.

I Bandholm er Timelønnen forhøjet fra 50 til 60 Øre med et Dyrtidstillæg af 5 Øre. Akkordarbejde foregaar efter Svendborg Priskurant, hvilket betyder et stort Fremskridt. Det er i denne Sag bemærkelsesværdigt, at Afdelingerne i Korsør og Bandholm er ny oprettede.

Arbejderforsikrings-Raadets Industriafdeling.

Til Medlemmer af ovennævnte Raad har Indenrigsministeriet udnævnt Hovedkasserer A. Johansen og Murer H. A. Lundberg som Repræsentanter for Arbejderne.

Som Suppleanter for disse er udnævnt Snedker Martin Petersen og Hovedkasserer E. Svendsen.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F E. Bording (V. Petersen. Kbhvn.)

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 48 ✻ KØBENHAVN DEN 26. MAJ 1917 ✻ 13. AARGANG.

INDHOLD: Arbejdsløsheds-Statistik. Udlandet. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene hos Købmænd i Odense. Arbejdsmændene hos Saaby & Lercke ved Rødby Havn. Lager- og Pakhusarbejderne i Rønne. Bagerne i Østifterne. Skotøjarbejderne paa de mekaniske Reparationsværksteder. Snedkerne hos Carl Hansen, Odense. Kvindelige Træindustriarbejdere paa Hillerød Savværk). Samling.

Arbejdsløsheds-Statistik.

Med dette Nr. følger Afdelingsskemaet for Maj 1917.

Afdelingsformænd eller -kasserere, hvem Hvervet paahviler, bør sørge for, at Skemaet udfyldes og indsendes til Forbundet senest d. 8. Juni 1917.

Forretningsudvalget.

Udlandet.

Revolutionen i Rusland og Bevægelsen i andre Lande.

(Fortsat fra Nr. 47.)

Som rimeligt er, har Revolutionen i Rusland ogsaa hidført en fuldstændig Omvæltning i Finlands Forhold. Under en Række dramatiske Begivenheder er det gamle Regimente afskaffet og konstitionelle Tilstande indført. Socialdemokratiets Indflydelse er meget stor, hvilket har fundet Udtryk i Sammensætningen af den nye Regering. En Socialdemokrat staar i Spidsen for denne, og Partiet besætter 6 af de 12 Mandater i Ministeriet. Om dette meddeltes under 27. Marts i følgende Telegram fra Helsingfors:

Efter 3 Dages Forhandling opnaaede de forskellige Partier i Gaar Enighed om Dannelsen af den nye Regering, der har Karakter af en Koalitionsregering, og som bestaar af 6 Socialdemokrater og 6 Repræsentanter for de borgerlige Partier.

I Spidsen for Regeringen staar Socialdemokraten, fhv. Formand i Landdagen, Tokoi. De øvrige Medlemmer er følgende: Finansminister: Socialdemokraten Truner; Minister for Statsgodserne: Socialdemokraten Vuolijoki; Justitsminister: Gammelfinnen Dr. jur. Tulenleejmo; Undervisnings- og Kultusminister: Gammelfinnen, Professor Setälä; Handels- og Industriminister: Dr. jur. Ernroth (det svenske Folkeparti) med Socialdemokraten Paasivuori som Adjoint; Landbrugsminister: Landbrugeren Kallio; Trafikminister: Socialdemokraten Dr. phil. Voionmaa; Indenrigsminister: Gammelfinnen, Prof. Serlacius med Socialdemokraten Aidio som Adjoint. Minister uden Portefølje bliver Holstii (Ungfinne).

Disse 12 Senatorer danner den økonomiske Styrelse, for hvilken Tokoi bliver Vicepræsident, idet Præsidentposten tilkommer Generalguvernøren i hans Egenskab af Repræsentant for den højeste Myndighed.

Den 29. Marts telegraferes fra Petrograd:

Petrograd Telegrambureau meddeler:

Raadet af Arbejder- og Soldaterdelegerede har udsendt en Henvendelse til Proletariatet i hele Verden, der opfordrer til at bryde det autokratiske Aag og følgende Ruslands Eksempel nægte at tjene som Redskab til Voldshandlinger i Kongernes, Kapitalisternes og Finansmændenes Hænder og endelig gøre Ende paa de frygtelige Myrderier, der var en Vanære for Menneskeheden. Timen er nu slaaet, hvor Folkene burde tage Spørgsmaalet om Krig og Fred i deres egne Hænder.

Samtidigt proklamerer Henvendelsen haardnakket Forsvar for Friheden mod alle indre og ydre reaktionære Indblandinger. Den russiske Revolution vilde ikke vige tilbage for Erobrernes Bajonetter og vilde ikke lade sig knuse af fremmed militær Styrke.

Under Debatten om Ordlyden af Henvendelsen protesterede flere Talere, idet de erklærede, at Henvendelsen skete paa et uheldigt Tidspunkt, da Fjenden kunde tro, at Russerne var svage og ikke kunde gøre Modstand.

Medlem af Rigsdumaen, Tscheidze, der er Formand for Raadet af Arbejder- og Soldaterdelegerede svarede herpaa:

Naar vi taler til Tyskerne, beholder vi stadigt vore Geværer i Hænderne. Vi vil kæmpe til sidste Blodsdraabe for Friheden, hvis Tyskerne ikke gaar ind paa vor Henvendelse. Den ledende Tanke i Henvendelsen gaar absolut ikke ud paa at vise, at vi anmoder om Fred. Løsenet i vor Henvendelse er: Ned med Wilhelm!

Den 1. April fremkom i Pressen Meddelelse om, at den provisoriske Regering i Rusland havde udstedt en Proklamation til Polakkerne. Ordlyden af dette Dokument var følgende:

Polakker! Det gamle politiske Regimente i Rusland, der har være Kilden til Eders og vor Trældom og Splittelse, er nu for bestandig styrtet. Det befriede Rusland, personificeret i den provisoriske Regering, der er bemyndiget til at handle i dets Navn, skynder sig at sende Eder en broderlig Hilsen og kalder Eder til nyt Liv, til Frihed.

Den gamle Regering gav Eder hykleriske Løfter, som den kunde opfylde, men ikke vilde. Centralmagterne benyttede sig af den Fejl til at brænde og ødelægge Eders Land. Kun, for at I skulde kæmpe mod Rusland og dets Allierede gav de Eder tomme, politiske Rettigheder, som de ikke lod gælde for hele det polske Folk, men kun for den Del af Polen, der midlertidigt er besat af Fjenden. For denne Pris vilde de købe det Folks Blod, der aldrig har kæmpet for Despotismens Bevarelse. Nu vil den polske Hær heller ikke drage i Kampen for Undertrykkere af Friheden og for Sønderlemmelse af Fædrelandet under Kommando af sin Arvefjende.

Polske Brødre! Ogsaa for Eder slaar den store Afgørelses Time! Det frie Rusland kalder Eder ind blandt Rækkerne af dem, der kæmper for Folkets Frihed. Det russiske Folk, der har afkastet Aaget, anerkender ligeledes for den polske Befolknings Vedkommende hele dens Ret til af egen fri Vilje at bestemme sin Skæbne.

Tro mod Overenskomsterne med de Allierede, tro mod den fælles Plan om Kamp mod den tyske Militarisme anser den provisoriske Regering Dannelsen af en uafhængig polsk Stat, sammensat af alle Landsdele, hvor Flertallet af Befolkningen er polsk, for et Pant paa en varig Fred i det fremtidige, fornyede Europa. Knyttet til Rusland ved en Militærunion, vil en fri polsk Stat være en solid Vold mod Centralmagternes Tryk paa de slaviske Folk.

Det frie og forenede polske Folk skal selv træffe Afgørelse om sin Regering, idet det udtrykker sin Vilje gennem en konstituerende Forsamling, der skal sammenkaldes i Polens Hovedstad og vælges paa Grundlag af almindelig Valgret. Rusland stoler paa, at de Folk, der i Aarhundreder har været forenede med Polen ved fælles Liv, paa den Maade vil faa en sikker Garanti for deres borgerlige og nationale Eksistens.

Den russiske konstituerende Forsamling skal definitivt styrke den nye Broderunion og give sit Samtykke til de Ændringer i den russiske Stats Landomraade, der er absolut nødvendige til Dannelse af et frit Polen af alle dets tre nu adskilte Dele.

Polske Brødre! Grib den Broderhaand, det frie Rusland rækker Eder. Trofaste Vogtere af Fortidens store Traditioner! Rejs Eder allerede nu for at møde den nye straalende Æra i Eders Historie, en Æra for Polens Genoprejsning. Lad Foreningen af vore Hjærter og Følelser komme Foreningen af vore Stater i Forkøbet og lad den gamle Appel fra Eders Befrielses berømmelige Forgængere genlyde med fornyet uudslettelig Kraft. Fremad til Kamp, Side om Side, Haand i Haand for vor og Eders Frihed!

Proklamationen er underskrevet af samtlige Ministre.

Den 2. April fremkom i Pressen Meddelelse om, at Bestyrelsen for det tyske socialdemokratiske Parti havde tilstillet Minister Stauning følgende Telegram:

De russiske Socialdemokrater i København har tilstillet os en Fredskundgørelse, hvori de udtaler Haab om, at vi skarpt vil bekæmpe enhver Indblanding i den russiske Revolutions Udvikling. Tysklands Socialdemokrati befinder sig i fuldstændig Overensstemmelse med denne Kundgørelse. Det deltog ved de sidste Rigsdagsforhandlinger bestemt i Debatten i denne Forstand; ogsaa de øvrige Partier og Rigsregeringen erklærede sig i Rigsdagen energisk imod enhver Indblanding i Ruslands indre Forhold.

Det tyske Socialdemokrati lykønsker tillige det russiske Proletariat til de Resultater, det har opnaaet paa Vejen til politisk Frihed. Det nærer et indtrængende Ønske om, at det russiske Folks politiske Fremskridt vil bidrage til snart at sikre Freden, som det tyske Socialdemokrati siden Krigens Udbrud har kæmpet for.

Vi beder Dem offentliggøre denne Meddelelse i »Socialdemokraten« og telegrafere den videre til Tscheidze og Dumaen i Petrograd.

For Partibestyrelsen:
Ebert.

Den 9. April telegraferes følgende fra Berlin:

Offiicielt meddeles: Hs. Maj. Kejseren og Kongen har rettet følgende Kundgørelse til Rigskansleren og Præsidenten for Statsministeriet, Dr. v. Bethmann-Hollweg:

Endnu aldrig har det tyske Folk vist sig saa fast som i denne Krig. Bevidstheden om, at Fædrelandet befinder sig i bittert Nødværge, udøvede en vidunderlig forsonende Kraft, og til Trods for alle Ofre af Blod derude i Felten og svære Savn hjemme er Viljen til at sætte det sidste ind paa den sejrrige Slutkamp forbleven urokkelig. Nationen og social Aand forstod hinanden og forenede sig med hinanden og gav os udholdende Styrke. Enhver følte, at hvad der i lange Fredsaar under mangehaande indre Kampe var bygget op, det var dog et Forsvar værd. Lysende staar for min Sjæl hele Natio-

nens Ydelser i Kamp og Nød. Oplevelserne i denne Kamp om Rigets Bestaaen indleder med ophøjet Alvor en ny Tid. Som den ansvarlige Kansler for det tyske Rige og første Minister i min Regering i Prøjsen paahviler det Dem at hjælpe denne Tids Krav til Opfyldelse med de rette Midler og til rette Tid. Ved forskellige Anledninger har De givet en Fremstilling af, i hvilken Aand Formerne for vort Statsliv skal udbygges for at skabe Plads for frit og glad Medarbejde af alle Led af vort Folk. De Principper, som De derved udviklede, har, som De véd, min Billigelse. Jeg er mig bevist, at jeg derved bliver indenfor de af min Bedstefader, Grundlæggeren af det tyske Rige, afstukne Baner, han, der som Konge af Prøjsen med den militære Organisation og som tysk Kejser med den sociale Reform forbilledligt opfyldte de monarkiske Pligter og skabte Forudsætningen for, at det tyske Folk i enig, forbitret Udholden vil overstaa denne blodige Tid.

At bevare Forsvarsmagten som en sand Folkehær, at fremme Folkets sociale Opgang i alle dets Lag, har fra Begyndelsen af min Regering været mit Maal. Bestræbende mig for i fast bevaret Enighed mellem Folk og Monarki at tjene Helhedens Vel er jeg besluttet paa at iværksætte Udbygningen af vort indrepolitiske, økonomiske og sociale Liv, saaledes som Krigssituationen tillader det.

Endnu staar Millioner af Folkefæller i Felten, endnu maa Udkæmpelsen af den Meningsstrid bag Fronten, der er uundgaaelig ved en indgribende Forfatningsforandring, udsættes i Fædrelandets højeste Interesse, indtil Tiden for vore Krigeres Hjemkomst en kommet, og de selv kan medvirke i Raad og Daad paa den nye Tids Fremskridt; men for at der straks ved Krigens lykkelige Afslutning, som jeg tillidsfuldt haaber, ikke er fjern, kan foretages det nødvendige og formaalstjenlige i denne Henseende, ønsker jeg, at Forberedelserne ufortøvet skal afsluttes.

Særligt Omdannelsen af den prøjsiske Landdag og hele vort indenrigspolitiske Livs Befrielse for dette Spørgsmaal ligger mig paa Hjærte. Til en Ændring af Valgretten til Deputeretkamret er der efter min Anmodning allerede ved Krigens Begyndelse gjort Forarbejder. Jeg paalægger Dem nu at forelægge mig bestemte Forslag fra Statsministeriet, for at dette for Prøjsens indre Udvikling grundlæggende Arbejde ved vore Krigeres Tilbagekomst hurtigt kan gennemføres ad Lovgivningens Vej. Efter hele Folkets vældige Ydelser i denne frygtelige Krig er der efter min Overbevisning ikke længere Plads for Klassevalgretten i Prøjsen. Lovforslaget vil endvidere have at indføre direkte og hemmeligt Valg af de Deputerede.

Herrehusets Fortjeneste og blivende Betydning for Staten vil ingen Konge af Prøjsen miskende; men Herrehuset vil bedre kudne svare til den kommende Tids vældige Fordringer, naar det i videre og mere ensartet Omfang end hidtil i sin Midte forener førende, ved deres Medborgeres Agtelse udmærkede Mænd fra Folkets forskellige Kredse og Erhverv.

Jeg handler efter Overleveringerne fra mine store Forfædre, naar jeg ved Fornyelse af vigtige Dele af vort fast sammenføjede og stormprøvede Statsvæsen bringer et trofast, tappert, dygtigt og højtudviklet Folk den Tillid i Møde, som det fortjener.

Jeg paalægger dem straks at offentliggøre denne Kundgørelse.

Det store Hovedkvarter, d. 7. April 1917.

Wilhelm I. R.

v. Bethmann-Hollweg.

Til Rigskansleren og Præsidenten for Statsministeriet.

I sidste Halvdel af April udbrød en omfattende Strejkebevægelse i Tyskland, og da særlig i Berlin. Om Strejkernes Karakter, Omfang og Forløb er der vistnok kun kommen højst ufuldkomne Meddelelser til Udlandet. Den 16. April fremkom fra Berlin følgende:

Wolffs Bureau meddeler:

I en Del Metal-, Trævare- og Transport-Virksomheder i Storberlin er Arbejdet i Dag blevet indstillet. I andre Virksomheder af denne Art, særlig de store Ammunitionsfabriker, arbejdes der uforstyrret videre med fuld Arbejdskraft. Trafiken i Storberlin berøres paa ingen Maade af disse enkeltstaaende Arbejdsstandsninger; Højbanens og Sporvejenes Trafik foregaar ogsaa fuldstændig efter Fartplanerne, saaledes at Gadebilledet i Berlin ikke fremviser nogen som helst Forandring.

Den 20. April indeholdt »Social-Demokraten« følgende om de tyske Strejker:

Vi har omtalt den store Strejke, som Berlins Arbejdere havde foranstaltet i Mandags. Og »Vorwärts« understreger atter i sit Tirsdagsnumer, at Hovedaarsagen til Strejken var Arbejdernes Uvilje imod den mangelfulde Regulering af Levnedsmidlernes Fordeling.

I Mandags hvilede Arbejdet fuldstændig i 300 af Krigsindustriens Bedrifter. Ved Kontrollen i Metalarbejderforbundet meldte 210,000 Strejkende sig. Men dermed er Tallet paa disse langtfra nævnet, idet mange Arbejdere ikke blev kontrollerede.

Efter at Strejken var udbrudt, kom det ved Overborgmester Wermuths Mellemkomst til en Forhandling med Embedsmændene for Ernæringsdepartementet. Forhandlingerne afholdtes Mandag Middag. I disse deltog den prøjsiske Statskommissær Excellencen Michaelis, Overborgmester Wermuth, to Repræsentanter for Metalarbejderne, Cohen og Siering, samt Körsten som Repræsentant for Ber-

lins Fagforbund og endelig en større Repræsentation for de Strejkende; enhver Bedrift, hvis Arbejdere havde deltaget i Strejken, havde sendt en Mand.

Arbejderne krævede under Forhandlingerne en retfærdig Fordeling af Levnedsmidlerne.

Resultatet af denne Konference, som varede 4—5 Timer, blev en Resolution, hvori Excellencen Michaelis højtideligt lovede, at de for de kommende Maaneder fastsatte Rationer af Brød, Kød og Kartofler absolut vilde blive leverede.

Sluttelig vedtoges det, at de forsamlede Repræsentanter for Arbejderklassen konstituerede sig som en permanent Kommission, med hvilken Excellencen fremtidig skal forhandle om alle Ernæringsspørgsmaal, Berlin vedrørende.

Efter dette syntes jo de strejkende Arbejdere at have vundet forøget Indflydelse ved den af dem rejste Bevægelse. Men en ny Meddelelse i »Social-Demokraten« den 24. April tyder rigtignok paa, at det, i hvert Fald i nogle Militærdistrikter, er gaaet helt anderledes til. Meddelelsen var følgende:

Prøjsisk Strejkejustits.

Hofbladet »Berliner Lokal-Anzeiger« skriver:

Siden forrige Lørdag har Drejerne og Kobbersmedene strejket hos et Firma i Elbing. De krævede et Løntillæg af 50 pCt.

Den kommanderende General for det 20. Armékorps har imidlertid nu udstedt følgende Bekendtgørelse:

»Fædrelandets Stilling tvinger til fuld Udnyttelse af enhver Mands Kraft, enten som Soldat i Forsvaret eller som virksom Arbejder til Fremskaffelse af Vaaben og Næring i Hjemmet. Ingen tør ligge stille nu. Enhver Arbejdsforsømmelse kommer vore Fjender tilgode. De tilbageholdte Militærpligtige af Firmaet, som ikke indtil d. 20. April om Aftenen paany har genoptaget Arbejdet, har derfor at melde sig den 21. ds. hos Kredskommandoen for at udfylde deres Pladser til Fædrelandets Gavn enten i Hæren eller Marinen.«

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmænd hos Købmænd i Odense. Under Forhandlingerne den 20. Marts, hvor der afsluttedes Overenskomst om Havnearbejdet i Odense, enedes man om, at der skulde optages lokal Forhandling om Løn- og Arbejdsforhold for Lager- og Pakhusarbejderne. Disse Forhandlinger — meddelte Arbejdsgiverforeningen under 23. April — endte imidlertid resultatløst, og man enedes derfor om at behandle Sagen ved et Fællesmøde. Et saadant afholdtes den 11. Maj.

Angaaende Arbejdet i Byen viste det sig her, at der ikke var ført nogen lokal Forhandling. Man henviste derfor paany Sagen til en saadan. For Lager- og Pakhusarbejde ved Havnen opnaaedes Enighed om en Række Satser, medens andre tilbagestod. Mødet endte for saa vidt resultatløst, og ny Forhandling aftaltes ikke.

Arbejdsmændene hos Saabye & Lerche ved Rødby Havn. Mellem Dansk Arbejdsmandsforbund og Entreprenørfirmaet Saabye & Lerche var der opstaaet Uoverensstemmelse om et Arbejde, dette Firma udfører ved Rødby Havn. Firmaet vilde ikke indgaa paa de af Forbundet stillede Betingelser, men henholdt sig til en Overenskomst med det udenfor Dansk Arbejdsmandsforbund staaende »Lollandske Arbejdsmandsforbund«. Dansk Arbejdsmandsforbund varslede derfor Strejke fra 28. April. Under 18. April havde Arbejdsgiverforeningen protesteret mod Strejkevarslernes Lovlighed; men Forbundet tog ikke Protesten tilfølge.

Under disse Omstændigheder kom Sagen til Forhandling ved et Fællesmøde 27. April. Der opnaaedes her Enighed om, at Dansk Arbejdsmandsforbund tiltræder den mellem Firmaet og det lollandske Forbund gældende Overenskomt, imod at der betales et yderligere Dyrtidstillæg af 4 Kr. pr. Uge med forholdsvis Afdrag for hver ikke præsteret Arbejdsdag.

Lager- og Pakhusarbejderne i Rønne. Den 29. Marts afholdtes Fællesmøde angaaende Lager- og Pakhusarbejderne hos Medlemmer af Købmandsorganisationen i Rønne. Der opnaaedes imidlertid ikke Enighed om en Overenskomst, og ny Forhandling aftaltes ikke. Dansk Arbejdsmandsforbund varslede derfor Strejke fra 1. Maj.

Der afholdtes nyt Fællesmøde d.

28. April; men heller ikke her lykkedes det at skaffe Enighed tilveje.

Bagerne i Østifterne. Som tidligere omtalt i »Arbejderen« udløb Bagernes Overenskomst for ovennævnte Landsdele den 11. April og det var ikke lykkedes Parterne at naa til Enighed om nye ligesom et senere afholdt Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen endte resultatløst, hvorfor der var varslet Strejke fra 11. Maj Kl. 6 Aften.

Ved et nyt Fællesmøde, den 10. Maj lykkedes det dog at naa til Enighed, hvorved den varslede Strejke bortfaldt.

Resultatet af Forhandlingerne blev, at Bagerne paa Sjælland (uden Skovdistrikterne, Helsingør og Holbæk), Lolland-Falster og Bornholm, faar et Tillæg til alle tarifmæssige Lønninger, saavel i Brødfabrikker som i Bagerier med blandet Drift, af 3 Kr. pr. Uge.

Arbejdstiden nedsættes med 3 Timer ugl. Overtidsbetalingen i Brødfabrikerne hæves fra 60 Øre til 70 Øre pr. Time, og i Bagerierne fra 50 Øre til 70 Øre pr. Time.

I Helsingør, Holbæk og Skovdistrikterne (Hørsholm, Rungsted, Birkerød, Farum, Vedbæk og Gl. Holte) er der, grundet paa de dyrere Livsvilkaar paa disse Pladser, betalt en betydelig højere Løn, ligesom Holbæk havde en egen Overenskomst, som bød noget højere Lønsatser.

Om disse højere Lønninger strandede Forhandlingerne ved forrige Fællesmøde og ogsaa denne Gang søgte Arbejdsgiverne at reducere dem til det mindst mulige.

Det lykkedes dog at opnaa Enighed om følgende Ordning.

Brødfabrikkerne: Her var Mindstelønnen 27 Kr. og for 2. Svenden 28 Kr. pr. Uge. Disse to Satser slaas nu sammen og hæves til 29 Kr.

Enesvende, der udfører Mestersvendsarbejde fik hidtil 31 Kr. og Mestersvende 32 Kr. pr. Uge. Disse to Satser slaas sammen og hæves til 33 Kr.

Bagerier med blandet Drift: Her var Mindstelønnen 26 Kr., for 2. Svenden 27 Kr. og for Konditorsvende 28 Kr. Disse 3 Satser slaas sammen og hæves til 29 Kr.

Lønnen for Enesvende som udfører Mestersvendsarbejde hæves fra 30 Kr. til 33 Kr. For Enesvende, der udfører Mestersvendsarbejde og tillige arbejder med 2 Lærlinge eller 1 Forbundter, fra 31 Kr. til 33 Kr. og for Mestersvende fra 31 Kr. til 33 Kr.

Arbejdstiden nedsættes paa alle Arbejdspladser med 3 Timer ugentligt.

Overtidsbetalingen i Brødfabrikker hæves fra 65 Øre til 75 Øre og i Bagerier fra 60 Øre til 80 Øre.

Vedrørende samtlige Overenskomster bestemmes, at enkelte Dages eller Nætters Arbejde betales med 1/6 af Ugelønnen paa hver Lønsats plus 50 Øre i Dyrtidstillæg.

Nuværende personlige højere Lønninger bibeholdes.

I Undtagelsestilfælde hvor det tillades Svendene at tage Kost og Logi hos Mestrene maa Betalingen herfor ikke overstige 10 Kr. pr. Uge.

Samtlige Arbejdere erholder et Dyrtidstillæg af 3 Kr. pr. Uge.

Overenskomsten, der har tilbagevirkende Kraft fra 11. April d. A., er gældende til den med 3 Maaneders Varsel opsiges til Ophør en 1. April.

Skotøjarbejderne paa de mekaniske Reparationsværksteder i København. Dansk Skotøjarbejderforbund opsagde den for de mekaniske Reparationsværksteder gældende Overenskomst til Ophør 1. April og indledede Forhandling om en ny; men da de der beskæftigede Arbejdere ikke er særlig mange i Antal, førtes Lønbevægelsen selvstændigt, uden indhentet Sanktion fra De samvirkende Fagforbund. Den 1. Marts afholdtes et Forhandlingsmøde; men da Mestrene forlangte indført Akkord, endte Mødet resultatløst. Svendene hævdede, at Arbejdet efter sin Karakter ikke egnede sig for Akkord, idet det indkommer højst uregelmæssigt. Man forlangte derfor Ugelønssystemet bibeholdt. Forbundet afsendte derpaa den 14. Marts 1. Strejkevarsel.

Under 15. Marts fremdrog Ar-

bejdsgiverforeningen Sagen og foreslog Fællesmøde. Et saadant afholdtes 23. Marts; men ogsaa denne Forhandling endte resultatløst, og Forbundet fremsendte 2. Strejkevarsel, hvorefter Arbejdet nedlagdes fra Mandag den 2. April. Ved Varsler af 28. Marts og 4. April bebudede Arbejdsgiverforeningen Boykotting af de paagældende Arbejdere, og Kampen var derefter gaaende nogen Tid uden ny Forhandling.

De paagældende Virksomheder er gennemgaaende smaa. Der er flere Mestre end Svende, og Mestrene hjalp hverandre med Arbejdet. Sagen var stærkt omtalt i Pressen.

Den 7. Maj afholdtes paa Foranledning af Arbejdsgiverforeningen et nyt Fællesmøde, hvor man enedes om, at henvise Konflikten til fornyet lokal Forhandling.

Ved et Møde den 9. Maj lykkedes det derpaa, at tilvejebringe et Overenskomstforslag, som Parterne var enige om at anbefale deres Generalforsamlinger til Godkendelse. Godkendelsen fandt ogsaa Sted paa begge Sider, hvorefter Strejken og Boykottingen hævedes. Arbejdet genoptoges 11. Maj.

Arbejdstiden er derefter 8½ Time daglig, som lægges mellem 6 Morgen og 6 Aften. Der indføres Akkord efter en vedtagen Prisliste; men der garanteres 34 Kr. ugl. for fuld Uge. Paa Ugelønsarbejde er mindste Ugeløn 37 Kr. for fuld Uge, og fra 1. April 1918 er den 38 Kr. Paa Timelønsarbejde er mindste Timeløn 71 Øre. Overarbejde betales med 50 Øre ekstra pr. Time ved alt Arbejde. Som Regel for Behandling af faglig Strid indføres Normen.

Minimal-Ugelønnen for faglige Arbejdere var efter den gamle Overenskomst 31 Kr., saa der er altsaa opnaaet en væsentlig Lønforhøjelse. Arbejdstiden var ogsaa tidligere 8½ Time daglig.

Snedkerne hos Carl Hansen, Odense. Svendene hos Snedkermester *Carl Hansen* i Odense havde henvendt sig til denne med Krav om et Dyrtidstillæg, og da dette nægtedes, nedlagde de Arbejdet den 17. April. Arbejdsgiverforeningen bebudede overfor Forbundet at ville indbringe denne Sag for Den faste Voldgiftsret og kræve Bod og Erstatning.

Sagen kom til Forhandling ved et Fællesmøde 25. April. Man enedes her om Konfliktens Afslutning paa følgende Grundlag: Snedkernes Repræsentanter erkender, at Strejken har været ulovlig. Arbejdet genoptages Fredag den 27. April. Alle Uoverensstemmelser, herunder ogsaa om Dyrtidstillæg, henvises til lokal Forhandling, naar Arbejdet er genoptaget. Spørgsmaalet om eventuel Erstatning for Strejken afgøres af Fagets Voldgiftsret.

Kvindelige Træindustriarbejdere paa Hillerød Savværk. I Skrivelse af 7. April d. A. indberetter Træindustriarbejderforbundet til De samvirkende Fagforbund, at A/S Hillerød Savværk beskæftiger en Del Kvinder ved Arbejde, der tidligere delvis er udført af mandlige Arbejdere, men nægter at betale dem den Timeløn, der er fastsat i Overenskomsten, under Paaberaabelse af, at denne ikke omfatter Lønninger for Kvinder.

I Skrivelse af 12. s. M. er Sagen indberettet til Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening med Anmodning om, at den gøres til Genstand for Forhandling mellem Hovedorganisationerne.

Ved et Fællesmøde den 16. Maj enedes man om at henvise Stridsspørgsmaalet til Afgørelse ved Fagets Voldgiftsret.

Samling.

Pottemagernes Forbund optaget i Keramisk Forbund. Efter at der i længere Tid har været ført Forhandlinger mellem de to ovennævnte Forbund om en Sammenslutning, er denne nu fuldbyrdet.

Pottemagernes Forbund i Danmark er opløst fra 1. April, og Medlemmerne er samtidig optaget i Keramisk Forbund som to Afdelinger, en for Jylland og Fyn, og en for Sjælland og Lolland-Falster.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F E. Bording (V. Petersen. Kbhvn.)

AFDELINGS-SKEMA

angaaende

Arbejdsløsheden i Maj Maaned 1917.

Bemærk! Naar *ingen* Arbejdsløse eller *ingen* tabte Arbejdsdage skal angives, bedes man sætte et **tydeligt 0**. Hvor intet Tal kan angives, bedes man sætte et **?**

1. Byens Navn?	
2. Organisationens Navn?	
3. Antal Medlemmer?	
4. Hvormange af Organisationens Medlemmer var arbejdsløse: I Midten af Maaneden? Ved Slutningen af Maaneden?	
5. Hvormange Arbejdsdage er der ialt gaaet tabt for Medlemmerne paa Grund af Arbejdsløshed i Maanedens Løb (Søn- og Helligdage eller lignende Fridage medregnes ikke, med mindre der i Almindelighed arbejdes 7 Dage om Ugen)?	
6. For hvormange Dage er der udbetalt Understøttelse (alle understøttede Dage)?	
7. Hvormeget er der udbetalt til Understøttelse af Arbejdsløse og Rejsende i Maanedens Løb: a) Af Arbejdsløshedskassen? b) Af Fagorganisationen?	

Formandens Navn: .....

— Adresse: .....

NB. Fagforeningerne bedes indsende dette Skema til det Forbund, hvoraf de staar som Afdeling, eller kunne staa som Afdeling, saaledes at Skemaet er Forbundet i Hænde senest d. 8. Juni 1917.

Enkeltstaaende Foreninger, i hvis Fag der ikke findes noget Forbund, bedes sende deres Skemaer direkte til De samvirkende Fagforbund, Nørrefarimagsgade 49,[1] Kbhvn. K.

Angaaende Forsendelsen bemærk:

Det udfyldte Skema kan forsendes i aaben Konvolut som Tryksag, Portoen er da 4 Øre (indenfor Københavns Postomraade 2 Øre). Men der maa da iagttages følgende:

Spørgsmaalene 3—7 maa kun besvares med Tal (*0* for *ingen*). Byens og Organisationens Navn saavel som Formandens Navn og Adresse kan derimod skrives paa sædvanlig Maade. Skrives der Tekst udover dette, maa Forsendelsen frankeres som Brev.

P. F. V.

Carl F. Madsen.

Peder Hedebol.

F.E.BORDING KØBENHAVN.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 49 ❋ KØBENHAVN DEN 2. JUNI 1917 ❋ 13. AARGANG.

INDHOLD: Dyrtidshjælp. International faglig Konference i Stockholm. Ekstraordinær Arbejdsløshedstælling. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmænd ved Aarhus elektriske Sporvej, Tekstilarbejderne i Svendborg.

Dyrtidshjælp.

I rigtig Erkendelse af de vanskelige Forhold Arbejderen under den frygtelige Dyrtid maa leve under, har Arbejdsgiverne i en Række Fag hidtil ydet deres Arbejdere et haardt tiltrængt Dyrtidstillæg. Denne Imødekommenhed har Arbejdsgiverforeningen nu lagt sin kendte klamme Haand paa, idet den har udsendt et Cirkulære til samtlige Arbejdsgiverorganisationer og Enkeltvirksomheder med Paalæg om, at der ikke fremtidig maa gives Arbejderne Dyrtidstillæg under den hidtidige Form, og at der overhovedet ikke maa gives saadan Hjælp, uden Arbejdsgiverforeningens Samtykke. Paabudet har medført, at Arbejdsgiverne nu kategorisk siger Nej til enhver Henvendelse fra Arbejderne om Dyrtidstillæg, ja man gaar endog saa vidt, at der ses ganske bort fra Overenskomsternes Bestemmelser om Parternes Ret til uden Organisationernes Indblanding at enes om en højere Timeløn.

Det er forstaaeligt, at Arbejdsgiverforeningens Stilling har vakt et stærkt Røre hos Arbejderne, som i mange Tilfælde har givet sig Udslag i Ønsket om, at besvare Arbejdsgivernes Nægtelse af Dyrtidstillæg med Arbejdsstandsning.

Hidtil er det lykkedes at afværge saadanne Arbejdsstandsninger, men om det ogsaa vil lykkes i Fremtiden, kan være meget tvivlsomt; thi Tiderne er meget vanskelige, og Tryk avler som bekendt Modtryk!

Arbejdsgiverforeningen vilde sikkert handle klogt, hvis den i Tide løste de altfor stramme Liner, som den kører sine Medlemmer med.

Da Arbejdsgivernes Forbud til sine Medlemmer, efter vort Forretningsudvalgs Formening er stridende mod en Række Fags Overenskomster, har det fremsat Protest overfor Arbejdsgiverforeningen og bebudet Sag anlagt for den faste Voldgiftsret.

Under 23. Maj er der i Anledning af den omhandlede Sag tilsendt Arbejdsgiverforeningen en saalydende Skrivelse:

Forretningsudvalget for
Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforen.,
her.

I Bladet »Arbejdsgiveren« af 21. Marts d. A. har det ærede Forretningsudvalg — i Henhold til en Hovedbestyrelsesbeslutning — erindret om »de af Arbejderne i stigende Grad fremsatte Krav om Dyrtidstillæg og samtidig henledet samtlige Medlemmers Opmærksomhed paa, at som Forholdene har udviklet sig, maa Medlemmerne nøje iagttage følgende:

1) at fremtidig frivillig Dyrtidshjælp ikke maa sættes i direkte Forbindelse med Tid- eller Akkordlønninger.

   Der maa altsaa ikke gives Dyrtidshjælp i Form af procentvis Tillæg til Timeløn eller Akkordsatser, ej heller i Form af et Tillæg af saa og saa mange Øre til Timelønnen eller saa og saa mange Kroner til Ugelønnen.
2) at Dyrtidshjælp kun maa gives *enten* paa nærmere bestemt Tid der ikke maa falde sammen med den paagældende Overenskomsts Udløb *eller* saaledes, at den kan opsiges naar som helst med kort Varsel, og
3) at der overhovedet ikke fremti-

dig maa gives frivillig Dyrtidshjælp uden efter *forud* indhentet Samtykke af Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening.

Vi har fra første Færd været af den Opfattelse, at Udsendelsen af en saadan Instruks er ulovlig. Den strider mod Septemberforligets Punkt 9, hvor Hovedorganisationerne paatager sig at samvirke for rolige, stabile og gode Arbejdsforhold, og den strider navnlig mod den uskrevne, men ganske selvfølgelige Forudsætning for al Overenskomstvæsen mellem Arbejder og Arbejdsgiver, at sidstnævnte har sin fulde Frihed til at lønne sine Arbejdere, nogle eller samtlige, højere end i Overenskomsterne fastsat. Vi maa derfor anse det for ulovligt, allerede at Arbejdsgiverforeningen dikterer sine Medlemmer, at de ikke maa give Dyrtidstillæg under den eller den Form. Men navnlig maa vi holde for, at Arbejdsgiverforeningen savner enhver Ret til, pludseligt at bestemme, at der af dens Medlemmer »overhovedet ikke fremtidig maa gives frivillig Dyrtidshjælp uden efter forud indhentet Samtykke af Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening«.

Imidlertid har vi tøvet noget med at rejse en Sag om dette Anliggende. Det ærede Forretningsudvalgs embedsmæssige Tilbøjelighed til at ville bringe saa mange Forhold som mulig ind under central Ledelse og Kontrol er os bekendt, men vi har ogsaa bemærket, at disse Bestræbelser ofte mislykkes, fordi det nu en Gang er umulig at tilpasse een bestemt Uniform paa alle de mangfoldige Omraader, som vore Organisationer spænder over. Vi havde det Haab, at ogsaa dette Forsøg maatte forblive et fromt Ønske, og i saa Fald skulde vi have ladet det passere i Ubemærkethed.

Men det har vist sig, at den udsendte Parole i hvert Fald mange Steder har haft den tilsigtede Virkning, ja i mange Tilfælde endog virket videre end vi kan tænke os det ærede Forretningsudvalg har ønsket, idet Underorganisationer har fulgt det givne slette Eksempel og paa egen Haand ført Tanken videre uden Hensyn til at bestaaende faglige Overenskomster overtrædes.

Under 28. Marts har saaledes Snedkermestrenes Centralforening for Østifterne tilskrevet A/S Dansk Madras Co. »Spiralen« i Nykøbing F. og forbudt denne at give 5 pCt. Tillæg til Akkorderne for de paa Fabrikken beskæftigede Træindustriarbejdere. Fabrikken var utvivlsomt ikke blot berettiget, men ogsaa pligtig til at yde denne Forhøjelse. Paa Fabrikken gælder en lokal Overenskomst med følgende Tilføjelse:

»Iøvrigt gælder Hovedoverenskomsten, som er afsluttet mellem Træindustriarbejderforbundet i Danmark og Træindustriens Fabrikantforening«.

Men mellem disse to Parter var der netop i Marts Maaned med visse mindre Begrænsninger afsluttet en supplerende Overenskomst om et 5 pCt. ekstra Dyrtidstillæg til Akkorderne ud over de forligsmæssige 5 pCt. af 1. Febr. 1916. Men ikke nok hermed. Centralforeningen fortsætter sin Skrivelse, idet den siger:

»Der maa ikke gives direkte Forhøjelser af Lønsatserne..... uden forud indhentet Samtykke fra Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening«.

En saadan Skrivelse omstyrter jo først og fremmest den saakaldte Løfteparagraf, som findes i en Række Overenskomster, bl. a. i den her omhandlede Overenskomst for Træindustrien (§ 6).

I Snedkerfaget var der af Forbundet ad skriftlig Vej indledet Forhandling med Fællesforeningen af Danmarks Snedkermestre om Ydelse af et Dyrtidstillæg. Under 28. Febr. (altsaa før Parolens Udsendelse) svarede Foreningen ret imødekommende og lovede »at arbejde videre paa Spørgsmaalet og overveje Muligheden for en Løsning i den ønskede Retning«. Men den 26. Marts (efter at Parolen var sendt ud) svares der afvisende.

I København har Bogbinderlavet vedtaget at forbyde sine Medlemmer at forhøje Timelønningerne, end-

skønt der i Fagets Overenskomst af 1914 kun er Tale om Minimallønninger (jfr. vor Skrivelse af 15. ds. om denne Sag).

Af Landets 16 Træskofabrikker har de 7 (vistnok i Februar) sluttet sig sammen i et Selskab, A/S De forenede Træskofabrikker. Efter at denne Sammenslutning har fundet Sted, nægter de tidligere Ejere (nuværende Bestyrere) enhver Lønhævning i Henhold til Overenskomstens § 6 uden forudgaaende Godkendelse af Selskabets Hovedkontor i hvert enkelt Tilfælde. At praktisere Løfteparagrafen paa denne Maade, er ganske afgjort i Strid med Overenskomstens Aand og Ord, og da ogsaa i Strid med al hidtidig Praksis andre Steder. Ogsaa denne Sag sætter vi i Forbindelse med det ærede Forretningsudvalgs omtalte Cirkulære.

Det viser sig altsaa ikke blot, at det ærede Forretningsudvalg har opnaaet, at enhver ekstraordinær Lønforhøjelse nu midt under den stadig skærpede Dyrtid skal ind til Godkendelse i Arbejdsgiverforeningen, men at Cirkulæret endog har bevirket, at en Række Arbejdsgiver-Underorganisationer — følgende Hovedorganisationens Eksempel — i Flæng kuldkaster alle Sædvaner, Aftaler og Overenskomster.

Stillingen bliver derfor uholdbar, og vi maa kræve, at det ærede Forretningsudvalg tilbagekalder den udstedte Parole og paa tydelig Maade tilkendegiver de vedkommende Underorganisationer, som vi har nævnt, at ogsaa de af dem trufne supplerende Vedtagelser maa tilbagekaldes. I modsat Fald maa vi forbeholde os, at indbringe Klage for Den faste Voldgiftsret, for ad den Vej at søge vor Ret og Oprejsning for den Skade, som er forvoldt, saa vidt dette endnu er muligt. Forsaavidt vor Anmodning om Tilbagekaldelse ikke kan imødekommes, foreslaar vi Sagen behandlet ved et Fællesmøde snarest belejligt og forventer, at Aftale om et saadant paa sædvanlig Maade kan træffes mellem vore Kontorer.

P. F. V.
Carl F. Madsen.

Peder Hedebol.

Som Svar har vi under 25. Maj modtaget en saalydende Skrivelse:

Forretningsudvalget for
De samvirkende Fagforbund i Danmark.

Idet vi anerkender Modtagelsen af det ærede Forretningsudvalgs Skrivelse af 23. ds. vedrørende den i »Arbejdsgiveren« for 21. Marts d. A. optagne Meddelelse til Arbejdsgiverforeningens Medlemmer om Dyrtidstillæg, skal vi bemærke, at vi er ganske uenige i de Betragtninger, som det ærede Forretningsudvalg i saa Henseende fremsætter. Vi skal imidlertid, uden her at komme nærmere ind paa Indholdet af De samvirkende Fagforbunds nævnte Skrivelse, udtale, at vi ikke er i Stand til at tilbagekalde den omtalte Meddelelse, og vi er ej heller uden nærmere Undersøgelse, i Stand til at give noget Paalæg i den af De samvirkende Fagforbund ønskede Retning til de i Skrivelsen nævnte Virksomheder. Derimod er vi naturligvis fuldkommen villige til i dette som i alle andre Tilfælde, hvor det ærede Forretningsudvalg ønsker et Fællesmøde, at deltage i et saadant og skal være villige til snarest at træffe Aftale om Afholdelsen af et Møde.

P. F. V.
Carl Weitemeyer.

Sophus Agerholm.

Efter dette Svar som ikke kommer uventet, vil der formentlig blive afholdt et Fællesmøde i den nærmeste Tid, og saafremt der ikke opnaas Enighed, gaar Sagen til Paakendelse af Den faste Voldgiftsret.

International faglig Konference i Stockholm.

Det har flere Gange under Krigen været paa Tale at sammenkalde det internationale faglige Sekretariat til Møde, men Tanken er hver Gang blevet opgivet, fordi man frygtede, at det ikke vilde være muligt at samle Repræsentanter fra saa mange krigsførende Lande som ønskeligt.

Ved en Rundskrivelse af 26. Januar

d. A. fra Formanden for det internationale faglige Sekretariat meddeltes, at han fra Landsorganisationen i Schweitz har faaet Meddelelse om, at Organisationerne i Frankrig, Spanien, Italien og Belgien og forventelig England vilde lade sig repræsentere ved en Fagforeningskonference, og paa given Anledning erklærede Landsorganisationerne i de skandinaviske Lande sig ogsaa beredt til at sende Delegerede til en Fagforeningskonference. Tidernes Ugunst medførte imidlertid, at Konferencen ikke kom i Stand dengang, men den er nu indkaldt til den 8. Juni og skal afholdes i Stockholm.

Til Behandling foreligger: *Fagforeningernes Krav til Fredsoverenskomsten.*

Ekstraordinær Arbejdsløshedstælling d. 5. Maj 1917.

Efter at de særlige Vanskeligheder for Tilførselen her til Landet af Brændsel, Raastoffer og andre Varer, som er nødvendige for at holde vor Industri i Gang, allerede har bestaaet i flere Maaneder, har der været Anledning til at befrygte, at disse Forhold kunde have medført Standsning eller Indskrænkning i Driften indenfor forskellige Industrier, og at der som Følge heraf kunde være fremkaldt en særlig Arbejdsløshed.

Til Undersøgelse heraf er der ved Foranstaltning af De samvirkende Fagforbund afholdt en ekstraordinær Arbejdsløshedstælling den 5. Maj af samme Art som de Tællinger, der blev afholdt i de sidste Maaneder af 1914 og de første Maaneder af 1915, idet det nu som dengang maatte være af Betydning at naa hurtigere frem til et samlet Overblik over Arbejdsløsheden, end det lader sig gøre ved de sædvanlige maanedlige Opgørelser. Paa Skemaerne for den ekstraordinære Tælling har man desuden optaget forskellige Spørgsmaal: om Indkaldelse til Militærtjeneste, Understøttelse fra Arbejdsløshedskasse, Arbejde paa indskrænket Tid m. v., som ellers ikke findes paa Skemaerne. Efter at de udfyldte Skemaer, der skulde indsendes gennem De samvirkende Fagforbund, er blevet gennemgaaede og optalte i Det statistiske Departement, skal der om Resultaterne meddeles følgende:

Der foreligger ialt Indberetninger fra 1682 Afdelinger af Fagforeninger eller Forbund om 172,700 Arbejdere, hvoraf 81,600 hørende til Organisationer i Hovedstaden, 91,100 hørende til Organisationer i Provinsen, samt om 4,400 Sømænd og Søfyrbødere. Lades disse sidstnævnte Fag foreløbig ude af Betragtning, var det samlede Antal Arbejdsløse d. 5. Maj 9,300, hvoraf 4,900 i Hovedstaden og 4,400 i Provinsen eller henholdsvis 6,0 og 4,8 pCt. Indenfor de enkelte store Faggrupper var Antallet af Arbejdere og Arbejdsløshedsprocenten nu i Maj samt i Marts i Aar og April i Fjor følgende:

Arbejdsløse i pCt.

	Antal Arbejdere	5. Maj 1917	Udg. af Marts 1917	Udg. af April 1916
Bygnings- og Møbelindustri	29,100	1,9	24,2	7,9
Arbejdsmænd.	51,500	9,2	20,6	8,3
Fabrikfag m. v.	92,100	4,4	4,3	2,4
Tilsammen	172,700	5,4	11,6	4,7

Procenterne viser en betydelig Nedgang — fra 11,6 til 5,4 pCt. — i Arbejdsløsheden fra Udgangen af Marts til Begyndelsen af Maj; dog var den nu i Maj lidt over, hvad den var paa omtrent samme Tid i Fjor. Nedgangen fra Marts til Maj skyldes Bygningsfagene, der endnu i Marts havde 24 pCt. Arbejdsløse, men siden da er blevet omtrent fuldt beskæftigede. For Murere er Antallet af Arbejdsløse saaledes opgivet til 165 (2,4 pCt.), for Hustømrere til 87 (1,9 pCt.), for Snedkere til 168 (1,9 pCt.) og for Malere til saa godt som ingen. Naar Bygningsfagene har meget Arbejde, kommer det ogsaa en Del Arbejdsmænd til Gode, og Procenten af Arbejdsløse blandt dem er da ogsaa gaaet ned til under Halvdelen af hvad den var i Marts, nemlig til 9,2 fra 20,6; men Forholdene stiller sig iøvrigt højst forskelligt indenfor de enkelte Afdelinger af Ar-

bejdsmandsforbundet; medens Kuske og forskellige Fabrikarbejdere i København havde en Procent paa ca. 3 og Jord- og Betonarbejde i København en Procent paa ca. 8, var Procenten for Chauffører i København ca. 27, for Havnearbejdere i København ca. 66 og for Havnearbejdere i Aarhus ca. 50.

For Fabrikfagene stiller Forholdene sig anderledes end for Bygningsfagene, idet Arbejdsløshedsprocenten for dem er lidt højere i Maj, end den var i Marts (4,4 mod 4,3) og adskillig højere end paa samme Tid i Fjor, da den kun var 2,4. Men ogsaa her vil man finde, at Arbejdsløsheden væsentlig findes samlet i enkelte Fag. Blandt Bagere og Konditoriarbejdere var saaledes 13,3 pCt. arbejdsløse; Ledigheden har her været jævnt stigende i Løbet af de sidste Maaneder, hvortil Brødrationeringen antagelig har været medvirkende. Tekstilarbejderforbundet havde 13,1 pCt. eller ialt henved 1000 Arbejdsløse, hvoraf henved 600 i Vejle og henved 300 i Københavns. Arbejdsløsheden er her en Følge af, at Bomuldsspinderierne er gaaet i Staa. Desuden var der henved 1100 Tekstilarbejdere, der arbejder paa indskrænket Tid. Særlig stor Arbejdsløshed har Glasarbejderforbundet, idet omtrent Halvdelen af Medlemmerne (207 af 461) er ledige; i Hellerupafd. var endnu alle beskæftigede, men i Aalborg og Aarhus var saa godt som alle ledige og i de andre Afdelinger var fra 20 til 60 pCt. ledige. Bødkerne havde 18 pCt. ledige, særlig som Følge af Indskrænkninger i Cement- og Margarinefabrikkerne, og blandt Børstenbinderne er 22 pCt. ledige; for dem er det Mangel paa Materialer, der skaber Vanskeligheder. Formerforbundet har 8 pCt. ledige, Elektrikerforbundet 5 pCt. Endelig skal nævnes, at Arbejdsløsheden blandt Kelnere var 11,7 pCt., hvilket betyder en Bedring i Forhold til Marts, samt at 600 af Sømandsforbundets 2000 Medlemmer og 450 af Søfyrbøderforbundets 2400 Medlemmer er opgivet at være arbejdsløse; Procenterne er altsaa her henholdsvis 30 og 18,8.

I alle de ikke her særlig nævnte Fag var Arbejdsløsheden den 5. Maj kun af ringe Betydning. Blandt Bryggeri- og Brænderiarbejdere var der kun 0,8 pCt. ledige, trods de Indskrænkninger i Produktion af Øl og Spiritus, der har fundet Sted; blandt Tobaksarbejdere var Procenten 0,7, blandt Skræddere 1,6, Skotøjsarbejdere 1,6, Træindustriarbejdere 2,9, Keramikere 0,1, Smede og Maskinarbejdere 2,2, Bogbindere 2,2 og Typografer 3,2. Blandt Handels- og Kontormedhjælperforeningernes5800 Medlemmer er 128 eller 2,2 pCt. opgivet at være ledige.

Af de øvrige Oplysninger, der er tilvejebragt ved den ekstraordinære Tælling, skal anføres, at Antallet af de af Organisationernes Medlemmer, der var indkaldt til Militærtjeneste, er 9500 eller omtrent det samme som Antallet af Arbejdsløse. I hvilken Grad en Indskrænkning af dette Tal vilde forøge Arbejdsløsheden, lader sig ikke bestemt afgøre, da de Fag, i hvilke der kun er ganske faa eller ingen ledige, maaske kunde beskæftige mere Arbejdskraft, end de i Øjeblikket har; og af de Fag, der har mange ledige, er der flere (f. Eks. Tekstilarbejdere, Børstenbindere, Søfolk) der kun har en ringe Del af Medlemmerne indkaldte.

Af de 9300 Arbejdsløse var der 6300, der den 5. Maj fik Understøttelse fra Arbejdsløshedskasserne, medens over 2700 vel var Medlemmer af en saadan Kasse, men ikke havde Ret til Understøttelse.

Om 5900 af Organisationernes Medlemmer er det oplyst, at de arbejdede paa indskrænket Tid. I større Omfang gælder det for Tekstilarbejdere (ca. 14 pCt.), Børstenbindere (15 pCt.), Smede og Formere i Provinsen (7 à 800 Mand eller 8,6 pCt., bl. a. Steder i Vejle, Nykøbing M., Esbjerg, Sorø). Dansk Arbejdsmandsforbund havde 2000 Medlemmer eller ca. 4 pCt. paa indskrænket Tid; i København rammer det særlig Chauffører som Følge af Natkørselens Indskrænkning samt forskellige Fabrikarbejdere, i Provinsen Fabrikarbejdere bl. a. i Odense, Vejle og Vejen. Af Kelnerne har

endelig over Halvdelen indskrænket Arbejdstid især som Følge af de nye Lukningsbestemmelser.

Det almindelige Indtryk, som man faar af ovenstaaende Oplysninger, nemlig at det endnu i de første Dage af Maj kun var paa ret snævert afgrænsede Omraader, at Arbejdsløshed og Driftsindskrænkninger havde gjort sig gældende, bekræftes ved en Enquête, som Industriraadet d. 10. ds. efter Departementets Anmodning

Arbejdsløsheden d. 5. Maj 1917.

(Fag eller Organisationer)	Hovedstaden					Provinserne					Hele Landet				
	Antal Medlemmer	Antal Medlemmer indkaldt til Militærtjeneste	Antal Arbejdsløse	Antal Medlemmer understøttede af Arbejdsløshedsk.	Antal Medl. paa indskrænket Arbejdstid	Antal Medlemmer	Antal Medl. indkaldt til Militærtjeneste	Antal Arbejdsløse	Antal Medlemmer understøttede af Arbejdsløshedsk	Antal Medl. paa indskrænket Arbejdstid	Antal Medlemmer	Antal Medlemmer indkaldt til Militærtjeneste	Antal Arbejdsløse	Antal Medlemmer understøttede af Arbejdsløshedsk.	Antal Medl. paa indskrænket Arbejdstid
Tilvirkning af Næringsmidler og andre Fortæringsgst.															
Mølleriarbejdere	126	4	2	2	»	505	14	32	29	»	631	18	34	31	»
Bageri og Konditoriarb.	1345	90	215	175	40	1667	118	186	153	32	3012	208	401	328	72
Sukkervarearbejdere	536	23	26	24	50	182	4	4	3	»	718	27	30	27	50
Bryggeriarbejdere	2727	63	14	14	»	1443	38	21	21	»	4170	101	35	35	»
Slagteriarbejdere	815	56	»	»	»	2520	113	127	49	16	3335	169	127	49	16
Skraatobaksarbejdere	201	1	11	8	»	548	9	19	12	13	749	10	30	20	13
Tobaksarbejdere	4454	48	31	21	»	2780	50	24	12	9	7234	98	55	33	9
Tekstilindustri.															
Tektilarbejdere	1839	29	272	226	32	5680	101	714	485	1040	7519	130	986	711	1072
Rebslagere	38	»	»	»	»	253	3	15	12	»	291	3	15	12	»
Beklædningsindustri og Toiletvirksomhed.															
Skræddere	3660	44	61	56	»	2935	68	45	44	110	6595	112	106	100	110
Handskemagere	85	1	25	17	59	10	1	1	»	8	95	2	26	17	67
Hattearbejdere	563	12	1	»	»	117	1	4	»	»	680	13	5	»	»
Skotøjsarbejdere	2534	70	29	19	6	845	42	24	15	1	3379	112	53	34	7
Barberere	600	65	32	12	»	636	56	21	6	»	1236	121	53	18	»
Jordarbejdere, Bygnings- og Møbelindustri.															
Brolæggere	86	8	»	»	»	82	4	»	»	»	168	12	»	»	»
Murere	2053	55	32	16	»	4841	300	133	80	»	6894	355	165	96	»
Murarbejdsmænd	1150	23	66	21	»	—	—	—	—	—	1150	23	66	21	»
Hustømrere	1501	71	22	22	»	2993	233	65	32	20	4494	304	87	54	20
Skibstømrere	271	13	7	4	»	552	31	6	»	8	823	44	13	4	8
Snedkere	4432	309	48	41	»	4208	297	120	58	129	8640	606	168	99	129
Billedskærere	109	9	»	»	»	67	10	»	»	»	176	19	»	»	»
Forgyldere	112	4	6	4	»	63	5	»	»	»	175	9	6	4	»
Malere	2075	225	»	»	»	2625	275	»	»	»	4700	500	»	»	»
Sadelm. og Tapetserere	1113	66	10	9	20	597	43	28	17	3	1710	109	38	26	23
Stukkatører	91	3	»	»	»	7	»	»	»	»	98	3	»	»	»
Skorstensfejere	64	»	»	»	»	60	1	»	»	»	124	1	»	»	»
Trævareindustri, samt Industrier i hvilke Træ indgaa som en væsentlig Bestanddel.															
Træindustriarbejdere	729	37	18	9	9	2532	104	77	26	119	3261	141	95	35	128
Bødkere	264	7	»	»	»	504	24	92	85	6	768	31	92	85	6
Drejere	107	4	1	1	»	223	14	6	5	16	330	18	7	6	16
Karetmagere	372	22	5	4	»	599	51	10	4	9	971	73	15	8	9
Barnevognsarbejdere	19	»	»	»	»	—	—	—	—	—	19	»	»	»	»
Korkskærere	230	3	5	5	70	23	»	4	4	»	253	3	9	9	70
Børstenbindere	190	2	40	37	38	134	5	31	20	11	324	7	71	57	49
At overføre	34491	1367	979	747	324	40231	2015	1809	1172	1550	74722	3382	2788	1919	1874

Arbejdsløsheden d. 5. Maj 1917.

(Fag eller Organisationer)	Hovedstaden					Provinserne					Hele Landet				
	Antal Medlemmer	Antal Medlemmer indkaldt til Militærtjeneste	Antal Arbejdsløse	Antal Medlemmer understøttede af Arbejdsløshedsk.	Antal Medl. paa indskrænket Arbejdstid	Antal Medlemmer	Antal Medl. indkaldt til Militærtjeneste	Antal Arbejdsløse	Antal Medlemmer understøttede af Arbejdsløshedsk.	Antal Medl. paa indskrænket Arbejdstid	Antal Medlemmer	Ant. Medl. indkaldt til Militærtjeneste	Antal Arbejdsløse	Antal Medlemmer understøttede af Arbejdsløshedsk.	Antal Medl. paa indskr. Arbejdstid
Overført...	34491	1367	979	747	324	40231	2015	1809	1172	1550	74722	3382	2788	1919	1874
Læder- og Lædervare-industri.															
Lohgarvere	106	1	4	4	6	109	5	4	4	»	215	6	8	8	6
Hvidgarvere	49	1	3	2	»	39	1	2	2	»	88	2	5	4	»
Forarbejdning af Sten, samt Ler- og Glasvarer.															
Keramikere	797	9	4	4	»	—	—	—	—	—	797	9	4	4	»
Pottemagere	58	3	»	»	»	49	5	»	»	»	107	8	»	»	»
Stenarbejdere	160	8	4	3	»	346	10	1	»	27	506	18	5	3	27
Glasarbejdere	233	11	66	66	»	228	16	141	128	23	461	27	207	194	23
Forarbejdning af Metal og Metalgenstande, herunder Tilv. af Maskiner og Instrum.															
Guld-, Sølv-, Elektropl.	554	57	1	1	4	238	19	6	3	7	792	76	7	4	11
Kobbersmede	95	9	3	2	»	61	5	»	»	»	156	14	3	2	»
Blikkenslagere	765	51	22	13	»	507	72	12	10	5	1272	123	34	23	5
Metaltrykkere	105	7	3	2	10	10	3	»	»	»	115	10	3	2	10
Gørtlere og Metalarb.	348	20	6	5	»	68	3	3	1	10	416	23	9	6	10
Urmagere	75	4	»	»	»	177	20	2	»	»	252	24	2	»	»
Instrumentmagere	40	»	»	»	»	—	—	—	—	—	40	»	»	»	»
Smede- og Maskinarb.	9500	800	328	164	»	7197	524	120	86	448	16697	1324	448	250	448
Formere	450	41	79	62	39	1174	50	51	39	254	1624	91	130	101	293
Elektrikere	1025	96	51	42	»	797	104	41	30	21	1822	200	92	72	21
Industri i litterær og kunstnerisk Retning.															
Bogbindere	1845	30	38	28	50	292	17	8	6	»	2137	47	46	34	50
Litografer	419	32	10	6	»	109	7	1	»	»	528	39	11	6	»
Typografer	2636	138	94	83	»	1635	115	42	36	»	4271	253	136	119	»
Papirindustri.															
Papirindustriarbejdere	196	8	»	»	»	1097	23	16	14	60	1293	31	16	14	60
Dansk Arbdm. Forb.	20490	877	2708	1947	1064	28779	1746	1869	1239	963	49269	2623	4577	3186	2027
Arb. Fagforening for Gentofte-Lyngby	—	—	—	—	—	900	38	»	»	»	900	38	»	»	»
Skibsværftsarbejdere	1295	115	140	108	»	—	—	—	—	—	1295	115	140	108	»
Kedel- og Maskinp.	748	16	13	8	»	1056	24	31	11	21	1804	40	44	19	21
Kelnere	903	29	113	32	761	471	29	48	25	»	1374	58	161	57	761
Kvd. Arbejderforbund	2500	»	204	59	»	1139	»	94	40	213	3639	»	298	99	213
Brødkuske	282	6	2	2	»	—	—	—	—	—	282	6	2	2	»
Handels-og Kontormhj.	1395	111	39	11	»	4417	585	89	36	1	5812	696	128	47	1
Tilsammen	81560	3847	4914	3401	2258	91126	5436	4390	2882	3603	172686	9283	9304	6283	5861
Hertil kommer:															
Sømænd	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2000	100	600	»	»
Søfyrbødere	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2400	100	450	»	»
Samtlige Fag	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	177086	9483	10354	6283	5861

afholdt blandt sine Medlemmer ved at udsende et Spørgekort med Anmodning om at oplyse, hvorvidt Virksomheden var standset paa Grund af Mangel paa Raastoffer eller Kul; af 845 indkomne Besvarelser gik adskillige ud paa, at Driften var indskrænket, eller at enkelte Dele deraf var nedlagt, men kun 14 paa, at Standsning delvis var indtraadt og 33 paa, at Standsning helt havde fundet Sted. Af disse Virksomheder er dog kun enkelte af større Betydning (Bomuldsspinderier, Cementfabrikker, Glasværker m. fl.).

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmænd ved Aarhus elektriske Sporvej. Der blev den 14. Maj holdt Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen angaaende Tilvejebringelsen af en Overenskomst med Aarhus elektriske Sporvejsselskab for det ikkekørende Personales Vedkommende. Dette Personale — Arbejdsmænd ved Remissen og Sporene, Nattevagtsholdene osv. — har ikke hidtil haft nogen Overenskomst. Nu lykkedes det efter en Del Forhandling at tilvejebringe en saadan.

Herved fastsattes Timelønnen til 50 Øre plus et Dyrtidstillæg af 5 Øre. Overtidsbetalingen bestemtes til 50 pCt. Tillæg, og Betalingen for Natarbejde til 100 pCt. Desuden gennemførtes flere andre Forbedringer.

Overenskomsten gælder, til den med 3 Maaneders Varsel opsiges til en første April.

Tekstilarbejderne paa Svendborg Klædefabrik. Den 15. Maj blev der forhandlet ved et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen angaaende en Uoverensstemmelse mellem Dansk Tekstilarbejderforbund og Svendborg Klædefabrik.

Fabriken har for nylig anskaffet et Kontroluhr, som den forlangte, at Arbejderne skulde trække til visse bestemte Tider. Arbejderne nægtede at indlade sig herpaa, og da de fastholdt dette Standpunkt overfor Fabrikantens gentagne Forlangende, erklærede Fabrikanten en Morgen ved Arbejdstidens Begyndelse, at de Arbejdere, der ikke trak Uhret, ikke kunde faa Lov at arbejde.

Den saaledes opstaaede Uoverensstemmelse var det, der behandledes den 15. Maj under Medvirken af Hovedorganisationerne. Arbejdsgiverforeningen hævdede ved denne Lejlighed, at Arbejderne maatte have Pligt til at trække Kontroluhret, naar Fabriken forlangte det. Arbejderne bestred dette under Henvisning til, at der intet var indført i den gældende Overenskomst om en saadan Forpligtelse. Arbejderne maatte da være i deres Ret til at forlange, at i hvert Fald deres Organisation blev taget med paa Raad, før en Virksomhed søgte at indføre den Art Foranstaltninger.

Bortset fra denne Side af Sagen, saa maatte dernæst Arbejdernes Repræsentanter naturligvis fastholde at en Udelukkelse af Arbejderne fra Fabriken, saadan som sket, var fordi ingen vilde trække Kontroluhret, var ganske ulovlig. I Overenskomsten indeholdes Regler for Behandling af faglig Strid; dem maatte Fabrikanten overholde, ligesom han maatte overholde Septemberforligets Varselsbestemmelser ved Standsning af Arbejdet. I begge disse Henseender havde Fabrikanten forbrudt sig.

Forhandlingerne førte ikke til noget Resultat, og Tekstilarbejderforbundet har nu indgivet Klage til Den faste Voldgiftsret over Svendborg Klædefabrik for Brud paa Overenskomsten og paa Septemberforliget.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F E Bording (V Petersen. Kbhvn.)

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 50 ❋ KØBENHAVN DEN 9. JUNI 1917 ❋ 13. AARGANG.

INDHOLD: Den internationale Fredskonference. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmænd ved Aalborg Portland Cementfabrik. Arbejdsmænd hos Vognmand Gravesen. Arbejdsmænd hos Vognmændene i Fredericia. Arbejdsmændene paa Dansk Afvulkaniseringsanstalt. Arbejdsmændene hos Købmændene i Roskilde, Rønne og Skive. Glarmestrene i København og paa Fyn. Kvindeligt Arbejderforbund). Arbejdsløsheden.

Den internationale Fredskonference i Stockholm.

I Begyndelsen af April Maaned, altsaa kort Tid efter den russiske Revolution, indledede vort Partis Formand Th. Stauning en Korrespondance med Ledelsen for det internationale socialistiske Bureau i Haag, hvori han opfordrede til en Virksomhed som kunde skabe Grundlag for Freden.

Denne Henvendelse medførte, at Sekretæren for det internationale socialistiske Bureau, der under Krigen har Sæde i Haag, i Midten af April udsendte et saalydende Cirkulære:

Ærede Partifæller!

Eksekutiv-Komitéens hollandske Delegation har bedt mig meddele Dem, at den i Forstaaelse med talrige Afdelinger indenfor Internationale har taget Initiativet til at indkalde en *International Konference* af alle de tilsluttede Afdelinger. Konferencen finder Sted i Stockholm den 15. Maj 1917 og følgende Dage.

Paa Dagsordenen staar Drøftelsen af den internationale Situation.

Adgangsbetingelser og Stemmefordeling bestemmes strængt efter Reglerne for de internationale Kongresser, og Indbydelser til Deltagelse i Konferencens Arbejde rettes i Overensstemmelse hermed ogsaa til Mindretalspartierne i de krigsførende Lande.

Vi beder de Partier og Grupper, der ønsker at deltage, saa snart som muligt at meddele Navnene paa deres Delegerede og straks pr. Brev eller gennem Pressen meddele os, dersom man skulde nægte de Delegerede Pas.

Vi vilde være Dem forbunden, dersom de overfor os vilde bekræfte Modtagelsen af denne Rundskrivelse og drage Omsorg for dens Offentliggørelse gennem den socialistiske Presse.

Cam. Huysmans,
Sekretær for Det internationale socialistiske Bureau.

I Slutningen af April Maaned rejste den hollandske Delegation af Internationale, nemlig Troelstra, Alborda og van Kol til Stockholm, hvortil ogsaa Huysmans senere ankom, og havde her indgaaende Konferencer med Ledere for de svenske og danske Arbejderpartier om Forberedelsen af Konferencen.

Der opnaaedes Enighed om at supplere den hollandske Kommité med Repræsentanter for de skandinaviske Lande. Hertil valgtes for Sverrig: Hj. Branting, Söderberg og Møller, for Norge: Vidnes, og for Danmark Th. Stauning.

Det konstituerende Møde afholdtes den 5. Maj 1917. Til Sekretær valgtes Camille Huysmans, og efter Henstilling fra hollandsk Side valgtes Redaktør Hjalmar Branting til Præsident.

For yderligere at styrke den nordiske Solidaritet ved de Forberedelser til Internationales Fornyelse, var den skandinaviske Arbejderkommité samlet til Møde i Stockholm den 9. Maj. Danmark var repræsenteret af Stauning og C. F. Madsen, Norge af Ole Lian, Jacob Widnes og Magnus Nielsen, Sverrig af Branting, Herm. Lindquist og Møller.

Stauning gjorde her Rede for de Skridt der hidtil var foretagne for at bringe Internationale til at fungere, og Kommitéen vedtog derefter følgende Resolution:

»Den permanente skandinaviske Kommité for Samarbejde mellem Arbejderorganisationerne i Danmark, Norge og Sverrig, som siden Krigens Udbrud i 1914 har søgt at paaskynde Optagelsen af et internationalt Samarbejde mellem de socialdemokratiske Partier, for paa denne Maade at faa en Afslutning paa Krigen og opnaa en varig Fred mellem Folkene, udtaler Anerkendelsen af og sin Tilslutning til det Initiativ, der i denne Henseende er taget af den hollandske Delegation i det internationale socialistiske Bureaus Eksekutivkommité. Den skandinaviske Kommité gaar helt ind paa Planen om at foretage en Undersøgelse og et forberedende Mæglingsarbejde ved Konferencer mellem Delegerede for de forskellige Landes Broderpartier og den i Stockholm fungerende Kommité og udtaler Haabet om, at dette Arbejde maa frembringe en Grundvold til fælles Forstaaelse mellem Partivennerne, saa at en fælles Aktion for en god Fred kan finde Sted. Den skandinaviske Kommité finder det naturligt, at Arbejdet for Internationales Genoprettelse og for Krigens Afslutning ved en Fred i Overensstemmelse med Socialdemokratiets ofte udtalte Grundsætninger nu allerede iværksættes af den Kommité, der paa Initiativ af den hollandske Delegation har begyndt sit Arbejde.

Den skandinaviske Kommité tilsiger Konferencen de skandinaviske Arbejderpartiers uforbeholdne Støtte og Tilslutning til dens betydningsfulde Virksomhed og udtaler sit faste Haab om, at intet socialistisk Parti vil vægre sig ved at deltage i de planlagte Konferencer og haaber derfor, at Arbejdets lykkelige Fortsættelse vil sikres«.

Den 10. og 11. Maj havde den skandinaviske og hollandske Kommité Fællesmøder, og paa disse blev der udarbejdet Planer for Fredsarbejdet. Disse gaar ud paa, at der maa gives Kommitéen Lejlighed til at samtale med Repræsentanter fra hvert Land for sig, eventuelt med Repræsentanter for de enkelte Grupper i Landene — Flertal og Mindretal. Den maa have Rede paa, hvad Socialdemokratiets Repræsentanter i hvert Land mener at burde kræve ved Freden, og den maa undersøge, hvorledes andre Grupper stiller sig dertil.

Fredsbetingelserne, Anneksioner og Skadeserstatninger. Belgiens, Polens, Finlands, Serbiens og andre Nationaliteters Stilling. De nevtrale Landes Forhold til Fredsslutningen og andet, der kan føres ind under Drøftelse af Fredsbetingelser, bliver selvfølgelig Hovedpunktet i Forhandlingerne.

Dernæst kommer Problemerne om Fremtidens Afgørelse af mellemfolkelig Strid. Den økonomiske og retslige Tilstand. Frihed paa Havet, Rustningsvæsenet osv.

Det bliver Kommitéens Sag at bidrage til Opklaring af forskellige Spørgsmaal, som hviler i Mørke for visse Lande, og dens Opgave bliver selvfølgelig vejledende og mæglende allerede i første Omgang.

Naar Undersøgelserne angaaende Repræsentanternes Stilling til Fredsbetingelserne m. v. er endt, saa er der Mulighed for at sammensætte et Program for en samlet Drøftelse og Vedtagelse, og derfor maa der over for de Delegerede fremsættes det Spørgsmaal, om de er beredte til at deltage i en fælles Konference for alle Partiernes Repræsentanter.

Konferencen som var fastsat til den 15. Maj, er udsat til den 10. Juni. Tiden fra den 15. Maj til den 10. Juni skal benyttes til en Række Seperatkonferencer med Repræsentanter for de forskellige Landes Partier.

Den 19. Maj har *Den hollandsk-skandinaviske Kommité i Stockholm udsendt følgende Manifest:*

Under Indflydelse af den russiske Revolution og de vældige Forhaabninger, den har vakt, har den hollandske Delegation i det internationale socialistiske Bureau taget Initiativet til at sammenkalde en Konfe-

rence af alle Internationales Afdelinger.

I Henhold hertil er der udsendt Indbydelse til alle de tilsluttede Partier, til Flertal saavel som til Mindretal, ligesom ogsaa til de nye Partier, som under Krisen har dannet sig i de krigsførende Lande.

Dette Initiativ er blevet modtaget med Sympati i talrige Kredse.

Det er blevet fremkaldt ved gentagne og indtrængende Anmodninger fra mange af de tilsluttede Partier. Straks ved Krigens Begyndelse af Partierne i de Forenede Stater, Italien, Svejts, Bulgarien og Portugal. Senere af Grupper i Rusland, England og de engelske Kolonier. Endelig for nylig og paany fra de socialistiske Partier i Danmark, Holland, Sverrig, Norge, Spanien, Argentina og Uruguay, som har sluttet sig til den Resolution om Indkaldelse af Internationale, som de nevtrale Landes socialistiske Konference i Haag har vedtaget.

Initiativet er et alvorligt Forsøg paa at genoprette det socialistiske Internationale som en Arbejdernes Magtfaktor og herigennem at skabe Grundlaget for en almindelig Fred efter de af vore Kongresser opstillede Principer.

De skandinaviske Landes Partier har sluttet sig til den hollandske Delegations Initiativ, og saaledes er den hollandsk-skandinaviske Kommité dannet, som har indbudt og herved indbyder de tilsluttede Partier ligesom ogsaa de ovenfor omtalte Mindretal til at deltage i de Konferencer, som fra 15. Maj 1917 har fundet og vil finde Sted med Delegationerne fra hver Gruppe.

Maalet med disse Konferencer er at præcisere de forskellige Partiers Stilling til Verdenskrisen og de konkrete Fredsbetingelser og om muligt at formulere et fælles Program, baaret af socialistisk Opfattelse, og endelig at undersøge Muligheden for en samlet Konference. Ethvert Parti, der deltager i disse Konferencer, kan forbeholde sig Ret til at opsætte at tage sin endelige Bestemmelse med Hensyn til at deltage i den samlede Konference, indtil Forkonferencerne er endt.

I de sidste Dage har Arbejder- og Soldaterraadet i Rusland ligeledes taget Initiativet til at sammenkalde en almindelig Konference. Vor Kommité har med Glæde hilst dette Initiativ som et nyt Tegn paa den dybe Trang, der besjæler Arbejderklassen, som mere og mere bliver klar over, hvor stadig nødvendigere det er at mobilisere alle det internationale Proletariats Kræfter mod Imperialismen, for endelig at give Verden en almindelig og varig Fred. Den hollandsk-skandinaviske Kommité haaber, at den kan komme til Forstaaelse med den Delegation, som Arbejder- og Soldaterraadet med det første sender til Stockholm, saaledes at det allerede paabegyndte Arbejde kan styrkes og føre til en fælles Aktion.

Det Arbejde, vi har paabegyndt, er straks fra Begyndelsen blevet krydset ved Forholdsregler fra visse Avtoriteters Side, idet der er blevet nægtet Pas til forskellige Delegerede, som ønskede at rejse til Stockholm. En saadan Handling er et Attentat mod den politiske Frihed. Den er ligeledes fjendtlig mod de proletariske Interesser. Kommitéen tilbageviser paa Forhaand enhver Indflydelse, som en hvilken som helst Regering vilde forsøge at udøve paa Konferencernes Sammensætning eller Program, og den protesterer imod den Pression, som man kunde forsøge at øve mod Konferencen ved at give Pas til de Grupper, som har støttet deres Regerings Politik, og ved at nægte Pas til dem, der har bekæmpet den.

Internationale kæmper ikke for nogen krigsførende Magts Interesser. Den følger sin egen Vej, tjener sine egne Formaal, som er de samme som Menneskehedens, og den bør i det afgørende Øjeblik og ved Siden af det bestaaende Samfunds herskende Magter kaste hele Proletariatets Kræfter paa Vægtskaalen.

Den hollandsk-skandinaviske Kommité vil forfølge sin Opgave med Energi og Udholdenhed, trods alle de Vanskeligheder som den kan møde. Det er af den Grund, at den har konstitueret sig i Stockholm som et permanent Midtpunkt for Prole-

tariatets Aktion til Gavn for en socialistisk Fred.

Nytten af Konferencerne med de enkelte Partier har staaet os klar lige fra Begyndelsen af vore Sammenkomster. Vi har alle kunnet konstatere, hvor meget Had der overalt har samlet sig, og hvorledes Mistroen truer med at ødelægge de bedste Hensigter. Modsætninger og Misforstaaelser har skabt rene Afgrunde. Men naar man undersøger Aarsagen til Ondet, opdager man ofte, at en Udveksling af Meninger vilde have kunnet faa Modsætningerne til at forsvinde eller i det mindste vilde have dæmpet dem meget.

Altsaa bør Internationale genrejses. For at naa dette Maal retter vi denne indtrængende Anmodning til Arbejdere og Socialister i alle Lande.

Leve Arbejdernes socialistiske Internationale.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmænd ved Aalborg Portland Cementfabrik. Arbejdsgiverforeningen har ført Klage over, at Arbejdsmænd ved Aalborg Portland Cementfabriks Kridtslemmeri har iværksat en Arbejdsstandsning paa Grund af en Arbejders Afskedigelse. I den Anledning forhandledes der den 16. Maj paa et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen, og her enedes man om at lade genoptage en lokal Forhandling om resterende Akkorder paa Kridtslemmeriet senest d. 8. Juni i Aar. Endvidere blev der Enighed om at henvise til en faglig Voldgiftsrets Afgørelse. Spørgsmaalet om, hvem der har Ansvaret for den stedfundne Arbejdsstandsning, derunder, om der tilkommer Fabriken Erstatningfor dens positive Tab ved Standsningen og, af hvem denne eventuelle Erstatning skal betales.

Arbejdsmænd hos Vognmand Gravesen, Esbjerg. Under 8. Maj besværede Arbejdsgiverforeningen sig over, at de hos Vognmand Gravesen, Esbjerg, ved Nedlægning af Kabler for Esbjerg Kommune beskæftigede Arbejdere »uden Varsel har nedlagt Arbejdet.« Efter den Fremstilling af Sagen, som gaves af Dansk Arbejdsmandsforbund, var Konfliktens Aarsag den, at Hr. Gravesen havde nægtet at betale efter den for saadant Arbejde ellers gældende Timebetaling i Esbjerg. Forøvrigt var der ikke etableret nogen Arbejdsstandsning; men de paagældende Folk havde søgt sig andet Arbejde, som var bedre betalt.

Sagen kom til Behandling ved et Fællesmøde 15. Maj. Man enedes her om, at Arbejdet genoptages senest den 21. Maj, og at der nedsættes en særlig Voldgiftsret til Afgørelse af det omstridte Timelønsspørgsmaal saavel som Erstatningsspørgsmaalet for den Tid, Arbejdet havde været standset.

Arbejdsmænd hos Vognmændene i Fredericia. Dansk Arbejdsmands Forbund etablerede den 12. Maj Strejke hos Medlemmer af Fredericia Vognmandsforening psa Grund af Konflikt angaaende Løn- og Arbejdsforhold for de derværende Kuske. For at gjøre Strejken tilstrækkelig effektiv sendte De samvirkende Fagforbund — efter Reglerne for Varsling af Sympatistrejke — Varsel om Strejke ogsaa overfor Medlemmer af Arbejdsgiverforeningen, af hvilken Vognmandsforeningen ikke er Medlem. Herefter vilde fra og med den 24. Maj ved normal Arbejdstids Ophør, intet Medlem af De samv. Fagforbund udføre Af- eller Paalæsning af Vogne tilhørende Medlemmer af nævnte Vognmandsforening.

Den 15. Maj kom der imidlertid nye Forhandlinger i Stand, og herunder lykkedes det at opnaa Enighed om de foreliggende Uoverenstemmelser. Sagen er dermed afsluttet.

Arbejdsmændene paa Dansk Afvulkaniseringsanstalt i Køge. Arbejderne paa Dansk Afvulkaniseringsanstalt i Køge havde nedlagt Arbejdet for at faa fjernet en Kollega, som man ikke vilde arbejde sammen med. Efter at Fabrikken, delvis af anden Grund, havde afskediget Vedkom-

mende tilbød Arbejderne paany at genoptage Arbejdet, men Fabrikanten forlangte nu, at der i en bestemt Afdeling, i Stedet for Akkord skulde arbejdes paa Timeløn samt at hver Arbejder, som Erstatning for det Tab der var paaført Fabrikken skulde præstere 30 Timers Overarbejde, uden det herfor gældende Tillæg; et Timetal der senere reduceredes til 24 pr. Mand. Arbejderne indgik paa dette, men senere opstod der Strid om Forstaaelse af Aftalen og Resultatet blev at Arbejdet igen standsedes, idet Fabrikanten erklærede, at dem der ikke vilde overholde den trufne Aftale maatte forlade Arbejdet.

Dansk Arbejdsmandsforbund indberettede derefter Sagen til Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening, med Paastand om, at det af Fabrikanten udviste Forhold maatte betragtes som en Lock-out.

Der blev derefter mellem Hovedorganisationerne truffet Aftale om et Fællesmøde og dette afholdtes den 18. Maj og her enedes man om følgende Afgørelse:

Arbejdet genoptages straks af samtlige Arbejdere, til de hidtil gældende Akkordpriser og der optages snarest en Forhandling om Fastsættelse af nye Priser, gældende for Autodækafdelingen, og disse skal være afsluttet inden Maj Maaneds Udgang. For den af Arbejderne ulovligt iværksatte Strejke betaler de en samlet Bod af 106 Kr. der tilfalder Højelse Kommune.

Arbejdsmændene hos Købmændene i Roskilde. I Skrivelse af 18. Maj d. A. meddeler Dansk Arbejdsmandsforbund, at man har rejst Lønkrav overfor Købmændene i Roskilde, men at de lokale Henvendelser om Forhandling har været frugtesløse, hvorefter man varslede Strejke. Der havde derefter været en Forhandling, som imidlertid heller ikke førte til noget Resultat, idet Købmændenes Repræsentanter først nu meddelte, at de var Medlemmer af Arbejdsgiverforeningen og derfor ønskede de videre Forhandlinger ført med Hovedorganisationernes Bistand.

Den 25. Maj afholdtes et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen, men her opnaaedes ikke Enighed, idet Købmændene kun vilde give et ugentligt Dyrtidstillæg af 3 Kr., men derimod ikke forhøje den faste Ugeløn, som almindeligvis er 25 Kr.

Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening bestred det givne Strejkevarsels Lovlighed, idet Strejken ikke var varslet over for denne Forening. Arbejdernes Repræsentanter hævdede, at Skylden herfor maatte tilskrives Købmændene i Roskilde, der ved hele deres Maade at tage Sagen paa, havde bestyrket dem i den Opfattelse, at de ikke tilhørte ovennævnte Organisation, idet de enkeltvis havde svaret paa Dansk Arbejdsmandsforbunds Henvendelse, i Stedet for straks at henvise til deres Organisation; ligesom de ved at indgaa paa Udsættelse af den varlede Strejke maatte formodes at have godkendt det givne Varsel.

For ikke at forhale Strejkens Ikrafttræden ved en Procedure for Den faste Voldgiftsret, har Dansk Arbejdsmandsforbund derefter bestemt sig for at give nyt Varsel og samtidig, i Samraad med De samvirkende Fagforbund, varslet Sympatistrejke hos to Købmandsfirmaer i Roskilde, med hvem man har løbende Overenskomst.

Arbejdsmænd hos Købmændene i Rønne. I Skrivelse af 14. April d. A. varslede Dansk Arbejdsmandsforbund Strejke overfor Købmændene i Rønne, idet Forhandlingerne om en Forbedring af Lønforholdene ikke havde ført til noget Resultat.

Et den 28. April afholdt Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen førte ikke til Enighed, men i Skrivelse af 24. Maj meddeler Dansk Arbejdsmands Forbund, at der senere, lokalt, er opnaaet Enighed, hvorved Timelønnen fastsættes til 50 Øre, med Tillæg af 5 Øre pr. Time for Arbejde, der kun varer 4 Dage og derunder.

Aflæsning af Kul, Kokes eller Bri-

ketter betales, fra Damper, med 70 Øre pr. Time og fra Sejlskibe med 75 Øre pr. Time.

Overenskomsten, der har tilbagevirkende Kraft fra 1. April, kan opsiges med 3 Maaneders Varsel til Ophør en 1. April.

Arbejdsmændene hos Købmændene i Skive. Om Overenskomst- og Lønforhold hos Købmændene i Skive var der opstaaet visse Divergenser mellem Fagforeningen og de stedlige Arbejdsgivere. Disse indankede Sagen for Arbejdsgiverforeningen, og den 31. Maj afholdtes et Fællesmøde, hvor der dog ikke naaedes nogen Enighed, og Arbejdsgiverne forbeholdt sig, hvad de videre maatte finde Anledning til at foretage.

Glarmestrene i København og paa Fyn. Glarmestersvendenes Forbund havde i nogen Tid plejet Forhandling med Lavets 1. og 3. Afdeling (København og Fyn) om Ydelse af et Dyrtidstillæg. Da man ikke naaede til noget Resultat, anmodedes om De samvirkende Fagforbunds Medvirken.

Der foranlediges afholdt et Fællesmøde den 8. Maj; men ogsaa dette Møde endte uden ethvert positivt Resultat.

Kvindeligt Arbejderforbund. Nye Overenskomster. Med Firmaet Worning & Petersen, Vejle Sæbefabrik, er indgaaet følgende Overenskomst:

I Pressesalen, hvor Ugelønnen hidtil har været 8 Kr., stigende til 13 Kr., forhøjedes denne til 9 Kr., stigende i Løbet af 15 Maaneder til 15 Kr.

I Maskin- og Tørresalen, hvor Ugelønnen hidtil har været 9 Kr., stigende til 14 Kr., forhøjedes denne til 10 Kr., stigende i Løbet af 15 Maaneder til 16 Kr.

I Pakkestuen var Lønnen 6 Kr., stigende til 11 Kr., og denne forhøjedes til 7 Kr., stigende i Løbet af 2 Aar til 13 Kr.

Arbejdstiden er her 8½ Time daglig, i Presse-, Maskin- og Tørresalen 10 Timer daglig.

Til alle Lønninger ydes et Dyrtidstillæg af 5 Kr. pr. Maaned.

Overenskomsten gælder fra 1. April d. A. til 1. April 1920 og omfatter 30 Kvinder.

Paa L. P. Holmblads Lysfabrik, København, hvor Ugelønnen var 12 Kr., stigende i Løbet af 1 Aar til 17 Kr., er Lønnen hævet til 14 Kr., stigende i Løbet af 1½ Aar til 20 Kr. Til sidste Lønsats kommer desuden et Dyrtidstillæg af 1 Kr. pr. Uge.

Overenskomsten gælder fra 1. April 1917 til 1. Juni 1919 og omfatter 43 Kvinder.

Med A/S De forenede Fællesmejerier i København er opnaaet Overenskomst, hvorved Ugelønnen er fastsat til 17 Kr. 50 Øre plus 3 Kr. i Dyrtidstillæg. Der indrømmes en Fridag hver 12. Dag og 4 Dages Sommerferie med fuld Løn.

Overenskomsten gælder fra 1. April 1917 til 3 Maaneder efter Krigens Ophør og omfatter 13 Kvinder.

Ved Københavns Sporveje er Timelønnen forhøjet fra 39 Øre til 47 Øre plus 6 Øre i Dyrtidstillæg pr. Time.

Arbejdstiden er 48 Timer pr. Uge.

Overenskomsten, der gælder fra 1. April d. A. kan opsiges med ½ Aars Varsel til Ophør en 1. Oktober eller 1. April og omfatter 74 Kvinder.

Med Trikotagefabrikanterne Sørensen & Westergaard, P. F. Nielsen og Chr. Hallberg er opnaaet Enighed om, at de nugældende Overenskomster forlænges mod at alle Akkord- og Timelønninger forhøjes med 10 %. (Herfra undtages dog Lønninger for Pasning af Standar-

maskiner hos Firmaet P. F. Nielsen.) Dyrtidstillægget, 1 Kr. 50 Øre pr. Uge bibeholdes.

Overenskomsterne kan opsiges med 2 Maaneders Varsel til Ophør den 1. i hver Maaned.

Arbejdsløsheden
i Marts Maaned 1917.

Nedenstaaende Oplysninger om Arbejdsløsheden i Marts 1917 omfatter ialt 57 Fag eller Organisationer med ialt ca. 152,900 Arbejdere. Antallet af Arbejdsløse blandt disse var ved Maanedens Udgang ca. 17,700 eller 11,6 pCt. Antallet af de i Maanedens Løb tabte Arbejdsdage er opgjort til ca. 406,100 eller 2,7 Dage pr. Medlem.

Af Fag, for hvilke Oplysninger mangler, nævnes: Sejlmagere, Forgyldere, Glarmestre, Gas- og Vandarbejdere, Ovnsættere, Drejere, Børstenbindere, Jern- og Metalslibere. Urmagere og Instrumentmagere. Desuden er de meddelte Oplysninger ufuldstændige for Brolæggere, Skibstømrere i Provinserne, Stenarbejdere, Dansk Arbejdsmandsforbund og Kvindeligt Arbejderforbund.

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Københ. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Tilvirkning af Næringsmidler og andre Fortæringsgst.												
Mølleriarbejdere	126	126	»	69	534	534	11	341	660	660	11	410
Bageri- og Konditr.arb.	1345	1345	191	4241	1665	1665	157	3800	3010	3010	348	8041
Sukkervarearbejdere.	535	535	40	600	187	187	7	210	722	722	47	810
Bryggeriarbejdere ...	2726	2726	28	655	1409	1409	57	813	4135	4135	85	1468
Slagteriarbejdere	918	918	76	1979	2749	2749	32	995	3667	3667	108	2974
Skraatobaksarbejdere	194	194	5	147	555	555	19	450	749	749	24	597
Tobaksarbejdere.....	4454	4454	48	1439	2748	2748	21	495	7202	7202	69	1934
Tekstilindustri.												
Tekstilarbejdere	1912	1912	177	283	5844	5844	387	8314	7756	7756	564	8597
Rebslagere.....	33	33	»	»	270	270	13	365	303	303	13	365
Beklædningsindustri og Toiletvirksomhed.												
Skræddere..... ...	3747	3747	90	1105	2820	2820	160	1725	6567	6567	250	2830
Handskemagere	54	54	10	262	10	10	1	31	64	64	11	293
Hattearbejdere.....	438	438	1	35	118	118	3	83	556	556	4	118
Skotøjarbejdere	2671	2671	31	774	1040	1040	31	1005	3771	3771	62	1779
Barberere	590	590	36	1002	475	475	24	851	1065	1065	60	1853
Jordarbejdere, Bygnings- og Møbelindustri.												
Brolæggere.....	86	86	50	1370	84	17	16	408	170	103	66	1778
Murere.....	2035	2035	1002	19938	4742	4742	2957	70000	6777	6777	3959	89938
Murarbejdsmænd	925	925	474	15052	—	—	—	—	925	925	474	15052
Hustømrere	1487	1487	205	3906	3843	3824	435	13901	5330	5311	640	17807
Skibstømrere.....	271	271	31	950	554	513	3	48	825	784	34	998
Snedkere	4127	4127	151	3636	3928	3928	177	4167	8055	8055	328	7803
Billedskærere	115	115	»	»	64	64	»	»	179	179	»	»
Malere.....	2058	2058	617	20012	2604	2604	620	20800	4662	4662	1237	40812
Sadelm. og Tapetserere	975	975	139	1895	510	510	24	544	1485	1485	163	2439
Stukkatører.....	90	90	4	191	7	7	»	»	97	97	4	191
Skorstensfejere	64	64	»	»	44	44	»	»	108	108	»	»
At overføre..	31976	31976	3406	79541	36804	36677	5155	129346	68780	68653	8561	208887

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Kbenh. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Overført...	31976	31976	3406	79541	36804	36677	5155	129346	68780	68653	8561	208887
Trævareindustri, samt Industrier i hvilke Træ indgaar som en væsentlig Bestanddel.												
Træindustriarbejdere	725	725	24	678	2544	2544	114	2577	3269	3269	138	3255
Bødkere	268	268	»	32	515	515	83	1961	783	783	83	1993
Karetmagere	361	361	4	50	568	568	18	505	929	929	22	555
Barnevognsarbejdere	17	17	»	»	—	—	—	—	17	17	»	»
Korkskærere	220	220	»	»	30	30	»	»	250	250	»	»
Kurvemagere	180	180	15	325	—	—	—	—	180	180	15	325
Læder- og Lædervareindustri.												
Lohgarvere	104	104	6	104	108	108	2	45	212	212	8	149
Hvidgarvere	49	49	2	14	35	35	6	68	84	84	8	82
Forarbejdning af Sten, samt Ler- og Glasvarer.												
Keramikere	971	971	5	200	—	—	—	—	971	971	5	200
Pottemagere	61	61	»	»	45	45	»	»	106	106	»	»
Stenarbejdere	160	160	10	200	340	241	19	467	500	401	29	667
Glasarbejdere	237	237	65	651	200	200	60	1000	437	437	125	1651
Forarbejdning af Metal og Metalgenstande, herunder Tilv. af Maskiner og Instrum.												
Guld-, Sølv-, Elektropl.	538	538	1	70	233	233	9	156	771	771	10	226
Kobbersmede	93	93	10	124	60	60	»	»	153	153	10	124
Blikkenslagere	791	791	52	1196	506	506	22	443	1297	1297	74	1639
Metaltrykkere	95	95	2	40	7	7	»	»	102	102	2	40
Gørtlere og Metalarbejd.	348	348	7	275	74	74	2	42	422	422	9	317
Smede og Maskinarb.	9500	9500	485	12517	7006	7006	167	3325	16506	16506	652	15842
Formere	450	450	73	1807	1250	1250	53	1263	1700	1700	126	3070
Elektrikere	1012	1012	124	3194	763	763	64	1623	1775	1775	188	4817
Industri i litterær og kunstnerisk Retning.												
Bogbindere	1820	1820	26	555	286	286	6	165	2106	2106	32	720
Litografer	407	407	13	343	111	111	2	31	518	518	15	374
Typografer	2501	2501	110	2525	1694	1626	35	843	4195	4127	145	3368
Papirindustri.												
Papirindustriarbejdere	222	222	»	»	1124	1124	9	202	1346	1346	9	202
Dansk Arbejdsmandsf.	19000	15000	3680	69000	30000	16900	3030	64700	49000	31900	6710	133700
Arbejdsm. Forbund for Gentofte og Lyngby	—	—	—	—	751	751	132	7216	751	751	132	7216
Lager- og Pakhusarb.	657	657	33	466	—	—	—	—	657	657	33	466
Kedel- og Maskinpass.	732	732	10	195	1062	1062	47	1151	1794	1794	57	1346
Kellnere	901	901	151	4500	609	609	62	1600	1510	1510	213	6100
Kvindel. Arbejderforb.	2900	2690	242	6496	1100	456	6	148	4000	3146	248	6644
Brødkuske	290	290	3	63	—	—	—	—	290	290	3	63
Handels- og Kontormdh	1422	1422	31	945	4290	4290	44	1151	5712	5712	75	2096
Tilsammen	79008	74798	8590	186106	92115	78077	9147	220028	171123	152875	17737	406134

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsgade 49, 1. Sal, Kbhvn. K.
Telefoner 3541 og 10541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen) Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 51 ✻ KØBENHAVN DEN 16. JUNI 1917 ✻ 13. AARGANG.

INDHOLD: Udlandet. Den faste Voldgiftsret. Jubilæum. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmænd ved Ebeltoft Havn. Barberfaget. Bødkerne. Kvindelige Arbejdere i Træindustrien. Litograferne hos Berg & Co. og Philipsen & Co. Sadelmagere og Tapetserere). Kongresser.

Udlandet.

Den norske Bygningskonflikt.

Angaaende ovennævnte Konflikt skriver den norske Landsorganisation i sit Meddelelsesblad for 30. April følgende:

Forhandlingerne hos Rigmæglingsmanden angaaende Overenskomsterne i Bygningsfagene begyndte den 23. Marts. Efter at Arbejdernes Organisationer havde opsagt Pladserne for en Del Fag i en Række Byer, erklærede Arbejdsgiverforeningen Lock-out for de øvrige i Arbejdsgiverforeningen staaende Bygningshaandværkeres Vedkommende, hvorved en almindelig Arbejdstandsning i Bygningsfagene vilde indtræde.

Arbejdsgiverforeningens Lock-out meddeltes den 29. Marts og omfattede ca. 2300 Arbejdere. Ialt vilde Konflikten komme til at omfatte ca. 6000 Arbejdere og Arbejdsstandsningen vilde indtræde den 14. April.

De paafølgende Dages Forhandlinger blev meget vidtløftige. Under Partsforhandlingerne var man kun enedes om een Ting, nemlig at være uenige, og da det her gjaldt om Overenskomster i 10 forkellige Fag i en Række Byer Landet over, var det et stort Materiale, som blev fremlagt for Rigsmæglingsmanden. Mæglingen blev imidlertid optaget med Kraft og førtes ogsaa i Paaskehelligdagene.

Da der ikke var Udsigt til Enighed, forlangte Arbejdernes Repræsentanter den 12. April Mæglingen sluttet saaledes, at Arbejdet skulde standses Mandag Aften den 16. April.

Rigsmæglingsmanden fortsatte imidlertid Mæglingen, men da der fremdeles ikke kunde opnaas Enighed mellem Parterne om de væsentligste Punkter i Tarifferne, fremlagde han den 15. April et selvstændigt Forslag angaaende Timeløn, Arbejdstid m. m.

Om dette Forslag ønskede Rigsmæglingsmanden at erfare Parternes Mening, før Mæglingen yderligere fortsattes og henstillede, at Arbejdsstandsningen udsattes indtil Organisationerne havde drøftet hans Forslag. Dette indgik saavel Landsorganisationen som Arbejdsgiverforeningen paa, og Arbejdsstandningen udsattes derpaa til Mandag Aften den 23. April, for at Mæglingsmandens Forslag i Mellemtiden kunde forelægges Arbejderne og Arbejdsgiverne.

Rigsmæglingsmandens Forslag var saalydende:

Den ordinære Arbejdstid maa ikke overstige 54 Timer pr. Uge.

Timelønnen fastsættes til:

1. Murere 75 Øre (i Kristianssund 80 Øre som før).
2. Murarbejdsmænd 65 Øre (i Kristianssund 72 Øre som før).
3. Tømrere og Bygningssnedkere 70 Øre (i Kristiania, Bergen, Trondhjem og Kristianssund), 65 Øre i Hamar).
4. Malere, faglærte, 70 Øre (i Kristiania, Bergen, Trondhjem, Stavanger, Haugesund, Kristianssund, Drammen, Frederiksstad og Skien), 65 Øre (i Hamar, Tromsø, Tønsberg og Frederikshald). Andre Arbejdere henholdsvis 65 Øre og 60 Øre pr. Time.
5. Glarmesterarbejdere 70 Øre.
6. Gibsmagere og Stukkatørere 70 Øre.

Dyrtidstillæg:

I Overenskomstperioden erholder alle forannævnte Arbejdere et Dyrtidstillæg af 15 Øre pr. Arbejdstime. Tillæget betales saavel for Arbejde i den ordinære Arbejdstid som i Overtid, saavel for Daglønsarbejde som for Arbejde i Akkord. Tidligere Dyrtidstillæg af 5 Øre pr, Time bortfalder.

Mindstelønnen pr. Time fastsættes til:

1. Jord-, Sten- og Cementarbejdere:
   a. Cementpudsere, selvstændige Forskallere, Mosaikstøbere og Sokkelopsættere 63 Øre, plus Dyrtidstillæg = 75 Øre.
   b. Jord- og Fjeldarbejdere, Pælerammere, Graastensmurere og Cementarbejdere 55 Øre plus Dyrtidstillæg = 70 Øre.
   c. Løsarbejdere 52 Øre plus Dyrtidstillæg.

   For de under a. og b. nævnte Arbejdere er, inklusive Dyrtidstillæget, garanteret en Timeløn af 65 Øre og for de under c. nævnte 60 Øre inklusive Dyrtidstillæget.
2. Blikkenslagere 55 Øre pr. Time.

   Alle Arbejdere (undtagen Lærlingene) gives et personligt Tillæg til den nuværende Løn af 8 Øre pr. Time samt et Dyrtidstillæg, i Overenskomstperioden af 15 Øre pr. Time; heri indbefattet nuværende Dyrtidstillæg.
3. Rørlæggere 55 Øre pr. Time.

   Alle Arbejdere (undtagen Lærlinge) erholder et personligt Tillæg til den nuværende Løn af 8 Øre pr. Time samt et Dyrtidstillæg i Overenskomstperioden af 10 Øre pr. Time.

   Rørlæggerlærlinge skal have mindst 30 Øre pr. Time det første Aar og derefter et Tillæg af 4 Øre pr. Time hvert Halvaar, indtil de er berettiget til Mindstelønnen.

   Alle Rørlæggerlærlinge erholder et personligt Tillæg til den nuværende Løn af 5 Øre pr. Time.
4. Værkstedssnedkere 55 Øre pr. T.

   Alle Arbejdere (undtagen Lærlinge) gives et personligt Tillæg til den nuværende Løn af 10 Øre pr. Time.

Det nuværende Dyrtidstillæg af 10 Øre pr. Time bibeholdes i Overenskomstperioden.

Det forannævnte Dyrtidstillæg betales pr. arbejdet Time, saavel for ordinær Tid som Overarbejde, saavel for Daglønsarbejde som Akkord.

Ad. 2 og 3: I Bergen gives yderligere et ekstraordinært Tillæg af 5 Øre til Dyrtidstillæget.

Overtidsprocenter:

For de første 2 Arbejdstimer efter endt ordinær Arbejdstid i de første 5 Arbejdsdage i Ugen betales 25 pCt. i Tillæg; for alt andet Overtidsarbejde betales 50 pCt., undtagen for Søn- og Helligdage samt Paaskeaften, Pinseaften, Juleaften og Nytaarsaften efter den ordinære Arbejdstid, da der betales et Tillæg af 100 pCt.

Som Søn- og Helligdagsarbejde regnes alt Arbejde fra Kl. 6 Eftermiddag før en Søn- eller Helligdag til sidste Helligdagsaften Kl. 10.

Ved Beregning af Overtidsbetaling medregnes Dyrtidstillæget.

Diætgodtgørelse:

Kost- og Logigodtgørelse for udenbys Arbejde fastsættes til 2 Kr. 50 Øre pr. Døgn.

Diætgodtgørelse under Rejse med Dampskib betales efter Regning.

Ferie

erholdes i Henhold til Voldgiftsdommen i Værkstedsoverenskomsten.

Overenskomsterne skal gælde til 1. April 1919.

— — —

Ved et Møde hos Rigsmæglingsmanden kunde begge Parter meddele, at Forslaget var vedtaget under Forudsætning af, at der opnaaedes Enighed om de tilbageværende Punkter i Tarifferne.

Den til Mandag den 23. April bebudede Arbejdsstandsning udsattes derefter til Mandag den 30. April.

Selve Tarifforhandlingerne var saaledes ikke afsluttede, idet adskillige Spørgsmaal vedrørende Akkordpriserne m. m. var tilbage. Mæglingen fortsattes derfor paa det nye Grundlag, som nu var skabt ved at begge

Parter havde tiltraadt Mæglingsmandens Forslag, hvad Tariffernes Hovedpunkter angaar.

— — —

Ved den fortsatte Mægling er nu naaet Enighed om de almindelige Overenskomster for samtlige Fags Vedkommende. For de Fag, hvor Enighed om Akkordtarifferne ikke er opnaaet, har Rigsmæglingsmanden fremsat et Forslag, som gaar ud paa, at Forhandlingerne fortsættes, og at de skal være tilendebragt inden den 25. Maj.

Over dette Forslag samt over Overenskomsterne stemmes der i Afdelingerne.

Den faste Voldgiftsret.

Strid angaaende Indførelse af Kontroluhr paa Svendborg Klædefabrik.

Sag Nr. 195.

Som meddelt i Arbejderen Nr. 49 havde Arbejderne paa Svendborg Klædefabrik nægtet at trække et Kontroluhr, og Fabrikken havde derfor udelukket samtlige Arbejdere i to Dage. Da denne Standsning af Fabrikken var i Strid med baade Fagets Voldgiftsregler og Septemberforliget, blev der indsendt Klage over Fabrikken til Den faste Voldgiftsret. Arbejdsgiveren havde i Tilsvaret paastaaet Arbejdernes Nægtelse af at trække Kontroluhret kendt uberettiget.

Den 31. Maj holdt Retten forberedende Møde med Repræsentanter for Parterne. Rettens Formand gennemgik Sagen og efter nærmere Forhandling enedes Parterne nu om at lade en faglig Voldgift afgøre baade Spørgsmaalet om, hvorvidt Fabrikkens Krav til Arbejderne om at benytte det i Sagen omhandlede Kontroluhr har været berettiget eller ej, og om Arbejderne er berettigede til den under Sagen paastaaede Erstatning for Tab af to Arbejdsdage. Man erklærede sig fra begge Sider rede til loyalt at ville følge den faglige Voldgiftsrets Kendelse.

Klagerne toge derefter Klagen tilbage.

Fællesorganisationen i Køge fejrer 25 Aars Jubilæum.

»De samvirkende Fagforeninger« i Køge fejrede 25 Aars Dagen for deres Oprettelse ved en Fest paa Hotel »Dannevirke« Søndag den 10. Juni. Hotellets store Sal var festlig udsmykket med røde Fagforeningsfaner og en meget talrig Forsamling af Fagforeningsmedlemmer, saavel Kvinder som Mænd, havde indfundet sig.

Formanden Træskomager *Darup* bød Velkommen, og da særlig til 3 tilstedeværende Kammerater, som havde haft Sæde i den oprindelige Ledelse for 25 Aar siden, nemlig Fyrbøder *Jens Hansen*, Murer *Jensen* og Slagteriarbejder *Anders Jørgensen*. Iøvrigt gav Formanden en kort historisk Skildring af Sammenslutningens Udvikling. Efter Indbydelse var Sekretær *Peder Hedebol* kommen tilstede og holdt den egentlige Festtale, idet han overbragte Hilsen fra De samvirkende Fagforbund. Talen hilstes med hjærteligt Bifald.

Efter Talen var der lidt mere selskabelig Underholdning, og endelig samledes Festdeltagerne ved et fælles Kaffebord, hvor der herskede den bedste Stemning og Taler fulgte Slag i Slag.

Alt i alt markerede Festen paa smuk og værdig Maade det fremskredne Standpunkt, som Arbejderbevægelsen er naaet til i det lille venlige Køge.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmænd ved Ebeltoft Havn. I Efteraaret 1916 indledes der mellem Arbejdsmændenes Fagforening i Ebeltoft og de interesserede Arbejdsgivere Forhandling om Betaling for løst Arbejde, samt Lossepriser gældende ved Ebeltoft Havn, uden at det dog lykkedes at naa til Enighed, hvorefter Sagen indankedes for Hovedorganisationerne, men et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen d. 24. Januar d. A. bragte heller ikke

nogen Afslutning paa Forhandlingerne.

I Skrivelse af 25. Maj meddeler Dansk Arbejdsmandsforbund, at det senere er lykkedes Parterne at naa til Enighed, hvorved Timelønnen for Dagarbejde er hævet fra 50 Øre til 55 Øre og Akkordarbejde med 15 %.

Konflikter i Barberfaget. Mellem Dansk Barber-, Frisør- & Parykmagerforbund og De danske Provinsers Barber- og Frisørforening har i Tidernes Løb hersket en Mængde Divergenser, der næsten umuliggjorde alt Samarbejde, hvilket yderligere vanskeliggjordes ved en systematisk Forhalingstaktik fra Mestrenes Side. Enten undlod man helt at svare paa Fagforbundets velbegrundede Klager og Skrivelser, eller ogsaa undlod man i sine Svarskrivelser at beskæftige sig med Realiteten, men fremkom med en Mængde Udenomssnak og Bortforklaringer.

Endelig søgte Mestrene paa Grundlag af den nye Lov om Lukketiden at berøve Svendene en Del af deres overenskomstmæssige Fritid, idet de regnede ud, at naar der skulde lukkes en Time tidligere, saa kunde de fradrage et tilsvarende Antal Timer i Svendenes ugentlige Fritid eller undlade at betale for udført Arbejde i Fritiden.

Dette Spørgsmaal har Svendenes Organisation indanket for en faglig Voldgiftsret med Assessor Oluf H. Krabbe som Opmand, og den 27. Marts d. A. afsagde Opmanden en Kendelse, der pure gav Svendene Medhold.

Mestrene skulde altsaa betale den resterende Løn for manglende Fritid eller for Arbejde udført paa de Fridage, som Svendene ellers efter Overenskomsten har Krav paa. Et Beløb Svendene har opgjort til ialt *5,758 Kr.*

Men nu fandt Mestrene paa, at deres Pligt til Betaling af resterende Løn kun gjaldt for den Tid, der ligger efter Kendelsens Afsigelse, medens Svendene ganske naturligt hævder, at den gælder for hele det Tidsrum, man har forholdt Svendene den manglende Løn eller Fritid.

Dernæst har man i Mestrenes Love en Bestemmelse om, at ingen Mester indenfor et Tidsrum af ½ Aar maa antage en Svend, der hidtil har arbejdet hos en anden Mester i samme By, hvad enten Vedkommende er afskediget eller selv er holdt op.

Paa Grundlag af denne Bestemmelse har man i Thisted i længere Tid boycottet en Svend, og Forbundet kræver denne tilkendt Erstatning for det ham derved paaførte Tab.

Ved et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen den 1. Juni, hvor ogsaa Hovedorganisationerne var repræsenterede, enedes man om, at Parterne, grundet paa Klagen, der er rejst af Barber-, Frisør- og Parykmagerforbundet, skal gøre, hvad de formaar for at tilvejebringe et godt Samarbejde imellem de to Organisationer, og Mestrenes Organisation forpligtede sig til at slette af sine Love Bestemmelsen om Forbud mod Antagelse af Svende i samme By før efter ½ Aars Forløb.

Spørgsmaalet om Efterbetaling af manglende Løn og om Kendelsen af 27. Marts har tilbagevirkende Kraft, samt om Erstatning til det ovenfor nævnte Medlem i Thisted, enedes man om at lade afgøre af en faglig Voldgift med Assessor Krabbe som Opmand. Mestrene forbeholder sig for samme Ret at forelægge Krav om Erstatning for en over for et af dens Medlemmer i Randers iværksat Boycotting, samt den af et Aktieselskab oprettede cooperative Barberstue i Aarhus kendt ulovlig og stridende mod den mellem Organisationerne indgaaede Overenskomst ved Afslutning af Lønkonflikten i Provinserne.

Bødkerne i København. I Skrivelse af 30. Maj d. A. meddeler Arbejdsgiverforeningen, at man fra Bødkerlavet i København har modtaget Klage over, at ca. 70 Bødkersvende paa 8 forskellige Værksteder uden Varsel har forladt Arbejdet, da Mestrene har nægtet at gaa ind paa deres, i Strid med Overenskomsten, frem-

satte Krav om en Forhøjelse af Daglønnen fra 5 Kr., 5 Kr. 50 Øre og 5 Kr. 75 Øre til henholdsvis 7 Kr. og 7 Kr. 50 Øre, og anmoder man om, at De samvirkende Fagforbund vil paatale dette overfor Forbundet og drage Omsorg for, at Arbejdet genoptages, idet man forbeholder sig at gøre Erstatningskrav gældende for det de paagældende Bødkermestre paaførte Tab.

Bødkerforbundet, som har haft Sagen til Erklæring, meddeler i Skrivelse af 5. Juni, at dets københavnske Afdeling ved en Generalforsamling den 1. Juni med 113 St. mod 52 har vedtaget, at Arbejdet skal genoptages fra og med 4. Juni, og at denne Beslutning er efterkommet af alle de Strejkende, hvorefter Forbundet vil søge en Forhandling med Lavet om en Forbedring af de omstridte Lønninger. Denne Meddelelse er derefter af De samvirkende Fagforbund sendt videre til Arbejdsgiverforeningen.

Kvindelige Arbejdere i Træindustrien. I de sidste Par Maaneder har der mellem Træindustriens Fabrikantforening for Østifterne og Træindustriarbejderforbundet verseret en Sag, fremstaaet ved, at Hillerød Savværk beskæftigede kvindelige Arbejdere til en ussel Løn. Da de paagældende Kvinder ønskede deres Kaar forbedrede, indmeldte de sig i Forbundet, og dette rejste ved Skrivelse af 26. Marts Krav til Fabrikantforeningen om, at de skulde lønnes som mandlige Medhjælpere.

Da Fabrikantforeningen mente, at Hillerød Savværk havde Ret til at aflønne Kvinderne uden Hensyn til Fagets Overenskomst, der efter deres Formening alene omfattede mandlig Arbejdskraft, blev Sagen indbragt for en faglig Voldgiftsret — iøvrigt efter Forslag af Arbejdsgiverforeningen — og Opmanden i denne Ret, Kriminalretsassessor O. Haack, har nu afsagt følgende Kendelse, som antagelig ogsaa vil have Interesse for andre Fag, der omfatter kvindelige Arbejdere:

Kendelse:

Saafremt Hillerød Savværk efter den 26. Marts 1917 maatte have erstattet eller maatte erstatte nogen fratrædende mandlig Pladsarbejder eller Medhjælper med en kvindelig, det være sig helt eller delvist, for kortere eller længere Tid, eller maatte efter nævnte Dato have nyantaget eller nyantage nogen Kvinde som Medhjælper eller Pladsarbejder ud over det Antal af kvindelige Arbejdere af disse Kategorier, som fandtes paa Savværket den oftnævnte Dato, findes paagældende at burde lønnes efter den i Overenskomsten af 15. Juni 1911 med Tillæg af 31. Januar 1916 gældende Timelønssats.

I øvrigt bør Træindustriens Fabrikantforening for Østifterne for Tiltale af Træindustriarbejderforbundet i Danmark i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger udredes med Halvdelen af hver af Parterne. *O. Haack.*

Som det vil ses af denne Kendelse, har Forbundet faaet fuldstændig Medhold i sin Paastand og med tilbagevirkende Kraft til den Dag, det rejste Sagen, idet Forskellen mellem det, Kvinderne fik udbetalt pr. Time — 25 Øre — og det, Overenskomsten hjemler dem Ret til — ca. 41 Øre — skal efterbetales dem fra 26. Marts.

Litograferne hos Firmaerne E. E. Berg & Co. og Philipsen & Co. Hos et Par Firmaer i Litograffaget har der i nogen Tid raadet Uoverensstemmelser med Hensyn til Udførelsen af Arbejde, hvorved et enkelt bestemt Medlem af Dansk litografisk Principalforening havde medvirket. Dette Medlem, Litograf Gislason Pedersen, hører efter Litograffagets Arbejderes Mening ikke mere hjemme blandt Principalerne, men burde efter sine Forhold staa i Arbejdernes Organisation, og da han ikke vilde indlade sig herpaa, blev der visse Vanskeligheder for Udførelsen af Arbejde, som han havde tegnet og behandlet for Firmaerne E. E. Berg & Co. og Philipsen & Co.

Principalforeningen klagede derefter gennem Arbejdsgiverforeningen over, at Stentrykkerne hos de paa-

gældende Firmaer ved deres Holdning skulde have handlet i Strid med gældende Bestemmelser.

Dette førte til et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen 29. Maj, og her — hvor saavel de to Hovedorganisationer som de direkte interesserede Parter var repræsenterede — enedes man om en Ordning af Sagen, hvorefter Forbundet og dets Afdeling erkender, at Nægtelse af at viderebehandle Arbejde, tegnet og graveret af Gislason Pedersen, er overenskomststridig, samt lover at yde Medvirkning til, at saadan Arbejdsvægring ikke fremtidig gentager sig.

Sadelmagere & Tapetserere i København. Torsdag den 24. Maj afholdtes i Arbejdsgiverforeningen, under Hovedorganisationernes Medvirkning, Fællesmøde om 3 Sager, hvorom der var opstaaet Uenighed indenfor Sadelmager- og Tapetsererfaget.

En af Sagerne drejede sig om et Formandsspørgsmaal hos *Snedkerfirmaet Otto Meyer*, Holmens Kanal. Her beskæftiges nogle faa Tapetserere, og en af disse var blevet tvunget til under Form af en kontraktmæssig Ansættelse som Formand at træde ud af Fagforeningen. Skandinavisk Sadelmager- og Tapetsererforbund har hævdet, at Vedkommendes Arbejde saavelsom Forholdene i det hele ikke er af en saadan Beskaffenhed, at Formandsansættelsen med Udelukkelse fra Fagforeningen kan være berettiget, men tværtimod maa siges at være i Strid med Septemberforligets Bestemmelser.

Forhandlingerne bragte dog ikke Enighed til Veje om dette Spørgsmaal, og Forbundet har herefter forbeholdt sig at indanke Sagen for Den faste Voldgiftsret.

— — —

Hos Firmaet *Severin og Andreas Jensen* var der optaaet Strid om Betalingen for Sadelmagerarbejdet ved et Sæt Chesterfields Møbler, betrukne med Gobelin. Arbejdet passede ikke ind i den foreliggende Priskurants Rammer. Mestrene fremkom med et Tilbud, som viste sig uantageligt, og ved Mødet naaede man ikke at bringe en Ordning i Stand. Organisationen overvejer herefter, hvorvidt Spørgsmaalet kan forelægges en faglig Voldgiftsret eller Varsling af Strejke mulig bliver nødvendig.

— — —

Tapetserer & Dekoratør *Johannes Andersen*, Lille Kongensgade 25, har ladet en Del Arbejde ved Tæppesyning udføre af Kvinder til en vilkaarlig bestemt lav Betaling. Fagforeningen har gjort Indsigelse herimod og har hævdet, at dette Forhold er i Strid med den gældende Overenskomst. I Henhold hertil er der forlangt samme Løn udbetalt til Kvinderne, som Svendene faar. Heller ikke i denne Sag opnaaedes der Enighed ved Forhandlingerne og den vil formentlig nu blive fremdraget for en faglig Voldgiftsret.

Kongresser.

Forsikringsfunktionærernes Forbund afholder sin Kongres den 29. Juni i Aarhus.

Tobaksarbejderforbundet afholder Kongres d. 8. Juli og følgende Dage, Rømersgade 22, København.

Dansk Typografforbund afholder Kongres i Dagene den 30. Juli—1. August, Folkets Hus, Enghavevej 40, København.

Dansk Smede- & Maskinarbejderforbund og *Centralorganisationen af Metalarbejdere* afholder Kongres i Dagene den 11.—14. Juli, Folkets Hus, Enghavevej 40, København.

Dansk Formerforbund afholder Kongres den 12. Juli og følgende Dage, Folkets Hus, Enghavevej 40, København.

Samtlige Organisationer har indbudt De samvirkende Fagforbund til at lade sig repræsentere ved disse Kongresser.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F E Bording (V. Petersen. Kbhvn.)

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 52 ❋ KØBENHAVN DEN 23. JUNI 1917 ❋ 13. AARGANG.

INDHOLD: Dyrtidshjælp. Den faste Voldgiftsret. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmænd i Frederikssund. Arbejdsmænd hos Det forenede Dampskibs-selskab i Nykøbing. Arbejdsmændene hos Skandinavisk Gummikompagni. Formerne hos »Atlas« og Møller & Jochumsen. Guld-, Sølv- og Elektropletarbejderne. Smedene hos N. A. Christensen & Co).

Dyrtidshjælp.

I »Arbejderen« for 2. Juni d. A. offentliggjordes en Skrivelse, vi under 23. Maj havde tilstillet Arbejdsgiverforeningen, og hvori vi gjorde gældende, at det af nævnte Forening udsendte Cirkulære, hvorved Arbejdsgivernes frie Ret til at efterkomme Arbejdernes Krav om Dyrtidstillæg ophævedes, maatte være ulovligt og i Strid med Septemberforligets Punkt 9, hvorfor vi forlangte at Arbejdsgiverforeningen tilbagekaldte nævnte Cirkulære, da vi ellers maatte forbeholde os at indbringe Klage for Den faste Voldgiftsret.

I Skrivelse af 25. s. M. meddeler Arbejdsgiverforeningen at man ikke er i Stand til at tilbagekalde Cirkulæret, men at man er villig til at drøfte Sagen ved et Fællesmøde.

Der har senere været afholdt 2 Møder mellem Repræsentanter fra begge Sider, uden at det dog er lykkedes at tale sig til Rette om Spørgsmaalet, idet vi fra vor Side naturligt fastholdt vor Opfattelse af, at det udsendte Cirkulære var stridende mod indgaaede Aftaler og Overenskomster, idet forskellige Arbejdsgivere og Arbejdsgiverorganisationer endog, under Henvisning til nævnte Cirkulære, nægtede at forhandle om Forhøjelse af Minimallønninger, endskønt saadant er en Forudsætning ved Indgaaelse af Overenskomster, som indeholder Minimallønsbestemmelser.

Arbejdsgiverforeningens Repræsentanter har under Møderne bestridt, at det har været Hensigten med Cirkulæret at forbyde deres Medlemmer at yde Dyrtidstillæg og endnu mindre at hindre Forhøjelse af de personlige Lønninger. Man har kun villet øve Indflydelse paa Formen for Ydelsen af Dyrtidstillæg, saaledes at disse ikke kom til at skabe Præcedens for Fremtiden ved Fastsættelse af Lønvilkaar.

Da det ikke lykkedes at naa til Enighed om Cirkulærets Karakter eller om den Virkning, det har haft paa Forholdet mellem Arbejdsgivere og Arbejdere krævede De samvirkende Fagforbunds Repræsentanter ved det sidste Møde at faa tilsendt et skriftligt Svar paa vor Skrivelse af 23. Maj, og dette lovede Arbejdsgiverforeningens Repræsentanter skulde ske.

Vi har derefter modtaget følgende Skrivelse:

DANSK ARBEJDSGIVER- OG MESTERFORENING — København, den 20. Juni 1917.

Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund i Danmark.

I Besvarelse af det ærede Forretningsudvalgs Skrivelse af 23. f. M. skal man — idet man iøvrigt henviser til de paa Mødet i Gaar faldne Udtalelser — bemærke, at Arbejdsgiverforeningens Meddelelse i »Arbejdsgiveren for 21. Marts d. A. kun tager Sigte paa Ydelsen af »*fremtidig frivillig Dyrtidshjælp*« og ikke paa Lønforhøjelser, som bunder i gældende Overenskomster. Det har ej heller været Hensigten med Meddelelsen at forbyde Arbejdsgiverforeningens Medlemmer at yde Dyrtidshjælp, men Hensigten har været den — og hertil maa Arbejdsgiverforeningen hævde sin Berettigelse —

at Arbejdsgiverforeningen vil være i Stand til at kontrollere, hvad der ydes i Dyrtidstillæg, og vil forbeholde sig at sanktionere saadanne Tillæg for at forhindre, at de ydes i en Form, som man anser for uheldig. At man ikke har ønsket at lægge nogen Hindring i Vejen for Ydelsen af Dyrtidstillæg, fremgaar ogsaa af den Omstændighed, at Forretningsudvalget kun i et Par Tilfælde har nægtet sin Sanktion af et Dyrtidstillæg og da udelukkende under Hensyn til Ydelsens Form. Og at Medlemmerne heller ikke har opfattet Meddelelsen som et Forbud imod at give Dyrtidshjælp, turde antagelig fremgaa af, at der saa godt som daglig indkommer Anmodninger om at maatte yde Hjælp under den ene eller den anden Form, og disse Anmodninger er som sagt paa et Par Undtagelser nær alle imødekomne.

Men naar det ærede Forretningsudvalg formener, at Meddelelsen i visse Tilfælde er bleven misforstaaet, idet den skulde være bleven opfattet ikke alene som et Forbud imod at give Dyrtidstillæg, men som et Forbud imod at hæve de personlige Lønninger, skal man hertil bemærke, at det ikke har været Hensigten i nogen Maade at lægge Hindringer i Vejen for den naturlige Udvikling af Lønforholdene inden for de Fag, hvor Minimallønsprincippet er gældende. Hertil kan og maa Meddelelsen ikke benyttes, og er dette sket, beklager Arbejdsgiverforeningen det. Og for at bidrage vort til, at en saadan Misforstaaelse bringes ud af Verden, hvor den maatte findes, skal nærværende Skrivelse blive optaget i det først udkommende Nr. af »Arbejdsgiveren«, ligesom det ærede Forretningsudvalg jo kan benytte Skrivelsen til Offentliggørelse paa anden Maade.

P. F. V.
S. C. Hauberg.

Sophus Agerholm.

Det fremgaar af denne Skrivelse med al mulig Klarhed, at Arbejdsgiverforeningen herefter alene vil lægge Vægt paa at fastholde et Overblik over, hvorledes Dyrtidsbevægelsen udfolder sig, men ikke vil lægge den Hindringer i Vejen. Naar Arbejdsgiverorganisationerne da nu gennem »Arbejdsgiveren« faar Underretning om, hvorledes deres Hovedorganisation selv fortolker sit Standpunkt i denne Sag, maa man herefter kunne fastslaa, at der er fri Bane overalt for Forhandlinger mellem de enkelte Arbejdsgivere eller deres Foreninger og Arbejdernes Organisationer om Dyrtidsydelser lige saa vel som om Lønbevægelserne i Almindelighed. Vi beklager kun, at Arbejdsgiverforeningen, trods vor gentagne Protest mod Cirkulærets Lovlighed og mod den Virkning det har haft paa Arbejdsgivernes Holdning til Ydelsen af Dyrtidstillæg, først nu gør deres Medlemmer opmærksom paa, *at det kun er Formen for Ydelsen man vil have Indseende med.*

Var en saadan Meddelelse tidligere udgaaet, vilde forhaabentlig mange af de i den sidste Tid opstaaede Divergenser mellem Arbejdere og Arbejdsgivere kunne være undgaaet.

Ekstra-Hjælp til de Arbejdsløse.

Under 16. Juni har De samvirkende Fagforbund afsendt følgende Skrivelse:

Til
Indenrigsministeren!

I Fortsættelse af vor Skrivelse af 4. April angaaende ekstraordinær Hjælp til Arbejdere, som paa Grund af de ekstraordinære Forhold er blevet helt eller delvist arbejdsløse, skal vi henlede Ministerens Opmærksomhed paa den Undersøgelse af Arbejdsløshedens Omfang, som foretoges af os den 5. Maj, og hvis Materiale er blevet bearbejdet af Statens statistiske Departement.

Resultaterne af denne Undersøgelse bekræfter Nødvendigheden af den af os krævede ekstraordinære Hjælp til Arbejdsløse. Den samlede Arbejdsløshed var 5,4 pCt., og inden for enkelte Fag og Industrier var

Antallet af Arbejdsløse urovækkende stort.

Blandt Bagere og Konditoriarbejdere var 13,3 pCt. arbejdsløse, Tekstilarbejderne havde 13,1 pCt., Glasarbejderne ca. Halvdelen af samtlige (207 af 461), Bødkerne 18 pCt., Børstearbejderne 22 pCt., Chaufførerne 27 pCt., Havnearbejderne i København 66 pCt. og i Aarhus 50 pCt., Sømændene 30 pCt. og Søfyrbøderne 18,8 pCt. arbejdsløse.

Men hertil kommer et stort Antal Arbejdere, som beskæftiges paa indskrænket Tid.

I Tekstilfaget var henved 1000 arbejdsløse (13,1 pCt. af samtlige); men henimod 1100 i dette Fag beskæftiges kun paa indskrænket Tid.

Af samtlige 9300 Arbejdsløse var der kun 6300, som fik Understøttelse fra Arbejdsløshedskasserne, medens over 2700 vel var Medlemmer af en saadan Kasse, men ikke havde Ret til Understøttelse, i de fleste Tilfælde vel fordi denne var opbrugt i Henhold til Lovene.

Endelig bør i denne Forbindelse erindres Vinterens ekstraordinært store Arbejdsløshed samt Indkaldelserne til Sikringsstyrken. Ved Udgangen af Marts var den samlede Arbejdsløshedsprocent 11,6; blandt Arbejdsmændene var den 20,6 og i Bygnings- og Møbelindustrierne end- og 24,4. Den 5. Maj var 9500 af de undersøgte Organisations-Medlemmer indkaldt til Militærtjeneste, eller et lignende Antal som de Arbejdsløse udgjorde. Eftervirkningerne af den lange Vinters store Arbejdsløshed tynger endnu mangfoldige Arbejderhjem, og i mange Tilfælde er det saadan, at Forsørgeren vekselvis er indkaldt til Militærtjeneste (med en knapt tilmaalt Understøttelse til Familien) og arbejdsløs eller delvist arbejdsløs.

Med alt dette øges Dyrtiden fremdeles, og det bliver stadig mere og mere vanskeligt for Arbejderne at forsørge deres Familier selv med stadigt Arbejde og forholdsvis god Fortjeneste. For dem, der rammes af Arbejdsløshed eller Indkaldelse, eller begge Dele, bliver Stillingen rent fortvivlet.

I Henhold til foranstaaende gentager vi den i Skrivelsen af 4. April rettede Anmodning om, at Statsmagten paa virksom Maade og meget hurtigt vil træffe Foranstaltninger til Hjælp for den nødstedte Arbejderbefolkning. Angaaende Formen for disse Foranstaltninger henviser vi til det i vor førnævnte Skrivelse fremførte og erklærer os villige til — om saa ønskes — at deltage i Forhandlinger herom med Ministeren, eller hvem Ministeren hertil maatte udpege.

København, den 16. Juni 1917.

Ærbødigst

Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund i Danmark:

Carl F. Madsen.

Peder Hedebol.

Den faste Voldgiftsret.

Hustømrernes Timelønsbetaling.

Sag Nr. 192.

Under 5. April 1916 blev der mellem Københavns Tømrerlaug og Hustømrernes faglige Afdeling vedtaget en Prisfortegnelse, der tidligst kan opsiges med 3 Maaneders Varsel til Ophør den 1. Februar 1918. Ifølge dennes Punkt 2 er Minimaltimelønnen for alle Aarets Arbejdsdage 56 Øre + et Dyrtidstillæg af 5 Øre i hele Overenskomstperioden. I Anledning af, at der til Lauget var kommen Klage fra forskellige Mestre over, at deres Svende havde fordret en vis Timeløn ved Vandbygningsarbejde, og at de havde sagt, at denne var fastsat ved et Møde af alle herved beskæftigede Svende, og at hvis Mesteren ikke vilde indvilge heri, vilde de forlade hans Arbejde, afholdtes der den 15. Maj 1916 imellem Laugets og Afdelingens Bestyrelser et Møde, der sluttede med følgende Fællesudtalelse: »Man var enige om, at denne nævnte Fælles-Fordring var uberettiget; Bestyrelsen for den faglige Afdeling udtalte, at den ikke havde støttet den; begge Bestyrelser fastholdt, at Tillæg til Minimaltimelønnen altid skulde fastsættes ved fri

Forhandling mellem en Mester og hans Svende «

Under Anbringende af, at der i en Række nærmere angivne Tilfælde fra Svendenes Side skal være handlet i Strid med den nævnte Bestemmelse i Overenskomsten og den Forstaaelse heraf, som har fundet Udtryk i den citerede Fællesudtalelse, og at Arbejdet nogle Steder skal være standset uden Varsel, naar Mesteren ikke vilde indgaa paa Svendenes Krav, har Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening under denne Sag paastaaet Dansk Tømrerforbund for Hustømrernes faglige Afdeling, der formenes at staa bag ved Bevægelsen og at være ansvarlig for den, paalagt Bod for Brud paa Overenskomsten.

De Indklagede paastaar sig frifundne.

Efter Sagens Oplysninger, derunder Afhøring af en Del Vidner, maa Omstændighederne antages at være følgende:

I Skrivelser af henholdsvis 11. og 30. Januar 1917 henstillede Bestyrelsen for Hustømrernes faglige Afdeling til Tømrerlauget, at der under Hensyn til den stigende Prisforhøjelse paa alle Livsfornødenheder ydedes Svendene enten et Tillæg til Prisfortegnelsen af 10 % eller et Tillæg af 10 Øre pr. Akkordtime. Det fremgaar af Indholdet af Skrivelsen af 30. Januar, at der den 25. s. M. havde været afholdt Fællesmøde mellem de 2 Bestyrelser i Anledning af Svendenes Andragende. Paa en Laugsforsamling den 13. Februar 1917 vedtog Lauget fra 1. Marts s. A. at yde Svendene et Dyrtidstillæg af 5 Øre pr. Akkordtime, hvilket blev meddelt Laugets Medlemmer i en trykt Rundskrivelse af 15. s. M. Denne Beslutning blev af Lauget forelagt for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening, men forinden denne havde taget Stilling til Sagen, var Rundskrivelsen, som kun havde været bestemt for Laugets Medlemmer, men hvoraf et Eksemplar var kommet Fagforeningens Bestyrelse i Hænde, bleven oplæst paa en Generalforsamling i Afdelingen den 21. Februar s. A., uanset, at Oldermanden i Forvejen telefonisk overfor Fagforeningens Formand havde nedlagt Indsigelse mod, at saadan Oplæsning fandt Sted. Arbejdsgiverforeningen mente imidlertid ikke at kunne godkende Dyrtidstillægget i den vedtagne Form, og den 17. Marts 1917 skrev Lauget til Afdelingen, at det ikke saa sig i Stand til at imødekomme nogetsomhelst Forslag om at forandre den gældende Prisfortegnelse inden 1. Februar 1918. Denne Skrivelse blev oplæst paa Afdelingens Generalforsamling den 3. April 1917 og gav Anledning til Udtalelser fra forskellig Side, gaaende ud paa, at Timelønnen var for lav, og til Forslag om, at alle Svendene skulde kræve den forhøjet til 1 Kr. 50 Øre. Efter Formandens Forklaring, som paa dette Punkt er bekræftet ved forskellige Vidners Udsagn, fremhævede han overfor disse Forslag, at en Forhøjelse maatte ske ved fri Forhandling mellem Svendene og vedkommende Mester. Svendene aftalte derefter paa de forskellige Værksteder, hvad de vilde forlange, og forebragte deres Beslutning for deres Mester. Medens Timelønnen tidligere havde ligget mellem ca. 80 Øre og 1 Kr., blev der nu stillet Fordring om 1 Kr. 25 Øre à 1 Kr. 30 Øre. I et for Retten oplyst Tilfælde, som dog laa før Generalforsamlingen, var der endog fremsat Krav om 1 Kr. 50 Ø. Nogle Mestre afviste Kravet, andre gik ind derpaa, og atter andre forlangte Betænkningstid, indtil der havde været afholdt en Laugsforsamling, der fandt Sted d. 17. April 1917, og hvor Svendenes Krav blev gjort til Genstand for en Forhandling, som dog i Følge Oldermandens Forklaring endte uden nogen Vedtagelse. Efter det under Vidneafhøringen oplyste fandt der imidlertid efter Mødet en Drøftelse Sted mellem en stor Del af Deltagerne, der enedes om ikke at ville betale mere end 1 Kr. pr. Time, og overensstemmende hermed gav i hvert Fald en Del af Mestrene deres Svende Besked.

Den foreliggende Uoverensstemmelse har givet Anledning til, at

enkelte Svende paa forskellige Arbejdspladser er ophørt med Timelønsarbejdet eller har nægtet at begynde paa saadant, da deres Krav ikke blev opfyldt. Om nogen egentlig Arbejdsstandsning har der ikke været Tale.

Fra de Indklagedes Side gøres det gældende, at efter den foreliggende Vedtagelse om, at Tillæ til Minimaltimelønnen altid skal fastsættes ved fri Forhandling mellem en Mester og hans Svende, har Svendene paa de enkelte Arbejdssteder været berettigede til kollektivt at træffe Aftale om Timelønnens Størrelse.

Heri kan der imidlertid ikke gives de Indklagede Medhold. Den almindelige Regel, hvor der i en Overenskomst er fastsat en vis Minimaltimeløn, er den, at den enkelte Arbejder vel er berettiget til at forlange højere Løn end Minimallønnen, men Svendene er ikke berettiget til, som her sket, i Fællesskab at søge Lønnen presset i Vejret, og der er intet oplyst om, at det skulde have været Meningen med Fællesudtalelsen af 15. Maj 1916 at fastsætte noget herfra afvigende. Navnlig kan man i saa Henseende heller ikke paaberaabe sig de i Vedtagelsen benyttede Udtryk, der særdeles vel lader sig forene med den almindelige Regel: Ordet Svende betyder sproglig fuldt saa vel Mesterens forskellige Svende, disse tagne hver for sig, som disse tagne kollektivt.

Herefter har den af Svendene opstillede Fællesfordring været overenskomststridig.

Ganske paa samme Maade har det forøvrigt været i Strid med Overenskomsten, at en betydelig Del af Mestrene efter Laugssamlingen den 17. April enedes om ikke at ville betale mere end 1 Kr. pr. Time, men ved Bedømmelsen heraf maa det dog tages i væsentlig Betragtning, at dette fremkom som et Modtræk overfor det af Svendene forinden opstillede uberettigede Fælleskrav.

At Fagforeningen har rejst dette Fælleskrav eller har staaet bag ved dets Fremsættelse, er ikke bevist. Men Fagforeningens Formand burde straks ved Forslagets Fremkomst have taget anderledes bestemt og klar Afstand derfra, end han har gjort, ligesom han paa forskellige Arbejdspladser, hvor han i Anledning af den herved opstaaede Uro har været til Stede, burde have givet Svendene klar Vejledning om det urigtige i deres Optræden. Der maa imidlertid gaas ud fra, at hans hele Holdning i Sagen har været bestemt ud fra den ovenanførte, af de Indklagede hævdede Forstaaelse af Fællesudtalelsen af 15. Maj 1916. Denne Forstaaelse har altsaa været urigtig, men da Muligheden af fejlagtig Tydning af de i Udtalelsen benyttede Udtryk ikke tør anses helt udelukket, finder Retten dog at kunne undlade Idømmelse af Bod i nærværende Tilfælde, og det saa meget mere, som det maa erkendes, at Svendene med Grund har maattet føle sig skuffede ved fra Lauget, som paa et tidligere Tidspunkt havde haft Vilje til at imødekomme Svendenes Henstilling om et Tillæg i Anledning af Dyrtiden, at modtage det pure Afslag, som indeholdtes i Skrivelsen af 17. Marts 1917, en Holdning fra Laugets Side, som, efter hvad der under Sagen er oplyst, ikke var nødvendiggjort af det af Arbejdsgiverforeningen indtagne Standpunkt.

Sagens Omkostninger findes de Indklagede at burde betale med 500 Kr.

Kendelse.

Ved den oven angivne af Medlemmer af Hustømrernes faglige Afdeling indtagne Holdning overfor Spørgsmaalet om Timelønsbetalingen er der sket Brud paa den i Faget gældende Overenskomst.

Dansk Tømrerforbund bør paa de Indklagedes Vegne betale Sagens Omkostninger med 500 Kr.

Spørgsmaal om Beregning af Ancienitet for Kolonnearbejdere hos A/S Forenede sydjyske Telefonseskaber.

Sag Nr. 194.

I Følge §§ 1 og 2 i den mellem A/S Forenede sydjyske Telefonselskaber og Centralorganisationen for Telefonstanden i Danmark gældende

Overenskomst af 5. December 1914 lønnes de faste Arbejdere i Byerne med en nærmere angiven Aarsløn, der er stigende i de første 8 Aar, og som efter det 9. Aar yderligere stiger for den ældste Arbejder i hver By, hvorhos der i § 9 for Kolonnearbejdere er fastsat en Timeløn fra 38 Øre, stigende med 2 Øre for hvert Tjenesteaar, til 48 Øre. Disse Arbejdere erholder derhos en »Indkvarteringsgodtgørelse« af 5 Kr. pr. Maaned.

I § 2, der angiver Lønnen for de faste Arbejdere, undtagen den ældste af disse, findes efter Lønskalaen saalydende Bestemmelse:

»Ved Overgang fra en Lønningsklasse til en anden beregnes altid den opnaaede Anciennitet.«

Under denne Sag, der af Centralorganisationen er anlagt mod det nævnte Selskab, angaar Parternes Tvist Forstaaelsen af den her citerede Bestemmelse, idet Selskabet gør gældende, at den alene angaar det Tilfælde, at en fast Arbejder rykker op til at blive ældste Arbejder med Løn efter § 1, medens Organisationen hævder, at den tillige bliver at anvende, naar en Kolonnearbejder faar fast Ansættelse med Løn efter § 2. Overensstemmende hermed gaar Organisationens Paastand her under Sagen ud paa, at Voldgiftsretten ved sin Kendelse vil give denne Opfattelse Medhold, hvilket Selskabet protesterer imod.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at der i Slutningen af 1914 skete en Regulering af de faste Arbejderes Lønninger under Fremhævelse fra Organisationens Side af, at der billigvis burde tages Hensyn til den Tid, i hvilken de paagældende inden deres Ansættelse som faste Arbejdere havde været i Selskabets Tjeneste som Kolonnearbejdere, hvilket ikke var taget i Betragtning ved de faste Lønningers Ansættelse, noget der forøvrigt heller ikke havde Hjemmel i det den Gang gældende Lønregulativ. Under de hermed i Forbindelse staaende Forhandlinger udarbejdede Organisationen Udkast til et nyt Regulativ, hvis Hensigt i Følge en Skrivelse af 16. November 1914, hvormed det fremsendtes, skulde være klart at udtrykke, hvad Arbejderne skulde have i Løn, saa at Misforstaaelse kunde undgaas. Dette Udkast, som derefter blev vedtaget, og som er det nu gældende Regulativ, er i det væsentlige en Gentagelse af det tidligere, kun blev det ved en Ændring i §§ 1 og 2 slaaet fast, at Lønstigningen for de faste Arbejdere skulde begynde allerede ved det andet og ikke først ved det tredie Aar, hvilket tidligere havde været omstridt, hvorhos der tillagdes Kolonnearbejderne den ovennævnte Godtgørelse af 5 Kr. pr. Maaned. Dernæst var der i § 2 in fine indføjet den ovenfor citerede Bestemmelse.

Naar henses til, at Organisationens Ønske om Lønforhøjelse for de faste Arbejdere under de nævnte Forhandlinger fremsattes under Paaberaabelse af de Vedkommendes tidligere Anciennitet som Kolonnearbejdere, ligger det nærmest at antage, at det har været Tanken med den indføjede Bestemmelse, at den skulde have Anvendelse paa alle Selskabets Arbejdere, ogsaa naar disse fra Kolonnearbejdere gik over til at blive fast ansatte med Løn efter § 2. Herfor taler ogsaa, at Bestemmelsens Formulering synes at forudsætte en ret vid Anvendelse af Reglen, men at det modsatte vilde blive Tilfældet, hvis den alene skulde gælde, naar en fast Arbejder med mindst 10 Aars Anciennitet gik over til at blive ældst Arbejder. Endelig kan anføres, at den af Selskabet hævdede Forstaaelse vilde kunne medføre, at en Arbejder vilde kunne gaa efter Omstændighederne endog ret væsentlig tilbage i Lønning ved at opnaa fast Ansættelse.

Naar Selskabet til Støtte for sin Opfattelse mener at kunne henvise til Bestemmelsens Plads i § 2, maa det anses betænkeligt at lægge nogen afgørende Vægt paa dette mere formelle Punkt, da Organisationen sandsynligvis ikke har haft juridisk Bistand, da den indføjede den nye Bestemmelse i det tidligere Regulativ, ligesom der af samme Grund ikke kan lægges Vægt paa det mindre

korrekt benyttede Udtryk »Lønningsklasse«. Men hertil kommer, at da vedkommende tidligere Kolonnearbejder først paaberaaber sig den i § 2 indeholdte Bestemmelse, naar han er bleven fast ansat med Løn efter samme Paragraf, kan Bestemmelsens Plads ikke anses uforenelig med den af Organisationen fremsatte Opfattelse af dens Indhold.

Som Følge af det Anførte maa den af Klagerne hævdede Forstaaelse — foruden at være stemmende med Billighed — anses ogsaa at være hjemlet ved den gældende Overenskomst, og Klagernes Paastand vil derfor være at give Medhold.

Da Sagen nærmest har Karakter af et Retten til Besvarelse forelagt Spørgsmaal, findes Sagens Omkostninger at burde betales af Parterne med 50 Kr. til hver.

KENDELSE

Den i Overenskomstens § 2 indeholdte Bestemmelse om Beregning af opnaaet Anciennitet kommer til Anvendelse ogsaa, naar en Kolonnearbejder ansættes som fast Arbejder.

Parterne betaler Sagens Omkostninger hver med 50 Kr.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene i Frederikssund. Der blev forhandlet den 11. Juni i Arbejdsgiverforeningen paa et Fællesmøde i Anledning af Uoverensstemmelser mellem Arbejdsmænd i Frederikssund og de derværende Vognmænd samt en Købmand Lange.

Hos denne sidste, der væsentlig har Trælasthandel, havde Arbejdsmændene forlangt en ny Overenskomst i Stedet for en hidtil gældende. Arbejdsgiverne gjorde da gældende, at Forholdene hos Lange maatte falde ind under den almindelige Købmands-Overenskomst for Frederikssund, der blev sluttet med Dansk Arbejdsmandsforbund i Februar i Aar. Herimod protesteredes der fra Arbejdsmændenes Side, idet de gjorde gældende, at der raader særlige Forhold ved en saadan Trælastforretning.

For at komme til et Resultat søgte man at opnaa Enighed om nogle Tillægsbestemmelser til Overenskomsten, men det lykkedes ikke. Med Hensyn til Vognmændene var Udsigten til en Afgørelse ellers lovende, men Forhandlingerne som Helhed strandede paa Arbejdsgivernes Holdning overfor Ordningen ved Trælasthandelen.

Arbejdsmænd hos Det forenede Dampskibsselskab i Nykøbing p. Mors. Angaaende Havnearbejdet i Nykøbing M. afsluttedes i Foraaret 1916 en Overenskomst, der ogsaa omfattede Det forenede Dampskibsselskabs Ekspedition. Der var den Gang 5 regelmæssige ugentlige Anløb af Selskabets Baad, og Overenskomsten var naturligvis baseret paa dette normale Forhold.

Nu har Krigssituationen medført, at der kun sker et ugentligt Anløb, som endda falder højst uregelmæssigt. Da Skibets Ekspedition kun varer nogle faa Timer, og da der er rigelig med andet Arbejde paa Pladsen, har der gentagende været knapt med Mandskab til Arbejdet hos D. F. D. S. Dette ser heri en Boykotting og har indanket Sagen for Arbejdsgiverforeningen.

Den 31. Maj afholdtes et Fællesmøde om Sagen; men Forhandlingerne endte resultatløst, da Fagforeningen naturligvis ikke kan tvinge Folk til at forlade andet og bedre lønnet Arbejde, for at være til Disposition for Selskabet.

Arbejdsmændene hos Skand. Gummikompagni i Odense. Arbejderne hos ovennævnte Firma har indtil for 3 Maaneder siden ikke været organiseret, men er nu Medlemmer af Dansk Arbejdsmandsforbund.

De er hidtil aflønnet med fra 35 Øre til 38 Øre i Timen plus et ugentligt Dyrtidstillæg af 2 Kr. 50 Øre.

Der er siden Arbejderne blev organiseret ført Forhandlinger om en Overenskomst, men uden Resultat, hvorfor Parterne anmodede Hoved-

organisationerne om at tage Affære, og ved et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen den 4. Juni lykkedes det at naa til Enighed.

Timelønnen er herefter for de første 3 Maaneder 41 Øre, de næste 3 Maaneder 44 Øre og derefter 46 Øre plus 2 Kr. pr. Uge i Dyrtidstillæg. Overarbejde betales med et Tillæg af 50 pCt. for de første 4 Timer efter den normale Arbejdstids Ophør, og derefter med 100 pCt.

Hvor det er muligt skal senere indføres Akkord.

Arbejdstiden er 60 Timer ugentlig. Som Regler for Behandling af faglig Strid gælder den senest vedtagne Norm. Overenskomsten, der omfatter 21 Mand, har tilbagevirkende Kraft fra 15. Maj og kan opsiges til en 1. April med 3 Mdr.s Varsel.

Formerne hos A/S »Atlas«. Onsdag den 30. Maj afholdtes i Arbejdsgiverforeningen Fællesmøde angaaende 2 Sager indenfor Formerfaget.

Den ene Sag vedrørte Forholdene hos Aktieselskabet »Atlas«. Her havde Selskabet stillet Krav om, at Formernes Middagstid indskrænkedes til ½ Time i Stedet for som hidtil 1½ Time; det skulde ske af Hensyn til den øvrige Arbejdstids Fordeling i Fabrikkens forskellige Afdelinger.

Ved Forhandlingerne accepterede Formerforbundet den forlangte Ordning som midlertidig, saalænge de nuværende vanskelige Forhold varer.

Formerne hos Aktieselskabet Møller & Jochumsen, Horsens. I Anledning af, at en Støbemester i Virksomheden optraadte udæskende over for Arbejderne, havde der i længere Tid været Uoverensstemmelser med Formerne, og fra Arbejdsgivernes Side var der klaget over en formentlig ulovlig Blokering. Dette Spørgsmaal ordnedes paa Fællesmødet den 30. Maj saaledes, at der nedsættes en faglig Voldgiftsret efter nærmere bestemte Regler, og denne Voldgiftsret skal afgøre baade Firmaets Klage over Blokaden og Formerforbundets Klage over Støbemesterens Optræden. Man enedes om at anmode Direktør E. Vøhtz om at være Formand og Opmand. Kendelsen skal foreligge om 14 Dage.

Guld-, Sølv- & Elektropletarbejdernes Forbund. I Skrivelse af 30. Maj har ovennævnte Forbund anmodet om Sanktion til at opsige Overenskomsterne Landet over, omfattende 650 af Forbundets 800 Medlemmer. Overenskomsterne udløber henholdsvis den 1. Oktober og 1. November d. A.

Sanktion er givet.

Smedene hos A/S N. A. Christensen & Co., Nykøbing, Mors. Gennem Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern- og Metalindustrien var ført Klage over, at Smedene hos A/S N. A. Christensen & Co., Nykøbing, M., havde iværksat en Affolkning af Værkstederne hos Firmaet; efterhaanden var nogle og tredive Arbejdere gaaet siden den 2. Maj. Arbejdsgiverforeningen bebudede nu en Klage til Den faste Voldgiftsret, og i den Anledning afholdtes den 30. Maj et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen. Her enedes man om følgende: Samtlige Timelønninger forhøjes med 2 Øre pr. Time; der ydes et Dyrtidstillæg af 4 pCt. til samtlige Ugefortjenester, saavel ved Akkord som ved Timeløn. De Brødsedler, der hidtil er anvendte, bibeholdes, idet Forudsætningen dog stadig er, at vedkommende Arbejder har en Arbejdstid pr. Uge, svarende til fulde 4 Arbejdsdage. Arbejdet genoptages snarest, senest den 1. Juni, saavidt muligt i samme Omfang som før Affolkningen, over hvis Iværksættelse Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund udtaler sin Misbilligelse.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F E Bording (V. Petersen. Kbhvn.)

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 53 ❋ KØBENHAVN DEN 30. JUNI 1917 ❋ 13. AARGANG.

INDHOLD: Arbejdsløsheds-Statistik. International Konference. Lønbevægelser og Konflikter (Lager- og Pakhusarbejdere samt Kuske i Rønne. Bogbinderne. Kasketsyerne. Kvinderne hos Windeløv, Aarhus). Understøttelser.

Arbejdsløsheds-Statistik.

Med dette Nr. følger Afdelingsskemaet for Juni 1917.

Afdelingsformænd eller -kasserere, hvem Hvervet paahviler, bør sørge for, at Skemaet udfyldes og indsendes til Forbundet senest d. 8. Juli 1917.

Forretningsudvalget.

International faglig Konference i Stockholm 8. Juni 1917.

I Tilslutning til de Bestræbelser, som udfoldes for at gensamle Arbejderklassen internationalt til Varetagelse af sine Interesser overfor de ved Krigen løsslupne, militaristiske, kapitalistiske og imperialistiske Kræfter, afholdtes den 8. Juni d. A. en international faglig Konference i Stockholm.

Konferencen var en Fortsættelse af de Forhandlinger, som ifjor førtes i *Leeds*, England i Juli, i *Stockholm* i Oktober og i *København* i November.

Formanden for Sverriges Landsorganisation, *Herman Lindquist*, aabnede Konferencen og overtog efter Opfordring Hvervet som Ordstyrer. Han bød i hjertelige Ord de Delegerede Velkommen. Ialt var 9 Lande repræsenteret. De Delegerede var følgende:

For *Sverrig*: *Lindquist* og *Söderberg*, foruden flere Medlemmer af Landsorganisationens Sekretariat.
For *Norge*: *Lian* og *Aarøe*.
For *Danmark*: *Madsen* og *Hedebol*.
For *Holland*: *Oudegeest*.
For *Tyskland*: *Legien*, *Bauer* og *Sassenbach*.
For *Østrig*: *Hueber*.
For *Ungarn*: *Jaszai*.
For *Bulgarien*: *Sakharoff*.
For *Finland*: *Wiik*.

Allerede i sin Aabningstale paapeger Lindquist, at selv med denne Repræsentation er Deltagelsen højst ufuldstændig, og Konferencens Arbejde maa derfor blive af rent forberedende Karakter.

Dette vinder Tilslutning hos Formanden for Det internationale Bureau, *Carl Legien*, som derpaa forelægger Konferencens Arbejdsmateriale. Han minder om Konferencen i *Leeds*, som afholdtes af Repræsentanter fra England, Frankrig, Belgien og Italien. Her vedtoges nogle Beslutninger om visse Krav, som i Arbejderklassens Interesse maa opstilles ved Fredsforhandlingerne. Fordringerne omhandler Arbejderbeskyttelse, Arbejdernes Flytning fra Land til Land osv. Dokumentet med disse Fordringer udsendtes til alle Landsorganisationer, men ikke til Det internationale Bureau i Berlin. Denne Formfejl rettedes af de senere skandinaviske Konferencer, som henviste Materialet til Bureauets nærmere Bearbejdelse til Forelæggelse paa en fyldig international Konference. Der forelaa nu fra Bureauet et færdigt Udkast, trykt paa de tre Hovedsprog. Det maatte nu være Opgaven, at samle alle Landes Repræsentanter til en mundtlig Drøftelse, for at Arbejderne kan være enige, naar Fredsforhandlingerne indledes. Dette er naturligvis en Nødvendighed, for at Arbejderne overhovedet kan faa nogen Indflydelse.

Taleren redegør derefter for de franske Fagforeningers Julekongres i Paris og de deraf fremkomne

Planer om en almindelig international Fagkonference, sammenkaldt fra Svejts (alt her hen hørende har udførligt været omtalt i »Arbejderen«). Da nu de forberedende Partikonferencer i Stockholm tog deres Begyndelse, var det ønskeligt at den faglige Konference afholdtes forud for den kommende Partikonference. Legien havde derfor hele to Gange telegrafisk henvendt sig til Svejts og forespurgt, om man var villig til at indkalde til en faglig Konference, men begge Gange havde han faaet Afslag. Taleren oplæser Brevet, hvori Afslaget begrundes. Heraf fremgaar, at Breve og andre Meddelelser, som har været udsendt fra Svejts, gentagende er tilbageholdt af de franske Censur-Myndigheder. Dette var saaledes Tilfældet med Forsendelser til Spanien. Paa Klager til de franske Avtoriteter var der ikke kommet noget Svar. Ja, selv Forsendelser til den franske Landsorganisation er paa lignende Maade bleven tilbageholdt, hvilket man ved Telegramudveksling har konstateret. Af disse og andre Grunde gaar man i Svejts ud fra, at en nu sammenkaldt Konference vil blive ufuldstændig, hvorfor man har fraraadet dens Afholdelse.

Taleren var imidlertid af den Mening, at nu var en international Konference netop nødvendig; thi Meddelelsen om dennes Afholdelse og dens Beslutninger vilde ikke paa samme Maade kunne undertrykkes i noget Land. Det burde kunne lykkes at samle en international Konference til Drøftelse af de i Leeds rejste Spørgsmaal, som jo angaar Arbejderklassen i aller egentligste Forstand, og som jo kan drøftes uden nogen som helst Forbindelse med Spørgsmaalene om Krigen, Ansvaret for Krigen, Resultaterne af Krigen eller andet lignende.

Der udspandt sig derefter en ny og indgaaende Diskussion, hvorunder Repræsentanter for de fleste til stedeværende Nationaliteter havde Ordet.

Sluttelig vedtoges det at udsende følgende Indbydelse, undertegnet med alle Konference-Deltagernes Navne:

Indbydelse til en almindelig international faglig Konference.

Den internationale Konference i Stockholm den 8. Juni 1917, til hvilken Landsorganisationerne i Holland, Danmark, Norge, Sverig, Finland, Tyskland, Østrig-Ungarn og Bulgarien har sendt Delegerede, har taget det Program til Efterretning, som Fagforeningskonferencen i Leeds i Juli 1916 udarbejdede med Udkast til den internationale Fagforenings-Unions Fredskrav. Konferencen mener, at Sikringen af Arbejdernes Rettigheder, af Arbejderbeskyttelse og Arbejderforsikring m. m. maa blive en af de vigtigste Bestemmelser i den kommende endelige Fredstraktat. Da disse Spørgsmaal intimt berører Arbejderklassen i hele Verden, anser Konferencen det ikke for formaalstjenligt nu at optage dem til Behandling. Konferencen beslutter derfor at indkalde en ny Konference, der skal afholdes i Svejts den 17. September 1917, saa alle Landes Fagorganisationer faar Mulighed for at deltage. Den fagligt organiserede Klasse i alle Lande indbydes hermed til at sende Delegerede til denne nye Konference. Konferencen i Stockholm anser det for formaalstjenligt, at der til den nye Konference ikke blot bør udsendes tre Delegerede fra hvert Land i Følge den internationale Fagforenings-Unions Statuter, men at det bør tillades at sende indtil 10 Delegerede fra hvert Land, dog med Opretholdelse af Bestemmelsen om, at ved Afstemningen har hvert Land kun én Stemme. Konferencen er overbevist om, at en saadan Sammenkomst af Delegerede for de organiserede Arbejdere i hele Verden vil have afgørende Betydning for Sikringen af den internationale Arbejderklasses Stilling samt for den menneskelige Kulturs Fremskridt.

Desuden vedtoges at sende et i hjertelige Vendinger holdt Telegram til Formanden for den franske Landsorganisation, *L. Jouhaux*, som Repræsentant for de Organisationer, der deltog i Konferencen i Leeds, idet man ønskede at anerkende det

derfra udgaaede Initiativ til en fælles Aktion i Arbejderklassens Interesser uden Hensyn til Landgrænser.

Endelig vedtoges det at sende en telegrafisk Hilsen til Arbejder- og Soldaterraadet i Rusland.

Kongresser.

Bogbinderforbundet i Danmark

paabegyndte den 1. Juni sin 8. Kongres i »Folkets Hus« paa Enghavevej. Med Hovedbestyrelsen talte Kongressen 42 Delegerede. Desuden var Norge, Sverrig og De samvirkende Fagforbund repræsenteret.

Beretning.

Forbundets tidligere Forretningsfører, H. Olesen, aflagde derpaa en udførlig Beretning om den Virksomhed, der har været udfoldet i de tre forløbne Aar siden sidste Kongres' Afholdelse.

For Bogbinderne havde de 3 Aar været meget betydningsfulde. Desværre havde den ulykkelige Krig ogsaa sat mærkbare Spor indenfor Bogbindernes Fag. Vor Lønbevægelse begyndte i 1914, og den medførte en Strejke, som varede i 3 Uger. Det lykkedes os at faa gennemført 3 Øre Timen paa Minimallønningerne og paa de personlige Lønninger, og i Provinserne fik vi Arbejdstiden nedsat fra 10 til 9½ Time. Strejken, der sluttede et Par Dage, før Krigen udbrød, havde kostet Forbundet 18,350 Kr.

Krigen medførte, at en meget stor Part af vore Medlemmer ikke kom i Arbejde. I lang Tid gik over 33 pCt. ledige.

Vi er dog ikke bleven staaende ved den Overenskomst, idet der i Virkeligheden har været ført Lønbevægelse lige siden 1914.

Denne endte med, at vi i København fik en lokal Overenskomst, hvorved de mandlige Arbejdere fik et Løntillæg af 8 Øre for Svende og 4 Øre for Kvinder. Derved forhøjedes Lønnen for Svendene fra 46 Øre til 54 Øre i Timen og for Kvinderne fra 28 til 32 Øre i Timen.

Vi har faaet Æskearbejderne organiserede, og derefter har vi skabt dem en rigtig god Overenskomst. Senere har vi ogsaa faaet Posearbejderne organiserede, og det endda paa en ganske glimrende Maade.

Krigens Begyndelse medførte som sagt en meget stor Arbejdsløshed. Den 24. August 1914 havde vi 452 arbejdsløse, den 24. Oktober var der 334, den 23. Januar 1915 var der kun 198, og den 20. Marts var Tallet gaaet ned til 105. I Oktober Maaned indtraf almindelig gode Arbejdsforhold. Den store Arbejdsløshed havde selvfølgelig bevirket stor Nød, og vi har derfor maattet udrede store Understøttelser. I Regnskabsaaret 1. April 1914 til 31. Marts 1915 er der af Arbejdsløshedskassen bleven udbetalt 27,756 Kr. og i Ekstraunderstøttelse 10,587 Kr., ialt over 38,000 Kr., hvilket maa siges at være en meget betydelig Sum for et saa lille Fag som vort.

Fra det Offentliges Side er der gjort meget for at afhjælpe Nøden. Vi skylder i første Række Socialdemokratiets Repræsentanter i Rigsdag og i Kommunalbestyrelse en oprigtig Tak for den store Understøttelse, der er ydet, og denne Tak vil jeg ikke undlade paa dette Sted at bringe vore Kammerater i Socialdemokratiet.

Vort Forbund tæller nu 750 mandlige Medlemmer, hvad der er 200 mere end for 3 Aar siden. Af kvindelige Medlemmer har vi 1368, hvad der er 3 Gange saa meget som for 3 Aar siden. Forbundet tæller altsaa i dette Øjeblik 2118 Medlemmer.

H. Olesen rettede derpaa en varm Tak til De samvirkende Fagforbund for den store Støtte, Bogbinderne havde faaet under Konflikten.

Han gik derefter over til at skildre en Række Enkeltheder indenfor Forbundets Virksomhed baade i København og i Provinserne.

Den internationale Forbindelse havde paa Grund af Krigen stagneret en Del. Vi har dog bestandig haft Forbindelse baade med Tyskland og England, og selvfølgelig havde man bestandig haft Samarbejde baade med de svenske og de norske Forbund. Det er at haabe,

at de internationale Traade, som nu er saa tynde, snart maa knyttes fast sammen.

Som en glædelig Ting nævnte Olesen, at Tiggergangen hos Mestrene for at faa Arbejde nu var som bortblæst. Bogbinderne havde nu et udmærket Arbejdsanvisningskontor, og herfra foregik saa godt som al Arbejdsanvisning.

I Slutningen af sin Beretning omtalte han Arbejdernes kooperative Foretagender, og navnlig pegede han paa, at det var Arbejdernes Pligt at støtte disse Foretagender, som Bryggeriet »Stjernen«, Arbejdernes Fællesbageri osv.

Naar Olesen var fratraadt som Forretningsfører, skyldes det den Omstændighed, at han var bleven valgt til Leder for Arbejdsanvisningen i Københavns Amt.

Viceforretningsfører Østerberg supplerede Beretningen for den Tid, han havde fungeret som Forretningsfører. Østerberg havde været medvirkende ved Overenskomsten med Posefabrikanterne. Kvinder ved Læderarbejde bør, naar de er udlærte, have Svendeløn, som Tilfældet er for kvindelige Bogbindersvende.

En Sag angaaende en Værkfører paa et københavnsk Værksted var bragt for Voldgiftsretten. Forbundet havde vundet Sagen, idet den omtalte Mand ikke kunde betragtes som Værkfører.

Østerberg gik derefter over til at omtale forskellige faglige Forhold i Provinserne, hvor der var bleven dannet ny Afdelinger. I Svendborg var der ganske elendige Arbejdsforhold. Der havde været ført en Række Forhandlinger, som ikke førte til noget Resultat, og han anbefalede derfor, at man tog energisk fat paa en Omordning af hele dette Forhold. Hos én Mand kunde der kun tjenes 12 à 13 Kr. ugentlig.

Han omtalte sluttelig Indførelsen af 9 Timers Arbejdsdagen.

Debatten sluttede med Vedtagelsen af følgende Beslutning:

»Delegeretmødet vedtager at opfordre Provinsafdelingerne samt Hovedbestyrelsen til at arbejde for Akkorders Indførelse i Virksomheder, hvor Akkordarbejde kan indføres.«

Beretningen blev enstemmig godkendt.

Regnskabet

godkendtes ligeledes enstemmig.

Lovændringer.

Kongressen gik derefter over til at behandle Lovændringerne. Da disse var meget omfattende, foreslog Dirigenten, at der blev foretaget en Generaldebat, hvorunder en Ordfører fra hver Afdeling først gennemgik de stillede Ændringer.

Dette vedtoges.

Blandt de københavnske Lovændringer fandtes der bl. a. et Forslag, hvorefter Formanden for Københavns Afdeling i Fremtiden tillige skal være Formand for Forbundet og vælges paa 3 Aar paa en Generalforsamling forud for Delegeretmødet.

Det vedtoges, at Formanden for Forbundet ogsaa kan være Formand for den københavnske Afdeling, dog skal Forbunds-Formanden vælges paa Delegeretmødet. Det vedtoges ligeledes at ansætte en særskilt Hovedkasserer. Derefter behandledes og vedtoges de øvrige Lovændringer.

Agitationen.

Derefter toges fat paa et Punkt vedrørende Agitationen. Efter en Times Debat vedtoges følgende af Laur. Petersen stillede Resolution:

»Det paalægges Hovedledelsen at gøre sin Indflydelse gældende overfor Afdelingerne om en fortsat stadig Agitation for Organisationen blandt alle, der beskæftiger sig ved Arbejde, som falder ind under vore Rammer.«

Arbejderskolefonden.

H. Olesen forelagde Forslag om at yde Bidrag til Arbejderskolefonden. Efter nogen Diskussion vedtoges det i de kommende 3 Aar at yde 10 Øre pr. Medlem pr. Aar.

Fest til Ære for den afgaaede Forretningsfører.

Efter Mødets Afbrydelse holdt Kongressen Fest til Ære for den afgaaede Forretningsfører, H. Olesen. Ved en Fællesspisning blev der overrakt ham et smukt Guldur med Kæde, samt fra Repræsentantskabet et Skrivegarniture.

Ved Bordet blev der holdt en Række Taler for Hr. Olesen, der nu tiltræder Stillingen som Arbejdsanvisningsleder i Københavns Amt, og Festen sluttede under Leveraab for den afgaaede Forretningsfører.

Valg af Tillidsmænd.

Til Formand for Forbundet valgtes *P. Hansen*, der er Formand for den københavnske Afdeling.

Til Hovedkasserer valgtes *Bernh. Rasmussen* fra København.

Bogbinderiarbejdernes Arbejdsløshedskasse.

Efter Kongressen holdt Bogbinderiarbejdernes Arbejdsløshedskasse Delegeretmøde.

Formanden, H. Olesen, aflagde Beretning, hvoraf det fremgik, at Kassen var i stadig Udvikling.

Derefter fremlagde han Regnskabet.

Begge Dele godkendtes uden Diskussion.

Efter at der var foretaget forskellige Ændringer i Vedtægten, aflagde Olesen Beretning om Arbejdsanvisningen.

Sluttelig foretoges Valg af Repræsentantskab og Revisorer.

Til Formand valgtes P. Hansen.

Lønbevægelser og Konflikter.

Lager- og Pakhusarbejdere samt Kuske hos Købmænd i Rønne. Fra Dansk Arbejdsmandsforbund modtog vi under 22. Maj Meddelelse om, at der uden Resultat havde været ført lokale Forhandlinger i Rønne om Oprettelsen af en Overenskomst med de derværende Købmænd, omfattende de faste Lager- og Pakhusarbejdere samt Kuske, og Forbundet havde derfor meddelt Arbejdsgiverforeningen, at det agtede at forelægge en kompetent Forsamling Forslag om Arbejdsstandsning.

Den 6. Juni blev der i den Anledning afholdt et Fællesmøde mellem Repræsentanter for de to Hovedorganisationer og Parterne, hvor Sagen blev indgaaende diskuteret, men det lykkedes ikke at naa til Enighed, hvorefter den bebudede Strejke traadte i Kraft den. 8. Juni. Men allerede samme Dag som Strejken udbrød, indbød Arbejdsgiverne Arbejdsmændenes Afdeling til ny Forhandling, og under denne enedes man om en Overenskomst om Løn- og Arbejdsvilkaar. — Det der opnaaedes er, at Ugelønnen, der før var 22 à 26 Kr., nu er forhøjet til 26 Kr. + 2 Kr. for alle, desuden ydes der Ekstrabetaling for Losse-arbejde. Det var tillige en Aftale, at to Skruebrækkere, som en af Købmændene havde antaget under Konflikten, skulde afskediges. Arbejdet genoptoges den 9. Juni. Sagen er dermed bragt ud af Verden.

Bogbindernes Akkordforhandlinger i København. Ved Skrivelse af 12 Juni besværede Bogbinderforbundet sig over, at nogle i Henhold til Fagets Overenskomst af 1914 nødvendige Priskurantforhandlinger systematisk blev forhalede af Bogbinderlavet.

Ved et Fællesmøde den 13. Juni enedes man om, at Priskurantudvalget inden 14 Dage skal samles og planlægge sit Arbejde.

Bogbinderne i København. Ved Skrivelse af 13. Maj besværer Bogbinderforbundet sig over, at Mestrene i København ved en Lovbeslutning paa retsstridig Maade havde forbudt Forhøjelse af Svendenes Timeløn.

Denne Sag kom til Behandling ved et Fællesmøde den 13. Juni. Der sluttedes her en Overenskomst, som sikrer Arbejderne, at Forhøjelse af personlige Lønninger kan foregaa uden uretmæssige Indblanden fra Lavets eller anden Side.

Kasketsyerne hos de militære Leverandører. Hattearbejderforbundet indledede i April Maaned Underhandlinger med københavnske Firmaer, ialt tre, som har Leverancer af Militærkasketter. Ved disse Forhandlinger er det lykkedes at tilvejebringe en Overenskomst, hvorved Lønnen forhøjedes med 25 %, og desuden er der opnaaet forskellige andre for Syerne fordelagtige Bestemmelser, f. Eks. at Fabrikanterne ikke maa antage og beskæftige andre end Fagforeningsmedlemmer. Lønforbedringen omfatter ca. 70 Militærkasketsyere.

Forhandlingerne med det ene af Firmaerne foregik under Medvirken af en Repræsentant for De samvirkende Fagforbund.

Kvinderne hos Papirfirmaet H. Windeløv, Aarhus. Kvindeligt Arbejderforbund har afsluttet en ny Overenskomst med ovennævnte Firma. Ugelønnen, der tidligere var 11 Kr. de to første Uger, 12 Kr. de to næste Uger og derefter 13 Kr., er nu fastsat til 12 Kr. de to første Uger, 14 Kr. de næste to Uger og derefter 15 Kr. pr. Uge. Overenskomsten gælder til 1. April 1918 og omfatter 14 Kvinder.

Understøttelse til Medlemmer, der efter Hjemsendelsen fra Sikringsstyrken er arbejdsløse.

Fra Arbejdsløshedsinspektoratet har vi modtaget følgende:

Efter Forhandling mellem Københavns Understøttelsesforenings kommunale Afdeling, Frederiksberg Hjælpekasse og Inspektoratet er fastslaaet, at der af de nævnte Hjælpekasse-Institutioner skal kunne ydes Understøttelse for Karensdagene til de Medlemmer, der efter Hjemsendelsen fra Sikringsstyrken er arbejdsløse. For denne Understøttelses Ydelse er fastsat følgende Regler:

1. Til hjemsendte, arbejdsløse Personer, der som Familieforsørgere har oppebaaret Understøttelse under Indkaldelsen i Henhold til Lov Nr. 162 af 7. August 1914, udbetales der efter Hjemsendelsen en yderligere Understøttelse, svarende til den ugentlige Understøttelse, som Familien har oppebaaret under Forsørgerens Indkaldelse. Det er dog en Betingelse for Nydelsen af denne Hjælp, at Paagældende ikke ved sin Hjemsendelse faar udbetalt en Efter-Lønning fra sin militære Afdeling af 50 Kr. eller derover. Arbejdsløsheden kontrolleres af Arbejdsløshedskasserne eller det offentlige Arbejdsanvisningskontor.
2. Til hjemsendte, arbejdsløse Personer, der *ikke* som Indkaldte har oppebaaret Understøttelse i Henhold til Lov Nr. 162 af 7. August 1914 (fordi de ikke er Familieforsørgere):
   a. Forsaavidt Paagældende er Medlem af en anerkendt Arbejdsløshedskasse, og han ikke fra sin militære Afdeling ved Hjemsendelsen modtager nogen Efter-Lønning, gives der uden Undersøgelse iøvrigt af Paagældendes Forhold en Hjælp paa 10 Kr.
   b. Forsaavidt Paagældende *ikke* er Medlem af en anerkendt Arbejdsløshedskasse, og han ikke fra sin militære Afdeling ved sin Hjemsendelse modtager nogen Efter-Lønning, kan der efter forudgaaende Undersøgelse gives Hjælp efter Skøn i hvert enkelt Tilfælde.

Blanketter til Ansøgning faas i Understøttelsesforeningen og i Frederiksberg Hjælpekasse. Ansøgningen bør indsendes straks ved den hjemsendtes Tilmeldelse til Kassen.

BROCH.

Saavel for Medlemmer af Arbejdsløshedskasserne som for Ikke-Medlemmer gælder, at de personlig maa afhente Skemaerne henholdsvis i Københavns Understøttelsesforening eller Frederiksberg Hjælpekasse umiddelbart efter Hjemsendelsen og det udfyldte Skema uden Opsættelse indgives.

Bestemmelserne omfatter kun Frederiksberg og Københavns Kommuner, men da Berettigelsen til den anvendte Fremgangsmaade paa Foranledning af Københavns Understøttelsesforening er godkendt af Ministeriet, vil der altsaa intet være til Hinder for, at øvrige Hjælpekasser Landet over bringer Loven af 7. August 1914 til Anvendelse paa samme Maade.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.

REDAKTION OG EKSPEDITION:

Nørre Farimagsg 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541

Trykt hos F E Bording (V. Petersen. Kbhvn.)

AFDELINGS-SKEMA

angaaende

Arbejdsløsheden i Juni Maaned 1917.

Bemærk! Naar *ingen* Arbejdsløse eller *ingen* tabte Arbejdsdage skal angives, bedes man sætte et **tydeligt 0**. Hvor intet Tal kan angives, bedes man sætte et **?**

1. Byens Navn?	
2. Organisationens Navn?	
3. Antal Medlemmer?	
4. Hvormange af Organisationens Medlemmer var arbejdsløse: I Midten af Maaneden? Ved Slutningen af Maaneden?	
5. Hvormange Arbejdsdage er der ialt gaaet tabt for Medlemmerne paa Grund af Arbejdsløshed i Maanedens Løb (Søn- og Helligdage eller lignende Fridage medregnes ikke, med mindre der i Almindelighed arbejdes 7 Dage om Ugen)?	
6. For hvormange Dage er der udbetalt Understøttelse (alle understøttede Dage)?	
7. Hvormeget er der udbetalt til Understøttelse af Arbejdsløse og Rejsende i Maanedens Løb: a) Af Arbejdsløshedskassen? b) Af Fagorganisationen?	

Formandens Navn: .....

— Adresse: .....

NB. Fagforeningerne bedes indsende dette Skema til det Forbund, hvoraf de staar som Afdeling, eller kunne staa som Afdeling, saaledes at Skemaet er Forbundet i Hænde senest d. 8. Juli 1917.

Enkeltstaaende Foreninger, i hvis Fag der ikke findes noget Forbund, bedes sende deres Skemaer direkte til De samvirkende Fagforbund, Nørrefarimagsgade 49,[1] Kbhvn. K.

Angaaende Forsendelsen bemærk:

Det udfyldte Skema kan forsendes i aaben Konvolut som Tryksag, Portoen er da 4 Øre (indenfor Københavns Postomraade 2 Øre). Men der maa da iagttages følgende:

Spørgsmaalene 3—7 maa kun besvares med Tal (*0* for *ingen*). Byens og Organisationens Navn saavel som Formandens Navn og Adresse kan derimod skrives paa sædvanlig Maade. Skrives der Tekst udover dette, maa Forsendelsen frankeres som Brev.

P. F. V.

Carl F. Madsen.

Peder Hedebol.